GRU - ORGANIZAȚIA CEA MAI INFERNALĂ DIN CÂTE A CUNOSCUT ISTORIA SPIONAJULUI MONDIAL

VIKTOR SUVOROV

ACVARIUM

• CENUȘĂ FĂRĂ EPOLEȚI •

EDITURA RAO

VIKTOR SUVOROV

ACVARIUM

CENUŞĂ FĂRĂ EPOLEŢI

Versiunea românească: **Laurenţiu Checicheş**
Traducere din limba rusă

EDITURA ELIT

CUPRINS

CAPITOLUL I 9
CAPITOLUL II 32
CAPITOLUL III 58
CAPITOLUL IV 76
CAPITOLUL V 99
CAPITOLUL VI 126
CAPITOLUL VII 142
CAPITOLUL VIII 163
CAPITOLUL IX 186
CAPITOLUL X 212
CAPITOLUL XI 234
CAPITOLUL XII 247
CAPITOLUL XIII 271
CAPITOLUL XIV 283
CAPITOLUL XV 298

PROLOG

— Legea la noi e simplă: intrarea – o rublă, ieşirea – două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizaţie, dar e şi mai greu să ieşi. Teoretic, pentru toţi membrii organizaţiei este prevăzută o singură ieşire din ea – prin coş. Pentru unii această ieşire se întâmplă să fie onorabilă, iar pentru alţii ruşinoasă şi groaznică, însă pentru noi toţi există doar un singur coş. Numai prin el ieşim din organizaţie. Iată-l, coşul acela…

Căruntul îmi arată ceva pe fereastra imensă, cât tot peretele.

— Admiră-l…

De la înălţimea etajului opt, în faţa mea se dezvăluie panorama unui aerodrom pustiu, fără de margini, ce se întinde până la orizont. Dar dacă e să privesc în jos, atunci chiar sub picioare zăresc un labirint de alei acoperite cu nisip, şerpuind printre garduri vii din arbuşti. Verdeaţa parcului şi iarba calcinată a aerodromului sunt despărţite printr-un indestructibil perete de beton, protejat şi acesta de un des păienjeniş de sârmă ghimpată cu rulouri albe.

— Uite-l…

Căruntul îmi arată un coş scund, înalt de vreo zece metri, gros, pătrat, ce se înalţă deasupra unui acoperiş plat, gudronat. Acest acoperiş negru pare a pluti pe valurile verzi de liliac, precum o plută pe ocean, sau ca un străvechi cuirasat scund în borduri şi cu coş greoi. Deasupra coşului se învălurează un fir subţire de fum uşor, străveziu.

— Înseamnă că acum cineva părăseşte organizaţia?

— O, nu, răspunde râzând căruntul. Coşul nu constituie doar ieşirea noastră. Coşul acesta e o sursă proprie de energie, dar e şi păstrătorul secretelor noastre. Acum pur şi simplu se ard nişte documente secrete. Ştii, e mai bine să le arzi decât să le păstrezi. E mai sigur. Când cineva părăseşte organizaţia, fumul nu arată aşa: atunci fumul e dens, gros. Dacă vei intra în organizaţie, într-o bună zi vei zbura şi tu spre cer prin coşul acesta. Dar asta nu acum. Acum organizaţia îţi oferă ultima posibilitate să refuzi, ultima posibilitate să te gândeşti la binele tău. Şi, pentru a avea la ce să te gândeşti, am să-ţi prezint un film. Ia loc.

Căruntul apasă un buton de pe birou şi se aşează alături de mine într-un fotoliu. Draperii grele, cafenii, scârţâind uşor, acoperă ferestrele vaste şi îndată pe un ecran apar, fără nici un fel de titraje şi explicaţii, nişte imagini. Filmul este alb-negru, vechi şi destul de uzat. N-are sonor, şi din cauza asta se aude distinct ţârâitul aparatului de proiecţie. Văd pe ecran o încăpere înaltă, întunecoasă, fără ferestre. Ceva între un atelier şi o sală a caznelor. În prim-plan e un cuptor cu nişte obloane asemănătoare porţilor unei minuscule fortăreţe, şi cu nişte traverse de ghidare ce pătrund în focar precum şinele într-un tunel. Lângă focar sunt câţiva oameni în halate cenuşii: fochiştii. Acum aduc un sicriu. A, deci asta era! Un crematoriu. Probabil chiar acela pe care tocmai l-am zărit pe fereastră. Oamenii în halate ridică sicriul şi îl fixează pe traverse. Obloanele s-au depărtat lin, lateral,

sicriul este împins uşor şi îl poartă pe necunoscutul ocupant spre flăcările care vuiesc. Dar iată că aparatul prinde acum în prim-plan doar chipul unui om viu. Un chip scăldat de sudoare. E lângă focar. Chipul acesta este prezentat îndelung, parcă fără sfârşit, din toate părţile. Apoi iată, camera de filmat se depărtează, prezentându-l integral pe om. El nu e în halat. E îmbrăcat într-un costum scump, ce-i drept, însă mototolit complet. Cravata de la gât îi e răsucită ca o frânghie. Omul e strâns legat cu sârmă de oţel pe o targă medicală, iar targa e proptită de perete în picioare, în aşa fel încât omul să poată vedea focarul.

Acum toţi fochiştii se întorc ca la o comandă spre cel legat. Evident, atenţia lor nu e deloc pe placul acestuia. Ţipă. Răcneşte înfiorător. Filmul e mut, dar eu ştiu că un asemenea urlet face să vibreze geamurile. Patru fochişti aşează cu grijă targa pe podea, apoi o ridică toţi deodată. Cel legat face un efort supraomenesc de a se opune. O titanică încordare a fizionomiei. Vena de pe frunte e umflată, încât pare gata să plesnească. Încercarea de a muşca mâna unui fochist nu-i reuşeşte. Dinţii celui legat se înfig în propriul braţ şi un şuvoi de sânge i se prelinge pe bărbie. Ascuţiţi dinţi are omul, nimic de zis. E legat fedeleş, dar se zvârcoleşte precum trupul unei şopârle prinse. Capul, supunându-se instinctului animalic, izbeşte cu lovituri ritmice, puternice, în bara de lemn, căutând să ajute corpului. Cel legat se zbate nu pentru viaţa sa, ci pentru o moarte mai uşoară. Calculul său este evident: să clatine targa şi să cadă împreună cu ea de pe traverse pe podeaua de ciment. Va surveni astfel fie o moarte uşoară, fie pierderea cunoştinţei. Iar fără cunoştinţă n-au decât să-l arunce în cuptor. Nu-i e groază… Numai că fochiştii îşi cunosc meseria. Ei nu fac decât să ţină mânerele tărgii, fără a o lăsa să se balanseze. Iar cel legat, oricum, nu va putea ajunge cu dinţii până la mâinile lor, chiar dacă i s-ar frânge grumazul.

Se spune că în cea de pe urmă clipă a vieţii sale, omul poate face minuni. Supunându-se instinctului de conservare, toţi muşchii săi, întreaga sa conştiinţă şi voinţă, întreaga lui năzuinţă de a trăi se concentrează brusc într-o singură smucitură violentă… Şi uite că s-a smucit! S-a smucit cu întreg corpul. S-a smucit cum se smuceşte vulpea în capcană, muşcându-şi şi rupându-şi propria labă însângerată. S-a smucit cu atâta putere încât îşi rupe oasele, îşi taie venele şi muşchii în sârmă. S-a smucit…

Dar sârma e rezistentă. Şi targa merge înainte. Uşiţele cuptorului s-au dat în lături, poleind cu o lumină albă tălpile unor ghete de lac, de mult necurăţate. Iată că tălpile se apropie acum de flăcări. Omul încearcă să-şi îndoaie picioarele din genunchi, pentru a mări distanţa dintre tălpi şi vâlvătăile focului. Dar nici asta nu-i reuşeşte. Operatorul îi prezintă în prim plan degetele. Sârma s-a înfipt strâns în ele. Însă vârfurile degetelor omului sunt libere. Şi iată că el încearcă să frâneze cumva cu ele înaintarea. Vârfurile degetelor sunt răşchirate şi încordate. Dacă măcar ceva s-ar nimeri în drumul lor, omul ar mai întârzia, fără îndoială.

Dar uite că brusc, targa se opreşte chiar la gura cuptorului. Un nou personaj de pe ecran, îmbrăcat în halat, la fel ca toţi fochiştii, le face acestora un semn cu mâna şi, supunându-se gestului său, ei scot targa de pe traverse, proptind-o din

nou de perete. Ce s-a întâmplat? De ce această întârziere? Ah, iată despre ce e vorba. În sala crematoriului este împins, pe un cărucior scund, încă un sicriu. Dar acesta este deja bătut în cuie. E elegant, împodobit cu franjuri şi bentiţe. Un sicriu de onoare. Faceţi loc sicriului de onoare! Are prioritate şi aici! Fochiştii îl fixează pe traversele de ghidare şi iată-l pornind pe ultimul său drum. Acum trebuie să se aştepte mult până va arde. Toţi trebuie să aştepte, să aştepte. Trebuie multă răbdare…

În sfârşit, iată acum din nou rândul celui legat. Targa e iar pe traverse. Şi pare să se audă iarăşi acel urlet mut care de bună seamă e în stare să smulgă uşile din ţâţâni. Mă uit atent, cu o speranţă, la chipul victimei. Caut să disting semne de nebunie pe acest chip, căci nebunilor le este mai uşor pe lumea asta. Dar pe frumoasa fizionomie bărbătească lipsesc asemenea semne. Nu e desfigurată de pecetea nebuniei. Pur şi simplu omul nu vrea să ajungă în cuptor, şi se străduieşte să exprime cumva acest lucru. Dar cum să-l exprimi, dacă nu ţipând? Aşa încât el ţipă. Din fericire, răgetul acesta nu e imortalizat. Iată că ghetele de lac au intrat în foc. Au intrat, drace. Focul vuieşte. Probabil că acum se injectează oxigen. Primii doi fochişti sar în lături, ultimii doi împing cu forţă targa în adânc. Uşiţele cuptorului se închid şi torsul aparatului de filmat încetează.

— Dar el… cine e?

Nici eu nu ştiu de ce pun o asemenea întrebare.

— El? Un colonel. Un fost colonel. A făcut parte din organizaţia noastră. În posturi înalte. Dar a înşelat organizaţia. Acum a plecat. Asta e legea la noi. Pe nimeni nu atragem cu forţa în organizaţie. Nu vrei, n-ai decât să refuzi, dar o dată ce ai intrat, aparţii, cu totul, organizaţiei. Cu ghete şi cravată cu tot. Aşa că… îţi ofer ultima posibilitate de a refuza. Ai un minut de gândire.

— Nu am nevoie de un minut de gândire.

— Aşa e regula. Chiar dacă n-ai nevoie de acest minut, organizaţia e obligată să ţi-l acorde. Ia loc şi lasă vorba.

Căruntul ţăcăni un comutator, şi îndată s-a pornit, pe un cadran luminiscent, un arătător lung, costeliv, bătându-şi distinct pasul. Iar în faţa ochilor mei a apărut din nou chipul colonelului în cel din urmă moment, când picioarele îi erau în foc, iar capul îi mai era în viaţă; sângele îi mai pulsa şi în ochi îi licărea gândirea, aleanul dinaintea morţii, un chin sălbatic şi invincibila dorinţă de a trăi.

Dacă voi fi primit în această organizaţie, o voi sluji cu credinţă şi dreptate. E o organizaţie serioasă şi puternică. Îmi place o asemenea rânduială. Dar, dracu' să mă ia, nu ştiu de ce sunt dinainte convins că de-mi va fi sortit să zbor prin acest coş scurt şi pătrat, nu mă voi afla în nici un caz într-un sicriu cu franjuri şi bentiţe. Nu asta e firea mea. Nu sunt eu din aceia care-s cu franjuri… Nicidecum.

— Timpul a expirat. Mai ai nevoie de răgaz pentru reflecţii?

— Nu.

— Încă un minut.

— Nu.

— Bine, căpitane. Atunci, îmi revine mie onoarea să te felicit primul cu ocazia intrării în confreria noastră secretă care se numeşte Direcţia Generală de

Cercetare a Statului Major General[1], sau, prescurtat, GRU. Urmează să te întâlneşti cu locţiitorul şefului GRU, generalul-locotenent Meşcereakov, şi să faci o vizită la Comitetul Central, la generalul-colonel Lemzenko. Cred că le vei fi pe plac. Numai nu cumva să o faci pe deşteptul. În asemenea cazuri e mai bine să întrebi, decât să taci. Uneori, în cursul examenelor noastre şi a testelor psihologice ţi se vor arăta nişte treburi că întrebarea îţi va sta în gât. Să nu te chinuieşti abţinându-te. Întreabă. Poartă-te aşa cum te-ai purtat astăzi aici, şi totul va fi bine. Mult succes, căpitane.

CAPITOLUL I

1

Dacă v-a venit cumva ideea să lucraţi la KGB[2] deplasaţi-vă în oricare centru regional. Acolo, în piaţa centrală se află negreşit o statuie a lui Lenin, iar în spatele acesteia se înalţă neapărat o clădire imensă, cu coloane; comitetul regional de partid. Ei bine, undeva pe alături se găseşte şi direcţia regională a KGB-ului. Tot aici, în piaţă, puteţi întreba pe oricine, şi oricare vă va arăta: Păi, uite, clădirea aceea de colo, cenuşie, sumbră, da, da, tocmai spre ea arată Lenin cu mâna lui de beton armat. Dar se poate nici să nu vă adresaţi tocmai unei direcţii regionale; puteţi să vă duceţi la secţia specială de la locul unde lucraţi. Şi în acest caz oricine vă poate fi de ajutor: pe coridor înainte şi la dreapta, uşa aceea capitonată cu piele neagră. Dar puteţi deveni colaborator al KGB-ului într-un mod încă şi mai simplu. Vă adresaţi unui osobist[3]. Este de găsit în fiecare staţie de cale ferată, oricât de pricăjită, în fiecare uzină, iar uneori chiar şi în fiecare atelier. Osobist se află în fiecare regiment, în fiecare institut, în fiecare închisoare, în fiecare comitet de partid, la birourile de proiectări, cât despre Komsomol, sindicate, organizaţii obşteşti, acolo sunt o mulţime. Doar te duci şi zici: vreau să intru în KGB! Dacă vei fi sau nu primit e altă poveste, dar probabil că vei fi, doar drumul spre KGB este deschis tuturor, aşa că nu-i deloc greu de găsit acest drum.

În schimb, la GRU nu-i la fel de uşor să ajungi. Cui să te adresezi? Cu cine să te sfătuieşti? La ce uşă să baţi? Poate e bine să te interesezi la miliţie. Cei de acolo vor ridica din umeri: nu există o asemenea organizaţie.

În Gruzia, miliţia eliberează până şi numerele de înmatriculare pentru automobile cu literele GRU, fără a bănui că literele acestea pot avea un oarecare sens tainic. Şi circulă o asemenea maşină prin ţară fără ca cineva să se mire, sau să se uite după ea. Pentru un om normal, ca şi pentru întreaga miliţie, aceste litere nu reprezintă nimic şi nu provoacă nici o asociere de idei. Pur şi simplu, cetăţenii onorabili n-au auzit de asta şi nici miliţia n-a auzit niciodată.

KGB-ul are milioane de voluntari, pe când GRU nu are niciunul. Tocmai în aceasta rezidă principala deosebire. GRU este o organizaţie secretă. Nimeni nu ştie de ea, aşa încât nu intră în rândurile ei din proprie iniţiativă. Dar să admitem că un oarecare voluntar a găsit cine ştie în ce chip uşa la care trebuie să bată, şi să zică: primiţi-mă. Va fi primit? Nu, nu va fi primit. Cei de acolo nu au nevoie de voluntari. Ba încă respectivul voluntar va fi arestat, aşteptându-l o dificilă şi chinuitoare anchetă. Iar întrebări cu duiumul: Unde ai auzit aceste trei litere? Cum ai reuşit să ne găseşti? Dar mai ales: Cine te-a ajutat? Cine? Cine? Cine? Răspunde, câine! GRU se pricepe să smulgă răspunsurile corecte. Se pricepe să smulgă răspunsul de la oricine. Asta v-o garantez. GRU îl va găsi obligatoriu pe cel care i-a fost de ajutor voluntarului. Şi ancheta va începe din nou: dar ţie, căzătură, cine ţi-a spus literele astea? Unde le-ai auzit? Iar peste un timp mai lung sau mai scurt, se

va găsi şi sursa iniţială. Ea se va dovedi a fi unul căruia i s-a încredinţat secretul, dar a cărui limbă depăşeşte standardele stabilite. O, şi să fiţi sigur că GRU se pricepe să smulgă asemenea limbi. El le smulge o dată cu capetele. Şi fiecare ins ajuns în GRU cunoaşte acest lucru. Fiecare ins ajuns în GRU îşi păzeşte capul, iar acesta poate fi păzit numai prin păzirea limbii. Despre GRU poţi vorbi numai înlăuntrul GRU. Dar poţi vorbi numai în aşa fel, încât glasul să nu-ţi fie auzit dincolo de pereţii străvezii ai impunătoarei clădiri de pe strada Hodînka. Fiecare ins ajuns în GRU respectă cu sfinţenie legea de la *Acvarium:* tot ceea ce se vorbeşte înlăuntrul lui, acolo să rămână. Nici măcar un cuvânt al nostru să nu iasă dincolo de pereţii străvezii. Şi întrucât există o asemenea rânduială, puţini din cei ce se află în afara pereţilor de sticlă ştiu ce se petrece înăuntru. Iar cei care ştiu nu vorbesc. Şi, întrucât toţi care ştiu nu vorbesc, eu personal n-am auzit niciodată nimic despre GRU.

Am fost comandant de companie. După marşul eliberator din Cehoslovacia, uraganul mutărilor m-a prins şi pe mine, azvârlindu-mă în divizia 318 de infanterie, din Armata a 13-a a Regiunii militare Precarpatice. Am primit comanda companiei a doua din batalionul de tancuri al regimentului 910 infanterie. Compania mea nu strălucea, dar nici printre codaşe nu se număra. Îmi şi reprezentam viaţa pe parcursul multor ani ce aveau să urmeze: după companie, şef de stat major al batalionului, după care va trebui să pătrund la Academia de tancuri şi blindate „Mareşal Malinovski“, iar apoi va urma un batalion, un regiment, poate chiar şi ceva mai sus. Abateri ar putea fi posibile numai în privinţa vitezei de înaintare, dar nicidecum în direcţie. Iar direcţia mi-am ales-o o dată pentru toată viaţa şi nu aveam de gând să o schimb. Numai că soarta a dispus altfel.

În ziua de 13 aprilie 1969, la orele 4 şi 10 minute, ordonanţa mea m-a apucat uşurel de umăr:

— Sculaţi-vă, tovarăşe locotenent-major, că vă aşteaptă fapte mari.

Dar îndată şi-a dat seama că, somnoros cum eram, nu aveam chef de glume, aşa că, schimbând tonul, m-a anunţat scurt:

— Alarmă de luptă!

În trei minute şi jumătate m-am echipat: pătura la o parte, pantalonii, ciorapii, cizmele. Bluza pe mâneci, fără să o închei – asta se poate face şi în mers. Acum centura strânsă straşnic, la ultimele găuri, geanta de comandant peste umăr şi chipiul pe cap. Palma cu muchia în dreptul cozorocului, să văd de coincide cocarda cu linia nasului. Şi asta-i tot. Acum pas alergător înainte. Pistolul am să-l înşfac din rastelul enorm de la intrarea în regiment. Cât despre raniţă, manta, salopetă şi cască – astea întotdeauna se păstrează în tanc. Fuga pe scări în jos. Eh, ce bun ar fi fost un duş şi să-mi râcâi obrajii cu lama de ras. Dar nu e timp. E alarmă de luptă! Autobuzul GAZ-66, cu botul retezat, e deja aproape plin: toţi ofiţeri tineri împreună cu ordonanţele lor, care-s băieţi şi mai tineri. Iar pe cer stelele încep deja a păli; dispar uşor, fără a-şi lua rămas bun, la fel cum dispar din

viaţa noastră oameni a căror amintire ne învăluie sufletele cu o dulce durere.

2

Tună parcul, mugeşte parcul maşinilor de luptă cu sutele sale de motoare. Împrejur e numai pâclă cenuşie şi funingine de motorină. Urlă tancurile trezite din adormire. Cutiile lor verzi-cenuşii se târăsc pe drumul de beton murdar, formând un şir nesfârşit. În faţă sunt tancurile amfibii cu piepturi largi, ale companiei de cercetare. Le urmează transportoarele blindate ale statului major şi ale companiei de transmisiuni, după aceasta se înşiruie batalionul de tancuri; mai departe, după cotitură, cele trei batalioane de infanterie îşi întind coloanele, iar după acestea urmează artileria regimentului, bateria antiaeriană, cea antitanc, pionierii, chimiştii, reparatorii. Pentru subunităţile de servicii nici că mai e loc în imensul parc. Acestea vor începe să-şi întindă coloanele abia când subunităţile din cap vor fi plecate, mult înainte.

Alerg în lungul coloanei către compania mea. Iar comandantul regimentului îl înjură de mama focului pe careva. Şeful statului major al regimentului se ceartă cu comandanţii batalioanelor, căutând să biruie prin ţipete zgomotul sutelor de motoare. Alerg înainte. Şi alţi ofiţeri fac la fel. Mai repede, mai repede. Iat-o: compania mea. Cele trei tancuri ale plutonului unu, trei ale plutonului doi şi încă trei ale plutonului trei. Al meu, al comandantului, e în frunte. Toate zece sunt la locul lor. Aud deja toate cele zece motoare ale mele. Le disting prin vuietul general. Căci fiecare motor are năravul lui, caracterul lui, glasul lui. Şi simt că nici unul nu sună fals.

Pentru început nu e rău. Ajuns în faţa tancului meu, întind paşii, sar brusc şi alerg pe placa blindajului frontal spre turelă. Oblonul meu e deschis, iar radistul îmi întinde casca deja conectată la circuitul interior. Din lumea răgetelor şi tunetelor, casca mă trece într-o lume a liniştii şi calmului. Dar îndată casca prinde viaţă, spulberând fragila iluzie a liniştii. Radistul ce şade alături îmi raportează prin telefonul de bord (căci altfel ar trebui să-mi urle la ureche) ultimele indicaţii. Numai fleacuri. Îl întrerup cu întrebarea principală: e război sau aplicaţie? Dracu' să ştie, ridică şi el din umeri.

Orice-ar fi, compania mea e gata de luptă şi trebuie să o scot neîntârziat din parc, că asta-i legea. Aglomerarea câtorva sute de maşini constituie o ţintă de vis pentru inamicii noştri. Aşa că mă uit în faţă. Dar parcă poţi vedea ceva? Compania întâi de tancuri stă pe loc înaintea mea. Probabil că încă nu i-a sosit comandantul. Dar toate cele aflate şi mai în faţă aşteaptă şi ele. Mă salt pe capacul turelei. Aşa văd mai bine. Se pare că unui tanc din compania de cercetare i s-a înecat motorul, barând drumul întregului regiment. Mă uit la ceas. Comandantului nostru, tătucului nostru i-au mai rămas opt minute. Dacă peste opt minute coloanele regimentului nu se urnesc din loc, comandantul de regiment, smulgându-i-se epoleţii, va fi alungat din armată ca un dulău bătrân fără drept la pensie. Iar acum nici un tractor din compania de reparaţii n-are cum răzbate spre capul coloanei: toată artera principală, îngrădită pe flancuri de remize cenuşii, sumbre, e ticsită cu

tancuri de la o margine la alta. Mă uit spre poarta de rezervă. Drumul spre ea este tăiat de un şanţ adânc: acolo s-a început montarea unui cablu sau a unei conducte.

Sar în turelă şi-i strig cât pot de tare conductorului: „La stânga şi înainte!“ Apoi îndată întregii companii: „Faceţi ca mine!“ Dar la stânga nu e nici o poartă. La stânga este doar un gard de cărămidă între lungile blocuri ale atelierelor de reparaţii. În tancul comandantului se află cel mai bun dintre mecanicii conductori ai companiei. Aşa este stabilit încă de mult, înainte de mine şi în întreaga armată. Îi strig prin interfon: „Tu eşti cel mai bun în companie! Eu te-am ales, canalie! Ţi-am acordat, pungaşule, cea mai mare onoare – să îngrijeşti şi să alinţi maşina comandantului. Să nu faci de râs alegerea comandantului tău! Că te zdrobesc, te bag la închisoare, să putrezeşti acolo!“

Dar conductorul meu n-are când să răspundă: el avântă dinozaurul blindat în viteză maximă pe porţiunea aceea scurtă de tot, schimbând rapid, în trepte mereu superioare, vitezele. Cumplită e izbitura cu tancul într-un perete de cărămidă. Totul s-a cutremurat, zăngănind, icnind la noi în tanc. Cărămida spartă s-a prăbuşit ca o lavă peste blindaj, spărgând farurile, rupând antenele, smulgând lăzile cu piese de schimb şi accesorii, schilodind rezervoarele exterioare cu motorină. Dar tancul meu s-a pornit a urla şi, învăluit într-un păienjeniş de sârmă ghimpată, s-a smuls din pulberea de cărămidă, ieşind pe o străduţă adormită a paşnicului oraş ucrainean. Iar eu mă uit prin vizorul din spate. Tancurile companiei mele au pornit prin spărtură vesele, urlând huliganic. Ofiţerul de serviciu pe parc aleargă spre spărtură, agitându-şi braţele. Trebuie să deduc după mimică ce zice, ca la un film mut. Presupun că înjură de mamă ofiţerul, că tare-i este turbată fizionomia. Nu încape îndoială.

După ce al zecelea tanc al companiei mele a ieşit prin spărtură, acolo au şi apărut agenţi de circulaţie: uniforme negre, centuri şi căşti albe. Ei vor face ordine. Ei ştiu pe cine să lase a ieşi mai întâi. Cercetarea, de bună seamă. În fiecare regiment există o companie specială, de cercetare, cu tehnică deosebită, cu soldaţi şi ofiţeri deosebiţi. Dar în afară de aceasta, în fiecare batalion de infanterie şi în cel de tancuri ale regimentului, mai este pregătită câte o companie care nu are nici o tehnică specială şi nici soldaţi deosebiţi, însă poate fi utilizată pentru executarea cercetării.

Tocmai aceste companii trebuie lăsate să meargă înainte. Pe noi să ne lăsaţi, măi, căşti albe! Noi trebuie să ne avântăm acum înainte, cât mai departe.

3

Cine se uită de departe la companiile unei divizii sau ale unui regiment are impresia că toate sunt la fel. Dar nu-i aşa. În fiecare batalion compania întâi este cu adevărat cea dintâi. Oricât de slabi ar fi soldaţii unui batalion, comandantul acestuia adună în prima companie tot ce e mai bun. Iar dacă e penurie de ofiţeri, completările cu noi cadre ofiţereşti vor fi date neapărat companiei întâi. Asta pentru că această companie întotdeauna se află pe axul principal de deplasare. Ea se va izbi prima cu frunţile de inamic. Iar de modul cum se face angajarea luptei

depinde în mare măsură şi rezultatul ei.

În oricare batalion compania a doua este de mijloc. Ofiţerii din aceste companii nu au distincţii deosebite, ca mine de pildă, şi soldaţii de asemenea. În schimb fiecare companie a doua are o pregătire suplimentară, ca subunitate de cercetare. Cum s-ar zice, are un fel de a doua profesie. Înainte de toate, este şi ca o companie de luptă, dar la nevoie poate să execute cercetarea pentru propriul batalion, după cum poate lucra chiar şi pentru regiment, luând locul sau completând cercetarea specială a regimentului.

În Armata Sovietică există 2400 de batalioane de infanterie. Şi în fiecare din acestea compania a treia nu este a treia doar ca numerotare. În companiile trei îşi fac de obicei slujba cei care n-au nimerit în companiile întâi şi a doua: ofiţeri tineri de tot, fără experienţă, sau din cei răscopţi, fără perspectivă. În companiile trei niciodată nu sunt suficienţi soldaţi. Ba mai mult, pe teritoriul Uniunii, aceste companii în marea lor majoritate nici măcar nu au soldaţi. Tehnica lor de luptă se află în permanenţă la conservare.

Dacă începe vreun război, aceste mii de companii se completează cu rezervişti şi sunt rapid ridicate la nivelul subunităţilor de luptă obişnuite. În sistemul acesta există un sens profund: e de o mie de ori mai bine să adaugi nişte rezervişti la o divizie, decât să formezi integral noi divizii numai din rezervişti.

Compania mea de tancuri, a doua, înaintează impetuos. La o cotitură mă uit în urmă şi număr maşinile. Deocamdată, toate menţin viteza. Imediat după ultimul tanc al companiei mele, scoţând scântei din betonul şoselei, goneşte fără a rămâne în urmă un transportor blindat pe şenile, cu fanion alb. Am răsuflat uşurat. Acel steguleţ alb înseamnă prezenţa unor arbitri. Iar prezenţa lor înseamnă, la rândul ei, că acum e aplicaţie, şi nu război. Deci vom mai avea de trăit.

Pe deasupra mea zboară un elicopter, ca o libelulă. Alunecă în jos. Virează şi vine drept împotriva vântului, ca să nu fie deviat. Acum atârnă în partea dreaptă. Eu mă aflu pe capacul turelei, cu mâna dreaptă deasupra capului. Pilotul e roşcovan tare. Chipul îi e ca un ou de coţofană, împestriţat tot cu pistrui, iar dinţii îi sunt albi ca zăpada. Râde, afurisitul. Ştie prea bine acest om din elicopter că acelor comandanţi de companie cărora le împarte el diverse ordine, le este sortită o zi nu tocmai bună. Elicopterul se depărtează pe dată în sus şi lateral. Doar pilotul cel roşcovan râde. Doar dinţii lui strălucesc, reflectând razele astrului ce răsare.

4

Tancul meu cu piept voinicesc taie universul prin mijloc şi ceea ce fusese compact în faţa lui se despică în două. În dreapta şi în stânga gonesc limbi de pădure. În pântecul maşinii domneşte un vuiet infernal. Am harta pe genunchi, şi multe îmi devin clare. Divizia a fost aruncată într-o ruptură şi acum înaintează cu toată viteza spre vest. Numai unde se află inamicul nu se înţelege. Despre asta harta nu spune nimic. Şi tocmai din această pricină, în faţa diviziei se avântă vreo douăzeci de companii, a mea aflându-se printre ele. Aceste companii sunt ca nişte

degete răşchirate ale unei mâini. Misiunea lor este să pipăie locul cel mai vulnerabil din apărarea inamicului, spre care comandantul diviziei are să-şi năpustească pumnul de mii de tone. Locul acela vulnerabil al inamicului este căutat pe spaţii imense şi de aceea fiecare din companiile trimise înainte se deplasează în completă singurătate. Ştiu bine că undeva alături înaintează impetuos şi năprasnic companii la fel cu a mea, însă ocolind focarele de rezistenţă, satele şi oraşele. Nici compania mea nu se angajează în ciocniri istovitoare: am întâlnit un inamic, am raportat statului major şi dă-i ocol. Manevrează mai repede şi continuă iarăşi înaintarea. Iar undeva departe, în urma noastră, se află forţele principale ca un torent furibund ce a spart un baraj: înainte, băieţi, înainte, spre vest!

Dar uite că transportorul blindat cu steguleţ alb nu rămâne în urmă. El, blestematul, e de două ori mai uşor decât un tanc, în schimb forţă are la fel de mare. În vreo două rânduri am încercat eu să mă desprind, căci vorba-ceea: vitezele mari sunt chezăşia succesului. Dar nu mi-a mers. Pe vremea când comandam un pluton, figurile de felul ăsta îmi ieşeau perfect, dar cu compania nu-mi va merge. Poţi să fragmentezi coloana, să-ţi rătăceşti tancurile prin smârcuri şi pentru asta nimeni nu te iartă. Pentru asta poţi fi scos de la comandă. Dracu' să vă ia, gândesc. N-aveţi decât să controlaţi pe săturate, dar eu compania n-am s-o înşirui…

— O macara în faţă! strigă deodată prin radio comandantul tancului şase trimis de mine înainte.

O macara? Pentru ridicări? Exact! O macara! Uite-o, toată verde, braţul îi e învăluit în crengi, pentru mascare. Dar unde poate fi văzută o macara pe câmpul de luptă? Just! La o baterie de rachete! Păi asta nu-i o baftă cât toate zilele?!

— Companie! urlu la ai mei. Baterie de rachete! Pentru luptă… înainte!

Iar băieţii mei ştiu prea bine cum să se răfuiască cu bateriile de rachete. Plutonul unu, depăşindu-mă, se desfăşoară în formaţie de luptă. Al doilea, accelerând brusc, trece în dreapta şi, azvârlind spre cer bulgări de noroi de sub şenile, se avântă înainte. Plutonul trei o ia spre stânga, învăluind din flanc bateria, printr-un viraj enorm.

— Viteză! rag eu.

Dar conductorii înţeleg asta şi fără mine. Sunt sigur că piciorul drept al fiecăruia din ei este proptit în podeaua blindată, apăsând până la refuz pedala încât motoarele au pornit a urla cu revoltă şi îndărătnicie. Din pricina asta împrejur e un asemenea vuiet şi de aceea e atâta funingine insuportabilă: carburantul nu apucă să ardă integral în motoare şi este împroşcat prin eşapamente de sălbatica presiune a gazului.

— Întrerup cercetarea…, pătratul 13-41…, o poziţie de lansare…, angajez lupta…

Sunt cuvintele radistului-încărcător de pe tancul meu, care emite în eter poate ultimul nostru mesaj. Orice subunitate e obligată să atace subunităţile de rachete şi statele majore de la primul contact cu ele, fără a aştepta nici un fel de

comandă, oricare ar fi şansele şi cu orice preţ.

Încărcătorul întrerupe cu un declic legăturile şi aruncă primul proiectil pe împingător. Proiectilul intră lin în culată şi puternicul închizător, precum cuţitul unei ghilotine, cu o lovitură ce pare a-ţi sparge inima, blochează ţeava. Turela pluteşte uşor într-o parte, iar pe sub picioarele mele au început a zbura spre stânga spinarea mecanicului-conductor, stelajele de muniţii cu proiectilele. Culata tunului pluteşte în sus, tresărind. Ochitorul s-a înfipt cu mâinile în panoul aparatului de ochire, iar puternicele mecanisme stabilizatoare, supunându-se palmelor lui bătucite, menţin cu uşoare smucituri tunul şi turela, nepermiţându-le să urmeze dansul turbat al tancului ce zboară peste buturugi şi buşteni. Cu degetul mare al mâinii drepte, ochitorul apasă lin pe declanşator. Pentru ca teribila explozie să nu se năpustească prin surprindere asupra urechilor noastre, în toate căştile se produce un declic ascuţit ce determină timpanele să se contracteze în întâmpinarea tunetului pustiitor al loviturii tunului nostru de mare putere. Declicul din căşti precede lovitura cu câteva sutimi de secundă, aşa încât noi nici nu auzim bubuitura propriu-zisă.

Colosul de oţel, cântărind patruzeci de tone, ce se avântă înainte, s-a cutremurat. Ţeava tunului s-a smucit înapoi, scuipând din adâncul ei tubul fumegând, vibrând, al proiectilului tras. Şi pe loc, imitând tunul comandantului, au început a lătra toate celelalte. Iar încărcătorul a şi aruncat pe împingător al doilea proiectil.

— Viteză! urlu eu.

Noroiul ţâşneşte în jerbe de sub şenile, iar zornăitul acestora e chiar mai puternic decât tunetul tunurilor. În căşti se aude un declic – înseamnă că ochitorul apasă din nou pe declanşator. Şi iarăşi nu auzim propria noastră lovitură. Numai tunul s-a smucit convulsiv înapoi, numai tubul zăngăne îngrozitor izbindu-se de limitator. Auzim numai loviturile trase de tancurile vecine. Iar ei le aud pe ale noastre, şi aceste lovituri de tun parcă-i biciuie cu o cravaşă între urechi pe vrednicii mei asiatici, care se lasă cuprinşi de turbare. Acum pot să mi-l imaginez pe fiecare în parte. În tancul cinci, ochitorul, între două lovituri, de entuziasmat ce e, roade apărătoarea frunţii, din cauciuc, a aparatului de ochire. Asta se ştie nu numai în companie, ci în întreg batalionul. Desigur, nu e bine ce face. În felul acesta este distras de la observarea continuă a situaţiei de pe câmpul de luptă. Pentru acest prost obicei a fost cât pe-aci să fie retrogradat ca încărcător. Dar trage foarte precis, ticălosul. În tancul opt, comandantul acestuia ţine mereu un topor lângă el, şi în timp ce tunul lui e pe cale să se înece executând foc de vijelie, izbeşte cu muchia în blindaj. Iar în tancul trei, comandantul acestuia a conectat radioul pe emisie şi a uitat să-l mai deconecteze, acoperind astfel toate legăturile din reţeaua companiei: toată compania aude cum scrâşneşte din măsele şi urlă încet, ca lupii…

— Zdrobeşte! şoptesc eu, iar undele radio îmi poartă şoapta la treizeci de kilometri, ca şi când fiecăruia din scumpii mei asiatici furioşi le-aş şopti drept la ureche. Zdrobeşte!

În urechi se produce un nou declic şi iarăşi un tub zăngăneşte.

Aroma tuburilor arse este îmbătătoare. Cine a inhalat acea aromă otrăvitoare, acela devine o fiară cuprinsă de voluptate. Zdrobeşte! Tanchiştii mei se simt îmbătaţi de tunete, de nemaipomenita forţă a motoarelor, de trilurile mitralierelor. Şi nu există forţă care să-i mai ţină în frâu. Chiar şi conductorii tuturor tancurilor par să fi scăpat ca dulăii din lanţ. Smucesc levierele cu uriaşele lor labe noduroase, îşi chinuie maşinile, nesupusele, gonindu-le de-a dreptul în toiul luptei. Mă uit totuşi înapoi: nu cumva să fim manevraţi pe la spate. Şi undeva, departe, zăresc transportorul blindat cu steguleţ alb. A rămas în urmă, l-au lăsat puterile. Oamenii din el sunt nişte nefericiţi: n-au ei un asemenea tun supraputernic, n-au parte de tunetele astea ameţitoare, le lipsesc aromele îmbătătoare. Nu simt toată viaţa lor o asemenea desfătare, n-au avut cum s-o cunoască. De aceea şi conductorul lor e fricos, ocoleşte cu prudenţă pietrele şi buturugile. Dar nu-ţi fie teamă, băiete! Pune-ţi bine labele pe maşină, smuceşte-o şi frământ-o. Maşina blindată e o fiinţă delicată, dar dacă simte pe ea un călăreţ plin de forţă, devine şi ea feroce, purtându-te în galop peste bolovani de granit, peste buturugile unor stejari de mii de ani, prin gropi şi fundături. Nu-ţi fie teamă că plesnesc şenilele, nu te teme că se frâng suspensiile. Rupe şi zdrobeşte, iar tancul te va purta ca o pasăre. Căci el, tancul, se lasă şi el cuprins de beţia luptei. Doar e născut pentru luptă. Zdrobeşte!

„… Scoate compania din luptă…“

De sub şenile ţâşnesc scântei. Compania a intrat ca o vijelie pe poziţiile bateriei de rachete. Aud un scrâşnet şi nu ştiu dacă şenilele au trecut peste o placă de oţel sau aud în cască doar scrâşnetul dinţilor conductorului meu.

„… Scoate compania din luptă…“

Fără nici o comandă, tancurile au încetat să mai tragă, ca să nu se lovească reciproc. Acum doar urlă, ca nişte lupi care sfâşie în bucăţi o căprioară. Izbesc cu frunţile lor blindate şubredele transportoare ale rachetiştilor, macarale şi instalaţii de lansare, înfundând în cernoziomul gras floarea şi mândria artileriei reactive. Zdrobeşte!

„… Scoate compania din luptă…” aud iarăşi glasul depărtat, scârţâit al cuiva şi înţeleg deodată că cel care mi se adresează este arbitrul. Ah, drace! Dar cine-i întrerupe pe oameni din activitatea lor îndrăgită, într-un asemenea moment de supremă, aproape sexuală voluptate? Ah, arbitrule, mama ta! Păi tu faci nişte impotenţi din cârlanii mei! Cine ţi-a dat dreptul să strici o admirabilă companie de tancuri? Eşti vreun duşman al poporului sau vreun sabotor burghez?… m-aş în dinţii tăi! Companie, zdrobeşte! Şi izbind cu pumnul în blindaj, înjurând, cu emiţătorul deschis, înjurând de mama focului pe toţi ticăloşii din statele majore care prin cancelariile lor n-au mirosit praful de puşcă, dau comanda:

— Companie, încetarea! La stânga, pe plutoane, în poiană, adunarea!

Furios, conductorul meu smuceşte levierul stâng la maximum, din care cauză tancul aproape că s-a răsturnat cu toată greutatea sa spre dreapta, frângând o frumuseţe de mesteacăn. Schimbă măiestru vitezele conductorul, cu o

întrerupere de aproape o secundă şi, într-o clipită, ajungând la cea mai de sus, azvârle dinozaurul blindat înainte, prin tufişuri şi gropi adânci de-a dreptul spre poiană, pentru ca apoi, virând năstruşnic, să scadă turaţiile aproape la zero, lucru ce face ca maşina să încremenească pe loc, aruncându-ne pe noi mult înainte, exact ca în cazul frânării neaşteptate a unui avion chiar la capătul rulajului pentru decolare. Celelalte tancuri, mugind decepţionate, se smulg din pădure şi, frânând convulsiv, se adună într-o aliniere perfectă.

— Descărcaţi! Armamentul la control! şi după ce dau această comandă, smulg din priză şnurul căştii, iar încărcătorul taie printr-un declic orice legătură.

5

Transportorul blindat cu arbitrul rămăsese mult în urmă.

Până să se şontâcăie el la compania mea, eu am reuşit să controlez armamentul, am primit rapoartele referitoare la starea maşinilor, la consumul de carburant şi muniţii, am aliniat oamenii şi am încremenit în mijlocul poienii, gata să prezint raportul.

Stau aşa, socotind în minte plusurile şi minusurile pentru care pot fi lăudat sau, dimpotrivă, pedepsit: compania ieşise din parc cu opt minute înainte de termen– pentru asta voi fi lăudat, doar uneori pentru asta i se poate chiar pasa cuiva un mic ceas de aur.

În faza iniţială a războiului, totul se socoteşte în secunde. Toate tancurile, toate avioanele, toate statele majore trebuie să iasă printr-un salt de sub lovitură. În acest caz prima lovitură a inamicului, cea mai puternică, se va executa asupra unor orăşele militare pustii. Opt minute! Aici am un plus neîndoielnic. Toate tancurile sunt în stare de funcţionare şi pe parcursul întregii zile aşa au rămas. Aici e un plus pentru locţiitorul meu tehnic. Păcat că din lipsă de ofiţeri nu am în companie un asemenea locţiitor. Eu fac şi treaba lui. Punctele de sprijin le-am ocolit prin manevre hotărâte, raportând la timp şi cu precizie existenţa lor. Ăsta e un plus pentru comandantul plutonului unu. Păcat că el nu există în companie, aceeaşi penurie de cadre. Bateria de rachete nu ne-a scăpat, am mirosit-o şi am făcut-o una cu pământul. Iar o baterie de rachete, chiar şi cea mai prăpădită, e în stare să provoace o pereche de Hiroşime. Eu, întrerupând cercetarea şi aruncându-mi cutiile împotriva rachetelor, se cheamă că am preîntâmpinat aceste Hiroşime. Pentru asta la război ţi se atârnă de piept un ordinuleţ, iar la aplicaţii eşti multă vreme lăudat.

Dar iată-l şi pe colonelul din control. Mâini albe, curăţele, cizme sclipitoare. Ocoleşte cu greaţă băltoacele, ca un motan ce nu vrea să-şi mânjească lăbuţele. Comandantul regimentului, tătucul nostru, e şi el colonel, numai că are nişte lăboaie noduroase, ca ale unui călău: mâini dedate cu muncile grele. Iar faţa tătucului nostru e arsă de ger, de soare şi de vânturile tuturor tancodroamelor şi poligoanelor ce-mi sunt şi mie cunoscute, nici nu se compară cu chipul livid al acestui colonel arbitru.

— V-aliniaţi! Drepţi! Pentru onor la dreapta!

Dar arbitrul nu-mi ascultă raportul. Întrerupându-mă chiar de la început:

— Vă jucaţi, tovarăşe locotenent-major, de-a lupta! Ca un puştan!

Eu tac. Îi zâmbesc. Ca şi când nu m-ar certa, ci mi-ar prinde în piept o medalie. Însă el se înfurie şi mai abitir din pricina acestui zâmbet. Suita lui tace încruntată. Ea ştie prea bine că articolul 97 din Regulamentul disciplinei interzice să fiu certat în prezenţa subordonaţilor mei. Maiorii şi locotenent-coloneii din suită ştiu că certându-mă în prezenţa subordonaţilor, colonelul nu autoritatea mea o subminează, ci autoritatea întregului corp ofiţeresc al nobilei Armate Sovietice, inclusiv propria sa autoritate colonelească. Dar mie parcă nici nu-mi pasă. Zâmbesc.

— E o ruşine, locotenent-major, să nu auzi comenzile şi să nu le execuţi.

Eh, colonele, păi eu i-aş spânzura de ţevile lunurilor pe cei care nu se lasă furaţi de avântul luptei, pe care nu-i îmbată mirosul sângelui. Asta-i deocamdată o aplicaţie, dar dacă într-o luptă adevărată şenilele tancurilor noastre ar fi fost mânjite de sânge adevărat, nu de substanţe butaforice, ca la teatru, atunci vajnicii mei asiatici s-ar fi încins încă şi mai avan. Dar asta nu e o slăbiciune a lor. Asta-i tăria lor. Nimeni din lume n-ar putea să-i oprească.

— Şi-apoi treaba cu împrejmuirea. Aţi spart împrejmuirea de zid a parcului! Asta-i crimă!

Uite că la peretele acela am uitat să mă gândesc. Mare scofală. Până la ora asta cu siguranţă a fost reparat. Cât să fi durat? Dac-ar fi fost duşi acolo zece soldaţi de la arest, în două ceasuri ar fi ridicat un zid nou. Dar de unde puteam eu să ştiu, colonele, dacă era aplicaţie sau război? Cine poate şti asta în timpul alarmei? Şi dac-ar fi fost război, iar zidul ar fi rămas întreg şi 2000 de oameni, împreună cu sute de minunate maşini de luptă ar fi ars într-o singură îngrămădire? Aud, colonele? Porţi un mare titlu, te numeşti Şef al cercetării Armatei a 13-a. Dacă-i aşa, poftim de întreabă câte obiective au descoperit uzbecii mei în cursul zilei. Ei nici măcar nu vorbesc ruseşte, dar descoperă fără greş ţintele. Laudă-i, colonele! Dacă mie nu-mi zâmbeşti, măcar lor zâmbeşte-le.

Dar între timp eu îi zâmbesc. Acum mă aflu cu spatele la compania mea şi n-am deloc voie să mă întorc cu faţa la ea. Dar ştiu şi aşa că toată compania mea zâmbeşte. Uite-aşa, simplu, fără nici o pricină. Aşa îmi sunt ei – în orice situaţie îşi rânjesc măselele.

Colonelului însă nu-i place treaba asta. De bună seamă crede că ne batem joc de el: s-a înfuriat şi mai tare, începând să scrâşnească din dinţi precum ochitorul meu în luptă. Nu e capabil să ne înţeleagă şi să ne preţuiască zâmbetele, aşa că îmi strigă în faţă:

— Un neisprăvit! Nu sunteţi demn să comandaţi compania. Vă destitui! Predaţi compania locţiitorului, să o conducă el la cazarmă.

— Nu am în prezent locţiitor, îi spun zâmbind.

— Atunci comandantului plutonului unu!

— Nu există nici el.

Şi pentru ca să nu ia la rând colonelul toate funcţiile în ordine coborâtoare,

îi explic:

— Sunt singurul ofiţer în companie.

Colonelul s-a dezumflat brusc. I-a trecut ardoarea. I s-a topit fără de urmă. Dar în armata noastră, mai ales pe teritoriul Uniunii, situaţia în care într-o companie se află doar un ofiţer este aproape tipică. Ofiţerii vor să fie mulţi, numai că toţi vor să fie colonei. În schimb startul de la gradul de locotenent pe prea puţini îi atrage. Aşa se face că penuria se află jos de tot. E o penurie cumplită de ofiţeri. În schimb acolo sus, în statele majore, se cam uită acest lucru. Uite şi acum, colonelul pur şi simplu nu poate concepe că eu sunt unicul ofiţer în întreaga companie. M-a îndepărtat de la comandă – are acest drept. Numai că această companie trebuie să se înapoieze în cazarmă, iar să fie mânată o companie, şi încă de tancuri, singură, fără ofiţeri, o distanţă de zeci de kilometri, nu e cu putinţă. Ar fi o crimă. Asta s-ar aprecia neapărat ca o încercare de lovitură de stat. Aici, colonele, ai dat-o rău în bară. O dată ce ai destituit un comandant, în situaţia când el nu are înlocuitori, prin acest gest tu însuţi ţi-ai asumat răspunderea personală pentru companie şi nu ai dreptul să o încredinţezi nimănui. Căci dacă ar exista un asemenea drept, atunci fiecare comandant de divizie ar putea să scoată trupele în câmp, să-i destituie pe comandanţi, înlocuindu-i cu cei care-i convin lui, şi lovitura de stat e gata. Dar la noi nu se petrec răsturnări deoarece nu oricine are acces la delicata problemă a selecţiei şi repartizării cadrelor de comandă. Să destitui e dreptul tău. E uşor să destitui. Oricine se pricepe să destituie. E la fel de uşor, ca şi cum ai ucide un om. Dar să-i returnezi pe comandanţi la posturi este la fel de greu ca întoarcerea unui mort la viaţă. Acum ce te faci, colonele, ai de gând să mă pui din nou în fruntea companiei? Nu ţine. Doar sunt nedemn. Şi toţi au auzit asta. Nu ai dreptul să pui la comanda companiei un om nedemn. Şi dacă se află mai sus că tu, în apropierea frontierei de stat, ai destituit de la nişte companii de tancuri pe comandanţii legali, iar în locul lor ai numit alţii, nedemni? Ce se va întâmpla cu tine? Poftim? Asta e.

În situaţia asta colonelul ar trebui să ia legătura cu comandantul batalionului meu şi să-i ceară: luaţi-vă de aici prăpădita de companie. Dar uite că aplicaţia s-a sfârşit. S-a terminat la fel de brusc cum a şi început. Şi cine va permite să se utilizeze după aplicaţie transmisiunile militare? Doar în ’37, cei care au permis asemenea încălcări au fost împuşcaţi. După aceea nimănui nu i-a mai venit cheful să facă asemenea năzbâtii. Ce te faci acum, colonele? Poftim, condu compania. Ori poate că ai şi uitat cum se conduce? Sau poate că nici n-ai condus vreodată una? Ai crescut prin statele majore. Asemenea colonei sunt o mulţime. Orice ocupaţie pare un fleac când o priveşti dintr-o parte. Nici să conduci o companie nu e cine ştie ce. Numai că trebuie să dai comenzile aşa cum sunt înscrise în noul regulament. Oamenii din companie nu sunt ruşi, n-o să înţeleagă. Ba ar fi şi mai rău dacă ar înţelege, însă nu cum trebuie. Atunci nu i-ai mai găsi nici cu elicopterul prin păduri şi mlaştini. Tancul e o maşină grea, uneori poate da peste un om, se poate prăvăli sub un pod, poate pieri într-un smârc. Iar răsplata e întotdeauna una şi aceeaşi.

Acum nu mai zâmbesc. Situaţia e serioasă şi nu e nimic de râs. Ar fi tocmai momentul potrivit să duc mâna la cozoroc şi să zic: „Permiteţi să plec, tovarăşe colonel?“ Oricum eu sunt acum de prisos, nici comandant şi nici subordonat. Dumneata ai pus-o de mămăligă, acum n-ai decât s-o înghiţi. Ţi-a venit cheful să comanzi, poftim, tovarăşe colonel, n-ai decât. Dar furia şi bucuria răutăcioasă mi s-au stins repede. Mi-e dragă compania, doar sunt oamenii mei, maşinile mele. Nu mai răspund de companie, dar n-am s-o las aşa, baltă.

— Îmi permiteţi, tovarăşe colonel, zic repezindu-mi mâna la cozoroc, să conduc pentru ultima oară compania. Să-mi iau în acest fel rămas bun de la ea.

— Da, se declară el scurt de acord.

Pentru un moment mi s-a părut că vrea, cum este obiceiul, să-mi dea nişte indicaţii – de felul: să nu goneşti, să nu o iei razna, să nu întinzi prea mult coloana. Dar n-a făcut-o. Ori poate că nici n-a avut o asemenea intenţie, doar să mi se fi părut mie.

— Da, da, conduceţi compania. Consideraţi că ordinul meu încă n-a intrat în vigoare deocamdată. Duceţi compania la cazarmă şi acolo o să o şi daţi în primire.

— Am înţeles!

Fac scurt stânga-mprejur, dar apuc totuşi să văd zâmbete ironice în suita colonelului. Cum vine asta? Adică *deocamdată* comandaţi. Cei din suită înţeleg şi ei că nu există o asemenea situaţie – să te afli *deocamdată* la comandă. Un comandant ori este demn să-şi comande subunitatea, şi răspunde integral pentru ea, ori este nedemn, şi atunci este îndepărtat fără întârziere. *Deocamdată* comandaţi – asta nu e o hotărâre. Iar un colonel poate plăti scump pentru o asemenea atitudine. Mie mi-este clar acest lucru, ca de altfel şi celor din suită. Dar nu-mi arde de asta acum. Am în faţă o treabă serioasă. Comand compania. Şi nu contează cine ce a gândit, cine cum a procedat şi cum va fi pedepsit pentru asta.

Înainte de a da prima comandă, comandantul este dator să-şi supună unitatea voinţei proprii. E obligat să se uite la soldaţii săi în aşa fel, încât aceştia să se simtă uşor furnicaţi, să încremenească, încât fiecare să simtă că îndată va urma porunca unui adevărat comandant. Iar comenzile la trupele de tancuri sunt multe. Două fanioane în mâinile mele. Cu ele comand.

Fanionul alb brusc în sus. Aceasta e prima mea comandă. Prin acest gest scurt şi tăios, i-am transmis companiei mele un lung mesaj: „Compania o comand eu! Lucrul staţiilor de radio pe emisie, până la întâlnirea cu inamicul, este interzis! *Atenţie!*“ Există comenzi pregătitoare şi comenzi săvârşitoare. Prin comanda pregătitoare, comandantul îi cuprinde oarecum pe subordonaţi cu zăbala de fier a voinţei sale şi trăgând de hăţuri trebuie să aştepte cinci secunde înainte de a da comanda principală. Formaţia trebuie să încremenească în acele clipe aşteptând-o, fiecare trebuie să simtă zăbalele de fier, fiecare să tresară abia simţit, muşchii să înceapă a fremăta, ca înaintea unei lovituri usturătoare, fiecare trebuie să aştepte comanda săvârşitoare precum aşteaptă un cal de rasă lovitura de cravaşă.

Fanionul roşu brusc în sus, apoi ambele pe lateral, în jos. S-a cutremurat

compania, risipindu-se, tropăind îndată cu cizmele potcovite pe blindaje. Poate că îşi lua rămas bun de la mine compania, poate că a vrut să-şi demonstreze nivelul de instruire în faţa arbitrilor sau poate că pur şi simplu o cuprinsese furia şi n-a găsit posibil să şi-o exprime în nici un alt chip. Ah, dac-ar fi declanşat cineva un cronometru! Dar şi fără acesta, în acel moment ştiam: compania mea bate recordul diviziei şi poate chiar vreunul de mai sus. Ştiam în acel moment că sunt mulţi tanchişti adevăraţi în suita colonelului şi că fiecare îi admiră acum pe asiaticii mei. Am văzut eu însumi multe recorduri la trupele de tancuri, cunosc preţul unor asemenea recorduri. Am văzut şi mâini frânte şi dinţi sparţi. Dar în acel moment băieţii au avut noroc. Şi ştiam oarecum dinainte că nu va călca nici unul greşit, nu va aluneca executând acel salt de neînchipuit prin oblon. Ştiam că nici degetele nu i se vor strivi nimănui. Nu era momentul.

Cele zece motoare au pornit a urla. Mă aflu în turela comandantului. Acum fanionul alb în sus, în mâna mea înseamnă: „Eu sunt gata!“ Şi drept răspuns văd alte nouă fanioane: „Gata!” ”Gata!” „Gata!” Un cerc brusc deasupra capului şi un gest precis înspre est: „Urmaţi-mă!“

Totul e simplu. Elementar. Poate chiar primitiv? Da. Însă în felul acesta nici o cercetare nu poate descoperi deplasarea, fie şi a patru armate de tancuri concomitent. Iar împotriva altor genuri de cercetare există procedee la fel de primitive, însă imparabile. Aşa se face că întotdeauna apărem prin surprindere. Rău sau bine, dar prin surprindere. Până şi în Cehoslovacia, chiar şi cu şapte armate concomitent. Colonelul controlor s-a căţărat în transportorul său blindat. Suita l-a urmat. Transportorul s-a pornit a urla, a virat brusc şi a luat-o pe un alt drum spre orăşelul militar. Suita colonelului îl urăşte în mod evident pe acesta. Căci în caz contrar, i s-ar fi suflat că el trebuie să meargă imediat în urma tancului meu. Doar acum eu sunt un nimeni. Un impostor. A mi se încredinţa mie compania este ca şi când un şef de poliţie ar încredinţa unui poliţai destituit din serviciu executarea unei arestări. Dar chiar dacă ţi-a venit în cap o asemenea idee, măcar fii alături, pentru a interveni la timp. O dată ce ai încredinţat cuiva compania, dacă nu te pricepi să o conduci, apoi măcar să fii alături, pentru a putea să apeşi la timp pe frâne. Dar uite că nu i-a şoptit nimeni colonelului că şi-a dat viaţa pe mâinile tânărului locotenent-major. Iar acesta, îndepărtat de la putere, poate să facă orice porcărie, doar e un străin acum în companie. Tu va trebui să răspunzi. Ori poate că toţi cei din suită ştiau că locotenentul-major va returna compania fără nici un fel de evenimente deosebite. Ştiau ei că locotenentul-major nu va zdrobi destinul colonelului.

Deşi ar fi trebuit să o facă…

6

Aşa se întâmplă adesea: o divizie e biciuită de cravaşa alarmei de luptă, aceasta se năpusteşte spre largi orizonturi, dar este curând adusă înapoi. Aici se ascunde un schepsis adânc. În felul acesta se formează obişnuinţa, iar diviziile vor porni la o acţiune reală ca la aplicaţiile curente – fără emoţii. În acelaşi timp şi

inamicului îi slăbeşte vigilenţa. Diviziile sovietice ţâşnesc adesea şi pe neaşteptate din cazărmile lor militare. Inamicul va înceta să mai reacţioneze la asemenea acţiuni.

Drumurile sunt bătătorite de coloane de tancuri. E clar că încetarea s-a dat concomitent întregii divizii. Cine ştie câte divizii au fost ridicate prin alarmă de luptă, şi câte din ele se întorc acum în tabere! Poate că numai divizia noastră, poate trei divizii, ori poate chiar cinci. Dar cine ştie, poate că au fost alarmate concomitent chiar o sută de divizii.

În poarta orăşelului militar cântă fanfara. Comandantul regimentului, tătucul, e pe turela unui tanc: îşi întâmpină coloanele. Are ochiul versat, neiertător. Îi e suficientă o singură privire ca să aprecieze o companie, o baterie, un batalion şi pe comandantul respectiv.

Comandanţii se înfioară sub privirea de plumb a tătucului. E un bărbat voinic, centura îi este prinsă la ultimele găuri, abia de-l cuprinde. Iar carâmbii cizmelor sale de uriaş sunt uşor crestate la spate, căci altfel nu le-ar putea trage peste pulpele puternice. Are un pumn enorm, cât un ceainic, şi cu ceainicul acesta ameninţă pe cineva.

Probabil că pe comandantul batalionului trei infanterie, ale cărui transportoare blindate se înghesuie prin deschizătura flămândă a porţii. Iată că bateria de aruncătoare a acestui batalion tocmai a trecut pe poartă, iar acum e rândul meu. Şi cu toate că ştiu că tancurile mă urmează, deşi îmi este totuna dacă mă urmează sau nu, doar nu mai sunt comandantul lor, în ultimul moment mă uit peste umăr: într-adevăr, vin toate, n-a întârziat nici unul. Comandanţii tuturor tancurilor îmi caută privirea, dar eu mă întorc din nou cu faţa înainte, mi-am repezit palma spre casca cea neagră şi comandanţii tuturor celorlalte nouă tancuri au repetat cu precizie acest străvechi salut militar.

Comandantul regimentului tot mai strigă ceva jignitor şi ameninţător în urma coloanei batalionului trei şi, în sfârşit, îşi întoarce privirea turbată spre compania mea. Ah, tu, gorilă de pădure, ataman de tâlhari, cine-ţi poate susţine privirea? Întâlnindu-i ochii, iau brusc, surprinzător chiar şi pentru mine, hotărârea să înfrunt privirea lor. Iar el şi-a desfăcut pumnul imens într-o palmă cât o lopată, ridicând-o la cozoroc. Nu oricui răspunde tătucul la salut cu salut. Şi eu chiar că nu mă aşteptam. M-am holbat nedumerit, clipind des. Tancul meu a trecut deja, iar eu îmi întorc capul, uitându-mă la comandant. Deodată îl văd că-mi zâmbeşte. Are o mutră negricioasă, ca un film negativ, şi din pricina asta zâmbetul lui, dezvelindu-i dinţii albi, e vizibil pentru întreaga mea companie şi, de bună seamă, pentru bateria de obuziere care urmează după mine, dar pe care acum el o va saluta cu pumnul său imens.

Eh, comandantule. Tu nu ştii că eu nu mai sunt la cârma companiei. Am fost destituit, comandantule, de la companie. M-au înlăturat într-un chip ruşinos. Ca şi când aş fi fost biciuit în public. Dar asta nu-i nimic, comandantule. Crezi c-am să mă pun pe bocit? Niciodată, cât voi trăi. Am să zâmbesc. Întotdeauna. În ciuda tuturor. Voi zâmbi bucuros şi cu mândrie, uite-aşa cum îţi zâmbesc ţie,

comandantule. Am să primesc curând o nouă companie. E penurie de ofiţeri, ştii bine şi tu. Numai că-mi pare rău să mă despart de asiaticii mei, căci tare buni flăcăi s-au nimerit a fi. Dar nu-i nimic, va trece şi asta. Pentru mine e destul că regimentul a început la timp ieşirea la alarmă, că tu, comandantule, n-ai zburat de la regiment. Rămâi acolo şi agită-ţi pumnoiul, că de aceea şi eşti pus acolo, căci noi n-avem nevoie de nici un alt comandant în regiment. Noi, comandantule, îţi iertăm ieşirea abraşă. Şi dacă trebuie, te vom urma acolo unde ne vei conduce. Iar eu, comandantule, am să te urmez chiar dacă nu cu o companie, ci doar cu un pluton. Ba aş putea şi ca simplu ochitor.

La revenirea unei maşini de luptă în parc, ce trebuie să se facă în primul rând? Asta e. Trebuie să fie alimentată. În funcţiune sau frântă, dar alimentată. Cine poate şti când ne va trăsni o nouă alarmă? Fiecare maşină de luptă trebuie să fie gata să repete totul de la început, în orice moment, aşa că de aceea parcul vuieşte din nou. Sute de maşini se alimentează concomitent. Fiecare tanc are nevoie de cel puţin o tonă de carburant. Şi transportoarele blindate sunt vorace. Ca şi tractoarele de artilerie. Dar şi toate maşinile de transport trebuie alimentate. Apoi unităţile de foc ale tuturor maşinilor de luptă trebuie completate. Proiectile de artilerie, de câte 30 de kilograme fiecare. S-au adus cu sutele. Câte două proiectile într-o ladă. Fiecare ladă trebuie ridicată din maşina de transport, proiectilele scoase, ambalajul de pe ele înlăturat, apoi fiecare proiectil curăţat, îndepărtându-se unsoarea dată la uzină şi – în tanc cu el! Iar cartuşele ne sosesc şi ele în lăzi. Câte 880 de bucăţi în fiecare. Trebuie introduse în benzi; într-o bandă de mitralieră sunt 250 de cartuşe. Apoi benzile trebuie aşezate în încărcătoare, iar în fiecare tanc sunt câte 13 asemenea cutii. Acum trebuie adunate toate tuburile trase, puse în lăzi şi predate la magazie. Ţevile vor fi curăţate mai târziu, pe rând, cu întreg plutonul, fiecare ţeavă de pe tanc, multe ore zilnic, repetând operaţiunea multe zile, dar acum trebuie să turnăm deocamdată ulei în ţevi. Şi iată că vine rândul să spălăm tancurile: o spălare grosieră, desigur. Spălarea temeinică va urma după aceea. Acum trebuie hrăniţi soldaţii. Astăzi n-a fost masă de prânz, aşa că prânzul este îmbinat cu cina. Iar după cină toţi sunt duşi la activităţi de întreţinere tehnică. Spre dimineaţă trebuie verificat totul: motoarele, transmisiile, suspensia, trenul de rulare. Unde e nevoie, se schimbă unele patine de la şenile. La tancul patru bara de torsiune de la bordul stâng este ruptă. La al optulea, reductorul de viraj face zgomot, în schimb la compania întâi de tancuri se vor înlocui dintr-o dată două motoare. În zori începe curăţirea generală a ţevilor. Să fie totul gata! Că vă zdrobesc! Dar deodată simt un gol undeva sub inimă şi-mi amintesc brusc că dimineaţă nu va mai trebui să verific în compania mea calitatea întreţinerii. Poate că nici nu voi fi lăsat deloc să intru mâine la compania mea în parcul de tancuri. Ştiu că toate documentele cu privire la mine sunt deja întocmite şi că, oficial, voi fi destituit nu mâine dimineaţă, ci chiar astă-seară. Şi mai ştiu că la destituire, un ofiţer trebuie să se prezinte spilcuit, nu mai rău decât atunci când este distins cu un ordin. Iar compania mea cunoaşte acest lucru, şi de aceea, în timp ce mă certam cu alimentatorii, în timp ce verificam registrele cu consumul de muniţii, în

timp ce mă târam pe sub tancul trei, cineva mi-a făcut cizmele lună, mi-a călcat pantalonii şi mi-a cusut un guleraş proaspăt la bluză. Am aruncat salopeta murdară şi fuga la duş. M-am bărbierit îndelung, cu grijă. Şi iată că agentul de la regiment a şi sosit.

Vuieşte parcul. Un tractor scoate pe poartă un transportor blindat zdrobit. Tuburile trase zdrăngăne. Enormele camioane duduie încărcate la refuz cu lăzi goale pentru proiectile. Sudura electrică azvârle jerbe de scântei. Până dimineaţă totul va străluci şi va scânteia. Deocamdată însă împrejur e numai murdărie, zgomot, bubuit, ca pe un mare şantier. Nu poţi distinge ofiţerii de soldaţi. Toţi sunt în salopete, toţi sunt mânjiţi, toţi înjură de mamă. Iar prin tot acest haos păşeşte locotenentul-major Suvorov. Şi toţi amuţesc. Tanchiştii mânjiţi se uită lung după mine. Fiecare înţelege că locotenentul-major se duce la destituire. Nimeni nu ştie de ce a fost zburat. Dar fiecare înţelege că e destituit pe degeaba. Fiecare nutreşte acest sentiment. În altă situaţie, în celelalte companii nici n-ar fi fost luat în seamă un locotenent-major, şi chiar dac-ar fi fost observat, toţi s-ar fi prefăcut că nu l-au văzut, aşa încât ar fi continuat să se bunghisească la motoare, întorcându-şi fesele năclăite de unsoare. Dar acum un om se prezintă la destituire şi de aceea tanchiştii aceştia străini, necunoscuţi, mă salută cu degetele murdare, bătucite, ridicate la bonetă. Îi salut şi eu. Ba încă le şi zâmbesc. Iar ei de asemenea îmi surâd, vrând parcă să-mi spună: curaj, doar se-ntâmplă să fie şi mai rău.

Dincolo de gardul de zid al parcului se întinde orăşelul militar. Castani cu trunchiuri groase, cât să-i cuprindă cu braţele trei oameni. Nişte recruţi zbiară învălmăşit un cântec. Se străduiesc, ce-i drept, dar sunt încă neîndemânatici. Un fruntaş aprig se răsteşte la ei. Uite că şi recruţii mă salută. Ăştia sunt încă nişte viţeluşi. Încă nu pricep nimic. Pentru ei, un locotenent-major e un şef foarte mare, mult mai sus decât un fruntaş. Iar faptul că cizmele îi sclipesc atât de tare înseamnă că, de bună seamă, are de sărbătorit ceva.

Iată şi statul major. Aici întotdeauna e curăţenie. Aici întotdeauna e linişte. Scara e de marmură. Au construit-o românii înainte de război. Covoare pe toate coridoarele. Dar iată şi rotonda scăldată în razele soarelui. Aici, într-un con străveziu, de sticlă antiglonţ, sigilat în peceţi cu stemă, se află drapelul regimentului. Lângă drapel, o santinelă neclintită. Baioneta scurtă, plată, răsfrânge ultima rază de soare, risipindu-i pe marmură scânteierile. Salut drapelul regimentului, dar santinela de lângă drapel nici nu clinteşte. Doar este cu pistolul-mitralieră. Iar omul înarmat nu foloseşte nici un fel de alte forme de salut. Arma constituie, ea însăşi, salutul lui adresat tuturor celorlalţi.

Agentul merge drept pe coridor, spre cabinetul comandantului de regiment. De ce nu la şeful statului major? Bate agentul la uşa comandantului. Intră, închizând cu grijă uşa în spatele său. Dar iată că iese îndată, eliberând intrarea – poftiţi.

La biroul de stejar al comandantului şade un locotenent-colonel necunoscut, de statură mijlocie. Pe acesta l-am zărit astăzi în suita colonelului-controlor. Dar ce dracu', mă mir eu, unde-o fi tătucul, unde-i şeful de stat major?

Şi de ce locotenent-colonelul şade în jilţul comandantului? Să fie cumva mai mare în funcţie decât tătucul nostru? Cu siguranţă e mai mare. Altfel nu s-ar fi aşezat la biroul lui.

— Ia loc, tovarăşe locotenent-major, îmi spune el, fără a-mi mai asculta raportul.

Mă aşez. Pe o margine. Ştiu că acum vor urma nişte vorbe mari, aşa că va trebui să sar în picioare. De aceea spinarea îmi e dreaptă, ca şi când m-aş afla în formaţie, la o paradă.

— Raportează-mi, locotenent-major, de ce zâmbeai când colonelul Ermolov te-a destituit de la comanda companiei?

Privirea locotenent-colonelului îmi pătrunde în suflet, parcă poruncindu-mi: dar să spui adevărul, că eu văd prin tine, lighioană. Mă uit la el, la guleraşul proaspăt al bluzei deja cam purtată, însă curăţică şi călcată. Ce să răspunzi la o asemenea întrebare?

— Nu ştiu, tovarăşe locotenent-colonel.

— Îţi pare rău că te desparţi de companie?

— Îmi pare rău.

— Compania ta a lucrat minunat. Mai ales la sfârşit. Cât despre peretele acela, toţi sunt de aceeaşi părere: mai bine să fie spart, decât să fie un întreg regiment expus unei lovituri. Un perete nu e greu de reparat…

— A şi fost reparat.

— Uite ce, locotenent-major, eu sunt locotenent-colonelul Kravţov. Sunt şeful cercetării din Armata a 13-a. Colonelul Ermolov, care te-a îndepărtat de la companie, crede că el este şeful cercetării. Dar e destituit, deşi încă nu bănuieşte acest lucru. În locul lui sunt deja numit eu. Acum inspectăm diviziile. Crede că el controlează, dar de fapt eu iau în primire şi mă informez asupra stării cercetării de la divizii. Toate hotărârile şi ordinele lui nu mai au nici o valabilitate. Dă dispoziţii în fiecare zi, iar seara eu prezint documentele mele comandanţilor de regimente şi divizii, aşa încât toate ordinele lui îşi pierd orice putere. El nu bănuieşte acest lucru. Nu bănuieşte că strigătele lui nu sunt mai mult decât un foşnet de pădure. Pentru sistemul Armatei Sovietice şi al întregului nostru stat, el e de pe acum un zero, un oarecare, un ratat scos din armată fără drept la pensie. Curând i se va comunica ordinul cu privire la asta. Aşadar, ordinul lui privind îndepărtarea ta de la companie nu are nici o valoare.

— Vă mulţumesc, tovarăşe locotenent-colonel!

— Nu te grăbi să mulţumeşti, el nu are dreptul să te scoată de la comanda companiei, aşa încât te scot eu!

Apoi schimbând tonul, spune încet, dar poruncitor:

— Ordon să dai în primire compania!

Încă de mult, eu am obiceiul să întâmpin zâmbind loviturile soartei. Dar de astă dată lovitura a venit prin surprindere, iar zâmbetul nu mi s-a înfiripat. M-am ridicat, am repezit palma la cozoroc şi am răspuns răspicat:

— Am înţeles! Dau în primire compania.

— Ia loc.

Mă aşez.

— Există o deosebire. Colonelul Ermolov te-a destituit deoarece considera că o companie e prea mult pentru tine. Eu te scot, considerând că pentru tine o companie este puţin. Am pentru tine o funcţie de stat major al unui batalion de cercetare la o divizie.

— Dar sunt numai locotenent-major.

— Şi eu sunt doar locotenent-colonel, dar uite că mi s-a ordonat să preiau cercetarea unei întregi armate. Acum eu nu iau doar funcţia în primire, ci îmi şi formez echipa. Pe unii i-am tras după mine de la locul anterior de muncă. Am fost şeful cercetării la divizia 87. Dar acum domeniul este mult mai mare şi am nevoie de foarte mulţi băieţi isteţi şi săritori, pe care să mă pot bizui. Iar statul major al unui batalion de cercetare este ceva minim pentru tine. Am să te încerc chiar şi pe un post mai înalt. Dacă vei face faţă…, se uită la ceas. Ai douăzeci de minute pentru pregătire. La 21.30 pleci de aici la Rovno, la statul major al Armatei a 13-a, cu un autobuz al nostru. În el este rezervat un loc şi pentru tine. Am să te iau la mine, la secţia cercetare a statului major al Armatei a 13-a, dacă mâine vei trece nişte examene.

Examenele le-am trecut.

CAPITOLUL II

1

De la hotelul ofiţerilor până la statul major al Armatei a 13-a sunt două sute patruzeci de paşi. În fiecare dimineaţă merg fără grabă în lungul unui şir de arţari, pe lângă bănci verzi, goale, direct spre un perete înalt, cafeniu. Acolo, în spatele peretelui, într-un parc luxuriant, se află o veche casă boierească. Cândva, foarte demult, aici a locuit un om bogat. A fost, desigur, omorât, deoarece e nedrept ca unii să aibă case mari, iar alţii case mici. Înainte de război, în această clădire se instalase NKVD-ul[4], iar în timpul războiului – Gestapo-ul. E doar un loc atât de convenabil. După război, aici s-a instalat statul major al uneia din numeroasele noastre armate, iar eu lucrez acum în acest stat major.

Statul major constituie un concentrat de aspră, necruţătoare, inflexibilă autoritate. În comparaţie cu oricare din inamicii noştri, statele noastre majore sunt foarte restrânse şi extrem de mobile. Statul major al unei armate înseamnă o sută şaptezeci de generali şi ofiţeri, şi o companie de pază. Asta-i tot. Nici un fel de birocraţie. Statul major al unei armate se poate instala în orice moment pe zece transportoare blindate, disimulându-se în masa verde-cenuşie a trupelor din subordinea sa, fără însă a pierde conducerea acestora. În această imperceptibilitate şi mobilitate rezidă invulnerabilitatea lui. Dar şi în timp de pace el este protejat împotriva oricăror eventualităţi. Încă primul proprietar îşi împrejmuise casa şi marele parc cu un zid înalt de cărămidă, iar toţi proprietarii ce au urmat au întărit acest zid, l-au înălţat, l-au completat cu tot felul de chestii, ca să taie definitiv pofta oricui de a trece peste el.

La poarta verde e o santinelă. Îi prezint permisul. Soldatul se uită atent la el şi salută scurt: poftiţi, vă rog. Clădirea propriu-zisă nu e vizibilă de la punctul de control. Spre ea duce un drum mărginit de un gard format din arbuşti deşi. De pe drum nu ai cum să coteşti, deoarece printre arbuşti e un hăţiş impenetrabil de sârmă ghimpată. Aşa încât mergi înainte pe drum, ca printr-un tunel, iar drumul acesta coteşte lin spre o clădire ascunsă între nişte castani. Ferestrele parterului sunt zidite încă de mulţi ani. La ferestrele etajului întâi sunt grilaje solide pe dinafară şi storuri groase pe dinăuntru. Platoul din faţa intrării principale este pavat cu plăci albe, curate şi împrejmuit cu un gard de arbuşti. Cine se uită cu atenţie poate zări în tufişuri, în afară de sârma ghimpată, şi un beton cenuşiu, zgrunţuros. Sunt cazemate pentru mitraliere, unite prin coridoare subterane cu încăperile de la subsol ale statului major, unde este instalat corpul de gardă.

De aici, din această curticică centrală, drumul coteşte în jurul casei vechi spre un bloc cu două etaje, alipit de clădirea principală. De aici se poate ajunge, în sfârşit, în parcul ce învăluie, ca într-o ceaţă verde, întreaga noastră Casă Albă.

În timpul zilei, pe aleile parcului pot fi văzuţi numai ofiţeri ai statului major; noaptea – patrule cu câini. Tot aici, în parc, se află, deloc vizibilă de la

distanţă, intrarea într-un punct de comandă subteran, amenajat la mare adâncime şi protejat prin mii de tone de beton şi oţel. Acolo, sub pământ, sunt încăperi de lucru şi de locuit, un centru de transmisiuni, o popotă, un spital, depozite şi tot ce este necesar pentru viaţă şi activitate în condiţii de completă izolare. Dar în afară de acest P.C.[5], mai există unul. Acela e protejat nu numai cu beton, oţel şi câini, ci şi de secret pe deasupra. Acel P.C. e ca o fantomă. Puţini sunt cei care ştiu unde este amplasat.

Până la începerea zilei de muncă mai sunt douăzeci de minute, şi eu rătăcesc pe alei, făcând să foşnească la picioarele mele primul aur al toamnei. Sus de tot, pe cer, văd un avion de vânătoare dungând albastrul, speriind berzele ce se rotesc deasupra unui câmp ce nu se zăreşte de aici. Dar iată că ofiţerii au început să se apropie de Casa Albă. E timpul. Ne urnim şi noi. Pe o alee îngustă, apoi pe una largă, pe lângă un pârâu şoptitor. Acum ocolim aripa stângă a clădirii vechi şi iată-ne iarăşi în curticica centrală, între tufişurile dese, sub privirea apăsătoare a ambrazurilor de mitralieră de sub frunţile joase, de beton, ale cazematelor.

Prezentăm din nou permisul unei santinele ce ne salută şi intrăm într-o răsunătoare sală de marmură, unde cândva au zuruit storuri grele, a foşnit mătasea unor rochii, iar de după evantaie din pene de struţ se ascundeau priviri languroase. Acum aici nu există rochii. Rar, rar de tot trece în grabă o telegrafistă de la centrul de transmisiuni. Rochia e din postav de uniformă kaki, strânsă pe corp. Ce e, colonele? Te uiţi după ea? Îţi place?

Urc pe o scară de marmură. De astă dată eu sunt cel urmărit de priviri. Acolo sus e o santinelă. O nouă verificare a documentelor. Aici sus, nici pe departe nu are acces oricare colonel de stat major, în schimb pe mine, deşi sunt doar locotenent-major, santinela mă lasă să trec. Cei de jos se minunează. Ce pasăre o fi asta? Ca ce chestie urcă el pe scările de marmură? Prezint iarăşi permisul şi intru într-un coridor umbros. Aici covoarele estompează cu totul paşii. La capătul coridorului sunt patru uşi, după cum la intrarea lui, de asemenea sunt patru. Acolo, la capătul coridorului, sunt cabinetele comandantului armatei, al primului său locţiitor, al şefului statului major şi al şamanului politic al Armatei a 13-a, care se cheamă membru al Consiliului militar.

Cele patru uşi de la intrarea coridorului sunt ale celor mai importante secţii din Statul major: secţia întâi, a doua, a opta şi specială. Secţia întâi este operativă, adică se ocupă cu planificarea de luptă. Secţia a doua este de cercetare: ea procură secţiei întâi toate informaţiile despre inamic. Secţia a opta nu are o denumire, are numai număr. Puţini sunt cei care ştiu cu ce se ocupă această secţie. În schimb Secţia specială nu are număr, doar denumire. Toţi ştiu cu ce se ocupă ea.

Coridorul nostru este partea cea mai păzită a statului major, şi accesul aici este permis unui foarte restrâns număr de ofiţeri. Desigur, pe coridorul acesta trec şi unii locotenenţi: osobişti şi aghiotanţi ai generalilor. Aşa încât şi după mine se uită coloneii întrebându-se: ce fel de lighioană oi fi? Dar eu nu sunt nici osobist, şi nici aghiotant. Sunt ofiţer al secţiei a doua. Şi iată uşa noastră, capitonată cu piele neagră – prima la stânga. Formez un cifru pe disc şi uşa se deschide lin. Iar

dincolo de ea mai e una, blindată, de astă dată ca la tanc. Apăs butonul unei sonerii, un ochi vigilent se uită la mine printr-o fantă din sticlă rezistentă la glonţ şi clănţăne un zăvor. Acum sunt ca acasă.

Mai înainte aici a fost, pare-se, o singură sală mare, apoi ea a fost împărţită în şase cabinete nu tocmai mari. La înghesuială, dar cu bună învoială, vorba aceea. Într-un cabinet este şeful cercetării Armatei a 13-a, binefăcătorul şi proteguitorul meu, deocamdată încă locotenent-colonelul Kravţov. În celelalte cinci cabinete lucrează cinci grupe ale secţiei. Grupa întâi conduce întreaga cercetare din subordine – batalioanele de cercetare ale diviziilor, companiile de cercetare ale regimentelor, companiile de cercetare din afara statului de organizare, cercetarea de artilerie, de geniu şi chimică. Grupa a cincea se ocupă cu cercetarea electronică. Are în subordine două batalioane de bruiaj şi de interceptare radio, şi în afară de asta grupa controlează cercetarea electronică de la toate diviziile ce intră în compunerea armatei noastre, a 13-a. Grupele a doua şi a treia sunt pentru mine *terra incognita*. Dar după ce am lucrat o lună în grupa a patra, încep să cam ghicesc cu ce se ocupă aceste grupe strict secrete. Chestia e că grupa a patra, a noastră, se ocupă cu prelucrarea finală a informaţiilor ce sosesc de la toate celelalte grupe ale secţiei. Şi în afară de asta, la noi afluiesc informaţiile venite de jos, de la statele majore ale diviziilor, de sus, de la statul major al regiunii, din lateral, adică de la vecini, de la trupele de grăniceri ale KGB-ului.

În grupa noastră, pe timp de pace sunt trei oameni. Pe timp de război trebuie să fie zece. În cabinet sunt trei birouri. Aici lucrează doi locotenent-colonei – un analist şi un prognozist – şi eu, locotenentul-major.

Fac treaba cea mai simplă: mă ocup de dislocări. Se-nţelege că analistul este mai-marele grupei. Mai înainte şi de dislocări s-a ocupat un locotenent-colonel. Dar noul şef al cercetării l-a îndepărtat din secţie, eliberând locul pentru mine, numai că funcţia asta de stat este de locotenent-colonel şi asta înseamnă că dacă voi reuşi să mă menţin, foarte curând voi deveni căpitan, iar apoi, peste patru ani, tot aşa, în mod automat, voi deveni maior, şi peste alţi cinci ani – locotenent-colonel. Dacă pe parcursul acestor ani voi izbuti să pătrund undeva mai sus, atunci şi gradele următoare îmi vor veni în mod automat, la împlinirea stagiilor. Dar dacă mă voi prăvăli în jos, atunci pentru fiecare stea va trebui să-i rod cuiva beregata.

Locotenent-coloneilor nu le este deloc pe plac iniţiativa noului şef al cercetării – de a instala un locotenent-major în jilţ de locotenent-colonel. Apariţia mea le înjoseşte autoritatea şi experienţa, totuşi nu asta-i principalul. Chestia e că şi în jilţurile lor, noul şef ar putea să instaleze nişte tineri impetuoşi. De aceea amândoi se uită la mine şi-mi răspund la salut doar cu slabe înclinări din cap.

În cabinetul de lucru al grupei de informare a secţiei de cercetare se află trei birouri, trei fişete mari, rafturi cu cărţi cât cuprinde un perete şi o hartă a Europei, tot cât un perete. Pe peretele opus intrării, exact în dreptul uşii, e un mic portret al unui general cu înfăţişare tinerească. Pe epoleţi are câte trei stele. Uneori, când nu vede nimeni, îi zâmbesc generalului-colonel şi-i fac semn cu ochiul. Dar generalul-colonel din portret nu zâmbeşte niciodată. Privirea îi este

rece, severă şi serioasă. Ochii, oglinda sufletului, îi sunt aspri şi autoritari. În colţurile buzelor se distinge o uşoară umbră de dispreţ. Sub portret nu există nici o inscripţie. Nici pe dosul portretului – am verificat o dată, când în încăpere nu se afla nimeni. În loc de nume, acolo e o ştampilă „Unitatea militară 44388“ şi un avertisment ameninţător: „A se ţine numai în încăperile păzite ale *Acvarium* şi instituţiilor subordonate acestuia“. Eu cunosc bine corpul de comandă al Armatei Sovietice. Orice ofiţer este obligat să-l cunoască. Dar sunt absolut convins că pe generalul-colonel din portret nu l-am văzut în nici o revistă militară, nici în cele secrete. Bine, tovarăşe general, vă rog să nu mă deranjaţi în muncă.

Am în faţă, pe birou, un teanc de telegrame cifrate, sosite în cursul nopţii trecute. Treaba mea este să mă descurc în ele, să introduc în jurnalul regrupărilor toate schimbările intervenite în compunerea şi dislocarea trupelor inamicului, apoi să le trec pe harta mare ce se păstrează la secţia unu a statului major al armatei.

Prima telegramă cifrată mă şi pune în încurcătură: pe podul de cale ferată de peste Rin, din apropiere de Köln, s-a înregistrat o garnitură cu douăzeci de tancuri *Chieftain.* Ce idioţi! Dar în ce direcţie a trecut garnitura? Este o întărire sau o diminuare? Douăzeci de tancuri sunt un fleac, dar din asemenea fărâme, şi numai din ele, se creează tabloul general a ceea ce se petrece. Atât analistul cât şi prognozistul au pe birouri exact aceleaşi copii ale telegramelor cifrate. Dar întrucât ei îşi reprezintă absolut precis tabloul evenimentelor, întrucât ei ţin în capetele lor mii de cifre, date, nume şi denumiri, nu au nevoie, desigur, să ridice telegramele cifrate din zilele precedente, ca să găsească acolo cheia pentru lămurirea unei asemenea întrebări de nimic. Acum se uită iscoditor la mine şi nu se grăbesc deloc să-mi sufle răspunsul necesar. Mă ridic de la locul meu şi mă duc la fişet. Dacă ar fi să recitesc telegramele cifrate din zilele precedente, cu siguranţă răspunsul ar fi exact ca al lor. Însă cei patru ochi răutăcioşi mi se înfig între omoplaţi: pune osul, canalie, să ştii şi tu cum îşi câştigă pâinea locotenent-coloneii.

2

Lucrăm până la ora 17.00, cu o oră de pauză pentru prânz. Cei care au vreo lucrare urgentă pot rămâne în cabinet până la 21.00. După asta toate documentele trebuie predate la biblioteca secretă, iar fişetele şi uşile sigilate. Numai punctul de comandă subteran nu cunoaşte somnul. În timpul acutizării situaţiei rămânem cu rândul la statul major. Din fiecare grupă câte un ofiţer. Iar în momentele de criză, toţi ofiţerii statului major trăiesc şi lucrează câteva zile în şir în cabinetele lor, ori sub pământ. La P.C.-ul subteran condiţiile de trai sunt mult mai bune, dar acolo nu există soare şi de aceea, dacă e posibil, ne petrecem cea mai mare parte a timpului în cabinetele noastre puţin cam strâmte.

Dacă nu sunt telegrame cifrate, citesc „Buletinul pentru cercetare“ al Statului Major General. Mi-a devenit dragă această carte groasă, de 600 de pagini. Mă cufund în ea, multe pagini le ştiu aproape pe de rost, în ciuda faptului că fiecare dintre ele cuprinde uneori câteva sute de cifre şi denumiri. Când nu există

crize şi stări de încordare, la orele 17.00 fix locotenent-coloneii dispar. La timpul stabilit, precum dulăilor supuşi experienţelor de către Pavlov, li se declanşează saliva pentru a scuipa pe sigiliu şi a-l apăsa în plastilina de pe fişet. Din acel moment rămân singur. Citesc „Buletinul pentru cercetare“ pentru a suta oară. Dar în afară de acest buletin general există câte o asemenea carte, la fel de groasă, despre tehnica de tancuri şi blindate, despre flotă, despre sistemul de mobilizare al Bundeswehr-ului, cercetările nucleare franceze, sistemul de alarmare în NATO şi naiba mai ştie despre ce.

— Tu mai şi dormi?

Nici n-am observat când a apărut în prag locotenent-colonelul Kravţov.

— Uneori. Dar dumneavoastră?

— Şi eu uneori.

Râde Kravţov. Ştiu bine că şi el şade în fiecare seară până târziu, ori dispare cu săptămânile pe la subunităţile ce-i sunt subordonate.

— Vrei să te verific?

— Da.

— Unde se află aripa 406 tactică, de avioane de vânătoare pentru antrenament, a F.A.M.{6} ale SUA?

— La Saragoza în Spania.

— Ce intră în compunerea Corpului 5 de armată al SUA?

— Diviziile a 3-a de tancuri şi blindate, a 8-a mecanizată şi regimentul 11 blindat de cavalerie.

— Pentru început nu-i rău. Ia aminte, Suvorov, că în curând va fi verificarea şi dacă nu faci faţă muncii, vei fi înlăturat din statul major. Pe mine nu mă vor înlătura pentru asta, dar câteva scatoalce mi se vor da.

— Mă străduiesc, tovarăşe locotenent-colonel.

— Acum du-te la culcare.

— Aş mai putea să lucrez o oră.

— Am zis să te duci la culcare. Căpiat, cum arăţi, nu-mi eşti de trebuinţă.

3

După două săptămâni, în timp ce locotenent-colonelul prognozist se afla la statul major al regiunii militare, a trebuit să lucrez în locul lui. Într-o zi şi două nopţi am pregătit prima mea prognoză de cercetare: două file subţiri bătute la maşină, cu titlul: „Prezumţii pentru proxima lună, privind combativitatea Corpului 3 al Bundeswehr-ului“. Şeful cercetării a văzut aceste pagini şi a ordonat să fie date la secţia întâi. Totul s-a petrecut oarecum obişnuit. Nimeni nu m-a lăudat, dar nici nu a râs cineva de creaţia mea.

4

O undă de aer a smuls hârtiile de pe mesele locotenent-coloneilor. Aceştia le stăvileau cu trupurile lor, ca să nu se împrăştie, doar pentru fiecare hârtie din

aceasta se pot încasa 15 ani. Se deschisese uşa cabinetului fără ca noul-venit să fi ciocănit. În uşă stătea un locotenent.

— Bună ziua, Konstantin Nikolaevici, îi spun locotenent-coloneii zâmbind.

E un flăcău chipos, înalt, lat în umeri. Unghiile îi sunt trandafirii, pilite. În statul major toţi i se adresează numai cu prenumele şi patronimicul{7}, căci are o situaţie demnă de invidiat: e aghiotantul şefului statului major al armatei. Dacă i s-ar spune simplu „tovarăşe locotenent", ar fi echivalent cu o jignire, aşa că toţi îi spun Konstantin Nikolaevici.

— Dislocările, rosteşte alene Konstantin Nikolaevici.

Se putea, desigur, spune: „Şeful statului major îl cheamă pe ofiţerul cu dislocările, cu raportul privind modificările petrecute noaptea precedentă în gruparea inamicului". Dar treaba se poate face şi mai simplu, aşa cum o şi face Konstantin Nikolaevici: scurt şi cu o uşoară undă de dispreţ. Adun grăbit telegramele în dosar. Văzându-mi zorul, aghiotantul generalului se îmbunează, ba chiar zâmbeşte, zicând:

— Nu te pripi ca baba la colaci.

Locotenent-coloneii îşi rânjesc măselele, apreciind gluma aghiotantului. Javre de stat major. Vă ţineţi morţiş de locurile voastre călduţe. Eu însă n-am să suport asta. Doar n-am ce pierde în afara lanţurilor:

— Nu te obrăznici, locotenent!

Chipul acestuia se lungeşte. Locotenent-coloneii au amuţit aţintindu-mă cu priviri sălbatice: prostălăule, mitocanule, cum vorbeşti aşa cu aghiotantul? Cum vorbeşti aşa cu Konstantin Nikolaevici? Aici nu eşti la batalion. Aici e un stat major! Aici trebuie să sesizezi cu fineţe situaţia. Dar tu, ţărănoi necioplit, aduci năpasta şi pe capetele noastre!

Ies din cabinet, fără a-i permite generălescului aghiotant să mi-o ia înainte. Şi nici n-am să-i permit vreodată. Ca să vezi, un aghiotăncel, acolo! Slugoi generălesc. Ai văzut tu cândva un soldat pe linia de tragere? La poligon? Când el are în mână pistolul-mitralieră încărcat, iar tu doar un fanion roşu? Păşeşte soldatul spre ţintă, simţind arma în mână şi-l chinuie gândul: oare n-ar fi mai bine să sloboadă o lungă rafală asupra comandantului său? În viaţa mea, eu pe fiecare soldat al meu l-am condus de zeci de ori prin linia de tragere. Şi nu o dată am văzut în ochii aceia soldăţeşti licărind îndoiala: să trag în cartoanele de colo, ori să mă desfăt cu o moarte adevărată? Pe când tu, locotenent, ai condus tu vreodată soldaţi pe linia de tragere? Sau i-ai văzut faţă în faţă în pădure, pe câmp, în ger, prin munţi? Dar mânia soldăţească ai văzut-o? Ţi s-a întâmplat vreodată să-ţi găseşti pe neaşteptate întreaga companie ameţită de băutură, cu armele la ei? Tu, locotenent, n-ai decât să faci carieră pe covoarele astea moi, dar la Vitea Suvorov să nu te dai. Aş răbda, dac-ai fi căpitan, ori dacă măcar ai fi de aceeaşi vârstă cu mine. Dar eşti un mucos, un neisprăvit mai mic decât mine cu cel puţin un an.

Pe coridor, aghiotantul generalului, ca din întâmplare, m-a călcat dureros pe un picior. Mă aşteptam la vreo ieşire din partea lui şi eram pregătit. Păşeam puţin mai înaintea lui şi uşor în stânga, aşa cât l-am izbit puternic înapoi cu cotul

drept. Am nimerit în moale. Ceva a gâlgâit în aghiotant. A gemut, căutând cu gura larg căscată să-şi recapete respiraţia, s-a încovoiat prăvălindu-se spre perete. Acum se dezdoaie încet. E mai înalt decât mine şi mai ciolănos. Are nişte labe enorme. De bună seamă, cu o asemenea labă poate cuprinde fără dificultate mingea de baschet. Numai că burtica s-a dovedit a-i fi cam slabă, ori poate că pur şi simplu nu s-a aşteptat la lovitură. Tu eşti cel care-ai făcut pe prostul, aghiotantule. Întotdeauna trebuie să te aştepţi la lovitură. În orice clipă, şi atunci nici efectul nu va fi atât de nimicitor.

Se dezdoaie încet locotenentul, fără a-şi desprinde privirile de la mâna mea, căci aveam două degete răşchirate, ca la praştie. În toate ţările gestul acesta înseamnă victorie, adică triumf. La noi însă acest gest înseamnă: „Am să-ţi scot felinarele, câine".

Se ridică încet, proptindu-se de perete, continuă să nu-şi desprindă privirea de la degetele răşchirate şi înţelege prea bine că acum înaltul său proteguitor nu-l poate ocroti. Suntem unul la unul pe coridorul pustiu, ca luptătorii pe un străvechi câmp de luptă când din rândurile a două armate numeroase au ieşit în faţă doar doi care să se ucidă unul pe altul. E mai înalt decât mine, dar acum înţelege că deşertăciunea vieţii şi-a luat rămas bun de la mine, că de-acum pentru mine nimic nu contează, în afară de victorie, şi că pentru victorie sunt gata să plătesc oricât, chiar şi cu propria mea viaţă. Ştie deja că la orice acţiune sau chiar cuvânt al său, am să răspund cu o lovitură sălbatică a degetelor răşchirate în ochi; îndată apoi am să mă înfig în beregată pentru a nu-i mai da drumul niciodată.

Fără a clipi, el îşi ridică încet mâinile spre gât şi, pipăindu-şi cravata, şi-o îndreptă:

— Şeful Statului major aşteaptă…

— Vă…, îi şoptesc eu.

— Şeful Statului major aşteaptă…

Îmi e greu să revin în această lume. Îmi luasem adio de la ea în faţa acestei sălbatice încleştări mortale. Dar el n-a primit lupta. Inspir prelung şi îmi fricţionez mâinile amorţite de încordare. El nu-şi desprindea privirea de pe chipul meu, iar chipul meu, pe cât se vede, s-a schimbat, spunându-i ceva în sensul că deocamdată nu intenţionez să-l omor. Mă răsucesc şi pornesc pe coridor. El mă urmează. Sunt locotenent-major, iar tu, deocamdată, numai locotenent, aşa că n-ai decât să tropăi în urma mea.

În anticameră sunt două birouri, unul în faţa celuilalt. Ele barează, ca nişte bastioane, fiecare uşa proprie. Una dă în cabinetul comandantului, cealaltă în cabinetul şefului statului major. La uşa comandantului, în spatele unui birou lustruit, şade aghiotantul acestuia. E şi el locotenent, dar nici lui nu i se adresează nimeni decât rostindu-i prenumele şi patronimicul – Arnold Nikolaevici îl cheamă. E înalt şi el, frumos. Uniforma lui nu e din stofă ofiţerească, ci generălească. Din partea lui, de asemenea, nu simt niciun dram de consideraţie, se uită la mine fără a mă vedea. Şi are pentru ce: şeful meu, locotenent-colonelul Kravţov, şeful cercetării, este numit în postul său înalt fără acordul comandantului armatei, al

locţiitorului acestuia şi al şefului statului major, îndepărtând un om al lor din acest post important. De aici vin dispreţul comandantului faţă de şeful meu, şicanele şefului statului major. De aici rezultă ura ofiţerilor din statul major, mai ales a celor ce lucrează în Olimp, adică la etajul întâi, faţă de noi toţi, cei pe care Kravţov îi adusese cu el. Noi suntem nişte străini. Nişte oaspeţi nepoftiţi în călduţa lor companie.

Şeful statului major, generalul-maior Şevcenko, îmi pune cu rost întrebări, mă ascultă fără a mă întrerupe. Aşteptam să fiu luat la bani mărunţi, dar el se mărginea să mă privească pătrunzător, în faţă. În statul major apar ofiţeri noi. Mâna nevăzută, puternică a cuiva îi împinge direct pe covoarele moi ale etajului întâi. Cine ştie din ce pricină, nu este cerut avizul şefului statului major, lucru care nu poate să-i fie pe plac. Puterea i se scurge lent, ca apa, printre degete. Cum să o reţină? Se întoarce către fereastră cu mâinile la spate, uitându-se în parc. Pielea de pe obraji îi este violetă din pricina venelor subţiri ce aproape că-i răzbat în afară. Eu aştept lângă uşă fără să ştiu ce să fac.

— Tovarăşe general, îmi permiteţi să plec?

Nu răspunde. Tace. Poate nici n-a auzit întrebarea? Ba nu, a auzit-o, căci, după ce a tăcut o vreme răspunde scurt: „da“, fără să-şi întoarcă spre mine privirea.

În anticameră, ambii locotenenţi mă întâmpină cu ochi răi. E limpede că aghiotantul şefului statului major a şi apucat să-i povestească totul colegului său. Desigur că încă nu au raportat proteguitorilor respectivi cele întâmplate, dar o vor face cu siguranţă, însă pentru asta trebuie să aleagă momentul convenabil, când bossul va fi într-o stare de spirit corespunzătoare pentru un asemenea raport.

Păşesc spre uşă, simţindu-le cu spatele privirile pline de ură, ca pe nişte pistoale proptite în ceafă. Mă încearcă două sentimente concomitent: de uşurare şi de amărăciune. Serviciul meu la statul major cam lua sfârşit şi mă aştepta un nesfârşit deşert îngheţat, undeva dincolo de Cercul Polar, sau un deşert galben, încins, ba poate pe deasupra şi judecata consiliului de onoare al ofiţerilor.

Locotenent-coloneii mă întâmpină într-o tăcere mormântală. Ei nu ştiu, desigur, ce s-a întâmplat pe coridor, dar şi ceea ce se întâmplase aici, în cabinet, era pe deplin suficient pentru ca să nu mă mai bage în seamă. Sunt un parvenit. Am ţâşnit pe neaşteptate aici sus, însă, neînţelegând cum se cuvine acest lucru şi neapreciind cele întâmplate, nu m-am putut menţine pe acest loc şi m-am prăvălit în prăpastie. Acum sunt un nimeni, iar soarta mea nu-i nelinişteşte. Îi preocupă o altă întrebare, mult mai importantă: dacă lovitura pe care o voi încasa se va răsfrânge şi asupra şefului meu pe care ei îl urăsc atâta. Încui documentele în fişet şi mă grăbesc la locotenent-colonelul Kravţov ca să-l previn asupra neplăcerilor ce-l ameninţă.

— Cu aghiotanţii nu trebuie să te sfădeşti, îmi zice el pe un ton sentenţios, fără a manifesta totuşi vreo îngrijorare deosebită în legătură cu cele întâmplate, mai degrabă părea că va uita într-o clipă tot ce i-am povestit. Ia spune, cu ce ai de gând să te ocupi astă-seară?

— Să mă pregătesc de predarea funcţiei.

— Deocamdată nu te alungă nimeni din statul major.

— Înseamnă că o vor face în curând.

— Nu le merge. Aici eu te-am adus cu mine, Suvorov, şi numai eu pot să-ţi ordon să te cari de-aici. Aşadar, cu ce ai de gând să te ocupi diseară?

— Să studiez gruparea de forţe a Flotei a 6-a a SUA.

— Bine. Dar în afară de solicitări intelectuale, e nevoie şi de cele fizice. Eşti cercetaş, aşa că trebuie să parcurgi un curs al pregătirii noastre. Tu ştii cu ce se ocupă grupa a doua din secţia noastră?

— Ştiu.

— Cum poţi să ştii asta?

— Am dedus.

— Deci, după părerea ta, cu ce se ocupă grupa a doua?

— Conduce cercetarea prin agentură.

— Just. Dar poate că ştii şi cu ce se ocupă grupa a treia? întreabă, el privindu-mă cercetător.

— Ştiu.

El păşeşte prin încăpere, căutând să pătrundă sensul răspunsului meu. Apoi se aşează cu o mişcare impetuoasă.

— Ia loc.

M-am aşezat.

— Uite ce, Suvorov, tu primeai de la grupa a doua fărâme de informaţii spre prelucrare, aşa încât puteai deduce provenienţa lor. Dar de la grupa a treia n-ai primit nici pe dracu'…

— Tocmai din acest fapt am tras concluzia că forţele subordonate grupei a treia acţionează numai în timp de război, iar mai departe am dedus.

— Deducţia ar fi putut fi nefondată…

— Dar ofiţerii din grupa a treia sunt foarte înalţi, numai unul şi unul…

— Cu ce se ocupă ei, după părerea ta?

— Pe timp de război smulg informaţiile utilizând forţa…

— … şi viclenia, adaugă el.

— Sunt diversionişti, terorişti.

— Ştii cum se numeşte asta?

— Asta n-am de unde s-o ştiu.

— Asta se cheamă Speţnaz[{8}]. Cercetare cu destinaţie specială. Cercetare diversionistă, prin forţă. Ai putut să deduci câţi diversionişti se află în subordinea grupei a treia?

— Un batalion.

El sare de pe scaun:

— Pe asta cine ţi-a spus-o?

— Am dedus.

— Cum?

— Prin analogie. La fiecare divizie, o companie se ocupă de cercetare în adâncime. Fireşte, asta nu e Speţnaz, dar ceva foarte asemănător. Armata se află

cu o treaptă mai sus decât divizia, aşa că la dispoziţia dumneavoastră trebuie să se afle nu o companie, ci un batalion, adică ceva superior cu o treaptă.

— De patru ori pe săptămână, seara, te vei prezenta la adresa asta, luând cu tine un costum de sport. Asta-i tot. Eşti liber.

— Am înţeles!

— Dacă vor veni un nou comandant şi un nou şef al statului major, prin urmare şi nişte noi aghiotanţi, caută să fii în bune relaţii cu aceştia.

— Credeţi că se va schimba curând comanda armatei noastre?

— Eu nu ţi-am spus asta.

5

În grupa noastră de informaţii, a secţiei de cercetare, survin mici modificări. Locotenent-colonelul care a lucrat la prognozări este brusc trecut în rezervă. Fusese chemat la o comisie medicală care i-a găsit ceva ce-l împiedică să rămână în armată. La pensie se va simţi mult mai bine. El n-ar fi vrut în nici un chip să plece, deoarece fiecare an, după cei douăzeci şi cinci de slujbă ai săi, aduce un adaos serios la pensie. Dar doctorii sunt de neclintit: sănătatea dumneavoastră e mai scumpă ca orice. În locul locotenentului-colonel, pe funcţia de prognozist este numit un căpitan de la cercetarea diviziei 87.

6

Şeful statului major trebuie să ştie totul despre inamic, aşa că în fiecare dimineaţă, după ce mă lămuresc cu telegramele cifrate, mă prezint la el pentru raport. Niciodată nu mă cheamă prin telefon; trimite pur şi simplu aghiotantul.

De la ciocnirea noastră au trecut deja două săptămâni. Sunt convins că aghiotantul a raportat de mult şefului său despre cele întâmplate, prezentând, de bună seamă, lucrurile într-o lumină favorabilă lui. Dar eu continuu totuşi să circul pe acest coridor, încă nu m-a înghiţit pământul, lucru pe care aghiotantul nu-l prea înţelege. E clar pentru ei că sunt un soi de excepţie de la regulă, dar ei nu ştiu de la care anume şi de ce, aşa încât nu mai sunt mitocani cu mine. Problema asta mă preocupă şi pe mine: la naiba, de ce oi fi eu o excepţie?

7

Alte schimbări la noi. Şeful secţiei întâi a statului major este mutat. Odată cu el sunt eliberaţi din funcţii şefii grupelor şi unii ofiţeri direcţionali. În locul colonelului, pe funcţia de şef este instalat un locotenent-colonel. Acesta a adus cu el un cârd întreg de căpitani şi locotenenţi-majori, pe care i-a înscăunat în posturi de locotenent-colonei.

8

— Şeful cercetării Armatei a 13-a mi-a ordonat să urmez un curs scurt de pregătire pentru a lucra în grupa a treia.

— Da… da…, ştiu…, intră.

Zâmbeşte afabil. Are nişte braţe precum cleştii unui crab uriaş.

— Cei de la informaţii trebuie să lucreze o vreme la noi, ca să înţeleagă cum se adună frânturile de informaţii şi care e preţul acestora. Schimbă-te.

Umblă desculţ, într-o bluză verde şi cu nişte pantaloni verzi dintr-un material moale, însă rezistent, pe cât se vede. Mâinile îi sunt dezgolite până la coate şi îmi amintesc de labele vânjoase, păroase şi neobişnuit de curate ale chirurgului care, în urmă cu vreo cinci ani, mă adunase la loc din bucăţele.

Ne aflăm într-o însorită sală de sport. În mijlocul sălii, două scaune singuratice par mici de tot în acest spaţiu de necuprins.

— Ia loc.

Ne-am aşezat pe scaune, unul în faţa celuilalt.

— Aşează mâinile pe genunchi şi relaxează-le, ca pe nişte vrejuri. Întotdeauna să şezi astfel. În orice situaţie trebuie să fii relaxat la maximum. Dinţii inferiori nu trebuie să se atingă de cei superiori. Mandibula trebuie să fie în suspensie, numai puţin desigur. Gâtul, relaxează-l. Acum picioarele. Tălpile. Niciodată să nu pui un picior pe celălalt – asta deranjează circulaţia sângelui.

Se sculă, îmi dădu ocol din toate părţile, cercetându-mă cu exigenţă. Apoi îmi pipăi cu lăboaiele gâtul, muşchii spatelui, încheieturile mâinilor.

— Niciodată să nu baţi toba cu degetele pe masă. Numai neurastenicii fac aşa. Cercetarea militară sovietică nu ţine în rândurile sale asemenea indivizi. Ei, acum cred că eşti destul de relaxat, aşa că trecem la exerciţii.

Se aşează pe scaun, ţinându-se cu mâinile de fundul acestuia, apoi începu a se legăna pe cele două picioare din spate ale scaunului şi, brusc, clătinându-se înapoi, se răstoarnă pe spate. Zâmbeşte. Sare în picioare. Ridică scaunul şi se aşează pe el, încrucişându-şi braţele pe genunchi.

— Ţine minte, dacă o să cazi înapoi, şezând pe scaun, nu ţi se poate întâmpla nimic, dacă, desigur, la spate nu se află vreun perete sau vreo groapă. Căderea înapoi, şezând pe scaun, este la fel de simplă şi sigură, ca şi când te-ai lăsa în genunchi sau ai sta în patru labe. Dar natura noastră umană se opune căderii înapoi. Ne reţine numai psihicul nostru… Prinde-te cu mâinile de fundul scaunului. N-am să-ţi stau de siguranţă, căci oricum, nu poţi să te loveşti. Leagănă-te pe picioarele dinapoi ale scaunului… Ia stai, ia stai, te temi cumva?

— Mă tem.

— Nu-i nimic. E normal. Ar fi fost ciudat dacă nu te-ai fi temut. Toţi se tem. Apucă-te iarăşi cu mâinile de fundul scaunului. Începe fără să-ţi comand eu. Dă-i drumul…

Mă legănam pe scaun, balansând, apoi am depăşit uşor balansul, legănându-mă ceva mai mult şi scaunul a lunecat într-un hău. M-am chircit pe scaun, trăgându-mi capul între umeri. Tavanul fugea ameţitor în sus, însă căderea s-a prelungit. Timpul s-a oprit. Şi deodată scaunul s-a izbit cu zgomot de podea.

Abia acum m-am speriat cu adevărat, dar în aceeaşi clipă am izbucnit bucuros în râs: nu mi se întâmplase absolut nimic… Capul, supunându-se reflexului, s-a aplecat uşor înainte, aşa că pur şi simplu nu puteam să mă lovesc cu ceafa. Izbitura a fost preluată de spinarea strâns lipită de spătarul scaunului. Atâta doar că suprafaţa spatelui este mult mai mare decât cea a tălpilor şi de aceea căderea înapoi este mai puţin neplăcută decât săritura de pe scaun pe pământ. Instructorul îmi întinse mâna.

— Pot să mai încerc o dată?

— Sigur că poţi, încuviinţă el zâmbind.

Mă aşez pe scaun, mă prind de fundul lui şi mă prăvălesc înapoi.

— Să mai încerc, strig eu bucuros.

— Da, da, desfată-te.

9

— La cererea noastră, Academia de ştiinţe a elaborat o metodică a săriturilor dintr-un tren în viteză, ca şi din automobil, din tramvai… Tu n-ai nevoie de formulele lor matematice, înţelege numai concluzia: dintr-un tren ce goneşte în mare viteză trebuie să sari spre spate şi înapoi, să aterizezi pe picioarele îndoite, căutând să-ţi păstrezi inerţia în momentul atingerii de pământ, trebuie să te împingi cu putere în sus şi câteva secunde să continui alergarea alături de tren, reducând treptat viteza. Băieţii noştri sar din trenuri cu viteza de 75 de kilometri pe oră. E un barem general. Dar există inşi care depăşesc considerabil acest barem, sărind din trenuri cu viteze mult mai mari, sărind pe pante, de pe poduri, sărind cu arma în mână şi cu o greutate considerabilă în spate. Ia aminte, principalul e să nu te atingi cu mâinile de pământ. Picioarele te vor purta. Muşchii picioarelor posedă o forţă, un dinamism şi rezistenţă excepţionale. Atingerea cu mâna poate strica ritmul impetuos al picioarelor. Ne vom antrena. Mai întâi pe trenuleţ. Trenul adevărat va fi mai târziu. Să începem cu viteza de zece kilometri pe oră…

10

Iar după o lună ne aflăm împreună pe balustradele unui pod de cale ferată. Departe, la mare adâncime, un fluviu rece, plumburiu îşi poartă încet apele, învolburându-se în mari cercuri şerpuitoare pe lângă pilonii de beton. Acum sunt informat şi înţeleg că omul poate merge şi pe un cablu telefonic, pe deasupra unei prăpăstii fără fund. Totul constă în călirea psihică. Omul trebuie să fie convins că nimic rău nu i se va întâmpla şi atunci totul va decurge normal. Artiştii de circ consumă ani întregi pentru nişte chestii elementare. Dar greşesc. Nu abordează ştiinţific problemele. Îşi întemeiază pregătirea pe exerciţii fizice, fără a acorda suficientă atenţie psihologiei. Se antrenează mult, dar nu le e dragă moartea, se tem de ea, caută să o ocolească, uitând că e posibil să te delectezi nu numai cu moartea altcuiva, ci şi cu propria ta moarte. Numai oamenii care nu se tem de moarte pot făuri minuni, împreună cu zeii.

— Proştii spun că n-ai voie să te uiţi în jos, strigă el. Dar ce desfătare e să priveşti în jos la bulboane.

Mă uit în hău şi nu mi se mai pare sinistru şi paralizant precum unei broscuţe gura larg căscată a unui şarpe. Iar palmele nu se mai acoperă de acea sudoare insuportabilă.

11

Alte schimbări în conducerea Armatei a 13-a. În fiecare armată sunt câte doi generali-maiori de artilerie. Unul comandă subunităţile de rachete şi artilerie, iar celălalt apărarea antiaeriană. La Armata a 13-a ambii sunt îndepărtaţi.

12

La regiunea militară Precarpatică intervin grandioase schimbări. A decedat subit comandantul acestei regiuni, generalul-colonel Bisearin. Nu trecuse nici măcar un an de la momentul când comandase frontul Precarpatic în Cehoslovacia. Era vioi şi sănătos, conducea uşor şi cu dezinvoltură cele patru armate ale frontului. Se spune că n-a bolit niciodată şi, deodată, uite că nu mai e!

Comanda regiunii militare a fost preluată de generalul-locotenent Obaturov şi îndată la statul major al regiunii militare a survenit destituirea în masă a oamenilor lui Bisearin şi înlocuirea lor cu oameni de-ai lui Obaturov. Iar imediat după asta, valul de schimbări s-a propagat în jos, la statele majore ale armatelor. În regiune ele sunt patru la număr: a 57-a aeriană, a 8-a blindată de tancuri, a 13-a şi a 38-a. Pe covorul cel moale al coridorului nostru au trecut repede doi noi generali: noul comandant al armatei noastre, a 13-a, şi noul şef al statului major.

În acea zi, eu deschideam pentru toţi vizitatorii uşa blindată a secţiei cercetare. Aud soneria şi zăresc prin vizorul de tanc un locotenent necunoscut. O, dar ştiu cine trebuie să fie.

— Parola?

— Omsk.

— Cifra?

— 106.

— Intraţi.

Şi uşa cea grea a glisat lin în lături, lăsându-l pe locotenent să treacă.

— Bună dimineaţa. Tovarăşe locotenent-major, trebuie să-l văd pe şeful cercetării.

— Am să-i raportez. Aşteptaţi, vă rog, un moment.

Am ciocănit la uşa şefului meu şi am intrat îndată.

— Tovarăşe locotenent-colonel, a sosit la dumneavoastră aghiotantul comandantului armatei.

— Poftește-l.

Intră locotenentul:

— Tovarăşe locotenent-colonel, vă pofteşte comandantul.

Ştiu de mai înainte că vor urma aplicaţii, că telegramele cifrate vor începe să curgă ca dintr-un corn al abundenţei, că tinerii aghiotanţi vor fi obosiţi de moarte, că vor avea ochii roşii, congestionaţi, când vor lucra împreună nopţi în şir la harta cea mare. Ştiu că după primele aplicaţii, cei doi aghiotanţi şi cu mine ne vom îmbăta criţă şi vom deveni prieteni. Eu le voi povesti anecdote deocheate, iar ei mie – istorioare nostime din viaţa intimă a proteguitorilor lor. Dar chiar de pe acum, după această primă întâlnire, după felul cum m-a salutat locotenentul şi cum a intrat în cabinetul şefului meu, înţeleg că suntem figuri de aceeaşi culoare. Noii generali din statul major al armatei sunt oameni de-ai lui Obaturov. Noii şefi de secţii, inclusiv Kravţov, sunt oamenii lui Obaturov. Noii aghiotanţi, noii ofiţeri din statul major – toţi sunt oamenii lui Obaturov. Pentru prima oară realizez că şi eu sunt membru al acestui grup, şi ştiu că însuşi noul comandant al regiunii militare Precarpatice, generalul-colonel Obaturov, este omul unui anume grup puternic ce accede impetuos şi irezistibil la putere.

Toţi cei care au venit înainte de noi în acest stat major şi în celelalte state majore ale regiunii, toţi sunt figuri de altă culoare, şi timpul lor a expirat. Cei care vor fi suficient de în vârstă vor fi scoşi la pensie, iar ceilalţi – expediaţi prin nisipurile încinse de soare. Grupul cel vechi s-a prăbuşit şi s-a risipit sub o lovitură năpraznică, dar invizibilă de pe lături, iar resturile lui nu vor putea fi niciodată slugi devotate mărimilor acestei societăţi, nu se vor alinia niciodată în razele calde ale puterii…

La biblioteca secretă am dat peste fostul aghiotant al fostului șef al statului major. Preda nişte documente. Va pleca undeva foarte departe să comande un pluton. Este de mai bine de doi ani ofiţer, dar n-a avut încă niciodată în subordinea sa nişte soldaţi nedisciplinaţi, aproape de nestăpânit. Dacă serviciul lui ar fi început astfel, totul ar fi fost normal. Dar serviciul lui a început pe nişte covoare moi. În orice situaţie, el mânca pe săturate şi stătea la căldurică. Acum totul s-a frânt. Omul se obişnuieşte să trăiască şi pe fundul unei prăpăstii, iar dacă s-a aflat acolo dintotdeauna, cu greu îşi imaginează că ar putea exista vreo altă viaţă. Dar locotenentul fusese înălţat spre piscuri, iar acum cădea în prăpastie. La fund de tot. Şi căderea asta era chinuitoare.

Îmi zâmbeşte. Iar zâmbetul acesta pare câinesc. Cândva, foarte de mult, în Orientul îndepărtat, am văzut doi dulăi care voiau să se alăture unei haite străine. Dar haita asta mârâia, nu voia să primească nişte străini în rândurile ei. Atunci, unul din cei doi dulăi s-a repezit la nefericitul său tovarăş, începând să-l mursece. Lupta a durat mult, iar haita a urmărit cu răbdare să vadă rezultatul duelului. Unul urla, iar celălalt, mai slab, scheuna pătrunzător, nu voia să se despartă de viaţă. După ce şi-a ucis tovarăşul, sau poate chiar fratele, dulăul rămas în picioare, dar muşcat şi sfâşiat peste tot, s-a apropiat cu coada între picioare de haită, demonstrându-şi astfel supuşenia. În acel moment însă haita s-a repezit asupra lui, făcându-l bucăţi.

Nu ştiu de ce fostul aghiotant mi-a amintit de acel dulău cu coada-ntre

picioare, gata să muşte pe oricine, numai să fie primit în haita învingătorilor. Prostule. Fii mândru. Du-te în deşertul tău şi nu mai da din coadă, că nu se ştie când vei fi făcut bucăţele.

13

În noaptea acea l-am visat pe un bun evreu, pe nenea Mişa. Aveam pe atunci 15 ani.

Mergeam la şcoală şi lucram la colhoz. Iarna lucram din când în când, vara – cot la cot cu bărbaţii în toată firea.

De aceea, când s-a pus în discuţie o problemă serioasă, am fost şi eu chemat la adunare. Iată despre ce era vorba: în fiecare an, spre sfârşitul lunii august, colhozul nostru trimitea un om în oraşul Zaporojie, pentru două-trei săptămâni, ca să vândă harbujii. Se apropia sfârşitul lui august şi trebuia să se hotărască cine anume dintre mujici avea să plece în anul acela ca să vândă harbujii colhozului.

Şed mujicii în sala clubului. Nu era timp de pierdut, vremea culesului era în toi, dar lor nu le ardea de cules. Toţi discută, toţii strigă. Preşedintele a propus să-l trimită cu harbujii pe Serioja, ginerele său. Cei din primele rânduri tac, în schimb din ultimele se fluieră, se bate din picioare, se trântesc băncile.

Preşedintele pune problema la vot, dar se vede că s-a enervat şi s-a pierdut cu firea. În cazuri din acestea trebuia să întrebe de la bun început: „Cine-i contra?“ Şi de bună seamă că nimeni n-ar fi ridicat mâna, aşa încât şi cu votarea ar fi fost gata – ar fi însemnat că toţi sunt de acord. Dar preşedintele, din greşeală, a întrebat; „Cine e pentru?“ Astfel se obişnuise el să pună problema când trebuia să se aprobe înţeleapta politică a partidului nostru drag. Aici era însă o problemă de viaţă. Acum nu vor întinde cu toţii mâinile spre tavan.

— Cine e pentru? repetă preşedintele.

Sala însă tace. Nici o mână nu s-a ridicat. A încurcat-o preşedintele. N-a pus problema cum trebuia. Înseamnă deci că Serioja, ginerele preşedintelui, nu putea să fie trimis. Acesta dădu a lehamite din mână: n-aveţi decât să hotărâţi voi. Şi din nou gălăgie, strigăte. Toţi au sărit de la locurile lor, iarăşi erau cu toţii nemulţumiţi.

Eu şedeam într-un colţ. Nu izbuteam în nici un chip să pricep de ce se zbat atâta oamenii. Doar cei care s-au dus în anii trecuţi să vândă harbujii îi încredinţau că treaba asta-i cu primejdie: tâlharii de la bazar te pot înjunghia. Dacă greşeşti cumva la socoteli, miliţia te arestează, ori va trebui după aceea să te socoteşti cu colhozul plătind din propriul tău buzunar. Dar, ciudată treabă, nici unul dintre cei care vânduseră mai înainte nu s-ar fi opus prea tare dacă ar fi fost propus din nou pentru munca asta periculoasă, ingrată. În schimb, toţi ceilalţi încep deodată să tropăie şi să ţipe că respectivul e un şmecher, un escroc, şi că numai daune aduce colhozului. Iarăşi e ceva ciudat: păi dacă munca e periculoasă, ingrată, de ce să nu fie tocmai acela vârât la munca aceea? Dar nu. Adunarea nu aprobă pe nici unul din cei numiţi.

Sunt propuşi mereu alţi candidaţi, dar adunarea îi respinge mereu, la fel de

hotărât. Să te tot minunezi. Cum de n-a fost ales chiar primul pe care l-a numit preşedintele, şi să fi fost trimis în locul acela blestemat? Toţi ar fi răsuflat liniştiţi. Dar aşa, uite că nimeni nu vrea să-şi trimită acolo nici duşmanul, nici prietenul, nici vecinul. Ai impresia că fiecare ar ţinti să nimerească el însuşi acolo, însă ceilalţi nu-l lasă. Adică, dacă n-am ajuns eu acolo, nici pe tine nu le las. Au dezbătut, au tot dezbătut ei până ce au ostenit. Toţi au fost luaţi la rând, dar toţi au fost respinşi.

— Bine, dar atunci pe cine să trimitem? Pe Vitka Suvorov? E încă prea mic.

Numai că mujicii erau de altă părere. Eu nu mă compar cu ei nici ca vârstă, nici ca experienţă, nici ca autoritate – pentru ei sunt un nimeni, iar trimiterea mea ar însemna în mintea lor acelaşi lucru cu trimiterea nimănui. N-are decât să meargă Vitka, judeca fiecare, numai duşmanul meu să nu ajungă acolo. Aşa s-a şi hotărât până la urmă. Au votat în unanimitate. Preşedintele şi chiar ginerele lui, Serioja, până şi ei au ridicat mâinile.

Doi mujici lăţoşi m-au adus în oraş la ora trei din noapte. Am descărcat harbujii împreună şi i-am aşezat într-un lădoi de lemn, lângă o baracă verde din scânduri, în care aveam să muncesc şaisprezece zile şi să dorm cincisprezece nopţi. La cinci dimineaţa, bazarul vuia deja din mii de glasuri. Mujicii plecaseră de mult, iar eu rămăsesem singur cu harbujii. Vând mereu. Nu mă desprind de tejghea. Mă fâstâcesc. Sunt desculţ, iar în oraş nimeni nu umblă astfel. Vând mereu şi-mi blestem soarta. Nimănui nici prin gând nu-i trece să mă înjunghie, dar simt că încep să mă dau de ceasul morţii. Am nişte harbuji de mai mare dragul. La tejgheaua mea e o coadă imensă. Toţi strigă ca la adunarea colhozului. Iar eu socotesc mereu. Preţul la harbujii mei este de 17 copeici kilogramul. E preţ de stat, cine nu-l respectă ajunge la puşcărie. Socotesc. Matematica îmi plăcea. Dar aici nu-mi iese nimic. Un harbuz cântăreşte, să zicem, 4 kilograme şi 870 grame: dacă iau câte 17 copeici la kilogram, cât costă un asemenea harbuz? Dacă mulţimea n-ar fac asemenea gălăgie, dacă femeia aceea grasă n-ar fi încercat să mă înşface de păr, aş fi calculat într-o clipă. Dar aşa, nu-mi izbuteşte nimic. Nici creion, şi nici hârtie n-am luat cu mine. De unde să fi ştiut eu că voi avea nevoie de ele?

Grăsanele de la coadă se înfurie de încetineala mea, se împing peste tejghea. Cele care au cumpărat deja îşi numără mai la o parte restul, apoi vin din nou în goană la tejghea, strigă, ameninţă că vor chema miliţia. Dar harbujii sunt foarte diferiţi, şi greutatea lor diferă, iar preţul e mereu altul şi copeica n-ai cum s-o împarţi. Mi-am amintit vorbele unor mujici de la adunare: dacă greşeşti, te socoteşti cu colhozul, plătind din propriul tău buzunar. Dar de unde să am eu banii mei? Nu reuşesc să mă descurc. Strig la mulţime că am să încetez vânzarea, dar aproape că m-au sfâşiat oamenii, căci vezi bine, harbujii erau tare frumoşi.

Vizavi de mine, la o mică tarabă şedea un evreu bătrân, cu sprâncenele albe, stufoase. Vindea şireturi. Se uita la mine şi se strâmba, ca şi când l-ar fi durut o măsea. Îi era peste poate să privească la un asemenea negoţ. Ba se răsuceşte să nu mai vadă, ba îşi ridică ochii spre cer, ba scuipă cu năduf.

A şezut el mult aşa, perpelindu-se. Până la urmă n-a mai răbdat. Şi-a închis

prăvălioara, a venit alături de mine şi dă-i cu vânzarea. Eu îi arunc harbujii pe care mi-i arată el cu un deget lung şi sfrijit, iar până izbutesc să apuc un harbuz din grămadă, el prinde pe precedentul din zbor, îl cântăreşte, îl dă cumpărătorului, primeşte banii, numără restul, apoi îmi arată cu degetul următorul harbuz. Şi pe deasupra apucă să le mai şi zâmbească tuturor. Dar şi cu arătătorul acela e o poveste, că nu o face la întâmplare, spre fiecare harbuz, ci cu un anume rost: mă mână când în vârful grămezii, când la baza ei, şi trebuie ori să alerg de cealaltă parte, ori să mă întorc înapoi. Iar între timp el le zâmbeşte tuturor şi toţi îi zâmbesc la rândul lor, căci îl cunosc. Toţi îl salută şi-i spun: „Mulţumesc, nene Mişa“.

Într-o oră a servit pe toată lumea de la coadă, iar grămada de pepeni s-a dus la jumătate. Îndată ce ne-am descurcat cu coada, el mi-a întins un purcoi de bani: hârtii mototolite de trei ruble, zdrenţuite de o rublă, ba chiar s-au nimerit şi câteva de cinci ruble. Mărunţişul sunător l-a pus el într-o grămăjoară separată, ca să fie pentru a da restul.

— Uite, zice el. Asta-i încasarea ta. Pune-o în buzunarul din dreapta. Acolo e destul ca să te socoteşti pentru ziua de azi cu colhozul tău. Iar tot ce ai să mai încasezi astăzi, pune fără teamă în buzunarul din stânga.

— Ah, nene Mişa, îi zic eu, n-am să te uit cât oi trăi!

— Stai, că asta nu-i tot, îmi zice. Eu ţi-am arătat doar o lecţie practică, dar acum ascultă teoria.

A adus o foaie de hârtie, pe care a scris preţurile: 1 kg. – 17 copeici, 2 kg – 34… şi aşa mai departe, până la zece. Dar eu cu kilogramele nu aveam probleme, ci cu gramele, aşa că el şi pe acestea le notează pe o coloană: 50, 100, 150…

— Copeica nu se împarte, aşa că pentru 50 de grame poţi să nu iei nimic, după cum poţi lua o copeică întreagă. Şi aşa, şi aşa e corect. Pentru o sută de grame poţi lua o copeică, ori poţi să iei doua copeici. De la un om bun, întotdeauna să iei la minimum, iar de la un om al naibii să iei întotdeauna la maximum.

Îmi scrie repede preţurile… 750 – minimum 12 cop., maximum – 13.

— Dar cum poţi calcula aşa repede, nene Mişa?

— Păi nici nu calculez, eu pur şi simplu ştiu preţurile.

— Drace, zic eu, dar preţurile se schimbă!

— Şi ce dacă, spune el. Dacă mâine ţi se cere să vinzi cu 18 copeici, înseamnă, de exemplu, că pentru 5 kilograme şi 920 de grame poţi lua minimum o rublă şi şase copeici, iar maximum o rublă şi opt copeici. Gramele trebuie rotunjite şi ele, pentru un om bun înspre minimum, iar pentru ceilalţi înspre maximum. Omului bun îi dai un harbuz bun, celuilalt – unul obişnuit.

Cum să disting un harbuz bun de unul obişnuit ştiu. Harbuzul cel bun are codiţa uscată, iar pe-o coastă are ca un fel de chelie galbenă. Ei, dar pe oamenii buni de cei obişnuiţi cum să-i deosebeşti? Dacă-l întreb, va râde. Oftez, dar până la urmă şi asta trebuie să mă învăţ minte, aşa că am întrebat…

La aşa întrebare totuşi nu s-a aşteptat bătrânul. S-a aşezat şi oftat îndelung,

clătinând din cap şi minunându-se de prostia mea.

— Să le iei la ochi pe gospodinele din casele dimprejur, acelea care cumpără în fiecare zi de la tine. Ei bine, lor să le dai cei mai buni harbuji, şi la preţ minim. Ele nu-s multe, dar o să-ţi poarte buhul, o să-ţi facă reclamă, zicând că eşti cinstit, precis în socoteli şi ai harbuji dulci. Ele îţi vor forma coada, iar o dată ce se află lângă tine vreo două-trei din ele, înseamnă că după ele se vor lua alţi vreo zece. Dar ăştia vor fi de-acum cumpărători de câte o singură dată. Lor să le dai harbuji obişnuiţi, mai puţin buni, şi să le iei preţ maxim. Ai înţeles?

Cartonul cu preţuri l-a prins deasupra capului meu. Dintr-o parte nu se vedea, dar era suficient să-mi dau capul spre spate, cu aerul că socotesc, şi toate preţurile erau în faţa mea.

Aşa a mers mai departe negoţul. Rapid şi cu folos. Buni harbuji! Ah, ce buni sunt! Veniţi – pe gustate! După o zi gospodinele din împrejurimi au început a mă recunoaşte. Îmi zâmbesc. Lor le aleg harbujii la preţ minim şi le zâmbesc. Tuturor celorlalţi le iau la maximum, dar le zâmbesc şi lor.

De la un cumpărător o parte de copeică. De la altul la fel. Deodată am înţeles vorba că banul la ban trage. Nu-i înşelam pe oameni, ci pur şi simplu rotunjeam în folosul meu fracţiunile de copeică, dar astfel au început să apară în buzunarul meu din stânga hârtioare mototolite de trei ruble, zdrenţuite de o rublă, ba uneori chiar și de cinci.

Calculez venitul – toţi banii în plus sunt la mine. Am să dau colhozului încasările corect, iar buzunarul propriu sporeşte mereu. Iată că în acest buzunar a apărut o foşnitoare hârtie de zece ruble. Mă duc la nenea Mişa şi i-o întind.

— Mulţumesc, nene Mişa, îi spun. M-ai învăţat cum să trăiesc.

— Prostule, îmi zice bătrânul. Uite miliţianul de colo. Lui să i-o dai. Că eu am destul cu ai mei.

— Dar de ce să-i dau miliţianului? mă mir eu.

— De-aia. Apropie-te şi dă-i-o. Că nu te va uita. Îi va face plăcere.

— Bine, dar eu nu calc legea. De ce să-i dau?

— Dă-i, când îţi zic, şi nenea Mişa se supără. Iar când i-o dai, să nu zici nimic. Pur şi simplu i-o strecori în buzunar şi te cari.

Am pornit spre miliţian. Stătea încruntat. Bluza îi e cenuşie, grumazul asudat, ochii ca de cositor. Mă apropii de el, mai-mai să-l ating. Mi-e frică. Dar el nici nu se clinteşte. Îi strecor în buzunarul de la piept hârtia aceea de zece, făcută sul. El însă nici n-a băgat de seamă. Stă ca o statuie, nici nu clipeşte. Nu se clinteşte. S-au dus pe apa sâmbetei bănuţii mei, gândesc eu. Nici n-a simţit cum i-am strecurat.

În dimineaţa următoare, miliţianul acesta e din nou la post:

— Să trăieşti, Vitea, zice.

Mă minunez. De unde-o şti el numele meu?

— Bună ziua, cetăţene şef, îi răspund.

Seară de seară sosea camionul de la colhoz. Descarcă mujicii câte două-trei tone de harbuji pentru ziua următoare, iar pe ziua ce a trecut eu ţin evidenţa: au

fost exact două tone; am vândut 1816 kg, restul nu sunt vânduţi, fiind loviţi, turtiţi, adică 184 kg. Iată încasarea – 308 ruble şi 72 copeici. Cântăresc mujicii rebutul, îl trec pe hârtie şi drumul spre casă. Tocmai târam într-un coş harbujii storcoşiţi spre groapa de gunoaie când nenea Mişa m-a surprins la o asemenea treabă. Oftează bătrânul şi se căinează, minunându-se de prostia mea.

— Dar de ce, zice el, de ce faci tu o aşa murdară treabă, şi încă fără niciun profit pentru tine?

— Păi ce folos poate fi de la ăştia? întreb eu cu mirare. Cine o să-i cumpere aşa putrezi şi loviţi?

Iarăşi se întristează bătrânul, înălţându-şi privirile spre cer:

— Păi ăştia nu trebuie să-i vinzi, zice. Dar nici să-i târăşti la gunoi nu-i nevoie. Opreşte-i, păstrează-i. Când vine mâine controlul tu n-ai decât să-i arăţi pentru a doua oară, împreună cu cei care mâine se vor dovedi compromişi. Ai să vinzi mâine, să zicem 180 kg, dar tu zici că numai 1650. Iar peste încă o zi ai să vinzi 1800 kg dar tu să arăţi toţi harbujii stricaţi ce s-au adunat în trei zile şi să zici că ai reuşit să vinzi numai 1500 kilograme.

Aşa am şi făcut.

— Acum vezi şi tu, nu te lăcomi, mă învăţa nenea Mişa. Lăcomia strică negustoria.

Asta o înţelegeam şi singur. Nu mă lăcomeam. Dacă aveau pe zi 150 kg de harbuji compromişi, eu arătam numai 300 kg, niciodată mai mult, cu toate că aş fi putut să arăt şi o jumătate de tonă. Cu harbujii ăştia loviţi puneam zilnic câte 25 de ruble în buzunarul meu stâng. La colhoz nici într-o lună n-aş fi câştigat atâţia, iar după zilele de lucru la câmp, plătite în copeici, tot goale îmi rămâneau buzunarele. Aici însă nenea Mişa mi-a şoptit unele secrete.

În seara de pe urmă am cumpărat şase sticle de coniac, m-am încălţat cu pantofi de lac şi m-am dus la nenea Mişa.

— Prostule, îmi zice. Tu sticlele astea să le duci preşedintelui tău, pentru ca la anul, în vară, să-ţi propună candidatura la adunare

— Ba nu, îi zic eu. Dumneata s-ar putea să ai şi aşa mulţi bani, dar ia-i şi pe-ai mei. Primeşte sticlele din partea mea ca amintire. Dacă nu ţi-or plăcea, n-ai decât să le spargi de perete. Dar eu dumitale ţi le-am adus şi n-am să le iau înapoi.

Până la urmă le-a luat.

— Eu, zic, am făcut negoţ doar două săptămâni. Dar dumneata cât ai negustorit?

— Eu, îmi răspunde bătrânul, împlinesc acuşi şaptezeci şi trei. Iar în comerţ am intrat la şase ani. Pe vremea ţarului Nikolai Aleksandrovici.

— De bună seamă că de-a lungul vieţii ai vândut de toate.

— Nicidecum, răspunse el. Numai şireturi.

— Dar dacă ar fi trebuit să faci negoţ cu aur, ai fi putut?

— Aş fi putut. Dar să nu crezi că cu aur se fac mai uşor banii decât cu alte lucruri. Ba pe deasupra toţi ştiu de mai înainte că eşti milionar şi ai aur ascuns. Îţi spun eu că la şireturi se poate câştiga mai mult şi cu ele n-ai bătaie de cap.

— Dar cu ce e mai greu să faci negoţ?

— Cu chibrituri. E o ştiinţă extrem de complicată, dar dacă apuci să-i prinzi rostul, într-un an poţi face milionul.

— Dumneata, nene Mişa, dac-ai fi trăit în lumea capitalistă, de mult ai fi fost milionar…

La vorbele astea el a preferat să tacă.

— Pe când la noi, în socialism, n-ai cum să-ţi dai drumul, că un-doi te împuşcă.

— Nu-i aşa, mă contrazice nenea Mişa. Nici în socialism, nu toţi milionarii sunt împuşcaţi. Trebuie doar să faci sul hârtia de zece şi să o strecori miliţianului în buzunărel. Atunci nu te împuşcă.

Şi mai spunea nenea Mişa că banii nu trebuie strânşi. Ei trebuie cheltuiţi. Nu merită să faci moarte de om pentru bani, şi nici să rişti pentru ei nu are rost. Nu merită ei asta. Altceva e când ţi se lipesc singuri de degete – în cazul ăsta nu trebuie să te împotriveşti destinului. Ia-i şi desfată-te. Dar să ştii că nu există loc pe pământ, nu există om către care milionul să nu vină la mână de la sine. E drept însă că mulţi pur şi simplu nu văd aceste posibilităţi, nu profită de ele. Şi spunându-mi aceste cuvinte, de trei ori a repetat că banii nu aduc fericirea. Dar ce anume aduce fericirea nu mi-a spus.

Arareori îl visez pe nenea Mişa. Mi-e greu să spun de ce, dar în nopţile când bunul bătrân vine spre mine în bazarul acela prăfos plâng în somn. În viaţă rar mi s-a întâmplat să plâng, chiar şi în copilărie. În somn însă, numai când îmi apare el. Îmi murmură nenea Mişa la ureche înţelepte maxime desprinse din viaţă, iar eu le memorez pe toate, bucurându-mă că nu mi-a scăpat nimic. Şi mă străduiesc să reţin în minte toate spusele lui până când mă trezesc. Totul e simplu, nişte adevăruri banale. Dar îndată ce mă trezesc nu-mi mai amintesc nimic.

M-a trezit o mică rază de lumină vie. Mă întind zâmbind gândurilor mele. Caut îndelung să-mi amintesc ce mi-a şoptit nene Mişa la ureche, dar nu, nu-mi amintesc nimic. Şi fusese ceva important, ceva ce în nici un caz nu trebuia uitat. Totuşi, din mia de învăţăminte, mi-a rămas doar cea mai mică frântură: oamenilor trebuie să le zâmbeşti.

CAPITOLUL III

1

Principalul element al echipamentului unui diversionist este încălţămintea. Bineînţeles, după paraşută.

Un diversionist tăbăcit, cu o cicatrice pe obraz, mi-a dat de la depozit o pereche de bocanci pe care îi studiez cu interes. Încălţămintea asta reprezintă ceva între bocanci şi cizme. Ceva mediu. Un hibrid, îmbinând în sine cele mai bune calităţi, atât ale cizmei, cât şi ale bocancului. În evidenţe, încălţămintea e trecută sub denumirea prescurtată B.P. – Bocanci pentru paraşutişti. Aşa o să le şi spunem.

Sunt confecţionaţi dintr-o piele groasă şi moale, de bivol, cântărind cu mult mai puţin decât s-ar crede după aspect. La fiecare bocanc sunt o mulţime de curele şi catarame: două curele în jurul călcâiului, una lată în jurul tălpii, două în jurul genunchiului. Şi curelele sunt foarte moi. Fiecare bocanc a înmagazinat o experienţă de milenii. Doar aşa mergeau străbunii noştri în expediţii: învelind piciorul într-o piele moale şi legând-o în curele. Ei bine, cizmele mele chiar aşa sunt făcute: din piele şi curele.

Dar uite, tălpi ca ale noastre n-au cunoscut strămoşii. Tălpile sunt groase, late şi moi. Moliciunea lor nu înseamnă că nu sunt trainice. În fiecare talpă sunt câte trei plăcuţe din titan, dispuse precum solzii, una peste alta, încât rezultă ceva şi solid, şi elastic. Asemenea plăcuţe, dispuse în sistemul solzilor, se utilizează la vestele antiglonţ – nu pot fi străpunse. Desigur, la tălpi ele nu sunt montate pentru a ne proteja de gloanţe. Aceste plăcuţe de titan protejează însă tălpile picioarelor de spinii şi colţii de fier ce se întâlnesc din belşug pe căile de acces spre obiectivele de importanţă deosebită. La nevoie, cu asemenea talpă se poate alerga şi prin foc. Dar plăcuţele mai joacă un rol: ieşind puţin în lături din tălpi, ele servesc drept locuri de fixare pentru legăturile schiurilor.

Desenul de pe tălpile bocancilor este copiat după tălpile încălţămintei soldăţeşti a inamicului nostru probabil. În funcţie de raioanele în care urmează să acţionăm, putem lăsa în urma noastră urme americane, franţuzeşti, spaniole sau de oricare alt fel.

Totuşi, nu acesta e principalul şiretlic. Bocancul pentru diversiuni, mai precis pentru paraşutare, are tocul în faţă, iar bombeul la spate, încât atunci când diversionistul merge într-o direcţie, urmele lăsate de el sunt întoarse în direcţia contrară. Se-nţelege că acele călcâie sunt mai subţiri, iar tălpile mai groase, pentru ca piciorul să se simtă bine, pentru ca această schimbare – călcâiul în faţă şi bombeul la spate – să nu creeze dificultăţi pe timpul mersului.

Se-nţelege că un cititor de urme experimentat cu greu poate fi înşelat astfel. El ştie bine că în timpul unui mers rapid, energic, vârful lasă o urmă mai apăsată decât călcâiul. Dar câţi sunt aceia care să se uite cu atenţie la urmele unor tălpi soldăţeşti? Parcă mulţi vor acorda atenţie faptului că a apărut deodată o urmă la

care tocul e altfel? Şi mulţi ar putea să aprecieze corect cele observate? Cui îi poate trece prin minte ideea unei cizme care să aibă călcâiul la vârf şi vârful la călcâi? Cui îi poate veni în cap gândul că dacă urmele duc spre est, înseamnă că omul respectiv a luat-o spre vest?

Apoi nici noi nu suntem proşti. Diversioniştii sunt precum lupii – ei nu umblă câte unul, ci în haită. Şi, la fel ca lupii, noi mergem păşind într-o singură urmă. Poftim de mai înţelege câţi au fost în grupă: trei sau o sută. Iar după ce pe aceeaşi urmă au trecu mai multe picioare, e aproape peste putinţă de sesizat fina nuanţă că, poftim, călcâiele noastre au apăsat mai mult solul decât vârfurile.

La bocancul pentru diversiune se poartă numai un singur tip de ciorapi: foarte groşi, din lână curată. Ori pe unde am umbla noi – prin taiga sau printr-un deşert torid, ciorapii vor fi întotdeauna la fel: foarte groşi, de lână, cenuşii la culoare. Un asemenea ciorap şi încălzeşte bine, şi protejează piciorul împotriva transpiraţiei, fără a-l roade, şi nu se uzează nici el. Iar diversionistul are doar două perechi de asemenea ciorapi. Fie că pleci pentru o zi, fie că pentru o lună, ai numai două perechi. Te descurci cum poţi.

Lenjeria este de in, fină. Trebuie să fie nouă, însă deja uşor purtată şi cel puţin o dată spălată. Peste lenjeria aceasta subţire, se îmbracă „plasa“, o a doua lenjerie, executată din sfori groase şi moi, de grosimea degetului, astfel încât între îmbrăcămintea exterioară şi lenjeria subţire întotdeauna rămâne un strat de aer de aproape un centimetru. Chestia asta a gândit-o o minte isteaţă. Dacă e arşiţă, dacă sudoarea curge şiroaie, dacă tot corpul îţi arde, plasa asta e o adevărată salvare. Îmbrăcămintea nu se lipeşte de corp, iar sub îmbrăcăminte există o ventilaţie ireproşabilă. Când e frig, stratul de aer păstrează căldura, ca o pilotă şi, în plus, nu cântăreşte mai nimic Dar plasa asta mai are o destinaţie: trompa ţânţarului străpungând îmbrăcămintea, nimereşte în gol, fără a ajunge la trup. Pe diversionist numai o soartă nenorocită îl poate scoate în câmp deschis. El îşi face veacul prin păduri şi prin mlaştini. Poate să zacă ore întregi într-un hăţiş de rogoz usturător, în urzici înţepătoare ca focul, sub bâzâitul metalic al ţânţarilor: numai plasa îi este salvarea. Peste ea sunt pantalonii şi bluzonul, ambele verzi, din ţesătură de bumbac. Cusăturile pretutindeni sunt triple. Bluzonul şi pantalonii sunt moi, dar rezistenţi. La îndoituri, la coate şi la genunchi, pe umeri, materialul este în trei straturi, pentru o cât mai mare rezistenţă.

Pe cap diversionistul poartă cască. Iarna, aceasta este din piele îmblănită, cu căptuşeală de mătase, iar vara din bumbac. Este compusă din două părţi: casca propriu-zisă şi masca. Casca nu trebuie să-ţi cadă de pe cap în nicio situaţie, nici chiar pe timpul desantării. Ea nu trebuie să aibă pe partea exterioară niciun fel de catarame, cureluşe şi ieşinduri deoarece se află în momentul saltului chiar lângă paraşută. Pe cască nu trebuie să fie nimic ce ar putea să împiedice cupola şi suspantele să se deschidă cu precizie. De aceea casca pentru desantare este executată exact după forma capului omenesc, acoperindu-i strâns craniul, gâtul şi bărbia şi lăsând descoperiţi doar ochii, nasul şi gura. Pe timp de ger puternic şi, de asemenea, în scopul mascării, ochii, nasul şi gura se acoperă cu masca.

Diversionistul are şi un bluzon. E gros, călduros, uşor, impermeabil. Cu el poţi sta culcat într-o mlaştină, fără a te pătrunde umezeala şi poţi dormi în zăpadă fără a degera. Lungimea lui este până la jumătatea coapsei: nu te împiedică la mers, iar dacă trebuie să şezi zile şi nopţi pe zăpadă, poate sluji drept scaun. În partea de jos e larg, lucru important pentru ventilaţie, pe timpul alergării şi în mersului rapid. Dar, la nevoie, partea inferioară poate fi strânsă bine, învelind picioarele şi menţinând căldura corpului. Mai înainte diversioniştii aveau şi pantalonii la fel – groşi şi călduroşi. Dar era o greşeală. Când mergi zile şi nopţi fără oprire, asemenea pantaloni sunt o pacoste, deranjează întregul sistem de ventilaţie. Înţelepţii noştri strămoşi niciodată nu-şi croiau pantaloni din blănuri. În locul lor, aveau şube lungi, până la călcâie. Şi aveau dreptate. În pantaloni din blană te încingi, pe când într-o şubă lungă nu. Acum este luată în considerare experienţa străveche, iar diversionistul are numai un bluzon, căruia la caz de nevoie i se adaugă nişte pulpane lungi ce acoperă corpul până aproape de călcâie: întotdeauna va fi cald, dar niciodată nu va fi zăpuşeală. Aceste pulpane se detaşează uşor şi se rulează, fără a ocupa prea mult loc în bagajul diversionistului.

Mai de mult, bluzoanele puteau să se întoarcă pe ambele feţe spre purtare. O faţă era albă, iar cealaltă verde-cenuşie, cu petice. Dar nici această soluţie nu a fost bună. Bluzonul trebuie să fie delicat pe dinăuntru, precum o piele de femeie: trebuie să mângâie trupul diversionistului. Iar pe dinafară trebuie să fie grosier, ca pielea de rinocer. Aşa se face că acum bluzoanele nu se întorc pe ambele părţi. Ele sunt delicate pe dinăuntru şi grosolane la suprafaţă. Cât despre culoare, sunt de un cenuşiu deschis, precum iarba anului precedent, sau ca zăpada murdară. Culoarea e foarte bine aleasă. Dar la mare nevoie, peste bluzon se poate îmbrăca un halat alb, de mascare.

Tot echipamentul diversionistului începe în R.D., containerul-raniţă pentru desantare. Acesta, la fel ca şi întreaga costumaţie, este de culoare cenuşie-deschisă. Nu e mare, având formă paralelipipedică, confecţionat dintr-o ţesătură groasă. Pentru a nu trage umerii spre spate, este plat, însă lat şi lung. Chingile acestui container-raniţă sunt în aşa fel făcute, încât poate fi prins de corp în cele mai diferite poziţii. Poate fi atârnat pe piept, poate să fie fixat sus, la spate, poate fi lăsat în jos, chiar pe şezut, fixat fiind de brâu, pentru a elibera astfel temporar umerii prea frecaţi de povară.

Oriunde s-ar duce diversionistul, el are numai un singur bidon de apă – 810 grame. În afară de asta, el posedă un minuscul flacon cu mici tablete cafenii, dezinfectante. O asemenea tabletă se poate arunca într-o apă poluată cu petrol, cu bacili de dizenterie, cu spumă de săpun. După un minut, toată murdăria se depune la fund, iar stratul superior de apă poate fi decantat şi băut. Apa curată, obţinută prin acest procedeu, are un gust respingător şi miros înţepător, de clor. Dar diversionistul o bea. Cine ştie ce este adevărata sete, bea cu cea mai mare plăcere şi o asemenea apă.

Dacă diversionistul pleacă în misiune pentru o săptămână sau pentru o lună – timpul nu joacă nici un rol – el poartă întotdeauna asupra sa aceeaşi cantitate de

alimente: 2765 grame. Adesea, pe parcursul executării misiunii i se pot lansa din avion şi alimente, şi apă, şi muniţii. Dar e posibil şi ca acest lucru să nu se întâmple, iar atunci n-ai decât să te descurci cum te pricepi. Cele aproape trei kilograme de alimente înseamnă foarte mult, dacă se are în vedere conţinutul neobişnuit de ridicat în calorii al hranei special elaborate şi pregătite, însă în cazul când nu ajung, alimentele trebuie procurate în mod independent. Se poate ucide o căprioară sau un porc mistreţ, se poate pescui, se pot mânca fructe de pădure, ciuperci, arici, broaşte, şerpi, melci, râme, se poate fierbe scoarţă de mesteacăn şi ghindă, se poate… Dar ce nu poate mânca un om flămând, mai ales dacă posedă experienţa acumulată de milenii…

În afară de alimente, diversionistul poartă cu sine în raniţă patru cutii cu chibrituri pioniereşti, care nu prind umezeală, ard pe orice vânt, până şi sub apă. Mai posedă o sută de tablete de spirt solid. Nu are dreptul să aprindă niciun foc, aşa încât se încălzeşte şi îşi pregăteşte hrana doar la flăcările unei tablete. Această flăcăruie este exact ca cea a unei lumânări, numai că e mai rezistentă la vânt.

Există în raniţa lui şi douăzeci de tablete de alt gen, de astă dată medicinale, împotriva oricăror boli şi contra intoxicaţiilor.

Şi se mai găsesc în raniţa pentru desantare un prosop, o periuţă de dinţi, pastă, o maşină de bărbierit, un tubuleţ cu săpun lichid, un cârlig de pescuit, împreună cu sfoara aferentă, un ac cu aţă. Pieptene nu poartă cu el diversionistul deoarece înainte de lansare este tuns chilug: în acest fel capul transpiră mai puţin, iar părul ud nu-i vine în ochi. Într-o lună îi va creşte alt păr, dar nu într-atât de lung, încât să-şi piardă timpul preţios cu pieptănatul. Şi aşa poartă el destule în spinare.

Există două variante pentru armamentul diversionistului: garnitură completă de arme şi garnitură limitată. Garnitura completă presupune un pistol mitralieră Kalaşnikov AKMS şi 300 de cartuşe aferente. Unele pistoale-mitralieră au suplimentar un PBS – dispozitiv pentru tragere fără zgomot şi fără flamă, şi de asemenea un NSP-3 – aparat de ochire pe timp de noapte. Pe timpul desantării, pistolul-mitralieră se află într-o husă, ca să nu împiedice desfacerea corectă a paraşutei, însă pentru ca în primele momente după aterizare să nu fie lipsit de apărare, fiecare diversionist are un pistol fără zgomot P-8 şi 32 de cartuşe aferente. În afară de acestea, la carâmbul drept îi atârnă un uriaş pumnal-tăietor de suspante, special pentru diversionişti, iar la carâmbul stâng patru lame de rezervă. Pumnalul pentru diversionişti nu e deci un cuţit obişnuit. În mânerul lui se află un arc puternic. Se poate înlătura siguranţa, iar apoi se poate apăsa pe un declanşator şi instantaneu lama pumnalului ţâşneşte înainte, cu un şuier cumplit, împingând înapoi mâna cu mânerul gol. Lama grea a pumnalului este aruncată înainte, la 25 de metri. Dacă nimereşti într-un copac, nu întotdeauna poate fi recuperată, şi atunci diversionistul introduce în mânerul rămas gol o nouă lamă, de rezervă, apăsând cu toată greutatea corpului pentru a comprima puternicul arc. Apoi se pune siguranţa şi pumnalul acesta poate fi iarăşi utilizat ca unul obişnuit: pentru tăiere de oameni şi de pâine, ca ferăstrău sau ca foarfecă de genist, la tăierea

sârmei ghimpate. Dacă diversionistul poartă cu sine întregul complet de armament, în geanta lui mai are în plus şase grenade, exploziv plastic, mine cu explozie întârziată sau alt armament greu.

Garnitura limitată de armament este purtată de ofiţeri şi de soldaţii radiotelegrafişti. Ea cuprinde pistolul-mitralieră cu 120 de cartuşe, pistolul silenţios şi pumnalul. Pe toate acestea mi le încredinţează acum diversionistul cel trecut prin multe. Pistolul este autentic. Urmează să plec cu un grup de diversionişti ca arbitru. Fac parte din personalul de control, aşa că nu am nevoie să trag cu arma. Dar sunt şi eu ofiţer de cercetare, deci trebuie să simt greutatea pistolului-mitralieră şi a cartuşelor. Aşa se face că pistolul meu mitralieră este de instrucţie. Arată la fel ca cele de luptă, numai că e ponosit în lege şi dat la scăzământ. În culata ţevii este practicat un orificiu şi alături e bătută inscripţia „pentru instrucţie". Îmi trec deci pistolul-mitralieră la umăr. N-am mai avut de mulţi ani prilejul să port un pistol-mitralieră cu gaură în culată. Cu asemenea arme îşi încep serviciul recruţii şi elevii şcolilor militare. Cei care le poartă sunt de obicei obiectul unor ironii uşoare, inofensive în armată. Desigur, eu nu mă simt tânăr şi cu caş la gură, totuşi la trupele de diversiune sunt un om cu totul nou, aşa încât, primind pistolul-mitralieră perforat, mă decid brusc, în mod absolut instinctiv, să verific dacă nu cumva sunt luat drept unul cu caş la gură şi mi s-a făcut vreuna din vechile glume cazone. Îmi scot deci rapid raniţa din spate, o deschid şi scot dintr-un buzunăraş lingura. Pe ea, la fel ca şi pe culata pistolului-mitralieră, era practicată o găurică şi o inscripţie absolut identică se lăbărţa la vedere: „pentru instrucţie".

— Scuzaţi-mă, tovarăşe locotenent-major, şi diversionistul hârşit face o mutră încurcată. N-am verificat.

Îi pare puţintel rău că nu sunt doar de azi în armată şi cunosc toate aceste străvechi tertipuri, manifestând cuvenita vigilenţă. Îşi cheamă ajutorul – un soldăţel tânăr de tot – şi chiar acolo, în faţa mea, îl dojeneşte cu asprime pentru neatenţie. Atât el, cât şi eu înţelegem că soldăţelul n-are aici niciun amestec, că sergentul însăşi îmi vârâse lingura de instrucţie. Acesta ordonă îndată să fie aruncată lingura de instrucţie, pentru ca o asemenea glumă proastă să nu se mai repete niciodată. Sigur însă că eu înţeleg că ea nu va fi de fapt azvârlită: va mai sluji multor generaţii de diversionişti. Dar regula e regulă. Sergentul trebuie să dea indicaţiile necesare, iar tânărul soldat să fie pedepsit. Îl văd că scoate repede o altă lingură şi mi-o întinde. Gluma n-a mers, dar el simte că înţeleg umorul cazon, ştiu să-l apreciez şi n-am să încalc vechile tradiţii cu strigăte indignate: în armată nu se cade să te superi pe glume şi păcăleli. Am devenit iarăşi serios şi preocupat:

— Vă urez noroc, tovarăşe locotenent-major.

— Mulţumesc, sergent.

2

În Armata Sovietică fiecare îşi pliază personal paraşuta. Regula aceasta e valabilă şi pentru generali: nu ştiu dacă Marghelov, devenind general de armată, a

mai sărit cu paraşuta, însă pe timpul când era general-locotenent, a sărit. Asta o ştiu cu precizie. Şi, bineînţeles, îşi plia el însuşi paraşuta. Dar, în afară de Marghelov, la trupele de desant aerian sunt mulţi generali, şi toţi fac lansări. Însă pe lângă aceştia, sunt zeci de generali în cercetarea militară şi toţi cei care continuă să facă lansări îşi pliază singuri paraşuta. E o măsură înţeleaptă. În cazul când ai mierlit-o, întreaga răspundere îţi revine doar ţie, mortului. Cei aflători în viaţă nu poartă nicio răspundere.

Toate paraşutele se păstrează la magazie. Sunt pliate, sigilate, oricând gata spre a fi utilizate. Fiecare paraşută poartă pe mătase o semnătură: „Soldat Ivanov. Această paraşută am pliat-o eu personal“. Dar în cazul când nu suntem treziţi noaptea la alarmă, dacă suntem folosiţi după plan, cu un ciclu complet de pregătire, atunci toate paraşutele se desfac şi se pliază din nou. Şi iarăşi fiecare se iscăleşte pe ea: „Această paraşută am pliat-o eu personal”. Pliajul se execută în acele condiţii în care urmează să se execute lansarea. Dacă lansarea se va executa pe ger, şi pliajul se va face pe ger. Timp de şase ore.

Astăzi întreg batalionul pliază paraşutele. Pe un platou vast, împrejmuit cu un gard înalt, spre a-l feri de privirile curioase ale unor soldaţi străini. S-au pregătit mesele pentru paraşute. Masa pentru paraşută nu e o masă în sensul obişnuit al cuvântului. E pur şi simplu o bucată lungă de foaie de cort care se întinde pe beton, fixându-se cu nişte mici ţăruşi speciali. Pliajul se face în două faze. Mai întâi pliem amândoi paraşuta ta: tu eşti şeful, eu ajutorul. Apoi pliem paraşuta mea, schimbând rolurile. După aceea pliem paraşuta ta de rezervă, şi iarăşi tu eşti şeful, iar apoi pe a mea de rezervă, când şeful voi fi eu. Unii din noi vor fi lansaţi nu cu două, ci cu o singură paraşută. Dar cui îi va cădea soarta asta, deocamdată nu se ştie şi de aceea fiecare îşi pregăteşte ambele paraşute.

Am început. Prima operaţiune. Am întins cupola şi suspantele pe masa pentru pliaj. În fiecare companie există un ofiţer – locţiitorul comandantului de companie pentru serviciul de desant-paraşutare, pe scurt – *zam po PDS*. El dă companiei sale prima comandă, verifică exactitatea executării ei. După ce s-a convins că toţi au executat-o corect, dă cea de a doua comandă: „Fixaţi vârful cupolei!“ Şi iarăşi porneşte printre rânduri, verificând corectitudinea executării. Fiecare posedă deja o mare experienţă în pliaj. Dar oameni suntem. Şi se-ntâmplă să greşim. Dacă se va descoperi la careva o greşeală, imediat paraşuta lui va fi desfăcută şi el va începe pliajul chiar de la început. Prima operaţiune. Corect. A doua operaţiune… Compania aşteaptă cu răbdare până când cel care a greşit va executa totul de la început şi va ajunge din urmă subunitatea. Operaţiunea a şaptesprezecea. Şi asta pe un ger crapă pietrele…

Ofiţerii secţiei de cercetare a armatei execută pliajul paraşutelor împreună cu batalionul. Noi suntem arbitri. Deci şi noi urmează să mergem săptămâni întregi împreună cu diversioniştii prin zăpezi.

Iarna se înserează devreme, iar noi încheiem definitiv pliajul deja la lumina reflectoarelor, pe o pâclă geroasă. Plecăm în cazărmile încălzite, dar paraşutele noastre vor rămâne în ger, sub o pază puternică. Dacă le-am duce într-o încăpere,

pe materialul rece s-ar depune particule de umezeală, invizibile cu ochiul liber. Iar a doua zi, când vor fi scoase iarăşi, în ger, particulele se vor transforma în frânturi microscopice de gheaţă, ţinând strâns straturile de percal şi mătase. Asta înseamnă moarte. O treabă simplă. O treabă pe care-o înţeleg până şi cei mai recenţi soldaţi. Dar se întâmplă totuşi şi astfel, diversioniştii pierind toţi laolaltă. Întregul pluton, toată compania. Erori posibile pe timpul pliajului şi păstrării paraşutelor sunt cu sutele. Plata pentru ele întotdeauna e însă una singură – viaţa.

Cu mâna amorţită de ger mă iscălesc pe micile fâşii de mătase ale celor două paraşute ale mele: „Locotenent-major Suvorov. Această paraşută am pliat-o eu personal", şi iarăşi: „... am pliat-o eu personal". Dacă mă voi izbi de pământ, vinovatul va fi îndată găsit: eu voi fi acela, desigur.

3

Ne revenim în căldura plăcută a cazărmilor. Urmează o cină târzie. După aceea, ultimele pregătiri. Toţi sunt deja tunşi chilug. Acum toţi la baie, la cea de aburi. Aburiţi-vă bine oscioarele băieţi, că nu vă veţi mai întâlni curând cu apa fierbinte. Târziu după miezul nopţii – toţi la culcare. Fiecare trebuie să-şi facă somnul pentru multe săptămâni de-acum înainte, fiecăruia i se acordă câte zece ore de somn. Toate ferestrele cazărmilor sunt acoperite cu grijă, pentru ca dimineaţa nimeni să nu se trezească devreme. Somnul fiecăruia trebuie să fie profund. Pentru asta există un mic secret. Trebuie să te culci pe spate, să te întinzi, să-ţi relaxezi întreg organismul. Apoi trebuie să închizi ochii şi sub pleoapele închise să rostogoleşti pupilele în sus – este starea normală a ochilor în timpul somnului. După ce adoptă o asemenea poziţie, omul adoarme rapid, uşor şi profund. Suntem sculaţi foarte târziu. De astă dată nu se va striga „Companie, deşteptarea! Alinierea peste 30 de secunde!" Nicidecum. Câţiva soldaţi şi sergenţi, care de astă dată nu vor sări cu paraşute şi care asigură paza companiilor, a armamentului şi paraşutelor, se vor apropia domol de fiecare, trezindu-l cu grijă: „Timpul. Timpul. Timpul. Sculaţi-vă, băieţi. E timpul nostru."

4

Grupul trei de diversiune al batalionului 296 independent de cercetare Speţnaz are în compunerea sa 12 oameni. Eu, ofiţerul de informaţii, merg cu grupul, fiind al treisprezecelea. Sunt arbitru, controlor al acţiunilor grupului. Mie-mi este cel mai uşor. Nu trebuie să iau hotărâri. Misiunea mea e să pun, în cele mai neaşteptate momente, întrebări când soldaţilor, când comandantului acestui grup, când locţiitorului acestuia. Am la mine o foaie cu mii de întrebări. La multe din ele nici eu nu cunosc răspunsurile precise. Treaba mea e să pun întrebarea şi să reţin răspunsul. Mai târziu ofiţerii din grupa a treia, sub conducerea locotenent-colonelului Kravţov, vor stabili cine a greşit şi cine nu.

Grupul de diversiune poartă cu sine două staţii de tipul R-351 M, aparatură de secretizare, aparatură de transmitere ultrarapidă a semnalelor. Astăzi, la

noapte, se va executa o operaţiune masivă de orbire a staţiilor de radiolocaţie ale Armatei a 8-a de gardă, de tancuri, împotriva căreia noi acţionăm acum. Concomitent se va executa o lovitură masată cu rachete şi aviaţie asupra punctelor ei de comandă şi asupra concentrărilor de trupe, iar pe parcursul acestei lovituri vor fi lansate douăzeci şi opt din primele grupuri de diversiune ale batalionului nostru. Grupurile au misiuni diverse şi compunere diferită, de la trei la patruzeci de oameni. Unele grupuri sunt conduse de sergenţi, altele de ofiţeri. În nopţile ce vor urma se va executa mereu lansarea unor noi grupuri. De la trei la opt grupuri pe noapte. Lansarea se execută în diverse raioane, de pe itinerare diferite, de la înălţimi diferite. Astăzi noi vom fi lansaţi la înălţime foarte mică. Asta înseamnă o sută de metri. Fiecare din noi are câte o singură paraşută. Desfacerea nu e liberă, e provocată. La înălţime foarte mică, cea de a doua paraşută nu deloc necesară.

5

Ai văzut vreodată frica animalică în ochii unor oameni? Eu am văzut-o. Asta survine când ei sunt lansaţi de la înălţime foarte mică, cu deschiderea provocată a paraşutei. Înainte de decolare, toţi am fost cântăriţi cu tot ce atârnă pe noi. Acum şedem în avion corespunzător cu greutatea noastră. Cel mai greu trebuie să iasă cel dintâi, iar după el cel cu puţin mai uşor şi tot aşa, până la cel mai uşor. Se procedează astfel pentru ca cei mai grei să nu nimerească în cupolele celor mai uşori şi să nu le *stingă* astfel paraşutele. Primul va porni radiotelegrafistul, un ins voinic şi fălos. Nu ştiu cum îl cheamă. Porecla lui însă, în grup, este Tarzan cel Chel. E un vlăjgan mereu posomorât. În grup există şi alţii mai grei. Dar el fost cântărit împreună cu staţia de radio şi aşa se face că s-a dovedit a fi cel mai greu, deci primul din toţi. Imediat după el va porni încă un radiotelegrafist, poreclit Fratele Evlampie. Al treilea ca greutate urmează Cinghiz-han – cifratorul grupului. Aceşti primi trei vor executa un salt foarte complicat. Fiecare duce cu sine un container prins cu o chingă lungă, de vreo cincisprezece metri. Fiecare dintre ei sare, strânge la piept containerul acela cam greu, iar după deschiderea paraşutei îl lasă în jos. Containerul zboară împreună cu paraşutistul, însă la cincisprezece metri mai jos decât el. Containerul se izbeşte primul de pământ, iar după asta paraşutistul devine oarecum mai uşor; în ultimele fracţiuni de secundă ale căderii, Viteza lui se reduce întrucâtva, aşa încât aterizează chiar alături de container. Viteza şi vântul îl duc pe paraşutist puţin mai într-o parte, încât niciodată nu cade peste containerul său. Totuşi, asta nu uşurează operaţiunea, saltul împreună cu containerul fiind o operaţiune foarte riscantă, mai ales de la o înălţime foarte mică. Al patrulea la rând vine locţiitorul comandantului de grup, sergentul-major Drozdov. E cel mai voinic din toţi. E poreclit Labă. Mă uit la mâna lui titanică şi înţeleg că nici nu i s-ar fi putut imagina o poreclă mai bună. E straşnic omul. Imens. Te minunezi ce poate crea natura! După Labă va urma comandantul grupului, locotenentul Eliseev. Şi el un uriaş, deşi nu chiar aşa ca locţiitorul său. După numărul grupului i se spune 43-l. Desigur şi el trebuie să aibă o poreclă, dar cine îndrăzneşte în prezenţa unui ofiţer

să rostească porecla unui alt ofiţer?

Iar dincolo de comandant şed diversioniştii de rând, cu figuri de găligani, laţi în umeri ca nişte dulapuri: Cravaşă, Vampirul, Fier-de-călcat, Nikolai al treilea, Negativ, Chopin, Carl de la Duchesse. Şi pe mine mă poreclesc, desigur, între ei, pe ascuns, dar oficial nu am poreclă, numai numărul 43-C. De la control.

În grupul 43 eu sunt cel mai scund şi cel mai uşor. De aceea voi părăsi ultimul avionul. Dar asta nu înseamnă că şed pe ultimul loc. Dimpotrivă, mă aflu chiar lângă trapa de desantare. Cel care iese ultimul este lansatorul. Acesta, stând chiar lângă uşă, verifică până în cel din urmă moment corectitudinea ieşirii şi, la caz de nevoie, are dreptul să întrerupă în orice clipă desantarea. E dificilă treaba unui lansator, fie şi numai pentru că şade tocmai în uşa avionului, iar chipurile tuturor sunt îndreptate spre el. E ca şi când lansatorul s-ar afla pe o scenă şi toţi se uită la el. Oriunde mă uit, pretutindeni ochii unui diversionist mă fixează. Toţi au nişte ochi înnebuniţi. Ba nu, comandantul grupului, măcar el constituie o excepţie. Moţăie liniştit. E perfect relaxat. Dar toţi ceilalţi au în priviri uşoare licăriri de nebunie. Ce bine e să te arunci de la trei mii de metri! O frumuseţe. Pe când aici sunt numai o sută. S-au inventat multe şiretlicuri ca să-ţi înăbuşi spaima, dar unde poţi să te ascunzi de ea? Căci uite-o, e aici. Şade cu noi, îmbrăţişându-ne.

Deodată simţim pocnete în urechi, avionul a pornit brusc în jos. Vârfuri de copaci trec în goană pe lângă noi. Am un rol idiot, toţi au cablurile declanşatoare prinse de cablul central, numai al meu îmi atârnă la piept. După ce-i voi lăsa pe toţi să treacă pe lângă mine, eu trebuie să prind acest mic cablu deasupra capului. Şi dacă am să greşesc? Dar dacă la repezeală am să ies fără a reuşi să agăţ? Cu mâinile va fi deja imposibil să mai deschid paraşuta, că pământul se repede spre mine, e aproape de tot. Şi deodată îmi închipui că mă prăvălesc în jos fără paraşută, ca un motan, cu labele răşchirate. Ce mai ţipăt va fi! Îmi imaginez urletul dinainte de moarte şi mă cuprinde spaima. Diversioniştii se uită înţelegători mine: controlorul dă în isterie. Dar nu isteria mă încearcă. Pur simplu totul mi se pare nostim.

Deasupra trapei pentru materiale începe să sclipească nervos un bec albastru.

— Ridicaţi-vă! Aplecaţi-vă!

Primul diversionist, Tarzan cel Chel, s-a aplecat, împingându-şi piciorul drept înainte, pentru stabilitate. Fratele Evlampie s-a prăvălit peste el. Al treilea s-a prăvălit peste spinarea celui de-al doilea şi tot aşa, întregul grup, contopit într-o singură fiinţă aşteaptă semnalul. La semnal, cei din spate îi vor împinge pe cei din faţă şi întregul grup va ţâşni aproape concomitent prin trapa cea largă. Bine de ei. Căci pe mine nimeni nu mă va împinge.

Giganticele canaturi ale trapei s-au dat în lături cu un zgomot abia auzit. O undă de ger ne izbeşte drept în obraji. E o noapte fără lună, dar zăpada e sclipitoare, orbitoare. Totul e vizibil, ca ziua. Pământul, iată-l. Tufişuri şi poiene par să fi turbat, ţâşnind într-un galop sălbatic pe lângă noi. GATA! Fraţilor! GATA!!!

Nimic mai rău decât asta n-a putut să născocească omenirea.

Priviri înnebunite trec pe lângă mine, toate deodată. O sirenă ţipă ca un animal pe moarte. Urletul ei ne sfâşie urechile. Asta e pentru ca spaima să ne fie alungată undeva în adâncuri. Dar chipurile ne sunt schimonosite. Fiecare strigă cumplitul cuvânt: GATA! N-ai unde s-o coteşti. Presiunea din spate este imposibil de evitat. Cei din faţă s-au şi risipit în negura geroasă. Torentul de aer îl azvârle pe fiecare cu picioarele în sus. GATA!!! Iar cei de la spate, atraşi de instinctul de turmă, îşi iau îndată şi ei zborul în viforul îngheţat. Îmi reped mâna în sus. Aud un ţăcănit. Ţâşnesc zburând în bezna de gheaţă, unde oamenii de treabă n-au ce căuta. Aici sunt doar diavoli, vrăjitoare pe cozi de mătură şi Vitea Suvorov cu paraşuta lui.

La viteză foarte mică totul se petrece concomitent: capul în jos, gerul arzător ce te plesneşte ca un bici cu şapte plesne peste obraji, picioarele în sus, o smucitură groaznică de la guler, picioarele în jos, vântul vârându-se în sân, pe sub bluza îmblănită, o izbitură în picioare, un alt bici peste mutră, de astă dată cu suspantele paraşutei, iar în mănuşi şi în mâneci zăpada îţi ajunge până la coate, începând pe dată a se topi. Infectă treabă…

Am îngropat paraşutele în zăpadă, împrăştiind în jur substanţe urât mirositoare. Asta contra câinilor. Toată poliţia locală, KGB-ul[{9}], toţi se antrenează şi ei. Toţi sunt asmuţiţi acum împotriva grupurilor noastre nefericite. Iar noi, s-ar putea spune că suntem legaţi de mâini. Dac-ar fi război, am captura pentru noi câteva maşini blindate şi ne-am împrăştia prin regiune. Dar acum nu e război şi ne este interzis să capturăm mijloace de transport. Draconic ordin. Aşa că doar cu picioarele, cu picioarele. Poftim de scapă astfel de câini.

Avem nişte schiuri scurte şi late. Pe tălpi sunt căptuşite cu blană veritabilă, de vulpe. Pot fi uşor aruncate cu paraşuta. Asemenea schiuri alunecă lin înainte, dar înapoi nu te poţi da, căci blana în acest caz se zbârleşte şi nu permite lunecarea. Sunt schiuri pentru diversionişti, care adesea nu lasă nici o urmă, îndeosebi pe zăpada veche, tasată. Sunt foarte late, nu se răstoarnă. Din asemenea schiuri se poate înjgheba la nevoie şi un mic adăpost pe zăpadă, cu blana înăuntru, încât băieţii pot trage acolo câte-un somn, pe rând. Dar lucrul cel mai important e că aceste schiuri nu îngheaţă, adică nu se acoperă cu strat de gheaţă.

6

Spre dimineaţă eram secătuiţi de puteri. Timp de trei ore ne-am tot depărtat de raionul desantării, căutând să ne pierdem urma. Bluzoanele ne sunt ude. Chipurile congestionate. Sudoarea curge şiroaie. Inima se zbate să ne iasă din piept. Limba ne atârnă din gură ca la câini pe vreme de arşiţă. Întotdeauna aşa se întâmplă la început. Dar din ziua a patra, a cincea, efortul ne va intra în obişnuinţă şi vom merge ca nişte automate. Prima zi însă întotdeauna e foarte grea. Prima noapte şi următoarele patruzeci şi opt de ore sunt groaznice. Apoi va fi mai uşor.

— Comandantule, în sat se aud câinii lătrând. Nu-i a bună. Înseamnă că pe

acolo sunt străini.

Asta oricine o înţelege, căci cine putea să neliniştească, la un asemenea ceas timpuriu, câinii unui sat prin locuri atât de îndepărtate?

— Vom ocoli. O vom lua spre stânga.

— La stânga e o ambuscadă a KGB-ului. Iote colo, în păduricea aceea. Uită-te şi dumneata cum se rotesc păsările pe deasupra pădurii.

Şi asta-i drept. Cine să le fi ridicat în aer pe un asemenea ger? Acum păsările în mod normal şed pe ramuri, cu penele-nfoiate şi acoperite de promoroacă. De bună seamă că într-acolo nu se poate merge. Rămâne doar s-o luăm peste râpi, printr-o pădure răvăşită cândva de furtună, prin locuri pe unde oamenii de treabă n-au ce căuta. Pe-acolo îşi fac drum doar lupii şi diversioniştii din Speţnaz.

— Sunteţi gata? Înainte.

7

Baremurile sunt cumplite. Opt kilometri la oră.

E seară. Gerul îşi sporeşte tăria. Am parcurs peste zi 67 de kilometri. Ne-am odihnit în două rânduri. Ar fi timpul să ne întindem oleacă în zăpadă.

— Niciun strop, gămanilor, ne încurajează comandantul. Ieri ar fi trebuit să dormiţi.

E rău comandantul. Grupul nu reuşeşte să se încadreze în viteza de marş. Grupul e furios. Se apropie noaptea şi asta-i rău. Ziua, uneori, grupul se mai poate întinde în aşteptare pe zăpadă, prin tufişuri, în vreo mlaştină. Dar noaptea niciodată nu se întâmplă asta. Noaptea-i făcută pentru lucru. Noi suntem ca prostituatele – lucrăm noaptea. Dacă nu te-ai odihnit ziua, noaptea nu vei fi lăsat să o faci.

— Nu haliţi zăpadă! — comandantul e nemilos. Vă zdrobesc!

Nu la mine se referă. Ameninţările sunt la adresa lui Cinghiz-han şi Fier-de-călcat. Eu sunt obligat de situaţie să fac ce fac şi ei. Sunt controlor. N-am voie să pun zăpadă-n gură. Dar dacă n-aş fi fost în control, cu siguranţă aş fi îndesat zăpadă în gură. E tare cald. Sudoarea şiroieşte pe frunte. Bine că suntem raşi în cap, că altfel părul s-ar fi năclăit făcându-se ghem. Bluzoanele tuturor aburesc la spinare. Totul e îmbibat în sudoare, totul e prins de ger. Toată îmbrăcămintea stă ţeapănă pe noi, cusută parcă din scânduri. În ochi ne joacă cercuri portocalii. Grupul se încadrează în viteza de marş. Nu haliţi zăpadă!… Vă zdrobesc… E mai bine să priveşti în jos, la vârfurile schiurilor. Dacă te uiţi departe, în faţă, ameţeşti. Pe când dacă priveşti sub picioare te tâmpeşti, păşeşti în mod mecanic, iar orizontul de neatins nu te turbează.

— Curvarii dracului! Gămanilor! Comandantul e furios. Priviţi înainte! Cădem în ambuscadă! Negativ n-a observat o lumină în stânga. Ia vezi, Negativule, că-ţi scot măselele cu bastonul ăsta de schi!

Şi grupul ştie că nu-i arde de glumă comandantului. E în stare s-o facă. Înainte, gămanilor!

8

Zori însângeraţi se înalţă deasupra firii. Peste vârfurile liliachii ale brazilor, prin negura geroasă s-a înălţat, parcă rostogolindu-se, un soare lăţos, trufaş. Gerul trosneşte pe potecile pădurii.

Acum suntem culcaţi într-un brădet. A doua oară noaptea asta. Aşteptăm întoarcerea unei patrule. Chipurile tuturor sunt albe, fără strop de sânge, ca ale unor morţi. Picioarele zvâcnesc. Trebuie să le ridicăm în sus. Astfel sângele circulă mai uşor. Aşa le e mai uşor picioarelor. Radiştii zac pe spate în zăpadă punându-şi picioarele pe containere. Toţi ceilalţi şi-au ridicat şi ei picioarele în sus. De la desantare au trecut deja mai bine douăzeci şi patru de ore. Mergem tot timpul. Ne oprim după trei-patru ore pentru cincisprezece-douăzeci de minute. Doi inşi observă situaţia din jur, iar doi se deplasează în faţă; ceilalţi se culcă pe spate şi adorm instantaneu. Carl de la Duchesse şi-a lăsat să-i cadă spre spate capul adormit şi de sub scurta lui descheiată se înalţă lenevos o şuviţă de abur. Un fulg de zăpadă cu forme cristaline s-a lăsat uşor pe gâtul lui dezvelit, dispărând lent. Ochii mi se lipesc. Sub pleoape parcă mi-ar fi presărat cineva zgură. Aş clipi, dar mai degrabă aş închide ochii şi nu i-aş mai deschide vreo şase sute de minute.

Comandantul grupului îşi freacă bărbia: nu-i a bună. E posomorât comandantul. Şi Labă, locţiitorul lui, e posac. Cinci grupuri de diversiune înaintau concomitent, din direcţii diferite, spre centrul de transmisiuni al unei armate de tancuri. Ordinul e simplu: cel care ajunge până la ora trei noaptea la centrul acesta, la 3,40 îl atacă. Cei care nu reuşesc la timpul stabilit, nu vor intra în luptă, ci, ocolind pe departe centrul de transmisiuni, vor porni spre următorul obiectiv. Grupul nostru, al 43-lea, nu s-a încadrat timp. De aceea comandantul e posomorât. Auzim în depărtare explozii şi lungi rafale de arme automate. Înseamnă că trag în apropiere. De la distanţa zero. Cel puţin trei grupuri s-au încadrat în timp. Dar chiar dacă numai un singur grup a reuşit să ajungă la vreme, el a înlăturat santinelele şi la capătul acestei nopţi grele, geroase, s-a strecurat în centrul de transmisiuni… Desigur, chiar şi un singur grup poate face multe contra unui centru de transmisiuni care e cuibărit în containere încălzite, contra unor transmisionişti năpădiţi de grăsime, cu ochelari, contra unor telefoniste desfrânate, scufundate în gelozii şi dezmăţ. Regretă comandantul că soldaţii lui n-au reuşit să ajungă la un atât de ispititor obiectiv. El ştie de bună seamă că grupul locotenentului Turbatu a ajuns cu siguranţă acolo. Probabil că şi sergentul major Rec a reuşit să-şi ducă la timp haidamacii. Rec – asta-i de la Rechinul. Sergentul major are nişte dinţi ascuţiţi, puternici, dar neregulaţi, parcă pe două rânduri. De aceea i se spune Rechinul. Dar poate că nu numai de aceea. Scrâşneşte din măsele comandantul nostru. E limpede că astăzi n-o să permită grupului nicio clipă de relaxare. Ţineţi-vă bine, deci, gămanilor!

9

Acum dormim. E a unsprezecea zi după lansare. Ziua e peste putinţă să-ţi ridici capul. Pretutindeni pe cer sunt elicoptere. Pe toate drumurile sunt cordoane. La fiecare margine de pădure e o ambuscadă. S-au ivit o groază de obiective false: baterii de rachete, centre de transmisiuni, puncte de comandă. Grupurile de diversiune se apropie de ele, dar cad în capcană. Batalionul a şi pierdut deocamdată câteva zeci din grupurile sale de diversiune. Nu ştim câte. Ni se trimit pachete în fiecare noapte din cer: muniţii, explozibili, alimente, uneori alcool. O asemenea atenţie faţă de noi înseamnă doar că am rămas puţini. În cursul acestor zile grupul nostru a descoperit o linie de transmisiuni prin radioreleu, despre care statul nostru major nu avusese habar. Luându-se după orientarea antenelor de recepţie şi de emisie, grupul a găsit un puternic centru de transmisiuni şi un punct de comandă pentru servicii. Atunci, în a cincea zi a operaţiunii, grupul a ieşit pentru prima oară în eter, ca să comunice descoperirea sa. A primit felicitări de la comandantul Armatei a 13-a personal şi ordinul să părăsească zona respectivă. Probabil că aceasta a fost prelucrată de rachete sau de către aviaţie. În cea de a şaptea zi, grupul s-a unit cu alte patru, constituind un detaşament de diversiune al unui căpitan poreclit Al-patrulea-de-prisos. Detaşamentul a atacat în plină zi, cu întregul efectiv, un aerodrom, tocmai în timp ce se executa decolarea unui regiment de aviaţie de vânătoare şi a scăpat de urmărire fără a înregistra pierderi, disipându-se în grupuri mici. Grupul nostru, al 43-lea, şi-a întrerupt temporar existenţa, divizându-se în grupurile 431 şi 432. Acum acestea s-au reunit, dar nu izbutim deocamdată să acţionăm eficient: pe cer elicoptere, pe şosele cordoane, în păduri ambuscade, la obiective capcane. Totuşi, ne facem treaba: Armata a 8-a de tancuri de gardă este aproape complet paralizată şi, în loc să lupte, ne urmăreşte pe noi prin spatele frontului propriu.

Ziua e pe sfârşite. În cursul zilei nu ne-a deranjat nimeni. Ne-am odihnit. Grupul nostru deocamdată nu a fost identificat deoarece comandantul nostru e viclean ca un şarpe. De altfel îl şi cheamă astfel: Şarpe. A găsit un depozit de muniţii al inamicilor noştri şi noi tocmai pe lângă acest depozit ne petrecem zilele. Aici ne avem baza, aici ne-am descărcat tot echipamentul mai greu. Pe timp de noapte, o parte a grupului, uşor echipată, pleacă undeva departe de bază, întreprinzând pe acolo atacuri îndrăzneţe şi revenind după aceea la loc. Toate grupurile care s-au ascuns prin păduri de nepătruns sunt de mult nimicite. Noi însă, deocamdată, nu. Inamicilor noştri le e greu să creadă şi să înţeleagă că baza noastră se află chiar sub nasul lor şi tocmai de aceea elicopterele nu ne sâcâie. În schimb, cu ambuscadele şi cu cordoanele de pe şosele trebuie pur şi simplu să fim precauţi.

— Gata, gămanilor?

Grupul e gata. Schiurile fixate, curelele verificate.

— Ia săltaţi!

Înainte de plecare, se cuvine să sărim pe loc, pentru a ne convinge dacă nu cumva zdrăngăne, zornăie ceva.

E timpul. Plecăm.

10

— Ascultă, Chopin, imaginează-ţi că ne aflăm într-un război total. Locţiitorul comandantului e mort, iar comandantul e rănit la un picior. Dacă-l târâţi cu voi, îi prăpădeşti pe toţi; dacă-l părăsiţi, de asemenea, grupul va fi nimicit, căci duşmanii îl vor tăia bucăţele pe comandant, până-l vor determina să vorbească. Posibilităţi de evacuare la Speţnaz nu aveţi. Închipuie-ţi, Chopin, că ai preluat conducerea grupului: ce vei face cu comandantul rănit?

Chopin scoate dintr-un buzunăraş, de pe mâneca bluzonului o mică seringă cu unică întrebuinţare. E ceva ce se cheamă „moarte fericită”.

— Corect, Chopin, corect.

La război avem o singură posibilitate de supravieţuire: omorându-i noi înşine pe răniţi. Mai bifez o întrebare în caietul meu de control. Suntem în a şaptesprezecea zi după lansare. Numai vreo cinci-şase grupuri de diversiune mai acţionează intens, iar al nostru se află printre ele. Grupul Rec-ului, ca şi cel al Turbatului sunt capturate de mult. Comandantul grupului 43 ştie acest lucru printr-un simţ al lui aparte. Atât Turbatul, cât şi Rec sunt prietenii şi adversarii săi. Probabil că acum locotenentul Şarpe se gândeşte la ei zâmbind uşor în sinea sa.

— Gata? Ia săltaţi. E timpul. Plecăm, băieţi.

Acum nu-i mai face gămani pe soldaţii săi.

CAPITOLUL IV

1

Păşesc pe covorul cel roşu. Douăzeci şi trei de zile am lipsit de aici. M-am dezvăţat de linişte, de covoare, de căldură. M-am sălbăticit. De regulă omul se sălbăticeşte repede, întorcându-se uşor şi lesne, fără dificultăţi, în lumea animalică. Pe coridoarele statului major domneşte calmul şi tihna. Pe aici sunt oameni sătui şi curaţi, pe aici se întâlnesc numai chipuri bărbierite. Aici nu se aude răguşeala unui comandant gripat şi nici scheunatul nerăbdător al unor câini care abia aşteaptă să fie sloboziţi din lese.

Grupul nostru de diversiune, al 43-lea, a fost capturat printre ultimele. Ne-au împresurat şi ne-au gonit într-o viroagă, totul ca într-un război adevărat. Şi câinii erau adevăraţi. Iar ei, aceşti prieteni patrupezi ai oamenilor, nu pricep în niciun chip diferenţa dintre o urmărire adevărată şi una de instrucţie. Pentru ei e tot un drac.

Subţirelul şi mlădiosul Cravaşă a scăpat şi din această tărbăceală. Fusese izolat primul din grupul nostru şi gonit înspre un râu, pe care se şi porniseră sloiurile. Urmăritorii aveau de gând să-l înghesuie pe soldat la mal, dar el şi-a dezbrăcat bluzonul, a aruncat pistolul-mitralieră şi a pornit înot printre sloiuri. După un singur ins nu s-a trimis elicopter, iar câinii n-au intrat în apă, că doar nu sunt proşti. Peste patru zile a sosit la cazarma batalionului său, istovit la limită, într-o manta de culoare bleumarin, milităienească, pe care o furase.

Pentru asta lui Cravaşă i s-a acordat gradul de sergent şi cincisprezece zile concediu. De regulă într-un batalion sunt destui asemenea băieţi. Revin singuri la subunitate cu schiurile rupte, cu hainele sfâşiate, uneori cu răni sângerânde. Grupul nostru fusese capturat într-o viroagă adâncă, după ce ni s-au tăiat toate căile. Am fost aduşi la cazărmile unui regiment MVD, unde am fost întâmpinaţi ca nişte vechi prieteni. Ne-au dus la baia de aburi, ne-au ospătat, ne-au lăsat douăzeci şi patru de ore să dormim pe săturate. Pentru grupurile capturate fusese din timp făcută disponibilă o cazarmă, iar serviciul sanitar al regimentului lucra numai pentru noi. În baie, soldaţii MVD-ului se uitau la noi speriaţi şi cu respect: arătam ca nişte schelete.

— Grea slujbă v-a mai fost sortită, frăţiorilor.

Nu comentăm. Într-adevăr, grea. Dar, în schimb, la Speţnaz, fiecare an se socoteşte cât unul şi jumătate. Dacă faci zece ani, ţi se trec cincisprezece la dosar. În mod corespunzător, şi soldele se plătesc cu un spor de cincizeci la sută, şi pentru lansări cu paraşuta se plăteşte, iar pentru fiecare zi de incursiune există un spor special. Cât despre grăsime, pe asta o punem degrabă la loc. Doar nu degeaba ni se spune gămani. Eu am dormit pe săturate. M-am odihnit, iar acum păşesc iarăşi pe covorul cel roşu. Cei de la statul major mă întâmpină glumind:

— Ia spune, Vitea, cum faci tu de slăbeşti?

— Hei, cercetaşule, de unde vii atât de bronzat?

Chipul îmi este, într-adevăr, ars de ger, de vânt şi de nemilosul soare al iernii. Buzele îmi sunt negre, crăpate. Nasul mi s-a cojit.

— Haide, Vitea, să ieşim duminică la schi!

Asta-i o glumă nesărată. Asemenea glume le suportam greu.

De fapt, după ce am trecut prin Speţnaz, am ajuns să nu-i pot suferi mai cu seamă pe oamenii care-şi pun schiurile numai pentru că nu au ce face altceva. Mergeam la şeful cercetării.

— Permiteţi să intru? Tovarăşe locotenent-colonel! Scuzaţi…

Pe epoleţii nou-nouţi ai lui Kravţov nu mai erau câte două, ci câte trei stele.

— Tovarăşe colonel, locotenentul-major Suvorov s-a prezentat după executarea misiunii de luptă şi instrucţie!

— Bine ai venit.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel! Permiteţi-mi să vă felicit!

— Mulţumesc. Ia loc – se uită la pomeţii mei scofâlciţi. Da' te-au tăvălit straşnic acolo. Ai dormit destul?

— Da.

— E mult de lucru. Câtă vreme ai lipsit, lumea s-a cam schimbat. Caută să te pui cât mai rapid la curent. Ai uitat cumva totul cât ai fost în incursiune?

— Am căutat să repet în gând tot ceea ce ştiam.

— Să verific?

— Da.

— Schpangdalem.

— Schpangdalem este o bază aeriană a SUA în Germania de Vest. La 25 kilometri nord de oraşul Trier. Acolo îşi are baza permanentă aripa a 52-a tactică de aviaţie de vânătoare. Şaptezeci şi două de avioane „R-4“. O singură pistă de decolare. Lungimea 3050 metri. Lăţimea – 45 metri. În compunerea escadrilei intră…

— Bine. Poţi să pleci.

2

Lumea se schimbă, într-adevăr, vertiginos. Timp de douăzeci şi trei de zile nu avusesem acces la informaţii şi iată că acum am în faţă câteva dosare groase cu comunicate de cercetare, ordine, telegrame cifrate. În cursul celor douăzeci şi trei de zile lumea devenise de nerecunoscut. Înţeleg că şeful cercetării mi-a cruţat orgoliul punându-mi o întrebare uşoară, referitoare la un obiect fix, adică despre o bază aviatică. Dacă însă m-ar fi întrebat, de pildă, despre divizia a 6-a de infanterie moto a Bundeswehr-ului, cu siguranţă m-aş fi aflat într-o situaţie penibilă, deoarece situaţia din ţara respectivă trebuie urmărită în permanenţă. Altfel, te transformi într-un purtător de informaţii învechite. Aşadar… Strict secret. Cercetarea prin agenturi a Regiunii militare Bieloruse a descoperit o întărire a pazei bateriilor de lansare pentru rachetele „Pershing“ de pe teritoriul Germaniei de Vest… Strict secret… Secţia a 5-a a direcţiei de cercetare a Flotei Baltice a

înregistrat o schimbare completă a sistemului de codificare pe canalele guvernamentale şi militare de transmisiuni ale Danemarcei… Strict secret… Cercetarea prin agenturi a Statului Major General a descoperit… Strict secret… Cercetarea prin agenturi a Armatei a II-a de gardă, din Regiunea militară Prebaltică, a înregistrat pe teritoriul Germaniei de Vest lucrări de construire a unor puţuri pentru silozuri nucleare. Ordon şefului Direcţiei a Doua Generale a Statului Major General, şefilor cercetării din GSUG, SGU, ŢUC din cadrul regiunilor militare Prebaltică, Bielorusă şi Precarpatică să acorde atenţie culegerii de informaţii privitoare la sistemul de silozuri nucleare de pe teritoriul RFG. Şeful Statului Major General, general de armată Kulikov.

Cu douăzeci şi trei de zile mai înainte, nimeni nu auzise nimic despre silozurile astea nucleare… Iar acum, forţe colosale din cercetarea prin agenturi sunt aruncate pentru dezvăluirea acestui falnic sistem de autoapărare al Occidentului… Se schimbă şi înfăţişarea armatei noastre… Secret… Privitor la rezultatele aplicaţiilor experimentale executate de Brigada a 8-a aeriană de asalt din cadrul Regiunii militare Zabaikalie. Acum douăzeci şi trei de zile încă nu existau asemenea brigăzi… Strict secret… Ordon să fie primit în înzestrarea artileriei antitanc produsul „Maliutka-M“, cu sistem de dirijare din două puncte… Ministerul Apărării, mareşal al Uniunii Sovietice A. Greciko… Strict secret… Numai pentru ofiţerii Speţnaz… Anchetarea circumstanţelor decesului cursanţilor străini de la Centrul special de pregătire din Odessa, în cursul luptelor de instruire cu „păpuşi“… Ordon să se întărească paza şi controlul… A se acorda atenţie deosebită…

3

Pregătirea luptătorilor străini şi a agenturii Speţnaz nu e deloc uşoară. Noi, luptătorii sovietici ai Speţnaz, vom acţiona pe timp de război, pe când aceşti băieţi acţionează de pe acum, şi în întreaga lume. Ei mor cu neînfricare pentru luminoasele lor idealuri fără a bănui câtuşi de puţin că şi ei sunt de fapt luptători ai Speţnaz. Nişte oameni de toată mirarea! Noi îi pregătim, noi cheltuim milioane pentru întreţinerea lor, riscăm reputaţia statului nostru, iar ei se consideră cu naivitate independenţi. E greu să ai de a face cu asemenea indivizi. Venind la noi pentru a fi pregătiţi, ei adoptă totodată acea uimitoare nepăsare, atât de caracteristică Occidentului. Sunt naivi ca nişte copii şi mărinimoşi precum eroii din romane. Inimile lor sunt înflăcărate, în schimb capetele le sunt înţesate cu prejudecăţi. Se spune că unii dintre ei consideră că nu e permis să se omoare oameni în timpul unei nunţi, iar alţii cred că nu e voie să ucizi în timpul unei înmormântări. Oameni suciţi. Doar cimitirul de aia este conceput, ca să existe morţi acolo.

Centrul special de pregătire le scoate însă repede din cap ideile astea romantice. Ei, la fel ca şi noi, sunt puşi în situaţia de a fi sfâşiaţi de câini, sunt determinaţi să alerge prin flăcări. Sunt învăţaţi să nu le fie frică de înălţime, de sânge, de viteză, să nu se teamă de moartea cuiva şi de cea proprie atunci când,

atacând fulgerător, capturează un avion sau ocupă o ambasadă. Centrul special îi învaţă cum să ucidă. Să ucidă cu îndemânare, calm, cu plăcere chiar. Dar ce se poate ascunde, în cursul acestei pregătiri, sub termenul de *păpuşă?*

Sistemul nostru de păstrare a secretelor e elaborat cu fineţe, şlefuit îndelung. Noi ne păstrăm secretele prin nimicirea celor ce sunt în stare să spună mai mult decât trebuie, prin ascunderea totală a unei colosale îngrămădiri de fapte ce adesea nici nu sunt prea secrete. Păstrăm secretele printr-un sistem deosebit de selecţionare a oamenilor, printr-un sistem de permise, prin sistemul limitării pe verticală şi pe orizontală a accesului la secrete. Ne păzim secretele cu câini, patrule, sisteme de semnalizare, fişete, sigilii, uşi de oţel, printr-o cenzură totală. Şi le mai păzim printr-un limbaj deosebit, printr-un jargon aparte. Chiar dacă cineva pătrunde în seifurile noastre, el nici de acolo nu va înţelege mare lucru.

Când vorbim despre duşmani, utilizăm cuvinte normale, inteligibile tuturor: rachetă, componentă de luptă nucleară, armă chimică, diversionist, spion. Dar aceleaşi mijloace sovietice se numesc: produsul GCE, armă specială, Speţnaz sursă specială. Mulţi termeni au specificaţii diverse: „Epurare" înseamnă într-un caz excludere din partid, iar în altul – nimicirea în masă a unor oameni.

Un singur cuvânt normal poate avea o mulţime de sinonime în jargon. Diversioniştii sovietici pot fi denumiţi prin termenul general de Speţnaz, dar în afară de asta există şi cercetare în adâncime, turişti, incursionişti. Dar ce se ascunde în limbajul nostru sub denumirea de *păpuşă*? Se folosesc oare păpuşile şi pentru antrenamentul luptătorilor sovietici, ori acesta e un privilegiu numai pentru cursanţii străini? Să fi existat „păpuşi" şi mai înainte, ori constituie vreo noutate, la fel ca brigăzile aeriene de asalt?

Închid dosarul, cu intenţia fermă de a afla sensul acestui termen straniu. Pentru asta există o singură cale: să am aerul că înţeleg despre ce e vorba, şi atunci, într-o conversaţie întâmplătoare, cineva cu adevărat poate să spună un picuţ mai mult decât se cuvine. Iar uneori e suficientă o fărâmiţă pentru a deduce întreg adevărul.

4

Batalionul 296 de cercetare independent al Speţnaz este disimulat cu multă iscusinţă, ba chiar cu gust. Există în Armata a 13-a un regiment de transmisiuni. Regimentul deserveşte statul major şi punctele de comandă. Pe la regiment trec secrete importante, de stat, aşa încât el este păzit în mod deosebit. Iar pe teritoriul regimentului e delimitat un teritoriu special pe care îşi duce viaţa batalionul nostru. Toţi diversioniştii poartă uniforma trupelor de transmisiuni. Toate maşinile de la batalion au aspectul unor furgonete închise, exact ca ale transmisioniştilor. Deci dintr-o parte este vizibil doar regimentul de transmisiuni şi nimic altceva. Ba chiar mai mult: până şi înlăuntrul regimentului, majoritatea soldaţilor şi ofiţerilor consideră că există trei batalioane obişnuite de transmisiuni, iar unul e neobişnuit, deosebit de secret, desigur, transmisiuni guvernamentale.

Dar şi în interiorul batalionului Speţnaz există nu puţine secrete. Mulţi diversionişti apreciază că în batalionul lor se află trei companii de paraşutişti, încadrate cu soldaţi obişnuiţi, doar că sunt puternici şi rezistenţi. Abia acum am aflat eu că nu este chiar aşa. Afară de trei companii, mai există un pluton special, încadrat de profesionişti. Acest pluton este încazarmat într-un alt loc, departe de batalion şi este destinat pentru executarea unor misiuni de importanţă deosebită, iar despre existenţa lui am aflat numai pentru că mie, ca ofiţer de informaţii, îmi revine sarcina să-i învăţ pe oamenii aceştia problemele profesiei mele: descoperirea corectă şi rapidă a unor obiective importante pe teritoriul inamicului. Acum merg pentru prima oară la plutonul special şi sunt puţin emoţionat. Colonelul Kravţov personal mă duce acolo. El însuşi mă va prezenta.

— Imaginează-ţi, ce mascare am născocit noi pentru acest pluton?

— E peste capacităţile mele, tovarăşe colonel. Nu dispun de niciun fapt pentru a putea să analizez.

— Totuşi, încearcă să o faci. E un examen de perspicacitate pentru tine. Închipuieşte-ţi, că de aia ai imaginaţie, şi încearcă să-i ascunzi, considerându-te în rolul şefului cercetării din Armata 13-a.

— Ei trebuie să aibă imaginea clară a teritoriului pe care urmează să acţioneze, aşadar trebuie să iasă adesea peste graniţă. Trebuie să fie excelent antrenaţi… Eu, tovarăşe colonel, i-aş întruni într-o echipă sportivă. Ar fi şi mascare, şi posibilitatea de a călători peste hotare…

— Corect… răspunde el râzând. Totul e simplu. Ei constituie o echipă sportivă a clubului sportiv ŢSKA: paraşutişti, alergători, ţintaşi, boxeri. Se pare că şi armata şi flotila au o asemenea echipă. Fiecare regiune militară, flotă, grupare de trupe dispune de echipe sportive şi mai puternice, şi mai bine pregătite. Când e vorba de sport, noi nu ne zgârcim la bani. Dar, ia spune, unde ai ascunde tu centrul de instrucţie al sportivilor tăi?

— La Dubroviţa.

El e cercetaş, aşa încât se stăpâneşte. Doar măselele i-au scrâşnit uşor şi muşchii obrajilor i-au tresărit.

— De ce tocmai la Dubroviţa?

— În compunerea iubitei noastre Armate a 13-a, există un singur batalion de pedeapsă pentru soldaţii nedisciplinaţi, şi acesta se află la Dubroviţa.

O închisoare militară. De la divizia noastră erau adesea căraţi acolo soldăţei de-ai noştri: garduri înalte, câini răi, mai multe rânduri de sârmă ghimpată. Apoi o dată ce ţi-ai delimitat astfel un sector, n-ai decât să amplasezi în el orice obiectiv secret de importanţă deosebită. Şi oamenii de care e nevoie pot fi transportaţi acolo în maşini pentru deţinuţi, aşa că nimeni n-are cum să-şi închipuie…

— Ei, parcă puţine sunt în Armata a 13-a obiectivele bine păzite! De pildă APRTB-ul[10].

— La APRTB, tovarăşe colonel, n-ai unde ţine nici măcar o păpuşă…

El se limită să-mi arunce o privire grea, lungă, fără a rosti însă niciun cuvânt.

5

Numai într-o noapte rece de toamnă sunt atât de multe stele. Numai într-o noapte rece de toamnă ele pot fi zărite atât de distinct, ca nişte garoafe argintii pe o catifea neagră.

Ce multe sunt, privind spre noi din recea pustietate neagră. Dacă te uiţi la Ursa Mare, imediat lângă steaua cea luminoasă, cea care e la îndoitura mânerului de căuş, poţi desluşi o steluţă măruntă de tot. Ea s-ar putea să nu fie deloc mică: pur şi simplu este foarte depărtată. Poate că e un enorm astru ceresc cu zeci de planete uriaşe împrejur. După cum s-ar putea să fie o galaxie cu miliarde de aştri. Cu siguranţă că noi nu suntem singuri în univers. În cosmos există miliarde de planete foarte asemănătoare cu a noastră. Pe ce temei să ne considerăm noi drept o excepţie? Nu suntem nicidecum o excepţie. Suntem la fel cu toţi. Doar forma şi culoarea ochilor pot să fie diferite. Locuitorii unor planete au ochii albaştri, ca ai colonelului Kravţov, iar alţii – verzi, triunghiulari, cu licăriri de smarald. Dar aici ar şi lua sfârşit, pe cât se pare, toate deosebirile. În toate celelalte privinţe suntem la fel: toţi suntem fiare. Desigur, fiarele sunt şi ele diferite: gânditoare, civilizate şi negânditoare. Primele se deosebesc de cele din categoria a doua prin faptul că se străduiesc să-şi ascundă natura feroce. Când avem hrană, căldură şi femele din belşug, ne putem permite bunătatea şi compasiunea. Dar de îndată ce natura şi destinul ne pun problema în mod categoric – unul urmează să trăiască, iar celălalt să crape – îndată ne înfigem colţii galbeni în gâtlejul vecinului, al fratelui, al mamei.

Toţi suntem nişte fiare. Eu sunt în mod precis, şi nici nu caut să ascund acest lucru. Dar şi locuitorul celei de a douăsprezecea planete, de culoare portocalie, pierdută în adâncurile unei galaxii fără nume, şi el este o bestie, atâta doar că se străduieşte să pară bun. Chiar şeful cercetării Armatei a 13-a, colonelul Kravţov, este o fiară. Şi încă o bestie cum rar se întâlneşte. Nu prea înalt ca statură, zvelt, cu o faţă frumoasă, tânără, uşor arogantă. Are un zâmbet larg, cuceritor, dar colţurile buzelor întotdeauna sunt uşor lăsate, semn al stăpânirii de sine şi al calculului precis. Privirea îi este nimicitoare, tenace. Privirea lui îl face pe interlocutor să clipească şi să se uite în altă parte. Mâinile îi sunt rasate, deloc proletare.

Epoleţii de colonel îi vin de minune. Oamenii de acest tip au uneori înclinaţii cu totul ciudate. Unii din ei, aşa am auzit, colecţionează copeici ruginite. Interesant, ce l-o fi pasionând pe colonelul nostru? Pentru mine şi pentru noi toţi, el e o enigmă. Ştim despre el uimitor de puţine lucruri, pe când el ştie totul despre fiecare din noi. E o fiară, una mică, feroce, primejdioasă de moarte. Îşi cunoaşte ţinta şi se îndreaptă spre ea fără a şovăi. Eu îi cunosc steaua călăuzitoare. Se numeşte putere. Acum şade lângă foc şi umbre roşiatice i se fugăresc pe chipul fălcos, plin de voinţă. Un profil negru, perfect. Umbre roşii. Nimic mai mult. Nici un fel de şovăială. Nici un fel de compromisuri. Dacă voi comite o eroare, mă va frânge, mă va zdrobi. Dacă-l voi înşela, va înţelege după ochii mei, căci are o

perspicacitate teribilă.

— Suvorov, vrei să întrebi ceva?

Suntem numai noi lângă foc, într-o mică viroagă din stepa necuprinsă. Maşina noastră e ascunsă hăt departe, în nişte tufişuri, iar şoferului i s-a permis să doarmă. Aveam în faţă o noapte de toamnă.

— Da, tovarăşe colonel, de mult doresc să vă întreb… Aveţi în subordine sute de ofiţeri tineri, inteligenţi, de perspectivă, cu o pregătire minunată, cu maniere rafinate… Pe când eu sunt un ţăran, n-am citit multe din cărţile despre care vorbiţi, îmi este greu în anturajul dumneavoastră… Nu mă interesează scriitorii şi artiştii care pe dumneavoastră vă încântă… De ce m-aţi ales?

El îşi făcu îndelung de lucru cu ceainicul, de bună seamă gândindu-se dacă să-mi spună ceva obişnuit despre conştiinciozitatea şi perspicacitatea mea, ori să spună adevărul. În ceainic pusese la fiert o băutură barbară, un amestec de cafea cu coniac. Dacă o bei, nu mai închizi ochii o zi şi o noapte.

— Viktor, am să-ţi spun adevărul deoarece tu îl înţelegi singur, deoarece pe tine greu te poate înşela cineva, deoarece trebuie să-l cunoşti. Lumea noastră e necruţătoare. În ea se poate supravieţui numai căţărându-te în sus. Dacă te opreşti, atunci ai să te prăvăleşti şi vei fi călcat în picioare de cei care păşesc în sus, peste oasele tale. Lumea noastră reprezintă o luptă sângeroasă, fără compromisuri, între sisteme, şi totodată, e o luptă între personalităţi. În lupta aceasta fiecare are nevoie de ajutor şi de sprijin. Eu am nevoie de nişte ajutoare gata pentru orice acţiune, gata să-şi rişte viaţa în numele victoriei. Dar ajutoarele mele nu trebuie să mă trădeze nici în momentul cel mai greu. Pentru asta există doar o singură cale: să-ţi alegi ajutoarele cât mai de jos. Tu îmi eşti obligat pentru tot şi dacă eu voi fi alungat, vei fi şi tu alungat. Dacă eu voi pierde tot, vei pierde şi tu totul. Eu te-am ridicat, te-am găsit în mulţime nu pentru talentele tale, ci pentru că eşti un om din mulţime. De tine n-are nimeni nevoie. Dacă mi se va întâmpla mie ceva, te vei trezi şi tu iarăşi în mulţime, pierzându-ţi puterea şi privilegiile. Acest procedeu de alegere a ajutoarelor şi gărzii personale e vechi de când lumea. Aşa făceau toţi conducătorii. Dacă mă vei trăda vei pierde tot. Şi eu am fost cândva cules din praf. Ocrotitorul meu urcă şi mă trage după sine, contând pe sprijinul meu în orice situaţie. Dacă va pieri el, cui voi mai fi eu de trebuinţă?

— Ocrotitorul dumneavoastră e generalul-locotenent Obaturov?

— Da. El m-a ales în grupul său când era maior, iar eu doar locotenent…, nu din cale-afară de strălucit.

— Dar şi el, la rândul său, slujeşte pe cineva. Deci şi pe el îl trage cineva în sus?

— Desigur. Numai că asta nu trebuie să te intereseze. Fii sigur că te afli într-un grup corect, că şi generalul-locotenent Obaturov are ocrotitori puternici în Statul Major General. Dar eu te cunosc deja bine, Suvorov. Am sentimentul că nu asta e întrebarea care te frământă. Ce vrei să ştii?

— Povestiţi-mi despre *Acvarium*.

— Şi pe asta o ştii? Cuvântul acesta n-ai fi putut să-l auzi. Deci, l-ai văzut

undeva. Stai să mă gândesc şi am să-ţi spun unde ai putut să-l vezi.

— Pe dosul unui portret.

— Ah, acolo va să zică. Ascultă, Suvorov, despre asta să nu întrebi niciodată pe nimeni. *Acvarium* devine mult prea serios când e vorba de secretele sale. Ai să pui simplu această întrebare şi te vei trezi luat în cârlige. Nu, să nu crezi că glumesc. În cârlig, de o falcă ori de coaste şi ridicat în sus. În ce mă priveşte, eu pur şi simplu nu pot să-ţi povestesc nimic despre *Acvarium*. Şi asta pentru că tu poţi la rândul tău să mai povesteşti cuiva, iar acela altcuiva. Dar poate veni un moment când evenimentele vor începe a evolua într-o altă direcţie. Unul este arestat, este întrebat unde a auzit acest cuvânt, te arată pe tine, iar tu pe mine.

— Credeţi că dacă cineva ar începe să mă tortureze, am să vă rostesc numele?

— Nu am nici o îndoială, şi nici tu să nu te îndoieşti. Proştii spun că există oameni puternici care pot să reziste la torturi, şi oameni slabi care nu rezistă. Rahat cu perje. Există anchetatori buni şi anchetatori proşti. Iar la *Acvarium* anchetatorii sunt buni… Dacă nimereşti pe banda lor rulantă, ai să recunoşti totul, inclusiv ceea ce n-a existat niciodată. Dar… eu am convingerea, Viktor, că eu şi cu tine nu vom ajunge pe banda rulantă, aşa că îţi voi povesti câte ceva despre Acvarium…

— Ce fel de peşti se cultivă acolo?

— Acolo e o singură specie: piranha{11}.

— Aţi lucrat în *Acvarium* ?

— Nu, această onoare nu mi s-a acordat. Poate cândva, în viitor… Cei de acolo consideră probabil că dinţii mei nu sunt încă suficient de ascuţiţi. Acum, ascultă. *Acvarium* este clădirea centrală a Direcţiei a 2-a generale din Statul Major General, adică a Direcţiei generale de cercetare – GRU. Cercetarea militară există încă de la 21 octombrie 1918, cu diverse denumiri. În acel timp, Armata Roşie era deja un organism imens şi puternic, iar armata era condusă de Statul Major General – creierul ei. Dar s-a întâmplat că reacţiile statului major erau încete şi imprecise deoarece organismul era orb şi surd. Informaţiile despre inamic îi parveneau prin Ceka. Era ca şi când creierul primea informaţiile nu de la propriii săi ochi şi propriile urechi, ci din vorbele altuia. Apoi chiar şi cekiştii priveau cererile armatei ca pe ceva de importanţă secundară. Altfel nici nu se putea să fie: poliţia secretă are priorităţile sale, pe când Statul Major General le are pe ale sale. Şi oricâte informaţii îi dădeau Statului Major General din surse laterale, ele niciodată nu erau suficiente. Închipuie-ţi că s-a întâmplat un eşec: cine să fie tras la răspundere? Statul Major General oricând poate să spună că informaţiile despre inamic au fost insuficiente şi din cauza asta a survenit eşecul. Şi întotdeauna avea să aibă dreptate, căci oricâte informaţii s-ar fi strâns, şeful Statului Major General poate să mai adreseze un milion de întrebări la care să nu existe răspuns. Iată de ce s-a hotărât ca cercetarea militară să fie dată în mâinile Statului Major General – n-are decât s-o conducă şeful acestuia, iar dacă nu vor fi suficiente informaţii despre inamic, atunci vina va fi numai a Statului Major General.

— Dar KGB-ul n-a căutat niciodată să-şi impună autoritatea asupra GRU?

— Întotdeauna a căutat acest lucru. Şi în prezent năzuieşte la asta. Ba o dată a şi reuşit. Ejov[12]: el a fost concomitent şeful NKVD-ului şi al cercetării militare. Tocmai de aceea a trebuit să fie nimicit fără întârziere, căci concentrase prea multă putere în mâinile sale. Ajunsese să aibă monopolul întregii activităţi secrete. Pentru conducerea supremă, acesta era un monopol înspăimântător. Câtă vreme există cel puţin două organizaţii secrete, care se luptă între ele, poţi să nu te temi de vreun complot înlăuntrul uneia din ele. Atâta timp cât sunt două organizaţii, există şi calitatea muncii, deoarece e concurenţă. Ziua când o organizaţie o va înghiţi pe cealaltă ar deveni ultima zi pentru existenţa Biroului Politic… Dar Biroul Politic nu va permite asta. Activitatea KGB-ului este limitată prin activitatea unor organizaţii ce se duşmănesc. În interiorul ţării, MVD-ul face o treabă asemănătoare, aşa încât MVD-ul şi KGB-ul sunt gata să se devoreze unul pe celălalt. Pe lângă asta, în interiorul ţării mai acţionează o poliţie secretă: Controlul Popular. Stalin a devenit dictator, venind de pe postul de conducător tocmai al acestei organizaţii secrete: de la Controlul Popular. Iar peste hotare, activitatea secretă a KGB este echilibrată de activitatea *Acvarium*. GRU şi KGB se bat necontenit pentru surse de informaţii şi tocmai prin aceasta ambele organizaţii sunt atât de eficiente.

Eu tac, căutând să mistui sensul celor spuse. Aveam în faţă o noapte lungă. La vreo treizeci de metri de noi, într-un desiş de sălcii, este ascunsă o rachetă mare, gonflabilă, „Pershing“ – o copie desăvârşită a originalului american. Noaptea trecută, întregul batalion de diversiune Speţnaz fusese lansat în grupuri mici, departe de acest loc. Concursuri. Itinerarul – 307 kilometri. Pe itinerar erau cinci puncte de control: rachete, un radiolocator, un stat major. Grupul care va parcurge cel dintâi întregul itinerar, descoperind toate obiectivele şi comunicând coordonatele lor precise, va primi un concediu şi câte un ceas de aur pentru fiecare soldat. Toţi soldaţii grupului învingător vor deveni caporali, iar sergenţii – sergenţi majori. Grupa superioară de comandă a secţiei de cercetare controlează trecerea grupurilor. Kravţov însuşi zboară de regulă cu un elicopter în lungul traseului întrecerilor. Dar astăzi, cine ştie de ce, a hotărât să se afle la un punct de control, luându-mă pe mine ca ajutor.

— Se pare că vin.

— O să mai vorbim, după aceea.

6

Pietrişul mărunt abia scrâşneşte sub paşi, rostogolindu-se în jos. În viroagă e linişte. Lunecând şerpeşte, o umbră enormă coboară. Flăcările focului aproape că l-au orbit pe diversionistul cel lat în umeri. Se uită atent la chipurile noastre şi, recunoscându-l pe Kravţov, raportează:

— Tovarăşe colonel, grupul 29 de incursiune, din compania a 2-a Speţnaz. Sunt comandantul grupului, sergentul Polişciuk.

— Bine ai venit, sergent.

Acesta se întoarce spre grup şi fluieră încet, aşa cum fluieră ţiştarii. Îndată începură a foşni pe pantă tălpile diversioniştilor. Doi ocupă poziţia pe creastă: observare şi apărare. Radiotelegrafistul desface rapid antena. Doi inşi întind o foaie de cort: sub ea îşi face vrăjile cifratorul grupei.

Muritorilor de rând nu li se cade să ştie cum pregăteşte comunicarea şi de aceea este întotdeauna acoperit cu o foaie de cort în timpul lucrului. În situaţie de luptă, comandantul grupului răspunde cu capul pentru cifruri şi cifrator. În cazul când grupul e ameninţat de un pericol, comandantul e obligat să-l omoare pe cifrator, distrugând cifrurile şi maşina de cifrat. Dacă nu va face acest lucru, va răspunde cu viaţa pentru asta nu numai el, ci întregul grup.

Dar iată că e gata comunicarea. Acum o vedem cu toţii: o peliculă obişnuită, de film, cu câteva rânduri de găurele ordonate pe ea. Comunicarea se introduce în staţia de radio, care încă nu este comutată, şi nici acordată.

Radistul se uită la cronometru şi deodată apasă un buton. Staţia se conectează, se acordează automat, trage prin măruntaiele ei bucăţica de peliculă, scuipând-o imediat. Cele câteva beculeţe pe staţie se sting pe loc. Întreaga şedinţă de transmitere ţine nu mai mult de o secundă. Staţia pur şi simplu împroaşcă în eter încărcătura de informaţii.

Acum cifratorul apropie de peliculă un chibrit, iar aceasta dispare instantaneu, scoţând un şuier rău. Această peliculă nu-mi pare a fi obişnuită. Ea arde la fel de repede cum staţia de radio transmite comunicarea cifrată.

— Sunteţi gata? Ia săltaţi-vă. E timpul. Am plecat.

E aspru sergentul Polişciuk şi iute de mână. Va goni grupul fără niciun răgaz, să ştie bine că va roade cu dinţii. Însă bobocii se numără doar la finiş. Deocamdată totul e bine. Dar dacă grupul îşi dă duhul pe primele două sute de kilometri? Comandanţii grupurilor au drepturi mari. Doar de aceea e concurs. Dacă vrei, opreşti grupul. Dacă vrei, îl laşi să doarmă. Dacă vrei, la fiecare zece minute îi dai timp de odihnă. Dar dacă grupul se va număra printre ultimele zece, tresele de sergent îţi vor fi smulse, vei fi retrogradat în rândul soldaţilor, căci pentru locul tău de sergent sunt mulţi amatori.

— Tovarăşe colonel, grupul unsprezece din compania întâi. Comandant, sergentul Stolear.

— Bine ai venit, sergent. Acţionează. Nu da atenţie prezenţei noastre.

— Am înţeles. Rinocer şi Boboc Scârbos – pe coamă!

— ’Nţeles!

— Borâtu!

— Ordonaţi!

— Ia legătura.

— Am legătura.

— Sunteţi gata? Ia săltaţi. E timpul. Am plecat.

Acum grupurile vor începe să vină puhoi. Aşa se întâmplă întotdeauna la concursuri. Câteva grupuri se reped mult înainte, urmează grosul, cu mici pauze

sau, în general, fără nici o pauză, iar apoi cele întârziate, rătăcite. Unele se odihnesc câte o oră lângă focul nostru. Altele câte două ceasuri, după cum unele se opresc doar pentru a întinde antena, a transmite comunicarea şi – înainte. Alături de noi, câteva grupuri îşi pregătesc concomitent cina deloc complicată. În cursul aplicaţiilor este interzis să se aprindă focul şi atunci diversionistul îşi găteşte hrana la o tabletă de spirt. În concursuri se poate folosi şi focul. Principalul la concursuri îl constituie orientarea precisă, viteza, determinarea coordonatelor, legătura. Restul nu e chiar atât de important.

Dinspre foc vine un miros picant. Acolo diversioniştii frig o găină. O frig după un procedeu deosebit: i-au scos măruntaiele, i-au tăiat capul, dar penele nu i le-au smuls. Găina au înfăşurat-o într-un strat gros de lut umed şi – la foc. Diversionistul nu are cratiţă şi din cauza asta e nevoit să gătească în lut. După ce găina se va coace bine, lutul se sparge; o dată cu lutul se vor desprinde şi penele, iar pasărea, cu toată grăsimea ei – direct la masă.

— Tovarăşe colonel, vă rugăm să poftiţi.

— Mulţumesc. Dar de unde aţi luat voi o găină?

— E din cele sălbatice, tovarăşe colonel. Fără stăpân.

Adesea, în timpul concursurilor, cei din Speţnaz pot da peste câte un purceluş sălbatic, o găinuşă, un cocoşel. Ba uneori nimeresc şi ceva cartofi sălbatici, roşii şi castraveţi sălbatici, porumb sălbatic. Chiar acum, un alt grup fierbe porumb într-un ceainic enorm.

— Dar ceainicul de unde e?

— Cum să vă raportez… Zăcea în drum, iar noi ne-am zis că-i păcat de aşa sculă să se prăpădească. Serviţi porumb! E gustos.

Kravţov are o regulă: acceptă cu recunoştinţă invitaţia unui soldat, la fel cum ar accepta invitaţia şefului de stat major sau cea a comandantului armatei. Nu face deosebire. Toţi sunt veseli la foc.

— Înşeală-ţi aproapele, că altfel departele se va apropia şi te va trage el pe sfoară.

Tare glumeţ e colonelul. De dragul lui oricare diversionist îţi sare la beregată. O asemenea preţuire în rândul lor nu e deloc uşor de cucerit. Se subordonează ei oricărui şef ce le este pus deoparte, însă nu pe oricare îl respectă, iar diversionistul, viclean ca o fiară, cunoaşte mii de procedee pentru a demonstra comandantului respectul sau dispreţul său. Dar de ce oare îl respectă ei pe Kravţov? Pentru că acesta are fire de fiară şi nici măcar nu încearcă să şi-o ascundă. Diversioniştii sunt convinşi că firea umană e vicioasă şi incorigibilă. Ei ştiu cel mai bine acest lucru. Îşi riscă în fiecare zi viaţa şi în fiecare zi au posibilitatea să-l observe pe om la un pas de moarte, aşa că împart toţi oamenii în două categorii: buni şi răi. După concepţiile lor, bun este acel om care nu ascunde fiara ce se găseşte înlăuntrul său. Iar cel care se străduieşte să pară bun, acela e primejdios. Oamenii cei mai periculoşi sunt aceia care nu numai că îşi demonstrează trăsăturile pozitive, dar sunt chiar convinşi în sinea lor că sunt buni. Un criminal respingător, ticălos, ucide un om, sau zece oameni, ori o sută. Dar un

asemenea criminal nu omoară niciodată oameni cu milioanele. Cu milioanele omoară numai aceia care se consideră oameni buni. Robespierii rezultă nu din rândul criminalilor, ci dintre cei buni, dintre cei mai umani. Chiar şi ghilotina au născocit-o nu nişte criminali, ci nişte umanişti. Cele mai cumplite crime din istoria omenirii au fost săvârşite de oameni care nu aveau obiceiul să bea vodcă, nu fumau, nu-şi înşelau nevasta şi dădeau de mâncare din palmă veveriţelor.

Băieţii împreună cu care mestecăm acum porumb sunt convinşi că omul poate fi bun numai până la o anumită limită. Dacă cineva îi va constrânge, oamenii buni vor deveni răi. Această schimbare poate surveni la momentul cel mai nepotrivit, prin urmare, pentru a nu fi luat prin surprindere de aşa ceva, e mai bine să nu ai de-a face cu oamenii aceia buni. E mai bine să ai de-a face cu cei care acum sunt răi, deoarece măcar ştii la ce să te aştepţi din partea lor când furtuna îşi arată colţii. În acest sens, colonelul Kravţov este de-al lor. Trece, de exemplu, pe stradă o fetişcană ţâţoasă. Bucile îi joacă precum nişte pepeni într-o sacoşă. Ce va face un diversionist în acest caz? O va silui măcar din priviri, dacă altfel nu e cu putinţă. Dar şi colonelul Kravţov ar proceda la fel, fără a se sinchisi. Tocmai de aceea ei îl respectă.

E primejdios cel care nu se uită după o femeie. E periculos cel care caută să demonstreze că asta nu-l interesează câtuşi de puţin. Tocmai în rândul unor asemenea inşi se pot găsi sadici şi ucigaşi. Kravţov nu face parte din această categorie. Îi place sexul feminin (dar cui nu-i place?) şi nu face un secret din asta. Iubeşte puterea, aşa e, dar ce rost are să ascundă acest lucru? Chiar dacă o iubeşte intens. Orice fel de putere.

Asta am simţit-o când am văzut pentru prima oară cum a bătut el o *păpuşă.* Era o apoteoză a forţei şi a puterii necruţătore. *Păpuşa* este de fapt un om. Un om pentru antrenamente. Când participi la o luptă de instrucţie împotriva unui camarad al tău, ştii de mai înainte că el nu te va ucide. Iar el, la rându-i, ştie că nu-l vei omorî. De aceea interesul faţă de lupta de instrucţie scade. În schimb, o *păpuşă* te poate ucide, dar nici tu nu vei fi prea certat în cazul când îi vei rupe păpuşii coastele, ori îi vei frânge gâtul. Munca noastră este de mare răspundere, iar mâna nu trebuie să-ţi tremure la momentul decisiv. Şi nu va tremura. Aşadar, pentru ca să aibă comandanţii noştri deplină siguranţă în acest sens, ni repartizează *păpuşi* pentru antrenament. Dar nu noi am inventat *păpuşile.* Ele au fost folosite şi înainte de noi, ba încă la o scară mult mai largă, numai că purtau alte denumiri. La Ceka ele se numeau *gladiatori,* la NKVD – *voluntari,* iar la SMERŞ[13] *robinsoni,* pe când la noi – *păpuşi.*

Păpuşa este de fapt un criminal condamnat la moarte. Cei bătrâni, bolnavi, slabi, cei care ştiu foarte multe sunt exterminaţi îndată după pronunţarea sentinţei. Dar cei voinici şi puternici, aceştia sunt folosiţi înainte de moarte pentru sporirea forţei statului nostru. Se spune că cei condamnaţi la moarte sunt trimişi la minele de uraniu. Fleacuri. La uraniu lucrează deţinuţi obişnuiţi. Condamnaţii la moarte sunt utilizaţi într-un mod mult mai eficient. Una din formele acestei utilizări este repartizarea lor ca *păpuşi* la Speţnaz. Aşa e bine şi pentru noi, şi pentru ei. Noi

putem exersa procedee de luptă, fără a ne teme că-i schilodim pe adversari, iar ei obţin o amânare a morţii.

Mai de mult *gladiatorii* şi *păpuşile* ajungeau din belşug pentru toţi. Acum e penurie. În toate e penurie la noi. Ba nu e carne, ba pâine, iar acum, poftim, nici măcar *păpuşile* nu ajung pe toţi. În schimb doritorii de a utiliza *păpuşi* nu se împuţinează. Dar de unde să le iei? Şi-atunci se ordonă ca *păpuşa* să fie utilizată îndelung, cu grijă, însă asta nu prea influenţează calitatea şedinţelor. Tu nu-l poţi schilodi prea tare, dar el nu are nicio limită. El poate fi în orice moment cuprins de turbare, căci n-are nimic de pierdut. Poate pur şi simplu să-ţi frângă gâtul. De aceea lupta cu o *păpuşă* e mai folositoare decât antrenamentul cu un instructor sau cu un coleg. Lupta cu *păpuşa* este o luptă autentică, reprezintă un risc adevărat.

Din întregul batalion Speţnaz numai plutonul special, de profesionişti, are acces la antrenamente cu *păpuşi.* Cele trei companii de diversiune nici măcar nu ştiu de existenţa *păpuşilor.* Plutonul special este izolat de restul batalionului Speţnaz şi e ascuns la Dubroviţa, în perimetrul batalionului de pedeapsă: acolo şi locul e bine păzit, şi condiţii de ţinere a *păpuşilor* există.

Lui Kravţov nu-i place să rişte pe degeaba. Dar îi place puterea, aşa că de fiecare dată când ajunge la Dubroviţa, îşi schimbă ţinuta şi merge personal să se antreneze cu *păpuşi.* Se antrenează îndelung şi cu îndârjire. E foarte perseverent.

7

Puţină apă, o jumătate de borcan de cafea, o porţie zdravănă de coniac, apoi la foc. Acest amestec barbar trebuie să fiarbă îndelung. După ce-l vei bea, vei sălta ca un ied. Aroma plăcută gâdilă nările. Se apropie zorile cenuşii. Ceaţa rece. Fumul înecăcios al focului. Suntem iarăşi numai noi doi.

— Mult sânge de-al nostru a băut KGB-ul?

— Tu, Vitea, te referi la întreaga armată, ori numai la cercetare?

— Şi la armată, şi la cercetare.

— Mult.

— Dar de ce s-a întâmplat astfel?

— Noi am fost foarte naivi. Serveam Patria, pe când cekiştii serveau interesele proprii şi ale partidului.

— Şi asta s-ar putea repeta?

— Da. Dacă vom fi la fel de naivi, ca mai înainte…

Amestecă cu linguriţa fiertura de coniac. Iar mie mi se pare că el îmi hotărăşte destinul. Doar nu în zadar s-a nimerit să fie singur cu mine în stepa pustie. Nu degeaba poartă asemenea convorbiri. Povestindu-mi despre *Acvarium,* el de fapt mi-a încredinţat soarta sa. Doar eu aş putea, vezi bine, să i-o zdrobesc. De ce o fi riscând el în felul acesta? E clar că îmi cere să-i încredinţez propria mea soartă, iar eu sunt de acord să risc împreună cu Kravţov şi pentru el. Dar cum să exprim acest lucru?

— Noi nu trebuie să le permitem ca asta să se repete. Pentru fericirea patriei noastre, noi trebuie să fim puternici. Armata trebuie să fie cel puţin la fel

de puternică precum KGB-ul…, şi deodată ştiu că aceste cuvinte sunt tocmai cele pe care le aşteaptă el de la mine. Nu trebuie să le permitem acest lucru. Monopolul puterii cekiste poate înăbuşi puterea sovietică…

— Dar şi monopolul puterii militare poate nimici puterea sovietică. De asta nu ţi-e teamă, Viktor? şi mă priveşte ţintă.

— Nu mi-e teamă.

— Ce-ai face tu în locul meu? În locul generalilor şi mareşalilor sovietici?

— Aş menţine un contact strâns cu colegii. Dacă unul este în pericol, toţi generalii şi mareşalii trebuie să-i ia apărarea. Avem nevoie de solidaritate.

— Închipuie-ţi că o asemenea solidaritate există. Secretă, desigur. Imaginează-ţi că partidul şi KGB-ul au hotărât să-l răstoarne pe unul din noi. Cum ar putea să reacţioneze toţi ceilalţi? Să facă grevă? Să-şi dea cu toţii demisia?

— Eu cred că la lovitură noi trebuie să răspundem cu lovitură. Dar nu împotriva tuturor duşmanilor noştri, ci numai a celor primejdioşi. Dacă dumneavoastră personal aveţi probleme cu conducerea locală de partid, sau cu KGB-ul, nu dumneavoastră trebuie să vă bateţi cu ei, ci toţi prietenii dumneavoastră din întreaga Uniune trebuie să dea lovituri în secret duşmanilor…

— Bine, Suvorov, dar să nu uiţi că această convorbire a noastră niciodată n-a avut loc. Pur şi simplu te-ai cherchelit cu coniac şi toate astea le-ai născocit singur. Ia aminte că e mai sănătos să te ţii departe de toate aceste încăierări, însă în acest caz ai să rămâi un nimic. Lupta pentru putere e o luptă necruţătoare. Cel care a pierdut e un criminal. Învingătorului îi este indiferent dacă tu ai săvârşit sau nu vreo crimă. Oricum eşti un criminal. Aşa încât e mai bine să le săvârşeşti, decât să fii un prost naiv. Cine trăieşte cu lupii… Că altfel te înfulecă. Dar o dată ce ai pornit pe acest drum, e mai bine să nu te prăvăleşti, iar chiar dacă te prăvăleşti, să nu recunoşti, şi chiar dacă ar fi să recunoşti, atunci numai o faptă simplă, nicidecum ceva organizat. Oricine luptă pentru putere îşi are propriul său grup, propria organizaţie şi nimeni nu iartă acest lucru adversarilor săi. Apartenenţa la o organizaţie este lucrul cel mai groaznic pe care poţi să-l recunoşti. Asta înseamnă un sfârşit crunt pentru tine ca persoană. Chiar şi sub torturile cele mai cumplite, e mai bine să recunoşti că ai acţionat de unul singur. În caz contrar, torturile vor deveni şi mai cumplite. Iar acum ascultă cu atenţie.

Glasul i se schimbă brusc, la fel ca şi expresia chipului.

— Peste o săptămână ai să pleci în misiune de controlor cu un grup Speţnaz. Veţi fi lansaţi pe poligonul de la Storojineţ. În a doua zi, grupul se va împărţi în două. Din acel moment, tu vei dispărea. Itinerarul tău e spre Chişinău. Vei merge numai cu trenuri de marfă. Numai noaptea. La Chişinău este un institut pedagogic. Nivelul naţionalismului în acest institut depăşeşte media. Vei scrie pe timp de noapte, pe un perete, lozinca asta.

Îmi întinse o foiţă subţire, de hârtie de ţigară.

— Tu nu vorbeşti româneşte, aşa că vei memora întregul text. Chiar acum. Încearcă să-l scrii. Încă o dată. Ţine minte. Faci totul singur. Dacă vei fi oprit undeva, zici că te-ai rătăcit de grup, ai pierdut direcţia. Cauţi să te întorci singur la

statul major al armatei fără ajutorul cuiva. De aceea te vei deplasa numai noaptea, în trenuri de marfa. Fii atent să nu dormi. Vei dormi ziua prin păduri.

— Ce mărime trebuie să aibă literele?

— 15-20 centimetri vor fi de ajuns pentru ca preşedintele KGB din Republica Moldova să fie răsturnat.

— Doar cu o lozincă?

— Aici e un caz deosebit. La institut se duce de mult lupta cu naţionalismul, dar fără succes. S-au luat cele mai draconice măsuri. S-a raportat la Moscova că acum totul e bine. Misiunea ta este să dovedeşti că nu este aşa. S-ar putea, desigur, ca bănuiala să cadă asupra Regiunii Odessa, dar conducerea militară de acolo va dovedi cu uşurinţă că nu are niciun amestec. Noi vom da nu o lovitură directă, ci de după colţ, dintr-o regiune vecină. Repet: acţionezi singur. Ai văzut această lozincă pe o frântură de hârtie aruncată pe stradă, ai învăţat-o pe de rost şi ai scris-o pe un perete fără să cunoşti semnificaţia. Mai bine să fii prost decât conspirator. N-ai uitat lozinca?

— Nu.

8

Am fost lansaţi de la trei mii de metri. A doua zi, grupul nostru s-a divizat în două. Comandanţii celor două grupuri ştiau că din acel moment vor acţiona în mod independent şi fără control de la eşalonul superior…

9

După cinci zile am apărut la statul major al armatei. Mă prezint la şeful cercetării. Raportez că în timpul aplicaţiilor, după divizarea grupurilor trebuia să întâlnesc un al treilea grup, dar nu l-am întâlnit, am pierdut orientarea şi am căutat îndelung drumul corect, fără a utiliza harta sau a recurge la ajutorul unor străini. Zâmbind uşor, raportez că treaba s-a făcut. S-a făcut curat. Printr-o ușoară înclinare a capului, îmi dă de înţeles că a priceput, dar nu-mi zâmbește.

10

Au trecut trei săptămâni. Urmăresc cu atenţie toate publicaţiile. Este de înţeles că nimeni nu va publica nimic, nici în ziarele locale, nici în cele centrale. Totuşi, în ziarele locale ar putea să apară un articolaş cu titlul: „Să întărim internaţionalismul proletar!“ Dar uite că un asemenea articolaş lipseşte… El îmi pune mâna pe umăr. Întotdeauna se apropie fără să fie auzit.

— Nu-ţi pierde vremea. Nu se va întâmpla nimic.

— De ce?

— Pentru că ceea ce ai scris tu pe perete nu va face niciun rău nimănui. Textul era absolut neutru.

— Atunci de ce l-am mai scris pe perete?

— Pentru ca să fiu sigur de tine.

— Am fost tot timpul sub observaţie?

— Aproape tot timpul. Eu ştiam cu aproximaţie itinerarul tău şi cu atât mai mult punctul final. Am lansat zece diversionişti pentru control şi aproape fiecare pas al tău a fost marcat. Desigur, nici controlorii nu ştiau ce fac… Când un om e într-o stare de încordare, îi pot trece prin cap cele mai prosteşti gânduri. El trebuie controlat, aşa că eu te-am controlat.

— De ce mi-aţi spus că m-am aflat sub controlul dumneavoastră?

— Pentru ca nici de-acum înainte să nu-ţi vină în cap idei periculoase. Îţi voi încredinţa uneori asemenea mărunţişuri, dar niciodată nu vei fi sigur dacă mergi la un risc mortal sau pur şi simplu te verific. Îmi zâmbi larg, prieteneşte. Şi să ştii că am despre tine suficiente materiale pentru ca, în orice moment, să te pot transforma în *păpuşă*.

Se uită la mine cântărindu-mă, apoi îşi toarnă vodcă rece, o jumătate de pahar şi îmi arată din cap alt pahar:

— Şi cu şeful se poate bea uneori un pahar. Nu-ţi fie teamă, doar nu tu mi te vâri ca prieten, ci eu te-am chemat. Bea.

Am luat paharul, l-am ridicat la nivelul ochilor, i-am zâmbit şefului meu şi am băut fără grabă. Vodca e o licoare dătătoare de viaţă. El mai turnă câte o jumătate de pahar.

— Ascultă, Suvorov, ascensiunea ta mi-o datorezi mie.

— Ţin minte în permanenţă acest lucru.

— Te urmăresc de mult şi caut să te înţeleg. După părerea mea, tu eşti un criminal înnăscut, deşi nici nu bănuieşti acest lucru şi nu eşti călit ca delincvent. Nu obiecta, eu cunosc oamenii mai bine. Văd totul prin tine. Bea.

— În sănătatea dumneavoastră.

— Potoleşte-o cu un castravecior.

— Mulţumesc.

Chipul îi este posomorât. După toate probabilităţile, până sosirea mea el a apucat să mai guste câte puţin. Iar după ce bea, întotdeauna devine sumbru. Şi mie mi se întâmplă acelaşi lucru. El probabil că a observat asta de mult, iar acum, orientându-se şi după alte indicii, aproape insesizabile, îmi schiţează portretul, luându-se pe sine drept model.

— Măi, nemernicule, dac-ai fi nimerit printre foştii delincvenţi, te-ai fi împăcat bine cu ei. Te-ar fi socotit de-al lor, iar după câţiva ani, te-ai fi bucurat de o anume autoritate în bandă. Ia sălămior, nu te codi. Mi se aduce de la un magazin special, probabil că, până a te lua eu la mine, nici nu bănuiai că există un asemenea salam. Ia şi bea…

Nu încăpea nicio îndoială că acum avea în el mai bine de juma' de kil de vodcă şi, încetul cu încetul, începea să acţioneze. Deja furculiţa din mâna lui nu se mai remarca prin aceeaşi precizie în mişcări, dar mintea îi era neatinsă de influenţa alcoolului. Vorbeşte clar şi distinct, după cum şi gândeşte limpede, precis.

— Totuşi, Suvorov, eu nu înţeleg ceva la tine: tu nu simţi plăcere când chinuieşti pe cineva, sau numai te prefaci? Că, de exemplu, pe Vanka pederastul îl poţi chinui cât îţi doreşte sufletul. Tu însă eviţi să ai parte de asemenea satisfacţii. De ce?

— Eu nu simt nici o satisfacţie să torturez pe cineva.

El clatină din cap.

— Păcat.

— E rău pentru profesia noastră?

— În general, nu. În lume există un număr astronomic de prostituate, dar numai puţine din ele se delectează cu profesia lor. Pentru majoritatea e o muncă fizică grea şi nimic mai mult. Dar indiferent de faptul că prostituatei îi place sau nu munca, nivelul ei depinde în mare măsură de atitudinea faţă de muncă, de simţul răspunderii, de hărnicia ei. Nu e obligatoriu să te delectezi cu meseria pe care o faci, nu e obligatoriu să o iubeşti, dar în oricare loc trebuie să dovedeşti vrednicie. De ce rânjeşti?

— Mă gândeam la o expresie interesantă: aceea de „prostituată harnică“.

— N-ai de ce să râzi, că noi nu suntem mai presus de nişte prostituate: facem o treabă nu tocmai curată, spre satisfacţia oarecui, iar pentru munca noastră atât de grea suntem bine plătiţi. Tu nu prea-ţi iubeşti profesia, dar, în schimb, eşti vrednic şi eu mă mulţumesc cu atât. Toarnă-ţi singur.

Mi-am turnat.

— Şi dumneavoastră?

— Mie mai toarnă-mi foarte puţin. De două degete. Aşa. Uite de ce te-am chemat. Pe planeta noastră împuţită se poate trăi numai sfâşiind beregăţile altora. Puterea ne oferă o asemenea posibilitate. Iar la putere te poţi menţine căţărându-te în sus. Dar e tare lunecoasă. În afară de asta, e nevoie de ajutor, aşa încât fiecare ins care se caţără pe pantele puterii îşi formează un grup care merge împreună cu el până-n vârf, sau zboară odată cu el în abis. Eu te trag în sus, dar îţi cer ajutorul, orice ajutor de care e nevoie, chiar dacă e de natură criminală. După ce vei urca încă foarte puţin, urmându-mă, ai să-ţi înjghebezi şi tu propriul grup. Eu voi continua să te trag. Şi pe mine altcineva de asemenea, iar noi toţi îl vom împinge pe liderul nostru principal tot mai sus.

Deodată mă apucă de rever:

— Dac-ai să mă trădezi, vei regreta!

— N-am să vă trădez.

— Ştiu, ochii îi luciră sinistru. Poţi să trădezi pe cine vrei, până şi Patria Sovietică, dar nu pe mine. Teme-te chiar şi să te gândeşti la asta. Dar tu nici nu te gândeşti la asta. Ştiu şi văd după ochii tăi satanici. Goleşte-ţi paharul şi hai să plecăm. E deja târziu. Mâine vei veni la 7.00 la serviciu; până la 9.00 îţi pregăteşti toate documentele pentru predare. Am fost numit şef al Direcţiei de Cercetare a Regiunii militare Precarpatice. Am tras grupul meu după mine acolo, la direcţie. Desigur, n-am să-i iau cu mine pe toţi şi nu dintr-o dată. Pe unii o să-i târăsc mai târziu. Tu însă ai să mergi cu mine chiar acum. Să preţuieşti acest lucru.

11

Nu ştiu ce e cu mine. Ceva nu-i în regulă. Mă trezesc în toiul nopţii şi mă uit îndelung în tavan. Dacă aş fi trimis undeva ca să mor pentru interesele cuiva, aş deveni erou. Nu-mi pare rău să-mi dau viaţa, nu prea am ce să fac cu ea. Luaţi-o, voi care aveţi nevoie de ea. Ei, haide, luaţi-o odată! Mă cufund într-un somn scurt, agitat, şi nişte diavoli mă poartă undeva. Îmi iau zborul în sus, sus de tot. Departe de Kravţov. Departe de Speţnaz. De lupta asta cruntă. Sunt gata să lupt. Sunt gata să sfâşii beregăţi. Dar la ce bun toate astea? Bătălia pentru putere nu e nicidecum o bătălie pentru Patrie. Dar chiar şi o bătălie pentru Patrie, va aduce ea alinare sufletului meu? Eu ţi-am apărat deja, Patrie, interesele în Cehoslovacia. O treabă neplăcută, să o spunem deschis. Zbor acum tot mai sus şi mai sus. De la înălţimea asta de neatins, ameţitoare, privesc spre nefericita mea Patrie-mumă. Eşti grav bolnavă. Nu ştiu de ce anume suferi. Poate de turbare. Dar poate că ai schizofrenie? Nu ştiu cum să-ţi fiu de ajutor. Trebuie să omor pe cineva. Dar nu ştiu pe cine anume. Încotro zbor eu? Poate spre Dumnezeu? Dumnezeu nu există! Dar poate că totuşi spre Dumnezeu? Ajută-mă, Doamne!

CAPITOLUL V

1

Lvov-ul e cel mai încâlcit oraş din lume. Aşa a fost el construit cu multe secole în urmă – pentru ca duşmanii să nu poată vedea niciodată centrul oraşului. Natura a făcut totul pentru a-i ajuta pe constructori: dealuri, viroage, râpe. Străduţele Lvov-ului sunt răsucite în spirale, azvârlindu-l pe oaspetele nepoftit fie către o stradă verticală, fie în vreo fundătură. Pe cât se vede, şi eu sunt un duşman al acestui oraş, odată ce nu izbutesc în niciun chip să-i găsesc centrul. Printre castani se iţesc turlele unei catedrale. Uite-o, e la doi paşi, numai să ocolesc câteva case. Dar străduţa mă duce undeva sus, plonjează pe sub un pod, întrerupându-se brusc de vreo două ori şi gata, nu mai văd catedrala, ba chiar îmi este greu să-mi imaginez cam în ce direcţie se află. Aşa că mai bine o luăm înapoi şi repetăm totul de la capăt. Dar nici asta nu-mi reuşeşte. Un pasaj mă duce într-un păienjeniş de ulicioare strâmte, cocoşate, însă uimitor de curate, pentru ca, în sfârşit, să mă arunce pe o stradă zgomotoasă, cu nişte tramvaie minuscule, pur şi simplu ca jucăriile. Nici vorbă să găsesc singur ce caut şi toată pregătirea mea de diversionist nu-mi foloseşte. Taxi! Hei, taxi! La statul major al regiunii! La Pentagon! Ei da, chiar acolo, la Pentagon.

Enormele clădiri ale statului major al Regiunii militare carpatice sunt construite de curând. Oraşul cunoaşte aceste blocuri de sticlă sub denumirea de Pentagon. Pentagonul din Lvov reprezintă o grandioasă organizaţie ce-l inhibă pe noul-sosit prin amploarea măsurilor de pază, prin mulţimea epoleţilor de colonel şi de general.

Dar de fapt totul nu e chiar atât de complicat pe cât pare în prima zi. Statul major al regiunii militare este un stat major la dispoziţia căruia se află un teritoriu de dimensiunile Germaniei de nord, având o populaţie de şaptesprezece milioane de oameni. Statul major al regiunii răspunde de perfecta stare a puterii sovietice pe teritoriu, de mobilizarea populaţiei, a industriei şi a mijloacelor de comunicaţie pe timp de război. În afară de asta, statul major al regiunii are în subordine patru armate: una aeriană, una de tancuri şi două de arme întrunite. În situaţia iminenţei unui război, Statul major al regiunii va deveni statul major al unui front, urmând a conduce aceste armate.

Organizarea statului major de regiune este identică cu cea a statului major al unei armate, cu deosebirea că aici totul e cu un grad mai sus. Statul major este constituit nu din secţii, ci din direcţii, iar direcţiile, la rândul lor, se împart în secţii, care se divid şi ele în grupe. Pentru cine cunoaşte organizarea unui stat major de armată e foarte uşor să se orienteze aici.

Totul e clar. Totul e clar şi logic. Noi, tinerii venetici, căutăm încă odată să ne convingem de tot şi ne vârâm nasul pretutindeni: dar asta ce e? Dar asta la ce serveşte?

Fostul şef al cercetării Regiunii militare Precarpatice, generalul-maior Berestov, este destituit, iar o dată cu el a plecat şi întregul lui anturaj: cei bătrâni la pensie, tinerii în Siberia, în Novaia Zemlia, în Turkestan. Şef al cercetării este numit colonelul Kravţov, iar noi, oamenii lui Kravţov, ne plimbăm fără pic de jenă pe largile coridoare ale Pentagonului din Lvov. Acesta fusese construit de curând şi în mod special ca stat major de regiune. Aici totul e luat în calcul, totul e prevăzut. Direcţia noastră, a doua, ocupă un întreg etaj în corpul interior al colosalului ansamblu. Un singur lucru nu e grozav: toate ferestrele noastre dau spre o curte enormă, pustie, acoperită cu beton. Probabil aşa e mai bine din considerente de securitate. Inexistenţa unei vederi frumoase în faţa ferestrelor este oarecum unicul inconvenient, căci în rest totul ne convine. Ne plac şi împărţirea judicioasă a spaţiilor, şi ferestrele imense, şi birourile spaţioase. Dar cel mai mult ne face plăcere plecarea predecesorilor noștri care, cu foarte puțin timp înainte, avuseseră sub comandă întreaga cercetare din regiune, inclusiv pe a noastră, de la Armata a 13-a. Acum pe acești băieți soarta i-a măturat prin unghere îndepărtate ale imperiului. Puterea e o treabă delicată și fragilă. Puterea trebuie ținută cu fermitate. Și cu precauție.

2

Întreaga noastră echipă, şi eu în cadrul ei, ne adaptăm cu rapiditate la noul loc. Activitatea noastră este aceeaşi, doar dimensiunea este mai mare. Şi e mai interesant. Eu sunt cunoscut şi unii oameni din statul major îmi zâmbesc de pe acum. Am şi stabilit relaţii bune cu băieţii de la „inchiziţie“: cei din grupul de translatori, cifratorii de la centrul de transmisiuni şi operatorii de la centrul de interceptare radio îmi şi povestesc anecdote. Dar cumva şi în afara limitelor Direcţiei a doua am ajuns să fiu cunoscut. Înainte de toate, la planificarea de luptă, adică la Direcţia întâi. Planificarea de luptă nu poate exista fără prognozele noastre. Dar lor li se interzice intrarea la direcţia noastră, aşa că ei ne invită în birourile lor:

— Vitea, ce are de gând să facă în săptămâna ce vine vrăjmaşul de la Bitburg?

La Bitburg se află o bază aeriană a americanilor din Germania de Vest. Iar ca să răspund la o asemenea întrebare, trebuie să scormonesc prin hârtiile mele. După zece minute mă şi aflu la Direcţia întâi.

— Activitatea pe aerodrom e în limite normale, cu o singură excepţie: miercuri sosesc din SUA trei avioane de transport C-l4.

Când noi dăm asemenea prognoze, operatorii spun zâmbind: „Bine mai lucrează *tânărul acela!*”

Ei, operatorii, nu se cuvine să cunoască de unde ne parvin nouă ponturile. Dar sunt şi ei oameni, citesc şi ei istorioare cu spioni, aşa că de bună seamă ştiu că Kravţov are un superspion în vreun stat major al NATO. Superspionului îi spun, când vorbesc între ei, *tânărul acela.* Ofiţerii de la planificarea de luptă îl laudă pe *tânărul acela* şi sunt mulţumiţi de el. Într-adevăr, Kravţov a recrutat nişte oameni

ai lui care-l informează. Fiecare regiune militară recrutează străini, atât pentru a primi informaţii, cât şi pentru diversiuni. Totuşi, în cazul de mai sus, *tânărul acela* nu are niciun amestec. Ceea ce soseşte de la agentura secretă este ţinut în fişet la Kravţov şi puţini sunt aceia cărora el le arată materialul. În schimb, elementele cu care alimentăm noi planificarea de luptă au o provenienţă mult mai prozaică, iar această sursă de informaţii se numeşte grafic al intensităţii acţiunilor. Acest procedeu de captare se reduce de fapt la urmărirea atentă a activităţii staţiilor de radio şi de radiolocaţie ale inamicului. Pentru fiecare staţie radio, pentru fiecare radar se ţine un dosar: tipul, destinaţia, unde este amplasată, cui aparţine, pe ce frecvenţă lucrează. Foarte multe comunicări sunt descifrate de secţia noastră, a cincea. Dar există staţii radio ale căror comunicări nu reuşim să le descifrăm cu anii. Şi tocmai ele prezintă pentru noi cel mai mare interes, deoarece tocmai acestea sunt cele mai importante staţii de radio. Însă fie că îi înţelegem, fie că nu-i înţelegem mesajele, pentru staţia respectivă se întocmeşte de asemenea un grafic al intensităţii acţiunilor şi fiecare ieşire a ei în eter se consemnează. Fiecare staţie are caracterul ei, amprentele ei. Unele staţii lucrează ziua, altele noaptea, unele au zile libere, altele n-au. Dacă se consemnează şi se analizează fiecare ieşire în eter, curând devine posibilă prognozarea comportamentului ei.

În afară de asta, intensitatea activităţii staţiilor de radio în eter este extrapolată cu acţiunile trupelor inamicului. Pentru noi sunt de nepreţuit informaţiile ce ne parvin de la şoferii camioanelor sovietice aflate peste hotare, de la însoţitorii trenurilor sovietice, de la echipajele Aeroflot-ului, de la sportivii noştri şi, bineînţeles, de la agentură. Aceste informaţii sunt fragmentate şi disparate: „O divizie a fost scoasă la alarmă“, „O baterie de rachete a plecat într-o direcţie necunoscută”, „O decolare în masă a avioanelor”. Maşina noastră electronică extrapolează aceste frânturi cu intensitatea activităţii din eter. Se observă unele legităţi, se iau în considerare cazurile deosebite şi excepţiile de la regulă. Şi iată că drept rezultat al unei analize de mai mulţi ani devine absolut posibil să se afirme: „Dacă a ieşit în eter RB-7665-l, înseamnă că peste patru zile se va executa o decolare în masă la Ramstein”. E o lege de necontestat. Iar dacă începe a lucra staţia de radio pe care noi o numim Z-l00 atunci până şi pentru un copil e limpede că starea pregătirii de luptă a trupelor americane din Europa va fi mărită. În schimb, dacă, de exemplu…

— Ascultă, Vitea, noi înţelegem, desigur, că nu e permis să vorbim despre asta. Dar vezi tu… Cum să-ţi spun ca să fie mai bine înţeles…, oricum, aveţi grijă şi ocrotiţi-l pe *băiatul acela.*

3

Sunt verificat mereu. Toată viaţa voi fi verificat. Asta-i meseria. Sunt verificat la capitolul echilibru psihic, la stăpânire de sine, la capacitatea imaginativă, la devotament. Dar nu numai eu sunt verificat. Toţi suntem verificaţi. Cui îi zâmbeşti, cui nu-i zâmbeşti, cu cine mergi la băutură, cu cine te culci. Dar dacă nu faci asemenea lucruri cu nimeni, urmează altă verificare pentru a afla: de

ce oare?

— Intră!

— Tovarăşe colonel, locotenent-ma…

— Ia loc, ordonă el.

El, colonelul Marciuk adică, este noul locţiitor al lui Kravţov. Cercetarea militară sovietică nu dispune de o uniformă specifică. Fiecare poartă uniforma trupelor de la care a venit la cercetare. Eu de exemplu, sunt tanchist, Kravţov e artilerist. La direcţia de cercetare avem şi infanterişti, şi piloţi, şi pionieri, şi chimişti. Dar Marciuk e medic. La petliţele sale e o cupă aurie şi un şarpe încolăcit în jurul ei. Frumoasă emblemă au medicii. Fireşte, nu la fel de frumoasă ca a noastră, a tanchiştilor, dar frumoasă totuşi. În armată se decriptează într-un chip aparte emblema medicilor: viclean ca un şarpe şi beţivan de elită.

Marciuk aţinteşte asupra mea o privire grea, strivitoare. O fi vreun hipnotizator? Nu mă simt în apele mele sub această privire. Dar o susţin. În acest sens sunt bine antrenat. La Speţnaz, fiecare din noi se antrenează cu câini. Dacă priveşti în ochi un câine, el nu suportă privirea omenească. Omul poate opri cu privirea un dulău ce latră turbat. Desigur, dacă dulăul e singur, nu în haită. Împotriva unei haite se poate să-ţi ajuţi privirea cu un pumnal. Îl priveşti în ochi pe unul, iar cu pumnalul îl ameninţi uşurel pe de lături, apoi începi să te uiţi la altul.

— Uite ce e, Suvorov, noi te urmărim cu atenţie. Lucrezi bine şi ne placi. Ai un creier ca o maşină electronică… neacordată. Dar poţi fi acordat. Sunt convins de asta, căci altfel n-ai fi fost ţinut aici. Ai o memorie remarcabilă. Capacitatea de analiză îţi este dezvoltată suficient. Ai gusturi alese. Ai pus ochii pe o fată bună din grupul de control. Straşnică fetişcană. O cunoaştem. Pân-acum n-a permis nimănui să se dea la ea. Deci din ăştia-mi eşti. Şi la prima vedere nu s-ar părea să fie cine ştie ce de capul tău…

Nu mă roşesc. Doar nu-s mironosiţă. Sunt ofiţer combatant. Şi-apoi nici pielea nu mi-e prea delicată. Am piele de asiatic şi sânge asiatic. De aia nici nu roşesc. Am altă fiziologie. Totuşi, cum dracu' de au aflat de fata mea?

— Oricât ar fi de regretabil, Suvorov, noi suntem obligaţi să cunoaştem asemenea lucruri. Suntem obligaţi să cunoaştem totul despre tine. Asta ne este meseria. Studiindu-te, noi tragem concluzii, şi în majoritatea lor, sunt concluzii pozitive. Acum tu aproape că nu te mai temi de înălţime, de încăperi închise. Cu sângele stai bine. Nu ţi-e frică de sânge şi asta-i extrem de important în activitatea noastră. Nu te sperie inevitabilitatea morţii. Cu câinii eşti în relaţii bune. În chestia asta trebuie să te mai frecăm oleacă. Dar uite, cu broaştele şi cu şerpii stai rău de tot. Te temi?

— Mă tem, recunosc. Dar cum aţi aflat?

— Asta nu te priveşte. Problema ta e să înveţi a nu te teme de şerpi. De ce te-ai teme? Nu vezi, la mine şerpii până şi la petliţe-s încolăciţi. Cât despre broaşte, unii oameni chiar le mănâncă.

— Chinezii?

— Nu numai ei. Şi francezii.

— La vreme de foamete, tovarăşe colonel, mai degrabă aş mânca oameni…

— Dar ei nu de foame mănâncă. E o delicatesă. Nu crezi?

Asta, desigur că nu cred. E propagandă. Chipurile, în Franţa se trăieşte rău. Dacă el va insista, eu de bună seamă voi fi de acord că proletariatul o duce rău în Franţa. Dar asta numai în vorbe, căci în sinea mea voi rămâne la părerea de mai înainte. Viaţa în Franţa e bună, iar proletariatul nu mănâncă broaşte. Însă Marciuk nu poate fi tras pe sfoară. A citit fără dificultate îndoiala în ochii mei.

— Ia vino-ncoa.

Mă cheamă în sala de proiecţii unde ni se prezintă filme secrete despre vrăjmaşi. Marciuk apasă pe buton şi pe ecran începe să apară o bucătărie, bucătari, broaşte, cratiţe, o sală luxoasă, chelneri, clienţi ai restaurantului. Aceştia nu par a fi scamatori, chiar mănâncă lăbuţe de broască.

— Ei, ce zici?

Ce era să zic? S-ar părea că nu era nimic de ascuns. Dar uite că nu demult a rulat filmul „Eliberarea” şi acolo în film era Hitler. Numai că de fapt nu era niciun Hitler, ci un artist din RDG pe care-l cheamă Dietz. Ei, dacă tu, colonele, ai mânca o broască, te-aș crede, pe când la cinema se poate prezenta orice, până şi un Hitler, nu doar nişte broaşte.

— Ei, ce zici? repetă el întrebarea.

Ce să-i spun? Dacă m-apuc să-i zic că am crezut, el se agaţă de mine: cum de-ai putut tu, un cercetaş, să crezi o asemenea aiureală? Eu îţi prezint adică orice prostie, iar tu o crezi? Atunci cum vei putea tu, ofiţer de informaţii, să deosebeşti documentele autentice de cele falsificate?

— Nu, zic. Eu nu pot să cred în filmul ăsta. E un fals. Lucru de nimic. Dacă oamenii n-au ce mânca, în situaţie limită pot mânca un motan, un câine. De ce neapărat broaşte? Pentru mine e clar, filmul acela e de instrucţie. Vreţi să-mi verificaţi judecata. Acolo o cucoană avea un pudel pufos. Probabil vreţi să verificaţi dacă am observat sau nu căţelul acela. Bineînţeles că l-am observat. Şi trag concluzia pe care de bună seamă o aşteptaţi de la mine: un om normal nu se va apuca să mănânce o broască, o dată ce are în rezervă pudel. Nu e logic.

Dar văd că Marciuk se supără.

— Tu ştii că broaştele costă bani? Şi încă deloc puţini.

Tac mâlc. Nu mă angajez în polemică. Pentru oricine e clar că nişte broaşte nu pot fi scumpe. Dar mă declar de acord cu colonelul în chip diplomatic, nedefinit, lăsându-mi o portiţă de scăpare.

— De trai bun, oamenii mai şi turbează. Asta-i descompunere burgheză.

—Ei bine, în sfârşit, ai crezut. Dar de ce ţi-am prezentat eu filmul? Pentru că oamenii le mănâncă, iar ţie ţi-e frică să le iei în mână. Cinstit vorbind, nici eu nu pot să iau în mână o broască sau un şarpe. Dar eu nici nu am nevoie de asta. Pe când tu, Viktor, eşti un tânăr ofiţer de cercetare, începător şi cu perspective, şi ai nevoie de asta.

Simt că mi se răcesc măruntaiele: te pomeneşti că voi fi pus să mănânc

broaşte. Dar Marciuk e psiholog. Îmi citeşte gândurile ca pe-o carte.

— Nu-ţi fie teamă, că nu te silim să mănânci broaşte! Ceva şerpi, poate, însă broaşte nu.

4

Soldăţelul e mărunt de tot. Şi feţişoara lui e ca a unei fetiţe. Diversionist. Speţnaz. Patru batalioane din brigada de diversiune au fost completate cu soldaţi uriaşi. Umblă prin oraş ca o turmă de elefanţi. Dar o companie a brigăzii e încadrată cu soldăţei de diverse calibre, uneori mici de tot. E o companie deosebită, de profesionişti. Şi e mai periculoasă decât toate cele patru batalioane de urşi luate laolaltă.

Soldăţelul are un gât subţiratec. N-are nici nume rusesc: Kipa. Totuşi, nu degeaba se află el în compania specială. Înseamnă că e specialist într-un domeniu aparte al omuciderilor. O dată l-am văzut cum respingea atacul a patru inşi, îmbrăcaţi în costume de instrucţie, înarmaţi cu nişte pari lungi. El se apăra de parii aceia cu o simplă lopată de geniu. Nu vedeam să fi fost furios, dar dibaci era. O asemenea luptă întotdeauna atrage atenţia. Ori încotro s-ar grăbi un diversionist, dacă vede că pe platoul central se dă o luptă, el se opreşte să se uite. Ah, ce mai bătaie a fost atunci! Şi-acum soldăţelul acela e în faţa mea. Mă va învăţa, desigur, ceva. Văd că scoate dintr-o vadră o mică broască verde şi-mi explică: cel mai bine e să te obişnuieşti cu ea, jucându-te. Cu o broască se pot face lucruri de toată mirarea. Poţi, de pildă, să-i înfigi un pai şi s-o umfli. În acest caz ea va înota la suprafaţă, şi nu se va putea cufunda, şi asta-i ceva tare caraghios. Dar poţi şi să beleşti o broască. Să faci cu ea un soi de striptis. Soldăţelul scoate un cuţit minuscul şi arată cum trebuie făcută treaba. Îi face broaştei mici crestături la colţurile gurii şi, dintr-o mişcare, îi scoate pielea. Constat că pielea se scoate de pe ea la fel de uşor cum ai scoate o mănuşă de pe mână. Kipa lasă pe podea broasca despuiată. I se văd muşchii, oscioarele şi vasele. Sare pe podea. Orăcăie. Ai impresia că nu simte deloc, nici o durere. Acum soldăţelul îşi afundă mâna în găleată şi mai scoate o broască, îi înlătură pielea, precum coajă de pe o banană, şi îi dă drumul pe podea. N-aveţi decât să săriţi împreună, ca să nu vă fie urât.

— Tovarăşe locotenent-major, colonelul Marciuk mi-a ordonat să vă arăt toată gospodăria mea şi să vă dedau oleacă cu aceste lighioane.

— Tu şi cu şerpii lucrezi la fel de uşor?

— Tocmai de ei mă şi ocup. Broaştele sunt în gospodăria mea numai ca să-i hrănesc pe şerpişori.

— Şi pe astea le dai şerpilor?

— Pe cele dezbrăcate. De ce să se prăpădească de pomană?

Apucă cele două broaşte despuiate şi mă conduce la crescătoria de şerpi. Înăuntru e o atmosferă umedă, zăpuşeală. Ridică un capac şi sloboade cele două broaşte într-o ladă mare, de sticlă, unde o respingătoare reptilă cenuşie încremenise într-un colţ.

— Tu cu ce fel de şerpi lucrezi?

— Cu vipere, cu efe[14]. Am cerut Regiunii Turkestane o cobră, dar încă nu a sosit. E un fleac, dar transportul e costisitor. Pe timpul drumului trebuie să stea la căldură, trebuie hrănită, să bea apă. E o fiinţă delicată, dacă-i neglijezi regimul, neapărat se curăţă.

— Cine te-a învăţat meseria asta?

— Sunt autodidact. Amator. Din copilărie mi-a plăcut.

— Îţi place de ei?

— Îmi place! spuse pe un ton obişnuit, absolut deloc teatral.

Şi am înţeles că soldăţelul nu minte. Greţos *hobby*. Ia mai du-te... cu şerpii tăi. În acel moment ambele broaşte despuiate încep să ţipe pătrunzător. Reptila cea groasă şi leneşă le-a acordat, în sfârşit, atenţie.

— Şedeţi, tovarăşe locotenent-major.

Mă uit la scaun. Mă conving că nu s-a încolăcit pe el vreo lighioană rece, lunecoasă. Mă aşez. Mă înfior de dezgust.

Dar Kipa zâmbeşte:

— După zece lecţii o să cereţi chiar dumneavoastră să veniţi aici.

Dar prorocirea lui nu s-a adeverit. Şerpii continuă să-mi fie la fel de odioşi. Totuşi, pot să ţin un şarpe în mână. Ştiu cum să-l apuc cu mâna goală. Ştiu cum să-i scot măruntaiele şi să-l frig pe o vergea lungă sau pe o bucată de sârmă. Iar dacă viaţa mă va pune în faţa alternativei: a mânca un om sau un şarpe, voi mânca mai întâi şarpele.

5

Elicopterul ne-a lăsat pe o insulă mlăştinoasă. Pe Kravţov îl vor lua curând, iar eu voi rămâne singur la punctul de control.

— Dacă vreun grup va încerca să intre în legătură, fără a organiza mai întâi observarea şi apărarea, îi vei adăuga o oră penalizare…

— Am înţeles.

— Pentru orice încălcare în pregătirea mesajului cifrat, îndepărtezi din concurs întregul grup.

— Am înţeles.

— Fii atent, să se bea apa corect. Nu e permis să se dea apă pe gât. Trebuie să se ia apă puţină în gură şi să se ţină câteva secunde aşa, umezind limba şi laringele. Cel care înghite repede apa, nu-şi va potoli setea: va transpira, va simţi mereu nevoia să bea şi va ieşi curând din luptă. Îndată ce-i vezi că nu beau apa corect, trece-le câte cinci ore penalizare, ba şi câte zece.

— Înţeleg totul, tovarăşe colonel. Nu sunt pentru prima oară în control. Mai bine aţi dormi puţin. Peste o oră elicopterul va fi aici. E tocmai timpul să vă odihniţi. De când n-aţi mai dormit…

— Asta, Viktor, n-are nicio importanţă. Sunt grijile de serviciu, eu nici măcar nu le consider drept griji. E mai rău când conducerea de partid îţi scoate sufletul. Noi avem noroc: la Lvov, între conducerea de partid şi comandamentul regiunii există relaţii bune. Dar uite că la Rostov comandantul Regiunii militare a

Caucazului de Nord, generalul-locotenent de tancuri Litovţev, n-o duce deloc bine. Căpeteniile locale de partid, împreună cu KGB-ul, au tăbărât pe el. Nu-l lasă deloc în pace. Trimit reclamaţii la Comitetul Central. Până acum au scris reclamaţii şi denunţuri întrecându-l pe Dumas cu romanele lui.

— Şi nimeni nu poate să-l ajute pe generalul Litovţev?

— Cum să-ţi spun… Prieteni are mulţi. Dar cum să-l ajuţi? Toţi suntem oameni legaţi de mâini şi de picioare. Regulamentele, instrucţiunile, legislaţia militară, pe toate le respectăm, nu le putem încălca. Cum poţi să-l ajuţi în limitele legii?

— Tovarăşe colonel, poate vă sunt eu de vreun ajutor?

— Cu ce l-ai putea ajuta tu, Vitea, un locotenent-major pe un general-locotenent?

— Am înainte o noapte lungă, am să mă gândesc.

— De fapt nici de gândit nu e cine ştie ce… Totul e plănuit. Trebuie doar să se acţioneze. Dar se pare că deja se apropie elicopterul… Probabil e cel care vine să mă ia. Uite ce, Viktor, la aplicaţiile astea este prezent un coleg al meu, şeful cercetării Regiunii militare a Caucazului de Nord, general-maior Zabaluev. El vrea să asiste personal la trecerea grupurilor de diversiune, dar nu doreşte să-i inhibe pe diversionişti cu gradul lui. Mâine va fi aici, cu tine, la punctul de control. Are uniforma noastră cu obişnuitul bluzon cenuşiu, fără însemne de grad. Nu se va amesteca în acţiunile grupurilor. Pur şi simplu doreşte să fie spectator şi să stea de vorbă cu tine… Dacă într-adevăr doreşti să fii de ajutor, cere-i…

— Credeţi, tovarăşe colonel, că după concurs va trebui să mă îmbolnăvesc?

— Eu nu ţi-am dat un asemenea ordin. Dacă însă simţi că trebuie, atunci, de bună seamă, fă-o. Dar ia aminte: în armata noastră oamenii nu se îmbolnăvesc aşa, pur şi simplu. Trebuie să ai un certificat de la medic.

— Va fi şi certificatul.

— Numai să fii atent, căci sunt situaţii când omul se simte bolnav, iar doctorul zice că nu e. Ar fi o situaţie neplăcută. Trebuie să te îmbolnăveşti în aşa fel încât doctorul să nu aibă îndoieli. Temperatura trebuie într-adevăr să fie mare. Doar ştii cum se întâmplă: tu te simţi bolnav, dar n-ai temperatură.

— Voi avea temperatură.

— Bine, Viktor. Îţi doresc succes. Dar spune-mi, ai ce să-i dai generalului să mănânce?

— Am.

— Numai fii atent, să nu te grăbeşti cu vodca…, dacă nu va cere el.

6

Peste nouă zile mă prezint la colonelul Kravţov să-i raportez că după concurs m-am îmbolnăvit, dar acum mă simt bine. El îmi zâmbeşte, dojenindu-mă cu blândeţe. Vezi bine, un cercetaş antrenat nu se îmbolnăveşte niciodată. Trebuie să se controleze. Trebuie să alunge suferinţa din trup.

Corpul nostru este supus voinţei noastre, aşa că, printr-un efort de voinţă,

orice boală, până şi cancerul, poate fi alungat din organism. Oamenii puternici nu se îmbolnăvesc. Asta se întâmplă numai celor slabi cu duhul. Continuă să mă mustre, dar îl văd că zâmbeşte sub ochii mei. Nici eu nu sunt în stare să-mi reţin zâmbetul. El zâmbeşte larg, cu sinceritate. Astfel zâmbesc soldaţii după o luptă la baionetă: nu cumva să te atingi de ai noştri! Încearcă numai să te atingi, că imediat îţi slobozim maţele cu baionetele.

7

Mulţi duşmani mai ai tu, frate diversionist. Zorile timpurii şi înserarea târzie îţi sunt împotrivă. Ţânţarul ţiuitor şi elicopterul sunt duşmanii tăi. Greu îţi este, frăţioare, când soarele îţi bate-n ochi. Rău te mai simţi, flăcăule, când ai nimerit sub fascicolul de lumină al unui reflector. Rău îţi este când inima ţi-o ia razna, în galop. Vai de tine când mii de instalaţii electronice ascultă eterul, vânându-ţi şoaptele răguşite şi răsuflarea sacadată. Rău îţi este întotdeauna, frăţioare. Dar se întâmplă şi mai rău. Se întâmplă să fie rău de tot. E rău de tot e atunci când se iveşte principalul tău duşman.

Împotriva ta se născocesc tot soiul de vicleşuguri: mine antiinfanterie şi senzori electronici, dar duşmanul principal rămâne întotdeauna pe primul plan. Principalul tău duşman, prietene, are urechile ciulite, colţi galbeni, cu picături de bale turbate, blană cenuşie şi coadă lungă. Ochii îi sunt căprui, cu picăţele galbene, iar blana sub zgardă îi e roşcată. Duşmanul tău principal e mai iute decât tine. Îţi simte mirosul cu nasul. Duşmanul tău principal face un salt gigantic, când ţi se repede la gât.

Uite-l aici. O sălbăticiune. Principalul. Cel mai de seamă. Ho, lighioano, ce ţi-ai mai rânjit colţii. Blana îi e zburlită. Coada şi-a strâns-o între picioare. Urechile şi le-a dat spre spate. Aşa e înainte de a sări. Acum, pacostea naibii, se va repezi. Nici măcar nu mârâie. Doar hârâie. În jurul botului e numai bale. Ca unul turbat. La KGB, pentru asemenea câini e prevăzută o rubrică specială în dosarul lor personal. Se numeşte „ferocitate”. Iar specialiştii şcolii scriu la rubrica asta nişte cuvinte înfiorătoare: ferocitate bună, ferocitate excelentă. Dulăul ăsta cu siguranţă că la rubrica privitoare la ferocitatea are numai semne de exclamare. Numele fiarei este Mars şi aparţine trupelor de grăniceri ale KGB-ului. N-aş zice că e un câine mare. Am văzut eu şi mai mătăhăloşi. Dar în schimb e foarte abil. Şi toţi ştim acest lucru. Astăzi nu-l înfrunt eu pe Mars. Astăzi lucrează Jenea Bîcenko, avându-l pe Mars drept adversar. Noi, pe margine, i-am fi strigat lui Jenea vorbe de îmbărbătare: nu te lăsa, Jenea, învaţă-l minte, arată-i tu ce ştie un diversionist şi tot ce-ai învăţat la Speţnaz. Numai că într-o asemenea situaţie nu se cade, nu se obişnuieşte să-i strigi omului sfaturi. Un sfat, fie el chiar şi cel mai înţelept, poate distrage în ultimul moment atenţia luptătorului, iar animalul acela crunt i se înfige drept în beregată. Aşa că cei ce nu se pot abţine de la asemenea sfaturi sunt ţinuţi la distantă.

Jenea ţine pumnalul în mâna stângă, iar bluzonul în dreapta. Dar nu şi-a înfăşurat mâna în bluzon. Îl ţine pur şi simplu atârnat în mâna întinsă, treabă care

nu e pe placul dulăului. E cam neobişnuit pentru el. Nici pumnalul din stânga nu-i place. De ce în stânga? Nu se grăbeşte dulăul. Îşi aruncă privirea de la pumnal la beregată, de la beregată la pumnal. Dar şi la bluzon se uită. De ce nu l-a înfăşurat omul pe braţ? Ştie surul, cu judecata lui de câine, că omul are numai o singură mână hotărâtoare, a doua e numai ajutătoare, numai de înşelare a atenţiei, iar el, câinele, trebuie să nu se înşele cumva. Trebuie să se repeadă la mâna care-i mai primejdioasă, care-i hotărâtoare. Ori poate, totuşi, să-l ia de gât? Îşi mută dulăul privirea, alege. În momentul când va lua hotărârea sa câinească, privirea i se va opri şi el se va năpusti. Atât omul din arenă, cât şi noi, spectatorii, aşteptăm tocmai acest moment. Înaintea saltului, privirea animalului se fixează şi omul aşteaptă tocmai acea fracţiune de secundă pentru lovitura de întâmpinare. Numai că Mars e un câine cu experienţă, încât s-a azvârlit pe neaşteptate, fără a mârâi şi a hârâi. S-a repezit altfel de cum se reped alţi câini. Mars s-a aruncat fără a-şi fixa privirea, fără a se contracta înainte de săritură. Corpul lui prelung s-a înălţat deodată în aer, iar botul lui căscat, ochii înfricoşători au pornit brusc în zbor spre Jenka, fără ca cineva să strige sau să scheaune. Poate că nimeni n-a sesizat momentul saltului. Noi cel puţin aşteptam acest salt cu o secundă mai târziu. Aşa se face că dulăul şi-a pornit în deplină linişte zborul spre beregata lui Jenea. Numai că acesta l-a plesnit pe loc cu bluzonul peste ochi şi îndată o cizmă neagră şi-a arătat blacheul de oţel. În aceeaşi clipă dulăul a scos un urlet, zburând într-un colţ. Toţi am izbucnit în urlete de entuziasm: U-u-u-u… De atâta încântare, am început a rage şi a chelălăi ca nişte sălbatici.

— Junghie-l, Jenka! Taie-l pe sur! Cu pumnalul, dă-i cu pumnalul! Calcă-l în picioare pe sur, până nu se ridică!

Dar Jenka nu s-a dus să-l calce în picioare pe dulăul ce schelălăia. Nu voia să înjunghie animalul căruia i se tăiase răsuflarea. A sărit peste balustradă drept în braţele fârtaţilor diversionişti, stăpâniţi de beţia victoriei. Oh, măi Jenka! Dar cum l-ai mai otânjit tu cu cizmoaia! L-ai prins chiar de la plecare! Din zbor! De-a dreptul din aer! Bravo, Jenka!

Iar în arenă, pe rumeguş, lângă dulăul ce încă nu-şi venise în fire, un soldăţel cu epoleţi de un verde viu plângea căutând, cine ştie de ce, să vâre în botul însângerat al fiarei o bucăţică de zahăr îmbălată.

8

— Tovarăşe locotenent-major, sunteţi chemat de şeful secției front.

— Vin îndată.

Dintre toate secţiile statului major, secţia front este cea mai mică. La statele majore ale regiunilor militare, secţiile sunt conduse de obicei de colonei, direcţiile de generali-maiori şi numai la secţia front este şef un maior. Totuşi, când un ofiţer este chemat la secţia front, se încordează cu toată fiinţa. Ce naiba m-o fi aşteptând? Secţia front nu e decât o sală destul de mică, în care-şi face veacul un bătrân şi cărunt maior – şoarece de cancelarie – şi trei fruntaşi furieri. Oricine simte adevărate frisoane când este chemat la secţia front. N-are importanţă dacă

este locotenent-major sau general-maior. Secţia front e o instituţie la care voinţa comandamentului regiunii militate se întruchipează într-un ordin scris. Iar ce e scris cu pana… Secţia front este canalul prin care comandantul suprem şi ministrul apărării, şeful Statului Major General transmit subordonaţilor ordinele lor. Secţia front aduce aceste ordine la cunoştinţa celor cărora le sunt adresate.

— Tovarăşe maior! Locotenentul-major Suvorov s-a prezentat la ordinul dumneavoastră!

— Buletinul pe masă.

Oftez adânc şi pun în faţa maiorului minuscula cărţulie verde cu stea aurie. Maiorul ia calm „Buletinul de identitate al ofiţerului", îl cercetează cu atenţie, oprindu-se, cine ştie de ce, îndelung la pagina în care e trecut armamentul personal şi la pagina în care e notată grupa mea sanguină. Niciun muşchi nu tresare pe chipul îmbătrânit. Îşi face treaba cu precizie, ca o maşină şi impasibil ca un călău. Maiorul transmise unui fruntaş buletinul. Acesta avea deja totul pregătit pe masă. Moaie o peniţă lungă, aurie, într-un tuş negru şi scrie ceva cu caractere îngrijite. Eu aştept în poziţie de drepţi, fără a întinde gâtul ca să privesc peste umărul fruntaşului. Să avem răbdare. Peste un minut, maiorul îmi va comunica decizia cuiva. Fruntaşul pune sugativa peste tuşul negru şi restituie comandantului buletinul. Maiorul mă priveşte iscoditor, scoate dintr-un buzunăraş ascuns o cheiţă complicată, atârnată de un lănţişor, deschide uşa enormă a unui fişet, ia de acolo o ştampilă, o potriveşte îndelung şi deodată izbeşte cu ea exact peste pagina ce tocmai fusese scrisă.

— Ascultă ordinul!

Mă încordez strună.

— Ordinul de cadre al Regiunii militare Precarpatice Nr. 0257. Secret. Punctul 17. Locotenentul-major Suvorov V.A., ofiţer la direcţia a 2-a a statului major al regiunii, se avansează înainte de termen la gradul de căpitan, în conformitate cu propunerea şefului direcţiei a 2-a, colonelul Kravţov, şi a şefului statului major al regiunii, general-locotenent Volodin. Semnează: General-locotenent de tancuri Obaturov.

— Servesc Uniunea Sovietică!

— Vă felicit, căpitane!

— Mulţumesc, tovarăşe maior. Vă rog să primiţi invitaţia pentru stropirea obiectului.

— Mulţumesc, Vitea, pentru invitaţie. Dar nu pot să primesc. Dac-aş fi primit fiecare propunere, de mult mi-aş fi băut minţile. Nu te supăra. Că uite, numai astăzi am 116 oameni pe listă, dintre care 18 înainte de termen. Aşa că nu te supăra, Vitea.

Maiorul îmi întinse buletinul şi mâna.

— Încă o dată vă mulţumesc, tovarăşe maior.

Zbor înaripat pe scări şi pe coridoare.

— Ce-i cu tine, de eşti aşa fericit?

— Ia spune, de ce-ai fost chemat la Bursuc în vizuină?

Dar eu nu răspund nimănui. N-am voie să răspund acum. Ar fi de rău augur. Primul trebuie să afle comandantul meu despre această avansare şi nimeni altcineva.

— Măi Vitea, ce-i de înfloreşti tu aşa? Ai fost cumva avansat?

— Nu, nicidecum. Până la gradul de căpitan mai am de aşteptat un an jumate.

Ah, de-aş ajunge cât mai degrabă la direcţie. Şi afurisitele astea de uşi blindate, permise, cifre secrete.

— Tovarăşe colonel, permiteţi să intru.

— Intră.

Kravţov nu se desprinde de la hartă.

— Tovarăşe colonel, sunt locotenentul-major Suvorov. Mă prezint cu ocazia avansării înainte de termen la gradul de căpitan.

Acum Kravţov se uită la mine îndelung, apoi, cine ştie de ce îşi aţinteşte privirea în podea.

— Te felicit, căpitane.

— Servesc Uniunea Sovietică!

— În Armata Sovietică cele mai multe stele căpitanul le are: patru. Din acest punct de vedere, Vitea, acum ai maximum, de aceea eu nu-ţi urez mai multe steluţe, ci mai puţine, dar din cele mari.

— Vă mulţumesc, tovarăşe colonel. Permiteţi să vă invit la stropirea obiectului.

— Când?

— Astăzi. Când altă dată?

— Ce-ai zice tu dac-am lăsa-o pe mâine? La noapte trebuie să mergem să pregătim o aplicaţie. Dacă se vor îmbăta băieţii, cu greu mai pot fi adunaţi. În schimb, dacă vom ieşi la câmp mâine, acolo am putea să şi sărbătorim.

— Minunat.

— Pentru astăzi eşti liber. Să nu uiţi că la noapte la trei plecăm.

— N-am să uit.

— Atunci, poţi pleca.

— Am înţeles.

9

De obicei, aplicaţiile se desfăşoară de la un an la altul pe mereu aceleaşi câmpuri şi poligoane. Ofiţerii de stat major cunosc bine terenul pe care urmează să se desfăşoare acţiunile de instrucţie. Dar, cu toate acestea, înainte de marile aplicaţii, ofiţerii care urmează să acţioneze în calitate de arbitri şi controlori trebuie să mai iasă o dată în teren şi să se convingă că totul e pregătit pentru desfăşurare: terenul este delimitat, machetele ce marchează inamicul sunt instalate, zonele periculoase sunt însemnate cu indicatoare speciale. Fiecare controlor trebuie să simtă dinainte iminenta bătălie în sectorul încredinţat şi să pregătească pentru cei controlaţi, ca şi pentru cei ce se instruiesc, probleme şi

momente ad-hoc, corespunzătoare anume acestui teren, şi nu unuia oarecare.

Avându-se în vedere că verificatorii cunosc destul de bine zonele aplicaţiilor ce urmează a avea loc (pe aici şi-au luat mulţi din ei gradul de locotenenţi, pe aici au fost ei înşişi verificaţi de oarecine), această ieşire în teren, care precedă aplicaţiile, se transformă într-un soi de mic picnic, într-un scurt răgaz de odihnă colectivă, într-o uşoară relaxare după agitaţia nervoasă ce domneşte la statul major.

— Totul e clar tuturor?

— Clar! strigă în cor statmajoriştii.

— Atunci e timpul să trecem la masă. Vă rog să poftiţi. Astăzi, Vitea Suvorov ne ospătează.

De fapt nu e nici un fel de masă. Pur şi simplu, zece pături cenuşii, soldăţeşti, întinse într-o poiană curată, dintr-un brădet, lângă un pârâiaş guraliv. Tot ce avem, totul se pune la masă: cutii de conserve de peşte şi de carne, slănină rozalie tăiată bucăţele, ceapă, castraveţi, ridichi. Soldaţii-şoferi au copt cartofi la foc şi au fiert o ciorbă de peşte.

Îl invit pe colonelul Kravţov la locul de onoare. Aşa e tradiţia. El refuză, arătându-mi mie locul respectiv. Şi asta ţine de tradiţie. Eu sunt dator să refuz. De două ori. Iar a treia oară trebuie să accept invitaţia, oferindu-i lui Kravţov locul din dreapta mea. Toţi ceilalţi se aşează singuri, după ranguri: locţiitorii lui Kravţov, şefii de secţii, locţiitorii acestora, apoi şefii de grupe şi toţi ceilalţi.

Sticlele trebuie să le aducă la masă cel mai tânăr dintre cei faţă. E Tolea Buturlin, un locotenent de la „Inchiziţie”, adică de la grupul translatorilor. Băiat bun. Dar îşi face treaba cu seriozitate. Tradiţia îi interzice ca acum să zâmbească. Toţi ceilalţi aşteaptă de asemenea în tăcere. Nu se cade nici să zâmbească, nici să discute. Nici întrebări referitoare la faptul că un locotenent-major stă în capul mesei nu se cade a fi rostite. E clar pentru toţi de ce sunt aşezate în faţa lor sticlele acelea aburite, dar e necuviincios să vorbească de ele, ca şi de cauza apariţiei lor. Şezi şi ţine-ţi cu demnitate limba-n gură. Tolea aduce mereu sticle de la pârâu, unde fuseseră clădite cu grijă, grămadă, în apa îngheţată. Apa învolburează peste sticlele străvezii, şoptind înspumată.

— Dar unde-ţi este vasul? aşa se cuvine să fiu întrebat.

— Iată-l.

Şi-i întind lui Kravţov un pahar mare, cu faţete şlefuite. Kravţov umple paharul până la margini cu licoare străvezie. Îl aşează în faţa mea. Cu grijă îl aşează. Nicio picătură nu trebuie să se prelingă. Dar şi paharul trebuie să fie plin. Cu cât e mai plin, cu atât e mai bine. Tac cu toţii. Se prefac a nu-i interesa ce se petrece. Iar Kravţov scoate din geanta lui de comandant o minusculă steluţă argintie şi o lasă cu grijă să cadă în paharul meu. Steluţa a scos un sunet abia auzit, s-a clătinat pe fundul paharului, scânteind domol.

Ridic paharul – ah, numai de n-aş vărsa din el! — şi-l duc la buze. Nu se cuvine să întinzi buzele spre pahar, deşi natura aşa te îndeamnă, să sorbi puţin de tot, şi-atunci n-ai cum vărsa nicio picătură. Ridic tot mai sus şi mai mult paharul. Iată că o rază de soare a pătruns lichidul rece ca gheaţa, răsfrângându-se în

scânteieri multicolore. Iar acum trebuie să aduc uşor paharul din soare spre mine apoi în jos. Acum mi-a atins buzele. E rece. Am început a sorbi băutura arzătoare. Fundul paharului tot mai sus şi mai sus. Uite că steluţa de pe fund s-a mişcat, lunecând încet spre buze. Acum mi-a atins buzele. Se cheamă că ofiţerul îşi întâmpină cu un sărut noua stea. Am ţinut steluţa cu buzele câtă vreme licoarea de acolo mi s-a scurs din pahar în suflet. Asta-i tot. Apuc grijuliu cu stânga steluţa şi mă uit împrejur: trebuie să sparg paharul. Pentru acest caz, o mână prevăzătoare a aşezat în iarba moale un pietroi. Lovesc de piatră paharul acela, iar steluţa, încă umedă, i-o întind colonelului Kravţov. Acesta măsoară pe epoletul meu drept, cu o mică riglă de comandament, un loc. A patra stea trebuie să fie exact pe dunga roşie, iar centrul ei trebuie să se afle cu 25 milimetri mai sus decât precedenta. Iat-o, umedă, înfiptă la locul ei. Acum e rândul meu să gust ceva, să sorb puţină apă, să domolesc vodca cu un castravecior.

— Dar unde ţi-e paharul?

Aşa se cade să fiu întrebat. Doar am doi umeri. Doi epoleţi, două steluţe suplimentare. Aşadar, şi două pahare… la începutul ceremoniei. Întind cel de-al doilea pahar, şi iarăşi lichidul de foc, rece ca gheaţa, a început să-şi joace bulele în lumină. Din nou până la fund.

De astă dată m-am ridicat. Din picioare e mai uşor de băut. E permis să te ridici. Nimeni nu va obiecta. S-ar fi putut să beau şi primul pahar stând în picioare. Tradiţia nu interzice. Numai paharele să fie pline. Numai să nu-i scape ofiţerului nepreţuitele picături diamantine.

A doua steluţă, ca o mândruţă, a scânteiat în micul şuvoi de vodcă. Mi-a trecut prin suflet arzătoarea mângâiere. Au ţiuit schijele paharului izbit de piatră. Şi iată că s-a ivit şi pe-al doilea epolet, umedă şi ascuţită-n colţuri, cea de a doua stea. Acum Kravţov îşi toarnă sieşi. Până la margini. Şi fiecare îşi toarnă la fel. Mâna ta îţi este stăpână. Torni cât vrei. Dar dacă-l respecţi pe Vitea Suvorov, toarnă paharul plin. Iar dacă nu-l respecţi cumva, atunci toarnă cât ştii tu. Numai să bei până la fund.

— Să bem…, propune cu smerenie colonelul.

În acest moment nu se cuvine să spunem pentru ce bem. Bem, şi cu asta basta. Sorb cu toţii încet, fără grabă. Toţi beau până la fund. Numai eu nu. Acum am dreptul să mă uit la fiecare. Cine, cât şi-a turnat. Cine paharul plin şi cine de două treimi. Dar toţi au paharele pline. Iar acum iată că ale tuturor sunt zvântate. Acum pot şi să zâmbesc. Dar nu cu toată gura. Căci, după tradiţie, continuu să fiu locotenent-major, cu toate că ordinul a avut data de ieri, cu toate că astăzi mi s-au şi pus noile stele la epoleţi.

Iată că şi Kravţov şi-a golit paharul. A sorbit puţină apă. Acum trebuie să urmeze o propoziţie rituală…

— Regimentul nostru a crescut!

Abia din acest moment se consideră că ofiţerul a fost înălţat în grad. Deci numai din acest moment sunt căpitan. Toţi au încep a striga, a se agita. Toţi zâmbesc. Urări, felicitări. Acum pot să vorbesc. Râd cu toţii. Acum s-a terminat cu

ceremonialul. Tradiţia la o parte. Începe chiolhanul ofiţeresc. Şi dacă adevărul se află în vin, apoi n-are decât să fie de partea noastră. Dă o fugă, Tolik, la pârâu. Tu eşti cel mai tânăr. Va veni, Tolik, şi vremea ta. Fi-va sărbătoare şi pe uliţa ta. Neapărat va fi.

10

Arşiţă. Praf. Nisipul ne scrâşneşte între dinţi. E numai stepă de la un orizont la celălalt. Un soare alb, nemilos şi impasibil bate fără cruţare în ochi, precum un bec de anchetator la interogatoriu. Doar rar de tot, câte un copăcel contorsionat, frânt de viscolul din stepă, mai încalcă monotonia aceasta înfricoşătoare.

Omule bun, scuipă, cruceşte-te şi întoarce-te acasă. Tu n-ai ce căuta pe aici. Noi însă, păcătoşii, vom merge înainte, acolo unde stepa cea pârjolită este brusc întreruptă de malul abrupt al noroiosului Ingul, acolo unde s-au îngrămădit în mirajul tremurător scheletele unor foişoare de pază, acolo unde zeci de rânduri de sârmă ghimpată au împresurat nişte pădurici pipernicite, alungând orice speranţă. Copăceii sunt secătuiţi. Frunzele cenuşii, acoperite cu un strat gros de pulbere. Dar poate că foişoarele nu sunt de pază? Poate-s ale unor geologi? Ori poate sunt sonde de petrol? Dar de unde naiba să fie petrol pe-aici! Iată că foişoarele sunt cu reflectoare şi mitraliere. O mulţime de foişoare. O mulţime de mitraliere. Ei, asta înseamnă că nu am greşit. Înseamnă că ţinem bine direcţia. Păşiţi pe drumul cel drept, tovarăşi! Pe-aici trebuie să mergem. Joltîie Vodî. Va veni o vreme când numele acesta va avea o rezonanţă sinistră, la fel ca Hatîn, Oswiecim, Suhanovo, Babii Iar, Buchenwald, Hîştîm. Dar vremea aceea n-a sosit încă. Aşa se face că la auzul acestui nume înspăimântător, burtăverdele nu se cutremură. Acest nume nu-l şochează şi nu-l face să i se furnice pielea. Deocamdată numele acesta nu le provoacă nicio asociere de fapt nu numai burtăverdelui, dar nici măcar deţinuţilor ce sunt mânaţi de la staţia de cale ferată într-o nesfârşită coloană. Ba mulţi se mai şi bucură: bine că nu-i Kolîma, nu-i Novaia Zemlia. Ucraina, pe toţi dracii, înseamnă că vom rămâne-n viaţă, băieţi. Nici nu vor afla curând, sau poate că nu vor afla niciodată că de la Comitetul Central există legătură directă cu directorul „uzinei de argile“, unde urmează să lucreze. Nu se cade ca ei să afle că oamenii de vază de la Comitetul Central îi telefonează zilnic directorului, interesându-se de productivitatea uzinei. E importantă uzina asta, mai importantă chiar decât cea de tancuri, de la Celeabinsk. Aşadar, n-aţi prea avut baftă, băieţi, că sunteţi mânaţi aici. Nu vă bucuraţi de raţiile grase şi de ciorbele cu carne. Cei cărora vor începe să le cadă dinţii şi părul, aceia vor fi mutaţi degrabă într-un alt loc. Cei care ajung să ghicească ce soi de argile sunt pe-aici, de asemenea vor fi ridicaţi, apoi chiar dacă voi toţi, cei din lagăr, vă veţi răscula, nu va fi o problemă, căci paza de la Joltîie Vodî e de nădejde, iar la nevoie îi venim şi noi în ajutor. Trebuie să aveţi în vedere că alături de voi, ca vecin, se află cel mai mare centru de instrucţie al Speţnaz. Cu ăştia nu e de joacă. Mai bine staţi şi crăpaţi acolo încetul cu încetul, şi nu v-o luaţi în cap acolo, la „uzina de argile“.

11

Praf. Arşiţă. Stepă. Sărim cu paraşuta. Sărim mult. De la mare înălţime. De la mică înălţime. De la foarte mică. Sărim în două fluxuri de pe An-l2 şi în patru fluxuri de pe An-22. Dar vă puteţi măcar imagina o lansare în patru fluxuri? Pe dracu', nu sunteţi în stare. Numai cel care a sărit – numai acela ştie ce înseamnă asta. Sărim zi şi noapte. Joltîie Vodî înseamnă de fapt Europa. Joltîie Vodî se află chiar lângă Kirovograd. Numai că pe aici întotdeauna e zăpuşeală, fără pic de nor. Pe aici aproape nu întâmplă să fie vreme nefavorabilă pentru zbor, şi tocmai de aceea se strâng aici din toate colţurile ţării companii, batalioane, regimente şi brigăzi Speţnaz, care sunt lansate cu paraşuta din luna iunie până-n septembrie. Doamne, trimite o răpăială de ploaie! De ar muia blestematul acesta de aerodrom, care e tare precum granitul dar de fapt e pur şi simplu argilă şi nu trebuie să fie betonat. Soarele l-a betonat mai bine ca oricare tehnolog. Zău, trimite o ploaie torenţială! Să se moaie, la dracu'! Te rugăm cu toţii, Doamne, şi suntem mulţi aici. Mii. Zeci de mii. Eh, haide, trimite o răpăială.

12

Iată că se apropie o furtună, precum revoluţia mondială, alene şi şovăielnic. Stepa e uscată la refuz. Vântul goneşte trâmbe de pulbere. Orizontul e învăluit în negură, iar cerul străluceşte în depărtări. Hăt departe huruie slab un tunet. Însă nu plouă. Ah, ce mi-aş mai expune faţa la picăturile acelea mari de apă. Dar uite că nu voi avea parte de ea. Mâine va fi o canicula istovitoare, va bate un vânt arzător, cu particule infime de nisip. Va fi doar stepa fără de margini, pârjolită. Iar noi, cu gâtlejurile uscate, vom răcni „Ura!". Uite-aşa cum răcnim şi acum. Floarea Speţnaz-ului e rânduită de la un capăt la celălalt al pistei de decolare. Marea de salopete albastre decolorate, colbuite, se unduieşte uşor.

— DREPŢI! PENTRU ONO-OR SPRE DREAPTA!!! Fanfara a început tunător marşul de întâmpinare şi din acel moment nu-mi mai trebuie nici apă, nici ploaie. Marşul m-a luat pe aripile sale. În depărtare s-a ivit un automobil cu un mareşal enorm şi, zărindu-l, batalionul unu a început a urla „Ura!". Salutul soldăţesc porni a se întinde printre rânduri: „A-a-a-a!" Probabil că urlând astfel, se ridicau batalioanele la atac. Ura-a-a-a!

— Tovarăşe mareşal al Uniunii Sovietice, vă prezint corpul reunit cu destinaţie specială pentru executarea revistei de front şi a parăzii. Şeful Direcţiei a 5-a, general-colonel Petruşevski.

Mareşalul se uită la nesfârşitele şiruri de diversionişti şi zâmbeşte. Generalul Petruşevski îşi prezintă oastea:

— Brigada a 27-a a Regiunii Bieloruse!

— Bună ziua, cercetaşi! răcni gâtlejul mareşalului.

— SĂ… TRĂ… TOV… Ma… Un… Sovie…!!! răcni drept răspuns brigada 27.

— Vă adresez mulţumiri pentru serviciile aduse!

— Servim… Uniu… Sovie…! urlă iarăşi a 27-a.

— Brigada a 3-a marină Speţnaz din Flota Mării Negre!

— Bună ziua, cercetaşi!

— Batalionul 72 independent de instrucţie Speţnaz!

— SĂ… IŢI…

— Brigada a 13-a Speţnaz a Regiunii militare Moscova!

— Batalionul 224 independent Speţnaz al armatei de tancuri gardă!

Îşi strigă mareşalul saluturile, iar ecoul îi mână cuvintele dincolo de orizont:

— VĂ ADRESEZ MULŢUMIRI PENTRU SERVICII! SERVICII! SERVICII!

Aspru şi sever e ceremonialul parăzilor militare. Te umple de bucurie. Aceste reviste nu sunt ele degeaba născocite. Nicidecum degeaba. Maşina generalului Petruşevski înaintează, la dreapta şi puţin mai în urma celei a mareşalului. Oare ce licăreşte în ochii generalului? Mândria! Cred şi eu că mândria. Minunează-te, mareşale, de flăcăii mei. Ce, sunt ei mai prejos de bandiţii lui Marghelov? Ah, nu-s deloc mai slabi! Nu, nu, deloc!

— Brigada a 32-a Speţnaz a Regiunii militare Transcaucaziene.

— Bună ziua, vitejilor!

— SĂ… TRĂIŢI…!!!

Aerodromul pare fără sfârşit, iar Speţnaz se întinde ca un lan infinit.

— Vă adresez mulţumiri pentru servicii!

După fiecare mare aplicaţie, trupele sunt adunate, conform tradiţiei, pentru o verificare generală. Tradiţia durează de sute de ani. În felul acesta, după o bătălie, conducătorul de oşti îi aduna pe cei rămaşi, îşi socotea pierderile, îi felicita pe învingători. Acum tocmai s-au încheiat nişte aplicaţii de mare amploare. Dar numai aici, pe câmpia asta fără margini, când toţi participanţii sunt adunaţi la un loc, se poate imagina forţa nemaipomenită a Direcţiei a 5-a GRU. Şi nici măcar nu sunt încă toţi de faţă!

— Compania 703 independentă Speţnaz, a Armatei a 17-a.

De bună seamă că mareşalul, deplasându-se în lungul formaţiilor, este frământat de un gând: asupra cui să sloboadă el din lesă toată această oştime? Asupra Europei? Asupra Asiei? Ori poate asupra unor tovarăşi din Biroul Politic? Ei, ce mai stai pe gânduri, mareşale? De ce pregeţi? Doar aici toţi suntem de-ai noştri. Toţi suntem fără milă. Dă-ne drumul din lanţ, şi toată Rusia o înecăm în sânge. Numai să dai comanda. Dar n-o să-i ucidem pe toţi, desigur, nu pe toţi. De e vreunul cu vilă mare şi cu maşină prelungă, de ăştia nu ne-atingem. Doar nu-i nici un păcat să ai o vilă şi maşină lungă. Nici de cei care vorbesc despre dreptatea socială n-o să ne atingem. E un păcat ăsta, ce-i drept, dar nu prea mare. O mai iau şi razna oamenii. Ce să te aştepţi de la ei, nişte aiuriţi. Îi vom ucide, mareşale, numai pe cei care îmbină laolaltă cele două păcate: adică pe cei care clămpănesc despre dreptate, şi se plimbă în maşini din cele lungi. Pe ăştia-i spânzurăm ca pe câinii turbaţi, de felinare, de stâlpi de telegraf, căci de la ei se revarsă, mareşale, toate năpastele pe pământul nostru, numai de la ei. Aşa că sloboade lanţul,

mareşale! Eh, mareşale! Doar ştii bine că dacă nu o vei face tu, atunci succesorul tău va slobozi Speţnaz-ul din lanţ. Îi va da drumul. Fii sigur de asta. Şi va fi sânge mult. Cu cât veţi tergiversa mai mult, cu atât mai mult sânge va fi după aceea. Dar va fi! Va fi! Ura-a-a-a! Ura!

Urletul se rostogoleşte pe câmpie. Trece peste văioagele depărtate, uscate din lipsă de ploaie, răzbate ca un lătrat ecoul mugetului nostru.

— Trecem la treabă, flăcăi? întreabă mareşalul.

— A-a-a-a-a, rage Speţnaz-ul cuprins de entuziasm drept răspuns, trecem adică, trecem la treabă.

13

Lucrăm. Lucrăm ziua şi noaptea, încât nici nu mai distingem zilele şi nopţile. Totul se roteşte într-o succesiune cenuşie. Salturi de zi. Salturi pe timp de noapte. Salturi prin catapultare, dar acestea nu sunt pentru toţi. Salturi din stratosferă, dar şi acestea sunt numai pentru aleşi. Concursuri. Concursuri. Şi iarăşi salturi. Pulbere amară între dinţi. Ochii ne sunt roşii. Turbarea e gata să răbufnească din noi. Uneori ne cuprinde complet apatia şi ne pliem fără nicio emoţie paraşutele. De-am termina mai repede cu pliajul, ca să dormim vreo treizeci de minute. Ori poate să mai verific o dată pliajul? Ia mai dă-o-n... Lupte de instrucţie. Napalm. Câini. NKVD. KGB. Iarăşi trageri şi din nou salturi cu parașuta. Iar moartea ne paște mereu. Nu, încă n-a luat pe nimeni sub aripile ei negre. Dar e alături, bătrâna. Nu doarme deloc. La batalionul 112 independent se verifică o nouă paraşută: D-l-8. E o paraşută proastă. Celor din Speţnaz le e teamă de ea. Nu vor să sară cu D-l-8. Ceva nu e în regulă cu ea. La fiecare sută de salturi se întâmplă cel puţin o ratare. Sunt aici şi constructorul paraşutei şi paraşutiştii de încercare. Ne lămuresc că nu le-am pliat noi cum trebuie, că nu le-am păstrat cum se cuvine. Ia mai duceţi-vă-n... Că doar ai noştri se dau de pământ, nu voi. Un plutonier din batalionul 112 a sărit, i s-au nimerit suspantele peste cupola paraşutei; noroc că le-a izbit cât a putut cu cuţitul. A aterizat bine. Lin. Iar jos îl luau peste picior: trebuia nu să le izbească chiar aşa, ci să găsească mai întâi unde sunt cusute cu fir de mătase şi firului acela să-i fi drumul. Dar plutonierului, după cele păţite, nu-i ardea deloc de asemenea glume. I-a înjurat de mamă pe glumeţi, laolaltă cu constructorul paraşutei.

Moartea ne este vecină. Uite colo, după gardurile acelea. Joltîie Vodî sunt la doi paşi. Lagăre de concentrare. Uraniu, prin urmare şi moarte. Ce, parcă nu de aici îşi aleg şefii *păpuşile* şi *gladiatorii?* Zone interzise. Foişoare de pază. Turnuri de paraşutare. Totul este colea. Lagărul de concentrare şi noi. De ce oare? Ca să ne sperie? Ori poate mai e vreun motiv ca centrul principal de instrucţie al Speţnaz să fie ţinut lângă minele de uraniu? Lângă un lagăr de concentrare. Alături de moarte.

14

Şi iarăşi salturi. „Căpitan Suvorov. Această paraşută am pliat-o eu personal”. Operaţia întâi. Am fixat vârful cupolei. „Această paraşută am pliat-o eu personal”. Gata? Ia săltaţi. Înainte. Înainte. Înainte. „General-maior Kravţov. Această paraşută am pliat-o eu personal”. Mă uit îndelung, perplex la semnătura vecinului meu care tocmai a terminat pliajul. Ceva nu-mi era clar în aceste cuvinte. Ceva nu era în regulă. Dar de fapt creierii îmi erau amorţiţi. De nesomn. Îmi încordez chinuitor conştiinţa şi deodată mă luminez:

— Tovarăşe GENERAL!

— Stai uşor, Vitea, nu striga. Da, da. Eu sunt, şi începe să râdă. Numai să nu strigi. De 32 de ore sunt general. Tu eşti primul care te-ai prins.

— Vă felicit…

— Mulţumesc.

— La mai mare…

— Vorbeşte mai încet. O să bem mai târziu. Acum n-avem timp. Ah, drace. M-am istovit de tot. Dar tu ţi-ai pliat paraşuta?

— Pe amândouă, tovarăşe general.

— Ei, pe amândouă să le predai.

— Am înţeles, le predau.

Şi presimţind ceva, contrar regulamentelor, am întrebat:

— Astăzi nu sar?

— N-ai să mai sari niciodată.

— E clar.

Cu toate că nimic nu-mi era clar.

— Eşti chemat la Kiev. Iar de acolo, probabil, vei fi chemat la Moscova.

— Am înţeles.

— Nu scapi nimănui niciun cuvânt despre chemare. Pentru întocmirea documentelor, la secţia front ai să spui că chemarea este de la Direcţia generală a 10-a din Statul Major General.

— Am înţeles.

— Atunci la revedere, căpitane. Şi mult succes.

15

— Căpitane, există o hotărâre prealabilă a Statului Major General: să fii lansat în spatele frontului inamic pentru executarea unei misiuni speciale, îmi zice un general necunoscut, măsurându-mă cu o privire ca de plumb. De cât timp ai nevoie pentru pregătire?

— De trei minute, tovarăşe general.

— De ce nu de cinci? şi zâmbeşte pentru prima dată.

— Trebuie doar să dau fuga la toaletă. Trei minute sunt suficiente.

Apoi, gândind că s-ar putea să nu-mi înţeleagă gluma, am adăugat:

— Toată noaptea am călătorit pân-aici cu un autobuz, acolo n-a fost nici o posibilitate.

— Nikolai Gherasimovici, se adresă cuiva generalul, conduceţi-l pe căpitan.

După două minute şi jumătate mă aflam din nou în faţa generalului.

— Acum eşti gata?

— Gata, tovarăşe general.

— Oriîncotro?

— În foc şi-n apă, tovarăşe general.

— Şi chiar nu te interesează unde?

— Mă interesează, tovarăşe general.

— Dacă am decide să te pregătim foarte îndelung, de pildă cinci ani, pentru executarea unei misiuni? Cum ai reacţiona?

— Pozitiv.

— De ce?

— Asta înseamnă că misiunea va fi cu adevărat serioasă. Îmi convine.

— Ce ştii dumneata, căpitane, despre Direcţia generală a 10-a, a Statului Major General?

— Asigură livrări de armament tuturor celor ce luptă pentru libertate, pregăteşte comandanţi pentru mişcările naţionale de eliberare, trimite consilieri militari în Asia, Africa, Cuba…

— Ce-ai spune despre o propunere de a deveni ofiţer, în Direcţia generală a 10-a?

— Ar fi cea mai mare onoare pentru mine.

— Direcţia generală a 10-a trimite consilieri în ţări cu climă caldă-umedă şi călduroasă-uscată. Ce preferi?

— Caldă umedă.

— De ce?

— Ar fi Vietnamul, Laosul, Cambodgia. Acolo se dau lupte, pe când în cea caldă uscată a încetat focul…

— Aici greşeşti, căpitane. Uneori războiul direct, pe faţă se mai întrerupe, e adevărat, dar cel secret niciodată. Analizăm problema trimiterii dumitale în război. În războiul secret.

— La KGB?

— Nu.

— Dar există război secret fără participarea KGB-ului?

— Există.

— Şi războiul acesta e dus de Direcţia generală a 10-a?

— Nu. E dus de Direcţia generală a 2-a a Statului Major General – GRU. Pentru mascarea existenţei sale, GRU utilizează diverse organizaţii, inclusiv Direcţia generală a 10-a. Pe dumneata, căpitane, te vom trimite la academia secretă a GRU, dar totul va fi organizat ca şi când ar urma să devii consilier militar. Direcţia generală a 10-a este o acoperire. Toate documentele vor fi întocmite numai la Direcţia generală a 10-a. Această direcţie te va chema la Moscova, iar acolo te vom lua în secret să dai nişte examene.

— Şi dacă n-am să trec examenele?

El fornăie a dispreţ:

— Atunci o să te dăm cu adevărat Direcţiei generale a 10-a şi vei deveni pe drept cuvânt consilier militar. Te vor lua, căci le eşti pe plac. Dar şi nouă ne eşti pe plac. Suntem convinşi că vei trece examenele căci altfel n-am fi stat de vorbă cu dumneata.

— Totul e clar, tovarăşe general.

— Dacă-i aşa, trebuie să îndeplineşti câteva formalităţi. Scoase din fişet o foaie de hârtie ca o bancnotă nou-nouţă de zece ruble, având stemă şi inscripţia „Strict secret“.

— Citeşte şi semnează.

Pe foaie sunt douăsprezece puncte scurte. Fiecare începe cu cuvântul: „se interzice“, încheindu-se cu ameninţătorul avertisment „se sancţionează cu pedeapsa maximă“. Iar încheierea glăsuieşte: „Încercarea de a face public acest document, sau oricare din părţile lui se sancţionează cu pedeapsa maximă“.

— Eşti pregătit?

În loc de răspuns eu doar am înclinat capul. El îmi împinge un stilou. Am semnat, iar foaia a dispărut în adâncul fişetului.

— Ne vom întâlni la Moscova, căpitane.

16

După ce am predat serviciul unui foarte tânăr locotenent-major m-am prezentat în faţa comandantului meu, de-acum fost comandant.

— Tovarăşe general, căpitanul Suvorov, permiteţi să mă prezint cu ocazia mutării la Direcţia a 10-a, a Statului Major General.

— Ia loc.

Mă aşez. Mă privi îndelung, drept în faţă. I-am susţinut privirea. Generalul era concentrat şi sever. Nu-mi zâmbea.

— Tu, Viktor, pleci acum la o treabă serioasă. Eşti luat de Direcţia a 10-a, dar cred că asta e doar o mască. Am impresia vei fi luat undeva mai sus. Poate chiar în GRU. La *Acvarium*. Cei de acolo nu au pur şi simplu dreptul să vorbească despre asta. Dar să ţii minte cuvintele mele: vei sosi la Direcţia generală a 10-a însă te vor lua în alt loc. Probabil chiar aşa va fi. Dacă analiza mea, a ceea ce se petrece, e corectă, te aşteaptă nişte examene foarte serioase. Dacă vrei să le treci, caută întotdeauna să fii tu însuţi. În tine e ceva de delincvent, ceva pervers, dar nu căuta să ascunzi acest lucru.

— Nu voi ascunde.

— Şi caută să fii bun. Întodeauna să fii bun. Îmi promiţi?

— Promit.

— Dacă vei fi obligat să ucizi un om, să fii bun! Zâmbeşte-i înainte de a-l ucide.

— Am să mă străduiesc.

— Iar dacă tu vei fi ucis, să nu te tânguieşti şi să nu plângi, Căci nu ţi se va ierta. Să zâmbeşti atunci când vei fi omorât. Să zâmbeşti călăului. Prin asta vei deveni nemuritor. Oricum, fiecare din noi va crăpa cândva. Tu să crăpi omeneşte,

Vitea, ca un om mândru. Îmi promiţi?

În ziua următoare un autobuz verde m-a dus la un grup de ofiţeri ce se afla într-o staţie pustie de cale ferată, unde tocmai se forma o garnitură de vagoane – eşalon militar. Toţi fuseseră chemaţi la Moscova de Direcţia generală a 10-a a Statului Major General. Toţi urmau să devină consilieri în Vietnam, Algeria, Yemen, Siria, Egipt. În acest grup mă aflam şi eu. Din acel moment am încetat să mai exist pentru toţi prietenii, colegii, şefii şi subordonaţii mei. Primul punct al documentului pe care-l semnasem îmi interzicea orice contact cu toţi oamenii pe care i-am cunoscut în trecut.

CAPITOLUL VI

1

Măicuţă-Rusie, mâna unui copil de pe rambleul căii ferate îmi face în numele tău semne de bun-rămas, tu îţi dezvălui în faţa mea întinderile de necuprins. Plopi, mesteceni, brazi pitici, biserici jefuite, fetiţe la cosit, coşuri de uzină şi iarăşi copii pe rambleu. Îmi fac semne zâmbindu-mi. Poduri şi iar poduri. Fluviul Desna rămâne în urmă, o dată cu tunetul bolţilor de oţel. Konotop, Kaluga. Roţile păcăne la joante. Tac, tac, tac. Întreg vagonul vuieşte. În vagonul nostru se chefuieşte. În vagon toţi sunt de-ai noştri. Garnitura întreagă e militară. Fără străini. În vagon sunt numai consilieri militari. Viitori consilieri. Aşa încât pasagerii vagonului beau închinând pentru viitorul lor. Pentru Direcţia a 10-a. Pentru generalul-colonel Okunev. O nouă sticlă a pornit pe circuit. Bea, căpitane! Pentru stele, căpitane. Din cele mari îţi dorim, căpitane! Mulţumesc, maiorule, şi ţie la fel! Ochii sunt aprinşi. Ochii tuturor ard în delir. Noi toţi suntem ca nişte ahtiaţi după război. Ce, parcă ne-am dus la şcolile militare numai ca să controlăm cum şi-au curăţat soldaţii cizmele? Nicidecum. Noi am mers la acele şcoli ca nişte romantici adepţi ai războiului şi iată-i acum pe fericiţii cărora Direcţia a 10-a generală le va oferi asemenea posibilitate. Pentru A 10-a, fraţilor! Pentru A 10-a?

Suntem mulţi în vagon. Artilerişti, infanterişti, tanchişti. Ieri nici nu ne cunoşteam, dar ne-am şi împrietenit. Şi o altă sticlă a pornit din mână-n mână. Pentru voi, băieţi, s-aveţi noroc. Pentru stelele voastre. Dar pe mine unde m-or purta dracii? În documentele mele este trecută Cuba, dar asta de bună seamă numai pentru că în grupul nostru nu mai e nimeni pentru acea ţară. Aici sunt mulţi pentru Egipt, mulţi pentru Siria. Câţiva pentru Vietnam. Dacă ar fi fost într-adevăr careva pentru Cuba, mie mi s-ar fi născocit altceva. Desigur, Kravţov bănuieşte, presupune că Cuba e doar o deghizare. Dar nici el nu ştia nimic cu certitudine. Kravţov. Generalul. Îl văzusem general. Dar atunci era într-o salopetă prăfuită şi cu o beretă albastră, decolorată, la fel ca toţi, prin nimic deosebit de soldaţii Spetnazului. Caut să mi-l imaginez într-o uniformă adevărată, de general, cu epoleţi de fir şi lampasuri late. Dar nu reuşesc. Îl am mereu în minte numai aşa cum a fost el în momentul întâlnirii noastre dintâi: într-o bluză curăţică, cu epoleţi de locotenent-colonel, cu chip de căpitan tinerel. Numai succese să aveţi, generale.

2

Krasnaia Presnia e cel mai puternic nod feroviar militar din lume. Garnituri. Garnituri. Garnituri de vagoane. Şi toate despărţite prin garduri înalte. Toate sub lumina orbitoare a unor reflectoare. Garnituri cu tancuri pentru Germania. Garnituri cu recruţi pentru Cehoslovacia. Zăngănituri, bufnete.

Locomotive diesel, de manevră, formează garniturile. Pentru Orientul Îndepărtat, o garnitură cu tunuri. Iată şi nişte containere. Pază în jurul lor ca în jurul lui Brejnev. Depozite. Depozite. Depozite. Încărcare şi descărcare. Aici e o garnitură cu soldaţi demobilizaţi, sosiţi din Polonia. Iar imediat alături, nişte vagoane pentru deţinuţi, cu ferestre înguste, prelungi. Ferestrele sunt date cu vopsea albă. Ferestre zăbrelite, căci Krasnaia Presnia nu e doar un centru militar, ci şi o închisoare de tranzit. Soldaţi cu câini de pază. Epoleţi roşii. Garnitura de vagoane-închisoare intră încet în zona specială. O poartă enormă, de oţel. Sârmă ghimpată. Lumină albăstruie, orbitoare. Aici sunt garnituri destinate închisorilor de la Bodaibo, de la Cerepoveţ, de la Severodvinsk, de la Joltîie Vodî. Dar iată şi enormele blocuri ale punctului militar de tranzit. Grupul consilierilor pentru Yemen! Treceţi în blocul B, camera 217. Consilierul pentru Cuba! Prezent! Căpitan Suvorov. Da. Urmaţi-mă. Un maior tânăr, chipeş, mă conduce pe lângă nişte garduri înalte şi stive de lăzi verzi. Pe aici, căpitane. Într-o curte minusculă ne aşteaptă o maşină sanitară cu cruci roşii. Poftiţi, căpitane. Uşa s-a închis cu zgomot în urma mea şi maşina s-a urnit. În vreo două rânduri s-a oprit – probabil pentru control, la ieşirea din zona interzisă. Şi uite că sunt purtat prin Moscova. Ştiu că nu sunt dus pe un drum drept, ci pe străzile întortocheate ale marelui oraş. Maşina virează adesea şi staţionează îndelung la stopurile intersecţiilor. Dar acestea sunt doar supoziţii de-ale mele, căci nu pot să văd nimic: ferestrele sunt mate, la fel ca cele ale unui vagon închisoare.

3

Care este presiunea specifică la sol a tancului american M-60? Care rachete antitanc vă plac mai mult: cele americane sau cele franceze? De ce? De ce scările în spirală din castele se răsucesc de jos înspre stânga, în sus, şi nu de jos înspre dreapta, în sus? De ce roţile din faţă ale unei căruţe sunt mici, iar cele din spate sunt mari? Ce înseamnă expresia „trei linii”? De ce la puşca rusească Mosin ghinturile pornesc din stânga, în sus spre dreapta, iar la puşca japoneză Arisaka dimpotrivă? Care sunt deficienţele de principiu ale motorului rotativ Wankel? Cât cântăreşte o vadră de mercur? Ce tip de femei vă place? Câte numere ale revistei „Ogoniok” se tipăresc într-un an? Cine a folosit pentru prima oară „învăluirea pe verticală”? Ce înseamnă litera L în denumirea avionului sovietic de vânătoare-bombardament „Su-7 BKL“? Dacă vi s-ar ordona să modernizaţi bombardierul american B-58, ce anume parametri aţi îmbunătăţi în primul rând? De ce la tancurile germane „Pantera“ s-a utilizat suspensia în eşichier? În divizia de infanterie moto sovietică există 257 tancuri. După părerea dumneavoastră, acest număr ar trebui micşorat sau sporit? Cu cât anume? De ce? Cum ar influenţa acest lucru organizarea aprovizionării diviziei? Întrebările curg una după alta. Niciun timp de gândire. Îndată ce ai început să te gândeşti, urmează o nouă întrebare. Cine e Cehov? Un lunetist din divizia 138 infanterie, a Armatei a 62-a. Dar Dostoievski? Bizare întrebări. Cine nu-l cunoaşte pe Dostoievski? Nikolai Gherasimovici Dostoievski e general-maior, şeful statului major al Armatei a 3-a de

izbire. Ei râd. Căpitane, ce spui dumneata nu e tocmai ceea ce vrem noi, dar îţi acceptăm răspunsurile. Ele te caracterizează foarte expresiv. Iar dacă uneori se întâmplă să râdem, nu te fâstâci. Dar ce, m-am fâstâcit eu vreodată?

4

Am impresia că mi s-a pus un milion de întrebări. Dar mai târziu am socotit că au fost în jur de cinci mii: cincizeci de întrebări pe oră, 17 ore zilnic, timp de 6 zile. La unele întrebări sunt nevoit să răspund timp de cinci, iar uneori chiar de zece minute. La altele doar câteva secunde. Uneori întrebările se repetă. Câteodată una şi aceeaşi întrebare se repetă rapid, de câteva ori. Dar nu trebuie să mă enervez. Răspunde mai repede. Să nu încerci să minţi, să nu umbli cu vreun şiretlic. Aşadar, câtă vodcă puteţi să beţi dintr-o dată? Iată fotografiile a zece femei. Care vă place mai mult? 262 înmulţit cu 16. Mai repede. Mental. Nu e foarte greu. Trebuie să înmulţeşti mai întâi 262 cu 10 apoi să adaugi jumătate din ce ai obţinut, şi încă o dată 262. Examinatorul te ţintuieşte cu privirea. Mai repede, căpitane. Doar e un fleac. Mă uit în tavan. Adun chinuitor de greu totul laolaltă. Acum privesc drept în faţă. Unui predecesor al meu i se pusese exact aceeaşi întrebare şi el notase cu creion foarte subţire toate calculele pe hârtia verde cu care este acoperită masa la care stau. Înhaț repede răspunsul gata scris, dar în aceeași clipă realizez că aici e o simplă provocare. Predecesorul meu nu putea să aibă un creionaș subțire. El nu putea să facă pe ascuns calcule pe hârtie, sub privirea aceea sfredelitoare. Așa că strâng din fălci și slobod propriul meu răspuns: 4192. Nici măcar nu mă uit la hârtia verde cu care este acoperită masa mea. Știu că acolo este un răspuns cu bună știință greșit. Iar întrebările curg precum boabele de mazăre: cum ați reacționa, căpitane, dacă v-am propune să vindeți pepeni verzi la piață?

Uneori în sală se află un singur examinator. Dar uneori sunt trei, iar alteori cincisprezece. Aveţi aici două sute de fotografii. Recunoaşteţi persoanele pe care le-aţi văzut în această cameră în timpul examenelor. Şi timpul acordat a început să curgă. Acum alegeţi persoanele pe care le-aţi văzut numai o singură dată în această cameră. Din textul acesta tăiaţi toate literele „0“, subliniaţi toate literele „A“, încercuiţi toate literele „S“. Nu acordaţi atenţie acţiunilor acestui individ, nici emisiunii radio. Şi iarăşi timpul începe a se depăna. Individul se strâmbă în fel şi chip la mine, caută să-mi smulgă creionul, smulge scaunul de sub mine. Iar radioul urlă cât îl ţin puterile: taie „S“-urile, subliniază „0“-urile… Uneori se întâmplă ca în timpul examenelor să se aducă direct în cameră un prânz bogat, iar alteori se uită total de acest lucru. Uneori sunt lăsat să merg la toaletă de la prima cerere, iar alteori sunt nevoit să-i rog de câte trei ori. În fiecare zi sunt adus până la ultima limită a posibilităţilor mele intelectuale şi fizice. Atât eu, cât şi ei simţim absolut evident această limită. Târziu, după miezul nopţii, mă prăvălesc fără a mă dezbrăca, pe patul meu şi adorm într-o clipă. Dar iată că tocmai acel moment îl aşteaptă ei: îmi aprind o lampă orbitoare în faţa ochilor. Înmulţeşte 262 cu 16! Hai, mai repede. Mental. E atât de simplu! Doar ai răspuns la această întrebare. Ei,

ce-i cu tine! 4192, le strig eu. Şi lumina se stinge.

5

Mult mai târziu am aflat că persoanele care au răspuns corect la mai mult de 90% din întrebări nu sunt acceptate aici. Cei foarte deştepţi nu sunt necesari. Totuşi principalul la examene nu îl constituie stabilirea nivelului de cunoştinţe. Nicidecum. Capacitatea de a însuşi o mare cantitate de informaţii într-un timp scurt, în stare de emoţie puternică şi în condiţii de impedimente diverse – ăsta-i principalul. Iar în afară de aceasta se stabileşte dacă ai sau îţi lipseşte simţul umorului, nivelul optimismului, echilibrul psihic, capacitatea de a munci intens, stabilitatea stării de spirit şi multe altele.

— Ei bine, flăcăule, eşti pe gustul nostru, mi-a spus la sfârşitul zilei a şasea un examinator cărunt. Noi avem o organizaţie serioasă. Aici regulile sunt atât de concise, încât le înţelege până şi cel ce nu vrea să le înţeleagă. Legea la noi e simplă: intrarea – o rublă, ieşirea – două. Asta înseamnă că e greu să intri în organizaţie, dar e şi mai greu să ieşi. Teoretic, pentru toţi membrii organizaţiei este prevăzută o singură ieşire – pe coş. Pentru unii această ieşire se întâmplă să fie onorabilă, iar pentru alţii ruşinoasă şi groaznică, însă pentru noi toţi există doar un singur coş. Numai prin el ieşim din organizaţie. Iată-l, coşul acela…

6

Credeam că chipul acelui colonel, din film, mă va urmări luată viaţa în coşmaruri nocturne. Dar nu l-am visat niciodată. În schimb mă gândesc mult la el. Şi uite ce nu înţeleg. Mi s-a explicat că i-au plăcut banii, i-a plăcut să bea, i-au plăcut femeile. Tocmai pentru bani s-a vândut unor agenturi străine. Să admitem că aşa este. El însă a avut excepţionale posibilităţi să fugă în Occident. Totuşi, uite că n-a fugit. Acolo, în Occident, ar fi avut din destul: şi bani, şi vin, şi femei, pe când la Moscova, oricum, nu putea să-şi cheltuiască banii. Şi nici nu-i chip să-ţi faci aici toate chefurile.

Un mujeratic ar fi fugit la femei şi la bani, dar el n-a fugit. Şi ştia că-l paşte crematoriul. De ce oare, fir-ar să fie? Mă zvârcolesc pe perna încinsă şi nu pot să adorm. E prima noapte fără examene. Ori poate că o telecameră mă urmăreşte în timpul nopţii? S-o ia dracu'! Mă ridic şi dau cu tifla spre toate colţurile. Dacă şi acum mă urmăriţi, înseamnă că mâine nu voi fi dus la Comitetul Central. Apoi, socotind că nu e suficient doar să le dau cu tifla, arăt telecamerei, în cazul când ea există cu adevărat, tot ce pot arăta. Vom vedea dimineaţă dacă voi fi alungat sau nu. După ce am demonstrat tot ce mi-a fost cu putinţă, m-am culcat satisfăcut şi am adormit, profund convins că a doua zi aveam să fiu expediat în Siberia, la comanda unei companii de tancuri, iar dacă nu, atunci înseamnă că se poate trăi şi aici, iar controlul poate fi ocolit.

Dorm fericit şi dulce în patul meu. Dorm profund. Acum ştiu că dacă voi fi

primit în *Acvarium,* aceasta va fi o mare greşeală a spionajului sovietic. Ştiu bine că, dacă îmi va rămâne cândva cale de ieşire, nu va fi onorabilă. Ştiu de asemenea că nici nu voi muri în patul meu. Nu, cei de felul meu nu mor în patul lor. Ah, spionajule sovietic, mai bine m-ai fi slobozit de la bun început prin coş!

7

Sunt dus iarăşi undeva, într-o maşină cu ferestrele mate. Nu văd încotro anume, şi nimeni nu mă vede. Oare unde sunt dus? La Comitetul Central, sau în Siberia? Pe cât se pare, totuşi la Comitetul Central, căci dacă ar fi fost în Siberia, geamantanul meu ar fi fost aici, cu mine. Or, o dată ce geamantanul nu e, asta poate să însemne că sunt dus undeva nu de tot, ci într-o scurtă vizită urmată de întoarcerea la locul de unde sunt dus.

Dincolo de ferestre vuieşte imensul oraş. Înseamnă că suntem undeva în centru. Ori poate că e Lubeanka[15]? Lângă Lubeanka, în piaţa Dzerjinski întotdeauna e un zgomot ca de la cascada Niagara. Nu ştiu de ce mi se pare că ne aflăm chiar lângă Lubeanka. Dar nu e nimic ciudat, căci Comitetul Central e chiar alături. Maşina noastră staţionează îndelung, apoi intră undeva cu precauţie. În urmă se aude scrâşnetul unei porţi metalice. Se deschide uşa maşinii: coborâţi.

Ne aflăm într-o curte mică, îngustă. De cele patru părţi sunt garduri înalte, străvechi. În spatele nostru e poarta. Sergenţi KGB o străjuiesc. Spre curtea aceasta sumbră dau câteva uşi. La unele din ele de asemenea se află pază KGB. La celelalte nu se vede paza. Sus, pe o cornişă, uguiesc nişte porumbei. Pe aici, vă rog. Căruntul arată nişte hârtii. Un sergent KGB salută: Poftiţi. Căruntul cunoaşte drumul. Mă conduce prin nişte coridoare nesfârşite. Covoare roşii. Tavane boltite. Uşi capitonate cu piele. Din nou mi se verifică documentele. Poftiţi. Un lift ne urcă la etajul doi. Alte coridoare. O anticameră spaţioasă. La o măsuţă stă o femeie în vârstă. Aşteptaţi, vă rog. Apoi căruntul mă împinge de la spate şi închide uşa după mine, el rămânând în anticameră.

Cabinetul e înalt, cu ferestre până în tavan. Nicio privelişte. Dincolo e un perete orb şi câţiva porumbei pe cornişă. Biroul e din lemn de stejar. În spatele lui stă un bărbat uscăţiv, cu ochelari cu rame aurii. Costum cafeniu, fără niciun semn distinctiv: nici medalii, nici ordine. În armată e bine: te-ai uitat la epoleţi şi gata, îi dai drumul: *tovarăşe maior, tovarăşe locotenent-colonel…* Dar aici, cum să încep? Aşa că nu încep în nici un fel. Pur şi simplu mă prezint:

— Căpitan Suvorov.

— Bună ziua, căpitane.

— Să trăiţi.

— Noi v-am studiat cu atenţie şi am hotărât să vă primim în *Acvarium,* desigur, după o pregătire corespunzătoare. Astăzi e 23 august. Această dată, căpitane, să o ţineţi minte pentru toată viaţa. Din această zi intraţi în nomenclatură, vă înălţăm la un etaj foarte înalt – în nomenclatura Comitetului Central. Pe lângă diverse privilegii de excepţie, vi se conferă încă unul: începând de astăzi nu vă mai aflaţi sub controlul KGB-ului. Începând de astăzi, KGB-ul nu

are dreptul să vă pună întrebări, să vă ceară a răspunde la ele, să întreprindă vreo acţiune împotriva dumneavoastră. Dacă veţi comite o greşeală, veţi raporta despre ea conducătorului dumneavoastră, iar el ne va raporta nouă. Iar dacă nu veţi raporta, noi oricum vom afla de acea greşeală. Dar în orice caz, oricare cercetare a acţiunilor dumneavoastră va fi întreprinsă numai de către conducerea GRU sau de către secţia organelor administrative ale CC-ului. Sunteţi obligat să raportaţi conducătorului dumneavoastră despre orice contact cu KGB-ul. Buna funcţionare a CC-ului depinde de măsura în care organizaţiile şi oamenii ce au ranguri în nomenclatura CC-ului vor şti să-şi păstreze independenţa faţă de oricare alte organizaţii. Bunăstarea CC-ului înseamnă şi propria dumneavoastră bunăstare, căpitane. Să fiţi mândru de încrederea pe care Comitetul Central o acordă cercetării militare şi dumneavoastră personal. Vă urez succes.

Am salutat ca la carte şi am ieşit.

8

Un lac imens, într-o pădure. În lungul malurilor numai stuf. Pe o râpă înaltă se zăreşte un crâng de mesteceni. Acolo, în spatele unui gard înalt, e vila noastră. O plajă minusculă. Bărci cu fundul în sus. Pe celălalt mal, de asemenea, se află nişte vile din bârne. Şi ele după garduri vopsite în verde. Şi ele păzite, căci aici e zonă specială. Vile. Dar vile numai pentru tovarăşi cu munci de răspundere. Şi nu e deloc uşor să ajungi în această zonă a vilelor. Crânguri de stejari. Lacuri. Păduri dese. Doar ici-colo nişte acoperişuri roşii, apoi iar garduri verzi. Spre lacul nostru se poate trece numai pe un drum. Alte căi de acces nu există. Oricât te-ai învârti primprejur, tot timpul vei da numai de garduri verzi. Căci dincolo de gardurile noastre de asemenea sunt vilele cuiva. Acolo cineva bate o minge de volei. Dar nouă nu ni se cade să ştim cine anume bate acolo mingea. Iar lui nu i se cade să tragă cu ochiul spre noi. Gardul din stânga noastră este mai înalt decât cele din dreapta. Seara, de dincolo de acest gard înalt răzbate muzică. O melodie foarte plăcută. Un tango.

Vila noastră e mare. Locuim 23 de oameni în ea. Dar locurile ar ajunge şi pentru treizeci. Fiecare avem câte o cameră mică. Pereţii sunt din bârne. Miroase a răşină. Pe un perete atârnă un peisaj minuscul. Patul e enorm, moale. E şi o etajeră cu cărţi. La parter, un hol cu un covor asiatic. Ne sculăm când avem chef. Şi facem ce ne place. Micul dejun e consistent. Prânzul modest. Cina îmbelşugată. Seara şedem în faţa căminului. Şi bem. Ne ţinem de palavre, căci toţi suntem foşti ofiţeri de nivel mediu, din cercetarea militară sovietică. În grupul nostru este un singur locotenent-colonel. Doi maiori. Un singur locotenent-major. Restul sunt căpitani. Unul din noi a fost pilot de vânătoare. Doi rachetişti. Unul de la trupele de desant. Un comandant de vedetă purtătoare de rachete. Un medic militar. Un jurist militar. În general, suntem un buchet foarte variat. Am venit de la diverşi şefi, dar fiecare din noi am nimerit din cine ştie ce cauze în zona de activitate a unui cercetaş militar de divizie, de armată, sau de un nivel mai înalt. Fiecare din noi a fost selecţionat de către cineva în grupul său personal, iar *Acvarium* îşi alege

candidaţii tocmai din aceste grupuri. Se înţelege că luând oameni de la conducători ai cercetării de niveluri inferioare, *Acvarium* nicidecum nu s-a străduit să-i ia pe toţi sau pe cei mai buni. Nu. Căci dacă *Acvarium* i-ar lua astăzi lui Kravţov toţi băieţii cei mai buni, mâine acesta nu-şi va mai selecţiona cu atâta meticulozitate suita. De aceea *Acvarium* alege cu foarte multă prudenţă oamenii de la eşaloanele inferioare, pentru a nu le sabota acestora dorinţa de a acorda o atât de enormă atenţie selecţionării oamenilor.

Dorm mult. De o veşnicie n-am mai dormit atât de mult şi cu atâta plăcere. Dimineaţa mă scol târziu şi mă duc la lac. Vremea e neguroasă, dar apa e caldă. Înot îndelung. Ştiu prea bine că somnul acesta şi libertatea asta nu vor dura. Pur şi simplu ni se acordă posibilitatea să ne deconectăm după examene, până la începerea anului de învăţământ, aşa că mă deconectez.

9

Împrietenirea rapidă se poate sfârşi cu o duşmănie îndelungată. Cunosc acest lucru. Şi camarazii mei din grup cunosc. De aceea nu ne grăbim în relaţiile noastre. Ne tatonăm reciproc cu foarte multă precauţie. Vorbim despre tot felul de fleacuri. Povestim anecdote nu tocmai piperate. Într-un cuvânt, flecărim. Deocamdată putem să bem. Într-un bufet enorm se află o garnitură îmbelşugată aşa că n-ai decât să te apropii şi să bei. Dar toţi bem cu măsură. Cândva vom deveni prieteni. Cândva vom avea încredere unul altul. Cândva ne vom ajuta unul pe celălalt. Abia atunci vom bea cu adevărat. Ca nişte adevăraţi ofiţeri. Dar acum nu.

Ni s-au luat cu grijă măsurile şi iată că suntem deja în costume civile. Unora dintre noi ne este sortit să mai îmbrăcăm uniforma abia când vom deveni generali. Unii vor trebui să rămână în haine civile chiar şi după ce vor deveni generali. Aşa-i serviciul!

10

— Sunt colonelul Razumov, Piotr Fiodorovici, ni se prezintă un bărbat masiv în costum de sport, cu o minge de volei în mână. Am 51 de ani. Din aceştia, de 23 de ani funcţionez în *Acvarium.* Am lucrat în trei ţări. Peste hotare am petrecut 16 ani. Am la activ 7 recrutări. Sunt decorat cu patru ordine de luptă şi cu câteva medalii. Voi fi conducătorul grupei dumneavoastră. Desigur, o să-mi găsiţi o poreclă, dar ca să nu vă chinuiţi căutând, am să vă spun câteva porecle ale mele neoficiale. Una din ele este Elefantul. Elefanţi li se spune, de altfel, tuturor profesorilor Academiei diplomatice militare, iar Academiei i se spune Conservator, când e vorba de dumneavoastră. Sau cimitirul Elefanţilor, când e vorba de noi, profesorii. Poate cândva, unii dintre dumneavoastră vor deveni Elefanţi şi vor veni aici să instruiască nişte tineri elefănţei. Acum însă aş dori să vorbesc cu fiecare din dumneavoastră separat. Căpitanul Suvorov.

— Eu sunt, tovarăşe colonel.

— Spuneţi-mi simplu: Piotr Fiodorovici.

— Am înţeles.

— Să uitaţi acest „am înţeles“. O să rămâneţi ofiţer al Armatei Sovietice, mai mult chiar, o să urcaţi la cel mai înalt etaj al ei, în Statul Major General, dar pentru un timp să uitaţi acest „am înţeles“. Puteţi să nu mai pocniţi din tocuri când staţi de vorbă cu un şef?

— Nu pot, tovarăşe…, Piotr Fiodorovici.

— Uite prima ta misiune, Viktor. Să te obişnuieşti să şezi în fotoliu tolănindu-te uşor, lejer… Tu şezi cu spatele drept, ca şi când ai fi înghiţit o baionetă. Diplomaţii civili nu stau astfel. E clar?

— Clar.

11

De multă vreme mă preocupă o întrebare: cum se poate organiza o şcoală secretă de spioni, în centrul unui oraş enorm, şi încă în aşa fel încât să nu afle nimeni. Încât nimeni să nu pe pozeze nici individual, nici în haită. Dar e simplă toată treaba asta. Clădirea centrală a Academiei diplomatice-militare se înalţă ca un colos pe strada Narodnovo Opolcenia. E de-nţeles că aici n-o să vedeţi niciun fel de inscripţii. Numai dantelăria de fontă a împrejmuirilor, tufişuri luxuriante de liliac şi-apoi coloane, ferestre zăbrelite, storuri groase şi santinele pe la colţuri. Dar toate astea nu prezintă importanţă. Aici sunt şcoliţi numai cei care urmează să lucreze în zona mare, adică în lagărul socialist. Iar noi, suprapăziţii, cei ce vom avea viză de ieşire din acest lagăr, nu aici suntem instruiţi. Audienţii principalelor facultăţi sunt risipiţi prin toată Moscova, la mici puncte de instruire. Dar pe unde se află punctul meu, nici acum nu ştiu…

În fiecare dimineaţă, la 8.30 mă aflu la Institutul de cercetare în domeniul radiaţiilor electromagnetice. Îl ştiţi, acela de lângă parcul Timiriazev. Oficial, institutul aparţine ministerului industriei radioelectronice. Dar sunt puţini cei care ştiu cui aparţine el cu adevărat şi cu ce se ocupă. Pe vremea lui Stalin, aici fusese un institut prizărit, mic de tot. Vreo două sute de oameni cel mult. Ca o reminiscenţă a acelor timpuri, a rămas un castel cu trei etaje, în stilul stalinismului târziu: coloane şi balconaşe false. Dar iată că institutul s-a dezvoltat rapid: o demonstrează imensele blocuri cenuşii cu cinci etaje. Asta-i economia hruşciovistă. Cărămidă silico- calcaroasă. *Hruşcioabe.* Dar şi mai încolo se înalţă coloşii de sticlă ai avântului birocratic-militar brejnevian. Iar toate astea sunt despărţite în zone şi sectoare printr-o mulţime de pereţi. Sârmă ghimpată, cu rulouri albe. Prezentaţi permisul deschis!

Lume multă. E schimbul de dimineaţă. Intrarea se face pe douăsprezece fluxuri. Pe teritoriul obiectivului nu se fumează. Fiţi vigilenţi! Palavragiul e o comoară pentru duşman! Să depăşiţi planul primului trimestru! Nu staţiona sub sarcină! La intrări puternicul torent al intelectualităţii muncitoare se divide în râuri şi pâraie. Masa cenuşie curge spre secţiile şi sectoarele proprii. O locomotivă diesel, de manevră, scrâşneşte din frâne. Un hangar enorm înghite vagoane de câte

şaizeci de tone. Tagma ştiinţifică e grăbită. Mulţimea năvăleşte în tăcere. Toate sunt secrete. Toate sunt strict secrete. Intrarea interzisă! Prezentaţi permisul deschis! Garduri de beton. Garduri de cărămidă. Ţevi multicolore. Zona 12-B.

La ce probleme se lucrează aici? E mai bine să nu întreb!

Mai prezentăm o dată permisul. Pe acesta sunt o mulţime de cifre. Fiecare să-şi cunoască locul. Fiecare deţinător de permis se poate afla numai în zona sa, strict stabilită pentru el. Fără anumite însemne pe permis, nu eşti admis în zona respectivă. Formăm un număr pe discul de la intrare şi iată-ne într-un hangar. Aici se adună întreaga noastră grupă. Aici ne aşteaptă un camion MAZ enorm, cu un container portocaliu. Locul nostru e înăuntru. Iar acolo e ca într-un avion de clasă înaltă: covoare şi fotolii confortabile. Numai ferestrele lipsesc. La 8.40, când containerul se închide pe dinăuntru, apare în hangar şoferul şi îşi mână în viteză MAZ-ul prin Moscova. Pe şofer nu l-am văzut niciodată. Treaba lui asta este: la 8.40 să intre în hangar, să urce la volan şi să transporte containerul cu cine ştie ce încărcătură periculoasă prin câteva cvartale, până într-o pădure de pini. Aici, de asemenea, e un oarecare obiectiv secret şi tot cu un hangar. Şoferul vâră containerul acolo, după care iese într-o cameră de aşteptare. Seara mai face o cursă. Iar în restul timpului goneşte cu alte containere portocalii prin Moscova, încărcate poate cu focoase pentru bombe atomice, poate cu niscaiva viruşi ucigători, capabili să mistuie omenirea, sau poate cu aparatură destinată unui război genetic. De unde să ştie el ce se află în containere? Doar toate sunt identice. Toate portocalii. Însă pe cât se pare, câştigă bani frumoşi şoferul. La centrele astea de cercetări toţi umflăm salarii grase.

12

Ieşim din containerul portocaliu sărind pe pământ – salt, salt. În hangar, sus de tot, sub plafon, ciripeşte o vrăbiuţă. Numai ei îi sunt vizibile toate secretele: cine este şoferul nostru, cine face noaptea curăţenie în hangar, cine ne aduce hrana într-un container identic şi ne aranjează mesele la popotă. Câtă vreme suntem în zonă, nimeni din personal nu se află acolo. Popota este şi ea amenajată ca un sistem de supape: dacă vreo uşă a ei este deschisă înspre hangar şi cineva ne aşează pe mese micul dejun, noi nu putem pătrunde nici în popotă, nici în hangar. Apoi ni se adresează un ţârâit de sonerii precum dulăilor lui Pavlov – gata masa. Abia atunci intrăm în popotă, dar uşile nu se mai deschid nici unei persoane străine E un sistem automatizat. Suntem bine serviţi. Niciodată n-am mâncat atât de bine, nici măcar în Cehoslovacia. Oricum, şi aici e zonă, zona curată, iar containerului nostru îi zicem duba portocalie, căci în principiu suntem transportaţi ca nişte deţinuţi, dar cu confort. Într-un registru special scriu „mulţumesc" pentru gustosul mic dejun şi notez comanda pentru a doua zi. Apoi repede la cursuri.

Sunteţi toţi pregătiţi? Toţi. Cinci minute la aer. Avem o curte mică, pusă la punct. Tufişuri de liliac acoperă aproape complet pereţii cenuşii, de beton – ca să ne simţim bine. Pe deasupra liliacului, sârmă ghimpată. Ce se află dincolo de acea sârmă n-avem voie să vedem. Dar e clar că şi acolo sunt acoperişuri semicirculare

de hangare, ca şi cel întins peste bazinul nostru şi peste terenul de tenis. Poate că acolo e un alt punct de instruire – la fel ca al nostru! După cum e posibil ca acolo să se instruiască colegi de-ai noştri polonezi sau unguri, sau poate cubanezi, italieni, libieni. De unde să ştim noi? Dar poate că acolo nici nu e un punct de instruire, ci un laborator secret sau un depozit, ori poate că e pur şi simplu o închisoare. Încerc mereu să ghicesc în fiecare dimineaţă direcţia după deplasarea dubei noastre portocalii. Am impresia că suntem duşi undeva aproape de tot. După distanţă, îmi vine a crede că ne instruim undeva foarte aproape de închisoarea Krasnopresnenska. Dar, desigur, e imposibil de stabilit cu precizie. Iar spaţii împădurite se află în Moscova cât îi hăul, mai ales în Sosnovîi Bor.

— Ei, v-aţi aerisit? Acum gata.

Intrăm toţi în sală. Aici avem fişetele. În al meu sunt patru caiete. În fiecare sunt câte 96 de file. Asta pentru trei ani. Să scrii înghesuit conspectele, mai mult să memorezi. Să prinzi informaţia din zbor. Să înveţi a economisi hârtia. Caietul pentru cercetare în mână. Fişetul încuiat. Ocupă-ţi locul în sală. Profesorul e despărţit de noi printr-o perdea de muselină. Astfel el nu poate să ne desluşească limpede trăsăturile, dar nici noi nu-l distingem, cu toate ca dialogăm fără impedimente.

Toţi profesorii şi comandanţii sunt Elefanţi. Unii din ei au permisiunea să lucreze individual cu noi. Dar cei mai mulţi pot să ne vadă numai prin ecranul semistrăveziu şi să ne numească numai pe numere.

Fiecare din ei e un lup al cercetării. Fiecare a petrecut mulţi ani peste hotarele zonei mari. Dar fiecare din ei a suferit un eşec, şi din această pricină a devenit Elefant. Cei care n-au avut încă la activ niciun eşec, continuă activitatea de captare a informaţiilor sau măcar pe cea de prelucrare a lor. Lupul scos acum din luptă conectează sistemele de protecţie, din pricina cărora pereţii clădirii noastre speciale au început să vibreze uşor, apoi începe:

— Priviţi cum arată un spion – şi ne arată un mare panou reprezentând un om în fulgarin, cu ochelari negri, gulerul ridicat, mâinile în buzunare. Astfel îşi imaginează autorii de romane, regizorii de film un spion, iar după ei toţi oamenii luminaţi. Dar dumneavoastră nu sunteţi spioni, dumneavoastră sunteţi nobili cercetaşi sovietici, aşa încât nu vi se cade să semănaţi cu spionii. De aceea vi se interzice categoric: a) să purtaţi ochelari negri chiar şi în zilele călduroase, pe soare arzător; b) să vă trageţi pălăria pe ochi; c) să ţineţi mâinile în buzunare; d) să ridicaţi gulerul paltonului sau al fulgarinului. Mersul dumneavoastră, felul de a privi, respiraţia vă vor fi supuse unui antrenament îndelungat, dar chiar din cea dintâi zi trebuie să ţineţi minte că în toate acestea trebuie să lipsească încordarea. Privirea furişată, uitatul peste umăr sunt duşmanul cercetaşului, aşa că pentru asemenea apucături vă vom penaliza cu severitate în cursul antrenamentelor, nu mai puţin decât pentru greşeli de principiu. Trebuie să semănaţi cât mai puţin posibil cu nişte spioni. Şi nu numai prin aspectul exterior, ci şi prin metodele de lucru. Autorii noştri de romane poliţiste îl înfăţişează pe cercetaş drept un ţintaş

ireproşabil şi un maestru în frângerea braţelor adversarului. Cei mai mulţi dintre dumneavoastră aţi venit de la etajele inferioare ale cercetării şi aţi văzut cu ochii asta. Dar aici, în zonele superioare, la cercetarea strategică, prin agenturi, noi nu vă vom învăţa să trageţi cu arma şi nici procedeele de frângere a mâinilor. Dimpotrivă, noi vă cerem să uitaţi deprinderile dobândite la Speţnaz. Unele şcoli de spionaj din lume îşi învaţă băieţii să tragă şi alte diverse chestii. Asta din cauza insuficientei lor experienţe. Luaţi aminte, băieţi, că vă puteţi bizui numai pe propriul cap şi nicidecum pe pistol. Dacă veţi face doar o singură greşeală contraspionajul inamicului va arunca împotriva fiecăruia din voi cinci elicoptere, zece câini, o sută de automobile şi trei sute de poliţişti de profesie. În acest caz, un simplu pistolet n-are cum să vă fie util, iar mâinile tuturor nu le veţi putea frânge. Pistolul e o iluzie inutilă. El v-ar încălzi subsuoara şi v-ar crea mirajul securităţii. Dar voi n-aveţi nevoie nici de iluzii, nici de miraje. Trebuie să aveţi mereu treaz sentimentul primejdiei şi al superiorităţii faţă de contraspionajul inamicului. Iar acest sentiment vi-l poate da nu un minuscul pistolet, ci calculul lucid, fără niciun fel de iluzii. Ştiţi, asta se întâmplă cam la fel ca între montatorii de la construcţiile de mare altitudine. Unii din aceştia, cu mai puţină experienţă, folosesc centura de siguranţă. Alţii nu o folosesc niciodată. Cei dintâi cad zdrobindu-se, pe când ceilalţi, niciodată. Asta se întâmplă deoarece acela care foloseşte centura îşi creează iluzia securităţii. Totuşi se întâmplă să uite a se închinga şi gata, oasele îi sunt culese într-o ladă. Pe când cel care nu foloseşte centura nu-şi face nicio iluzie. El îşi controlează în permanenţă fiecare pas şi niciodată, aflându-se la înălţime, nu se deconectează. Cercetarea strategică sovietică nu oferă băieţilor ei centuri de siguranţă. Să ştiţi că nu aveţi pistol în buzunar, să uitaţi loviturile cu muchea palmei în cărămizi. Bizuiţi-vă numai pe propriul cap. Sportul vostru este nobilul tenis…

13

— Omul e capabil să facă minuni. El poate traversa de trei ori înotând Canalul Mânecii, poate să bea o sută de halbe de bere, să păşească desculţ pe cărbuni încinşi. Omul poate învăţa treizeci de limbi, poate să devină campion olimpic la box, să inventeze televizorul sau bicicleta, să devină general în GRU, sau miliardar. Totul este în mâinile noastre. Cine vrea, acela poate. Principalul e să vrei ceva, căci dup-aceea totul depinde de antrenament. Dar dacă numai vă antrenaţi memoria, muşchii, psihicul cu regularitate, atunci… nu se va alege nimic. Regularitatea antrenamentelor e importantă, însă ea nu rezolvă nimic de la sine. Un om sucit se antrena în fiecare zi: ridica în fiecare zi o dată un fier de călcat. Antrenamentele au continuat cu regularitate timp de aproape zece ani, dar muşchii săi n-au progresat. Succesul apare numai atunci când fiecare antrenament (al memoriei, al muşchilor, al psihicului, al voinţei, al perseverenţei) îl duce pe om la limita posibilităţilor sale. Când sfârşitul antrenamentului se transformă într-o

adevărată tortură. Când omul ţipă de durere. Antrenamentul e folositor numai atunci când îl duce pe om la limita posibilităţilor sale iar el cunoaşte cu absolută precizie această limită: pot sări în sus la doi metri, pot să mă ridic în mâini, de la podea de 153 ori, pot memora de la prima lectură două pagini de text într-o limbă străină. Şi fiecare antrenament este util numai atunci când va constitui o încercare de a doborî propriul record de ieri: să ştiu că crăp, dar am să mă ridic de 154 de ori de la podea.

Suntem duşi să asistăm la antrenamentele viitorilor campioni olimpici.

— Uitaţi-vă la boxerii aceştia de cincisprezece ani, la gimnaştii de cinci ani, la înotătorii de trei ani. Priviţi-le expresia de pe chipuri. Aşteptaţi momentul cel mai de pe urmă al zilei de antrenament, când pe micul chip de copil va apărea acea sălbatică hotărâre de a-şi doborî propriul record de ieri. Uitaţi-vă la ei! Cândva vor aduce aurul olimpic sub enormul steag roşu cu secera şi ciocanul. Priviţi acest chip! Câtă încordare se citeşte pe el. Cât chin! Acesta e drumul spre glorie. Drumul spre succes! A lucra numai la limita superioară a posibilităţilor proprii. A lucra la limita eşecului. Campion devine numai acela care ştie că haltera îl va strivi îndată şi totuşi o împinge în sus. În viaţa aceasta învinge numai acela care s-a învins pe sine. Cel care şi-a învins frica, lenea, şovăiala.

Elefantul nostru ne-a condus la un antrenament al tinerilor noştri olimpici.

— Astfel îi pregăteşte ţara noastră pe cei ce apără gloria ei sportivă. Credeţi cumva că ţara noastră priveşte cu mai puţină seriozitate pregătirea cercetaşilor?

CAPITOLUL VII

1

Februarie 1971. Memorabilă dată. Şefului GRU, generalului-colonel Piotr Ivanovici Ivaşutin, i s-a conferit gradul de general de armată. *Acvarium* era cuprins de entuziasm. Întregul Stat Major General era încântat. Cercetarea militară era în frunte! Preşedintele KGB-ului, Iuri Andropov, rămânea doar general-colonel. Ce palmă straşnică!

Noi ştim că Comitetul Central aţâţă focul luptei, că o încăierare între KGB şi GRU este inevitabilă. Echilibrul dintre KGB şi armată fusese cândva stricat şi iată, acum, Comitetul Central îşi corectează eroarea. Februarie 1971. E în curs epurarea păturii de mijloc a KGB-ului. Are loc înlăturarea masivă a unor colonei şi generali-maiori din KGB. Sunt avansaţi ofiţeri şi generali ai GRU, ai întregului Stat Major General, ai întregii Armate Sovietice. Iată, comandantul regiunii militare a Caucazului de Nord, generalul-locotenent de tancuri Litovţev, a devenit general-colonel. Dar mai ţineţi minte, tovarăşe general, cu câtă greutate aţi fost propulsat în acest post? Iar cineva v-a ajutat atunci, riscându-şi capul? Pentru acest ajutor, eu am devenit căpitan la excepţional. Dar dumneavoastră, tovarăşe general, aţi ajutat şi ajutaţi, desigur, pe cineva în secret, căci altfel nimeni nu v-ar fi sprijinit. Şi n-aţi fi purtat acum cele trei stele de general. Mult succes, generale.

Februarie 1971. KGB-ul şi GRU şi-au înfipt colţii, fiecare în gâtlejul celuilalt. Dar cine poate vedea acest lucru de pe margine? Toţi îl cunosc pe generalul-colonel I. Andropov. Dar cine-l cunoaşte pe generalul de armată Ivaşutin? Acesta însă nici nu are nevoie de reclamă. Ivaşutin, spre deosebire de Andropov, conduce o organizaţie secretă, care acţionează în beznă şi nu are nevoie de reclamă.

2

— Un război este plănuit de Statul Major General, care este creierul armatei. Orice amestec al KGB-ului în procesul planificării duce inevitabil întregul stat la iminenţa catastrofei. De aceea, pentru a supravieţui, statul este nevoit să limiteze influenţa KGB-ului asupra Statului Major General. Pentru a obţine victoria într-un război, Statul Major General trebuie să culeagă informaţiile despre inamic prin eforturile propriilor ofiţeri, care înţeleg problemele planificării de luptă, care ştiu singuri să decidă ce anume e important pentru Statul Major General, şi ce nu. Statul Major General nu are timp să roage pe cineva pentru informaţii: el ordonă serviciului propriu de cercetare ce anume trebuie să capteze în primul rând. Pentru a-şi desfăşura cu succes activitatea, Statul Major General trebuie să aibă dreptul de a-i recompensa pe cei mai buni ofiţeri ai săi de cercetare şi să-i pedepsească necruţător pe cei nesârguincioşi. Iar el are acum asemenea drepturi, şi are propriul

serviciu de cercetare. El vede acuma lumea nu prin prisma KGB-ului, ci cu propriii săi ochi. Statul Major General culege informaţii nu prin eforturile unor poliţai, ci prin eforturile unor ofiţeri ai Statului Major General, prin eforturile noastre.

Trebuie să devenim concomitent ofiţeri de cercetare şi ofiţeri ai Statului Major General. Pentru asta ni se dă un termen foarte scurt – cinci ani. Iar aceasta fiind situaţia, programul pregătirii noastre e saturat mai presus de orice posibilităţi.

— Doar sunteţi ofiţeri ai Statului Major General! Iar dacă nu sunteţi capabili să suportaţi aceste solicitări, vă vom coborî la etajele inferioare.

Ne străduim. Facem faţă solicitărilor. Dar nu toţi. Noaptea visez numai grandioase operaţiuni ofensive. Profunde pătrunderi cu tancuri. Ample desanturi aeriene. Brigăzi ale Speţnaz-ului în spatele inamicului, incursiuni clandestine, iar apoi informaţii trimise Statului Major General. Visez tunetul bătăliilor şi salve de foc. Deschid ochii. Aud dezgustătoarea sonerie a ceasului deşteptător, iar lumina rece a zilei îmi zgârie ochii. Stau îndelung pe pat, frecându-mi obrajii cu palmele. Probabil că n-am să rezist.

3

Vremea zboară. Sesiunea de iarnă. Opt examene. Sesiunea de vară. Opt examene. Concediul de iarnă – cincisprezece zile. Concediul de vară – treizeci de zile. Dar eu n-am să merg în concediu. Am trecut sesiunea, dar mai am de făcut foarte multe. Alt concediu de iarnă şi iarăşi n-am să plec. De fapt, aproape niciunul dintre băieţii noştri nu pleacă. Trebuie să muncim. Trebuie să muncim mai mult. Cine vrea să rămână la vârf, trebuie să lucreze mult. Până la apariţia cercurilor verzi în faţa ochilor, până la pete negre. Nu ne împiedică nimeni. Avem voie să şedem nopţi întregi la studiu. Avem voie să dormim câte trei ore din douăzeci şi patru.

Grupa noastră se subţiază. Locotenent-colonelul – descompunere morală, decădere sexuală – e alungat la cosmodromul de la Pleseţk. Şi acolo există GRU, însă e un loc de exil pentru cei căzuţi în greşeală. Maiorul de cercetare de artilerie: beţie. Returnat la Speţnaz, în Zabaikalie. Se subţiază grupa. Fuseserăm douăzeci şi trei. Acum suntem numai şaptesprezece. Sunt alungaţi cei care încep să leşine din pricina activităţii intensive. Sunt alungaţi cei care nu pot să-şi dea seama când sunt urmăriţi, cei care greşesc sau se pripesc în adoptarea hotărârilor. Sunt alungaţi cei care nu pot să studieze două limbi străine, să-şi însuşească istoria diplomaţiei şi a spionajului, întreaga structură, tactica, strategia, armamentul şi perspectivele armatei noastre şi ale armatelor inamicilor noştri.

Dispar pe neaşteptate. Ei nu se vor mai ridica niciodată pe culmi. Pentru ei se găsesc altfel de locuri, unde să nu aibă cui povesti pe unde au trecut. Li se găsesc locuri unde lucrează numai asemenea rataţi din GRU. Unde neîncrederea şi provocările sunt în floare. Dar unde nu înfloresc acestea?

4

Pe lup picioarele-l hrănesc. Noi ne simţim ca nişte lupi. Orice moment liber îl consacrăm căutării de locuri. Scotocim. Un cercetaş are nevoie de sute de locuri, dar asemenea locuri în care să poţi rămâne singur în mod absolut garantat, locuri în care poate să spună cu deplină siguranţă că nimeni nu i se va furişa pe urme, locuri unde să poată ascunde un material secret şi să fie încredinţat că nici puştanii de pe stradă, nici trecătorii întâmplători nu-l vor găsi, iar acolo nu se va construi ceva, că nici şobolanii, nici veveriţele, nici zăpada, nici apa nu vor deteriora acel material. Cercetaşul trebuie să aibă o mulţime de asemenea locuri în rezervă şi nu are dreptul să utilizeze de două ori acelaşi loc. Locurile noastre trebuie să se afle departe de închisori, gări, uzine militare importante, departe de cartierele guvernamentale şi diplomatice: în toate aceste locuri prezenţa poliţiei este sporită, aşa că până la eşec este doar un pas. Dar unde să găseşti în Moscova locuri în care să nu fie închisori şi importante instituţii guvernamentale sau militare?

Scotocim mereu, tot timpul nostru liber. Scotocim prin crângurile de la marginile Moscovei, prin parcuri, prin maidanele părăsite şi prin şantierele abandonate. Scotocim prin zăpadă şi noroi. Avem nevoie de o mulţime de locuri convenabile. Iar cel ce va învăţa să le găsească la Moscova, acela va putea să facă o asemenea treabă şi la Khartoum, la Melbourne, la Helsinki.

5

Învăţăm să memorăm fizionomiile oamenilor. Această activitate a creierului trebuie să fie nu analitică, ci reflexă. De aceea prin faţa mea, pe un ecran, se succed rapid mii de chipuri, mii de siluete umane. Degetul meu aşteaptă pe un buton, ca pe trăgaciul unei arme. Îndată ce văd a doua oară pe ecran unul şi acelaşi chip, trebuie să apăs fără întârziere butonul. Iar dacă greşesc cumva, mă străbate un şoc electric uşor, însă neplăcut. Cum am apăsat greşit pe buton, cum simt o uşoară izbitură. Şi dacă n-am apăsat butonul când trebuia, iarăşi încasez o lovitură. Antrenamentele se fac cu regularitate, iar viteza de proiecţie a fizionomiilor creşte mereu. De fiecare dată se prezintă tot mai multe şi mai multe imagini. Aceiaşi oameni sunt prezentaţi cu peruci, grimaţi, în alte haine, în alte poziţii. Iar greşelile sunt pedepsite cu câte un şoc uşor, însă neplăcut.

6

Un cercetaş trebuie să fie atent la numerele de înmatriculare ale maşinilor. Dacă un număr i-a apărut în două rânduri, înseamnă că e posibil să fie luat în urmărire. Deci nu are voie să continue operaţiunea. Mi se arată mii de plăci cu numere. Ele se succed pe ecran ca un tren electric francez. Nu trebuie să le memorez. Dar trebuie să le recunosc. Aici o minte analitică nu e de ajutor. E nevoie de un reflex automat, şi el este format ca la câini, prin metoda profesorului Pavlov. Cum greşesc – un şoc. Cum greşesc – un şoc.

Dar numerele maşinilor pot fi repede schimbate, aşa că maşinile trebuie

recunoscute nu numai după numere, ci pur şi simplu după aspect. Însă într-un oraş modern sunt milioane de maşini, iar creierul nostru nu e capabil să reţină nici măcar câteva sute, mai ales că atâtea din ele sunt identice. Însă şi aici cercetaşul este iarăşi salvat de reflex. Creierul nostru e în stare să fixeze milioane de amănunte, numai că noi pur şi simplu nu putem să ne folosim de aceste colosal de multe informaţii. Dar nu vă neliniştiţi căci *Acvarium* vă va învăţa. Peste cinci ani veţi poseda reflexele corespunzătoare!

7

Suntem ofiţeri ai Statului Major General. Acum suntem duşi pe bulevardul Gogol, unde suntem instruiţi cum să luăm hotărâri în cursul unor grandioase operaţiuni. Pe hărţi imense şi pe întinderile nesfârşite ale poligonului Şirokolanovski încercăm, mai întâi cu timiditate şi şovăielnic, mai întâi numai pe hârtie, iar apoi şi în practică, să conducem mase enorme de trupe într-un război modern. Poate că noi nu va trebui să facem niciodată asta, dar o dată, deplasând fie chiar şi numai pe hartă armatele a 5-a şi a 7-a de tancuri de gardă din Bielorusia în Polonia, înţelegi subit ce cantitate de informaţii, şi de care anume are nevoie Statul Major General pentru a întreprinde asta într-un război real.

8

Scotocim prin oraş. Învăţăm cum să ne dăm seama fără greş dacă suntem urmăriţi. Înainte de a porni la o operaţiune, ofiţerul de cercetare este dator să-şi răspundă cu absolută precizie: există indicii că ar fi urmărit? Da, sau nu? În adevăratul război secret, pentru care el se pregăteşte, nimeni nu-l poate ajuta şi nimeni nu va împărţi cu el răspunderea pentru o eroare comisă.

Da, sau nu? Vreme de patru ore colind prin Moscova, pe un itinerar dinainte pregătit. Schimb taxiuri, autobuze, tramvaie.

Dintr-o mulţime enormă de oameni plec în locuri nepopulate şi iarăşi mă arunc în mulţime, ca într-un ocean. KGB-ul se instruieşte şi el. Pentru KGB e foarte important să afle greşelile proprii, comise în urmărire. Aici interesele GRU şi ale KGB-ului coincid. Aici se realizează o cooperare între două organizaţii ce se duşmănesc.

Elefantul ştie că astăzi mă antrenez în oraş. Că antrenamentul meu începe exact la ora 15.00, de la hotelul „Metropol“, care de astă dată se constituie într-o ambasadă sovietică dintr-o ţară duşmană nouă. Ies din „ambasadă“, iar mai departe este la latitudinea Elefantului să telefoneze sau să nu telefoneze la KGB. Aşadar, da, sau nu? O dată pe săptămână, Elefantul ne aleargă din nou pe unul din diversele itinerare, pe care fiecare le pregăteşte pentru sine. Data trecută a existat în mod precis urmărire. Atunci am fost absolut sigur de acest lucru. Dar astăzi? Da, sau nu? Nu ştiu. Nu sunt sigur. Or, dacă aşa stau lucrurile, trebuie să mă întorc la „ambasadă“ şi să-i raportez Elefantului că nu sunt sigur; în acest caz el mă va trimite din nou să mă rotesc prin Moscova, iar a doua zi de dimineaţă voi fi obligat

să dau răspunsul definitiv. Aşadar, da, sau nu?

9

Limba este o armă a cercetaşului. Ochii sunt o armă a cercetaşului. *Acvarium* face tot posibilul ca să-i determine pe ofiţerii săi să cunoască bine limbi străine. Pentru cunoaşterea unei limbi occidentale li se plăteşte cu 10% mai mult. Pentru fiecare limbă orientală – 20%. N-ai decât să-ţi însuşeşti cinci limbi orientale şi vei primi un salariu dublu. Dar nu după procente alerg eu: dacă nu-ţi însuşeşti două limbi, eşti alungat la cosmodromul Pleseţk. Şi n-am deloc chef să ajung la cosmodrom. De aceea învăţ. Pentru mine limbile străine sunt o problemă – n-am ureche muzicală. Acuitatea aparatului auditiv este redusă din pricina tunurilor de pe tancuri. Mă străduiesc. Mă ţin la linia de plutire. Dar la limbi străine sunt cel mai slab din grupă. Au fost unii mai slabi decât mine, dar aceia au fost deja eliminaţi. Eu sunt următorul la rând. Să ştiu că crăp, la dracu', dar nu mă las. Chiar dacă pronunţia mi-e de lemn, am să compensez eu în alte domenii.

— Şi eu am avut acelaşi necaz, mă încurajează Elefantul. Învaţă pagini întregi pe dinafară. Atunci o să ţi se formeze spontaneitatea. Vei avea astfel întotdeauna în rezervă pentru exprimarea orală şi pentru scriere expresii tip, fraze, ba chiar pasaje întregi. Învăţ pagini întregi. Le tocesc până le ştiu pe de rost. Apoi le scriu. Scriu şi transcriu. Transcriu pagini din memorie, de câte treizeci de ori, căutând să obţin eliminarea oricăror greşeli. Cu ochii stau însă mai prost decât cu limba. Am experienţă de la Speţnaz şi privesc câinii în ochi. Dar aici numai atât nu e suficient. Suntem antrenaţi cu oglinda; priveşte-te în ochi şi să nu clipeşti. Nu-ţi feri privirea. Dacă vrei să recrutezi un om, trebuie ca mai înainte de toate să-i susţii privirea. Prietenia începe de la un zâmbet, recrutarea de la o privire. Dacă n-ai rezistat la prima privire apăsată a interlocutorului tău, nici să nu încerci după aceea să-l recrutezi, căci psihic el este mai puternic şi nu ţi se va supune.

Ies la staţia de metrou „Krasnopresnenskaia" şi mă duc în parcul zoologic. Dacă aveţi aceeaşi problemă, să veniţi cu puţin înainte de închidere – nu vă va incomoda nimeni. Mă uit în ochii unor tigri, ai unor leoparzi. Îmi concentrez voinţa, strâng din fălci. Ochii galbeni, imobili ai splendidei fiare parcă se lăbărţează în faţa mea. Strâng şi mai tare pumnii, înfigându-mi unghiile în palmă. Trebuie să-mi mijesc cu precauţie ochii, apoi iarăşi să-i deschid larg, treptat; aşa e posibil să nu clipesc. Simt dureri în ochi, mă năpădesc lacrimile. Încă o secundă şi gata – am clipit. Enorma pisică leneşă, roşcată îmi zâmbeşte cu dispreţ şi îşi întoarce botul dezamăgită: eşti prea slab, Suvorov, ca să te întreci cu mine. Dar nu-i nimic, pisico. Eu sunt perseverent. Am să vin aici duminica următoare. Şi în cealaltă. Şi încă. Sunt perseverent.

Se învârte mereu cenuşia roată a zilelor şi nopţilor. Programa noastră ar fi putut să fie pe zece ani. Dar ea a fost comprimată în cinci, aşa încât nu toţi rezistă. Ori poate şi ăsta constituie un test? Poate că tocmai în asta constă sensul principal al pregătirii noastre: descotorosirea de cei slabi aici, pe propriul teritoriu, pentru

ca acest lucru să nu se întâmple mai târziu?

10

În cercetare există o regulă cât se poate de simplă: *desprinderea e interzisă*! Dacă ai văzut că eşti urmărit, în primul rând să nu arăţi că i-ai observat, să nu te enervezi şi să nu te agiţi, doar eşti diplomat, ce dracu'. Mai trambalează-te prin oraş, mai colindă. Dar astăzi nu trebuie să mergi în operaţiune. Ei se pot preface că te-au lăsat în pace, dar de fapt sunt la doi paşi, numai că au devenit mai mulţi, numai că şi-au schimbat oamenii. În ziua când ai anunţat că i-ai descoperit pe urmăritori, operaţiunea este interzisă. Dacă azi ai fost urmărit, înseamnă că mâine, sau poate peste o săptămână, sau peste o lună vom repeta operaţiunea. Dar nici prin gând să nu-ţi treacă să te desprinzi de ei! Desprinzându-te, chiar sub un foarte bun pretext, le demonstrezi că tu eşti spion şi nu un simplu diplomat, că eşti în stare să identifici o urmărire secretă, că eşti silit, cine ştie de ce, să fugi. Dacă le demonstrezi treaba asta, chiar că nu te vor mai lăsa în pace. Le vei demonstra deci că eşti spion şi asta e suficient. Atunci filajul te va urmări zilnic, atunci nu te vor lăsa să-ţi faci treaba. Sigur, o dată ai să te desprinzi tu, însă te vor număra după aceea printre periculoşi şi n-ai să te mai desprinzi niciodată de ei, îţi vor călca în fiecare zi câte treizeci pe urme. Aşa încât desprinderea se interzice. Însă nu astăzi…

Astăzi avem aprobare pentru desprindere. „La dracu' cu carierele voastre diplomatice, ne-a zis Elefantul. Există situaţii când *Acvarium* ne cheamă să executăm cu orice preţ o operaţiune. Deci, desprindeţi-vă de filaj!"

Suntem doi: Ghenka şi cu mine. Desprindeţi-vă, mama voastră. Dar fă-o dacă poţi. În Moscova e deja întuneric. Şi frig. Moscova e pustie. Peste trei zile Moscova se va beţivăni, va petrece. Sărbătoriri, parăzi şi fanfare. Acum însă, înainte de entuziasmul etilic, Moscova parcă s-a pitit. Suntem doar noi doi, Ghenka şi mine, dar iată şi nişte umbre negre după noi. Sunt umbrele noastre, dar şi ale altora. Umbrele acelea se agită, nu se ascund. Dacă am fi lucrat individual, ne-am fi desprins de mult. Desprinderea de filaj e în general interzisă, dar acum suntem instruiţi cum să o facem.

Pentru început, am făcut un salt în Pasajul Petrovski. Bun loc. Era lume multă. Trecem prin mulţime, peste cozi, împingând, şi pe scări abrupte, apoi iarăşi în mulţime, prin nişte intrări de serviciu şi ţuşti în metrou! Dar umbrele se reped pe urmele noastre. Şi nu rămân deloc în urmă. La „Leninskie Gorî" am făcut a doua încercare, în staţia de metrou. Şi acesta e un loc bun. Când pleacă trenul, uşile se închid, clanc! Ei bine, cu o secundă înainte de acest clănţănit trebuie să o întindem din vagon. Numai că şi umbrele sunt şirete.

Moscova e pustie. E frig şi întuneric. Însă Ghenka mai ştie un loc. La piaţa Marina Raskova. Plecăm, Ghenka? Plecăm! Plecăm…

Câţi sunt astăzi după noi, Ghenka? Mulţi. Mulţi, lua-i-ar dracu'. Păcat că n-avem voie să ne dispersăm. Operaţia este pentru doi. Totuşi, poate ne dispersăm, Ghenka? Asta ar fi o depăşire a împuternicirilor, nu se poate. Dar ce, dacă

operaţiunea va eşua, e mai bine? Ghenka mă conduce pe nişte străduţe pustii. Are el pe aici un loc de mult pregătit. Îndată o vom rupe la fugă prin aceste străduţe. Dar nu ţine, fir-ar să fie. Trei flăcăi voinici ne urmează aproape de tot. Nici măcar nu se ascund. E un filaj demonstrativ.

Un filaj de intimidare psihică. Mulţi alţii ne urmăresc în secret, prin fundături, prin ulicioare. Iar cei trei tropotesc fără jenă după noi. Ne râd de-a dreptul în ceafă. „Şi dacă vor fugi?“ întreabă un glas tunător. „O să-i ajungem”, îl linişteşte un altul. Din nou un hohot de râs în ceafa noastră. Dar Ghenka mă ghionteşte: fii gata. Sigur că sunt gata, însă uite cum se rotesc în aer fulgi minusculi de zăpadă,

Cea dintâi zăpăduică din acest an. Ce bine-ar fi să te plimbi pe stradă sorbind aerul acesta cristalin. Numai că nouă nu ne arde de aer. E timpul să ne desprindem.

Ghenka mă smuceşte de mână şi amândoi ne avântăm printr-o uşă, iar aici sunt nişte scări murdare ce coboară şi urcă, apoi coridoare întunecoase în toate părţile. Ah, numai de nu ne-am rupe picioarele. În jos, în jos, pe scări. Acolo sunt nişte găleţi şi un miros pestilenţial. Iarăşi o uşă. Şi din nou scări, coridoare. Hî-hî-hî – Ghenka se sufocă. Se sufocă, dar aleargă bine. E voinic. Îi este greu. Dar în schimb vede totul prin întuneric, ca un motan. Alte uşi, zdrenţe, moloz şi sticlă spartă. Ţâşnim în stradă. Eu chiar că nu ştiu unde ne aflăm. Am bătut toată Moscova în lung şi-n lat, dar asemenea locuri n-am mai văzut. În faţă se ramifică trei străduţe. Ghenka mă trage pe cea din stânga. Bun băiat eşti tu, Ghenka. Numai de-am scăpa, că bun loc ai găsit. Câte luni ai tropăit tu prin Moscova până să găseşti asemenea cotloane? Un asemenea loc e bun de ţinut în ramă aurită, ca să fie arătat tinerilor spioni: ia uitaţi-vă şi voi, ce minunăţie. Ăsta-i un model. Când veţi lucra la Londra, la New York, la Tokio, fiecare din voi trebuie să aibă pentru sine un asemenea loc! Pentru ca în orice moment să vă desprindeţi de poliţie. În mod garantat. Totuşi astăzi nu ne merge. Nici locul acesta nu ne va fi de ajutor, căci ninge uşor peste Moscova. Cea dintâi zăpăduică. Ni se lipeşte de tălpi, iar urmele mele şi ale lui Ghenka arată ca urmele primilor cosmonauţi pe lună. Asta se cheamă legea ticăloşiei. Potrivit acestei legi de nezdruncinat, bucata de pâine cu unt cade întotdeauna cu untul în jos. N-o să scăpăm, Ghenka! Ba scăpăm! Şi mă târăşte ţinându-mă de mână. E pustie Moscova. Cetăţenii onorabili s-au ascuns în vizuinile lor. Prin toată Moscova doar Ghenka şi cu mine… şi băieţii aceia voinici de la KGB.

Hî-hî-hî, suflă Ghenka. Ce zici, Vitka, n-o să-ţi fie frică să sari din tren? Nu, Ghenka, n-o să-mi fie. Ei, atunci, Vitka, să-i dăm bătaie. Avem o şansă. Tu ai să te duci la operaţiune, iar eu te acopăr. O să fugim prin nişte străduţe şi nişte curţi, căci altfel, îndată ce ieşim pe o stradă mare, urmele noastre vor dispărea, dar în schimb acolo vor fi toate maşinile lor, şi de astea chiar că n-ai cum scăpa.

Sărirăm peste un gărduţ şi iată-ne într-o staţie, unde o „electricika“ tocmai

scrâşneşte din frâne. Hî-hî-hî, suflă Ghenka. În urma noastră cele trei matahale hârâie şi ele: hî-hî-hî. Au sărit de asemenea peste gărduţ, ca nişte cai turbaţi. Ghenka mă trage spre „electricika“. Hî-hî-hî. Năvălim pe uşă şi o luăm la goană pe coridor. Ah, dacă s-ar fi închis uşa după noi! Dar uite că nu s-a închis: auzim în urma noastră un tropot ca de cai – au năvălit şi cei trei în vagon, luând-o după noi pe coridor. Am lăsat în urmă o platformă, a doua. Ghenka mă împinge înainte, iar el se repede înapoi, lansându-se, ca un avion de vânătoare, într-un atac frontal. Eu mă grăbesc spre o uşă. Acum de nu s-ar închide! Mă arunc cu toată greutatea într-o jumătate a uşii, iar cealaltă clănţăne deja în spatele meu şi trenul a pornit lin.

Din tren trebuie să te arunci cu spatele şi înapoi, dar amănuntul acesta mi l-am amintit abia dup-aceea, aşa că m-am avântat de pe uşă cu faţa şi înainte. Ar fi trebuit să strâng din dinţi, însă şi treaba asta am uitat-o, aşa încât mi-au clănţănit ca o capcană, aproape retezându-mi limba. Viteza era mică de tot când m-am aruncat, iar înălţimea minimă, căci peronul era la acelaşi nivel cu vagonul, şi drept urmare, în cădere mi-am scrântit doar un picior şi mi-am julit o mână. Vagoanele treceau şuierând pe lângă mine deoarece trenurile electrice din Moscova prind repede viteză. Dar uite că frânele scrâşnesc. Pe cât se vede, băieţii cei voinici au tras maneta de alarmă. Sigur, eu mă antrenez, dar şi ei se antrenează. Acţionez precum voi acţiona într-o situaţie reală, dar şi ei procedează la fel, căci şi ei dau examene, şi lor li se dau note. Ei trebuie să mă umfle acum cu orice preţ. Numai că asta mai salcâm, băieţi! Mă reped la un gard şi ţuşti peste el. Şi tunde-o. Hî-hî-hî. Tunde-o. Mulţumesc, Ghenka.

11

E deja trecut de miezul nopţii, iar trenurile electrice din metrou sunt goale de tot. Goneam prin treceri subterane şi prin pasaje întunecoase. Acum am plonjat într-un metrou. E bine că pe aici nu mă poate urmări vreo maşină. În metrou băieţii de la KGB ar trebui să fie alături de mine, însă vagonul e gol. S-a făcut deja târziu, dar, ce-i drept, m-am desprins fără greş. Acum principalul e să ocolesc telecamerele. În fiecare staţie uite câte sunt montate, aşa încât, dacă m-a pierdut KGB-ul în Moscova, în schimb semnalmentele mele au fost transmise de mult punctului central de comandă, şi toate camerele de luat vederi scotocesc de multă vreme oraşul subteran.

Dar şi eu am dobândit deja experienţă. Voi ieşi de la staţia „Ismailovski Park“. Acolo identificasem numai patru telecamere şi cunosc la precizie dispunerea lor. Dacă te afli în ultimul vagon, poţi să te furişezi rapid pe lângă una, iar acolo e o îngrădătură de beton cu o trecere îngustă pentru pietoni şi apoi se fac vreo zece potecuţe printr-o pădure deasă. N-au decât să fluiere a pagubă căutătorii!

Scârţâie uşor prima zăpadă sub paşi, dar aici, pe poteci, e deja bătătorită. Seara, prin părţile astea se plimbă mulţimi de pensionari, iar colo, mai departe, printre pini, întotdeauna dai de nişte mucoşi ce au tras la măsea. Acum însă nu e

nimeni. Fac un ocol mare prin pădure. Mă opresc mereu şi ascult. Nu, zăpada nu scârţâie în spatele meu. De astă dată mă uit în toate părţile fără să mă sinchisesc. De obicei, în romane asta se exprimă prin cuvintele: „uitându-se hoţeşte împrejur“. Da. Exact aşa e. Nu mai am de cine să mă sinchisesc. M-am desprins corect. Nu am filaj după mine, iar locul ascunzătorii îl ştiu numai eu. Într-un ungher depărtat s-au aciuat vreo zece garaje în lungul unui perete de beton, iar între ele şi perete e un spaţiu îngust, abia vizibil. Împrejur trăsneşte a urină, ceea ce e bine. Asta înseamnă că nu se vor găsi amatori să se vâre în cotloanele astea spurcate. Îşi fac treaba acolo, şi se grăbesc să se depărteze, pe când la mine asta-i meseria. Mă uit încă o dată împrejur, spre mai multă siguranţă, şi mă înghesui în îngustimea aceea. Aici locul e uscat şi curat. Numai că-i strâmt al naibii. Am serios de gâfâit opintindu-mă pe cei trei metri până la alipirea primelor două garaje, iar acolo, dacă îmi strecor degetele, pot găsi pe pipăite plicul lăsat de cineva. Dar metrii ăştia se lasă greu biruiţi. Ghenka n-ar fi încăput pentru nimic în lume printr-o asemenea strâmtoare. Expir şi mai avansez oleacă înghesuindu-mă. O secundă pauză, apoi din nou expir profund şi iarăşi mă împing înainte. Ah, prostul de mine! Ar fi trebuit să-mi scot paltonul înainte de a mă vârî. Strâmtoarea asta o găsisem tare de mult, dar atunci mă înghesuisem prin ea fără dificultăţi deosebite. Numai că atunci era vară. Expir din nou şi iarăşi mai avansez. Acum întind braţul drept, încă puţin mai înainte. Palma pe după colţ. Acum să-mi depărtez degetele. În sus şi în jos. Deodată o-oh! Laba de oţel a cuiva mi-a încleştat mâna şi o lumină orbitoare m-a izbit în ochi. În jurul meu aud vreo zece glasuri şoptite, iar mâna îmi este strânsă ca într-o capcană. Dureros al naibii. Nişte mâini puternice m-au înşfăcat îndată de picioare, smucindu-le şi scoţându-le astfel fără dificultăţi din strâmtoarea aceea. Apoi m-au târât aşa în continuare, de picioare, cu nasul prin zăpada proaspătă şi prin urina zilelor trecute. Aud şi o maşină mică scrâşnindu-şi frânele, venită cine ştie unde, cu toate că accesul lor în parcul Ismailovski ştiam că e interzis. Cineva îmi răsuci până la trosnet mâinile la spate. Nu mi-a rămas altceva decât să gem. Cătuşe reci clănţăniră.

— Chemaţi consulul!

Aşa se cade să urlu într-o asemenea situaţie. Portiera din spate a maşinii se deschide larg. Acum urmează ca eu să protestez, vezi Doamne, refuz să urc în maşină! Dar careva mă pocneşte zdravăn peste ţurloaie, încât pământul îmi fuge de sub tălpi, precum scăunelul de sub spânzurătoare. Ah, voinici flăcăi! Şi încă ce voinici! Dinţii mi se ciocnesc şi iată-mă şezând pe scaunul din spate între doi indivizi herculeeni.

— Chemaţi consulul!

— Ce făceai aici, ticălosule?

— Chemaţi consulul!

— Toate acţiunile tale sunt fotografiate pe peliculă!

— E o provocare neruşinată! Şi eu pot să pozez cum aveţi raporturi sexuale cu Brigitte Bardot! Chemaţi consulul!

— Aveai în mână documente secrete!

— Mi le-aţi vârât cu sila! Nu sunt documentele mele!

— Te-ai strecurat în ascunzătoarea aceea!

— Născocire neobrăzată! M-aţi prins în centrul oraşului şi m-aţi vârât cu forţa prin gaura aia împuţită! Chemaţi consulul!

Maşina mă duce undeva cu mare viteză prin întuneric, scrâşnind sălbatic la viraje.

— Chemaţi consulul! continuu să urlu, dar pe cei din maşină a început să-i plictisească chestia asta.

— Ascultă, băiete. Te-ai antrenat, acum gata. Termină cu urlatul!

Eu însă cunosc manevrele astea. Dacă mi s-ar da drumul acum, ar însemna că antrenamentul s-a terminat. Dar o dată ce nu-mi dau drumul, înseamnă că el continuă. Aşa că, inspirând adânc, încep să răcnesc cu glas sălbatic:

— Consulul să-l chemaţi, ticăloşilor! Sunt un diplomat nevinovat! Consulul!

— Chemaţi consulul!

Nu se cruţă lumina. Două reflectoare mi s-au aprins în faţă. Mă dor ochii până la lacrimi. Fusesem aşezat pe un scaun, şi un ins enorm, sinistru se postase în spatele meu. Dar nu, eu n-am să stau aici. Chemaţi consulul. Mă ridic, însă găliganul îmi apasă cu palmele-i enorme umerii în jilţul acela adânc, de lemn. Aştept până ce presiunea pe umeri slăbeşte şi iarăşi fac o încercare să mă ridic din jilţ, dar el mă apasă îndată din nou la loc, ajutându-şi mâinile imense cu un bocanc greu: îmi seceră piciorul, ca la lupte, în aşa fel încât să cad pe scaun. Acea uşoară lovitură a bocancului său mi s-a potrivit exact pe os. Dureroasă chestie. De undeva, din spatele proiectoarelor, îmi ajunge la urechi un glas.

— Dumneata eşti spion!

— Chemaţi consulul. Sunt diplomat al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste!

— Toate acţiunile dumitale la ascunzătoare sunt fotografiate pe peliculă!

— E un fals! O provocare ticăloasă! Chemaţi consulul!

Încerc să mă ridic. Dar găliganul îmi seceră piciorul stâng cu o mişcare uşoară a bocancului său enorm şi îmi pierd echilibrul. Şi iarăşi mă săgetează durerea. Izbeşte uşor, dar peste os, peste acela de e imediat mai sus de călcâi. Niciodată nu m-am gândit că asta poate fi atât de dureros.

— Ce făceai noaptea în parc?

— Chemaţi consulul!

Şi iarăşi mă ridic, dar din nou sunt izbit uşor şi precis, căci acolo nici măcar nu rămân urme, aşa că n-am cum dovedi nimănui că nemernicul acela mă tortura. Totuşi mă scol, şi el iarăşi mă aşează cu lovitura aceea uşoară. Hei, tu, găligane, doar şi noi acum ne instruim. Ăsta-i doar un exerciţiu. De ce să mă izbeşti atât de dureros? Mă ridic a nu ştiu câta oară, dar el mă trânteşte din nou. Mă uit peste umăr, să-i văd mutra. Dar nu desluşesc nimic. Din pricina proiectoarelor am numai cercuri în ochi, nu văd absolut nimic. Toată încăperea e cufundată în întuneric; doar cele două reflectoare. Nici nu se poate înţelege dacă e o cameră mare sau mică. Probabil că e mare, căci dinspre proiectoare vine o căldură insuportabilă,

însă uneori simt ceva ca o adiere răcoroasă. Într-o încăpere mică nu poate fi asta.

— Aţi încălcat legea…

— Asta o să spui consulului.

Mă doare piciorul şi n-am deloc poftă să primesc din nou o lovitură peste os, aşa că hotărăsc să repet încă de trei ori încercarea de a mă ridica. Dup-aceea voi şedea fără să mă ridic. Ah, cât n-aş vrea să mă mai scol de pe jilţul acela de lemn! Gata, Vitea, începem. Mă proptesc cu picioarele în pardoseala de cărămidă, îmi trec cu precauţie greutatea corpului pe muşchii picioarelor şi, inspirând adânc, mă împing în sus. Dar lovitura lui coincide cu zvâcnirea mea. Laba piciorului meu stâng saltă în sus, iar eu cad iarăşi cu un geamăt uşor, în jilţ. Păcat că nu e capitonat, ar fi fost mai comod.

— De la cine ai primit materiale prin ascunzătoare?

— Chemaţi consulul!

Ştiu bine că cel care mă izbeşte peste picioare învaţă şi el. Pe viitor asta-i va fi slujba: să stea în spatele jilţului şi să-l menţină pe cel interogat în acest jilţ adânc, de lemn. E o ştiinţă complicată, dar el e un elev silitor. Perseverent. Un entuziast. Lovitura lui de pe urmă a fost mai puternică decât cele precedente. Ori poate că aşa mi s-a părut, o dată ce toate sunt în acelaşi punct. Dar, în principiu, de ce încerc eu să mă ridic? Doar aş putea pur şi simplu să stau şi să cer aducerea consulului. Iar până nu-l vor chema pe consul, n-am să le permit să mă atragă în discuţie. Aşadar, încetez să mă ridic. Mai încerc doar de trei ori şi gata.

Următoarea lovitură a fost măiestru executată, şi cu mare dragoste pentru meserie. Aşa se face că n-am înţeles următoarea întrebare. Ştiu că a fost o întrebare, dar nu ştiu ce fel. M-am gândit câteva secunde ce să răspund, apoi m-am regăsit:

— Chemaţi consulul!

Un asemenea interogatoriu a început să mă plictisească, şi pe ei de asemenea, aşa încât mâinile acelea enorme îmi îndesară din nou umerii în jilţ, iar cineva îmi puse nişte creioane între degete.

Chestiile astea le cunosc. E o treabă foarte simplă, foarte eficientă şi pe deasupra nu lasă niciun fel de urme. Încă înainte de a mi se strânge palma, apuc să-mi amintesc toate regulile: în primul rând, să nu încep a striga, în al doilea rând, să mă delectez cu propria-mi durere şi să-mi doresc o durere şi mai mare. E unica salvare. Mâna transpirată a cuiva îmi pipăie palma, potriveşte creioanele între degetele mele şi deodată strânge, strânge întreaga palmă ca într-un cleşte. Cele două proiectoare încep a tremura, rotindu-se cu turbare, iar eu m-am pornit a pluti undeva departe de acea încăpere întunecoasă şi cu pardoseala de cărămidă. Îmi doream mai multă durere şi râdeam de cineva.

12

Moscova e învăluită într-o dimineaţă cenuşie, friguroasă. E noiembrie. Toată lumea încă mai doarme. A trecut o maşină a poştei. Un portar pe jumătate adormit mătură strada. Eu zac pe un fotoliu moale, cu spătarul dat mult înapoi.

Moscova zboară pe lângă mine. Geamul lateral e uşor deschis şi vântul geros îmi spulberă fragmentele unor coşmaruri. Simt că obrajii nu îmi sunt bărbieriţi, iar părul de pe cap mi s-a năclăit. Nu ştiu de ce, faţa îmi este umedă. Dar mă simt bine. Cineva mă duce într-un automobil mare, negru. Întorc capul către şofer. E Elefantul. El mă duce.

— Tovarăşe colonel, nu le-am spus nimic.

— Ştiu, Vitea.

— Unde ne ducem?

— Acasă.

— Mi-au dat drumul?

— Da.

Tac îndelung. Deodată mi s-a făcut frică. Mi s-a părut că le-am povestit acelora totul, în timp ce râdeam.

— Tovarăşe colonel, m-am… dezghiocat cumva?

— Nu.

— Sunteţi sigur?

— Sigur. Tot timpul am fost alături de tine, chiar şi când te-au arestat.

— În ce a constat greşeala mea?

— N-a fost o greşeală. Te-ai desprins bine şi ai ieşit curat la ascunzătoare. Dar locul acela e din cale-afară de bun. KGB-ul moscovit îl ştie. Ai folosit un loc pe care-l utilizează spionii străini adevăraţi. Locul e foarte bun, şi de aceea se află sub un control permanent. Ei te-au capturat ca pe un spion adevărat, fără să ştie cine eşti. Dar noi am intervenit de îndată. Arestarea a fost reală, însă interogatoriul – didactic.

— Şi Ghenka?

— Ghenka e bine. L-au cam şifonat, dar nici el nu s-a lăsat dezghiocat. Într-o chestie ca asta e nevoie de o mare concentrare. Nu trebuie să te cruţi şi n-ai voie să te gândeşti la răzbunare. Atunci suporţi orice. Dormi. Am să te recomand pentru activitate reală.

— Dar pe Ghenka?

— Şi pe el.

13

— Ai fost vreodată la Mîtişci?

— Nu.

— Cu atât mai bine! — Elefantul devine brusc foarte serios. Ascultă misiunea de luptă cu scop didactic. Obiectivul: Uzina de rachete de la Mîtişci. Misiunea: găsirea unui om potrivit şi recrutarea lui. Scopul întâi: însuşirea practicii unei recrutări reale. Scopul al doilea: descoperirea căilor posibile pe care spionajul duşman le-ar putea utiliza pentru recrutarea oamenilor noştri la obiective de importanţă deosebită. Delimitări. Prima – de timp: pentru recrutări se poate utiliza numai timpul personal, zilele libere şi concediile. Nu se stabileşte un timp special pentru executarea recrutării. A doua – financiară: poţi cheltui numai din banii

proprii oricât, chiar şi pe toţi, fără a se aloca nici o copeică din banii statului. Sunt întrebări?

— Ce ştie KGB-ul despre asta?

— KGB-ul cunoaşte că, în baza aprobării secţiei organelor administrative ale Comitetului Central, noi desfăşurăm asemenea operaţiuni permanent şi în întreaga Moscovă. Dacă KGB-ul te arestează, noi te salvăm… Dar n-o să te trimitem peste hotare.

— Ce pot spune eu omului pe care-l recrutez despre mine şi despre organizaţia mea?

— Orişice. În afară de adevăr. Îl recrutezi nu în numele statului sovietic (asta şi un prost ar reuşi să o facă), ci în nume propriu şi pe banii proprii.

— Deci, dacă am să-l recrutez, el va fi considerat spion cu adevărat?

— Exact. Cu deosebirea că informaţiile transmise de el nu vor pleca peste graniţă.

— Dar asta nu-i atenuează în nici un fel vina.

— În nici un fel.

— Şi ce-l aşteaptă?

— Articolul 64 Codul penal. Ce, nu ştii lucrul acesta?

— Îl ştiu, tovarăşe colonel.

— Atunci îţi urez succes. Şi ia aminte: tu faci un lucru de mare importanţă pentru stat. Pe lângă faptul de a te instrui, tu ajuţi statul nostru să se debaraseze de nişte trădători potenţiali. Întreaga grupă primeşte o asemenea misiune – însă fiecare alt obiectiv. Şi întreaga academie face acelaşi lucru. Iar acum ultima treabă: semnează aici de primirea misiunii. E o misiune extrem de serioasă.

14

Teoria recrutării spune că mai întâi trebuie să găseşti obiectivul indicat. Asta nu e greu. Mîtişci e un orăşel, iar în el se află o uzină. Sârmă ghimpată, cu rulouri.

Noaptea uzina e inundată de o lumină orbitoare. Dulăi de pază hămăie dincolo de gard. Aici nu încap îndoieli. În plus, uzina trebuie să aibă un nume corespunzător. Dacă la poartă e scris că e o uzină de piese electrice pentru tractoare, asta poate să însemne că în afară de producţia militară, uzina livrează ceva şi pentru tractoare, dar dacă denumirea nu exprimă nimic, ca de pildă: „Uralmaş" „Forja leninistă“, „Secera şi ciocanul“, atunci puteţi lăsa orice îndoială la o parte: uzina respectivă e pur militară, fără nici un fel de activităţi străine.

A doua regulă a recrutării glăsuieşte că nu trebuie să pătrunzi peste gard. Oamenii ies ei singuri din uzină, se duc la biblioteci, la săli de sport, prin berării. În jurul unei mari uzine trebuie să existe un raion în care locuiesc mulţi muncitori, unde se află şcoli şi grădiniţe pentru copii. Undeva există o policlinică, o bază turistică, o zonă de odihnă ş.a.m.d. Toate astea trebuie găsite.

A treia lege a recrutării spune că nu trebuie să fie recrutat directorul sau inginerul şef – secretarele lor se recrutează mai uşor, în schimb ştiu cel puţin la fel

de mult ca şefii lor. Dar necazul este că, în condiţiile recrutării în scop didactic, ni se interzice să abordăm femei. Peste hotare, n-avem decât, dar pe timpul antrenamentelor, nu. Trebuie găsit un desenator, un operator la maşini electronice, un păstrător de documente secrete, un multiplicator ş.a.

Fiecare din noi a primit o asemenea problemă de rezolvat, şi fiecare îşi elaborează un plan, ca înaintea unei bătălii generale. Pentru noi, o recrutare cu scop de învăţământ nu e câtuşi de puţin mai simplă decât una de luptă. Dacă eşti arestat în oricare ţară din Occident, fiind prins la o asemenea treabă, răsplata e numai una – eşti expediat în Uniunea Sovietică. Dacă ai comis însă aici o greşeală şi te arestează KGB-ul, preţul e mai mare – niciodată nu vei fi trimis în Occident. În activitatea de luptă ai la dispoziţie tot timpul tău, iar finanţele nu sunt cu nimic limitate, pe când aici ai de dat examene la strategie, la tactică, la cunoaşterea forţelor armate ale Statelor Unite, la cele două limbi străine. Descurcă-te cum ştii. Când vrei, te pregăteşti pentru examene, iar când vrei, te ocupi de recrutare.

15

Înainte de toate mi-am imaginat un cerc nevăzut, cu raza de un kilometru, în jurul întregului zid imens al uzinei. În acel spaţiu am hotărât să nu apar, sub nici un pretext. În acel spaţiu, fiecare centimetru se află sub supravegherea KGB-ului, aşa că n-am ce căuta acolo.

Acum aştept sfârşitul schimbului. Iată-l. Pe porţile de control a ţâşnit torentul negru al oamenilor. Gălăgie, tropot, râsete.

În staţia de autobuz se adună mulţimi uriaşe. Zăpada scârţâie sub tălpi. Felinarele se iţesc prin negura geroasă. Torentul uman vuieşte. Mulţi au năvălit prin cârciumi şi berării. Dar asta deocamdată nu mă interesează – e o cale simplă, pe care mi-o păstrez pentru cazul când alte variante nu vor merge. Acum am nevoie de o bibliotecă. Cum să o găsesc? Simplu. E destul să mă uit încotro se îndreaptă, în majoritatea lor, ochelariştii. M-am ataşat de un grup de tineri ochelarişti, cu aspect de intelectuali, şi n-am greşit. Se duceau la bibliotecă. Nu, desigur, nu e o bibliotecă secretă. Cea secretă se află în interiorul uzinei. E deci o bibliotecă obişnuită, intrarea e permisă oricui, aşa că m-am strecurat şi eu o dată grupul. I-am făcut cu ochiul fetei de la tejghea, fata mi-a zâmbit şi iată-mă la raftul cu cărţi.

Mă foiesc printre cărţi, urmărind atent ce-l interesează pe fiecare. Trebuie să realizez un contact. Uite un roşcovan care alege literatură ştiinţifico-fantastică. Bine. Să-l aşteptăm. Uite-l apropiindu-se de un raft, apoi de altul…

— Scuzaţi-mă, îi şoptesc la ureche, ştiţi cumva unde e literatura ştiinţifico-fantastică?

— Uitaţi colo.

— Unde anume?

— Veniţi să vă arăt.

Un bun contact mi-a izbutit abia în a treia seară.

— Ceva despre cosmonauţi? Despre Ţiolkovski?
— Sigur, astea sunt aici.
— Unde?
— Veniţi să vă arăt.

16

Filmele despre spioni îl prezintă pe ofiţerul de cercetare sclipind de spirit şi inteligenţă. Argumentele spionului sunt imbatabile şi victima este de acord cu propunerile lui. Dar astea-s curate scorneli. În viaţă totul se întâmplă invers. A patra lege a recrutării spune că fiecare om are în capul său idei strălucite şi fiecare suferă în viaţă cel mai mult din pricină că nimeni nu vrea să-l asculte. Cea mai mare problemă în viaţă pentru fiecare om este să-şi găsească un confident. Dar lucrul acesta nu e posibil deoarece toţi ceilalţi oameni sunt preocupaţi de acelaşi lucru, şi anume de căutarea unui confident pentru sine, aşa încât pur şi simplu nu au timp să asculte ideile aiurite ale altora. Principalul în arta recrutării este priceperea de a-l asculta pe interlocutor. A învăţa să-l asculţi pe acesta, fără a-l întrerupe, constituie garanţia succesului. E o treabă foarte dificilă. Dar numai cel care ascultă fără a întrerupe, numai acela va deveni cel mai bun prieten, iar eu mi-am găsit astfel un prieten. Citise de multe ori cărţile despre Zander, Ţiolkovski, Koroliov{16}, însă vorbind despre ei, se referea şi la unii despre care însă nu era permis să se scrie cărţi: Ianghel, Celamei, Babakin, Stecikin. Eu ascultam.

În bibliotecă nu se putea vorbi tare, ba de regulă nici nu se obişnuieşte să se facă confesiuni. De aceea l-am ascultat într-o poieniţă înzăpezită, unde schiam împreună, la un cinematograf, unde am intrat ca să vizionăm filmul „Îmblânzirea focului“, apoi într-o minusculă cafenea, unde am băut bere.

A cincea lege a recrutării este legea căpşunei. Mie îmi plac căpşunile. Îmi place, de asemenea, să pescuiesc. Dar dacă m-aş apuca să dau la peşte cu căpşuni, n-aş prinde nici unul. Peştele trebuie momit cu ce-i place lui – cu râme. Dacă vrei să devii prieten cu cineva, nu-i vorbi despre căpşuni, care-ţi plac ţie. Vorbeşte-i despre râmele care-i plac lui.

Prietenul meu era pasionat de sistemele de transmitere a combustibilului de la rezervoare la motoarele rachetei. Combustibilul poate fi transmis prin mijlocirea unor turbopompe sau a unor sisteme de injectare. Îl ascultam, aprobând. La primele rachete germane s-au utilizat turbopompe. De ce oare s-a uitat această posibilitate simplă şi ieftină? Chiar aşa – de ce? Acest procedeu, chiar dacă necesită crearea unor turbine foarte solide şi precise, sunt o garanţie împotriva unei mari neplăceri: explozia rezervoarelor de carburanţi în momentul creşterii presiunii amestecului de purjare. Eu eram întru totul de acord.

La următoarea întâlnire aveam în buzunar un casetofon executat în formă de portţigaret. Un fir de la acest casetofon trecea prin mâneca hainei mele la ceasul de mână, în care era un microfon. Şedeam amândoi într-un restaurant şi trăncăneam despre perspectivele utilizării tetraoxidului de azot ca oxidant al oxigenului lichid în combinaţie cu kerosen, în calitate de combustibil de bază.

Această combinaţie, deşi veche, i se părea pe deplin verificată şi sigură pentru vreo două decenii de-acum înainte.

În dimineaţa ce a urmat, i-am rulat Elefantului banda. Comisesem o eroare destul de mare: nu e posibil să ai microfonul la ceas când convorbirea are loc într-un restaurant. Zgomotul furculiţei, în permanenţă chiar lângă microfon, era pur şi simplu asurzitor, iar glasurile noastre se auzeau de undeva, din depărtare, ceea ce pe Elefant l-a amuzat copios. După ce a râs pe săturate, m-a întrebat foarte serios:

— El ce ştie despre tine?

— Că mă cheamă Viktor.

— Dar numele de familie?

— Nu m-a întrebat niciodată.

— Când ai următoarea întâlnire?

— Joi.

— Înainte de această întâlnire, am să-ţi aranjez o consultaţie la Direcţia 9 de informaţii a GRU. Va sta de vorbă cu tine un ofiţer veritabil, care analizează motoarele de rachetă americane. El ştie, desigur, multe şi despre motoarele noastre. Acest iniţiator îţi va stabili o sarcină reală, una care ar prezenta interes pentru el, dacă ai fi făcut cunoştinţă cu un inginer american de rachete. Iar dacă vei smulge de la ochelarist un răspuns destul de edificator, poţi considera că tu ai avut noroc…, însă el nu.

Serviciul de informaţii al GRU dorea să afle ce ştie cunoştinţa mea despre combustibilul pe bază de boran. Şedeam acum într-o berărie murdară şi-i spun prietenului că niciodată nu se va utiliza acest carburant cu boran. Nu ştiu cum s-a nimerit, dar el credea că eu lucrez în secţia a 4-a a uzinei. Niciodată nu-i spusesem asta şi nici n-aş fi putut să-i spun deoarece habar nu am ce reprezintă secţia a 4-a. Îl văd că se uită lung, scrutător la mine şi zice:

— Da, cei de-acolo, de la a patra, aşa gândesc. Vă cunosc eu, vă feriţi pielea. Toxicitate şi pericol de explozie… Aşa e. Dar în schimb ce posibilităţi energetice! V-aţi gândit la asta acolo la voi? Toxicitatea poate fi redusă. La noi, secţia a 2-a se ocupă de treaba asta, şi crede-mă, vor reuşi. Atunci ni se vor deschide nişte perspective de necuprins…

La masa vecină recunosc o spinare ce-mi e familiară. Nu cumva o fi Elefantul? Ba chiar el e. Alături de el se mai află câteva persoane importante…

Dimineaţa următoare, Elefantul m-a felicitat cu ocazia primei recrutări.

— Asta-i doar de învăţământ. Dar nu-i nimic. Motănaşul, dacă vrea să devină motan în lege, trebuie să înceapă cu puişori, şi nu cu vrăbii adevărate. Cât despre combustibilul cu boran, să-l dai uitării. Nu te priveşte.

— Am înţeles, îl dau uitării.

— Şi pe ochelarist să-l uiţi. Dosarul lui, împreună cu rapoartele şi benzile tale magnetice o să le transmitem cui trebuie. Comitetul Central are nevoie de material concret referitor la slaba activitate a KGB-ului, ca să-l ţină în frâu. Şi de unde să ia el un asemenea material? Uite-l aici! zice Elefantul deschizând larg uşa unui fişet cu rapoartele camarazilor mei referitoare la primele recrutări de luptă şi

învăţământ.

Totuşi cu sistemele de injecţie şi combustibilul cu boran am mai avut prilejul să mă întâlnesc. Cu puţin înainte de absolvirea academiei, ni s-a oferit posibilitatea să stăm de vorbă cu unii constructori de armament, pentru ca să ne formăm o idee generală asupra problemelor industriei de război sovietice. Ni s-au prezent tancuri şi artilerie la Solnecinogorsk, cele mai recente avioane la Monino, rachete la Mîtişci. Am petrecut în fiecare loc câteva zile şi nopţi în compania inginerilor şefi şi a constructorilor, bineînţeles fără a le cunoaşte numele. Ei, la rândul lor, nu prea înţelegeau nici ei cine suntem (nişte tineri de la Comitetul Central).

Şi iată că la Mîtişci sunt condus prin trei puncte de control pe lângă o mulţime de controlori şi paznici. Într-un hangar înalt şi luminos ni s-a prezentat o namilă verde. După îndelungi explicaţii am întrebat de ce nu se revine la vechile şi încercatele turbopompe în locul sistemelor de injecţie.

— Sunteţi rachetist? mă întreabă curios inginerul.

— În oarecare măsură…

CAPITOLUL VIII

1

A treia zi după ce am sosit la Viena, am fost chemat de şeful rezidenţei diplomatice vieneze a GRU, generalul-maior Goliţîn.

— Ţi-ai despachetat deja bagajele?

— Încă nu, tovarăşe general.

— Nici să nu te grăbeşti.

— ?

Pumnul lui enorm se năpusteşte în masa de stejar, încât o delicată ceşcuţă de cafea ţiuie strident.

— Pentru că vineri pleacă avionul nostru la Moscova, şi-am să te expediez înapoi, leneşule. Ce recrutări ai făcut?

Am ţâşnit, roşu de ruşine, din cabinetul generalului, direct în „abataj" – sala cea mare a rezidenţei – unde apariţia mea nu a fost luată de nimeni în seamă. Toţi erau prea ocupaţi. Trei inşi se aplecaseră asupra unei hărţi mari a oraşului. Unul bătea repede ceva la maşină. Doi încercau fără succes să introducă un uriaş bloc electronic, cu inscripţii în limba franceză, într-un container al poştei diplomatice. Doar un bătrân lup al cercetării, evident, înţelegând starea mea, mi se adresează cu compasiune:

— Cu siguranţă că Navigatorul ţi-a promis că te va alunga cu primul avion.

— Da, confirm eu, aşteptându-mă la o încurajare.

— Să ştii că are s-o facă. Aşa e el.

— Şi-atunci ce-mi rămâne de făcut?

— Să lucrezi.

Era un sfat bun, şi altul mai bun nu aveam de aşteptat, căci dacă cineva ştie unde şi cum se poate capta la modul concret un document secret, de bună seamă că el însuşi se şi ocupă de captarea lui. Ca ce chestie să-şi împartă el gloria cu mine?

Aşadar, am început să lucrez. Desigur, în cele patru zile ce mi-au rămas n-am făcut nicio recrutare. Dar am realizat în schimb primii paşi în direcţia corectă şi drept urmare întoarcerea mea la Moscova a fost amânată pentru încă o săptămână, iar apoi pentru încă una. Astfel am lucrat eu la generalul Goliţîn timp de patru ani. De altfel, toţi ceilalţi ofiţeri, incluzându-l chiar şi pe primul 1ui locţiitor (vice-liderul), se aflau în aceeaşi situaţie.

2

Acum sunt spion.

Am absolvit Academia militară-diplomatică şi o jumătate de an am lucrat la

direcţia a 9-a a serviciului de informaţii al GRU. Apoi, de la prelucrarea informaţiilor am fost trecut la captare.

Nu, să nu credeţi că numai peste hotare se execută captări. Milioane de străini vizitează Uniunea Sovietică, iar o parte din ei cunosc lucruri care pe noi ne interesează. Aceşti străini trebuie depistaţi dintre toţi ceilalţi şi recrutaţi, smulgându-li-se secretele prin forţă, cu viclenie sau cu ajutorul banilor.

Activitatea în captare reprezintă o luptă sălbatică între mii de ofiţeri ai KGB-ului şi ai GRU pentru străinii ce prezintă interes. Activitatea în captare este cu adevărat o treabă câinească. Nu degeaba ni se spune ogari. Activitatea în captare înseamnă necruţătorul general-maior GRU Boris Aleksandrov, care conduce acţiunile de acest fel pe teritoriul Moscovei, căruia orice baremuri insurmontabile i se par insuficiente, care zdrobeşte fără a sta pe gânduri destinele unor tineri cercetaşi pe motivul neîndeplinirii planului ori pentru cea mai mică omisiune. La direcţia generalului Aleksandrov am lucrat un an. A fost cel mai greu an din viaţa mea. Dar a fost şi anul primei recrutări realizate de mine, anul primului document secret captat în mod independent. Numai cel ce reuşeşte să facă acest lucru la Moscova, unde secretele necunoscute nouă nu sunt cine ştie cât de multe, numai acela poate ajunge peste graniţă. Cine ştie să lucreze la Moscova, acela va reuşi să facă treaba asta oriunde. De aceea stau eu acum într-o mică berărie vieneză, strângând în palmă o halbă rece, uşor aburită, cu bere aromată, aproape neagră.

Acum sunt ofiţer de captare. La Viena am un start furtunatic. Nu pentru că depistez într-un chip cine ştie cât de reuşit purtătorii de secrete. Nicidecum. Pur şi simplu camarazii mei mai mari lucrează foarte eficient. Şi fiecare din operaţiunile întreprinse trebuie să fie asigurate. Trebuie să distragem atenţia poliţiei, trebuie să-l supraveghem pe cel ce lucrează pe itinerarul de verificare şi să-l protejăm în timpul întâlnirii secrete, trebuie să primim de la el materialele captate şi, riscându-ne cariera, să le aducem la rezidenţă. Trebuie să ne prezentăm la ascunzători şi la case conspirative, trebuie să verificăm semnale, trebuie să facem mii de treburi în folosul cuiva, adesea fără a înţelege sensul activităţii noastre. Toate astea înseamnă muncă, toate astea înseamnă risc.

3

Raportez despre primii mei paşi. Navigatorul ascultă în tăcere, fără a mă întrerupe. Privirile îi sunt pierdute în tăblia biroului, amănunt ce mi se pare ciudat. Primul lucru pe care îl învaţă un spion este să-şi privească interlocutorul în faţă: învaţă să susţină priviri insistente, învaţă să-şi stăpânească propria privire ca pe o armă de luptă. Dar oare de ce acest lup tăbăcit nu respectă nişte cerinţe elementare? Aici ceva nu e în regulă. Mă încordez fără a-l scăpa din ochi şi pregătindu-mă pentru ce era mai rău.

— Bine, rosteşte el în sfârşit, fără a-şi desprinde privirile de pe hârtiile sale. Aşa vei lucra în continuare, sub controlul personal al primului meu locţiitor, dar de două ori pe lună te voi asculta eu personal. În primele săptămâni ai făcut câte ceva, aşa că de astă dată îţi încredinţez o misiune mai serioasă. Ai să te întâlneşti

cu un om viu. Omul a fost recrutat de primul meu locţiitor – de vice-lider. Dar nu vreau să risc a-l trimite pe vice-lider în această operaţiune. De aceea ai să te duci tu. Omul recrutat prezintă pentru noi o importanţă de excepţie. Însuşi tovarăşul Kosîghin ne urmăreşte activitatea în respectivul domeniu. Nu avem dreptul să pierdem un asemenea om. El lucrează în Germania de Vest şi ne remite piese din rachetele antitanc americane „Tow“. Te vom trece în secret în Germania de Vest. Vei realiza contactul. Vei primi piesele de rachetă. Vei plăti pentru servicii. Apoi vei goni mulţi kilometri, ca să ţi se piardă urma. Te va întâlni ajutorul ataşatului militar de la Bonn. Îi vei preda lui marfa, dar ambalată. El nu trebuie să ştie ce primeşte. Mai departe pachetul va pleca cu poşta diplomatică spre *Acvarium*. Sunt întrebări?

— De ce nu li se încredinţează ofiţerilor noştri din Germania de Vest realizarea întâlnirii?

— Lucrăm încrucişat. Pentru că – în primul rând – dacă Germania de Vest îi va expulza mâine pe toţi diplomaţii noştri, fluxul de informaţii privitoare la Germania de Vest nu se va diminua în nici un caz. Vom continua să primim informaţii secrete prin Austria, Noua Zeelandă, Japonia. Dac-ar fi expulzaţi toţi cercetaşii din Marea Britanic – în acest caz pentru KGB ar fi o catastrofa, pe când pentru noi nu. Continuăm să recepţionăm secrete britanice prin Austria, Elveţia, Nigeria, Cipru, Honduras şi toate celelalte ţări în care se află ofiţeri ai *Acvarium*. Pentru că – în al doilea rând – primind respectivele piese de rachete captate de noi, şeful GRU îi va chema pe toţi rezidenţii diplomatici şi clandestini ai GRU din Germania de Vest şi tuturor acelor opt generali le va adresa întrebarea: de ce Goliţîn din Austria poate procura în Germania de Vest asemenea lucruri, iar voi…, mama voastră, aflându-vă în Germania de Vest, nu puteţi? Voi puteţi să lucraţi numai pe înhăţate? Numai în asigurare… Ei, şi concluziile corespunzătoare vor urma. Numai astfel se generează concurenţa, Suvorov. Numai ca rezultat al concurenţei obţinem noi succese. Ai înţeles tot?

— Tot, tovarăşe general.

— Mai vrei să întrebi totuşi ceva?

— Nu.

— Ba vrei, şi eu ştiu întrebarea ta! Uite ce gând te chinuie pe tine: vice-liderul va primi pentru piesele sale un ordin, dar riscul va fi asumat în locul lui de un tânăr căpitan care nu va primi niciun rahat în schimb. Aşa gândeşti?

Şi în acel moment îşi ridică brusc privirile. Deci asta-i e figura! Şi-a cruţat privirea până la momentul final. Are nişte ochi feroci, fără nicio scânteiere. Privirea-i este ca o lovitură de cravaşă peste coaste. Şi-o foloseşte prin surprindere şi fulgerător. Pentru asta nu sunt pregătit. Îi suport privirea, dar înţeleg că nu sunt în stare să mint.

— Da, tovarăşe general.

— N-ai decât să lucrezi intens. Să cauţi să recrutezi o agentură. Atunci am să te asigur. Atunci vei lucra numai cu mintea, şi altcineva îşi va risca pielea în locul tău.

Maxilarele îi joacă, iar privirea îi este de plumb.

— Amănuntele ai să le pui de acord cu vice-liderul. Poţi să pleci.

Am pocnit din călcâie şi, răsucindu-mă ca la carte, am ieşit din cabinetul comandantului. Pe coridor nu era nimeni. În sala mare de lucru de asemenea nimeni. Instalaţia de aer condiţionat torcea molcom, aruncând un jet de aer răcoros în semiobscuritatea sălii. Am mărit puţin intensitatea luminii albastre şi am trecut, păşind pe covorul gros – amortizor de zgomot – spre un colţ îndepărtat, spre fişete. Câteva secunde mă uit stupid la discul de bronz, oftez din rărunchi şi formez o combinaţie de cifre. Uşa grea, blindată, a cedat lin şi fără zgomot, dând la iveală douăsprezece uşi masive. O deschid cu cheia pe a mea, pe care e înscrisă ordonat cifra 41. Înăuntru se află geanta. Închid fişetul, pun geanta pe masa mea de lucru, trag înspre mine cu precauţie cele două şnururi de mătase, stricând amprentele clare ale celor două peceţi – mai întâi pe cea cu emblemă, apoi pe cea personală, a mea. Scot din geantă o foaie de hârtie albă groasă, având o coloană mică, ordonată de înscrisuri şi, oftând iarăşi din adânc, scriu pe ea: “Am deschis geanta cu Rr. 11 la 13 iulie, orele 12 şi 43 minute, ora locală“. Introducând cu grija foaia în geantă, scot din ea un dosar subţire, lucios, de culoare verde, cu numărul 173-V-41. Prima filă a dosarului este acoperită în întregime cu un scris înghesuit, celelalte sunt absolut curate. Apuc una din ele cu două degete şi o aşez în faţa mea. În colţul superior stâng îmi apăs sigiliul personal, după care introduc fila în maşina de scris. În colţul din dreapta bat din obişnuinţă, rapid, două cuvinte: „Strict secret”, apoi, lăsând libere câteva rânduri, exact la mijloc, trec: „PLAN”.

După toate astea, îmi las capul pe braţe, aţintindu-mi cu disperare privirile pe perete. Furia clocoteşte în mine. În clipa asta urăsc întreaga lume, mă urăsc pe mine, urăsc masa de lucru, lumina albastră, covoarele cafenii şi dosarele verzi.

Treptat, din întreaga masă de oameni şi obiecte spre care se îndrepta ura mea mistuitoare, se desprinse o singură fizionomie, pe care o uram acum chiar mai mult decât maşina de scris. Era chipul comandantului… Pe mă-ta! Ţi-e uşor să comanzi! Dar asta nu-i ca şi când ai comanda o divizie. Te duci acolo, faci aia. Eu însă n-am mai fost niciodată în Germania de Vest. Să mă trimiţi pe mine la o asemenea treabă după abia trei săptămâni de activitate practică! Şi dacă voi compromite operaţiunea? Dracu’ să-l ia, veţi zice. Voi fi vârât la închisoare, dar voi vă veţi pierde agentul!

Dacă în acel moment aş fi găsit pe careva să-l pocnesc în mutră, n-aş fi stat pe gânduri. Dar nu era nimeni în preajmă. Dau ocol cu privirea pe suprafaţa mesei, căutând ceva pe care să-mi pot vărsa turbarea. Îmi cade sub mână o cupă elegantă cu stilouri şi creioane. O strâng în palmă, uitându-mă pătrunzător la ea, apoi brusc o izbesc de perete cu toată forţa. Obiectul se împrăştie în cioburi mărunte, scoţând un ţipăt jalnic.

— Ce te-a apucat?

Mă răsucesc. În spatele meu, lângă fişete, se afla vice-liderul. Mă lăsasem tare furat de sentimente, încât nu i-am sesizat apariţia.

Dar nu-mi ridic ochii la el. Privesc în podea.

— Navigatorul mi-a ordonat să merg la întâlnire cu un om al dumneavoastră…

— Păi du-te. Care-i problema?

— Vorbind deschis, nu ştiu cu ce să încep, ce să fac…

— Să scrii planul! izbucneşte el deodată. Scrie planul, eu am să ţi-l semnez şi tot înainte…

— Dar dacă evenimentele nu se vor derula în concordanţă cu planul meu?

— Ce-e-e? se uită la mine cu nişte ochi nedumeriţi, apoi la ceas, iarăşi la mine, oftează şi zice pe un ton de reproş: Adună-ţi hârtiile şi hai să mergem.

Întotdeauna cabinetul pentru instructaje îmi sugerează o cabină de pe un vapor luxos. Când sistemele de protecţie sunt conectate, podeaua, tavanul şi pereţii tremură mărunt, mărunt din pricina unor vibraţii aproape insesizabile, exact ca pe puntea unui crucişător când acesta despică valurile în plină viteză. În afară de asta, undeva în preajma pereţilor, dincolo de zeci de straturi izolatoare, sunt montate puternice instalaţii de bruiaj. Izolaţia reduce de mii de ori urletul lor, iar aici înăuntru se poate auzi doar un vuiet surd, precum zgomotul unor valuri ale mării în depărtare.

În interior, cabinetul pentru instructaje e în întregime alb şi sclipitor, din care pricină unii îi zic „sala de operaţii”. Mie nu-mi place denumirea asta. Eu întotdeauna îi zic acestei încăperi „cabină". În cabină se află doar o masă şi două fotolii. Dar atât masa, cât şi scaunele sunt absolut străvezii, ceea ce creează o impresie de lux şi de originalitate.

Vice-liderul îmi indică un fotoliu şi se aşează în faţa mea.

— Acolo, la cimitirul elefanţilor, nu te-au învăţat nimic. Dacă vrei să ai succes, înainte de toate uită tot ce te-au învăţat elefanţii de la academie. Printre elefanţi ajung doar cei care practic nu mai sunt în stare să lucreze ei înşişi. Acum ascultă ce te învăţ eu. Înainte de toate trebuie să scrii un plan. În planul ăsta să înşirui tot soiul de variante şi deciziile tale la respectivele situaţii. Cu cât scrii mai mult, cu atât e mai bine. Planul este o asigurare pentru eventalitatea căderii tale. Sub ancheta *Acvarium* vei avea cu ce să te justifici: vezi, Doamne, eu am tratat cu seriozitate pregătirea. Ţine minte: cu cât vei folosi mai multe hârtii, cu atât vei fi mai curat la fund. Iar după ce ai scris planul, treci la pregătire. Principalul e să te pregăteşti psihic. Să te relaxezi cât poţi mai mult, să faci o baie bună de aburi. Să înlături toate emoţiile negative. Toate frământările. Toate îndoielile. La treabă trebuie să porneşti pe deplin convins că vei birui. Dacă nu ţi-ai format o asemenea convingere, e mai bine să renunţi de pe acum. Principalul e să te acordezi pe frecvenţa învingătorului agresiv. Când te relaxezi în suficientă măsură, să asculţi ceva de Vîsoţki – „Vânătoarea de lupi“, de exemplu. Muzica asta trebuie să vibreze în tine pe parcursul întregii operaţiuni. Mai ales când te vei întoarce. Căci cele mai mari greşeli le săvârşim după o întâlnire izbutită, la întoarcere. Jubilăm şi uităm sentimentul învingătorului agresiv. Să nu pierzi acest sentiment atâta timp cât n-ai ajuns în spatele uşilor noastre de oţel. Îţi repet că principalul nu stă în plan, ci în

pregătirea psihologică. Vei fi învingător numai atâta timp cât tu însuţi te vei simţi învingător. După ce vei scrie planul, eu voi *juca* cu tine toate variantele posibile. E o treabă foarte importantă, dar să iei aminte că există lucruri mai importante. Să nu uiţi asta. Fii învingător! Simte-te învingător. Întotdeauna. Succes.

4

O pădure de pini. O potecă. Dealuri. Linişte. Un bondar gras, lenevos, s-a lăsat cu hoitul lui pe o campanulă de pădure. Hei, tu grăsanule, ai să rupi floricica! Bondarul mi-a bâzâit ceva jignitor dar n-a stat la discuţie, iar campanula a început a da recunoscătoare din cap. Sunt singur în pădure. Am o maşină veche, hârbuită toată, luată cu chirie de cineva pentru mine. Timpul se scurge încet. Mai sunt douăzeci şi şapte de minute până la întâlnire.

După paşaport, sunt un cetăţean iugoslav, ceva între un turist şi un şomer. Un turist din socialismul şomer.

Aştept. Prietenul sau, în limbajul nostru, sursa specială trebuie să apară exact la 13.00 cu piesele de rachetă. El mă va recunoaşte după două indicii: un tranzistor japonez în mâna stângă şi o mică insignă ce reprezintă o minge de fotbal. Iar eu am să-l recunosc după timpul apariţiei: ora 13 fix. Mă va întreba cât e ceasul, după care va trebui să se oprească puţin mai la dreapta mea.

Prietenul s-a dovedit a fi viclean: primeşte recompensa nu în dolari, nici în mărci şi nici măcar în franci elveţieni. El ia numai monede de aur. Dacă va fi strâns cu uşa, va zice că sunt moştenire de la o străbunică. Cutia cu monede o ascunsesem uite colo, între brazi. Asta pentru cazul oricăror surprize, căci dacă în timpul întâlnirii vom fi împresuraţi, cum aveam să explic provenienţa unor ducaţi de aur la un turist sărman? Dar de unde poate oare prietenul nostru să ia piese de rachete antitanc? Cine-o fi, vreun general? Ori vreun constructor de rachete? Că altfel n-ai cum să sustragi o bucată de rachetă. Chiar dacă ai fi inginer la uzina respectivă, responsabil de magazie sau ofiţer combatant. Fiecare piesă este numerotată imediat după producerea ei. Cum s-o şterpeleşti? Poate doar constructorul însuşi… Doar vreun general… Dar nu, pe toţi dracii, căci nici constructorului şi nici unui general nu le e deloc uşor să fure nişte piese de rachetă. Atunci cineva care să fie mai presus de constructor sau de general? Dar chiar admiţând că e pur şi simplu un general sau pur şi simplu constructorul principal, întrebarea e cum de a reuşit vice-liderul să-l întâlnească şi să-l recruteze? E greţos să joci rolul de turist sărac: un pulover uzat, bocanci cu tocurile roase. Cum să întâmpin eu în halul acesta un general american? Ce va crede el despre GRU, văzându-mi „Fiat“-ul buşit? Momentul a venit. Dar el nu. Eh, generale, unde-ţi este disciplina?

De după cotitură înaintează, parcă târându-se, un tractor enorm, murdar, cu remorcă. Un bătrân fermier neamţ, puţind tot a bălegar. Drac bătrân, numai tu îmi mai lipseai. Am şezut două ore aici, în pădure şi n-a fost nici ţipenie. Şi-or mai trece vreo cinci zile fără ca vreo fiinţă vie să apară. Iar pe tine, bătrâne, te aduc aici dracii tocmai în momentul întâlnirii mele. Ei haide, mână mai repede. Dar el,

ca un făcut, opreşte tractorul chiar în faţa mea. Ce doreşti, prost bătrân? A, cât e ora? Poftim, uită-te, şi-i vâr drept sub nas mâna cu ceasul. Acum treci, dulău bătrân. Dar el n-are de gând să plece. Coboară şi se opreşte puţin mai la dreapta mea. Ce-ţi trebuie? Şi acum de ce te înfurii, bătrâne? Îţi fac eu ceva? Hai, cară-te! Dar el îmi arată remorca. Ah, ce ghinion. Probabil că i s-a defectat remorca. N-am încotro, trebuie să-l ajut… că uite, acuşi va veni generalul. Şi abia atunci m-am luminat… De unde am scos-o eu că sursa specială trebuie să fie un general? Mă salt pe remorcă, dau la o parte foaia de cort soioasă. O, ce minune! Sub prelată văd nişte sfărâmături contorsionate ale unor rachete „Tow“. Ţineţi minte acea mutriţă argintie, ca de fiară prădalnică, din fotografie? Acum târăsc fragmente de stabilizatoare, circuite imprimate murdare, cabluri încâlcite, rupte, un bloc de dirijare spart, năclăit de noroi – totul la maşina mea. Îi strâng mâna. *Danke schön.* Şi fuga la volan. Dar el ciocăneşte ameninţător cu un băţ în maşina mea. Ei, ce-ţi veni diavole? El îmi arată printr-un gest sugestiv că-i trebuie banii. Uitasem. Dau fuga între brazi. Dezgrop cutia. Poftim. Acum îl văd că zâmbeşte. N-ai decât să-i încerci cu dinţii, boşorogule! Ce-ai să faci tu, un moşneag, cu atâta aur? Că oricum, în mormânt n-ai să-l iei. Dar el continuă să zâmbească, iar eu mi-am amintit cum fusesem instruit: „sursele speciale“ trebuie respectate, în orice caz trebuie să le arătăm că le respectăm, aşa că îi zâmbesc şi eu.

Apoi el o ia într-o parte, eu în cealaltă. Gonesc maşina îndepărtându-mă rapid de locul întâlnirii. Abia acum îmi devine limpede mecanismul simplu al întregii operaţiuni.

Divizia 1 americană blindată de tancuri a primit deja rachete „Tow“ şi execută de pe acum trageri cu ele în poligon. Desigur, fără componente de luptă. Aşa se explică faptul că pe sectorul final al traiectoriei, mica rachetă se izbeşte pur şi simplu de solul moale.

La noi, când se trage cu rachetele „Falanga“ şi „Şmel“, spaţii enorme se acoperă cu foi de cort, iar dup-aceea un batalion întreg este trimis în căutarea celor mai mici fragmente. Armata americană nu face asta. De aceea nu trebuie să fie recrutat un general sau constructorul principal. E suficient să fie recrutat un cioban, un pădurar, un paznic, un fermier, căci vă va aduna la fragmente – o sută de kile, ba chiar şi două. Cât încape într-un portbagaj! Un bătrân fermier, puţind a bălegar, poate deveni sursă de importanţă deosebită: pentru treizeci de arginţi, el vă va vinde tot ce doriţi. Că nu sunt componente de luptă? Cu atât mai bine. Fără componentele de luptă întregul bloc de dirijare rămâne aproape intact. Iar componentele noastre de luptă nu sunt mai rele decât cele americane. Nouă ne trebuie blocul de dirijare. Ne trebuie circuitele imprimate. Cei care au nevoie de ele, le vor spăla şi le vor curăţa, iar dacă ceva lipseşte, vom aduce data viitoare. Şi materialele compozite ne trebuie, şi mecanismul de desfacere a stabilizatoarelor şi resturile de combustibil prezintă interes extrem, ba până şi pulberea arsă de pe turbinele de viraj. Toate astea se află în portbagajul meu. Şi de toate astea se interesează tovarăşul Kosîghin personal.

Gonesc maşina pe autostrăzile Germaniei, drepte ca săgeata. Hitler le-a construit. Bine le-a mai construit. Apăs acceleratorul şi mai tare, zâmbind în sinea mea. Când am să mă întorc, am să le cer iertare Navigatorului şi vice-liderului. Nu ştiu pentru ce. Dar am să mă apropii şi am să spun în şoaptă: „Tovarăşe general, iertaţi-mă“. „Tovarăşe colonel, dacă se poate, iertaţi-mă“.

Ei sunt nişte cercetaşi de clasă superioară şi numai astfel trebuie să acţioneze. Rapid, fără a atrage atenţia. „Sunt gata să-mi risc şi cariera, şi viaţa pentru succesul operaţiunilor dumneavoastră simple dar strălucite în simplitatea lor. Dacă se poate, iertaţi-mă.“

Îmi întind sub măsuţă picioarele obosite. Mă simt bine. Aici e atâta linişte, atâta confort. Numai de n-aş adormi. Am obosit. Ascult o melodie în surdină. E un pianist cărunt. Fără îndoială, un mare muzician. A obosit, ca şi mine. A închis ochii, iar degetele lui lungi, elastice, de virtuoz, dansează automat pe clapele enormului pian. Indubitabil, locul lui este în cea mai bună orchestră a Vienei. Dar, cine ştie de ce, el cântă în cafeneaua vieneză „Schwarzenberg”. Aţi fost vreodată la „Schwarzenberg“? Vă sfătuiesc în mod stăruitor să mergeţi. Dacă aveţi un serviciu greu, epuizant, dacă ochii vă sunt roşii, iar picioarele obosite, dacă nervii vă sunt încordaţi la extrem, veniţi la „Schwarzenberg“, comandaţi o ceaşcă de cafea şi aşezaţi-vă într-un colţişor. Se poate, desigur, să şedeţi şi la aer curat, la o cochetă măsuţă albă. Dar asta nu e pentru mine. Eu întotdeauna intru, cotesc la dreapta şi mă aşez într-un colţ, lângă o fereastră enormă, acoperită cu perdele mari, semistrăvezii. Când la Viena e cald, toţi stau, de bună seamă, la aer proaspăt. Acolo e bine, dar în acest caz cineva ar putea să mă observe din depărtare. Iar mie nu-mi face plăcere să mă vadă cineva de departe. De aceea întotdeauna mă aflu înăuntru. Din colţişorul meu văd orice persoană care intră în sală. Din când în când mă uit afară, de după perdeaua semitransparentă, spre Schwarzenberg-Platz. Se pare că acum nu se uită nimeni după mine şi mi-e bine să fiu singur în această ambianţă confortabilă. Oglinzi. Capodopere abstracţioniste. Covoare luxoase. Pereţi cafenii întunecaţi – stejar lustruit. Melodia aceea în surdină. Aroma îmbătătoare a cafelei: concomitent excitantă şi calmantă. Dacă aş avea un castel al meu, neapărat aş comanda asemenea pereţi, pe care aş atârna aceste oglinzi şi tablouri decadente; într-un colţ aş plasa un pian enorm şi l-aş invita pe acest bătrân pianist, iar în faţă mi-aş pune o ceaşcă de cafea şi aş şedea aşa, întinzându-mi picioarele şi sprijinindu-mi un obraz în pumn. Mi se pare că am mai auzit cândva, demult, această melodie. Mi se pare că am mai văzut undeva aceste tablouri de pe pereţii de stejar şi aceste măsuțe cochete. De bună seamă că le-am văzut mai înainte. Desigur, îmi amintesc şi această aromă delicată şi această melodie fermecătoare. Da. Toate le-am mai văzut înainte. S-a întâmplat demult. Cu câţiva ani în urmă. Era un enorm oraş minunat. O piaţă liniştită, cu şine de tramvai. Ferestrele enorme ale unei cafenele. Exact acest miros de neuitat şi această melodie domoală. Numai că atunci, în piaţa aceea, lângă cafenea, lângă măsuţele albe, se opriseră trei tancuri murdare, obosite, purtând nişte dungi late, albe. Stăteau tăcute, fără a stânjeni minunata melodie. Era o vară toridă. Enormele

ferestre ale cafenelei erau deschise, iar încântătoarea muzică se prelingea lent şi calm pe fereastră, ca un pârâiaş de pădure. Nu ştiu de ce mi-am imaginat absolut distinct acele trei tancuri murdare, cu dungi albe aici, în Schwarzenberg-Platz. Tancul are un miros absolut neobişnuit, el nu poate fi confundat cu nimic. Vă place mirosul de tanc? Şi mie-mi place. Mirosul de tanc e un miros de metal, de motoare supraputernice, miros al drumurilor de ţară. Tancul soseşte în oraş din păduri şi de pe câmpuri, păstrând mirosul frunzelor şi al ierbii proaspete. Mirosul tancului este miros de spaţii imense şi de forţă. Mirosul acesta te îmbată, precum mirosul vinului şi al sângelui. Simt acest miros în liniştita cafenea vieneză. Pot să-mi imaginez absolut distinct mii de tancuri murdare pe străzile Vienei. Oraşul e în fierbere. Oraşul e cuprins de groază şi indignare, iar pe străzile lui bubuie interminabile coloane de tancuri. De pe străzile înguste, de după colţ, apar mereu alţi şi alţi dinozauri blindaţi. Conductorii schimbă vitezele şi în acel moment motorul împroaşcă din adâncul său un fum gros, amestecat cu stropi de carburant nears şi cu fulgi de funingine. Scrâşnete şi tunete. Scântei de sub şenile. Chipuri de soldaţi, negre de funingine şi praf. Tancuri pe poduri. Tancuri lângă gară. Tancuri pe lângă castele somptuoase. Tancuri pe bulevardele largi şi prin străduţe strâmte. Tancuri pretutindeni. Un bătrân cu barbă albă, lăţoasă, strigă ceva şi ameninţă cu pumnul. Dar cine-l aude? Parcă urletul dieselelor de pe tancuri poate fi înăbuşit? Ei bine, nu, bătrâne. Prea târziu ai început să strigi. Trebuia să fi strigat mai înainte, când pe trotuare au început să tropăie cizme potcovite.

Când împrejur se înalţă brusc urletul şi scrâşnetul nenumăratelor tancuri, atunci e târziu să mai strigi. Trebuie ori să tragi, ori să taci. Oraşul e în clocot. Oraşul e învăluit în fum. Undeva se trage. Undeva se strigă. Miros de cauciuc ars. Miros de cafea. Miros de sânge. Miros de tancuri.

Probabil că îmi pierd minţile. Sau altă eventualitate: toţi şi-au ieşit de mult din minţi, numai eu singur sunt o excepţie. Dar există şi o a treia posibilitate: toţi şi-au pierdut de mult minţile. Toţi, fără excepţie. Cei care apar pe tancuri murdare în minunate oraşe paşnice sunt fără nicio îndoială nişte schizofrenici. Cei care locuiesc în minunatele oraşe ştiu că odată, mai curând sau mai târziu, aceste tancuri vor apărea în Schwarzenberg-Platz şi nu fac nimic pentru a preîntâmpina acest lucru – şi ei sunt schizofrenici. Pe toţi dracii, atunci locul meu unde este? Eu deja m-am numărat printre eliberatori. E o treabă nu tocmai plăcută, cum s-ar putea să li se pară unora. Nu-mi doresc să mai joc un asemenea rol. Atunci ce să fac? Să fug? Minunată idee. Să trăiesc în această lume uimitoare, cu oameni naivi şi fără de griji. Să stau într-o cafenea, cu picioarele întinse şi proptindu-mi obrazul de pumn. Voi asculta această melodie încântătoare. Iar când vor veni tancurile acelea murdare, dungate cu alb, mă voi afla în mulţime şi voi ameninţa cu pumnul. E rău să fii cetăţean al unei ţări pe ale cărei drumuri înaintează scrâşnind şi zornăindu-şi şenilele, coloanele blindate ale eliberatorilor. Dar oare e mai bine să te numeri printre eliberatori?

6

Se consideră că un tânăr spion care se dă drept diplomat, ziarist, comerciant, nu poate fi activ în primele luni ale serviciului său. El trebuie să-şi intre în rol, adică să studieze oraşul şi ţara în care lucrează, legile, obiceiurile, regulile. Tinerii cercetaşi ai multor servicii de spionaj tocmai aşa se şi comportă în primele luni – se pregătesc pentru operaţiuni importante. În această perioadă poliţia locală le acordă mai puţină atenţie: are ea destule probleme cu spionii experimentaţi. Dar GRU reprezintă o organizaţie deosebită, nu seamănă cu celelalte servicii de spionaj. Ea consideră că o dată ce în primele luni nu eşti urmărit, trebuie tocmai de aceea să profiţi de prilej.

În prima lună a activităţii mele am depus un pachet într-o ascunzătoare, apoi timp de o săptămână am controlat locul în care trebuia să apară un semnal de la cineva; noaptea primeam de la cineva într-o pădure nişte lăzi şi le duceam la ambasadă; îi scoteam de la vreo operaţiune pe ofiţerii noştri când grupul de control radio constata o activitate intensă a staţiilor de radio ale poliţiei în zonele operaţiunilor noastre. Tot ceea ce fac eu se numeşte asigurare a operaţiunilor întreprinse de cineva, ajutor acordat cuiva, participare la operaţiuni ale căror destinaţii şi scopuri îmi sunt necunoscute. Din cei patruzeci de ofiţeri GRU, captatori din rezidenţa noastră, mai bine de jumătate fac aceeaşi muncă. Asta se cheamă „a acoperi cuiva coada“. Cei care fac treaba aceasta sunt numiţi cu dispreţ „ogari“. Ogarul este un dulău de vânătoare pe care nu trebuie să-l hrăneşti prea bine, dar poţi să-l alergi prin câmpii şi păduri după vulpi şi iepuraşi. Se poate să asmuţi ogarul şi împotriva fiarelor mari, dar nu de unul singur, ci în haită. Ogarul înseamnă picioare lungi şi cap mic.

Pe lumea asta totul e relativ. Eu sunt ofiţer al Statului Major General. În comparaţie cu un milion de alţi ofiţeri ai Armatei Sovietice, eu reprezint elita. În cadrul Statului Major General, eu sunt ofiţer GRU, adică o clasă superioară în raport cu zecile de mii de alţi ofiţeri ai Statului Major General. În cadrul GRU, eu sunt ofiţer paşaportar, adică un ofiţer care poate fi trimis să lucreze peste graniţă. Ofiţerii paşaportari constituie o clasă cu mult mai înaltă decât simplii ofiţeri GRU care nu sunt lăsaţi să plece peste hotare. Printre ofiţerii GRU paşaportari, de asemenea, eu fac parte dintr-o castă superioară: sunt ofiţer de captare, ceea ce e mult mai mult decât paza noastră, mecanicii, tehnicienii, serviciul legături radio sau interceptare radio. Dar iată, înlăuntrul acestei elite eu de fapt sunt un plebeu. Ofiţerii GRU de captare se împart în două clase; ogarii şi varegii{17}.

Ogarii constituie majoritatea asuprită, lipsită de drepturi în casta superioară a ofiţerilor de captare. Fiecare din noi lucrează sub controlul deplin al unuia din locţiitorii rezidentului, fără a-l întâlni aproape niciodată pe acesta. Vânăm secrete, mai bine zis pe oamenii care le deţin. Aceasta e munca noastră de bază. Dar, în afară de asta, suntem utilizaţi fără cruţare pentru asigurarea unor operaţiuni secrete, despre a căror adevărată însemnătate putem doar să ne dăm cu presupusul.

Deasupra categoriei ogarilor se află varegii. În limba vechilor slavi, varegul este un oaspete nepoftit venit de peste mări. Viclean, sălbatic, cusurgiu, petrecăreţ

şi cutezător. Varegii lucrează sub controlul personal al rezidentului, respectându-i pe locţiitorii acestuia, dar în majoritatea situaţiilor lucrând independent. Cei mai eficienţi dintre varegi devin locţiitori ai rezidentului. Ei nu mai lucrează individual, ci primesc câte un grup de ogari ce le stau pe deplin la dispoziţie.

Primul locţiitor al rezidentului – vice-liderul – ne controlează pe toţi. El însuşi este un foarte eficient ofiţer captator, dar, în afară de activitatea sa de captare şi de conducere a grupului propriu de ogari, controlează grupul de interceptare radio, răspunde de paza rezidenţei şi de securitatea ei, răspunde de activitatea tuturor ofiţerilor, inclusiv a celor tehnici şi tehnico-operativi. Numai cifratorii nu-i sunt subordonaţi. Pe aceştia îi comandă rezidentul în persoană. Iar rezidentul, zis comandantul, zis papa, zis Navigatorul, răspunde de tot. Are practic toate împuternicirile. El, de pildă, prin autoritatea sa, poate să-l execute pe oricare din ofiţerii subordonaţi lui, chiar şi pe primul locţiitor, în cazul când rezidenţa ar fi pusă în pericol, iar evacuarea ofiţerului care creează acest pericol este imposibilă. Dreptul de a-i ucide pe ofiţerii GRU îl are, în afară de rezident, numai Tribunalul Suprem, dar şi acesta numai cu condiţia încuviinţării Comitetului Central. Aşadar, în unele probleme, papa al nostru este chiar mai puternic decât Tribunalul Suprem, el neavând nevoie de sfaturile şi consultarea nimănui, lui nefiindu-i necesare supunerea la vot sau susţinere din partea presei. Ia singur deciziile şi are suficientă autoritate şi forţe pentru a-şi traduce în viaţă – mai bine zis în moarte – deciziile. Navigatorul nostru e subordonat şefului secţiunii a 5-a din Direcţia 1 a GRU. Dar, într-o serie de probleme, se subordonează numai şefului GRU. În afară de asta, când intervine un dezacord cu conducerea GRU, în circumstanţe extraordinare, are dreptul să ia legătura cu Comitetul Central. Puterea de necuprins a rezidentului se compensează numai prin existenţa unei rezidenţe la fel de puternice, independente şi duşmănoase a KGB. Nici unul din cei doi rezidenţi nu este subordonat ambasadorului. Acesta este inventat numai pentru a masca existenţa celor două grupări de şoc din compunerea coloniei sovietice. Bineînţeles că în societate ambii rezidenţi afişează o oarecare consideraţie faţă de ambasador, căci ambii rezidenţi sunt diplomaţi de rang înalt, iar prin lipsa lor de respect faţă de ambasador ar ieşi în evidenţă din rândul celorlalţi. Dar toată dependenţa lor faţă de ambasador se limitează doar la această consideraţie. Fiecare rezidenţă îşi are teritoriul propriu în ambasadă, apărat ca o fortăreaţă inexpugnabilă împotriva străinilor.

Uşa rezidenţei este precum uşiţa unui seif sigur. Un ins pus pe glume adusese cândva din ţară o tăbliţă, luată de pe un stâlp de înaltă tensiune. „Nu urca. Pericol de moarte!“ Şi deasupra inscripţiei nelipsitul cap de mort cu oasele încrucişate. Tăbliţa asta fusese sudată pe uşa noastră vopsită în verde, şi deja sunt mulţi ani de când ea fereşte de străini fortăreaţa noastră.

— Ia aminte la faptul că în timpul războiului, în aviaţia noastră au existat două categorii de piloţi: unii (minoritatea), având la activ zeci de avioane doborâte, şi ceilalţi (majoritatea), cu aproape nimic. Primii au pieptul acoperit cu ordine, pe când ceilalţi doar cu una sau două medalii. Primii au supravieţuit în majoritatea lor războiului, pe când ceilalţi au murit cu miile şi zecile de mii. Statistica războiului e crudă. Pentru majoritatea piloţilor – nouă ore de zbor, după care urmează moartea. În medie pilotul de vânătoare murea în al cincilea zbor de luptă. Pe când cei din prima categorie, dimpotrivă, au sute de misiuni de luptă şi mii de ore de zbor fiecare…

Interlocutorul meu este generalul-maior de aviaţie Kuciumov, Erou al Uniunii Sovietice, as în timpul războiului şi unul din cei mai cumpliţi lupi ai spionajului militar sovietic de după război. Acum, la ordinul şefului GRU, întreprinde o verificare a secţiilor GRU de peste hotare, disimulate sub diverse măşti legale. În unele ţări el soseşte ca membru al diverselor delegaţii pentru dezarmare, pentru reducere, pentru încredere ş.a., în alte ţări apare ca membru al consiliului veteranilor de război. Dar el nu se consideră nicidecum ca făcând parte din categoria veteranilor, fiind luptător activ pe un front secret.

Ne inspectează şi, în acelaşi timp – capul mi-l pun că aşa e – întreprinde fulgerătoare şi ameninţătoare operaţiuni secrete. Acum suntem împreună în „cabină“. Ne cheamă pe câte unul. Dialogând cu noi, el, desigur, îl controlează pe comandantul nostru, ajutându-l concomitent.

— Între cele două categorii de piloţi, în timpul războiului era o adevărată prăpastie. Nicio verigă de legătură, nicio clasă intermediară. As, erou, general, sau sublocotenent ucis la prima decolare. Poziţie de mijloc nu exista. Şi iată de ce era aşa. Toţi piloţii primeau aceeaşi instruire şi soseau în subunităţile de luptă având un nivel aproape uniform de pregătire. Dar încă de la prima luptă, comandantul îi împărţea în combativi şi pasivi. Cei care se avântau la încăierare, care nu fugeau de inamic, ascunzându-se în nori, care nu se temeau să meargă la un atac frontal, erau imediat puşi drept capete de formaţii, iar celorlalţi li se ordona să-i acopere. Adesea această promovare a luptătorilor eficienţi se producea de-a dreptul, în timpul primei lupte. Toţi comandanţii de celule, escadrile, regimente, divizii, corpuri şi armate aeriene îşi angajau toate forţele pentru a-i sprijini pe cei activi în luptă, pentru a-i proteja, pentru a-i cruţa în cele mai încrâncenate încleştări. Şi cu cât pilotul activ avea mai mult succes, cu atât era mai protejat în luptă, cu atât era mai ajutat. L-am văzut pe Pokrâşkin în luptă, pe vremea când avea deja la activ peste cincizeci de avioane germane. La ordinul personal al lui Stalin, acesta era acoperit în luptă de două escadrile. Pleca la vânătoare avându-l în coadă pe coechipier, iar cele două escadrile veneau din urmă: una ceva mai sus, cealaltă mai jos. Acum are pe piept trei stele de aur şi la gât una cu briliante, este mareşal de aviaţie, dar să nu crezi că toate astea i-au venit de la sine. Nicidecum. Pur şi simplu, în prima luptă a manifestat iniţiativă, iar ceilalţi au început să-l acopere. El dovedea mai multă cutezanţă şi pricepere, iar ceilalţi îl ajutau şi îl îndrăgeau tot mai mult. Dacă nu s-ar fi întâmplat aşa, el ar fi fost de la bun început trecut în

rândul celor pasivi, ar fi fost pus la treaba nu tocmai nobilă de a-i proteja cuiva coada în timpul luptei şi ar fi continuat să zboare ca sublocotenent, în coada cuiva. Iar conform statisticii, la a cincea luptă, dacă nu mai devreme, ar fi fost doborât. Statistica asta se întâmplă ca unora să le zâmbească, altora să le dea cu tifla. Îţi spun toate astea, continuă Kuciumov, pentru că munca noastră în cercetare nu se deosebeşte aproape prin nimic de luptele aeriene. Cercetarea militară sovietică pregăteşte mii de ofiţeri şi-i aruncă în luptă. Viaţa îi împarte rapid în activi şi pasivi. Unii ating culmi semeţe, pe când alţii se mistuie chiar de la prima deplasare în străinătate. Am luat cunoştinţă de dosarul tău şi îmi placi. Dar acum tu acoperi coada altora. Munca în asigurare e o muncă grea, primejdioasă şi lipsită de satisfacţii. Cineva primeşte distincţii, iar tu îţi rişti cariera făcând treaba cea mai murdară şi mai dificilă. Să ştii că nimeni nu te va scăpa de asta. Oricare comandant al organizaţiei noastre de peste graniţă, când primeşte forţe proaspete, ofiţeri tineri, le foloseşte integral în operaţiuni de asigurare şi ei se mistuie rapid. Sunt arestaţi, sunt alungaţi din ţară, iar apoi vegetează toată viaţa la un serviciu de informaţii al GRU, sau în ţările noastre „frăţeşti". Dacă însă ai să dovedeşti tu însuţi iniţiativă, dacă începi să cauţi tu însuţi oameni şi să-i recrutezi, atunci comandantul îţi va întrerupe imediat activitatea în asigurare, iar un altul, dimpotrivă, îţi va proteja coada, îşi va risca viaţa asigurându-ţi succesele. Asta este filozofia noastră. Acum câţiva ani, comandantul nostru de la Paris a ordonat unui pasiv locţiitor al ataşatului militar să se sacrifice pentru asigurarea succesului altor câtorva ofiţeri. Să fii sigur că acest comandant şi-a sacrificat un ofiţer pasiv. Unuia activ, care obţine rezultate bune, nu-i va da niciodată o misiune atât de fără perspective, iar noi suntem cu totul de acord cu acest procedeu. Conducerea GRU caută să cultive cât mai mulţi aşi activi, îndrăzneţi, eficienţi. Iar pentru acoperirea unor asemenea oameni să n-ai nicio grijă, că vom găsi întotdeauna o mulţime din cei pasivi, timizi, inerţi. Şi să nu crezi cumva că îţi spun toate astea pentru că te prefer. Nicidecum. Eu spun aceste cuvinte tuturor celor tineri. Asta mi-e munca – să sporesc combativitatea şi productivitatea în luptă. Dar necazul este că nu toţi înţeleg acest lucru. Avem mulţi băieţi buni, care însă niciodată nu vor răzbate în fruntea formaţiilor; ei continuă să acopere coada altora şi se mistuie fără glorie prin nisipuri. Îţi doresc succes şi vânt bun. Totul e în mâinile tale. Străduieşte-te şi, cu siguranţă, te vor acoperi două escadrile în luptă.

8

Ambasada sovietică de la Viena seamănă tare mult cu închisoarea Lubeanka. Acelaşi stil, aceeaşi culoare. Aceeaşi lipsă de gust tipic cekistă{18}. O falsă măreţie. A fost o vreme când această falsă măreţie cekistă a inundat întreaga mea ţară – coloane, faţade, cornişe, turnuri ascuţite şi balcoane pur decorative. În interiorul ambasadei aceeaşi *Lubeanka*, sumbră şi plicticoasă. Marmură falsă, cornişe şi coloane ornamentale, uşi capitonate în piele, covoare roşii şi miros de ţigări ieftine, bulgăreşti.

Totuşi, nu întreaga ambasadă este o filială a Lubeankăi.

Există aici şi o insulă independentă – o filială suverană şi independentă a străzii Hodînka – rezidenţa GRU. Noi avem stilul propriu. Avem tradiţiile şi legile noastre. Dispreţuim stilul închisorii Lubeanka. Stilul e simplu şi sobru. Nici un fel de ornamente, nimic de prisos. Dar stilul nostru este ascuns sub pământ. Îl vedem numai noi. Totul e ca la Moscova: clădirea imensă a KGB-ului e chiar în centrul oraşului, în văzul tuturor, pe când clădirea GRU – *Acvarium* e ferită de ochii lumii. GRU se deosebeşte de KGB prin faptul că este o organizaţie secretă. Aici, la Viena, de asemenea, stilul Lubeankăi este în văzul tuturor, pe când stilul GRU este ascuns de toţi.

Dar în ambasada sovietică există şi un al treilea stil. Alături, într-o grădină luxuriantă, se înalţă solemn un mare templu pravoslavnic. El stă acolo mândru şi singuratic, iar crucile lui aurite întrec steagul roşu în înălţime. Dimineaţa, prima rază de soare, răzbind prin pâclă, cade pe cea mai înaltă cruce aurită, scăpărând, risipindu-se în mii de scântei. Eu sunt ferm convins că Dumnezeu nu există. N-am intrat în viaţa mea, niciodată, într-o biserică. Niciodată n-am avut prilejul să mă găsesc vreme îndelungată lângă vreo biserică, fie ea şi distrusă. Dar aici, la Viena, în fiecare zi mi se întâmplă să mă aflu alături de ea. Nu ştiu cum se face, dar mă tulbură. Există în ea ceva tainic şi îmbietor. De mai bine de o sută de ani se înalţă pe locul acela. În liniile ei severe nu există nicio fărâmă de falsitate. Atâtea flori şi atâtea desene ornamentale sunt adunate la un loc, dar fiecare podoabă şi fiecare nuanţă este organic legată de celelalte, împreună formând ceea ce se numeşte, într-un singur cuvânt, armonie. Trec pe lângă ea cu ochii aţintiţi în pământ.

Reuşesc cu greu acest lucru, căci biserica îmi atrage poruncitor privirile…

9

„În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Ministrul afacerilor externe al URSS roagă guvernele statelor prietene şi administraţiile militare şi administrative subordonate lor să acorde liberă trecere poştei diplomatice a URSS, fără a o supune controlului vamal, în conformitate cu Convenţia de la Viena, din anul 1815. Ministrul afacerilor externe al URSS, A. Gromîko”.

Poliţaiul citeşte documentul tipărit pe hârtie foşnitoare, cu desene ornamentale şi stemă. Dacă nu înţelege cumva, poate să citească acelaşi text în limba franceză sau engleză, căci toate acestea sunt tipărite şi în limbile respective, pe aceeaşi foaie. Scurt şi clar: poşta diplomatică a URSS. Scrâşneşte poliţaiul din măsele şi se uită chiorâş la un imens container. E ceva neobişnuit. Dar poşta diplomatică sovietică trece în flux continuu prin Viena. Ca o cascadă. Ca o Niagară. Prin Viena îşi are itinerariul. Asta înseamnă că o dată pe săptămână curieri militari sovietici, înarmaţi, se opresc la Viena, trecând mai departe prin Berna, Geneva, la Roma. Apoi se întorc pe acelaşi itinerar. În drumul lor spre Roma, ei lasă containerele la ambasadele sovietice. Revenind, iau în primire de la ambasade containerele şi le transportă la Moscova. De la Moscova aduc de obicei cinci-zece containere, fiecare de câte 50 de kilograme. Iar la întoarcere duc câte 30-40 de containere. Uneori se întâmplă să fie şi câte o sută. Pentru pierderea unui

container, pe curieri îi paşte moartea. Ambasadorul răspunde cu capul pentru fiecare container. El are obligaţia să organizeze întâmpinarea şi expedierea poştei diplomatice, şi de aceea noi o întâmpinăm şi o însoţim. Suntem mânaţi la treaba asta cu rândul. În timp ce curierii se deplasează prin ţară cu containerele lor, întotdeauna alături de ei se află un diplomat sovietic, pentru ca, la nevoie, să atragă atenţia că pentru încercarea de a captura aceste containere, Uniunea Sovietică poate recurge la sancţiuni, inclusiv cu caracter militar. Cât despre micile grupuri de doritori să afle conţinutul containerelor, curierii au dreptul să uzeze de întreaga autoritatea. Este un privilegiu al lor. Apărarea containerelor cu utilizarea armelor este prevăzută în convenţie, aşa încât curierii sunt oameni puternici şi dispun de suficiente arme.

Multe transportă curierii diplomatici. Multe de tot. Tot ceea ce adunăm noi, totul este dus de ei în containere: cartuşe şi proiectile de artilerie, aparatură optică şi electronică, bucăţi de blindaj şi părţi ale unor rachete, apoi documente, documente şi iarăşi documente. Tot soiul de documente: planuri militare, descrieri tehnice, proiecte ale unor arme noi, care se vor produce cândva sau nu le va produce nimeni, niciodată. Curierii cară ceea ce este produs de Occident. Noi o să le cercetăm. Noi o să comparăm. Poate că o să adoptăm ceea ce Occidentul a refuzat; poate o să inventăm un antidot pentru ceea ce Occidentul are intenţia să producă. Astfel trec informaţiile, închise în lăzile cele verzi. Poliţia scrâşneşte din măsele. Cam multe lăzi. Strict secrete! În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste! În conformitate cu Convenţia de la Viena din anul 1815! Trec curierii. Duc containerele. Poliţia scrâşneşte din măsele. Dar astăzi scrâşneşte din cale-afară. Cazul este neobişnuit. Astăzi curierii noştri nu au nişte containere de câte 50 de kilograme. Nu, astăzi e un container mare de tot: cinci tone! În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste! S-a adunat toată şefimea poliţiei. Înjură în surdină. Aruncă spre container priviri piezişe. Eu însoţesc containerul. Le-am prezentat deja toate documentele, iar pe deasupra, am gata pregătită fraza: „Reţinerea poştei diplomatice a Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice, ca şi încercarea de a fi capturată, controlată vamal, va atrage după sine…“ ş.a.m.d.

Containerul fusese adus la Viena pe o platformă specială, arătându-se că este gol. Dar acum e încărcat. Acum e sigilat cu uriaşe peceţi roşii: „Poşta diplomatică a URSS. Expeditor: Ambasada URSS, Viena“. Acum, lângă container se află curierii noştri. Curierii sunt înarmaţi. Lângă container e un diplomat sovietic. Ce-i drept, diplomatul are un rang diplomatic nu prea înalt. Aşa se face întotdeauna. Totuşi e un reprezentant intangibil al U.R.S.S. Atingeţi-vă numai de el, încercaţi numai. Atacarea unui diplomat este similară cu ofensa adusă statului pe care acesta îl reprezintă. Ofensarea unui diplomat poate fi interpretată ca un atac la adresa statului însuşi. Scrâşnesc din măsele şefii poliţiei.

— Se poate să verificăm corectitudinea fixării containerului pe platformă?

— Este dreptul dumneavoastră, mă declar eu de acord.

Dar ei nu au dreptul să atingă cu mâna containerul nostru. Încercaţi numai. Eu am legătură directă cu consulul general al U.R.S.S. de la Viena, iar acesta are

legătură directă cu Ministerul Afacerilor Externe a U.R.S.S.

— Verificaţi.

Păşesc poliţiştii, dând ocol containerului. Ah, cât ar vrea ei să afle ce este acolo înăuntru. Dar nu vă va merge, domnilor. Ce s-a dus, ducă-se, n-ai ce-i face. Când a fost scos acest container pe poarta ambasadei, toţi vecinii noştri de la KGB înjurau de mamă, roşii de invidie: Ia te uită la ei, ticăloşii, ne-au luat-o înainte.

De bună seamă că GRU a şutit un întreg reactor nuclear. Căci unul din poliţai se foieşte aproape de tot de container. Cu siguranţă că are vreun dozimetru în buzunar. Te pomeneşti că a decis să controleze dacă nu ducem cumva o bombă atomică. N-am cum să-l opresc pe poliţaiul acela. Nu atinge containerul cu mâna, ci doar se plimbă pe lângă el. Eh, n-ai decât. Plimbă-te. E dreptul tău. Dar dozimetrul tău nu ţiuie: înăuntru nu e o bombă atomică, şi nici vreo bucată dintr-un reactor nuclear. Iată că acum un alt poliţist se freacă pe lângă container. E o zi călduroasă, dar el e îmbrăcat într-un fulgarin. Precis că pe sub fulgarin e garnisit cu aparatură electronică. E clar că toţi se străduiesc să stabilească dacă înăuntru e ceva metalic sau nu. Poate că noi am şutit motorul vreunui tanc secret? Dar nici ţie n-o să-ţi meargă deloc, frăţioare. N-ai să descoperi tu nici pe dracu' cu aparatele tale electronice. Ba uite că şi nişte câini sunt pe-aici. Chipurile, pentru securitatea noastră. Adulmecă dulăii. Eh, nu merge nimic nici cu voi, lăţoşilor. Degeaba adulmecaţi.

Curierii noştri se uită cu respect la mine. Pentru ei e clar că eu am legătură directă cu treaba asta. Dar ei nu se cade să ştie ce anume se află în interiorul containerului. Şi niciodată nu vor afla. Pentru ei e limpede că acest container a fost umplut nu de KGB, ci de GRU. Curierii diplomatici au un miros al lor în treburile astea. De ani de zile fac munca asta. Ştiu cine va lua în primire bagajul, iar de aici e clar cine anume îl trimite. În acest caz, ei trebuie doar să treacă peste graniţă containerul, apoi, de îndată, la Bratislava îi va întâmpina o escortă sovietică militară, căreia urmează a-i fi predat.

Ah, ce s-ar mai mira curierii diplomatici dac-ar afla că, o dată ajuns la Bratislava, containerul va fi expediat la primul aerodrom militar sovietic, iar acolo, întregul lui conţinut va fi ars într-un cuptor. Chiar aşa avea să se întâmple.

Şi iată explicaţia. De multă vreme şi în repetate rânduri, Navigatorul nostru ceruse ambasadorului podul clădirii ambasadei, dar fusese mereu refuzat. Nu, îi zicea, şi cu asta basta. Dar gospodăria Navigatorului nostru creştea mereu. An de an sporea numărul lăzilor cenuşii pline cu tuburi catodice şi tot soiul de antene. Avea nevoie de acel pod. Îl ruga mereu pe ambasador, chiar implorându-l. Spaţiul stă nefolosit, iar eu n-am unde să-mi instalez aparatura electronică de ascultare, zicea el. Până la urmă, ambasadorul a scuipat cu năduf: afurisit mai eşti, n-ai decât să iei podul, numai că acolo sunt adevărate grajduri ale lui Augias. Trebuie curăţate. Dacă reuşeşti, podul e al tău. Dar, fii atent, să nu-mi faci vreo figură, iar gunoaiele din pod le înlături de acolo cu forţele proprii. Or fi multe gunoaie? se interesează Navigatorul. Nu ştiu, şi nici cum să scap de ele, căci dac-aş fi ştiut, de mult aş fi făcut eu curăţenie. A rămas acolo de la predecesori o moştenire…

Ei, şi uite-aşa au bătut ei palma. Ambasadorul i-a dat Navigatorului o cheiţă, rugându-l încă o dată să nu pălăvrăgească despre ce se află acolo sus. Navigatorul a deschis uşa podului, rupând sigiliul personal al ambasadorului, a aprins lanterna şi a rămas înlemnit de cele văzute. Podul era înţesat cu cărţi. Cărţi frumoase. Hârtie din pai de orez, coperte lucioase. Titlurile cărţilor erau diverse, dar autorul acelaşi: Nikita Sergheevici Hruşciov. Navigatorul şi-a imaginat îndată ce se întâmplase. Încă de mulţi ani voia partidul ca glasul lui să fie auzit de întreaga lume, aşa încât cuvântările celui mai înţelept om din partid se tipăreau pe cea mai bună hârtie, difuzate fiind în întreaga lume. Ambasadele înmânau aceste cărţi pe gratis tuturor doritorilor, le expediau pe la toate bibliotecile, iar partidul urmărea cu atenţie care anume ambasador răspândeşte bine cuvântul partidului şi care nu prea. Şi iacă aşa s-a pornit o întrecere între ambasadori: cine va difuza mai multe cărţi în mod gratuit. Şi numai ce încep ambasadorii să raporteze: eu am difuzat o sută de mii! Ba eu două sute de mii! Ba eu trei sute! Ei bine, zic cei de la Moscova, dacă e aşa uşor să le răspândiţi, o dată ce popoarele lumii se interesează atât de tare de operele iubitului nostru conducător, poftim, încă o sută de mii! Răspândeşte şi ia aminte că ambasadorul de la Paris lucrează mai bine decât tine! Iar la Stockholm se manifestă un interes deosebit, fără a mai vorbi de Canada, unde oamenii dau năvală ca să obţină aceste cărţi… Nu ştiu zău cum erau difuzate cărţile astea la Paris sau la Ottawa, dar uite că la Viena au fost găsite, după atâţia ani, într-un pod. Se duce Navigatorul la ambasador:

— Să le aruncăm la gunoi, îi zice.

— Vai de mine, îl imploră ambasadorul. Vor afla şi ziarele burgheze şi vor spune că noi l-am indus în eroare pe fostul lider al partidului nostru drag, aşa că şi pe cel de acum îl minţim la fel. Ce se întâmplă dacă va apărea un asemenea articol?

— Atunci să le ardem! propune Navigatorul.

Dar tot el îşi muşcă limba, înţelegând şi singur că un asemenea munte de cărţi nu poate fi ars. Oricine ştie că dacă la o ambasadă se ard hârtii cu tonele, înseamnă că e război. Începe panica. Şi cine răspunde? Iar cu ţârâita să le arzi iarăşi nu merge, căci în felul ăsta nu cureţi podul nici într-un an.

A înjurat ce-a înjurat Navigatorul, apoi a bătut o telegramă cifrată către *Acvarium:* vom primi podul pentru montarea instalaţiilor electronice, dacă-l ajutăm fără zgomot pe ambasador. *Acvarium* şi-a dat acordul, a trimis un container şi documentele corespunzătoare. Vreme de două nopţi au tot cărat ogarii în cârcă acele cărţi în container. Şi cum se atingeau de ele, strănutau câte două ceasuri. În pod era praf, zăpuşeală. Scările abrupte. De atâta alergătură pe ele în sus şi în jos, inima le-o lua razna. Sudoarea le curgea şiroaie. Ah, ce te-am mai înjurat atunci de mamă, Nikita Sergheevici! A trebuit să târâm containerul chiar până-n uşă, iar spaţiul dintre uşă şi container să-l acoperim cu foi de cort, ba chiar să instalăm acolo o santinelă. Se uitau lung vecinii de la KGB la paza asta şi la imensul container, fluierând a invidie.

S-au mai uitat o dată mărimile poliţiei la container, verificând hârtiile, şi au

dat din mâini: dracu' să vă ia, treceţi. N-ai ce-i face. Poliţia înţelege bine că spionul militar sovietic a sustras ceva important, însă nu pricepe cum a izbutit să vâre un asemenea colos în ambasadă. Dar, mă rog, dacă au reuşit, nu mai e nimic de făcut. Daţi-i drumul!

CAPITOLUL IX

1

Noi valuri la GRU. Oameni noi la GRU. Numele noilor şefi ai direcţiilor a 2-a, a 7-a, a 12-a, al sectorului 8, al direcţiei a 8-a şi al sectorului 4 din direcţia a 11-a mie personal nu-mi spun nimic. Nişte generali şi amirali acolo. Dar numele noului şef al direcţiei a 5-a îmi este cunoscut până la lacrimi. Kravţov. General-locotenent. Cu cinci ani în urmă, când eu plecam la academie, el primise prima stea de general. Acum are două. Probabil curând vor fi trei stele. Toţi predecesorii săi pe acest post au fost generali-colonei. Direcţia a 5-a! Sub controlul acestui bărbat scund, vânjos se află întregul Speţnaz al Armatei Sovietice. Îi sunt subordonate reţelele de diversiune şi de captare prin agenturi din cele şaisprezece regiuni militare de la patru grupări de trupe, de la cele patru flote, de la patruzeci şi una de armate şi douăsprezece flotile. Are acum patruzeci şi patru de ani. Mult succes, tovarăşe general!

Eu însă n-am deloc succes. Ştiu prea bine că trebuie să caut căi de acces către ceva secrete, dar nu-mi rămâne deloc timp pentru asta. Zi şi noapte mă aflu la asigurarea unor agenţi, fără zile libere, fără sărbători. Kilometrajul maşinii mele e turbat. Nu trece o săptămână fără ca pe acest aparat să nu se adauge mii de kilometri. Uneori aceste mii se adaugă într-un chip catastrofal de rapid, şi atunci Serioja Nesterov, mecanicul nostru auto, la ordinul vice-liderului, dă înapoi kilometrajul, eliminând miile de kilometri ce prisosesc. Pentru aşa treabă el are un mic aparat special: o cutioară şi un cablu subţire, lung, într-un tub. Dacă aş fi fost eu în locul lui neapărat aş fi fugit cu acest aparat în America. Acolo aş fi cumpărat maşini uzate, le-aş fi dat înapoi kilometrajele, iar maşinile le-aş fi vândut ca noi. Dar nu numai mie îmi întoarce el kilometrajul. Noi, ogarii, suntem mulţi în rezidenţă şi fiecare aleargă prin Europa tot timpul, mai ceva ca Henri Kissinger.

2

Navigatorul îşi freacă mâinile:

— Intraţi. Luaţi loc. Au venit toţi?

Vice-liderul ne dă ocol cu privirea. Ne numără, apoi îi răspunde Navigatorului zâmbind:

— Toţi, tovarăşe general, cu excepţia cifratorilor, a grupului de control radio şi a grupului de interceptare radio.

Navigatorul păşeşte prin încăpere, privind în podea. Dar iată că îşi înalţă capul şi zâmbeşte bucuros. Niciodată nu-l văzusem atât de fericit.

— Datorită străduinţelor lui Douăzeci şi Nouă, rezidenţa noastră a reuşit să capteze informaţii privitoare la sistemul de asigurare a securităţii de la expoziţia „Telekom-75“, ce urmează a se deschide la Geneva. Asemenea materiale au izbutit

să capteze şi rezidenţele diplomatice ale GRU de la Marsilia, Tokio, Amsterdam şi Dehli, dar informaţiile noastre sunt cele mai complete şi au fost obţinute mai devreme. De aceea şeful GRU – aici el aşteaptă un moment, pentru a da mai multă greutate frazei finale – de aceea şeful GRU ne-a încredinţat nouă executarea unor recrutări masive la expoziţie.

Toţi am sărit în sus de entuziasm. Îi strângem mâna lui Douăzeci şi Nouă. Îl cheamă Kolea Butenko. E căpitan, ca şi mine, iar la Viena a venit mai târziu decât mine, dar uite că a reuşit să facă două recrutări. E un vareg.

— Douăzeci şi Nouă.

— Ordonaţi, tovarăşe general, răspunse Kolea săltând de pe scaun.

— Îţi aduc mulţumiri pentru rezultatele obţinute.

— Servesc Uniunea Sovietică!

— Acum, linişte. Entuziasmele să le lăsăm pentru închiderea expoziţiei. Iar cum se face o recrutare masivă cunoaşteţi, că nu mai sunteţi copii. La expoziţie vom merge cu tot efectivul rezidenţei. Toţi lucrăm numai pentru captare. În asigurare lucrează rezidenţa diplomatică GRU de la Geneva, a generalului-maior Zvezdin şi rezidenţa de la Berna, a generalului-maior Larin. Dacă va fi necesară o ieşire pe teritoriul Franţei, rezidenţele GRU de la Marsilia şi Paris sunt gata pentru asigurare. Conducerea generală o voi înfăptui eu. Pe timpul operaţiei îmi va fi subordonat temporar generalul-maior Feklenko, şeful sectorului 9 al Direcţiei serviciului de informaţii. El va sosi în fruntea unei puternice delegaţii. Nikolai Nikolaevici…

— Ordonaţi, tovarăşe general, sări locţiitorul Navigatorului pentru informaţii.

— Întâmpinarea delegaţiei, cazarea şi transportul ei le las în seama conştiinţei dumitale.

— Desigur, tovarăşe general.

— Pe parcursul recrutării în masă, aplicăm tactica obişnuită. Dacă vreunul săvârşeşte o prostie, am să-l dau drept jertfă în numele succesului general, exact aşa cum liderul parizian al GRU a sacrificat un pion – pe ajutorul ataşatului militar – în cursul activităţii masive la expoziţia de la Le Bourget. Prim-locţiitorul meu (vice-liderul se ridică) vă va face individual cunoştinţă cu acei membri ai delegaţiei cu care veţi lucra fiecare. Vă doresc noroc.

3

Expresul de Moscova soseşte seara la Viena, la 5.58. Vagoanele verzi plutesc lent pe lângă noi. Frânele scrâşnesc abia auzit. Bine aţi venit, tovarăşi! Vă salutăm pe ospitalierul pământ al Austriei! Nu trebuie să strigaţi după hamali, că sunt destui. Ei ştiu că o delegaţie oficială sovietică nu se va zgârci la bacşişuri.

Delegaţia e imensă. Ofiţeri de informaţii GRU, ofiţeri ai Comitetului industrial-militar (VPK), de la Consiliul de Miniştri al URSS, experţi ai industriei de război, constructori de armament. Se-nţelege că n-ai cum citi toate astea în paşapoartele lor. Dacă e să te iei după aceste documente, ei sunt de la Academia

de ştiinţe, din Ministerul Comerţului Exterior, de la cine ştie ce institute inexistente. Dar parcă poate cineva să se ia după paşapoartele noastre? Ce, parcă în paşaportul meu diplomatic scrie că eu sunt ofiţer de captare al GRU? Bine aţi venit! Bine aţi venit!

Pe mica noastră planetă nostimă se petrec lucruri demne de mirare. Dar nu ştiu cum se face că ele mă uimesc numai pe mine şi pe nimeni altcineva. Nimeni n-are treabă cu uriaşa delegaţie sovietică. Nimeni nu pune întrebări, cu toate că sunt o mulţime de lucruri neclare. De pildă, de ce delegaţia sovietică nu se duce direct la Geneva, de ce s-a oprit la Viena, pentru trei zile? Pentru ce delegaţii pleacă la Geneva pe diferite căi, pe diverse itinerare, care cu trenul, care cu autobuzul, ba unii iau chiar avionul? De ce aceştia, să te tot minunezi, vin la Viena, fără grabă, cu trenul, iar mai departe iau avionul? Pentru ce la expoziţia de la Geneva diplomaţii sovietici sunt însoţiţi de funcţionari sovietici ONU de la Viena, şi nu de funcţionari sovietici ONU de la Geneva?

Multe întrebări se pot pune. Dar ele nu interesează pe nimeni. Şi nimeni nu caută răspunsuri la aceste întrebări. Ei, cu atât mai bine pentru noi.

4

În camera destinată instructajelor, doi necunoscuţi stau în fotolii transparente, la care nu se poate monta niciun fel de aparatură. Vice-liderul mă prezintă:

— El e Viktor.

Mă înclin spre ei cu reţinere.

— Viktor, dumnealui e Nikolai Sergheevici, colonel-inginer la NH[19]-l07.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

— Dânsul e Konstantin Andreevici, colonel-inginer de la sectorul I al direcţiei a 9-a a serviciului de informaţii GRU.

— Să trăiţi, tovarăşe colonel.

Strâng mâinile ce mi se întind.

— Mă interesează, ia Nikolai Sergheevici taurul de coarne, aparatura de recepţie care captează fasciculul laser reflectat, utilizat pentru iluminarea ţintelor mobile pe timpul tragerii din poziţii acoperite…

— Dumneavoastră înţelegeţi că, desigur, cunoştinţele mele în această problemă sunt superficiale.

— Înţelegem, bineînţeles. De aceea ne şi aflăm noi aici. Treaba dumneavoastră e să recrutaţi persoana. A noastră – să asigurăm controlul tehnic, şi Nikolai Sergheevici îşi deschide servieta. Potrivit datelor serviciului de informaţii al GRU, cele mai mari succese în domeniul respectiv le-au obţinut firmele „Hugues” din SUA şi „Silas“ din Belgia.

— N-am să pot lucra împotriva lor la expoziţie.

Ei se uită nedumeriţi la vice-lider. Dar el mă susţine:

— E o lege a noastră. La standurile marilor firme de la expoziţii se află în permanenţă angajaţi ai securităţii acestora. La expoziţii, noi acţionăm numai

împotriva firmelor foarte mici, la standul cărora se află doar un singur om, de regulă acesta fiind însuşi proprietarul firmei. Numai vizavi de asemenea firme ne angajăm în lucru.

— Păcat.

— N-avem ce face, stilul activităţii noastre se schimbă mult în diverse circumstanţe…

— Bine. Uitaţi aici nişte prospecte pentru reclamă şi articole privitoare la micile firme care au legătură cu această problemă. Iată schema amplasării lor la expoziţie. Aici e o fotografie a obiectului de care avem nevoie. Pentru cutioara asta neagră, VPK este gata să plătească 120 de mii de dolari, deoarece elaborarea în ţară a unui asemenea sistem ar necesita mulţi ani şi multe milioane.

— Aveţi banii cu dumneavoastră?

— Da.

— Pot să-i văd? Trebuie să mă familiarizez cu ei.

Konstantin Andreevici aşează pe masa străvezie o geantă dreptunghiulară, lucioasă şi o deschide. Interiorul genţii e burduşit cu decupaje din ziare, cu reclame şi cu încă nu ştiu ce fel de hârtii, căci, la intrarea în ţară şi la ieşire, este control poliţienesc, aşa că, toată această maculatură e pentru ochii poliţailor. Dar el apăsă pe ceva, se auzi un ţăcănit şi apare un fund dublu.

O, ce încântare. Unda lucirii verzui a bancnotelor m-a vrăjit. Cu siguranţă că tot astfel îşi privea contele de Monte-Cristo comorile. Câte eforturi omeneşti şi cât lux sunt concentrate în aceste ordonat rânduite pachete din hârtie verde, foşnitoare. Eu sunt indiferent la bani. Mai precis, aproape indiferent. Dar ceea ce am văzut în această mică servietă m-a făcut să-mi muşc uşor buza.

— Aceasta e servieta pentru demonstraţie, îmi explică Konstantin Andreevici. Banii din ea sunt autentici, dar nu atât de mulţi pe cât se pare. Nu putem căra mulţi bani cu noi la expoziţie. De aceea ascunzătoarea din servietă este în aşa fel practicată, încât să creeze impresia câtorva sute de mii de dolari. În fapt secţiunea secretă nu e atât de adâncă precum arată. În cursul expoziţiei noi nu vom plăti, ci doar vom demonstra, iar pentru demonstraţie e mai bine să se utilizeze bancnote noi, de mare valoare. Plata o vom face însă departe de expoziţie şi vom utiliza bancnote uzate şi de valoare mică. Iată-le…

El deschide un geamantănaş mic, ponosit, plin până sus cu pachete de bani. Dar eu mă aplec spre servietă, iau bancnotele, le ating. Iau în mână vreo zece teancuri. Le miros şi le pun la loc. Toţi cei din jurul meu râd. De ce oare?

— Nu te supăra, Viktor, îmi spune vice-liderul. În a doua geantă sunt cu mult mai mulţi bani decât în prima, dar tu eşti indiferent în faţa lor, pe când prima servietă, cea demonstrativă, pur şi simplu te-a fermecat. E ceva atât de frapant, încât a fost imposibil să nu izbucnim în râs.

— Mă rog, suntem bucuroşi să vedem că gentuţa demonstrativă acţionează atât de bine chiar şi asupra ta.

Expoziţia e un câmp de bătălie pentru GRU. Expoziţia e un câmp de pe care GRU strânge recolte îmbelşugate. În ultima jumătate de secol n-a existat expoziţie pe minuscula noastră planetă, pe care GRU să nu o fi vizitat. Expoziţia este un loc de adunare a specialiştilor. Expoziţia este un club al fanaticilor. Iar fanaticul are nevoie de un ascultător. Fanaticul are nevoie de cineva care să dea aprobator din cap şi să-i asculte aiurelile. Pentru asta şi organizează el expoziţiile. Cel care-l ascultă pe fanatic dând din cap a înţelegere, acela îi e prieten. Pe acela fanaticul îl crede. Ai încredere în mine, fanaticule. Munca mea constă în a face pe cineva să aibă încredere în mine. Eu sunt ca un mic păianjen mângâios. Încrede-te în mine şi n-ai cum să mai scapi din mreje.

Pentru GRU, orice expoziţie prezintă interes. O expoziţie de flori, de electronică militară, de tancuri, de tehnică agricolă. Una din cele mai reuşite recrutări ale GRU s-a realizat la o expoziţie de peşti aurii chinezeşti. Cine merge la asemenea expoziţii? Cei care au mulţi bani. Cei care au legături cu lumea finanţelor, a politicii de anvergură, a marelui business. La o asemenea expoziţie se duc conţi şi marchizi, miniştri şi secretarele lor. Desigur, la o expoziţie se duc oameni de toată mâna, însă trebuie să-i selectezi. Expoziţia este un loc în care se stabilesc foarte uşor contacte, unde se poate vorbi cu cine vrei, fără a lua în seamă rangurile. Însă GRU niciodată nu lucrează în prima zi de activitate a expoziţiei. În prima zi au loc deschiderea, cuvântările, toasturi, foială mare, sunt de faţă persoane oficiale, iar poliţia este excesiv de nervoasă. Orice expoziţie ne stă la dispoziţie începând cu a doua zi.

Ziua în care se deschide expoziţia este importantă pentru noi, la fel cum este ultima zi înainte de ofensivă pentru un comandant. În acea zi, comandantul pipăie mereu şi mereu, ceasuri îndelungate, prin binoclul său, câmpul de bătălie: aici trebuie evitată o viroagă, uite colo trebuie să-i acopere pe băieţi cu o perdea de fum, drace, numai de nu m-aş împotmoli în mlaştina aceea ce pare inofensivă, iar acolo, de unde se va contraataca, să execut un foc de baraj cu zece baterii.

Forţe imense de captare, de prelucrare şi de asigurare prin agenturi afluiesc acum în acest simpatic oraş. Dar noi deocamdată nu ne aflăm la expoziţie. Prima zi facem ce vrem. Ne-am împrăştiat pe bulevarde şi splaiuri, prin străzi înguste şi pe largi artere. Fiecare îşi pregăteşte iarăşi şi iarăşi câmpul de bătălie: nu cumva să fie manevrat din flanc, nu cumva să fie lovit din spate.

Nu ştiu de ce, dar deocamdată recrutarea masivă ce va urma să aibă loc mâine nu-mi dă emoţii. Inima nu-mi bate zgomotos şi nu mi se strânge. Nicidecum. Dar nu pentru că aş fi vreun mare cercetaş ce porneşte cu neînfricare la o operaţiune riscantă. Probabil că, pur şi simplu, deoarece sunt ocupat cu altceva. Acum mă preocupă nu recrutarea iminentă, ci marele oraş Geneva. Un bun vrăjitor m-a aruncat într-un imperiu al trecutului, unde pe o singură stradă s-au amestecat toate epocile. Strada asta e *Rue de Lausanne*, o stradă a GRU. Aici, pe *Rue de Lausanne*, înainte de război, într-o mare casă veche, într-un apartament modest de la etajul doi, se afla centrul unei rezidenţe clandestine a GRU, pe care o conducea Sandor Rado. Rezidentul diplomatic al GRU nici nu bănuia că

literalmente la două intersecţii de el lucrează extrem de puternica rezidenţă secretă „Dora“ care cuprinsese guvernele Europei în nemiloasele ei tentacule. Tot aici, pe această stradă, se afla un centru de transmisiuni al rezidenţei clandestine „Roland“ a GRU de sub conducerea generalului Mracikovski. Rezidenţa „Roland“ îşi întinsese reţelele de la Şanhai la Chicago. Dar Navigatorul „Roland“-ului nici nu bănuia existenţa „Dorei“. La rândul său, Navigatorul „Dorei“ nu ştia de Mracikovski şi colosala sa organizaţie „Roland“. Iar rezidentul diplomatic habar nu avea de niciuna.

O zi luminoasă de toamnă. E cald, dar frunzele foşnesc deja sub paşi. Muncitori străini, spanioli sau italieni, îmbrăcaţi în salopete portocalii, se grăbesc să adune de pe aleile parcului cel dintâi aur al toamnei. Hei, nu faceţi asta. Ce, vouă nu vă face plăcere să păşiţi pe covoare purpurii şi aurii? Se poate să nu vă mişte foşnetul toamnei? Oare asfaltul cenuşiu este de preferat? Nu posedaţi, fraţilor, nici de-un ban poezie în suflet. De aceea micul şi nesătulul vostru tractor înghite atât de rapid şi de lacom podoabele naturii. Dar dac-aţi fi fost doar olecuţă mai poetici, aţi fi lăsat lucrul şi v-aţi fi delectat. Câtă culoare! Ce minunăţie! Cât fast. Omul nu va putea niciodată să facă mai bine ceea ce face natura. Iată, vizavi de intrarea în parcul Mon-Repos, e o şcoală. Frumoasă ca un castel. Şi cu orologiu în turn. Dar e cenuşie. Ce bine ar fi fost să fie împodobită cu pete aurii, purpurii şi portocalii.

Sub orologiul din turnul şcolii este o dată: „1907“. Asta înseamnă că şi Lenin a admirat această şcoală. Ori poate că nu-i plăcea stilul burghez? În orice caz, el a locuit aici, pe *Rue de Lausanne*, unde mai târziu s-au instalat rezidenţele GRU, unde acum se îngrămădesc enorme case pentru diplomaţi. Îmi pun capul că şi la ora actuală lucrează pe acolo rezidenţe clandestine GRU, fără a-şi fi scăzut productivitatea. Un loc bun. Ştia el, Vladimir Ilici, unde să locuiască. Înţelegea el prin care anume parcuri să se plimbe. Îi iubea, desigur, pe muncitori, iar burghezia o ura. De aceea n-a locuit în cartierele muncitoreşti ale Manchesterului şi ale Liverpoolului. Locuia în tabără duşmană, în cartierele burgheze ale Genevei. Desigur, voia să înţeleagă mai profund psihologia şi moravurile burgheziei pentru a lovi la sigur, pentru a ne face pe toţi liberi şi fericiţi.

În acele zile, pe-aici, prin parcul Mon-Repos şi pe *Rue de Lausanne*, se plimbau teroriştii care visau să-l omoare pe ţarul rus: Gotz, Brilliant, Minor. Desigur, întâlnindu-l pe Lenin, se înclinau ridicându-şi gambetele negre şi lipindu-şi palma pe plastronul scrobit. Ori poate că din principiu nu-şi acordau reciproc atenţie şi nu se salutau. În orice caz, când a pus mâna pe putere, Lenin i-a împuşcat pe capete pe toţi teroriştii ce i-au căzut în mâini, şi totodată pe ţar, pe care teroriştii oricum nu reuşiseră să-l ucidă.

Trebuie să mă grăbesc. Am la dispoziţie o singură zi. Ultima zi dinaintea luptei, dinaintea primei mele recrutări din străinătate. Trebuie să cunosc câmpul de bătălie ca propria mea palmă, aşa cum un comandant de batalion cunoaşte câmpul scurmat de obuze, prin care mâine urmează să pornească băieţii lui la ofensivă. Totuşi nu mă grăbesc. Mă vrăjea vechiul parc care văzuse atât de multe.

Aici, în octombrie 1941, pe o băncuţă oarecare, avusese loc o consfătuire a rezidenţilor clandestini din Europa. Atâta timp cât Uniunea Sovietică nu a luat parte la război, Gestapoul nu s-a atins de agentura ei, cu toate că poseda unele informaţii despre aceasta. Dar din prima zi a războiului au început căderile. Au început arestările masive. Operaţia de localizare a căderilor nu a dat rezultate. Căderile se înmulţeau. Căderi în grup. Căderi în lanţ. Căderi precum cercurile din apă după plonjarea unei pietre. Căderi pe liniile de legătură. Legătura s-a pierdut. Casele conspirative erau nesigure. Toţi sunt suspectaţi. Fiecare rezident îl suspectează pe fiecare ofiţer şi agent al său, iar fiecare din aceştia îi suspectează pe toţi ceilalţi. Fiecare rezident simte deja în ceafă răsuflarea Gestapoului şi mirosul de sânge cald din camerele de tortură. Fiecare în parte este neputincios.

În această situaţie s-au adunat la Geneva. În parcul Mon-Repos. Le fusese interzis să facă acest lucru. Nici unul din ei nu avea dreptul să ştie nimic despre activitatea altor rezidenţe GRU identice. O asemenea întâlnire constituia o crimă. Pentru o asemenea întâlnire, dacă s-ar fi aflat la Moscova, ar fi urmat împuşcarea. Totuşi ei s-au întâlnit.

După „amprente". La fel cum o prostituată poate găsi fără greş, într-o mulţime imensă, printre mii de femei, o necunoscută colegă de profesie. La fel cum un hoţ îl identifică pe un alt hoţ. La fel cum un ins care a făcut închisoare îl recunoaşte fără dificultate, după cine ştie ce indicii greu sesizabile, pe un altul care cândva fusese şi el închis.

Deci s-au întâlnit. Şedeau posomorâţi, poate chiar sub castanul acesta. Lupi ai cercetării. Elita captării prin agentură – rezidenţii clandestini. Navigatorii. Viclenii. Comandanţii. Şedeau aici şi de bună seamă că mai mult tăceau decât vorbeau. Poate că pentru ei tăcerea aceasta constituia şi un rămas bun de la viaţă, şi o pregătire morală în vederea torturilor, şi un reciproc sprijin frăţesc. E puţin probabil ca, privindu-i în trecere, cineva să fi putut gândi că aici s-a adunat floarea conducerii unei organizaţii extrem de puternice care nu o dată strânsese gâtlejul Europei cu ghearele ei invizibile, însă de fier. E puţin probabil ca, privindu-i pe aceşti oameni, cineva să fi putut crede că fiecare din ei conducea în mod absolut o organizaţie secretă capabilă să pătrundă în sferele superioare ale puterii şi să clatine temeliile statalităţii, destituind miniştri şi guverne întregi, zguduind capitalele cu tropotul unor demonstraţii de milioane. Cine putea crede că aceşti oameni din parcul Mon-Repos deţin bogăţii aproape nelimitate? Şedeau în nişte paltoane ponosite, în haine uzate, cu încălţămintea scâlciată. Un cercetaş adevărat nu trebuie să atragă privirile altora. El este anonim precum asfaltul. E cenuşiu. La exterior, desigur. Erau nişte lupi de astă dată hărţuiţi. Strânşi la colţ. Nu aveau nicio ieşire. Ceea ce au făcut ei se pedepseşte în Uniunea Sovietică cu sentinţa supremă şi se defineşte cu un termen înspăimântător: legături pe orizontală în captarea prin agentură. Dar acum simţeau în urechi răsuflarea Gestapoului.

Au şezut acolo îndelung. Au discutat ceva. Au adoptat o hotărâre. Au schimbat tactica. Au schimbat sistemele de legătură, procedeele de localizare a căderilor, de verificare şi de recrutare. Fiecare făcea acest lucru, chipurile din

proprie iniţiativă, fără a raporta la GRU despre înţelegerea secretă. De altfel, pe atunci nici nu mai aveau legături. Toţi au supravieţuit războiului. Fiecare din ei a obţinut rezultate strălucite. Toţi laolaltă au raportat abia în anul 1956 conducerii GRU despre consfătuirea din ’41. Toţi au devenit eroi. Învingătorii nu sunt judecaţi.

Dar cine de peste hotare cântărea contribuţia acestor oameni la victorie? Cine îi lua în seamă când plutea în aer înfrângerea fulgerătoare a Armatei Roşii?

Încă din prima zi de existenţă, regimului leninist i se prorocea inevitabila pieire. Prorocesc şi acum cu toţii, uitând prorocirile precedente. Dar de ce oare se uită de aceşti oameni în haine uzate, de pe băncuţa din parcul Mon-Repos din Geneva?

6

“Ascot“, „Epson“, „Amat“, „Derby“ – sunt hoteluri din Geneva, adevărate catedrale ale GRU. În general, la Geneva oricare hotel ce se află în pătratul mărginit de parcul Mon-Repos, de *Rue de Lausaune*, de malul lacului şi de Rue Mont Blanc este de mult transformat într-un liman al GRU sau KGB. Din aceste hoteluri au început dis-de-dimineaţă să se înşiruie spre malul stâng grupurile de captare. Ţinta noastră era Palais des Expositions. Această construcţie gigantică s-a edificat vreme de mai mulţi ani. Cu sala cea mare, cât o gară, se unesc alte săli asemănătoare, formând un câmp de necuprins din beton, în întregime sub un acoperiş comun. Betonul este aşternut cu covoare, sălile sunt divizate prin paravane şi fiecare îşi expune acolo realizările.

În acest moment, din toate părţile se îndreaptă spre această construcţie grupurile de captare prin agentură ale GRU. Aici afluiesc şi grupurile de prelucrare şi de asigurare prin agentură. Dacă s-ar marca pe o hartă enormă cu câte un beculeţ mobil aprins fiecare vareg şi ogar, fiecare maşină a noastră, ar rezulta un tablou grandios. În felul acesta mulţimea de şobolani împresoară fără grabă un leu ce este sortit a fi devorat. În felul acesta nenumăratele divizii sovietice au pornit înaintarea pentru asaltul Reichstagului încercuit.

Câte maşini cu numere diplomatice au fost deplasate aici! Câte „Ford“-uri cenuşii, de neluat în seamă, fără numere diplomatice. Câte autobuze şi camioane. Consulul general de la Berna şi consulul de la Geneva şi-au parcat „Mercedes“-urile negre în colţuri diferite ale Plaine de Plainpalais. Ei nu sunt la captare. Ei sunt la asigurare, dar nu la cea prin agentură, ci la cea generală. Dacă vreunul din noi este arestat, ei sunt gata să ameninţe cu înrăutăţirea relaţiilor de bună colaborare şi cu sancţiuni de răspuns, sunt gata să deruteze, să ducă cu vorba poliţia. Ambasadorul sovietic din Elveţia, Gherasimov, şi ambasadoarea sovietică la secţiunea ONU de la Geneva, Mironova, sunt de asemenea la posturile lor de lupă. Şi ei se află în asigurarea generală. Habar nu au ce se petrece, dar au primit o indicaţie cifrată de la Comitetul Central să se afle pe deplin pregătiţi ca să ameninţe, să intimideze, să exercite presiuni, să deruteze, să ducă cu vorba. Şi curierii diplomatici se află 1a posturi. E posibil să fie o trimitere urgentă la Moscova. Şi „Aeroflot“-ul se află la

postul de luptă, fiind gata să-i expedieze urgent acasă, după eliberare, pe aceia dintre noi care au fost arestaţi. Ca să fie cât mai puţin zgomot. Să nu se dea apă la moară ziariştilor. Să nu se pună paie pe foc. Pentru ca totul să decurgă în linişte şi în mod paşnic.

Intrări sunt o mulţime, şi la fiecare intrare e coadă. Asta-i bine. În mulţime noi suntem cenuşii, de neluat în seamă. Şapte franci biletul. Vă rog, trei bilete. Douăzeci şi unu de franci. Excelent. O cifră cu noroc. Toţi cei care lucrează în captare sunt superstiţioşi ca nişte fete bătrâne. În grupul nostru e o singură servietă. Cea demonstrativă. Puteţi verifica: hârtii. Nimic altceva. Puteţi chiar să ne cercetaţi cu raze X sau să ne treceţi prin poarta ciripitoare, magnetică: numai hârtii.

Colegii mei se grăbesc spre standurile ce-i interesează. Dar mai puneţi-vă pofta-n cui! Acum eu sunt stăpân. Eu am de recrutat un om, eu trebuie să lucrez cu el, aşa că nu vă grăbiţi. Uite, să ne apropiem de nenea ăsta. Ce, nu prezintă interes pentru voi? N-are a face. Să stăm puţin de vorbă, ba poate să sorbim o cafea împreună eu el. Iar acum o să mergem uite acolo şi dincolo. Mai şedem oleacă de vorbă cu reprezentanţii unor firme, clătinăm din cap, ne declarăm uşor entuziasmaţi. Uite şi pe aici se poate trece pentru un moment – staţii de radio. Nu vă interesează chiar deloc? Ştiu, ştiu că nu. Dar să intrăm totuşi. Să stăm puţin de vorbă.

Iată însă că vine şi rândul standurilor ce ne interesează. Firme noi, realizări remarcabile. Ne apropiem şi noi, privim cu invidie cutiile cenuşii, apoi plecăm mai departe. La standurile marilor firme se grămădeşte multă lume. Specialişti ai fiecărei firme dau explicaţii şi este evident că e prezent şi serviciul de securitate al respectivei firme. Dar noi pornim mai departe, mai departe. În sfârşit, aici o să ne oprim. Lângă nişte cutioare cenuşii se plictiseşte singur un bărbat de statură mijlocie. E chiar singur de tot. O firmă mică. Cine să fie? Proprietarul firmei sau directorul ei, el asigurând în acelaşi timp şi serviciul propriei securităţi.

— Bună dimineaţa.

— Vă salut.

— Cutioarele dumneavoastră ne interesează foarte mult. Este ceva nemaivăzut.

Însoţitorii mei se prefac că nu cunosc limbi străine şi astfel eu joc rolul de translator. E un procedeu bun: au astfel mai mult timp pentru a gândi răspunsurile. În afară de asta, ei mă împing oarecum astfel pe un plan mai important. Am vorbit despre tot soiul de fleacuri tehnice, nu ştiu ce fel de cifre, că mă iau durerile de cap din cauza asta. În schimb celor de lângă mine aproape că le vine să sară în sus, nu mai pot şedea locului.

— Şi cât doriţi pentru o cutie?

— 5500 de dolari.

Izbucnim toţi în râs. Eu, îndată (având grijă ca în spate să nu fie nimeni), deschid servieta demonstrativă direct la fundul dublu, ca el să se poată desfăta cu strălucirea aceea smaraldie, şi o închid repede, în timp ce el continuă să se uite cu

o privire vrăjită la servietă.

— Noi am fi gata să vă numărăm chiar acum, numai pentru cutia asta, 120.000 de dolari. Dar necazul este că suntem din Uniunea Sovietică, iar guvernele occidentale împiedică libertatea comerţului şi noi, din păcate, nu putem cumpăra cutioara dumneavoastră. Ce păcat!

Ne ridicăm şi plecăm. Ne-am depărtat treizeci de paşi. Am cotit după colţ, amestecându-ne cu mulţimea.

— Ei, cum e? Cutioara e autentică sau nu?

— Autentică! Du-te şi recrutează-l!

Experţii în tehnică m-au însoţit pentru o discuţie elevată şi pentru a pipăi marfa înainte de a o cumpăra, căci eu aş putea fi înşelat. Acum însă ei nu mai sunt cu mine. Mă întorc la stand. Servieta e cu mine. Omul mă recunoaşte. Zâmbeşte. Trec pe alături zâmbind de asemenea. Deodată, ca şi când m-aş fi decis pe loc, mă întorc spre el:

— N-aţi fi de acord să bem diseară împreună câte un păhărel?

Zâmbetul i se stinge. Mi se uită drept în ochi, cu o privire lungă, gheţoasă. Apoi la servieta mea, şi iarăşi în ochi, dând aprobator din cap. Îi întind o carte de vizită cu o schiţă şi adresa hotelului Du Lac, din Montreux. Încă din ziua precedentă scrisesem pe cartea de vizită „21.00“. Asta pentru ca să nu ne pierdem acum vremea cu explicaţii. Plec de la stand având parcă aripi. O recrutare! Este de acord! E deja agentul meu secret! Drace! Numai de n-aş începe să sar până-n tavan de entuziasm. Numai de-aş putea să-mi şterg de pe chip zâmbetul ăsta triumfător. Numai de nu mi-ar bate în halul ăsta inima. Îi ajung din urmă pe însoţitorii mei şi spun că am executat recrutarea. Mai trecem pe la câteva standuri. Conversăm. Ne minunăm. Clătinăm din capete. Bem cafea. Oare ce-ar fi să mai deschid o dată servieta noastră? Să nu mai recrutăm unul? Mi se aprind ochii. Două recrutări! Dar îmi aduc aminte de bunul evreu, unchiul Mişa. Nu-l vom recruta pe al doilea: lăcomia strică negustoria.

7

La Plain de Plainpalais e o adevărată revărsare de maşini. O adevărată mulţime. De la un orizont la altul, tot spaţiul e acoperit de maşini. Poftim de-i mai caută pe-ai tăi. Uite colo, maşina consulului general sovietic. E la locul lui, ceea ce înseamnă că n-a fost nevoit să intervină. Înseamnă că totul merge bine. Deci, s-au făcut zeci de recrutări dintre cele mai preţioase, fără găuri, fără complicaţii. Iată şi un autobuz enorm printre zeci de autobuze enorme, de parc-ar fi gemene. Navigatorul îi primeşte pe cei mai norocoşi dintre discipolii săi. Dar eu încă n-am crescut până la o asemenea onoare, adică să-i raportez personal Navigatorului rezultatele activităţii mele. Eu sunt subordonat primului locţiitor, vice-liderului. Dar unde-o fi, lua-l-ar dracu'? Ah, iată-l. Mă strecor spre autobuzul nostru printre nesfârşitele şiruri de maşini.

E deja plin. Toate rândurile din faţă sunt ocupate de ofiţeri de informaţii ai GRU şi VPK. Adică de cei care ne ajută acum să recrutăm. Rândurile din spate sunt

libere. Perdelele sunt lăsate, chipurile, ca să fie umbră. Acolo, pe un scaun din fund stă vice-liderul. Ne cheamă pe câte unul: „Raportează în şoaptă“. Ca un comandant de oşti pe câmpul bătăliei câştigate, primeşte primele rapoarte despre imensele trofee capturate.

Iar noi toţi, ogari şi varegi laolaltă, ne-am grămădit pe intervalul dintre scaune. Chipurile, fără nicio treabă. E zgomot, înghesuială. Glume de tot soiul. Dar de fapt e o coadă. Coadă la raport. Fiecare arde de nerăbdare. Fiecăruia îi ard ochii în cap. Se râde în hohote. Vice-liderul îmi face semn din cap. E momentul meu.

— Am recrutat. În şase minute şi 40 de secunde. Astă-seară prima întâlnire.

— Bravo. Te felicit. Următorul.

8

Recrutasem un agent valoros, care timp de decenii urma să ne furnizeze cea mai modernă tehnică pentru avioane, pentru artilerie, pentru elicoptere de luptă, pentru sisteme de dirijare a rachetelor. Nu încape nicio îndoială că el era gata recrutat – cel puţin asta era părerea atât a mea, cât şi a vice-liderului.

Ce-i drept, despre noul agent secret al GRU ştim doar ceea ce e indicat pe cartea lui de vizită. Despre aparatura lui se cunosc însă mai multe: dispunem de două articole decupate din ziare, despre aparatul RS-77. Dar nu-i nicio problemă. Nu-i deloc important. Important este că aparatul lui ne este necesar şi va fi al nostru. Cât priveşte agentul secret, curând vom afla mai multe. Principalul e că a fost de acord să lucreze în secret cu noi.

În cele nici şapte minute ale recrutării, eu îi comunicasem o mulţime de lucruri importante. Rostisem fraze dintre cele mai obişnuite, din care se deducea că:

– suntem reprezentanţi oficiali ai Uniunii Sovietice;

– ne interesează electronica militară cea mai modernă, cu precădere aparate;

– suntem gata să plătim bine pentru ele, iar el cunoaşte acum preţul nostru precis;

– lucrăm în secret cu iscusinţă, cu precauţie, nu exercităm presiuni şi nu insistăm;

– nu avem nevoie de multe exemplare ale aparatului, ci doar de unul, pentru copiere.

Din toate acestea el poate deja să concluzioneze că:

– nu suntem concurenţi ai firmei sale;

– dacă producţia unor asemenea aparate se va realiza în URSS, el nu are de pierdut nimic, ci, din contră, de câştigat: va creşte cererea pentru aparatura sa, ba s-ar putea ca armatele occidentale să-i comande ceva mai scump şi mai modern;

– vânzându-se numai un singur exemplar al aparatului, el poate să ascundă cu uşurinţă de autorităţi acest lucru, căci unul nu înseamnă o sută şi nici o mie;

– în sfârşit, lui îi sunt absolut clare propunerile noastre, ştie ce vrem şi de aceea nu se teme de noi, înţelegând că vânzarea unui aparat poate fi calificată

drept spionaj industrial, pentru care în Occident, cine ştie de ce, pedepsele sunt reduse.

Lui îi sunt clare toate aspectele afacerii. Într-o singură propunere eu i-am comunicat ce ne interesează, condiţiile şi preţurile noastre. De aceea, când a dat afirmativ din cap, fiind de acord cu întâlnirea, el a rostit de fapt foarte distinct un „da“ spionajului militar sovietic. Înţelege că ne ocupăm cu o treabă interzisă şi este de acord să aibă contacte cu noi. Deci…

Scurta mea conversaţie pentru recrutare e ceva aproximativ asemănător cu scena în care-i explic unei tinere şi frumoase studente că eu sunt un desfrânat cu dare de mână şi sunt gata să plătesc cu generozitate pentru raporturi sexuale cu ea. Ba asemănător e şi faptul de a-i arăta banii şi apoi a-i spune cât anume, propunându-i pe dată să ne întâlnim într-un loc retras ca să ascultăm muzică. Dacă ea este de acord, ce mai rămâne de discutat? Despre ce să mai vorbim?

Tocmai astfel se realizează recrutările momentane, în masă, la expoziţii: asta ne interesează, suntem gata să plătim, unde ne întâlnim?

Pe de altă parte, dacă întreaga noastră convorbire cu el s-ar fi înregistrat pe bandă, în ea nu s-ar găsi absolut nimic condamnabil. Ne-am uitat la un aparat, am spus că am dori să-l cumpărăm, dar acest lucru nu ne este permis. Iar apoi eu m-am întors şi am propus să ciocnim un pahar de vin.

9

Sunt tânăr şi lipsit de experienţă. Deocamdată mi se iartă cele şapte minute pentru o recrutare. În general, o recrutare instantanee chiar trebuie să se facă instantaneu. În zece cuvinte. Printr-o singură propunere. Printr-un singur zâmbet.

Recrutarea trebuie să fie imediat şi trainic mascată: trebuie să trec pe la sute de alte standuri, spunând cam acelaşi lucru, zâmbind cam în acelaşi fel. Dar fără a mai recruta. Dacă sunt cumva urmărit, cum să se identifice acel unu dintr-o sută care a spus „da” spionajului militar sovietic? Noi suntem mulţi la expoziţie. Mulţi care recrutează, mulţi care asigură. Fiecare îşi maschează recrutarea printr-o sută de alte întâlniri. La o expoziţie sunt mii de oameni. Un torent. O bulboană. Un Şanhai. Poftim de urmăreşte ceva, încearcă numai.

Colaboratorul cel nou trebuie dus de îndată undeva departe.

Încă în noaptea ce va urma, camarazii mei mai experimentaţi vor avea întâlniri pe teritoriile Franţei, Italiei, Germaniei de Vest cu agenţii proaspăt recrutaţi. Eu mă întâlnesc la Montreux. Alţii au întâlniri secrete la Basel, Zürich, Lucerna. Mai departe de Geneva. Cât mai departe! Dar acestea sunt doar primele întâlniri. Următoarele vor avea loc în Austria, în Finlanda, în SUA. Mai departe de Elveţia! Cât mai departe!

Caut îndelung să mi se piardă urma. Sunt bine asigurat. Dacă aş fi fost urmărit, urmăritorii m-ar fi pierdut de mult. Căci m-am evaporat. M-am dizolvat în mulţimea din marile magazine. M-am pierdut prin nemărginitele garaje subterane. M-am furişat într-un lift supraîncărcat. Sunt scos din Geneva la Lausanne într-un

portbagaj cu număr diplomatic. Asta e prima asigurare. O fac varegii din rezidenţa diplomatică GRU de la Geneva. Nu m-au văzut şi nu ştiu nimic despre mine. Şi-au parcat doar maşina într-un garaj subteran, exact la timpul stabilit, şi au plecat, lăsând descuiat portbagajul. Aşa au fost instrucţiunile. Ei bănuiesc, desigur, că asigurarea executată de ei are o oarecare legătură cu expoziţia. Dar cum? Nu au dreptul să se uite în portbagajul automobilului lor. Gonesc mai departe în mare viteză pe autostradă, observând timp de cel puţin patru ore dacă nu cumva sunt urmăriţi. Şi acum fac acelaşi lucru. Un garaj subteran din Lausanne. Un loc întunecos, cu o mulţime de etaje, scări şi ieşiri. Dacă sunt ei urmăriţi, sau este urmărită maşina? Probabil că nu. Doar ei au o mulţime de treburi. Circulă pe jos prin oraş, executând manevre absolut de neînţeles. Se întorc la maşină şi pornesc cu ea mai departe. Iarăşi o staţionare. Alte garaje subterane. Ei înşişi habar nu au dacă mai e ceva în portbagaj sau nu, s-a evaporat. Acolo de bună seamă că nu mai e nimic, căci eu de mult mă aflu într-un tren. Într-un vagon fără dungă galbenă pe sub ferestre. Clasa a doua. Un vagon cenuşiu. Un bilet cenuşiu. Un pasager cenuşiu. După bilet călătoresc departe. Dar brusc cobor. Schimb trenul. Şi iarăşi călătoresc. Dispar apoi prin pasaje subterane, la înghesuială, prin pivniţe de berării, prin străduţe întunecoase. E o ţară nouă pentru mine. Dar o ştiu pe dinafară. Cineva a pregătit cu grijă pentru mine toate trecerile. Cineva le-a găsit şi le-a deschis, muncind luni de zile. Cineva a muncit fără nici o perspectivă, ca ogar, asigurând recrutarea înfăptuită de mine.

Există doar patru circumstanţe care ar putea duce la un eşec:

– dacă sunt urmărit;

– dacă sunt luaţi la control toţi oamenii cu care m-am întâlnit azi;

– dacă noul meu prieten e un provocator al poliţiei sau, speriindu-se, a comunicat totul la poliţie, devenind abia acum provocator;

– dacă la locul întâlnirii ne-a recunoscut cu totul întâmplător cineva şi a anunţat poliţia.

Din cele patru posibilităţi elimin trei. În primul rând, nu sunt urmărit. În al doilea rând, astăzi am întâlnit circa o sută de oameni. E imposibil ca cineva să-i ia sub control pe fiecare. În al treilea rând, locul de realizare a întâlnirii n-a fost deloc rău ales de către copoii de la Geneva. Posibilitatea de a da peste nişte necunoscuţi este aproape exclusă. Rămâne doar noul meu prieten. Dar şi el poate fi uşor verificat. La noapte experţii GRU vor verifica aparatul ce li s-a adus. Dacă acesta funcţionează, înseamnă că prietenul nu are legături cu poliţia. Puţin probabil ca poliţia să plătească atât de scump, cu nişte secrete ce ne interesează, fără a primi nimic în schimb.

Locul de întâlnire nu fusese deloc rău ales pentru mine. Îl căutase şi pe acesta un ogar oarecare. Îl descrisese, demonstrându-i avantajele. Dacă locul n-o să-mi placă, pot să mă plâng vice-liderului: peste încă o zi va afla acest lucru şeful GRU care îl va asmuţi pe Tuzik{20} asupra Navigatorului de la Geneva. Numai că eu nu mă voi plânge. Locul îmi place. Hotelul trebuie să fie mare. Acolo nimeni nu acordă atenţie nimănui. Hotelul trebuie să fie bun, însă nu cel mai bun. Fusese ales

cu grijă. Dar iată lucrul cel mal important: trebuia să dispun de un punct de observare protejat şi să pot urmări de acolo tot ce se petrece vreme de cel puţin o oră înainte de momentul întâlnirii. Căci există şi un asemenea punct. Dacă prietenul a informat autorităţile despre întâlnire, dacă poliţia e gată să ne urmărească, în jurul locului de întâlnire e posibilă o oarecare mişcare suspectă.

Aştept o oră, dar nu se petrece nimic suspect. La 20.54 apare el. E singur, într-un „Audi-l00“ de culoare galbenă. Memorez numărul maşinii. E un amănunt important. Nimeni n-a parcat în urma lui. Intră în restaurant, uitându-se în toate părţile. Şi acesta e un indiciu foarte bun. Dacă s-ar fi aflat sub protecţia poliţiei, nu s-ar fi uitat aşa. A te uita în jur e ceva foarte neprofesional, dar eu n-am să-i spun acest lucru. Vor mai fi şi alte întâlniri. El va fi mereu controlat, aşa că n-are decât să se uite. Pentru noi acest amănunt e mai liniştitor. Înseamnă că nu e prieten cu poliţia.

La 21.03 îmi părăsesc punctul de observare şi intru în restaurant. Ne zâmbim reciproc. Lucrul cel mai important acum este să-l calmez, să-i pun în faţă toate cărţile sau să mă prefac că joc cu toate cărţile pe masă. Omul se teme numai de necunoscut. Când situaţia e clară, omul nu se teme. Iar dacă nu se teme, atunci nici prostii nu săvârşeşte.

— Eu nu am de gând să vă atrag în nici un soi de aventură.

De această dată spun „eu“ şi nu „noi“. Vorbesc în numele meu propriu şi nu în numele organizaţiei. Nu ştiu de ce, dar asta face o mai bună impresie asupra agenţilor recrutaţi. Pe cât se vede, cuvintele „noi“, „organizaţie“ îl sperie pe om. El vrea să creadă că în întreaga lume numai el şi încă un singur om ştiu de trădarea lui. Numai unul singur. În realitate nu e aşa. În spatele meu se află o structură superputernică. Totuşi, îmi este interzis să zic „noi“. La Academia militară diplomatică, pentru o asemenea greşeală eram pedepsit.

— Sunt gata să plătesc pentru aparatul dumneavoastră. Îmi este necesar.

Dar nu insist.

— Cum de aţi ghicit că vreau să cooperez cu dumneavoastră?

— Aşa am eu impresia. De ce aţi refuza? Siguranţa e deplină. Preţul e bun.

— Dumneavoastră sunteţi gata să plătiţi 120 000 de dolari?

— Da. 60 000 pe loc. Pentru faptul că nu vă temeţi de mine. Celelalte 60 000, de îndată ce voi verifica dacă aparatul funcţionează.

— Şi când veţi fi convins de acest lucru?

— Peste două zile.

— Ce garanţie am eu că îmi veţi da şi cealaltă jumătate din hani?

— Sunteţi un om foarte valoros pentru mine. Am de gând să cumpăr de la dumneavoastră nu numai acest aparat. De ce v-aş înşela chiar de la prima întâlnire?

Se uită la mine cu un zâmbet abia schiţat. Înţelege că am dreptate. Mă uit la el, la primul meu agent recrutat peste hotare. Îşi vinde securitatea ţării pe treizeci de arginţi. Lucrul acesta nu-mi place deloc. Eu lucrez în captare deoarece nu am altă ieşire. Asta mi-e soarta. Dacă nu aici, atunci în altă parte sistemul ar fi

găsit pentru mine o muncă necruţătoare. Iar dacă aş refuza, sistemul m-ar devora. Sunt un om încătuşat. Pe când tu, nemernicule, te repezi în mod voluntar să ne ajuţi. Dacă mi-ai fi apărut în faţă pe vremea când mă aflam în Speţnaz, ţi-aş fi pilit dinţii cu pila. Dar deodată îmi amintesc că agenţii sunt datori să zâmbească, aşa că îi zâmbesc.

— Nu sunteţi european?

— Nu.

— Eu cred că nu trebuie să ne întâlnim în ţara dumneavoastră, dar nici în Elveţia. Ce părere aveţi de Austria?

— Excelentă idee.

— Deci peste două zile am să vă întâlnesc în Austria. Uitaţi aici – îi întind o carte de vizită cu o adresă şi schiţa unde se află un hotel. Voi plăti toate cheltuielile. Inclusiv cele la un club de noapte.

Zâmbeşte. Dar eu nu sunt sigur de semnificaţia zâmbetului: e mulţumit, nu e mulţumit? Ştiu să descifrez semnificaţia a sute de zâmbete, dar aici, în semiîntuneric, nu sunt sigur.

— Aveţi aparatul?

— Da, în portbagajul maşinii.

— O să mă urmaţi cu automobilul până în pădurice şi acolo am să vă iau aparatul.

— Nu vreţi cumva să mă ucideţi?

— Fiţi rezonabil. Eu de aparat am nevoie. Ce naiba să fac cu viaţa dumneavoastră?

Am nevoie de tine viu, adaug în sinea mea. Nu am de gând să mă limitez la un singur aparat. De ce să te ucid? Sunt gata să-ţi plătesc şi un milion. Numai să-mi dai marfă.

— Odată ce sunteţi gata să plătiţi atât de mult, înseamnă că industria dumneavoastră militară face economii în acest fel. Aşa e?

— Absolut corect.

— Pentru primul aparat plătiţi 120 000, dar economisiţi câteva milioane.

— Corect.

— Iar în viitor îmi veţi plăti milioane, dar veţi economisi o sută de milioane. Două sute. Ba chiar trei sute.

— Exact aşa e.

— Bine, dar asta-i exploatare! În condiţiile acestea eu nu doresc să lucrez. N-am să vă vând aparatul cu 120.000.

— Atunci vindeţi-l în Occident cu 5.500. Dacă vi se va cumpăra. Dacă veţi găsi un cumpărător care să vă plătească mai mult decât mine, e treaba dumneavoastră. Nu insist. Dar între timp am să cumpăr un aparat identic în Belgia sau în SUA.

Asta era de-acum o cacealma, căci la o firmă mare n-ai cum pătrunde. Te alegi cu oasele frânte. N-am altă soluţie pentru receptoare de fascicole laser reflectate. Dar continuu să zâmbesc liniştit: dacă nu vrei, nici nu-i nevoie, am să

cumpăr de la altcineva.

— Nota, vă rog!

Mă priveşte în ochi. Mă priveşte îndelung. Apoi zâmbeşte. De astă dată lumina cade pe chipul lui şi de aceea sunt convins că acest zâmbet nu ascunde nimic rău, aşa că îi zâmbesc iarăşi. Aduce un pachet din portbagaj şi mi-l întinde.

— Nu, nu, îi zic agitându-mi mâinile. E mai bine să nu-l ating. Duceţi-l în maşina mea. În caz de ceva, se poate spune că aţi uitat din greşeală pachetul în automobilul meu. Nici vorbă de spionaj. Pur şi simplu neatenţie.

Se aşează în maşina mea (desigur însă că nu e a mea, ci închiriată de cei care mă asigură).

Închid uşile pe dinăuntru. Aşa sună instrucţiunile. Aparatul este sub scaun. Îmi deschei vesta. E o vestă specială, pentru transportarea banilor. Îi pun în mână şase pachete îndesate.

— Verificaţi. Dacă peste două zile veţi aduce documentaţia tehnică, am să vă plătesc restul de 60 000 şi încă 120 000 pentru documentaţie.

El dă aprobator din cap. Îi strâng mâna. Se duce spre maşina lui. Mă smulg din loc şi dispar în întuneric.

10

Oare câţi ofiţeri GRU mă asigură numai pe mine? Nu ştiu cu precizie. Dar în noaptea asta mai am două întâlniri. În primul rând aparatul obţinut trebuie să ajungă cât mai grabnic după zidurile unei ambasade. În al doilea rând, trebuie să predau maşina închiriată şi să o primesc pe a mea, cea de diplomat.

După o jumătate de oră, pe o potecă de pădure înecată într-o ceaţă caldă, îl întâlnesc pe secretarul doi al ambasadei din Berna. Are o maşină „Peugeot 504“ albă. Abia se distinge printre vălătucii denşi de ceaţă.

Pachetul meu e deja ambalat într-un săculeţ trainic, din foaie de cort verde, închis şi sigilat cu două peceţi. Diplomatul e locotenent-colonel GRU. Dar nici el nu se cuvine să ştie nici cine sunt eu, nici ce se află în pachet. Are doar ordin să mă întâlnească. Să preia marfa, să blocheze uşile pe dinăuntru şi imediat – direcţia ambasadă. Din momentul în care pachetul a ajuns în maşina unui diplomat, el este în relativă siguranţă. Iar îndată ce va ajunge dincolo de împrejmuirea de piatră a ambasadei, va fi în siguranţă deplină.

Opresc maşina cu bordul alături de bordul celeilalte, cobor geamul. El are deja geamul lăsat. Poftim.

E un om voinic, cu părul blond. Fizionomie de om serios. După cutele ferme de la gură, pot spune fără a greşi că acest om face cu succes recrutări. E un vareg, fără nicio îndoială. Asemenea băieţi perseverenţi nu lucrează prea multă vreme la asigurare. Dar astăzi e pur şi simplu o zi nebună. Pur şi simplu astăzi au fost aruncaţi toţi cei din rezidenţele Genevei şi Bernei la asigurare. Nu avem dreptul să vorbim, şi mai cu seamă ruseşte. Am oprit, i-am aruncat marfa, am

dispărut. În aceste câteva momente el izbuteşte să mă cerceteze din ochi. După nişte indicii anume, va recunoaşte în mine un biet ogar, istovit de truda la asigurarea prin agentură, care pentru prima oară gustă dintr-un succes de vareg. Îmi zâmbeşte. Nu spune nimic, doar îşi mişcă abia sesizabil buzele. Eu însă înţeleg: mult succes. În momentul următor văd doar nişte lumini roşii prin ceaţa albă şi rămân în amintire cu zâmbetul lui, din spatele geamului. A dispărut. Aştept trei minute. Acum el are prioritate.

Acum el are obiectul. Peste două ore, lângă Interlaken mai am o întâlnire: să predau această maşină, să o primesc pe a mea.

În noaptea asta am putut fi văzut în Freiburg şi în Neuchâtel. Zorile le-am întâmpinat la Zürich. Acum principalul e să am cât mai multe contacte. Am putut fi văzut într-o enormă bibliotecă, la un magazin de arme, într-o berărie, la gară. Am intrat în vorbă cu bărbaţi şi femei. Mă interesam de o firmă care există realmente, dar de care nu am nicio nevoie. Am răsfoit cărţi de telefon, căutând nişte oameni ce nu prezintă niciun interes pentru noi. Se spune că vulpea face la fel pentru a-şi pierde urmele.

Am trecut graniţa seara târziu, pe lângă Bregenz. Nu ştiu cum se face că nu era control poliţienesc. Dar chiar dac-ar fi fost, parcă-i era cuiva permis să percheziţioneze maşina mea de diplomat? Şi chiar dacă, recurgând la forţă şi încălcând Convenţia de la Viena, din 1815, ar verifica bagajele mele, ar putea să găsească ceva? Nu. Ceea ce prezintă interes se află deja la Moscova, pe strada Hodînka, în imensa clădire numită *Acvarium*. În vreme ce eu fac să mi se piardă urmele, avionul special, cu numeroşi curieri diplomatici înarmaţi, a adus deja de multe zeci de saci verzi, trainici, sigilaţi, aşezaţi cu grijă în containere de aluminiu.

Poliţiştii austrieci mă salută zâmbind. Documentele? Poftiţi. Să verifice maşina? În nici un caz! Dar ei nici nu au o asemenea intenţie. Un nene grăsuliu, binevoitor, cu pistol la brâu, ridică mâna la cozoroc: treceţi. Ca ce chestie să se lege ei de un diplomat care are o fizionomie atât de obişnuită, a unui om de treabă. Ce, seamănă el cu acei terorişti lăţoşi, ale căror fotografii sunt afişate la secţia de poliţie?

Rulez încet pe sub bariera grănicerească, salutându-i: eu nu vă sunt duşman. Vă sunt aproape prieten. Am executat o recrutare, dar printre agenţii noştri nu există niciun cetăţean al Elveţiei, nici un cetăţean al Austriei. Pe ai voştri îi recrutăm prin alte locuri.

Colegii mei lucrează împotriva Austriei de pe teritoriile celorlalte ţări: noi niciodată nu abuzăm de ospitalitate.

11

Mă uit în oglindă şi de acolo mă priveşte un chip cenuşiu, cu obrajii neraşi. Ochii înroşiţi ai acestui om din oglindă erau înfundaţi, în cap. Chipul unui om frânt de oboseală.

— Coboară la baie, abureşte-ţi bine oasele. Bărbiereşte-te şi apoi urcă la

comandant, pe blana de leu.

— Pentru ce?

— Nu-ţi fie teamă, de astă dată nu te ia la refec.

În saună văd trei prieteni ai mei, având numerele 4, 2 şi 32..

— Salut, fraţilor.

— Să trăieşti, varegule!

Pe cât se vede, erau de mult la aburi, căci li se roşise straşnic pielea.

— Ia şezi aici, Vitea!

Şi nechează cu toţii. Ştiu şi ei că după două zile şi două nopţi de şedere la volan nu pot să mai stau. Chiar şi ei, în loc să şadă, stau culcaţi pe burtă.

— Vrei o bericică, Vitea?

— Mai întrebi?…

Kolka îmi biciuieşte cu temei spinarea, folosind o măturică de mesteacăn. Şi fesele de asemenea.

— Ei, ce zici, se reface circulaţia sângelui?

— O-o-oh…, sigur că da.

— Vitea, măi Vitea, să nu adormi aici cumva, că-i periculos, Vitea, mai bine soarbe o bericică.

În sala cea mare e pregătită o masă de sărbătoare. Scaunele lipsesc. Cine simte acum nevoia să şadă? Toţi sunt tăcuţi. Zâmbesc cu toţii. Iată că apare Navigatorul, iar în urma lui, ca un scutier credincios, cifratorul prim.

— Detaliile operaţiunii trecute n-am să vi le expun. Nu am acest drept. Dar toţi au obţinut succese. Unii au chiar câte trei recrutări. Câţiva au câte două.

Navigatorul se întoarce către cifratorul prim:

— Aleksandr Ivanovici, citeşte cadrelor noastre telegramele cifrate, în părţile ce-i privesc.

Aleksandr Ivanovici deschide o mapă verde şi citeşte cu glas solemn:

— „Comandantului rezidenţei diplomatice 173-V, general- maior Goliţîn. Am primit cele opt containere ale poştei diplomatice, trimise de dumneavoastră de la Geneva, Berna şi Paris. Prima analiză întreprinsă de direcţia a 9-a a serviciului de informaţii este pozitivă. Acest fapt permite să se tragă o concluzie preliminară referitoare la seriozitatea tuturor persoanelor atrase în calitate de colaboratori. Şeful Direcţiei 1 a GRU, vice-amiral Efremov. Şeful sectorului 5 al Direcţiei 1 a GRU, general-maior de artilerie I. Leaşko.“

Zâmbim cu toţii.

— Citeşte mai departe.

— „Operaţia desfăşurată de dumneavoastră reprezintă una din cele mai reuşite recrutări masive din ultimele luni. Vă felicit pe dumneavoastră şi întreg personalul rezidenţei pentru aceste importante realizări. Locţiitorul şefului Statului Major General, şeful direcţiei a 2-a generale, general de armată Ivaşutin.“

Dopurile sticlelor de şampanie pocniră în salvă. Auria, înspumată licoare începe a scânteia în pahare. Sticlele erau îmbrobonate. Frapierele cu gheaţă, argintii. Ah, cât sunt de obosit! Ce sete-mi e! Cât aş vrea să dorm. Unul câte unul

trecem pe la comandant. Mă apropii şi eu.

— Tovarăşe general, permiteţi să vă felicit. Multe are Japonia, multe are America, dar noi, începând de astăzi, le avem pe toate.

El zâmbeşte.

— Nu pe toate, dar avem acces la tot. Tu de ce n-ai trecut să-l recrutezi pe al doilea?

— Nu ştiu, tovarăşe general, mi-a fost teamă să nu stric ce-am realizat.

— Bine-ai făcut. În munca noastră lucrul cel mai groaznic e ezitarea, dar şi râvna exagerată. O singură recrutare înseamnă şi ea foarte mult. Te felicit.

— Mulţumesc, tovarăşe general.

— Aleksandr Ivanovici…

— Ordonaţi!

— Citeşte ultima parte.

Primul cifrator îşi deschide şi de astă dată mapa.

„Generalului maior Goliţîn! Mulţumesc pentru serviciile aduse. Şeful Statului Major General, general de armată Kulikov.“

— Ura! ne punem noi pe urlat.

Dar comandantul devine iarăşi serios. Înalţă solemn cupa…

12

M-a trezit cifratorul trei, la patru ore şi treizeci de minute după ce atinsesem cu obrazul perna, adormind buştean. În camera de odihnă sunt optsprezece paturi de campanie. Unele sunt deja libere. Pe celelalte mai dorm camarazi de-ai mei, cei care au astăzi o a doua operaţiune.

— Viktor Andreevici, v-am trezit la vreme? întreabă cifratorul cercetându-şi lista.

Mă uit la ceas şi dau afirmativ din cap. Micul dejun se serveşte în sala mare, unde mai dăinuie mirosul de şampanie. Nu-mi este foame. Simt că mi se roteşte capul. Îmi impun totuşi să beau un pahar de suc şi să înfulec o bucăţică de şuncă. Dar cifratorul se iveşte în uşă:

— Vice-liderul vă aşteaptă. Vă permite să luaţi cafeaua cu dumneavoastră.

Ochii vice-liderului sunt buimaci. Cu siguranţă că el nici n-a apucat să se culce.

— Strânge-ţi mai cu atenţie vesta cu banii. Portierele maşinii să fie mereu blocate pe dinăuntru. În caz de neplăceri, soliciţi să vină consulul. Peste noapte, maşina ta a fost spălată, verificată, reglată, alimentată, i s-a redus kilometrajul. Itinerarul deplasării şi semnalul de scoatere din operaţiune le vei conveni la grupul de control. Îţi doresc succes. Următorul.

Am revenit după patruzeci şi opt de ore. Noul agent, care de-acum se numeşte 173-V-41-706, adusese la întâlnire descrierea completă a aparatului RS-77. Mi-a înmânat lista persoanelor oficiale care au contact cu firma sa şi care mai târziu ar putea să fie şi ele recrutate. Pentru fiecare fusese întocmită o mică

fişă cu fotografia, adresa şi mai ales cu o enumerare a slăbiciunilor de care au dat dovadă. I-am plătit 180 000 de dolari. Am stabilit o nouă întâlnire. Datele pe care le culesese din proprie iniţiativă urmau a fi plătite la întâlnirea următoare.

Documentele primite ne economiseau milioane şi mulţi ani de muncă.

13

Peste alte opt zile am primit gradul militar următor – maior în Statul Major General.

Nu ştiu de ce mă simt cuprins de tristeţe. Pentru prima oară nu sunt bucuros într-o asemenea zi. Când comandantul mi-a citit telegrama cifrată, am răcnit: „Servesc Uniunea Sovietică!“ Dar în sinea mea am gândit: ăştia se poartă cu mine cum mă port eu cu agentul meu. El primeşte sute de mii, iar acolo, undeva sus, se economisesc milioane. Eu procur de fapt milioanele astea, iar mie mi se dă drept recompensă o steluţă de aluminiu. Dar nici pe asta nu am dreptul să o port, căci uniforma mea rămâne ascunsă într-un dulap, la naftalină.

Sunt trist. Nu mă bucură gradele şi distincţiile. Mă frământă ceva şi nu ştiu ce anume. Principalul e să ascund însă de ochii altora acest alean al meu. Dacă entuziasmul mi s-ar stinge din priviri s-ar observa îndată şi s-ar lua măsuri. Nu ştiu ce fel de măsuri, dar s-ar lua şi n-am deloc nevoie de asta.

Privesc ţintă în ochii generalului şi zâmbesc bucuros, fericit.

CAPITOLUL X

1

Când dorm, mă acopăr până peste cap, mă învelesc în plapumă ca într-o şubă. E o veche obişnuinţă din timpul armatei. Un reflex inconştient. E o încercare de a păstra căldura până în zori. Acum nu mai dorm în corturi friguroase, în bordeie umede, în vreo pădure tomnatică, amorţită de ger. Dar obişnuinţa de a mă înfofoli mi-a rămas pe toată viaţa.

În ultimul timp, plapuma a început să mă înfricoşeze. Trezindu-mă brusc, în puterea nopţii, cuprins de o spaimă cumplită, mă întreb: oare n-am nimerit într-un coşciug? Mă ating prudent cu nasul de plapuma moale şi caldă. Pare a nu fi un coşciug. Ori poate sunt învelit în vreo foaie de cort, iar scândurile sicriului sunt ceva mai sus? Pipăi încetişor aerul. Nu, deocamdată nu sunt într-un sicriu.

Probabil că astfel încep oamenii să-şi iasă din minţi. În felul acesta le vine oamenilor, tiptil, nebunia. Dar poate că sunt de mult schizofrenic, numai că cei din jurul meu nu m-au dibuit deocamdată? E pe deplin posibil. A fi nebun nu-i nicidecum atât de rău cum poate să pară unora. Dacă mâine aş fi învelit în nişte cearşafuri albe şi aş fi dus la un ospiciu, nu m-aş opune şi nu m-aş mira. Doar acolo-mi este locul. De bună seamă că nu sunt un om normal. Dar cine e normal în jurul meu?

Împrejurul meu e, oriunde mă uit, o casă de nebuni. O nebunie exasperantă. De ce oare Occidentul ne permite să pătrundem cu sutele, cu miile? Doar noi suntem spioni. Oare nu se înţelege că eu sunt trimis aici ca să pricinuiesc daune maxime Occidentului? De ce nu sunt arestat, de ce nu sunt alungat? De ce oamenii ăştia bizari, de neînţeles, din Occident, nu protestează niciodată? De unde această supuşenie a lor? Ori poate şi-au ieşit cu toţii din minţi? Sau, mai ştiu eu, poate că toţi suntem nebuni? Eu, în orice caz, sunt. Că nu degeaba mi se năluceşte capacul acela de sicriu. Nu, nu degeaba, Asta a început cam cu un an şi jumătate în urmă, după întâlnirea cu Kir.

Pe Kir îl cunoaşte toată lumea. Kir e om mare. Kir Lemzenko îşi avea domiciliul la Roma, dar nu lucra, desigur, numai în Italia. Pretutindeni avea succes. Mai cu seamă în Franţa. Rezidentul diplomatic de la Roma al GRU, general-maior Kir Gavrilovici Lemzenko, dispunea de puteri nelimitate. De aceea şi era poreclit *Papa de la Roma.* Acum e general-colonel. Acum este la secţia administrativă a Comitetului Central al partidului. Acum are sub control GRU şi KGB-ul, în numele partidului.

Cu un an şi jumătate în urmă, după ce am trecut prin comisia de atestare pentru străinătate a GRU, m-a chemat Kir. Cinci minute a durat convorbirea. El îi primeşte pe toţi ofiţerii, atât de la GRU, cât şi de la KGB. Pe toţi cei care pleacă pentru captări. Pe toţi numai Kir îi confirmă. Sau nu-i confirmă. Kir este mare. Cine-l ştia pe Kir? Toţi îl ştiau. Destinul oricărui ofiţer din GRU şi KGB se afla în

mâinile lui.

Staraia Ploşciad. Monumentul grenadierilor. Pretutindeni miliţie. Oameni în haine civile. Grupuri. Mantale cenuşii. Priviri sumbre. Intrarea nr. 6. Prezentaţi carnetul de partid. Suvorov, citeşte un adjutant în uniformă albastră. Viktor Andreevici, confirmă un al doilea, găsindu-mi numele pe o listă scurtă. Da, adaugă primul. Poftiţi. Un al treilea adjutant mă conduce pe coridor. Pe aici, vă rog, Viktor Andreevici. El, om de pază, nu se cuvine să ştie cine este Viktor Andreevici Suvorov. Ştie doar că acest Suvorov este invitat la Comitetul Central pentru o convorbire. Cu el se va sta de vorbă 1a etajul şase. La camera 788. Omul de pază e politicos. Poftiţi, pe aici. Acestea sunt deci coridoarele puterii. Plafoanele boltite pe sub care au păşit Stalin, Hruşciov. Pe sub care trece acum Brejnev. Comitetul Central e un adevărat oraş. Comitetul Central e un stat în centrul Moscovei. Precum Vaticanul în centrul Romei.

Comitetul Central se construieşte neîntrerupt. Zeci de clădiri sunt unite între ele, şi mereu alte curţi mici, spaţii intermediare sunt ocupate cu noi zgârie nori albi, de sticlă. E ciudat, dar din Staraia Ploşciad aceste clădiri aproape că nici nu se zăresc. Mai bine zis, se zăresc ele, dar nu bat la ochi. Spre Staraia Ploşciad dau ferestrele enorme ale unor clădiri cenuşii, de dinainte de revoluţie, unite într-un zid neîntrerupt. În interior însă, cartierul Comitetului Central nu e chiar atât de sever şi sumbru. Aici s-au amestecat toate stilurile arhitecturale.

— Poftiţi, pe aici.

O curăţenie impecabilă. Covoare roşii. Clanţele uşilor din bronz lustruit. Pe o asemenea clanţă ţi-e şi teamă să pui mâna, ca nu cumva să o mânjeşti. Lifturi silenţioase.

— Aşteptaţi puţin aici.

În faţa mea e o fereastră imensă. Acolo, pe fereastră se zăresc străzile înguste ale cartierului Zamoskvorecie, se văd corpul înalt al hotelului „Rossia”, turlele aurite ale unor biserici dărăpănate, iar apoi reconstituite pentru turiştii străini. Acolo, pe fereastră se zăreşte colosul Academiei militare de geniu. Acolo, afară, e un soare strălucitor, uguie porumbeii. Iar eu sunt aşteptat de Kir.

— Intraţi, vă rog.

Cabinetul e vast. Un perete e numai sticlă. Dă înspre îngrămădirea de acoperişuri verzi, de tablă ale clădirilor CC-ului. Ceilalţi pereţi au o culoare cenuşiu-deschisă. Podeaua este acoperită cu mochetă din lână cenuşie, moale. Biroul e mare, fără nicio hârtie. Un fişet mare. Altceva nimic.

— Bună dimineaţa, Viktor Andreevici, aud un glas mângâios.

— Bună dimineaţa, Kir Gavrilovici.

Nu-i place să i se zică general. Ori poate că-i place, dar nu o arată. În orice caz, mi se ordonase să spun „Kiril Gavrilovici“, şi nu „tovarăşe general”. Ce nume mai e şi ăsta? După nume e ucrainean, însă după prenume poate vreun cuceritor asirian. Cum poate fi ţinut el în Comitetul Central cu un asemenea prenume? Dar s-ar putea ca prenumele acesta nici să nu fie antisovietic, ci dimpotrivă, sovietic? Doar după revoluţie marxiştii fanatici numai asemenea prenume născoceau pentru

copiii lor: Vladlen, de la Vladimir Lenin, Stalina, Iskra, Kim – Kommunisticeski Internaţional Molodioji[21]. Ah, drace! Şi Kir e tot pe linia asta. Kir – Kommunisticeski Internaţional[22]

— Luaţi loc, Viktor Andreevici. Ce mai faceţi?

— Mulţumesc, Kir Gavrilovici. Bine.

Nu e deloc înalt de statură. Firele albe abia de i se zăresc în păr. Fizionomia lui nu are absolut nimic remarcabil. De întâlneşti pe stradă un asemenea om, în nici un caz nu te întorci să-l priveşti din urmă, nu ţi se taie răsuflarea, nu începe să-ţi bată inima. Costumul ce-l poartă e din cele mai obişnuite, cenuşiu dungat. Croit, desigur, cu atenţie. Doar atât. Seamănă tare mult a om de rând. Totuşi el e Kir!

Aştept din parte-i nişte fraze pompoase, de genul: „Conducerea GRU şi Comitetul Central v-au acordat o imensă încredere…“ Dar iată că nu aud asemenea fraze despre fruntariile avansate ale luptei cu capitalismul, despre datoria cercetaşului sovietic, despre ideile atotbiruitoare. Se limitează să-mi examineze chipul. Exact ca un medic, în tăcere şi cu atenţie.

— Dumneavoastră ştiţi, Viktor Andreevici, că în GRU şi KGB se află foarte rar oameni care fug în Occident.

Înclin din cap în sens afirmativ.

— Toţi aceştia sunt nişte nefericiţi. Ce spun eu nu e propagandă. Şaizeci şi cinci la sută din cei rămaşi acolo din GRU şi KGB, revin, recunoscându-şi vina. Noi îi împuşcăm. Ei ştiu acest lucru şi totuşi revin în ţară. Cei care nu se întorc de bună-voia lor în Uniunea Sovietică sfârşesc prin a se sinucide, îşi beau minţile, ajung în stare de adâncă decădere. De ce oare?

— Şi-au trădat patria socialistă. Îi mustră conştiinţa. Şi-au pierdut prietenii, rudele, limba…

— Nu asta-i principalul, Viktor Andreevici. Există cauze mai serioase. Aici, în Uniunea Sovietică, fiecare din noi este membru al unei clase sociale superioare. Fiecare, chiar şi cel mai puţin important ofiţer GRU, e deasupra tuturor celorlalţi. Atâta timp cât vă aflaţi în sistemul nostru, posedaţi nişte privilegii colosale în raport cu restul populaţiei ţării. Câtă vreme dispui de tinereţe, sănătate, autoritate, privilegii, uiţi acest lucru. Dar îţi aminteşti de toate îndată ce nu mai poţi recupera nimic. Unii fug în Occident în speranţa de a poseda un automobil splendid, o casă fastuoasă, cu piscină, bani. Şi Occidentul le plăteşte, într-adevăr, mult. Dar, după ce primeşte „Mercedes“-ul şi propria piscină, trădătorul observă brusc că toţi cei din jurul său posedă maşini bune şi piscine. Deodată se simte o furnică în mulţimea unor furnici la fel de bogate. Brusc, el îşi pierde sentimentul acela de superioritate faţă de cei din jur. Devine un ins obişnuit, la fel ca toţi. Chiar dacă spionajul duşman l-ar angaja pe acest trădător în serviciul său, oricum, el nu va regăsi sentimentul de superioritate faţă de cei din jur, căci, în Occident, a servi în munca de informaţii nu se consideră ceva demn de respect şi onoruri. Un funcţionar guvernamental acolo, o gânganie, nimic mai mult.

— Niciodată nu m-am gândit la asta…

— Ba să te gândeşti la asta. Să te gândeşti mereu. Bogăţia e ceva relativ. Dacă la Moscova circuli cu o „Lada“, cele mai frumoase fete se uită lung după tine. În schimb, dacă mergi prin Paris într-un „Citroen“ din acelea lungi, nimeni nu se uită la tine. Totul e relativ. Un locotenent în Orientul îndepărtat e ţar şi Dumnezeu, un făuritor de destine, un suveran, pe când un colonel la Moscova e un pion, deoarece există mii de alţi colonei în jurul său. Dacă vei trăda, vei pierde totul. Şi îţi vei aminti că ai făcut cândva parte dintr-o organizaţie puternică, ai fost un om cu totul neobişnuit, ridicat mai presus de milioane de alţi semeni. Dacă vei trăda, te vei simţi cenuşiu, o nulitate obscură, la fel ca toţi cei din jur. Capitalismul oferă bani, dar nu oferă putere şi onoruri. Printre noi se află unii foarte vicleni, care nu pleacă în Occident, ci rămân, vânzând pe ascuns secretele noastre. Ei posedă banii oferiţi de capitalism şi beneficiază şi de situaţia lor de oameni de elită aici, pe care le-o oferă socialismul. Dar pe aceştia îi găsim repede şi îi nimicim…

— Cunosc. Penkovski…

— Nu numai el. Penkovski e cunoscut în întreaga lume. Dar mulţi nu ajung să fie cunoscuţi. Vladimir Konstantinov, de exemplu, S-a întors la Moscova în concediu, dar a nimerit direct la anchetă. Dovezi incontestabile. Sentinţă de condamnare la moarte.

— A fost ars?

— Nu. A cerut să nu fie omorât.

— Şi n-a fost omorât?

— Nu, n-a fost omorât. Dar odată s-a cufundat într-un somn dulce în celula sa, şi s-a trezit într-un sicriu. Adânc sub pământ, Rugase să nu fie omorât şi n-a fost omorât. Dar sicriul era obligatoriu să fie îngropat. Acestea-s instrucţiunile. Poţi să pleci, Viktor Andreevici. Îţi urez succes. Şi nu uita că proporţia trădătorilor este mult mai scăzută în GRU decât la KGB. Respectă această tradiţie.

2

La München e zăpadă. Cerul e liliachiu. Şi încă mai ninge dintr-un nor plumburiu. *Bürgerii* sunt grăbiţi. Îşi ascund nasurile în gulerele paltoanelor. Brazi de Crăciun. Mulţi brazi peste tot. În jurul felinarelor fulgii sunt mai deşi, mai mari. Zăpada acoperă noroiul şi banalitatea civilizaţiei. Totul e curat, totul e imaculat, nepătat, până şi acoperişul clădirii Deutsche Bank. Când ninge e linişte şi cald. Dacă asculţi atent, poţi auzi foşnetul cristalelor albe şi moi. Ascultaţi, oameni, cum ninge! Hei, bürgerilor, încotro vă grăbiţi? Opriţi-vă. Uitaţi ce curat şi ce linişte e. Nici vânt pătrunzător, nici scrâşnet de frâne. Numai liniştea învăluie albul oraş.

…Fulgi moi şi calzi cad pe obraz. Îmi plac. Nu mă feresc.

Zăpada se întâmplă să fie înţepătoare, zăpada se întâmplă să fie aspră şi zgrunţuroasă. Dar astăzi zăpada nu e aşa. Astăzi o zăpadă blândă cade din cer, iar

eu nu-mi feresc faţa de ea. De la gară, spre Marienplatz. Îmi pierd urma. Ştiu că nu sunt urmărit. Dar trebuie să-mi pierd urmele, să le încâlcesc. Pentru asta nici că se poate născoci o vreme mai bună. Sunt maiorul GRU 173-V-41. Îmi pierd urma după o întâlnire cu prietenul No 173-V-42-706. Întâlnirea o avusesem la Hamburg. Tot acolo, un tânăr ogar, de la rezidenţa diplomatică, a luat în primire documentele pe care le primisem. Acum, la München, eu nu fac decât să mi se piardă urma. Cotesc mereu pe străzi şi străduţe, tot mai departe, prin negura ninsorii. Uneori pot fi văzut acolo unde e lume multă. Prin nesfârşitele labirinturi ale berăriei unde cândva a luat fiinţă partidul lui Hitler. Dar asta nu e doar o berărie. E un adevărat oraş al berii, cu străzi şi pieţe. Cu nesfârşite rânduri de mese. Cu sute de oameni. E un întreg stat independent al berii, precum Vaticanul în Roma, precum Comitetul Central în Moscova.

Mai departe, tot mai departe în lungul meselor, acum după colţ, şi iarăşi după colţ. Aici, într-o nişă întunecoasă, voi aştepta puţin. Să văd cine va apărea în urma mea. Aici, în nişa asta neagră, în jilţul acesta de stejar şedea cândva chiar Göring în persoană. Iar acum stau eu, cu o enormă halbă de bere în faţă. Asta mi-e meseria. Să văd: cine va trece pe alături? Cine a ieşit îndată după mine? Oare nu mă caută ochii cuiva, care au pierdut din raza vederii lor spinarea mea cenuşie în acea bulboană, în bezna aceea, prin aburii de bere? Se pare că nu e nimeni. Atunci ies din nou în stradă. Prin pasaje înguste, prin negura aceea albăstrie.

3

Acum se află la Viena tovarăşul Şelepin. E în trecere. Merge la Geneva, la o şedinţă a Organizaţiei Internaţionale a Muncii.

Tovarăşul Şelepin e căpetenia sindicatelor sovietice. Tovarăşul Şelepin e membru în Biroul Politic. Tovarăşul Şelepin e o stea de primă mărime. Dar nu o stea în urcare, ci în coborâre. A fost o vreme când tovarăşul Şelepin era (în secret) locţiitor al preşedintelui KGB şi concomitent (pentru toată lumea) vice-preşedinte al Federaţiei internaţionale a tineretului democrat. Tovarăşul Şelepin organiza manifestaţii pentru pace şi prietenie între popoare. Are pe conştiinţă mari manifestaţii întru apărarea păcii. Milioane de proşti îl urmau pe tovarăşul Şelepin, cerând pace, dezarmare şi dreptate. De aceea a fost înălţat la rangul de preşedinte al KGB-ului, unde cârmuia abraş şi cu fermitate. Conducea jumătate din lume, inclusiv tineretul democrat, care cerea atâta pace. Dar uite că a deraiat. Acum, tovarăşul Şelepin conduce sindicatele sovietice. La noi sindicatele sunt tot KGB, dar nu întreg KGB-ul, ci doar o filială, şi de aceea, la ambasadă nu i se acordă prea mare cinste alesului oaspete. Mergi spre Geneva ta, n-ai decât, cară-te! Nu întârzia prea mult pe aici. Pentru toţi e oarecum limpede că tovarăşul Şelepin se rostogoleşte la vale. Fusese preşedinte al KGB-ului, iar acum e doar căpetenia sindicatelor. O dată ce rostogolirea la vale a început, ea nu mai poate fi oprită.

Întreaga ambasadă ştie că Şurik cel de Fier obişnuieşte să bea până-şi pierde minţile. Liderul proletariatului înjură cumplit. Le bate pe îngrijitoare. O dată a azvârlit pe fereastră o scrumieră grea, de cristal, strâmbând capota limuzinei ambasadorului cubanez. Ştie şi el că i-a venit sfârşitul. Fosta căpetenie a KGB-ului îşi ia adio de la putere. E pus pe arţag.

M-am întâlnit cu el pe coridor. Are faţa zbârcită, năpădită de grăsime, deloc asemănătoare cu aceea care ne zâmbeşte din portrete. Mi-am dat seama că el era numai după faptul că era beat (nimeni n-ar cuteza să umble astfel prin ambasadă) şi după pază, căci pe cine altcineva l-ar fi însoţit cinci oameni din garda personală? Aceştia aveau fizionomii ca de piatră, aşa cum se şi cuvine. În gărzile personale sunt aleşi numai din aceia care n-au învăţat să râdă. Păşesc plini de importanţă. Nişte flăcăi de la ţară, înălţaţi spre vârful puterii. De bună seamă că ei habar n-au că odată ce a început o cădere, ea nu mai poate fi oprită.

Doar pe buzele şefului echipei de pază se schiţează un zâmbet exprimând un uşor dezgust. Buzele îi sunt abia vizibil crispate. Iar pe mine această grimasă nu mă înşeală: el nu-l apără pe tovarăşul Şelepin de duşmanii poporului, ci mai mult urmăreşte ca nu cumva s-o ia la fugă tovarăşul Şelepin, conducătorul celei mai conştiente clase revoluţionare, căci dacă tovarăşul Şelepin ar face acest lucru, şeful pazei ar folosi îndată pistolul. Şi încă în ceafă! Între urechi! Pentru ca tovarăşul Şelepin să nu fugă prea departe. Iar tovarăşul Şelepin, stea de primă mărime pe cale să apună, ştie prea bine că şeful pazei nu este garda sa personală, ci escortă. Ştie prea bine Şelepin că şefului pazei îi sunt date instrucţiunile corespunzătoare. Şi eu ştiu acest lucru. Ah, dacă mi s-ar fi dat mie acele instrucţiuni!

4

— Un fals!

Navigatorul e necruţător. Ce poţi riposta la un asemenea cuvânt? Are în mână o telegramă cifrată. Agentul Şapte Sute Şase a început brusc să recurgă la un fals. Dacă s-ar analiza numai documentele primite de la el, ar fi imposibilă descoperirea încercării lui de a induce în eroare GRU. Dar orice document, orice aparat, orice model de armament este cumpărat de GRU în câteva exemplare din diverse părţi ale lumii. Informaţia privitoare la reducerea zgomotelor la reductoarele submarinelor atomice de tipul „George Washington“ a fost obţinută de GRU şi prin rezidentul diplomatic din Uruguay, iar informaţiile tehnice complete privitoare la aceste submarine au fost obţinute de rezidenţi clandestini ai GRU prin Belgia. Fragmentele identice de informaţii se compară. Asta se face întotdeauna, cu orice document, cu orice fragment de informaţie. Încearcă numai să adaugi ceva de la tine, sau încearcă să treci sub tăcere ceva, căci serviciul de informaţii va descoperi acest lucru. Tocmai asta s-a întâmplat acum cu prietenul meu de la expoziţie, agentul No. 173-V-41-706.

Totul fusese bine, însă din ultimul document primit de la el lipsesc trei pagini. Nişte pagini importante, dar extrase în aşa fel, încât e imposibil să descoperi că ele au existat cândva acolo. Numai comparaţia cu un document identic, primit poate prin Algeria sau Irlanda, permite să se afirme că cineva încearcă să ne înşele. Falsul fusese executat cu măiestrie. Executat de nişte experţi. Înseamnă deci că Şapte Sute Şase se află sub control complet. S-a prezentat singur la poliţie, mărturisindu-şi fapta, sau a fost prins – nu mai are importanţă. Principalul e că se află sub control.

— Ordonaţi să fie lichidat Şapte Sute Şase?

Navigatorul sare din fotoliu.

— Vino-ţi în fire, maiorule! Ce, ai băut gaz? Ţi-a luat minţile literatura bulevardieră? Dac-ai trăda tu, noi te-am ucide şi asta ar fi un exemplu pentru toţi ceilalţi. Dar pentru cine ar constitui o lecţie lichidarea unui burghez cumsecade, patron al unei firme? Cine ştie că el a avut legături cu noi? Pe acesta l-aş lichida, dacă ar fi primejdios pentru noi. Dar el nu ştie absolut nimic despre noi. Nu ştie nici măcar dacă a lucrat pentru KGB sau pentru GRU. Nu i-am dat asemenea informaţii. Singurul secret pe care-l deţine este: Viktor Suvorov e spion. Dar lucrul acesta îl cunoaşte toată lumea. E mare ispita de a lichida, şi mulţi ofiţeri de informaţii tocmai astfel procedează. Se lasă atraşi într-un război secret, uitând de principala lor misiune: a capta secrete. Noi de secrete avem nevoie. La fel cum un bărbat sănătos are nevoie de relaţii sexuale. Ia aminte, maiorule, că numai un bărbat slab, tâmpit şi nesigur pe el ucide şi violează femei. Păi fiţuicile bulevardiere şi romanele ieftine tocmai astfel ne şi prezintă pe noi – slabi şi tâmpiţi. Un serviciu de spionaj inteligent, puternic, sigur de sine, nu aleargă după un agent ca după o femeie. Femeile nu lasă să le scape un bărbat inteligent, li se aruncă ele de gât. Iar bărbatul care dispune de sute de femei nu se răzbună pe una singură, chiar dacă aceasta l-a înşelat. Pentru simplul motiv că n-are când să se ocupe de asta, el are o mulţime de alte pipiţe. Dar apropo, tu ai cumva în rezervă ceva?

— Aveţi în vedere nişte noi legături?

— Numai asta am eu în vedere! izbucneşte el cu răutate. Navigatorul ştie, desigur, că în afară de Şapte Sute Şase eu n-am alt agent, după cum nu am nici un fel de perspective de a lega vreo cunoştinţă interesantă. Dar întrebarea asta mi-a pus-o numai ca să mă dea cu nasul în rahat.

— Nu, tovarăşe general, nu am nimic în rezervă.

— Atunci, la asigurare!

— Am înţeles, la asigurare!

5

Cu Şapte Sute Şase am mai avut o singură întâlnire. El se află, ce-i drept,

sub control, dar nu e deloc obligatoriu să arătăm că GRU ştie acest lucru. Realizez întâlnirea ca întotdeauna. Îl plătesc, îi spun că deocamdată alte materialele de ale lui nu ne sunt necesare. Ne vom întâlni peste un an. S-ar putea ca atunci să ne apară vreo comandă, iar peste un an el va fi trecut sub un pretext oarecare în conservare. În reţeaua latentă. Să aştepte semnalul. Şi cu asta, legătura cu el va înceta: aşteaptă până când va lua legătura cu tine un clandestin de importanţă deosebită! N-au decât să aştepte, el şi poliţia, că vor aştepta de pomană. Asta se cheamă „amputare sub forma conservării". Noi am primit de la el o aparatură foarte necesară. Prin el am economisit milioane. Materialele lui, atâta timp cât au fost de primă calitate, au fost şi ele utilizate pentru verificarea altora. Acum însă, la revedere. Aşteptaţi semnalul următor. Aşteptaţi o întâlnire de importanţă deosebită.

Cu Şapte Sute Şase nicio problemă. Dar ce mă fac eu acum? Încep iarăşi o viaţă de câine. Din nou printre ogari. Iarăşi asigurarea de agentură, acea muncă lipsită de orice perspectivă. Dar ce-ai fi vrut dumneata, Viktor Andreevici? Dacă nu poţi lucra în mod independent, n-ai decât să lucrezi o vreme pentru alţii.

6

Deci sunt din nou la asigurare. Iarăşi în deplină subordonare faţă de vice-lider şi privat de dreptul de a mă întâlni personal cu Navigatorul. Acesta nu are timp de pierdut cu unii de teapa mea. Ce-i drept, chiar şi cei care obţin succese lucrează uneori în asigurarea de agentură. Dar asta se întâmplă numai pe timpul asigurării în masă, când întreaga rezidenţă este mânată la executarea unor operaţiuni al căror sens ne este ţinut secret. De asemenea, ei mai sunt angajaţi pentru asigurarea operaţiunilor desfăşurate de unele rezidenţe clandestine ale GRU. Asta însă e altă treabă. Să asiguri nişte clandestini e o cinste. Să-i asiguri pe clandestini e cu totul altceva. Noi însă, ogarii, suntem foarte rar lansaţi pentru asigurarea unor clandestini. Nouă ne rămâne o treabă grea, ingrată: un mare risc, o groază de vreme pierdută şi nici un soi de onoruri. Simpla asigurare de agentură nici nu este considerată drept muncă. Ceva în genul unei secretare dactilografe, angajată la un mare scriitor. Nici bani, nici onoruri. Dar ia vezi să greşeşti cumva! Tocmai o asemenea activitate am eu acum. Plec la munte, chipurile să mă recreez. Dar timpul nu-i deloc potrivit pentru asemenea ieşire. Vremea nu e deloc grozavă. Eu însă trebuie să mă aflu în munţi. Dacă noi am fi fost de regulă urmăriţi, dacă am fi fost arestaţi şi expulzaţi, aş fi inventat şi eu vreun pretext ceva mai inteligent. Dar de noi rar de se atinge cineva în Marea Britanie, aproape niciodată în SUA, iar în celelalte ţări, noi, spionii, suntem trataţi cu bunăvoinţă. Aşadar, nu trebuie să născocim ceva original. O ieşire la iarbă verde. E suficient. E puţin probabil ca vreodată cineva să plece de unul singur aşa aiurea. Dar parcă interesează pe cineva ce anume face un diplomat sovietic în timpul său de lucru?

În portbagajul maşinii mele se află un aruncător de grenade RPG-7 şi cinci grenade aferente. Totul e împachetat cu grijă. Toate astea trebuie să le depun într-o ascunzătoare. Aruncătorul de grenade cântăreşte 6 kilograme. Fiecare grenadă,

câte 2,200. Plus ambalajul. În total ceva peste 20 kg, într-un pachet cenuşiu, de formă alungită. Cine are nevoie de acest aruncător? Nu ştiu. Am să-l ascund undeva în munţi. Am să-l vâr într-o ascunzătoare pe care o alesesem cu şase zile în urmă. Cineva o să predea cuiva, cândva, descrierea acestei ascunzători şi indiciile secrete după care ea poate fi foarte uşor găsită. Întotdeauna destinatarul primeşte descrierea ascunzătorii numai după ce materialul este depus în ea. Aşadar, chiar dacă acestuia îi va veni ideea să ne vândă poliţiei, nu va reuşi să facă acest lucru. Destinatarul va primi descrierea şi se va grăbi spre locul acela, dar eu nu voi mai fi de mult acolo. Deci eu, rezidenţa mea diplomatică, spionajul militar sovietic, întreaga Uniune Sovietică nu avem nimic de a face cu el. Un aruncător de grenade zăcea undeva în pământ, şi-atât. Poate că acolo zăcea dintotdeauna. Poate că încă de la Facerea Lumii şi-a avut locul acolo. Nu-i nici o problemă că aruncătorul e de fabricaţie sovietică. Poate că l-au capturat americanii în Vietnam şi acum îl ascund în Alpi.

Cine-o fi având nevoie de acest aruncător? Puteţi să mă şi omorâţi, că nu ştiu. E limpede că nu-i o rezervă pentru caz de război, căci pentru păstrare pe termen lung se utilizează containere grele, pe când aici e un ambalaj uşor de tot. Înseamnă că cineva se va folosi de el în următoarele zile. Altfel, ar trebui să-l păstreze vreme îndelungată, şi asta-i primejdios. Drace, poate că eu creez acum istoria. Te pomeneşti că acest aruncător va întoarce istoria omenirii pe o albie cu totul neaşteptată. Un RPG-7 e o armă puternică, uşoară şi simplă. Toţi liderii Occidentului s-au pitit în spatele unor parbrize antiglonţ. Dar dacă, domnilor, aţi fi otânjiţi cu o grenadă RPG-7? Nicio limuzină blindată nu i-ar rezista. De la 300 de metri puteţi fi otânjiţi. Ce mai urlete vor fi! Interesant, oare pe cine şi-a pus ochii GRU? Cui îi sunt destinate cele cinci grenade? Unui şef de stat? Unui general? Papei de la Roma? Dar cu astea se poate izbi nu numai o limuzină blindată. Un apărător al mediului înconjurător ar putea lovi, în semn de protest, o cisternă cu gaze toxice sau un reactor nuclear. Un apărător al păcii ar putea să urmărească o coloană cu componente de luptă americane şi să apese pe trăgaci. Ce scandal s-ar dezlănţui în întreaga lume! Nu s-ar declanşa, desigur, o explozie nucleară, dar, cu siguranţă, ziarele ar începe să ţipe de aşa manieră încât Occidentul ar trebui să recurgă la oarecare măsuri de dezarmare.

Virez pe la intersecţii, schimb adesea viteza, ţâşnesc pe autostrăzi şi iarăşi ocolesc pe drumuri de ţară cu totul neînsemnate! Cine mă urmăreşte? Se pare că nimeni. Cine are nevoie de mine? Nimeni. Sunt singur. Mă aflu într-o pădure deasă, pe o şosea îngustă. Pădurea foşneşte deasupra capului meu. Am părăsit maşina la marginea îngustei şosele. Pe aici îşi lasă turiştii uneori maşinile. Stau pe o moviliţă dintr-un brădet cu preţiosul pachet lângă mine şi supraveghez dintr-o parte automobilul. N-am fost urmărit Asta o garantez. Dar e posibil ca poliţia să fi montat un minuscul emiţător radio, care să le semnaleze acum locul meu de staţionare. Ori poate că ei nu m-au urmărit în mod obişnuit, ci s-au menţinut la o distanţă considerabilă. Dacă-i aşa, trebuie să apară cineva lângă maşina mea. Împrejur sunt numai munţi şi pădure. Vor putea să apară utilizând numai un

singur drum. Dar acela e sub supravegherea mea. Se vor agita o vreme pe lângă maşină, dându-şi cu presupusul încotro să o fi luat-o eu. În acest caz, am să-mi iau preţiosul pachet şi, făcând un mare ocol, am să mă întorc la maşină când nu va mai rămâne nimeni lângă ea. Voi închide uşile pe dinăuntru şi mă voi tot roti prin păduri şi prin munţi, iar apoi mă voi întoarce la ambasadă, pentru ca a doua zi să repet totul, de la capăt. Mă uit iarăşi la ceas: au trecut treizeci de minute. N-a apărut nimeni lângă maşina mea. Doar pinii foşnesc. Aş fi putut să las ambalajul cu aruncătorul în automobil, iar acum, convingându-mă că nu sunt urmărit, să mă fi întors la maşină, să iau marfa şi să plec în munţi. Dar noi nu procedăm astfel.

Mai stau câteva minute în tufişuri, ascult foşnetele pădurii.

Nu e nimeni. Încalţ nişte cizme de cauciuc, îmi îndes pe cap o şapcă împodobită cu blândul leu britanic şi-mi aburc un rucsac în spinare: n-au decât să mă ia drept turist. În mână am un trabuc. Desigur, eu nu fumez. Mi s-a interzis cu mulţi ani în urmă acest lucru. Dar iau întotdeauna cu mine un trabuc aromat. Rup din el o bucată, frec tutunul între palme şi îl împrăştii în jurul meu. Asta ca un salut pentru câinii voştri din partea mea. Rătăcesc îndelung prin tufişuri, ies la un pârâiaş şi o iau prin apă, împotriva curentului. Nu sunt urmărit acum, dar poate că peste câteva ore vor năvăli încoace cu câini, cu elicoptere.

Păcat că ambalajul cu aruncătorul de grenade are o formă foarte neobişnuită. Dacă ar vedea cineva că din rucsacul meu se înalţă o piesă atât de misterioasă, înfăşurată în cauciuc, fără doar şi poate ar înţelege că sunt un salahor al GRU, că lucrez în ingrata aceea de asigurare drept pedeapsă pentru incapacitatea de a găsi de unul singur căile de acces spre secrete.

E lung drumul meu. Pe jos, mereu pe jos. Ca la Speţnaz. În sus, prin pârâu, mereu în sus. Detaşamentele revoluţionare de luptători pentru libertate au nevoie de armament pentru răsturnarea robiei capitaliste. Poate că nişte băieţi italieni sau nemţi vor lua acest aruncător şi se vor folosi de el, dând încă o lovitură capitalismului în putrefacţie.

E lung drumul. Timp suficient pentru gimnastică mintală. Ce-aş putea născoci pentru a fi pus să lucrez independent? Să scriu un raport şefului sectorului 5 al Direcţiei 1 şi să propun ceva original? De pildă, o acţiune în care băieţii germani sau italieni să-l răpească pe preşedinte, sau pe ministrul apărării. Ar fi ceva bun pentru ei, pentru ţelurile lor revoluţionare, pentru ridicarea conştiinţei revoluţionare a maselor. Cel capturat să fie judecat de un tribunal revoluţionar, al lor. Să fie executat. Dar înainte de execuţie am putea să stăm de vorbă şi noi cu el. Şi dă-i înainte cu pila peste dinţi: ia spune tu, lighioană, ceva secrete!

Îmi târăsc cu greu picioarele prin apă, zâmbind la năzbâtiile mele. Se-nţelege că niciodată n-am să propun asta. A da cuiva sfaturi e o treabă ingrată. Cei care au oferit o idee nu sunt niciodată pomeniţi. Nu iniţiatorii sunt decoraţi, ci făptuitorii. Ideea e simplă, Ajung alţii la ea şi fără mine. Eu am nevoie să inventez ceva, la care să fiu nu numai iniţiator, ci şi făptuitor. Ideea trebuie să nu fie generală, ci concretă. Înainte de a o încredinţa comandantului, trebuie să pregătesc mii de amănunte. Înainte de a o relata, trebuie să fiu întru totul legat de

această idee, dar în aşa fel, încât să nu pot fi dat la o parte, încredinţându-se unor lupi mai experimentaţi desfăşurarea operaţiunii.

Torentul cristalin, de munte, îmi şopteşte pe sub picioare. Uneori ies pe mal, pentru a ocoli o cascadă. Atunci rup din nou o bucăţică de trabuc, frec tutunul între palme şi îl împrăştii. Păşesc numai pe pietre, ca să nu las urme.

Iată şi locul ales de mine, aprobat de vice-liderul rezidenţei şi confirmat de şeful Direcţiei 1 a GRU. Ascunzătoarea nu e o peşteră, şi nici un beci secret. Nicidecum. Ascunzătoarea e un loc care poate fi găsit cu uşurinţă de cel destinat a-l găsi şi care e foarte greu de găsit de către cei ce nu e cazul să-l găsească. Ascunzătoarea e un loc în care marfa noastră nu poate fi descoperită întâmplător, unde ea nu poate avea de suferit din pricina calamităţilor naturale.

Ascunzătoarea aleasă de mine răspunde acestor cerinţe. E aleasă în munţi, departe de aşezări omeneşti. Locul se află într-o despicătură între stânci. Locul e barat printr-un hăţiş imposibil de străbătut, de tufişuri numai spini. Un loc de care turiştii nu se simt atraşi şi pe unde copiii curioşi nu-şi caută loc de joacă. Pe aici nu vor exista niciodată construcţii. Locul nu este ameninţat de alunecări de teren şi de inundaţii. În schimb este uşor de găsit. Dacă, desigur, ştii cum să-l cauţi. Iată o linie de înaltă tensiune, pe gigantici stâlpi metalici. De la stâlpul cu nr. 042 trebuie să mergi pe direcţia stâlpului cu nr. 041. Trebuie să mergi până în punctul unde cablurile atârnă cel mai mult spre pământ şi acolo să te răsuceşti spre stânga. Mai departe mergi treizeci de metri într-o direcţie absolut perpendiculară pe linia de înaltă tensiune. Că spinii o să te zgârie pe faţă? Asta n-are importanţă, căci iată, în acele tufişuri e o grămadă de pietre amestecate cu tăciunii negri ai unui foc ce a ars aici cu mulţi ani în urmă. De aici, o iei prin tufişuri zece paşi la dreapta. Te vâri în despicătura de acolo. Iată, se vede o grămădire de pietre. Ea este ascunzătoarea. Ce-i drept, locul nu-i prea atrăgător. E umed, întunecos. Plin de spini. Data trecută, când am găsit locul acesta, am îngrămădit aici tot felul de gunoaie pe care le-am găsit prin apropiere: o cutie de conserve ruginită, o sticlă, un ghem de sârmă. Asta pentru ca nimănui să nu-i treacă prin minte să organizeze tocmai aici vreun picnic.

Examinez încă o dată cu atenţie tot ce mă înconjoară. De la momentul primei mele apariţii aici, nu s-a schimbat nimic. Până şi cutia de conserve se află pe locul dinainte. Ascult îndelung şuierul vântului peste vârfurile munţilor. Nu e nimeni. Azvârl de pe umeri rucsacul, de care mi s-a făcut lehamite. Îi propusesem comandantului să îngrop aruncătorul în pământ, dar el a ordonat doar să-l acopăr cu pietre, alegându-le pe cele mai grele. Mai propusesem să prind un motan de pripas, să-l car aici şi să-l aduc jertfă intereselor proletariatului mondial. Rămăşiţele lui i-ar fi îndepărtat de locul acesta şi pe vânători, şi pe turişti, şi eventualele perechi de îndrăgostiţi, care caută colţişoare izolate. Dar nici această propunere n-a fost aprobată. Prim-locţiitorul comandantului a ordonat să utilizez

lichidul „ZRG, varianta 4“. Flaconul pe care-l am e mic de tot, însă mirosul va dăinui multă vreme. „ZRG, varianta 4“ înseamnă miros de cauciuc ars, care va persista aici câteva săptămâni, alungându-i pe nechemaţi şi garantând că nu se vor încumeta decât destinatarii pachetului meu. Ei bine, succes vouă, neînfricaţi luptători pentru libertate şi dreptate socială. Ascult şuierul vântului şi mă strecor printre stânci ca o fiară prudentă.

7

Am ajuns să cunosc destul de bine Europa Occidentală. Aşa cum un dulău de vânătoare cunoaşte pădurea din vecinătate. Aş putea să lucrez ca ghid turistic la Amsterdam sau la Hamburg: priviţi spre dreapta, priviţi spre stânga. Şi Viena o cunosc bine, dar nu ca Zürich-ul, de pildă. Şi este de înţeles: nu faci amor acolo unde şi locuieşti. Este explicabil de ce colegii mei de la Roma, Bonn, Paris, Geneva cunosc Viena mai bine decât mine. Ei lucrează aici „plecând în turneu“. Iar eu fac turnee acolo. Toţi avem acelaşi sistem. Toţi avem aceeaşi tactică: nu trebuie să intri în conflict cu autorităţile locale, o dată ce e posibil să-ţi desfăşori operaţiune undeva cât mai departe.

Astăzi lucrez la Basel. Dar nu de unul singur. Sunt în asigurare. Baselul este un punct de joncţiune a Germanici, Franţei şi Elveţiei. Baselul e un loc foarte convenabil. Un loc unic în felul său.

Baselul este o încrucişare de drumuri. Ai fost la Basel şi ai dispărut. Aici e uşor să dispari. Foarte uşor.

Acum stau într-un mic restaurant, exact vizavi de gară. De fapt e greu de spus dacă e un restaurant, sau o berărie. Sala e împărţită în două. De o parte e restaurantul. Mic de tot. Acolo sunt feţe de masă roşii. În cealaltă parte e berăria, mese de stejar, niciun fel de feţe. Aici stau eu. Singur. În lemnul înnegrit, e sculptat un ornament şi o dată: „1932“. Înseamnă că masa asta se afla aici încă înainte de Hitler. E bine să fii elveţian. Graniţa Germaniei trece uite pe acolo. De-a dreptul prin stradă. Dar război n-a fost aici niciodată.

O simpatică domnişoară scunduţă aşează în faţa mea o halbă de bere pe un disculeţ curat de carton. De unde să ştie ea, pieptoasa, că eu mă aflu deja într-o misiune de luptă? Că secundele îmi ticăie în cap, că nu degeaba stau eu în aşa fel încât marele orologiu de pe clădirea gării să-mi fie la vedere. De unde să ştie ea că după acest ceas se mai orientează cineva pe care eu nu-l cunosc şi n-am să-l cunosc vreodată. De unde să ştie ea că vârfurile degetelor mele sunt deja unse cu crema MMP şi de aceea nu lasă amprente. De unde să ştie că în buzunarul meu se află un mâner obişnuit, de porţelan, din acelea ce atârnă de lanţ prin toalete. Ai tras de el şi apa a început să vuiască. Numai că mânerul acesta este executat la Institutul de mascare al GRU. În interiorul lui e un mic container, conţinând poate descrierea unei ascunzători, sau bani, sau aur, dracu’ să ştie ce anume. Eu nu ştiu ce se află înlăuntrul containerului. Dar exact peste şapte minute am să mă duc la toaletă şi în penultima cabină am să scot mânerul de pe lanţ, am să-l pun în buzunar, iar în locul lui am să-l atârn pe cel din buzunarul meu. Cineva, şi anume cel care se uită

şi el la ceasul gării, va intra după mine în acea cabină, va desprinde mânerul cu container, iar în locul lui va agăţa unul obişnuit, care se află acum în buzunarul lui. Cu siguranţă că îl şi strânge acum cu degetele unse cu cremă MMP. Toate cele trei mânere sunt ca nişte gemeni. N-ai cum să le deosebeşti. Institutul de mascare nu-şi pierde timpul de pomană.

Limba marelui orologiu a tresărit abia vizibil. Mai sunt şase minute. Lângă gară se află un enorm şantier. Fie că se extinde gara, fie că se construieşte un hotel. Construcţia se conturează cu eleganţă de sub schele – ceva în formă de turn. Pereţii sunt din metal cafeniu şi ferestrele, de asemenea, de culoare închisă, aproape cafenii. Sus de tot, pe cer, se disting muncitori cu căşti portocalii – maimuţe ale unei jungle de oţel. Iar pe cornişe – porumbei. Iată că unul din ei îşi ucide încet şi cu încordare un tovarăş, izbindu-l cu ciocul în ceafă: pac, pac. Aşteaptă puţin, şi iarăşi, pac cu ciocul în ceafă. Respingătoare pasăre e porumbelul. Nici ereţii, nici lupii, nici crocodilii nu ucid din amuzament. Porumbeii ucid din plăcere. Îşi omoară confraţii, pur şi simplu, pentru a se distra. Şi dumnealor ucid fără grabă, prelungindu-şi plăcerea.

Eh, să fi avut în mâini un pistol mitralieră Kalaşnikov! Aş fi lăsat în jos maneta de siguranţă, la foc automat. Închizătorul l-aş fi dat înapoi cu o smucitură şi aş fi umplut cu detunături piaţa gării adormitului Basel. Aş fi trăsnit porumbelul ucigaş cu o lungă rafală de foc automat. L-aş fi strivit cu plumb, l-aş fi măturat. L-aş fi transformat într-un ghemotoc de pene şi sânge. Dar n-am arma cu mine. Nu sunt la Speţnaz, ci în captare prin agentură. Păcat. Dar, ce-i drept, aş fi ucis fără să-mi dau seama că, salvându-l pe porumbelul cel slab de la o moarte sigură, eu salvez în acelaşi timp un viitor ucigaş. Căci firea lor, a tuturor, este aceeaşi. De porumbel! Acela o să-şi vină în fire, o să-şi tragă răsuflarea, apoi va găsi unul mai slab decât el şi va începe să-l ciocănească el în ceafă. Că doar ştie, ticălosul, în ce loc să izbească. E profesionist, precum un călău de la NKVD. Respingătoare pasăre porumbelul. Şi când te gândeşti că sunt oameni care consideră acest ucigaş cu sânge rece drept un simbol al păcii. În loc să fi considerat drept asemenea simbol crocodilul, ori şarpele anaconda. Doar anaconda e o fiară paşnică. Ucide numai pentru a se hrăni. Şi îndată ce mănâncă, adoarme. El nu găseşte delectare în tortură. Şi nu-şi omoară confraţii.

Porumbelul cel slab şi-a întins aripile pe cornişă. Capul i s-a lăsat de tot în jos. Iar porumbelul cel puternic s-a strâns tot într-un ghem. Îl dă gata pe cel slab. O lovitură. Încă una. Puternice-i sunt izbiturile. Vârful ciocului îi e însângerat. Ei bine, n-ai decât să-ţi termini treaba, că e timpul să plec. La toaletă, la o operaţiune absolut secretă de asigurare pentru agentură.

8

Nu pierd timpul. Când asigur pe cineva în Germania, mă gândesc cum aş putea eu însumi să pătrund spre secretele germane, Când sunt în Italia, mă gândesc la căile de acces spre secretele, italiene. Dar în Italia poate fi recrutat şi un american, şi un chinez, şi un australian. Am nevoie de oameni din aceia care deţin

secrete de stat. Acum m-am întors de la Basel şi îi raportez Navigatorului rezultatele operaţiunii. De obicei raportul îl ascultă vice-liderul, dar astăzi îl ascultă Navigatorul personal. Pe cât se vede, asigurarea prezenta importanţă deosebită. Profitând de ocazie, îi raportez propunerile mele despre cum s-ar putea capta documente secrete referitoare la sistemul „Florida“. „Florida“ e sistemul de apărare antiaeriană al Elveţiei. „Florida“ elveţiană este, desigur, o cărămidă neînsemnată. Dar tocmai din asemenea cărămizi este constituit sistemul apărării antiaeriene al SUA. Dacă am face cunoştinţă cu un sergent elveţian, s-ar lămuri multe în legătură cu sistemul american…

Navigatorul mă aţinteşte cu privirea lui grea. În ochi are numai plumb şi nimic altceva. Privirea lui e privirea unui taur care se uită îndelung la un tânăr toreador înainte de a-l ridica în coarnele lui puternice. Gândurile nu mi se încurcă din pricina acestei priviri de taur. Deţin nişte nume şi adrese ale personalului de la un punct de comandă al sistemului apărării antiaeriene a Elveţiei. Ştiu cum s-ar putea face cunoştinţă cu un sergent. Dar el mă striveşte cu privirea. Mă fâstâcesc şi uit întregul şir logic al raţionamentelor mele.

— Voi căuta să fac acest lucru.

El tace.

— Voi raporta toate detaliile…

El tace. Inspiră pe nări un metru cub de aer şi îndată îl expiră, precum o balenă:

— La asigurare!

Asigurarea de agentură este ceva în genul siropului dulce pentru o muscă. Părelnic nu e riscantă, ba e chiar dulceagă, dar nu poţi să mai ieşi din ea. Ţi se îngreunează aripioarele, aşa încât, până la urmă, îţi dai duhul în siropul ăsta. Cercetaş adevărat devine numai acela care izbuteşte să se smulgă din el. Ghenka-consulul, de pildă. A venit la Viena o dată cu mine. Ni s-au dat câte trei luni pentru studierea oraşului, pentru ca să-l cunoaştem mai bine decât poliţia vieneză. Peste trei luni, amândoi am fost supuşi unui examen: Ce se află la Lügerplatz? Zece secunde de gândire. Denumirile tuturor magazinelor, hotelurilor, restaurantelor, numerele autobuzelor care opresc acolo, să le înşirui pe toate. Mai repede! Dar poate că acolo nu-i niciun hotel? Mai repede, mai repede! Să cunoşti oraşul mai bine decât poliţia locală! Numeşte toate străzile ce intersectează Tabor Strasse! Mai repede! Câte staţii? Câte cutii poştale? Dacă mergi în direcţia…, ce e în stânga? Ce? Ce? Cum? Cum? Cum?

Atât eu, cât şi Ghenka am trecut examenele la a doua prezentare. Dacă nu le treci din trei prezentări, eşti trimis înapoi, în ţară. După examene am fost imediat aruncat la asigurare. El însă nu. El, în timp ce studia oraşul, izbutise să facă cunoştinţă cu un escroc ce face negoţ cu paşapoarte. Nişte paşapoarte semifalse sau în alb, ori pur şi simplu furate de la turişti. Direcţia a 17-a GRU cumpără cantităţi colosale de paşapoarte şi alte documente personale: diplome, carnete de conducere auto, livrete militare. Nu pentru utilizare, ci pentru studiere, ca modele la producerea de noi documente. Toate aceste hârtii nu sunt, desigur,

cine ştie cât de preţuite, iar captarea lor nu ilustrează deloc o clasă superioară în activitatea de agentură. Dar fapt este că eu am fost dat la asigurare, pe când Ghenka nu! El continuă să capteze afurisitele lui de paşapoarte. În vreme ce Ghenka lucra cu paşapoartele, avea timp din belşug. Şi el nu pierdea timpul. A mai făcut cunoştinţă cu cineva, şi iată că eu am fost pus să asigur operaţiunile lui, adică să-i acopăr coada. După întâlnirile lui, primeam nu ştiu ce dosare şi le duceam la ambasadă. Iar dacă s-ar fi întâmplat ca cineva să fie arestat la intrarea în ambasadă, acolo eram eu, şi niciodată Ghenadi Mihailovici. Între timp el circula curăţel. Mai târziu i s-au nimerit şi lucruri mai serioase. Pleacă la operaţiuni, iar cinci-şase ogari îi asigură acoperirea. În anul ce a urmat i s-a acordat înainte de termen gradul de locotenent-colonel. Numai doi ani a purtat gradul de maior.

Nu sunt nici invidios, şi nici gelos. N-are decât să-ţi meargă, Ghenka. Cer fără nori îţi doresc! Dar am să mă smulg şi eu curând din asigurare, Ghenka. E ora opt seara. Mă grăbesc spre uşă. Patru ore de somn, iar la noapte – asigurare.

Navigatorul îmi zâmbeşte. Pentru prima oară după multe luni.

— În sfârşit! Am ştiut dintotdeauna că ai să ieşi pe un drum numai al tău. Deci, cum l-ai cunoscut?

— Întâmplător. Lucram în asigurare la Innsbruck. Mă întorceam acolo. Hotărâsem să găsesc încă un loc, de rezervă, pentru vreo ascunzătoare. Am oprit în şosea şi tocmai examinam locul. Bun loc. M-am hotărât să plec. Dar roţile din spate erau pe pământ. Pământul moale. Patinează. În spate era pantă. Văd că singur n-am s-o pot lua din loc. Stau la marginea drumului şi cer să fiu ajutat. Dar toţi gonesc pe lângă mine. S-a oprit totuşi un „Fiat-l32“. Conducătorul era singur în maşină. M-a ajutat: mi-a îmbrâncit puţin maşina şi am ieşit din noroi, dar pe a lui i-am împroşcat-o urât de lot – apăsasem prea tare pe accelerator. Am vrut să-i dau o sticlă de whisky în semn de răsplată, dar m-am răzgândit. Scuzaţi-mă, zic, haideţi să tragem la un restaurant. Acolo o să vi se spele maşina. Iar seara asta acordaţi-mi-o mie. Sunteţi invitatul meu.

— Şi a fost de acord?

— Da.

— Te-a întrebat cine eşti?

— Nu. A întrebat doar unde locuiesc. Eu i-am răspuns că în Viena. Şi, într-adevăr, acum eu locuiesc în Viena.

— Aveai număr diplomatic la maşină?

— Nu. Lucram în asigurare. Pe o maşină străină.

Navigatorul întoarce între degete o carte de vizită. Nu se mai satură privind-o. E inginer: Otto Velara. Ce, în fiecare zi dă un general GRU peste o asemenea carte de vizită? Auzi: Otto Velara! O adevărată mină de aur. Poate că o fi subapreciind careva Italia ca patrie a unor geniali gânditori, dar în nici un caz GRU. GRU ştie foarte bine că italienii au capete de gânditori geniali. Puţini ştiu că în anii antebelici Italia avea un nivel tehnologic fără precedent. Ce-i drept, această ţară s-a războit fără prea mare strălucire, şi tocmai acest fapt minimalizează

realizările italiene în domeniul tehnicii militare. Dar aceste realizări, mai ales în domeniul aviaţiei, al submarinelor, al vedetelor de mare viteză au fost pur şi simplu uimitoare. Lev Manevici, colonel GRU, trimisese în ţară, înainte de război, tone de documentaţie tehnică de o uluitoare importanţă. Italia! Italia este un geniu nerecunoscut încă al tehnologiei maritime militare. S-ar putea ca unora să nu le vină a crede acest lucru, dar GRU este convins. Otto Velara! Inginer!

— Dar nu ţi-a fost cumva plasat?

Navigatorul n-ar vrea deloc să creadă într-o asemenea posibilitate, dar întrebarea asta e obligat să o pună.

— Nu! îl încredinţez eu cu înflăcărare. Am verificat tot. Nici controlul radio n-a descoperit nimic.

— Nu te aprinde. Într-un caz ca ăsta n-ai voie să te aprinzi, Dacă nu ţi-a fost plasat, înseamnă că ai avut mare noroc.

Asta o înţelegeam şi eu.

— Uite ce, zice Navigatorul. N-avem ce pierde, la urma urmei. Completează rapid o „foaie de verificare“. Până mâine ai să reuşeşti?

— La noapte lucrez în asigurare.

Face o grimasă. Apoi ridică receptorul şi fără a forma vreun număr, zice:

— Vino la mine.

Intră vice-liderul.

— Înlocuieşte-l mâine cu cineva pe Viktor Andreevici.

— N-am cu cine, tovarăşe general.

— Mai gândeşte-te.

— Decât să-l iau pe Ghenadi Mihailovici?

— Pe consul?

— Da.

— Bine, trece-l la asigurare. Lasă-l să mai lucreze puţin şi în asigurare, că şi aşa a început să şi-o ia în cap. Pe Viktor Andreevici îl eliberezi din orice asigurare. Lui tocmai i se înjghebează o variantă foarte interesantă.

Telegrama cifrată de răspuns a venit peste două zile. Navigatorul n-are deloc chef să se despartă de Otto Velara, de o firmă ce construieşte nave militare uimitor de rapide şi puternice. Navigatorul n-are chef să-mi citească mie telegrama. Îmi repetă doar răspunsul punctului de comandă al GRU: „Nu“. Telegrama nu lămureşte de ce răspunsul e „nu“. „Nu”, în orice caz, înseamnă că el este o personalitate cunoscută marelui calculator al GRU. Dacă nu s-ar fi ştiut nimic despre el, răspunsul ar fi fost pozitiv: încercaţi. Păcat. Păcat să se piardă un om atât de interesant. Iar comandantului probabil îi pare rău de mine. Poate pentru prima oară îi pare rău. El vede că îmi dau toată silinţa să intru în rândul varegilor, şi n-ar vrea deloc să mă îmbrâncească din nou printre ogari. Tace. Dar eu ştiu că la asigurare e o penurie turbată de mână de lucru.

— Tovarăşe general, mâine lucrez în asigurare. Permiteţi să plec?

— Du-te, şi deodată zâmbeşte. Dar să ştii că nu există rău fără bine.

— La mine, tovarăşe general, întotdeauna răul e fără bine.

— Ba uite că nu-i chiar aşa. Ţi s-a interzis să-l mai întâlneşti; asta-i rău. Dar la comorile experienţei noastre, noi am mai adăugat o fărâmă.

— ?

— Ai ajuns la un necaz şi cu acea ocazie ai făcut cunoştinţă cu un om interesant. În activitatea noastră, deosebit de dificil este tocmai primul moment al cunoştinţei. Cum să te apropii de un om? Cum să angajezi o convorbire? Cum să consolidezi cunoştinţa? De-acum înainte, de îndată ce găseşti un om interesant, loveşte-i maşina, izbindu-te cu a ta de ea. Şi contactul s-a făcut. El să-ţi dea adresa, iar tu să-l inviţi la un pahar. Ce vă pasionează? Monede? Timbre? Am eu unul…

— Dumneavoastră, tovarăşe general, sunteţi de acord să plătiţi maşinile buşite? întreb eu râzând.

— Sunt de acord, răspunde el cu seriozitate.

CAPITOLUL XI

1

Ce vremuri au fost cândva! Dar s-au dus. Totuşi au fost. A fost o Armată Roşie, iar împotriva ei Armata Albă. Dar a mai existat şi o Armată Verde. O comanda Foma Mokrous. Bine mai luptau verzii. Numai că, spre nenorocirea lor, s-au încrezut în roşii, s-au unit cu ei, formând Armata Roşie-Verde. Şi de aici li s-a tras sfârşitul. Iar armata a început iarăşi a se numi Roşie.

Bune vremuri au mai fost atunci. Dacă-ai vrut să fii cu roşiii – poftim. Dacă nu voiai, puteai să fugi la albi, ori mai ştiu eu la cine. Că erau mulţi şi de toate soiurile: grigorievişti, antonovişti, petliurişti. Ori şi mai bine: Armata revoluţionară-insurecţională a Ucrainei – RPAU[{23}]. RPAU era în acelaşi timp o armată şi un stat. Filozofie simplă: rolul statului este să apere populaţia împotriva duşmanilor externi. Asta era tot. Înlăuntrul statului fiecare îşi era singur stăpân. Fă cum vrei, numai să nu-i superi pe alţii. Dacă vor năvăli duşmanii, statul îşi scoate armata – numai voluntari. Nu vrei să lupţi pentru libertatea ta – n-ai decât să fii rob. Astea erau regulile în RPAU.

În cătunul nostru, toţi bătrânii ţin minte acele vremuri. Şi pe conducătorul acelei armate nu-l uită: Nestor Ivanovici Mahno.

Bătrânii spun că Nestor Ivanovici nu era deloc aşa cum îl arată roşiii în filme. Ei zic că a fost un bărbat tânăr. Mai târziu am verificat acest lucru în enciclopedie. Bătrânii nu mint: în anul ’18 Nestor Ivanovici nu avea nici treizeci de ani. Purta părul în plete, ce-i drept. Lăsat până pe umeri. Ţăranii îl considerau un sfânt. Îşi făceau cruce când îl vedeau.

Trece Nestor Ivanovici prin Ekaterinoslav, în trăsura cu patru cai negri. E încruntat. În priviri i se citeşte un gând măreţ. Iar cei patru cai negri îi struneşte Veliki Nemoi[{24}]. Nestor Ivanovici e şchiop şi nu merge călare: numai în taceankă[{25}], având la îndemână o mitralieră. Iar Veliki Nemoi era mereu alături. El îi era tătucului Mahno şi curier, şi ordonanţă, şi gardă personală, şi călăul curţii; sentinţele lui Nestor Ivanovici erau scurte de tot.

Trece Nestor Ivanovici, iar ţăranii i se închină din şale, că doar e al lor: un ţar al ţăranilor. Pe taceanka lui cu mitralieră e bătută în cuie de argint, pe partea din spate, deviza: „Eh, n-ai să m-ajungi!“ şi pe partea din faţă: „Hei, n-ai să-mi scapi!“. Iar alături de taceanka tătucului merg călări: tătucul Maksiuta, Nikolai Melnik, Grişa Anticrist, Nikolai Pustovoi şi Lev Andreevici Zadov – şeful cercetării. Cercetarea din RPAU se afla la nivelul celor mai înalte standarde mondiale. Mahno niciodată nu se angaja în luptă în cazuri când situaţia îi era nefavorabilă. Se retrăgea. Dispărea. Armata lui se risipea. Tunurile, mitralierele erau vârâte prin viroage şi văgăuni, caii erau lăsaţi să pască prin lunci, iar vestitele taceanka, ce purtaseră mitraliere, duceau codanele pe la iarmaroace. Mujicii stau prin curţi. La soare. Zâmbesc.

Armata mahnovistă se distingea de toate celelalte prin umorul ei tăios şi prin zâmbete. Nestor Ivanovici însuşi era un mare glumeţ. Pe frunte i se citeau gânduri măreţe, dar în ochi îi sticleau nişte drăcuşori neastâmpăraţi. Pentru o glumă bună era darnic ca şi pentru o victorie în luptă. Dar straşnic mai ştia să se bată Nestor Ivanovici! Într-o singură noapte îşi strângea întreaga armată în pumn, şi cu pumnul acesta izbea în locul cel mai vulnerabil. În armata sa erau şaptesprezece divizii de cavalerie. Se cutremurau oraşele de tunetul copitelor călărimii lui.

Iar dacă se întâmpla ca norocul să-i fie potrivnic, numai ce scotea tătucul un fluierat, şi iarăşi armata sa se risipea, se ascundea, dispărând până la prima noapte-ntunecoasă.

Era invulnerabil tătucul Mahno. Dar uite că s-a încrezut în roşii. Rău ai făcut, tătucule, că te-ai încrezut. Ai şi găsit cui să acorzi încredere. Cavaleria mahnovistă a pătruns în Crimeea, împreună cu roşiii, ca să-i taie pe albi. Dar îndată ce i-au tăiat pe albi, numai ce s-a desfăşurat prin surprindere Armata întâi de cavalerie împotriva aliatului ei. O armată de cavalerie! Stepa aceea pustie. Sfârşitul lunii noiembrie a anului douăzeci. Armată de cavalerie! O adevărată avalanşă. Tunetul copitelor se auzea la zeci de verste. Stepa fusese deja prinsă de ger. Stepa părea un nesfârşit câmp de beton. De la un orizont la altul. Roşiii nu trăgeau şi nici măcar „Ura“ nu strigau. Zecile de mii de săbii au ieşit fulgerător din teci, scânteind în soare. Şi s-a pornit Armata de cavalerie! S-a pornit. Vuiet şi şuier. Omul devine fiară în mulţime. Şi calul se sălbăticeşte. Spuma zboară-n ghemotoace prin aer. Caii-fiare! Oamenii-fiare! Şuier de săbii. Scânteieri orbitoare. Tunet de copite. Câteva divizii de cavalerie ale roşiilor învăluie printr-o largă manevră armata mahnovistă, tăindu-i retragerea, iar Armata de cavalerie, în întregul ei, izbeşte frontal. În galop. Prin surprindere împotriva unui aliat! Taie! Loveşte! O brigadă independentă de cavalerie, cu destinaţie specială, formată din prizonieri, este şi ea acolo, tăindu-i cu săbiile chiar pe ai săi. Taie!!!

A desfăşurat el, Nestor Ivanovici, cele trei sute optzeci de taceanka şi patru sute şaisprezece mitraliere ale sale au biciuit Armata întâi cu un uragan de plumb. Dar târziu. Târziu. În cine te-ai încrezut tu, Nestor Ivanovici? Târziu. Tu niciodată nu primeai lupta în condiţii de inegalitate. Dispăreai. Dar aici, unde să dispari din faţa aliatului? Taie! S-a înecat în propriu-i sânge divizia a 6-a de cavalerie a roşiilor. Munţi de cadavre. Răniţi nu erau: răniţii erau călcaţi în picioare de cai. Venea din urmă, ca o lavină, Armata întâi de cavalerie! N-are timp să-i ocolească pe propriii ei răniţi. Taiie! Rău ai făcut, Nestor Ivanovici, că te-ai încrezut în ei. Rău. Eu nu m-aş fi încrezut. Eu nici acum nu mă încred în ei. Ştii, Nestor Ivanovici, că eu nu m-aş fi pus în slujba roşiilor. Aş fi preferat drapelele tale cele negre. Dar uite că tu nu mai exişti şi nici alte armate nu există în afară de Armata Roşie. Şi n-ai încotro să fugi. Vremurile acelea de glorie au trecut. Dar, în principiu, puţine lucruri s-au schimbat. Fiecare îşi recrutează propria sa bandă. Atâta doar că nu se numeşte bandă, ci grupare. Ce-i drept, grupările nu se hăcuie una pe alta cu săbii, dar oare din atâta lucru e mai uşor? Mai înainte măcar era limpede care-i alb şi

care-i verde. Pe când acum fiecare, pentru a-i fi mai comod, se consideră roşu. Dar fiecare roşu nu se încrede în ceilalţi roşii. Ceilalţi roşii sunt pentru el nişte aliaţi, aşa cum a fost Armata întâi de cavalerie aliată pentru tătucul Mahno.

Rele vremuri. Toţi sunt tovarăşi. Toţi sunt fraţi. Dar când omul îi este prieten, tovarăş şi frate omului, cum poţi ghici dincotro vei fi lovit? Dincotro se va desfăşura prin surprindere lavina şi te va călca în copite?

2

Smârcul asigurării de agentură mă trage tot mai adânc, mai adânc spre fund. N-ai cum scăpa.

Până şi unui zidar, ca să înalţe un zid i se cuvin prin lege trei ajutoare: unul să amestece mortarul, altul să-i dea cărămizile, iar al treilea să-i taie cărămizile în jumătăţi, atunci când e nevoie. La captarea prin agentură însă, sunt necesare cu mult mai multe ajutoare pentru fiecare lucrător. Şi fiecare doreşte să fie zidar. Nimeni nu vrea să fie ajutor. Dar meşter poţi deveni numai demonstrând că eşti în stare să lucrezi tu însuţi la nivelul meşterilor, sau chiar mai bine.

Însă cum poţi face asta, o dată ce asigurarea de agentură îţi răpeşte tot timpul? Toate nopţile. Toate sărbătorile. Toate zilele libere.

Nikolai Viktorovici Podgornîi, preşedintele sovietic, a dispărut. S-a evaporat. A pierit. A fost. Acum nu mai este. Fireşte, preşedintele e doar un pion. Preşedintele e un nimic. Preşedintele e un paravan. Ceva în genul unui ambasador sovietic. Acesta păşeşte mândru prin ambasadă. Stă de vorbă cu înalte personalităţi. Strânge mâini. Zâmbeşte, însă nu adoptă hotărâri, iar la marile secrete nici nu are acces. N-ai decât să zâmbeşti şi să strângi mâini. Asta ţi-e meseria. Pe când noi avem un canal direct al subordonării. Navigatorul răspunde în faţa şefului GRU. Acesta – în faţa Şefului Statului Major General. Iar acesta, la rândul lui, în faţa Comitetului Central. Pe când ambasadorii şi preşedinţii sunt elemente de mascare. Un paravan.

Dar, pe toţi dracii, dacă un preşedinte, fie el şi de paie, dispare, iar lumea îşi aminteşte de el doar o jumătate de zi, oare de mine, dacă aş dispărea pe neaşteptate, şi-ar aminti cineva? Ataşatul militar sovietic de la Viena a dispărut. A pierit. S-a evaporat. A fost dus acasă. În ţară. A fost *evacuat,* cum se spune la noi. Evacuarea ofiţerilor GRU şi KGB are loc în cazuri de greşeli grave, de completă inactivitate, în cazul când cineva e suspectat de contacte nepermise, sau de pregătiri în vederea unei evadări. Nu cunosc pentru ce anume a fost evacuat ataşatul militar. Asta nu se comunică niciodată. A dispărut, şi cu asta basta. A pierit. A plecat în concediu şi nu s-a mai întors. Uniunea Sovietică e mare. S-a rătăcit pe undeva! „Mercedes“-ul lui, cel verde, a trecut, drept moştenire, în posesia noului ataşat militar, colonelul Ţvetaev. Noul ataşat militar e un om mândru. Se consideră şef. Vecinii noştri din KGB consideră că el este vice-liderul. Dar la noi, ca de altfel în orice organizaţie secretă, poziţia ocupată oficial nu reprezintă nimic. Noi avem ierarhia noastră. Secretă. Subterană. Nevăzută lumii.

N-ai decât să circuli, colonele, împăunându-te. Dar fii atent, căci în curând

te va chema Navigatorul în cabinetul său. Pe blana de leu. El îţi va comunica foarte drăgăstos, colonele, că eşti subordonat nu Navigatorului în persoană, nici vice-liderului, şi nici măcar unui locţiitor obişnuit al Navigatorului, ci pur şi simplu unuia din lupii GRU de mare succes, adică unuia din varegii noştri. Iar acesta s-ar putea să se dovedească a fi, de pildă, oricare din ajutoarele tale. Oficial, faţă de lume, tu vei zâmbi şi vei strânge mâini, iar ajutorul ataşatului militar, cu gradul de maior sau locotenent-colonel, îţi va purta servieta în urma ta. Tu în „Mercedes", iar el într-un „Ford". Dar toate astea numai din punct de vedere oficial. Însă ceea ce se face oficial, faţă de toată lumea, nu are nicio importanţă. Căpetenia unei mafii poate să se prefacă ziua într-un chelner. Asta însă nu înseamnă că directorul restaurantului e mai mare ca el. La noi, în GRU, este acelaşi sistem. Rangurile şi distincţiile exterioare nu joacă niciun rol. Decoruri. Dimpotrivă, noi îi trecem de pe scenă în umbră pe liderii noştri şi pe ofiţerii cei mai talentaţi, expunându-i pe scenă pe demnitarii înfumuraţi, pe când în spatele culiselor avem propriile noastre ranguri, propriile distincţii, propria scară a valorilor. Iar aici, după culise, varegul dispune de ogar. Varegul sfâşie beregăţi. Varegul captează secrete. El trebuie să fie asigurat. Se întâmplă ca ajutorul tău să fi şi răzbit în rândul varegilor, pe când tu, colonele, eşti abia un ogar. Un şacal. Un nimic. Un Bobik. Un Tuzik. Cu „Mercedes"-ul tău vei merge să-l asiguri, să-l acoperi pe ajutorul tău. Pentru unele greşeli mărunte, maiorul te va lua în râs faţă de întreaga noastră frăţie de captatori. Pentru erori mari, vei ajunge la închisoare. El captează secrete pentru GRU, pe când tu doar îl asiguri. El îţi va scrie caracterizarea de serviciu. Soarta ta este în mâinile lui. Dacă greşeşti cumva, eşti pierdut, vei dispărea. Vei fi evacuat, la fel ca şi predecesorul tău. Deocamdată însă zâmbeşte, ogar nenorocit, flecuşteţule, javră ce eşti. Şi nu uita că peste trei luni te aşteaptă examenul la cunoaşterea oraşului. Trebuie să ştii Viena mai bine decât poliţia vieneză! O sută de întrebări. Trebuie să dai o sută de răspunsuri corecte. Căci o greşeală la un răspuns poate duce la o eroare în asigurarea de agentură. Iar asta înseamnă un eşec, scandal, comisia Comitetului Central, banda rulantă a interogatoriilor, închisoarea. Iar dacă vei trece examenul, colonele, abia atunci te aşteaptă munca la asigurare. Vei acoperi coada unora. Fără zile libere. Fără sărbători. Fără o rază de lumină. Totuşi, deocamdată, zâmbeşte.

3

Asigurarea de agentură poate să fie directă sau generală, Astăzi, în asigurarea directă lucrează întreaga noastră rezidenţă glorioasă. Întregul abataj. Toată haita.

Întreaga asigurare este coordonată de Navigator în persoană. Iar în asigurarea generală lucrează ambasadorul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste şi consulul general. Ei, care lucrează în asigurarea generală, habar nu au de ceea ce se petrece. Pur şi simplu le parvine de la Comitetul Central (asta se cheamă „de la instanţă"), o telegramă cifrată: „acoperiţi, protejaţi, ştergeţi urmele". Dacă se întâmplă să greşim noi, adică cei din asigurarea directă, ne va acoperi cu o perdea

de fum asigurarea generală. Exact la fel cum sepia fuge de duşman, acoperindu-se cu o perdea impenetrabilă pentru privire. Ambasadorul şi consulul general vor striga, vor face scandal, vor învinui poliţia austriacă de calomnie şi provocări, vor nega totul, orice. Îi vor privi cu impertinenţă în ochi, interpretând rolul nevinovăţiei ultragiate. Vor ameninţa cu înrăutăţirea relaţiilor prieteneşti şi cu sfârşitul destinderii. Vor aminti că Armata Roşie a eliberat dezinteresată Austria. Vor aminti de jertfele războiului şi de crimele nazismului. Asta le este meseria. Pentru asta sunt ei inventaţi: ca să ne acopere retragerea în cazul când noi greşim.

Dar deocamdată n-am greşit. Deocamdată totul merge strună. Operaţia pe care o desfăşurăm necesită eforturile câtorva rezidenţe şi ale tuturor ofiţerilor de captare din fiecare dintre rezidenţele angajate în operaţiune: prin Austria trece un motor de tanc. Deja a străbătut câteva ţări. În tranzit. Destinaţia – Turcia. Chipurile. Austria este ultima etapă dificilă a acestui drum complicat. Mai departe, va porni prin Ungaria, iar şi mai departe îşi va schimba brusc direcţia de deplasare.

Motorul de tanc cântăreşte o tonă şi jumătate. Varegii noştri l-au sustras într-o ţară oarecare şi l-au trecut graniţa sub o altă denumire. Călătoreşte deja cam de multă vreme, traversând frontiere şi schimbându-şi de fiecare dată denumirea, exact cum un clandestin al GRU îşi schimbă paşapoartele o dată cu trecerea unei graniţe.

Acum containerul cu motorul de tanc se află deja în Austria. Aici el călătoreşte sub denumirea: „instalaţie energetică experimentală pentru sistemele de drenaj ale irigaţiilor". În ţările Asiei şi Africii e foamete! Lăsaţi să treacă această „instalaţie energetică experimentală"! Să-şi rezolve ţările sărace problema alimentaţiei!

O lucrare de mare încordare a nervilor. Grea. Cei care n-au avut legătură cu tranzitarea unor încărcături grele peste frontiere de stat nici nu-şi pot imagina câţi birocraţi sunt puşi în mişcare! Iar GRU trebuie să fie încredinţat că nici unul din aceştia nu bănuieşte reala destinaţie a „instalaţiei energetice experimentale". Cât despre cei care brusc şi-au dat seama, aceştia trebuie să primească fără întârziere un respectabil onorar pentru capacitatea lor deductivă şi ca să aibă aerul că nu bănuiesc nimic. Pe fiecare din aceştia, GRU trebuie să-l aibă sub ochi, fie şi numai de la distanţă. Iată deci cu ce ne ocupăm noi. Careva dintre varegi îşi găureşte de pe acum vestonul pentru prinderea unei decoraţii. Doar e vorba de un motor de tanc. Ultimul tip. Nu pentru a fi copiat, desigur. Dar pentru a fi studiat. Exact aşa cum pentru un constructor american de automobile de curse ar prezenta foarte mare interes cel mai modern motor japonez.

Drace, oare unde aş putea eu să găsesc ceva asemănător? Lucruri interesante sunt o mulţime, iar obţinerea lor uneori nu e prea dificilă. Dar serviciul de informaţii cumpără trei-patru modele identice, sau documente în diverse părţi ale lumii şi gata. De mai multe nu e nevoie. Tu să ne dai ce e şi mai nou, ceea ce nimeni nu poate procura. Uneori propui ceva extraordinar de interesant, dar GRU răspunde printr-un refuz. Adică, mulţumesc, dar rezidenţa diplomatică a GRU de la

Tunis a lucrat mai rapid. Mulţumesc, obiectul acesta îl avem deja.

GRU înseamnă o concurenţă necruţătoare. Supravieţuiesc cei puternici.

4

Timpul se scurge lent: tic, tic, tic. E noapte. La noi în abataj întotdeauna e o singură culoare: albastră. Sigur, se poate regla intensitate luminii. Dar asta nu duce la schimbarea culorii. Totul rămâne ca şi mai înainte, albastru. E ora 2 şi 43 de minute. Trebuie să circul puţin, ca să-mi alung somnul. De obicei, în încăperile rezidenţelor nu există niciun fel de ferestre. La noi, la Viena, în această imensă clădire, sunt numai trei. Ca să ajungi la ele, trebuie să ieşi din sala comună de lucru pe un coridor, să urci nişte scări pe lângă laboratorul de fotodescifrare până pe coridorul „C“, iar de acolo în sus, pe o altă scară. Patruzeci şi opt de trepte. Tocmai aici avem un coridoraş ce duce spre uşa solidă a centrului de antene. Pe coridorul acesta se şi află cele trei ferestre, iar locul se numeşti Nevski Prospekt. Asta probabil pentru că, după ce i s-a urât de şedere în adâncurile cazematelor noastre, fiecare caută o ocazie cumva, de a se învârti oleacă pe la soare. Acest spaţiu minuscul e separat de încăperile noastre de lucru prin zeci de uşi, planşee de beton şi pereţi. Aici nu e permis să se dezbată probleme secrete, dar cu toate acestea, cele trei ferestre sunt protejate, cum de altfel trebuie să fie protejate nişte ferestre ale GRU. Din afară ele nu se deosebesc prin nimic de alte ferestre. Aceleaşi gratii, ca pretutindeni. Numai că ferestrele noastre sunt puţintel tulburi. De aceea e foarte greu să se vadă din afară ce se petrece înăuntru. Geamurile ferestrelor sunt foarte groase. N-ai cum să le spargi. Sunt executate astfel şi pentru că sticla groasă vibrează mai puţin, încât nu poate sluji drept membrană, chiar dacă dirijezi spre ea o sursă puternică de radiaţii electromagnetice. În plus, geamurile nu sunt executate, în aparenţă, tocmai corect. Într-un loc sunt uşor mai groase, în altul uşor mai subţiri. Dar şi aici e o viclenie. Aceste neregularităţi al sticlei sunt calculate de o maşină electronică. Cineva a primit un premiu pentru inventarea sticlei neregulate. Căci chiar dacă geamurile noastre s-ar utiliza în calitate de membrană, sticla neregulată ar împrăştia în mod haotic fascicolul reflectat şi nu ar permite obţinerea unei calităţi satisfăcătoare a recepţiei. Oberlihturi, de bună scamă, nu avem. În schimb, sistemele de ventilaţie sunt deosebite. Ele sunt păzite, aşa că ştiu foarte puţin despre ele. E limpede însă că ferestrele nu se utilizează în nici un caz în acest scop.

Fiecare fereastră are trei rânduri de geamuri. Ramele sunt metalice, iar între piesele metalice sunt garnituri izolatoare. Asta pentru a se reduce pe toate căile vibraţia. Geamurile interior şi exterior arată ca geamurile de fereastră obişnuite, dar dacă te uiţi cu atenţie la rame, se poate vedea că geamurile nu se află pe acelaşi plan. Fiecare geam este uşor înclinat şi într-un unghi abia sesizabil faţă de orizontală. Fiecare geam are unghiul propriu de înclinare, calculat şi el la maşina electronică. Asta pentru a se preîntâmpina utilizarea ferestrelor în scop de ascultare. Pereţii sunt, desigur, şi mai bine protejaţi, mai ales acolo sub pământ, în abataj.

Dincolo de ferestre încă mai domneşte o noapte de nepătruns. Ştiam asta. Venisem aici numai pentru a face puţină mişcare pe scări şi pe coridoare. Sunt ofiţer de serviciu şi îmi este strict interzis să dorm. Întregul schimb de noapte lucrează practic fără participarea şi amestecul meu. Grupul „TS“ lucrează în permanenţă, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, pentru interceptarea şi descifrarea radiogramelor militare şi guvernamentale. Grupul de control de asemenea, se ocupă de interceptări radio. Dar aceasta e o cu totul altfel de activitate. „TS“ lucrează pentru interesele serviciului de informaţii GRU, captând fărâmiţe din care punctul de comandă şi calculatorul cel mare completează în permanenţă tabloul general al lumii, pe când controlul radio are alte funcţii, deşi nici acestea nu sunt de mai mică importanţă. Grupul de control radio slujeşte numai interesele rezidenţei noastre. Acest grup urmăreşte intensitatea acţiunilor poliţiei. El ştie în orice moment ce face poliţia vieneză, cum îi sunt amplasate forţele, pe cine urmăresc agenţii ei travestiţi. Controlul radio poate să vă spună oricând că astăzi aceştia au urmărit la gară un arab suspect, iar ieri toate forţele au fost aruncate pentru prinderea unui grup de traficanţi de droguri. Foarte adesea acţiunile poliţiei nu pot fi descifrate, dar şi în aceste cazuri, grupul de control radio e gata să avertizeze asupra cărui raion se exercită aceste acţiuni de neînţeles.

În afara grupurilor de interceptare radio, noaptea mai lucrează radiotelegrafişti şi cifratori, dar eu nu am dreptul să mă amestec în activitatea lor. Atunci de ce stau aici toată noaptea? Aşa este stabilit. Lucrează grupuri diferite, fără a fi subordonate unul altuia. Deci, cineva trebuie să fie mai mare peste ele. De aceea suntem noi de serviciu pe timp de noapte.

Eu sunt un ofiţer obişnuit, de captare, fără să am merite deosebite, dar pentru toţi, acum sunt întruchiparea autorităţii. Pentru ei n-are importanţă dacă sunt vareg sau ogar. Eu fac parte dintr-o castă superioară. Deci mă aflu cu mult mai presus decât oricare din cei care au legături directe cu străinii. Pentru fiecare dintre ei, indiferent de gradele lor militare, a deveni ofiţer de captare constituie un vis frumos, însă irealizabil.

— Viktor Andreevici, o cafea?

E Borea, cifratorul trei. Nu are ce face. Receptorul principal e mut, receptorul semnalizărilor radio ale agenturii tace şi el.

— Da, Borea. Te rog.

Tocmai eram pe cale să închei descrierea terenurilor de desantare alese de mine pentru acţiunile Speţnaz-ului Armatei a 6-a de tancuri de gardă. Conform unui ordin al GRU, eu am ales trei asemenea terenuri. În caz de război. Dar dacă Borea a ieşit din cabina lui, oricum n-am să mai reuşesc să închei această lucrare.

— Zahăr?

— Nu, Borea. Eu întotdeauna o beau fără zahăr.

Borea este un adorator al Venerei. Toţi cifratorii de la GRU şi KGB din întreaga lume o adoră pe această damă. Borea ştie că am mult de lucru, dar se învârte în jurul meu, gândindu-se cum să-mi distragă atenţia de la un viitor război şi să mi-o comute pe dezbaterea unor probleme ale religiei sale.

— Viktor Andreevici!

— Ce vrei? îi răspund fără a mă desprinde de caietul meu,

— Dipcurierii[{26}] au adus nişte stihuri noi.

Întotdeauna dipcurierii numai din astea au.

— Naiba să te ia, Borea. Hai, spune-ţi poezeaua.

Borea tuşeşte. Îşi drege glasul, şi iată-l adoptând o poză de mare poet:

— Prin rouă în zori eu păşesc,

Îmi scald picioarele prin ea,

De alţii nu mă obosesc,

Şi să mă… aş vrea

— Măi Borea, pe asta am auzit-o înainte de a te cunoaşte.

Se supără, dar îi trece degrabă:

— Dar ia ascultaţi. La Leningrad era un împătimit. Scotea nişte versuri tare haioase:

O, Leningrad, grădină vie,

Oraş neînfrânt,

Toţi oamenii sunt scârnăvie,

Doar eu sunt un sfânt!

E imposibil să scapi de el. Însă şi să strici relaţiile cu el e o treabă primejdioasă. Cifratorii constituie o castă inferioară, dar sunt cei mai apropiaţi de Navigator, ca nişte slugi credincioase. N-am deloc chef să mă adâncesc în poezia lui, dar şi să-l întrerup ar fi un gest nechibzuit. Prefer să schimb subiectul:

— Ai lucrat cumva la statul major al Regiunii Leningrad?

— Nu. La secţia a 8-a a statului major al Armatei a 7-a.

— Şi după aceea?

— După aceea am trecut direct la Vatutinki.

— Oho!

Vatutinki e un orăşel absolut secret, de lângă Moscova. Principalul centru de radiorecepţie al GRU. Acolo totul este secret. Până şi cimitirul. Vatutinki este un fel de rai. Dar, ca orice rai adevărat, are un inconvenient: n-are ieşire. Cel care a nimerit la Vatutinki poate fi sigur că va fi înmormântat tocmai în acest cimitir şi niciunde în altă parte. Unii dintre cei care au ajuns în acest loc binecuvântat, se află în străinătate. Dar asta nu înseamnă că viaţa le-a devenit mai variată. În interiorul ambasadei, pentru toţi cifratorii sunt stabilite nişte zone strict delimitate. Fiecare cu zona sa. Pentru Borea aceasta cuprinde doar şaisprezece încăperi, incluzând camera în care locuieşte, sala comună pentru lucru, cabinetele Navigatorului şi ale locţiitorilor săi. Dincolo de limitele acestei zone nu se poate deplasa. Ar fi un delict. Iar dincolo de limitele ambasadei, nici atât. Deci, în această zonă trăieşte timp de doi ani, după care va fi dus înapoi la Vatutinki. Într-o zonă şi acolo. Borea nu călătoreşte. El este dus. Sub pază. Dar Borea e încă un caz fericit. Mulţi din cei care au ajuns la Vatutinki nu sunt duşi nicăieri. Însă şi aceştia sunt fericiţi în comparaţie cu miile de cifratori care lucrează în statele majore ale regiunilor, ale flotelor, armatelor, flotilelor. Pentru fiecare din aceştia Vatutinki

este un vis frumos, dar irealizabil.

— Viktor Andreevici, povestiţi-mi, vă rog, ceva despre prostituate. Nu de alta, dar curând voi ajunge la Vatutinki, iar acolo băieţii vor râde: cum adică, ai fost la Viena şi n-ai adus nici un fel de poveşti!

— Borea dragă, nu ştiu nimic despre prostituate.

Îmi pun capul că Borea nu mă provoacă din vreun ordin de sus. Pur şi simplu, doreşte să asculte şi el ceva. Orice cifrator ce revine la Vatutinki este apreciat numai după priceperea de a povesti istorioare pe teme sexuale. Toţi înţeleg că a avut o zonă foarte limitată pentru deplasări în interiorul ambasadei, uneori doar cinci încăperi. Toţi înţeleg că istorioarele lui sunt născociri, că niciun ofiţer de captare nu va cuteza să-i povestească unui cifrator ceva din ceea ce vede el în jurul său. Cu toate acestea, la Vatutinki un povestitor priceput este apreciat, la fel cum în rândul neamurilor ce nu cunosc scrierea este preţuit cel ce spune basme. De altfel şi la popoarele civilizate se observă acelaşi fenomen. Magazinele Vienei sunt înţesate cu romane fantastice, despre aventuri ce au loc pe planete imaginare. Toţi oamenii civilizaţi înţeleg că toate acestea sunt născociri, dar îi respectă pe autorii acestor scorneli, exact la fel cum la Vatutinki sunt respectaţi naratorii de istorioare sexy.

— Zău, Viktor Andreevici, povestiţi-mi ceva cu prostituate. Cum adică, ele chiar stau aşa, pe stradă? Dar cum sunt îmbrăcate? Viktor Andreevici, eu ştiu că dumneavoastră nu vă apropiaţi de ele, dar cum arată aşa, de la distanţă?

5

…Resimt o acută lipsă de imaginaţie. Iar fără asta, sunt în pom. Cel care îşi planifică el însuşi mişcările caută cât poate mai mult să rămână în umbră, împingându-i pe cei ce-l asigură sub fasciculele lanternelor poliţiei. E drept că poliţia din Austria e blândă, dar până şi ea începe uneori să turbeze. Desigur, noi nu suntem alungaţi în mod public: oricum, nu ne aflăm chiar în Marea Britanie, dar cu toate acestea, uneori şi din Austria se întâmplă să fim daţi afară de o manieră discretă. Fără zgomot, fără scandal. Iar o dată ce în Austria n-ai izbutit să faci treabă, poţi fi oare trimis în Olanda, unde poliţia lucrează cu toată seriozitatea, ori în Canada, unde condiţiile şi perspectivele nu mai sunt acum deloc cele care au fost cândva?

Fiecare vareg se ţine în umbră, pe când fiecare ogar este cunoscut întregii lumi. Prin urmare, înşeală-ţi aproapele, căci altfel departele se va apropia şi te va înşela el pe tine. Bine fac varegii că ne expun focului, adăpostindu-se în dosul neîndemânării şi prostiei noastre. Dar las' că am să devin şi eu vareg. Asta am hotărât-o cu precizie. N-am să dorm nopţile, şi până la urmă am să găsesc eu o cale de acces la unele secrete! Fără o ieşire la nişte documente adevărate nu poate exista recrutare de agent, iar fără o recrutare nu e de trăit în GRU. Vei fi ciocănit, precum porumbelul acela. Tot ce ni s-a predat la Academie avea o vechime de cel puţin 20 de ani şi s-a folosit de nenumărate ori în practică. E nevoie de căi noi.

Pentru sondarea imaginaţiei criminale, eram puşi să citim romane poliţiste.

Dar asta era mai degrabă pentru dezvoltarea unei atitudini critice faţă de acţiunile şi deciziile altora. Autorii de romane poliţiste sunt nişte profesionişti ai delectării publicului, nicidecum captatori profesionişti de secrete. Ei ocolesc uşor şi cu dezinvoltură problema principală: cum poate comandantul să traseze misiunea pentru captarea unei arme noi, o dată ce nu se ştie nimic despre ea. Adică în general nimic. Lumea nici nu bănuieşte că o asemenea armă poate exista. Doar GRU a început vânătoare după bomba atomică din SUA încă pe vremea când nimeni în lume nu bănuia că există posibilitatea creării unei asemenea arme, iar preşedintele SUA nici nu o apreciase încă la justa valoare.

Pentru dezvoltarea deprinderilor hoţeşti în captare, am fost duşi cândva la o secţie secretă a muzeului de criminalistică, de pe strada Petrovka, din Moscova. UGRO{27} din Moscova, desigur, habar nu avea cine suntem noi. La muzeul acela veneau o mulţime de delegaţii secrete şi de la MVD, şi de la KGB, şi de la controlul popular, şi de la Komsomol şi dracu' mai ştie de unde. Tuturor trebuie să li se dezvolte gândirea criminală.

Interesant muzeu, nimic de zis. Cel mai mult mi-a plăcut o maşină ce făcea bani. O lucraseră nişte studenţi de la Universitatea din Moscova, şi au vândut-o unor gruzini cu 10.000 de ruble zicându-le: noi avem nevoie de bani adevăraţi, că maşină de falsificat mai facem noi una. Au arătat studenţii pe unde să îi toarne vopseaua, pe unde să se introducă hârtia, unde să se picure spirt, şi maşina făcea nişte hârtii de zece ruble, foşnitoare, de toată minunea, că niciun expert nu le putea deosebi de cele adevărate. I-au prevenit, ce-i drept, studenţii pe acei gruzini: să nu cumva să exageraţi, că lăcomia strică negustoria! Să nu încingeţi prea tare maşina, că desenul se va întinde… Şi au plecat gruzinii în Gruzia lor. Acolo, s-au pus în fiecare seară pe tipărit bănuţi. Dar curând maşina s-a oprit. Bandiţii au fost nevoiţi să recruteze un mecanic. Demontează el maşina şi numai ce fluieră a pagubă. V-au tras în piept, zice. Maşina asta nu poate să facă bani falşi. În ea au fost puse o sută de hârtii de câte zece şi cum dădeai o manivelă, cum ieşea o hârtie nou-nouţă. Dar au fost numai o sută de bucăţi. Au ieşit toate. Altele nu se vor mai ivi. Gruzinii imediat la miliţie. Studenţii au fost prinşi: câte trei ani de închisoare au luat pentru escrocherie. În schimb gruzinii au luat câte zece: pentru tentativa de a produce bani falşi. Şi corect s-a procedat: studenţii au înşelat numai nişte gruzini, pe când aceştia voiau să înşele statul muncitorilor şi ţăranilor.

Eh, ce baftă pe oamenii care au o asemenea fantezie. Dar eu ce să născocesc?

CAPITOLUL XII

1

Recrutarea unui agent e o treabă complicată. E ca vânătoarea unei zibeline. Trebuie să o loveşti în ochi, ca să nu-i strici blana. Dar adevăratul vânător nu consideră o dificultate să nimerească ochiul zibelinei. Găsirea zibelinei în taiga – asta-i dificultatea.

GRU caută oamenii care deţin secrete. Asemenea oameni nu sunt puţini. Dar un consilier prezidenţial, un constructor de rachete, un general de stat major, toţi aceştia sunt despărţiţi de noi prin pază, cu garduri, cu câini de pază, prin privilegii şi salarii enorme. Pentru GRU sunt utili purtătorii de secrete care trăiesc în singurătate, fără gărzi personale; sunt utili purtătorii de secrete care nu au în faţă perspective înfloritoare şi salarii uriaşe. Nouă ne trebuie purtători de secrete care să aibă nevoie de bani. Cum să găseşti asemenea oameni? Cum să-i distingi dintre sutele de milioane de alţi semeni care nu au acces la secrete? Nu ştiţi? Ei, uite că eu ştiu! Acum ştiu. Mi-a venit o idee strălucită.

Dar iată care-i necazul: e peste putinţă să ajung la Navigator în audienţă. De mai multe zile stă ca un deţinut în cabinetul lui şi nu primeşte pe nimeni. Vice-liderul e mai rău ca un câine, încât e primejdios să te apropii de el, că te muşcă. Şi vice-liderul îşi petrece aproape tot timpul în cabinetul comandantului. Iar în afară de ei doi, mai stă acolo şi Piotr Egorovici Dunaeţ. Oficial, el este viceconsul. Neoficial e colonel GRU, locţiitor al Navigatorului. Acum, la garnitura asta s-a mai adăugat şi contraamiralul Bondar, locţiitorul şefului Direcţiei întâi a GRU. El a venit cu avionul la Viena ca membru al nu ştiu cărei comisii, în orice caz civile, nu militare. Dar în delegaţie n-a fost văzut niciodată. Are preocupări mult mai serioase.

Deci, întreaga garnitură – un general, un amiral şi doi colonei – se iveşte foarte arareori din cabinetul comandantului; şed acolo, în abataj, ca nişte stahanovişti. S-or fi hotărât să stabilească un record mondial în extracţie?

Jenea, al cincilea cifrator, le duce în cabinet şi micul dejun, şi prânzul, iar după aceea scoate de acolo tăvile. Totul rece, totul neatins. Şi mai scoate Jenea de acolo munţi de ceşti de cafea şi piramide de mucuri de ţigări. Ce s-o fi petrecând acolo, Jenea habar n-are. Toate telegramele cifrate ale comandantului le prelucrează numai Aleksandr Ivanovici – primul cifrator. Dar chipul acestuia e mereu ca de piatră. Deloc tulburat.

De bună seamă că lucrul de care se ocupă cei patru în cabinet se cheamă, cu un termen ştiinţific, „Localizarea unui eşec“. Dar se vede treaba că eşecul acesta e mare, profund. Şi trebuie tăiate toate firele ce pot fi pipăite de urmăritori. De aceea sunt chemaţi, câte unul în cabinetul comandantului, cei mai experimentaţi varegi ai rezidenţei, iar după un scurt instructaj dispar pentru câteva zile. Ce fac aceştia, nu ştiu. Nu se cuvine să ştiu. E clar că se duc să taie nişte fire. Dar cum

anume le taie? Pot numai să deduc. Dau agenţilor bani şi paşapoarte: pleacă în Chile, pleacă în Paraguay, banii îţi ajung pentru toată viaţa! Dar bineînţeles că nu toţi au o asemenea baftă. Doar e vorba de securitatea GRU. E vorba dacă această puternică organizaţie va mai rămâne, ca întotdeauna, în umbră, sau vor începe să trâncănească despre ea toate ziarele de bulevard, cum se întâmplă cu KGB-ul şi CIA. Pentru GRU este foarte important să se ascundă în întuneric. Mizele în acest joc sunt incalculabile, fantastice. De aceea GRU taie firele şi prin alte procedee. Cineva, chiar acum, cade urlând sub un tren, ca răsplată pentru serviciul credincios, de mulţi ani. Fiecăruia ce i se cuvine. Cineva s-a înecat, în timp ce înota. Oricui i se poate întâmpla una ca asta. Dar cel mai adesea se petrec catastrofe automobilistice. GRU, precum anaconda, niciodată nu ucide din pasiune pentru crimă. GRU ucide numai în cazuri extreme. În schimb ucide iremediabil şi fără urme. E o treabă ce presupune nervi de oţel. Iată de ce e mai bine să nu te apropii de el acum. Poate muşca.

2

— Tu, Vitea, ai s-o păţeşti cu bunătatea ta. N-ai voie să fii atât de bun. Omul are dreptul să fie bun până la o anumită limită. Şi încă ceva: ori îi muşti pe toţi, ori rămâi acolo, în rahat. Darwin a fundamentat chiar ştiinţific treaba asta. Supravieţuieşte cel mai puternic. Se zice că teoria lui e valabilă numai pentru lumea animală. Şi bine zice. Numai că şi noi suntem animale. Prin ce ne deosebim noi de ele? Prin prea puţine lucruri. Celelalte animale n-au boli venerice, pe când oamenii au. Şi mai prin ce? Numai prin zâmbet. Omul ştie să zâmbească. Dar de la zâmbetele noastre lumea nu devine mai bună. Viaţa este de fapt supravieţuire. Iar supravieţuirea e luptă, luptă pentru un loc sub soare. Nu te relaxa, Vitea, şi nu fi bun, că vei fi călcat în picioare…

E târziu după miezul nopţii. Dinspre malul Dunării vine o undă de aer răcoros. Undeva departe aterizează un avion. Ploaia a trecut. Dar din castani tot mai cad picături grele, calde. Vice-liderul stă în faţa mea, proptindu-şi cu amărăciune o falcă în pumn. De fapt, el nu mai e vice-lider. Noi îi mai zicem astfel din pură obişnuinţă, dar nici asta nu o facem toţi. Acum el e pur şi simplu colonelul GRU Moroz Nikolai Tarasovici. Ofiţer de captare, acţionând sub acoperire diplomatică. Nu e mult. Iar colonel GRU, de asemenea, nu-i un rang prea înalt. În GRU se întâmplă să fie tot soiul de colonei. Important nu e gradul, ci succesele şi funcţia. Un colonel cu cap tare poate fi pur şi simplu un ogar, la fel ca cei doi ataşaţi militari care au fost evacuaţi unul după celălalt. Poate să fie un mândru vareg de mare eficienţă. Colonelul poate să fie locţiitor al liderului sau vice-liderului. Iar, în unele cazuri, chiar liderul unei mici rezidenţe diplomatice sau clandestine.

Acum colonelul Nikolai Tarasovici Moroz este azvârlit de la penultimul etaj până jos de tot. Localizarea eşecului s-a încheiat. Vice-liderul a fost destituit. Cei trei ogari care l-au asigurat dintotdeauna au fost evacuaţi la Moscova. Şi totul s-a liniştit. De la distanţă nici n-ai cum să observi schimbările.

S-a terminat cu domnia colonelului Moroz. Deocamdată, în locul lui n-a fost trimis nimeni, aşa încât Navigatorul ne conduce el personal şi prin locţiitori. Nu-i e uşor fără primul locţiitor, dar, vorbind deschis, nici Navigatorul nu se prea omoară acum cu munca. Totul decurge oarecum ca de la sine.

Căderea vice-liderului e suportată de fiecare în felul său. Fiecare raţionează în chip diferit. Pentru ofiţerii „TS“, de la controlul radio, de la descifrarea foto, pentru cei de la pază, pentru operatorii sistemelor de protecţie, transmisionişti, cifratori şi toţi ceilalţi, care nu participă la captare, el a continuat să rămână un semizeu. Doar e în continuare ofiţer de captare! Dar între noi, cei de la captare, atitudinea faţă de el e acum diferită. Desigur, căpitanii, maiorii şi locotenent-coloneii nu s-au obrăznicit. El ne este egal ca poziţie, dar e totuşi colonel. Însă, uite, printre locotenent-colonei, mai ales printre cei care n-au prea avut succese, se găseşte câte cineva care să râdă de el. Interesant mai suntem noi făcuţi: cei care înainte se vârâseră mai mult să-i devină prieteni, tocmai aceia îşi râd acum, mai mult decât ceilalţi, de el. Prietenii la nevoie se cunosc. Nikolai Tarasovici nu se supără la glume. Nu ricanează. Dar bea. Bea straşnic. Navigatorul nu se supără: n-are decât să bea. Are omul un necaz. Am undeva impresia că şi Navigatorul însuşi e pe punctul de a cădea. Borea, al treilea cifrator, zice că Navigatorul bea la oglindă, încuiat în cabinet. Fără oglindă nu vrea să bea, considerând că beţia în singurătate e o formă serioasă de alcoolism. Eu nu ştiu dacă Borea spune adevărul. Dar nu sunt trei luni de când el n-ar fi îndrăznit nici să glumească astfel, nici să dea de gol secretele comandantului. Pe cât se pare, a slăbit mâna Navigatorului, a tătucului nostru, a comandantului nostru. A slăbit mâna Vicleanului. Probabil că Navigatorul se şi beţivănea uneori împreună cu vice-liderul. Dar Vicleanul caută să ţină lucrul acesta în secret, pe când Nikolai Tarasovici nu se mai ascunde. În seara asta alergam prin ploaia torenţială spre maşina mea, în timp ce el, sărmanul, ud până la piele, nu putea să nimerească cu cheia portiera lungului „Citroen“.

— Nikolai Tarasovici, urcaţi în maşina mea, să vă duc acasă!

— Şi-atunci, cum am să mă întorc dimineaţa la ambasadă?

— Am să trec dimineaţă pe la dumneavoastră.

Şi am luat-o din loc împreună.

— Măi Vitea, hai să bem ceva.

Cum să nu bem? L-am dus undeva dincolo de Dunăre. Am pe acolo nişte locuri pe care puţine agenţii de spionaj le cunosc. În plus, şi preţurile sunt acceptabile. Ne punem pe băut.

— Tu eşti bun, Vitea. Dar nu faci bine. Scapi de la un necaz însă acesta te va devora. Vezi tu, se zice că oamenii sunt fiare. Eu nu pot fi în niciun caz de acord cu asta. Oamenii sunt mai răi decât fiarele. Oamenii sunt crânceni, ca porumbeii.

Ştia şi el.

— Nikolai Tarasovici, nu vă faceţi griji, căci încă e posibil ca toate să revină la locul lor. Navigatorul vă consideră ca pe un frate, vă va susţine. Şi apoi chiar la *Acvarium,* ba şi la direcţia noastră, la C.C. şi la informaţii aveţi relaţii

puternice…

— Toate astea-s aşa cum zici tu, Vitea… Numai că… ş-ş-şt, e secret… Am avut un eşec… Şi încă unul cumplit… S-a analizat la Comitetul Central… Deci relaţiile de la *Acvarium* nu-mi vor fi de ajutor. Ce crezi tu, de ce nu mă aflu eu în ţară? Pentru că ar fi o chestie ciudată: într-o ţară e un proces de spionaj, iar din ţara vecină dispar nişte diplomaţi sovietici… Ziariştii băgăreţi ar face într-o clipă o legătură… Iar pentru politica de destindere asta ar fi precum o lovitură cu secera peste gâtlej. Ar fi ceva sinonim cu recunoaşterea vinei noastre şi o încercare de ştergere a urmelor. Eu la Viena sunt doar temporar. După ce s-or domoli oarecum lucrurile şi se vor uita, atunci voi fi luat şi eu. Mă vor evacua.

— Şi dacă o să reuşiţi să recrutaţi vreun ins baban de tot?

Se uită la mine cu adâncă amărăciune. Mă simt cam încurcat din pricina acestor cuvinte ale mele. Doar ştim amândoi că minuni nu există. Totuşi se vede că i-a plăcut ceva în vorbele mele, căci îmi zâmbeşte trist.

— Uite ce, astăzi eu pălăvrăgesc prea mult, deşi nu am acest drept. Ce-i drept, pălăvrăgesc pentru că sunt beat, însă, şi pentru că printre numeroşii oameni pe care-i cunosc, tu probabil că eşti cel mai puţin infestat de ticăloşie. Ascultă deci, Suvorov, şi ia aminte. Acum în haita noastră e o stare de relaxare îmbinată cu somnolenţă, ca după ce te culci cu o femeie. Iar asta e pentru că Navigatorului i s-a dat după ceafă, încât abia de s-a ţinut pe picioare, iar eu am fost azvârlit cât colo; tranzitul de mărfuri clandestine prin Austria s-a sistat temporar şi fluxul documentaţiei captate urmează alte căi spre *Acvarium*. Multora li se pare că nu trebuie să facă nimic. Toţi s-au lenevit, s-au delăsat, nemaisimţind mâna grea a tătucului. Dar asta nu va ţine mult. E drept că haita noastră a pierdut o sursă de informaţii extrem de preţioasă, iar Comitetul Central îi va aminti curând lucrul acesta. Pe Vicleanul îl va cuprinde turbarea şi-l va lua pe fiecare la întrebări. El o să pună lanţul în coarne cuiva. Îşi va alege neapărat o victimă pe care o va jertfi pe altarul spionajului militar sovietic. Asta pentru ca nimănui să nu-i vină cheful să o lase cumva mai moale. Aşa că, Viktor, fii cu ochii-n patru. Cât de curând Vicleanul va primi o cifrată de la Kir. Iar Vicleanul e cumplit la mânie. Multora le va zdrobi cariera. Şi bine va face. Căci, pe toţi dracii, de ce aşteaptă ei ca nişte berbeci în turmă, să li se tot aducă aminte? Aşa că, Viktor, acţionează chiar acum. Mâine s-ar putea să fie târziu.

— Nikolai Tarasovici, eu am o idee nu tocmai rea, dar nu reuşesc cam de multă vreme să ajung la Navigator. Poate să mai încerc o dată mâine?

— Nu te-aş sfătui, Vitea. Nu te-aş sfătui. Mai aşteaptă puţin. Curând îi va chema el pe toţi, unul câte unul, pe blana de leu, la Judecata de Apoi şi atunci ai să-i spui ideea ta. Dar mie să nu-mi împărtăşeşti nimic. Eu acum sunt un nimeni. Nu ai dreptul să-mi împărtăşeşti ideile tale. În plus, aş fi în stare să-ţi fur ideea, căci am stringentă nevoie de idei. Nu ţi-e teamă?

— Nu mă tem.

— Rău faci, Suvorov, că nu te temi. Sunt şi eu o brută la fel ca ceilalţi. Ori poate chiar mai rău. Mai bine vrei să mergem la nişte c…, din alea bălaie?

— E târziu acum, Nikolai Tarasovici.

— Ba e tocmai timpul potrivit. Am să-ţi arăt eu nişte pipiţe. Nu-ţi fie teamă, haide.

În general n-am nimic împotrivă să văd nişte pipiţe. Nu mă tem eu. Apoi, chiar dacă el se consideră fiară, şi chiar dacă mâna lui este pe deplin dedată cu omorul, totuşi e un om. Eu sunt o fiară în mai mare măsură decât el. Iar instinctul de perpetuare a speciei nu-mi este mai slab decât instinctul de conservare. Dar acum sunt beat şi împreună cu el aş putea da de neplăceri, după care ar urma evacuarea.

— E prea târziu.

El înţelege bine că n-am nimic împotrivă să văd nişte pipiţe şi să mă relaxez oleacă în compania lor, dar astăzi n-am să merg, aşa că nu obiectează.

Oamenii se împart în capitalişti şi socialişti. Şi unii şi ceilalţi au nevoie de bani. Asta îi aseamănă. În schimb îi deosebeşte metoda prin care obţin banii. Dacă un capitalist are nevoie de bani, se apucă zdravăn să muncească. Dacă însă un socialist are nevoie de bani, el lasă baltă munca, ba îi mai îndeamnă şi pe alţii să facă acelaşi lucru. La capitalişti şi la socialişti totul e clar şi logic. Eu însă fac parte din dracu' ştie ce categorie. În societatea noastră totul e pe de-a-ndoaselea: cu toţii au, de asemenea, nevoie de bani, numai că e necuviincios să vorbeşti despre ei, iar să-i faci e o crimă. Asta nu e societate, ci dracu' să-nţeleagă ce anume. Dacă noi am fi avut o societate normală, eu aş fi devenit neapărat socialist. Aş fi fost permanent în grevă şi pe chestia asta aş fi strâns un capital enorm.

Aş vrea să mă gândesc acum la orice, la capitalişti şi socialişti, la viitorul fericit al planetei, când toţi vor deveni socialişti, când toţi îşi vor ţine minte doar drepturile şi nicidecum obligaţiile. Cu alte cuvinte, aş vrea să mă gândesc acum la orice, în afară de ceea ce mă aşteaptă peste câteva minute dincolo de uşa blindată a cabinetului unde se află comandantul.

Vicleanul e cumplit la mânie. E turbat mai ales când primeşte vreo cifrată de la Kir. La ordinul Vicleanului, Aleksandr Ivanovici, primul cifrator, a dat citire în faţa întregii haite acelei telegrame cifrate, primite de la distanţă. Severă telegramă.

Iar după această lectură, au trecut la rând coloneii, câte unul, pe blana de leu. În faţa dreptei judecăţi. Iar după colonei au urmat locotenent-coloneii. Vicleanul rosteşte rapid sentinţele, exact precum Mahno.

Curând de tot e rândul meu. Mi-e groază.

3

— Raportează.

— Turismul alpin.

— Turismul alpin? Navigatorul se ridică încet din jilţul său. Ai zis turismul alpin?

Nu-i mai vine să se aşeze, păşeşte repede dintr-un colţ în altul zâmbind unui gând al său şi privind undeva pe lângă mine.

— Tu-rismul alpin! Degetul arătător al mâinii lui drepte îi atinge fruntea puternică, apoi îndată se îndreaptă spre mine, ca un pistol. Dintotdeauna am ştiut că ai un cap de aur.

Se aşează comod în jilţ, proptindu-şi o falcă în pumn. Un reflex portocaliu al lămpii lunecă peste ochii lui şi eu simt deodată, copleşindu-mă, apăsarea prezenţei sale.

— Povesteşte-mi despre turismul alpin.

— Tovarăşe general, Flota a şasea a SUA controlează Marea Mediterană. E de la sine înţeles că GRU îşi are ochii aţintiţi asupra ei din Italia, din Washington, din Grecia, Turcia, Siria, Libia, Egipt, Libia, Tunisia, Algeria, Maroc, Spania, Franţa, de pe insulele Malta, Cipru, de pe sateliţi, de pe navele escadrei a 5-a. Dar noi putem să privim Flota a 6-a nu numai de la distanţă, ci chiar şi dinlăuntrul ei. Punct de observare: Alpii Austrieci. Desigur, experienţa noastră va fi transferată în Elveţia şi în alte ţări, dar noi vom fi primii. Flota a 6-a e o adevărată mină de aur. Portavioane cu propulsie nucleară, avioane de ultimul tip, rachete de toate categoriile, submarine, nave de desantare, iar pe acestea tancuri, artilerie şi orice fel de armament al trupelor de uscat. În Flota a 6-a vom găsi de toate. Acolo există încărcături nucleare, reactoare atomice, electronică…

El mă ascultă fără a mă întrerupe.

— … Serviciul în Flota a 6-a înseamnă o posibilitate de a vizita Europa: de ce să zbori tocmai în SUA, odată ce concediul se poate petrece de minune în Austria, în Elveţia, în Franţa? După istovitoarele luni petrecute sub soarele arzător, ofiţerul din această flotă ajunge în munţii înzăpeziţi…

Ochii lui scânteiază şi zice:

— Dacă te-ai fi născut într-o familie de lupi capitalişti, tu ai fi devenit afacerist. Dar continuă…

— Propun să schimbăm tactica. Propun să prindem şoarecele nu în culcuşul lui, ci în momentul când va ieşi din el. Propun să nu pătrundem în obiective extrem de secrete şi să nu vânăm un şoarece anume, ci să construim o cursă de şoareci. De pildă, un mic hotel în munţi. De cel mult 500 de mii de dolari. Pentru executarea planului am nevoie doar de un singur lucru: un agent secret care să fi lucrat îndelung în captare, dar acum şi-a pierdut posibilităţile de agentură. Am nevoie de unul din bătrânii care să fie familiarizat complet şi definitiv în treburile noastre, şi în care dumnevoastră să aveţi încredere. Eu cred că dumneavoastră trebuie să aveţi bătrâni trecuţi la conservare. Vom găsi un hotel alpin nu prea mare, care să se afle la limitele falimentului. Din astea sunt destule. Îi vom insufla o nouă viaţă, introducându-l pe agentul nostru în calitate de partener de afaceri. În felul acesta vom salva hotelul, iar pe proprietarul lui îl vom îngenunchea. După ce vom culege în prealabil date despre mai multe hoteluri, îl vom alege pe acela în care vin cel mai adesea americani din Flota a 6-a. Hotelul însă nu este loc de recrutare, ci un loc de studiere. Recrutarea fulgerătoare va urma după. Într-un alt loc.

El se încruntă şi zice:

— Hotelul constituie deci o cale pasivă. Va veni acolo cineva. Sau nu va veni. E mult de aşteptat…

— Exact ca un pescar, după ce a aruncat undiţele… trebuie să ştie însă unde anume să le arunce şi cu ce momeală.

— Bine. Îţi ordon să culegi materiale despre hotelurile mici, din munţi, care sunt de vânzare din diverse motive… Că nu de prea mult bine se vând ele.

— Tovarăşe general, eu am adunat asemenea date. Poftiţi.

4

Acum nu mai lucrez la asigurare. Toţi cei din abataj observă acest lucru. Fiecare din ei încearcă să-mi prezică destinul, întrebându-se dacă vor dura multă vreme privilegiile de care mă bucur. Iar precizarea destinului nu-i o treabă prea grea. E suficient să te uiţi cu atenţie la cifratorul prim. Acesta ştie tot. Toate secretele. El e barometrul milostiveniei şi necruţării comandantului. Iar cifratorul prim a început să mi se adreseze cu patronimicul: Viktor Andreevici. Aveţi o cifrată, Viktor Andreevici. Bună dimineaţa, Viktor Andreevici. Semnaţi aici, Viktor Andreevici.

E un adevărat cataclism. Asta nu s-a întâmplat niciodată cu cifratorul şef. El nu e ofiţer de captare, dar este omul cel mai apropiat de Navigator. Ca grad, este locotenent-colonel. Cu patronimicul obişnuia să se adreseze numai coloneilor de captare, pe când locotenent-coloneilor, maiorilor, căpitanilor nu le zicea în nici un fel doar: Aveţi o cifrată! Şi-atât. Iar acum poftim de vezi: şi-a amintit cum mă cheamă şi mi-a rostit numele în public. Sala principală de lucru s-a cufundat în tăcere când acest lucru s-a petrecut pentru prima oară. Chipuri uimite s-au întors înspre mine. Ba mai mult, Serioja Douăzeci şi Şapte a rămas cu gura căscată.

Atunci când acest eveniment s-a întâmplat pentru prima oară, cifratorul unu mă chema la Navigator:

— Vă aşteaptă comandantul, Viktor Andreevici.

Acum însă toţi s-au obişnuit. Fiecare din ei îşi dă cu presupusul cu ce am izbutit eu să mă remarc. Uneori aud cu vârful urechii frânturi de convorbiri despre mine: l-a recrutat pe ataşatul chinez! Altfel, zvonurile despre mine sunt diverse. Dar în afară de mine numai Navigatorul, cifratorul unu şi Nikolai Tarasovici Moroz, fostul vice-lider, cunosc cu ce mă ocup. Acesta din urmă s-a lăsat de băutură. Nimeni nu-şi mai permite să-l ia peste picior. Mai înainte, când era vice-lider, zicea: „Ordon!“. Apoi o vreme, n-a spus nimic. Acum însă, rămânând un simplu ofiţer de captare, a început să zică: „în numele Rezidentului, ordon!“. În glasul său a început iarăşi să se audă intonaţiile maşinii de comandă. O dată ce ordonă, înseamnă că are asemenea împuterniciri. O dată ce a vorbit pe un astfel de ton, înseamnă că simte o forţă în spatele său. Titlul de vice-lider s-a dus, asta-i important, desigur. Chiar foarte. Dar şi mai important o altceva: Navigatorul îi acordă încredere şi se sprijină pe el, ca şi mai înainte. Mai înainte, vice-liderul ţinea în pumn, cu autoritatea sa întreaga haită. Acum face acelaşi lucru, însă numai în numele comandantului.

— Tovarăşe general, mâine am nevoie de trei oameni în asigurare, iar în noaptea de sâmbătă spre duminică, de cinci.

— Ia-i.

— Pe cine?

— Aranjează cu Nikolai Tarasovici. Vezi cine nu e ocupat, pe aceia să-i iei.

— Şi dacă aceia sunt colonei şi locotenent-colonei?

— Îi iei şi pe ei.

— Şi să-i comand?

— Să-i comanzi. În ziua desfăşurării operaţiunii, îţi permit să foloseşti formula: „în numele Rezidentului".

— Mulţumesc, tovarăşe general.

Lucrez în tandem cu Nikolai Tarasovici. Ca doi dulăi sub acoperirea unei întregi haite. Creăm în munţi o cursă de şoareci. Punem împreună la cale un mare business. Nu am nimic împotrivă ca el să fie conectat la ideea mea, nu mă supără că i-am fost completamente subordonat. Are experienţă, are o agentură. Cu acordul *Acvarium,* Navigatorul scoate de la conservare agenţi bătrâni şi-i aduce în Austria pentru desfăşurarea operaţiunii „Turism alpin". S-a cumpărat nu doar un singur hotel, ci trei. Pentru GRU nu e prea scump. Vechii agenţi de captare, scoşi din conservare, sunt utilizaţi în diferite feluri. Majoritatea lor a intrat în compunerea unui grup de agentură cu canal direct de transmisiuni. Ei pot transmite comunicări direct la Vatutinki, fără a se expune, pe ei şi pe noi, riscului. Câţiva din aceşti bătrâni lucrează sub controlul lui Nikolai Tarasovici. Unul îmi este subordonat mie nemijlocit.

Mai înainte acesta se numea 173-V-l06-299. Acum îl cheamă 173-V-41-299. Fusese recrutat în anul 1957, în Irlanda. Lucrase cinci ani în captare. În dosarul lui nu se specifică ce anume capta el. Se poate însă citi printre rânduri că a fost de mare eficienţă şi a obţinut succese remarcabile, după care urmează o fâşie întunecată de tot în biografia sa. În dosar se spune doar că în acea perioadă a fost în legătură directă cu *Acvarium,* fără a fi subordonat Navigatorului din Viena al GRU. Acea perioadă se încheia cu decernarea ordinului Lenin, cu înmânarea unui premiu substanţial şi cu trecerea în situaţia de conservare pe termen lung, rămânând sub controlul rezidenţei noastre.

În decursul anilor de conservare nu s-au întreprins întâlniri cu el. Asemenea băieţi sunt porecliţi Ursul, Somnorosul, Motanul. Acum este trezit din somnolenţă la munca activă. I se dau misiuni pentru a fi controlat. Crede că lucrează cu adevărat, dar în fond este doar verificat. Nu cumva i-a scăzut interesul? Nu s-a desprins cumva? Nu s-a repotcovit?

5

Dar iată că Navigatorul schimbă direcţia. Toţi simţim acest lucru. A răsucit cârma şi goneşte nava noastră prin valuri furibunde. Riscă. Înclină nava. În felul acesta putem intra la apă. Noroc că el are mâna sigură. Se schimbă ceva. Creşte

intensitatea asigurării. Toţi sunt daţi la asigurare! Au început operaţiuni de alt gen. Să se ia legătura cu birourile de reclamă! Să se culeagă materiale referitoare la ghizi şi personalul de deservire al hotelurilor! Secret. Cine greşeşte – la închisoare! Să înceteze contactele directe cu birourile de reclame de pe litoralul Mării Mediterane. Pe toţi dracii, dar ce suntem noi, am început chiar să facem business turistic?

Ofiţerii de captare trec pe rând prin cabinetele locţiitorilor Navigatorului – şi dispar pentru câteva zile. Să ascundă în munţi un aparat de emisie! Locţiitorii Navigatorului verifică îndeplinirea misiunilor. Ce naiba se petrece? Doar nu poţi da fuga de fiecare dată la Navigator ca să te sfătuiască. Navigatorul e ocupat. Să nu intre nimeni! Unde să găsească locţiitorul său răspunsul corect? Să mă adresez lui Nikolai Tarasovici Morozov? Acum el nu mai e vice-lider, totuşi le ştie pe toate. Locţiitorii se grămădesc în cabinetul lui Nikolai Tarasovici. El, în general, nu are drept la un cabinet separat. Acum e un nimeni. Un simplu ofiţer de captare. Dar atâta timp cât noul vice-lider n-a sosit… Nikolai Tarasovici e un nimeni. Dar e mai bine ca un locţiitor al Navigatorului să dea fuga o dată în plus ca să se consulte, e mai bine să-i asculte reproşurile decât să greşească. Într-o asemenea treabă, dacă greşeşti, adio – maica Siberia te înghite. Şi iarăşi asigurarea i-a strâns pe toţi. Zile şi nopţi. Fără pic de răgaz.

— Nikolai Tarasovici, n-am pe cine pune în asigurare!

— Păi mai căutaţi, Aleksandr Aleksandrovici.

Şi Aleksandr Aleksandrovici se mai gândeşte.

— Poate să-l iau pe Vitea Suvorov?

— Nu. Pe el nu.

— Atunci pe cine?

Alexandr Aleksandrovici e locţiitor al Navigatorului, nu are decât un singur ofiţer de captare în rezervă, iar acesta este Nikolai Tarasovici Moroz. Aleksandr Aleksandrovici se uită întrebător la Nikolai Tarasovici. Poate îi pică fisa şi se oferă să plece în asigurare? Că, într-adevăr, n-are pe cine trimite. Toţi au fost împrăştiaţi. Dar uite că Nikolai Tarasovici tace.

— Bine, dar atunci să plec tocmai eu la asigurare? Doar, oricum, sunt locţiitor.

— Dar de ce nu te-ai duce o dată şi dumneata, Aleksandr Aleksandrovici? Mai ales dacă n-ai pe cine trimite.

Se mai gândeşte Aleksandr Aleksandrovici. În sfârşit, găseşte o rezolvare:

— Am să-l gonesc de două ori pe noapte pe Vitali-Aeroflot.

— Ei, vezi, şi ziceai că n-ai pe cine trimite.

Încotro ne tot mâni, Navigatorule? E posibil să încingi chiar aşa cazanele? N-or să plesnească? Nu vor plesni. Aveţi antrenament. Doar sunteţi de la Spetznaz. La asigurare! Cu toţii! Aleksandr Aleksandrovici la asigurare! Iar asigurarea ta o asigură noul ataşat militar. Pe „Mercedes“-ul cel verde.

Suntem istoviţi. Suntem ameţiţi. Iar o greşeală înseamnă închisoare. Pentru fiecare operaţiune să scrii un plan. Despre fiecare operaţiune – raport. Asta pentru

ca mai apoi anchetatorilor sectorului 9 al GRU să le vină mai uşor în găsirea vinovaţilor.

În sala cea mare de lucru nu se stinge lumina. Acum nu se mai numeşte un ofiţer de serviciu pe abataj, căci oricum, în orice oră din zi şi din noapte, e plin aici cu ofiţeri de captare.

În stânga mea stă la birou Slava, de la reprezentanţa comercială. E tânăr de tot căpitanul. Scrie o dare de seamă. Acoperă cu mâna ceea ce scrie, ca să nu văd. Aşa e, nu se cuvine să cunoască nimeni secretele altuia. De unde să ştie Slava că tocmai eu i-am inventat operaţiunea? Că toate amănuntele ei le-am chibzuit cu o săptămână în urmă, o noapte întreagă, împreună cu Navigatorul şi cu Nikolai Tarasovici? De unde să ştii tu, Slava, că chiar pe mine m-ai asigurat? Dar când ai ieşit pe poteca aceea de pădure, eu te-am văzut. Te-am văzut bine. Însă tu pe mine nu m-ai văzut. Şi nici nu puteai să mă vezi. Dar nici nu aveai dreptul să mă vezi. Ei haide, scrie, scrie acolo.

6

Pe Viktor Andreevici îl doare capul. Şi ochii de asemenea. Viktor Andreevici stă în biroul lui Nikolai Tarasovici. Verificăm registre de evidenţă. Sunt multe. De la diverse hoteluri. De la unele care nici nu ne aparţin. Dar avem copiile acestor registre. Zeci de hoteluri şi zeci de mii de nume. Asta e de-acum istorie. Iar cel care cunoaşte istoria poate alcătui o prognoză a viitorului. Precisă sau imprecisă, asta-i altă poveste. Dar nu se poate afla viitorul fără a cunoaşte prezentul şi trecutul. În Austria sunt mii de hoteluri! Milioane de turişti. Dacă cei de la asigurare vor procura mai multe registre de evidenţă, se poate utiliza chiar şi o maşină electronică pentru calcularea prognozelor. Deocamdată însă facem treaba asta manual.

Iată un grup de turişti japonezi. Şaisprezece inşi. Or prezenta vreun interes? Numai că noi nu avem nicio cheiţă ca să aflăm. Nu ştim dacă prezintă sau nu un interes. Păcat. Oricum, noi îi trecem deocamdată în rândul celor ce nu ne interesează. Pur şi simplu trecem mai departe. Pe lângă toate noi ştim că turistul japonez nu revine niciodată prin acelaşi loc, exact cum diversionistul de la Speţnaz nu se întoarce niciodată pe unde a mai fost. Turistul japonez e grăbit să cerceteze întreaga planetă. Aşadar, trecem peste turiştii japonezi. Iată o pereche de la Londra. O fi interesantă? Nu ştiu. Trecem mai departe.

— Nikolai Tarasovici, ia uitaţi ce-am găsit!

Se uită. Clatină din cap. Plescăie din limbă. Un american singuratic din micul port italian Gaeta. Ce v-a spus dumneavoastră acest nume? Ce-i poate spune el cuiva? Dar ce-i va spune acest nume unui ofiţer KGB? Absolut nimic. E un mic sat de pescari, în care, cine ştie de ce, se află şi un american. Dar de ce oare? Şi cui îi pasă de acest lucru? Oricine altcineva, aflând că un american din Gaeta a tras la un mic hotel montan din Austria, n-ar acorda acestui fapt nici cea mai mică atenţie.

Numai că noi suntem spioni militari. Fiecare din noi şi-a început slujba într-

un grup sau la o secţie de informaţii. Fiecare din noi a învăţat pe de rost mii de cifre şi denumiri. Pentru fiecare din noi Pirmasens, Penmarch, Oben, Holy-Loch, Woodbridge, Pfaibrücken sunt denumiri ce sună ca o muzică din paradis. Ce desfătare să auzi deodată numele Gaeta! În sătucul acesta îşi are baza doar o singură navă militară. Pe bordul ei se poate citi o enormă cifră „10“. Acum v-aţi amintit? Nu?! Bine, dar e crucişătorul american „Albany“! E nava amiral a Flotei a 6-a. Ea reprezintă un concentrat al tuturor secretelor şi al tuturor firelor de comandă. Oh, capul meu cel sec! De ce nu ţi-a venit cu un an mai devreme ideea hotelurilor montane? Căci nu de mult, într-un hotel montan a venit la odihnă un american dintr-un sătuc italian. Nu încape îndoială că avea legături cu acest crucişător „Albany“. Nu ştim cine este. Dar nu se poate ca un american din această localitate uitată să nu se cunoască cu alţi americani de pe crucişător. Chiar dacă nu este el căpitanul, nu e nici ofiţer şi nici măcar simplu marinar pe crucişător. Chiar dacă nu e nici măcar militar. S-ar putea să fie pastor, sau un vânzător de literatură pornografică. Dar are contacte cu marinarii crucişătorului, şi acest lucru este cât se poate de interesant. Dacă cursa noastră de şoareci ar fi fost pusă cu un an în urmă, cu siguranţă că noi ne-am fi năpustit cu toată forţa haitei noastre asupra bietului american.

Vânătoare cu o mulţime de gonaci! Zeci de spioni împotriva unei singure victime. Aceasta simte că e împresurată din toate părţile de rechini, că n-are pe unde se retrage. Uneori, când se realizează goana în masă, cu întreaga haită, ca un adevărat zid, ca o falangă macedoneană, victima nu rezistă şi sfârşeşte punându-şi capăt zilelor. Dar cel mai adesea acceptă să lucreze cu noi. Dacă am fi ştiut de el în momentul când a apărut în Austria, asupra lui s-ar fi năpustit întreaga forţă irezistibilă a GRU. Iar dacă Navigatorul ar fi cerut ajutor, atunci la ordinul celor de la *Acvarium,* pentru o singură recrutare ar fi putut să fie aruncate în luptă forţele câtorva rezidenţe. În asemenea cazuri victima ţipă şi se zvârcoleşte, dând însă pretutindeni numai peste varegi şi ogari. Ar telefona la poliţie. Ei bine, uneori noi putem să ne travestim băieţii şi în uniforme de poliţai. Poliţia l-ar salva în acest caz, dar l-ar sfătui fie să-şi pună capăt vieţii, fie să accepte propunerea GRU. Când un singur vânat e gonit de o întreagă bandă, nefericitul poate să telefoneze la toate adresele imaginabile, de pretutindeni va primi un singur răspuns. La colţ cu el! În fundătură! Iar colţurile pot fi de tot soiul: fizice şi morale, după cum pot fi fundăturile financiare şi prăpăstii ale disperării. Însă cineva poate fi şi la propriu gonit într-un colţ. De pildă, un om gol într-un colţ al băii. Cel despuiat, înconjurat de inşi îmbrăcaţi, întotdeauna se simte năpădit de un irezistibil sentiment de ruşine şi neputinţă. Iar noi ne pricepem să gonim pe cineva în colţ! Ne pricepem să înjosim şi să preamărim. Ne pricepem să determinăm pe cineva să se azvârle singur într-o prăpastie şi ştim cum să-i întindem la timp o mână de ajutor.

— Te-au furat visurile?

— M-au furat, Nikolai Tarasovici.

— Ia uite ce-am găsit eu.

Citesc însemnarea. O pereche britanică din orăşelul Faslyn – o bază a

submarinelor engleze. Dacă perechea aceasta locuieşte în Faslyn, probabilitatea ca ea să aibă legătură cu submarinele este foarte mare. Poate că el este comandant de submarin, după cum poate fi un simplu om din paza bazei. Poate că e doar un gunoier la baza militară sau undeva prin apropierea ei, vreun furnizor de lapte, patronul unei berării. E posibil să lucreze la o bibliotecă, la o popotă, ori la spital. Oricare din aceste situaţii este excelentă: toate au contacte cu echipajele, cu brigăzile de reparaţii, cu ofiţerii din statul major. Dacă la Faslyn sunt prostituate, se poate afirma cu îndrăzneală că şi ele au legătură cu baza. Şi încă cum! Iar prin intermediul lor se pot obţine secrete despre care poate că nici căpitanii de submarine nu au cunoştinţă. Faslyn este prea mic, pentru ca oricare locuitor al lui să nu fie legat într-un fel sau altul de bază. În Franţa, de asemenea, există o bază a submarinelor atomice. Dar e la Brest. Oraş mare, în care nici pe departe nu se poate spune că fiecare are vreo legătură cu navele. Tocmai de aceea noi căutăm orăşele mici de tot, în care se află obiective militare de importanţă deosebită. Cum este, de pildă, acest Faslyn. Pentru rezidenţa diplomatică din Londra e foarte incomod să-şi trimită băieţii la Faslyn. În Anglia ei sunt adesea vânaţi şi hăituiţi fără milă. Aşa încât tocmai de aceea noi îi vânăm aici, în Austria, pe locuitorii acestor mici oraşe, ale căror denumiri, fiecare în parte, au o rezonanţă atât de dulce în urechile unui spion militar. Nopţi în şir frunzărim registrele de evidenţă. Cine ştie de unde sare iepurele, poate că vreunul din oamenii aceştia se va decide să revină pentru a doua oară în acelaşi loc? Iar dacă nu, găsim noi alţii.

Registrele de evidenţă consemnează trecutul. E regretabil, dar acesta n-are cum să fie recuperat. Totuşi, frunzărind aceste registre conţinând trecutul, gândim viitoarele noastre operaţiuni.

7

Comandantul are o mină serioasă. Comandantul e sever.

— Prin ordinul şefului GŞ[28], a fost de-acum numit primul meu locţiitor.

Toţi tăcem.

— Aleksandr Ivanovici, dă citire telegramei cifrate.

Alexandr Ivanovici, cifratorul prim, ne dă ocol cu o privire lipsită de orice expresie, apoi îşi apleacă ochii spre o mică foaie de un galben frapant:

— „Strict secret. Ordon a se numi ca prim locţiitor al comandantului rezidenţei diplomatice GRU 173-V, colonelul Moroz Nikolai Tarasovici. Şeful Statului Major General, mareşal al Uniunii Sovietice Ogarkov, Şeful GRU, general de armata Ivaşutin”.

Zâmbeşte comandantul. Zâmbeşte cifratorul prim. Zâmbeşte Nikolai Tarasovici. Acum e din nou vice-lider. Zâmbesc şi eu. Zâmbesc şi camarazii mei. Dar nu toţi.

La noi, în GRU, ca şi în întreaga Armată Sovietică, în KGB, în întreaga Uniune Sovietică, înălţarea după dizgraţie e lucru rar. E ca şi când cineva a fost readus la viaţă din mormânt; cu prea puţini se întâmplă asta. Un eşec presupune prăvălirea. Iar prăvălirea întotdeauna e adâncă de tot, la fund.

Ne apropiem de vice-lider şi-l felicităm, pe rând. Acum nu mai trebuie să folosească formula „în numele Rezidentului”. Acum e atotputernic şi sub raport juridic. Le strânge tuturor mâinile. Dar am impresia că n-a uitat chiar de tot cine l-a luat peste picior când a început a se prăvăli. N-a uitat. După cum şi cei care l-au luat peste picior ştiu bine că el n-a uitat. Îşi va aminti. Dar nu acum, imediat. Va aştepta. Ştiu cu toţii că aşteptarea unei răzbunări este mai rea decât răzbunarea însăşi. Însă vice-liderul nu se grăbeşte.

— Permiteţi să vă felicit, Nikolai Tarasovici. Îmi venise rândul. Îmi strânge mâna, privindu-mă în ochi. Îmi spune abia auzit: „mulţumesc”. În afară de noi doi, numai Liderul şi cifratorul prim înţeleg sensul real al acestui „mulţumesc". Cu o lună în urmă agentul 173-V-41-299, care devenise coproprietarul unui mic hotel, fiindu-mi subordonat, m-a chemat la o întâlnire de extremă importanţă şi mi-a comunicat că în hotel se află un locatar sosit dintr-un orăşel belgian, al cărui nume bântuie visele oricărui ofiţer GRU. Eram obligat să procedez eu personal la recrutare. Am luat însă legătura cu Navigatorul şi am renunţat, spunând că nu pot, nu am suficientă experienţă. Pentru recrutarea asta aş fi primit o stea roşie pe piept sau una de argint pe umeri. Cât despre experienţă, aveam destulă. Dar… am renunţat, iar Navigatorul l-a trimis pe Nikolai Tarasovici, şi astăzi, iată-l în rol de sărbătorit.

— Îţi mulţumesc, Vitea.

De astă dată îmi strânge mâna Navigatorul. Toţi se uită la noi. Nimeni nu înţelege nimic. Ca ce chestie să-mi strângă mâna mie, aşa, deodată, Navigatorul? Pentru ce îmi mulţumeşte? Că, pe cât se pare, nu eu sunt sărbătoritul. Dar Navigatorul îmi pune mâna pe umăr, mă bate pe spate, parcă spunându-mi: Fi-va şi pe uliţa ta sărbătoare. Nu ştiu de ce, dar mi-am aplecat privirile. Nu-mi părea rău după acea recrutare, deloc nu-mi părea rău. Să vă fie cu noroc, Nikolai Tarasovici.

8

Numai leneşii se îmbolnăvesc. Ce, parcă e greu să ieşi o dată pe lună în pădure, ca să pui capăt oricăror boleşniţe? Ca să previi toate suferinţele ce-ar putea surveni? Eu întotdeauna găsesc timp pentru asta, chiar şi în perioadele când sunt în asigurarea cea mai fără de răgaz. Acum însă îmi este cu atât mai uşor.

Mă aflu departe în munţi. Ştiu bine că pe aici nu e nimeni. Ştiu cum să verific treaba asta. Nu, de astă dată nu mă aşteaptă nici vreo ascunzătoare, nici vreo întâlnire, ci furnicile. Furnicile acelea mari, roşii, de pădure. Iată împărăţia lor, oraşul-împărăţie. Într-o poiană însorită, între pini. Mă dezbrac şi mă arunc într-un muşuroi, ca într-o apă rece. Sunt mii de furnici acolo. O mulţime imensă. Un Şanhai furnicăresc. Mi s-au pornit a alerga pe mâini şi pe picioare. Dar iată că una m-a muşcat dureros şi, ca la un semnal, toată haita de furnici şi-a înfipt colţii în mine. Dacă aş şedea ceva mai mult, m-ar înfuleca în întregime. Dar dacă suport numai un minut, asta înseamnă leac. E precum veninul de şarpe. Mult, înseamnă moarte. Puţin, e echivalent cu un medicament. Nu degeaba şarpele este considerat

drept simbol al medicinei. Dar eu nu mă tratez cu venin de şarpe. Nu ştiu de ce. Pur şi simplu, n-am avut niciodată timp. În schimb, pentru furnici niciodată nu e nevoie de timp mult. Ai găsit un muşuroi uriaş şi gata, n-ai decât să sari în el!

Lichidul secretat de glandele furnicii conservă şi păstrează orice. Dacă muşcă furnica o omidă şi o târăşte în magazia ei, numai de la această muşcătură trupul acela mort nu va putrezi un an întreg, ba chiar şi doi. Va continua să zacă acolo, ca într-un frigider.

Cu organismul viu însă se petrec nişte minunăţii mult mai mari. Nu se pomeneşte să ai nici zbârcituri, nici pete galbene pe faţă niciodată. Dinţii vor rămâne toţi neatinşi. Bunicul meu a murit la nouăzeci şi trei de ani fără să aibă riduri şi cu aproape toţi dinţii intacţi. A pierdut doar trei, dar şi aceia i-au fost scoşi de roşii. Noroc că a fugit de la ei, că altfel i-ar fi pierdut pe toţi, o dată cu capul. Şi-a trăit întreaga viaţă izbutind să-şi ascundă trecutul mahnovist. Altfel nici pe mine nu m-ar fi luat nimeni în Armata Roşie. Ba, cu siguranţă că nici să mă nasc nu mi-ar fi fost sortit.

Dar nu numai bunicul meu se folosea de secretele furnicăreşti. Întreaga Rusie. Iar înainte de ea, Bizanţul. Şi încă mai demult, Egiptul. În Egipt, furnica era considerată primul medic. Au observat ei, egiptenii, cu multe mii de ani în urmă, cum îşi conservă furnica hrana şi numai ce s-au apucat ei să-şi vâre în muşuroaie mâinile şi picioarele. Dup-aceea chiar şi faraonii decedaţi au început a fi daţi pentru două nopţi în seama unor colectivităţi de furnici. Mii de ani după această procedură, trupurile lor n-au fost afectate de descompunere. Toţi ştiu că furnica roşcată, de pădure, e făcătoare de minuni. Numai că omenirea-i leneşă! Oamenii cumpără în farmacii acid formic. Nu din cel adevărat, desigur, ci din acela produs în fabrici. Îşi fricţionează cu el mâinile, picioarele. Nişte proşti. Furnica ştie unde să muşte, iar treaba asta-i foarte importantă, adică să muşti tocmai acolo unde se cuvine. Ceva cam în genul medicinei chineze, cu acupunctura. Nu se înţeapă la întâmplare, ci unde se cuvine. Am răcnit ca un elan. Acum alerg în galop, scuturând furnicile de pe mine. Mulţumesc, surioarelor, pentru astăzi ajunge.

9

Un Prieten al Poporului a dispărut. Prietenul Poporului este rezidentul KGB-ului. Principalul vecin. Toţi vecinii din cuibuşorul cekist umblă cerniţi. Se petrece ceva acolo la ei. Probabil că nici ei înşişi nu prea ştiu bine ce anume. Atâta doar că rezidenţii KGB de la Viena, Geneva, Bonn şi Köln sunt chemaţi la Moscova şi, cine ştie de ce, încă nu s-au întors. În locul lor, locţiitorii au preluat temporar conducerea.

Evacuarea e o treabă cumplită şi ireparabilă. Primeşti o cifrată cum că, vezi Doamne, tăticul dumneavoastră nu se simte bine. Doreşte să vă vadă înainte de a închide ochii. Pleci cu avionul, dar alături de tine e escorta. Nu care cumva s-o ştergi. Soseşti în oraşul erou Moscova şi imediat eşti luat la întrebări. Dar cine este fără de prihană la noi? Toţi au păcate. E suficient să existe omul, că dosar i se poate oricând însăila. Ce-i drept, acum nu se mai împuşcă la fel ca în treizeci şi

şapte. Mai bine zis, se împuşcă, dar nu chiar atât de intensiv.

Cu ce şi-o fi dat Prietenul Poporului foc la valize? De unde să ştim noi? Se poate, desigur, să-ţi apleci urechea la zvonuri, dar până şi zvonurile astea sunt lansate de un serviciu special, ca să se ascundă adevărul…

…Aşa se întâmplă adesea. Porneşti un business şi obţii un succes ameţitor. Dar nu pentru multă vreme. Acelaşi lucru se întâmplă cu întreprinderile noastre comerciale. De cum am început a lucra, am avut o şansă nemaipomenită: recrutarea aceea pentru care vice-liderului i s-a iertat eşecul. Acum vice-liderul, împreună cu un grup de asigurare, captează nişte secrete pentru care colonelul Zotov, şeful informaţiilor GRU, trimite entuziaste telegrame cifrate.

Termenul „suficient" se utilizează într-un serviciu de informaţii numai atunci când calitatea informaţiilor captate nu este de prea mare interes. În toate celelalte cazuri se utilizează termenul „insuficient". E la fel ca şi cum unui miliardar încă nu-i ajung banii, şi niciodată nu-i vor ajunge. La fel cum unei femei nu-i ajung gătelile. Cum unui colecţionar întotdeauna îi lipseşte un anume pitac ruginit. Şi întotdeauna va fi insuficient. Cât despre Statul Major General, niciodată nu posedă suficiente secrete de-ale inamicului. Oricât de multe i-am procura noi. Întotdeauna rămâne ceva neînţeles până la capăt în amplasarea inamicului, în planurile lui, în dotarea lui.

Deocamdată hotelurile noastre nu dau rezultatul aşteptat. De fapt, nici nu e prea uşor. Doar nu în fiecare zi nimeresc într-un mic hotel oameni din oraşe mărunte cu nume atât de sonore, precum Minot sau Offut. Agentura noastră din domeniul turismului a primit nişte listuţe subţiri, cu denumirile locurilor în care practic fiecare trebuie să fie într-un fel sau altul legat de obiective ce prezintă o extraordinară importanţă. Dar deocamdată rezultatele lipsesc. A căzut un peştişor în plasă, şi-atât. A căzut peştişorul, iar eu l-am cedat de bunăvoie vice-liderului. Pentru el, desigur, e mai important să aibă un succes acum. Mie însă nu-mi pică nimic.

Sosesc mereu telegrame cifrate de la *Acvarium,* din care se desprinde o uşoară iritare: de ce nu-l treceţi pe Patruzeci şi Cinci la asigurare? Doar el însuşi a recunoscut că încă nu e pregătit să lucreze independent.

10

La vecinii noştri, adică la Prietenii Poporului, e mare sărbătoare. Cu câţiva ani în urmă, de pe o navă de război sovietică fugise un ofiţer. Multe rezidenţe ale KGB-ului îl vânau, dar uite că rezidenţa diplomatică de la Viena a fost cea care a avut noroc. Ea a declanşat o ameţitoare provocare. Locţiitorul rezidentului KGB luase legătura cu spionajul american, aruncându-i câteva secrete întru totul credibile, după care el însuşi îşi manifestase intenţia de a evada în SUA. Dar înainte de a fugi, a cerut unele garanţii: doresc să stau de vorbă cu un ofiţer sovietic fugar, ca să aflu dacă într-adevăr o duce bine. Iar spionajul american i l-a trimis la întâlnire tocmai pe acel nefericit de fugar. De aceea acum la KGB e

sărbătoare.

Ei bine, Prieteni ai Poporului, vă doresc şi eu succes. Ce-i drept, voi aţi învăţat cum să răpiţi oamenii. Dar cum de n-aţi izbutit să furaţi secretele atomice americane, din ce pricină n-aţi adus voi industriei sovietice nici schemele rachetelor antitanc franceze, nici ale torpilelor engleze, nici ale motoarelor de tancuri germane? Ai?

— Viktor Andreevici, aveţi un semnal.

Las ceaşca de cafea la o parte. Documentele în geantă. Geanta în fişet. Cheia la fişetul cel mic. Combinaţia de încuiere a fost schimbată astăzi. Trebuie să nu uit acest lucru.

— Să mergem!

Cifratorul patru merge înainte. Eu îl urmez. Pe scara de beton în jos. În „buncăr". Îl văd că apasă pe un buton de semnal. S-a auzit în uşă un declic: se poate deschide. Acum ne aflăm într-o mică încăpere din beton. Pereţii sunt albi, zgrunţuroşi. Păstrează pe veci amprentele scândurilor din care fusese confecţionat cofrajul atunci când a fost construit buncărul. Uşile sunt închise. Camerele de luat vederi ne urmăresc curioase. Cifratorul patru închide ermetic uşa de la intrare. Din interior, ea seamănă cu trapa ermetică a unui submarin. Cifratorul îşi introduce mâna sub o perdea şi formează un cifru. Eu nu-i pot vedea mâna şi nici nu am dreptul să o văd. Nici nu ştiu ce face el acolo cu mâna lui. Se spune că, în cazul când greşeşte formarea combinaţiei, o capcană îi înhaţă mâna. Nu ştiu dacă e adevărat sau e o glumă de-a cifratorilor. Ofiţerii de la captare nu se cuvine să cunoască secretele lor.

Siguranţa interioară a buncărului s-a convins, în sfârşit, că suntem de-ai casei. Uşa principală se deschide lin, fără niciun fel de zgomot, lunecând în lături. Dincolo de uşă e un Petea de la Speţnaz. KGB-ul îşi completează personalul de pază interioară din ofiţeri ai trupelor de grăniceri, pe când GRU – numai din ofiţerii batalioanelor şi brigăzilor de diversionişti. Cu o împuşcătură, GRU doboară doi iepuri. Şi paza e sigură, şi diversioniştii pot fi plimbaţi uneori prin ţară cu autobuzul: iată terenul nostru de desantare, aici sunt ascunzători, acolo sunt adăposturi, colea sunt posturile de poliţie.

Rezidenţa diplomatică GRU de la Viena este păzită de diversionişti din Armata a 6-a de tancuri, de gardă. E o armată de vânători de munte, cu tradiţii deosebite. Ea a trecut cândva peste marele Khingan, în drum spre Oceanul Pacific. A străbătut fără oprire 800 de kilometri prin locuri care fuseseră considerate de toţi teoreticienii ca inaccesibile pentru tancuri. Acum, Armata a 6-a de tancuri de gardă se pregăteşte pentru un salt fulgerător, prin Austria, asupra malului stâng, care nu e apărat, al Rinului, spre Marea Nordului. În comparaţie cu Khinganul, Alpii Austrieci sunt, desigur, nişte simple dealuri. Dar şi pe acestea trebuie să ştii a le străbate cu pricepere. Iată de ce la Viena se află în permanenţă diversionişti numai din această armată. Ei sunt destinaţi să meargă înainte. Sunt datori să cureţe drumul cu pumnalele lor ascuţite.

— Vă salut, Viktor Andreevici, mă întâmpină Petea.

— Salut, salut, banditule. Te-ai lenevit aici în buncăr?

— Ba nu m-am lenevit, ci am turbat, răspunde Petea râzând. Sunt şase luni de când n-am mai văzut o fustă. Nici măcar de departe.

— Ţine-te bine. Că pe submarine se întâmplă să fie şi mai rău.

Înaintăm pe un coridor, în lungul unor uşi de oţel. Coridorul e căptuşit cu zeci de draperii grele, încât nu poţi zice dacă e lung sau nu. Poate că, după următoarea draperie, se divide, sau coteşte într-o parte. Nouă nu ni se îngăduie să ştim acest lucru. Dar uşa camerei semnalizatorilor e prima din stânga. În camera aceea cu tavane scunde, totul este, de asemenea, acoperit cu draperii cenuşii. Se spune că e aşa pentru protecţie în caz de incendiu. S-ar putea. Dar chiar şi acum, că mă aflu din nou în această încăpere, habar nu am câte staţii de semnalizare s-ar putea afla aici.

În întâmpinarea mea, o draperie este dată la o parte. În spatele ei e o lădiţă cenuşie cu o inscripţie clară: „A transmis 299. A receptat 4“. Cifratorul îşi introduce cheia în broască, o răsuceşte şi iese din încăpere. Eu introduc cheia mea, o răsucesc şi deschid o uşiţă de oţel. În spatele ei se află câteva rânduri mici de beculeţe verzi. Unul, cel cu numărul 28, este aprins. Apăs pe butonul de lansare. Beculeţul de semnalizare se stinge, concomitent se stinge şi beculeţul de semnalizare de deasupra semnalizatorului meu. El îl anunţă pe cifrator că s-a primit un oarecare semnal. Dar acesta nu are dreptul să ştie ce semnal anume. Asta o ştiu numai eu. E semnalul „28“. Dar chiar dacă cifratorul ar afla că am primit semnalul „28“ de la agentul 173-V-41-299, cum ar putea să afle el ce anume înseamnă semnalul „28“?

Semnalul „28“ înseamnă că agentul 173-V-41-299 mă cheamă să iau legătura cu el. „28“ înseamnă că această legătură nepersonală va avea loc în prima sâmbătă de după primirea semnalului. Ora – între 4.30 şi 4.45 dimineaţa. Locul – Attersee, raionul Salzburg. 299 posedă un sistem întreg de semnale şi poate să ne solicite în orice moment o întâlnire personală sau nepersonală. Fiecare variantă de legătură este elaborată până în cele mai mici amănunte şi fiecare variantă are număr propriu. Sub numărul „28“ se ascunde un întreg plan, cu variante şi combinaţii de rezervă.

Invulnerabilitatea GRU se asigură înainte de toate prin faptul că numărul întâlnirilor cu un agent preţios se reduce la minimum şi, dacă este posibil, chiar la zero. Eu lucrez de zece luni cu agentul 299, dar nu l-am văzut niciodată şi nici n-am să-l văd. Întâlnirile nepersonale cu el au loc de două-trei ori pe lună, dar în timp de douăzeci şi unu de ani de lucru cu GRU, el a avut doar şase întâlniri personale şi a văzut la faţă doar doi ofiţeri GRU. E o tactică bună. Reducerea întâlnirilor personale protejează agentul de propriile noastre greşeli, iar pe ofiţerii noştri de eşecuri scandaloase şi fotografii senzaţionale pe primele pagini ale publicaţiilor.

În cazul unei întâlniri nepersonale, ofiţerul GRU şi agentul său se află la zeci de kilometri unul de celălalt. Nici unul nu ştie unde se află interlocutorul său. Pentru transmiterea comunicării sau pentru schimbul de comunicări, noi nu

utilizăm radioul sau telefonul. Folosim conductele de apă sau de canalizare. Uneori se pot conecta două aparate telefonice la un gard metalic sau la o împrejmuire de sârmă ghimpată. Aceste „sectoare de transmisiuni” se aleg din timp şi se verifică prin ofiţeri de asigurare.

Dar cel mai adesea, pentru legătura cu agenţii de mare valoare, GRU utilizează apa. Poliţia n-are decât să asculte eterul. Apa este cel mai bun conducător de semnale şi este mult mai greu controlabil. Iar când poliţia va începe să controleze toate bazinele de acumulare, toate râurile, lacurile, mările şi oceanele, atunci noi vom trece la alte procedee de legătură cu agenţii. Institutul de transmisiuni al GRU va inventa ceva şi pentru acele vremuri.

11

Am picături de rouă pe cizme. Păşesc prin iarba înaltă şi umedă, îndreptându-mă spre lac. În jur numai mesteceni şi brazi. Împrejurul apei se înalţă vârfurile ascuţite ale brazilor, ca un gard compact. Ca un zid. E o linişte sonoră. Numai să nu calc pe vreun vreasc. De ce să fac zgomot? Zgomotul pângăreşte apa asta curată, această străvezime de cristal a cerului şi vârfurile rozalii al munţilor. Aici întotdeauna va fi linişte. Iar când va veni aici Speţnaz-ul, tropotul cizmei soldăţeşti nu va tulbura liniştea; încălţămintea elastică a diversionistului nu face zgomot ca cizma potcovită a infanteristului. Abia după aceea va trece pe aici Armata a 6-a de tancuri, de gardă. Atunci va fi, într-adevăr, tunet şi răget. Dar pentru foarte scurtă vreme. Se va înstăpâni iarăşi linişte aceasta sonoră, iar micul şi confortabilul lagăr de concentrare de pe malul lacului nu o va tulbura. Poate chiar eu voi fi şeful acelui lagăr, ori poate un *zek*[{29}] obişnuit, alături de socialiştii şi de luptătorii pentru pace locali. Dar întotdeauna a fost astfel: cei care vor saluta primii Armata Roşie, sau doresc să ducă tratative de pace cu ea vor cădea primii sub loviturile ei.

Pământul e învăluit de lumina zorilor. Pământul salută cu însufleţire răsăritul astrului zilei. Viaţa jubilează. Viaţa triumfă, pregătindu-se să întâmpine cascada ţâşnitoare a luminii care se va prăvăli de după vârfurile munţilor. Uite chiar acum mai e doar puţin de aşteptat. Un ciripit asurzitor va răsuna ca un imn de proslăvire a luminii. Dar deocamdată e linişte. Încă n-au prins a scânteia picăturile precum briliantele, încă n-a început a curge aurul roşcat pe pantele munţilor, încă n-a adus vântul cel domol aroma florilor sălbatice. Natura a amuţit în clipa cea de pe urmă, dinaintea exploziei de entuziasm, de bucurie şi de viaţă.

Dar cine admiră toate astea? Doar eu singur. Vitea-spionul. Şi de asemenea agentul meu cu numărul 299. El se furişează către lac dintr-o cu totul altă parte. Interesant, o fi înţelegând el poezia naturii? Oare este el în stare să asculte ore întregi foşnetele ei? Înţelege oare că el şi cu mine procedăm acum la pregătiri în vederea construirii micului lagăr de concentrare pe malul acela înclinat? Înţelege oare acest prostănac bătrân că atât eu, cât şi el putem deveni locatarii acestui lagăr, cel mai pitoresc din lume? Îşi imaginează el oare că cei care lucrează foarte aproape de gura maşinii de tocat carne se întâmplă să cadă ei înşişi în ea, mai ades

decât muritorii de rând? Se gândeşte el, cu capul lui de lemn, că printr-un joc al întâmplării, numărul lui de lagăr poate fi foarte asemănător cu indexul lui de agentură? Pe dracu', nici nu se gândeşte. Eu n-am încotro, m-am născut şi am crescut în acest sistem. Şi n-am cum fugi de el. Pe când el ne ajută în mod voluntar, câinele. Dacă nu mă vor pune cumva comuniştii la zid, dacă nu mă vor arde într-un crematoriu, sau nu mă vor îneca pe un şlep supraîncărcat, ci mă vor pune să comand un lagăr de concentrare, am să delimitez pentru asemenea ajutoare voluntare un sector special şi n-am să le dau de mâncare. N-au decât să se mănânce unii pe alţii. La fel cum şobolanii dintr-un butoi de tablă îl mănâncă mai întâi pe cel mai slab, apoi pe cel puţintel mai puternic decât acesta…

N-au decât să stabilească în fiecare zi care din ei este cel mai slab. N-au decât să le fie frică să aţipească, pentru ca nu cumva să fie surprinşi în somn, sugrumaţi şi mâncaţi. Poate că atunci vor înţelege, în sfârşit, că pe pământ nu există armonie, şi nici nu poate exista. Că fiecare trebuie să se apere singur. Eh, drace. Numai de-aş fi numit eu şef al unui asemenea lagăr! Dar e timpul.

Arunc undiţa în lac. Undiţa mea e foarte asemănătoare cu cele obişnuite. Deosebirea constă doar în faptul că din mâner se poate trage un firişor ce se uneşte cu ceasul. La rândul său, ceasul este unit printr-un cablu cu o cutioară cenuşie. De la ceas, cablul trece prin mânecă şi coboară în buzunarul interior. Iată, cadranul ceasului meu întrucâtva neobişnuit s-a luminat uşor, iar după un minut s-a stins. Asta înseamnă că mesajul este receptat şi înregistrat pe sârma subţire a magnetofonului meu. Undele ce poartă mesajele nu se răspândesc în eter. Semnalele noastre se propagă numai în limitele lacului, fără a-i depăşi malurile. Mesajele se înregistrează dinainte şi se transmit cu viteză maximă. E foarte greu de interceptat comunicarea unei agenturi, chiar dacă se ştiu din timp ora, locul emisiei şi frecvenţele. Iar fără a avea asemenea date e imposibilă interceptarea unei asemenea emisiuni.

Mă prefac că îmi întorc ceasul. Cadranul se luminează uşor, apoi se stinge: mesajul de răspuns s-a transmis. Acum e timpul să strâng undiţele.

CAPITOLUL XIII

1

— Tovarăşe general, am avut legătura prin apă cu 299. Transmite că în următoarele luni e puţin probabil ca la hotelul său să fie clienţi din locuri care ne interesează.

— Asta-i rău.

— Dar 299 nu ne mănâncă pâinea de pomană. A stabilit relaţii prieteneşti cu proprietarii hotelurilor vecine şi uneori, sub diferite pretexte, are posibilitatea să se uite prin notele privind rezervările prealabile.

— Nu crezi că e o treabă periculoasă?

Comandantul ştie prea bine că nu-i nici un pericol, dar el e obligat să pună o astfel de întrebare.

— Nu, tovarăşe general, nu e nici un pericol. 299 e viclean şi experimentat. Aşadar, el anunţă că la un hotel învecinat – (trag spre mine o foaie de hârtie şi scriu numele hotelului, nu am dreptul să enunţ date, adrese, denumiri sau nume, chiar şi în încăperile protejate suntem datori să scriem toate astea pe hârtie, uneori chiar rostind între timp date, denumiri, nume fără nici o legătură cu respectiva chestiune) la un hotel învecinat s-a rezervat un loc pentru un bărbat – şi îi scriu numele pe hârtie. Lucrează în Spania. În oraşul…

Pun în faţa mea foaia de hârtie şi desenez triumfător, cu litere uriaşe, denumirea ROTA. Se uită la mine, nevenindu-i să creadă. Atunci eu mai scriu o dată această scurtă şi fermecătoare denumire, pe care orice spion o visează noaptea, care pentru fiecare din noi are sonorităţi de cristal – ROTA.

Generalul izbucneşte în râs, râd şi eu. În lume există sute de locuri care prezintă un mare interes pentru noi. Fiecare din ele constituie o găselniţă, fiecare e un adevărat zâmbet al Fortunei pentru un cercetaş. Dar mie mi s-a nimerit o adevărată fericire: ROTA!

— Să te verific? mă întreabă el râzând.

E o glumă, fireşte. Căci nu poţi să fii ofiţer GRU fără a cunoaşte caracteristicile acestei baze. La cuvântul ROTA, în creierul oricărui ofiţer GRU, ca într-o maşină electronică, se reflectă propoziţii scurte şi cifre precise: suprafaţa acvatoriului, 25 kilometri pătraţi; rada e protejată de un spargeval de 1 500 metri; trei dane duble, 350 metri fiecare, adâncimea apei la dane 12 metri; depozit de muniţii – 8.000 tone, rezervoare de produse petroliere – 300.000 tone; aerodrom, pistă de decolare: una, 4.000 metri. Iar faptul că aici îşi au baza submarinele nucleare purtătoare de rachete e cunoscut tuturor. Navigatorul păşeşte prin cabinet. Îşi freacă palmele.

— Scrie raportul de chestionare.

— Am înţeles!

2

Un om din mica localitate spaniolă Rota. Despre acest om nu ştiu nimic acum. Nici măcar nu-mi este clar: este american ori spaniol? Dar am să completez „raportul de chestionare". Mâine acest raport va fi trecut prin marele computer al GRU. Marele computer îmi va comunica tot ce ştie despre tine!

Marele computer al GRU e alcătuit de geniul creator al unor ingineri americani şi vândut Uniunii Sovietice de nişte miopi politicieni americani. Pentru marele computer, America a încasat milioane, dar a pierdut miliarde. Marele computer îi ştie pe toţi. E foarte deştept. Înghite o cantitate colosală de informaţii despre populaţia pământului. E tare lacom. Înghite cărţi întregi de telefoane, listele cu absolvenţii universităţilor, listele angajaţilor de la un număr astronomic de firme. E nesăţios. Absoarbe milioane de anunţuri despre naşteri şi decese. Dar nu se hrăneşte numai cu o asemenea maculatură. Îi sunt accesibile documentele secrete, şi încă în cantităţi imense. Fiecare din noi are grijă ca această mâncăcioasă odraslă americană să nu sufere de foame.

Dar poate că informaţiile despre omul din Rota vor fi cu totul fragmentare şi insuficiente. Poate că marele computer ne va comunica data naşterii, poate data când acest nume a apărut pentru prima oară într-un îndreptar telefonic secret, poate numele băncii la care omul îşi păstrează banii. Dar şi asemenea date fragmentare sunt întru totul suficiente pentru ca imediat punctul de comandă al GRU să trimită câteva telegrame cifrate în locurile de unde e posibil să se mai capteze ceva. Unii ogari îţi vor găsi poate părinţii, colegii de şcoală, oraşul natal, o fotografie a ta. Iar când am să te întâlnesc la micul hotel de pe malul unui lac alpin, voi şti despre tine mai mult decât îţi imaginezi. Aşadar, pe curând, dragă prietene. Dar, apropo, să ştii că pentru a ne fi mai uşor, ţi s-a şi stabilit numărul 713. Iar fără prescurtare, el este 173-V-41-713. Pentru ca toţi care au acces la informaţii să ştie, de la bun început, că acum cu tine lucrează Patruzeci şi Unu, ofiţer de captare al rezidenţei diplomatice de la Viena.

3

Timpul zboară ca un expres duduitor, asurzind şi spulberând totul din calea sa cu torentul său. Din nou ziua şi noaptea se învălmăşesc într-un vârtej alb-negru: un tranzit din Liban, primirea mesajelor unor oameni recrutaţi prin Africa de Sud, legătura prin intermediul unor ascunzători cu un fantomatic „prieten", recrutat nu se ştie de cine, asigurarea unor clandestini şi iarăşi un tranzit, spre Irlanda de astă dată. Atât comandantul, cât şi vice-liderul interzic să fiu distras cu fleacuri. Dar prea des intervine câte o asigurare de importanţă deosebită, adică asigurarea unor clandestini, sau o asigurare în masă, când pentru acoperire lucrează toţi, inclusiv locţiitorul rezidentului. Şi nimănui nu i se acordă vreo favoare. Toţi la asigurare! Dar de unde să iei atâţia oameni? N-ai decât să ieşi de două ori pe noapte! Primirea unui tranzit din Franţa. Primirea unui tranzit din Honduras. Trebuie să

înţelegi!

Şi brusc, roata s-a oprit. Îmi răsfoiesc caietul de lucru, acoperit în lung şi-n lat cu scris mărunt şi deodată descopăr pe neaşteptate o pagină cu desăvârşire albă. Pe ea e doar o singură însemnare: „Lucrul cu 713“. Iar această pagină albă semnifică ziua de azi. Zi în care stau în fotoliul meu, în timp ce prin cap îmi aleargă în galop întâlniri, operaţiuni cu ascunzători, legături nepersonale. Mă uit îndelung la această scurtă propoziţie, apoi ridic receptorul alb al telefonului şi, fără să formez niciun număr, întreb:

— Tovarăşe general, n-aţi putea să mă primiţi?

— Până mâine se poate aştepta?

— De câteva zile tot încerc să ajung la dumneavoastră – bineînţeles că eu mint, ştiind bine că el nu are acum timp să verifice. Dar astăzi e ultima zi.

— Cum ultima?

— Nici măcar ultima, tovarăşe general, ci prima.

— Ah, drace. Ascultă: chiar acum nu pot. Dar peste treizeci de minute treci pe la mine şi dacă va fi cineva în anticameră, dă-l naibii în numele meu. Ai înţeles?

— Am înţeles.

I-am raportat itinerarul ce-l voi urma, procedeele şi tertipurile prin care aveam intenţia să-mi scutur poliţia de pe urme. I-am raportat tot ce ştiam eu acum despre el, despre omul din Rota. S-a ridicat. Mi-a zâmbit. Şi mi-a strâns mâna. A treia oară în patru ani.

4

Şoselele sunt înţesate de turişti. Mă grăbesc. Intenţionez să ajung la hotel spre seară, încât şi seara asta să o folosesc pentru îndeplinirea misiunii. De cinci ore gonesc pe şoseaua cea mare. Uneori sunt nevoit să aştept îndelung, când se formează gigantice ambuteiaje pe şosele, dar îndată ce se eliberează drumul, îmi gonesc iarăşi maşina fără a cruţa nici motorul, nici anvelopele, depăşindu-i pe toţi. Când soarele începea să se plece spre apus, am ieşit de pe şoseaua cea mare pe una îngustă şi, fără a reduce viteza, am continuat goana. Deodată, de după o cotitură apare un „Mercedes” alb. Frânele scrâşnesc isteric. Deasupra lui se înalţă un nor de fum, căci a fost azvârlit pe bordură. Şoferul mă biciuieşte peste ochi cu farurile lui, iar peste urechi cu răgetul autoritar al claxonului. O femeie de pe scaunul din spate al „Mercedes“-ului îşi învârte un deget în dreptul tâmplei, sugerându-mi că aş fi anormal. Degeaba vă străduiţi, doamnă, că eu lucrul acesta îl ştiu şi fără dumneavoastră. La viraj abia de atinsesem pedala frânei, aşa că am fost nevoit apoi s-o apăs până în podea, frânele au urlat, protestând şi aruncându-mi maşina pe banda cu sens invers, dar imediat am lăsat libere frânele, apăsând acceleraţia spre podea, la refuz, până ce piciorul s-a proptit. Îmi pun capul că ei n-au avut

când să-mi reţină numărul şi n-au avut timp nici măcar să-l vadă. Eram deja după curbă. Mă încleştasem pe volan, să nu-mi scape. Chiar dacă aveam să zbor în vreo prăpastie, tot n-aveam să-l las. Iar între timp maşina urla de mama focului. Nu-i plac năravurile mele. Dar de la prima intersecţie mă angajez pe o şosea îngustă de tot, printr-o pădure întunecoasă. Mă caţăr îndelung pe această şosea, iar apoi cobor, cobor mereu spre o vale montană. Şoseaua a devenit acum mai largă, şi continuu să merg. Nu utilizez harta. Îmi reprezint bine mental terenul acesta şi, în plus, mă orientez după soarele roşietic care deja se atinsese cu marginea sa incandescentă de o creastă stâncoasă, acoperită de copaci.

Am nimerit la hotel când se întunecase de-a binelea. Hotelul se află pe malul unui lac de pădure, lângă o pantă lină de munte. Cu siguranţă pe aici, iarna, totul e împestriţat de costumele în culori vii ale schiorilor. Acum însă, vara, e linişte, e atmosferă tihnită. Dinspre munţi vine o undă de răcoare, iar peste poiana necosită cineva întinsese o pilotă densă, de ceaţă albă. Eu însă n-am când să admir frumuseţile. Mă grăbesc spre cameră. La etajul întâi. Dar nu nimeresc cheia în uşă. Îmi impun să mă calmez. În sfârşit, deschid uşa. Arunc geamantanul într-un colţ şi – la duş. Sunt murdar tot. O zi întreagă fusesem la volan.

Acum sunt curăţel. Mă frec tare, tot mai tare cu prosopul, îmbrac un costum nou, proaspăt călcat. La gât o cravată în culori vii. Mă privesc în oglindă. Nu, aşa n-o să meargă cu siguranţă. Ochi ca de plumb, buze crispate.

Chipul trebuie să fie iluminat de o fericire lipsită de griji. Uite-aşa. Aşa e mai bine. Iar acum să cobor. Dar fără grabă. Se va uita lumea la mine şi nimănui nici n-o să-i treacă prin minte că în viaţa mea extrem de grea şi aşa, lipsită de zile libere şi sărbători, astăzi este una din cele mai istovitoare zile. Şi să nu credeţi cumva că ziua mea de muncă se şi încheie, dimpotrivă, ea continuă.

În sală bubuie muzica. În sală, peste pereţii întunecoşi se agită fâşii strălucitoare de lumină, peste tavan de asemenea, ca şi peste chipurile unor oameni fericiţi ce risipesc o groază de energie în folosul propriei desfătări; deodată, prin vârtejul de sunete răzbate dominând sălbatic o trompetă, acoperind totul cu răgetul ei, iar ritmul triumfă asupra mulţimii, supunându-şi-l pe fiecare.

Mâna simte răceala tăioasă a cristalului aburit, ridic în faţa mea strălucitorul, scânteietorul pahar plin cu licoarea arzătoare, şi în aceeaşi clipă în el se oglindeşte întregul uragan de sunet şi lumină în plină dezlănţuire. Zâmbind cupei înspumate şi acoperindu-mi chipul cu ea, dau încet ocol sălii cu privirea, căutând să nu-mi trădez încordarea. Iată, cu un colţ al ochiului l-am zărit pe cel care, într-un lucios dosar verde, este notat cu numărul 713. Îl văzusem doar o singură dată, pe o mică fotografie. Dar îl recunosc. El este.

Duc încet cupa la buze, îmi sting zâmbetul, gust băutura şi la fel de fără grabă îmi întorc faţa. Iată că el îşi ridică încet ochii spre mine. Acum privirile ni s-au întâlnit. Îmi compun o expresie de bucuroasă uimire şi îl salut cu un larg gest de prietenie. El se întoarce cu mirare, dar în spatele său nu e nimeni. Se uită iarăşi spre mine cu un fel de întrebare în priviri: cui te adresezi tu? Ţie! — răspund eu în

tăcere. Cui altcuiva? Făcându-mi loc printre dansatori, mă îndrept spre el cu paharul în mână.

— Te salut! Niciodată nu m-am gândit să te întâlnesc aici! Ţii minte seara aceea minunată de la Vancouver?

— Eu n-am fost niciodată în Canada.

— Ah, scuzaţi-mă, zic eu încurcat şi îi privesc chipul cu atenţie. Aici e aşa de puţină lumină, iar dumneavoastră semănaţi atât de mult cu o cunoştinţă a mea… Vă rog să mă scuzaţi…

M-am întors din nou printre dansatori, la bar. Preţ de douăzeci de minute mă uit la perechile ce dansează. Caut să prind cele mai caracteristice mişcări: în viaţa mea n-am avut niciodată timp pentru dansuri. După ce căldura plăcută a băuturii mi s-a revărsat prin tot trupul, păşesc în cercul dansatorilor şi mulţimea îmi face cu generozitate loc, deschizându-mi porţile ce duc spre veselie şi fericire.

Dansez îndelung şi cu frenezie. Treptat, mişcările mele dobândesc flexibilitatea şi degajarea ce se cuvin. Ori poate că numai mi se pare. În orice caz, nimeni nu-mi acordă atenţie. Mulţimea cea veselă îi acceptă pe toţi şi-i iartă.

Nu ştiu când a plecat celălalt. În orice caz, eu am plecat noaptea târziu, printre cei mai de pe urmă.

5

Ceasul deşteptător m-a trezit dis-de-dimineaţă. Rămân multă vreme culcat, cu faţa afundată în pernă. Mă chinuie cronica lipsă a somnului, iar aceste cinci ore nu pot în nici un caz să compenseze multele luni de nesomn.

Curând însă îmi impun să sar brusc în picioare. Timp de cincisprezece minute mă torturez cu gimnastica, iar apoi fac un duş rece ca gheaţa, apoi necruţător de fierbinte, iarăşi rece şi din nou insuportabil de fierbinte. Cine face cu regularitate astfel, arată cu cincisprezece ani mai tânăr decât vârsta pe care o are. Dar pentru mine nu acest lucru e important. Trebuie să arăt vioi şi vesel, aşa cum se cuvine să fie un trândav pierde-vară.

Cobor primul şi mă cufund în ziarele de dimineaţă, mimând nepăsarea. Iată că la micul dejun a coborât o pereche de bătrânei. Acum a trecut o femeie de vârstă nedefinită şi naţionalitate imprecisă, însoţită de un căţeluş peste măsură de agresiv. Apare şi un grup de japonezi zâmbitori, cu o mulţime de aparate foto atârnate de gât. Dar iată-l şi pe el. Am zâmbit, înclinând din cap. M-a recunoscut şi m-a salutat printr-o înclinare a capului…

După micul dejun, urc în camera mea. Curăţenia încă nu a început. Atârn de uşă tăbliţa „Nu deranjaţi“, încui uşa cu cheia, cobor jaluzelele peste ferestre şi, aflându-mă în întuneric, mă întind cu satisfacţie în pat. Visam de mult o asemenea zi, când nu trebuie să mă grăbesc nicăieri. Încerc să-mi amintesc toate detaliile zilei de dinainte, dar din toate acestea nu rezultă decât un zâmbet fericit pe chip. Cu zâmbetul acesta probabil că am şi adormit.

Seara dansez frenetic în mulţime. El e în acelaşi loc, ca şi ieri. Singur. Văzându-l, zâmbesc, şi-l invit cu un gest în mulţimea nebunaticilor din jur. El zâmbeşte şi clatină din cap a refuz.

În dimineaţa următoare am coborât primul în hol. El a fost al doilea.

— Bună dimineaţa, zic eu, şi-i întind ziarele.

— Bună dimineaţa, răspunse el zâmbind.

Pe primele pagini ale tuturor ziarelor e preşedintele Ugandei, Amin Dada. Am schimbat câteva fraze şi am plecat să luăm micul dejun. Principalul acum e ca nu cumva să-l sperii. S-ar putea, desigur, şi să iau taurul de coarne, dar am câteva zile la dispoziţie, aşa încât utilizez „contactul lin“. Noi nu cunoaştem despre omul acesta multe lucruri. Dar chiar şi observarea de-a lungul câtorva zile oferă multe informaţii utile: e singur, nu e înnebunit după femei, nu e risipitor cu banii, dar nici nu plânge după fiecare dolar; are o fire veselă. Acest din urmă fapt este foarte important – recrutarea unui posac e treaba cea mai afurisită. Nu se îmbată, dar bea cu regularitate. Citeşte multe cărţi. Vizionează şi ascultă ultimele ştiri, înţelege şi preţuieşte umorul, se îmbracă îngrijit, dar fără lux. Nu poartă nici un fel de giuvaeruri. Părul nu-i este întotdeauna pieptănat lins – ceea ce e suficient pentru a deduce câte ceva despre lumea interioară a unui om. Adesea are fălcile strânse – semn sigur de concentrare lăuntrică, de stăpânire de sine şi voinţă. Unul ca acesta e greu de recrutat, în schimb, după aceea se lucrează uşor cu el. Îi observ foarte îndelung, pe furiş, expresia chipului. Îndeosebi îmi sunt necesare amănunte despre ochii lui: sunt larg depărtaţi de rădăcina nasului, pleoapele nu-i sunt grele şi are mici pungi pe sub ochi. Pupilele trec foarte lent de la o stare la alta, menţinându-se îndelung într-o anume stare. Pleoapele şi le apleacă încet, şi la fel de încet le ridică. Priveşte îndelung, dar nu întotdeauna atent. Cel mai adesea privirea îi este absentă. La studierea unui om se acordă atenţie deosebită muşchilor gurii în diverse situaţii: când zâmbeşte, când e indignat, când e nervos, când e destins. Dar şi zâmbetul poate fi condescendent, dispreţuitor, dezgustat, fericit, ironic, sarcastic, după cum există zâmbetul victorios sau zâmbetul ameninţător, apropiat de rânjet. La toate aceste situaţii iau parte muşchii feţei. Activitatea acestor muşchi este un fel de oglindă a sufletului. Iar detaliile acestea îmi sunt mult mai importante decât cunoaşterea dificultăţilor lui financiare sau de la serviciu, deşi nici acestea nu e rău să fie cunoscute.

Noaptea îmi arunc în maşină rucsacul, nişte cizme lungi, undiţele şi plec la un lac depărtat, să pescuiesc. În zori, din stuf apare vice-liderul. Se aşează alături de mine şi aruncă o undiţă în apă. În jur nu e nimeni. Apa e caldă înspre zori, aburind uşor. E roz, răsfrângând răsăritul, până nu s-a arătat soarele.

Locţiitorul comandantului nu poate suferi pescuitul. Mai ales îl enervează faptul că există pe lume oameni care apucă de bună voie râmele cu degetele. Se teme să le atingă – sigur, dacă i se ordonă e altceva. Dar aici şeful este el. Nu e obligat să le ia cu mâna, aşa că aruncă undiţele cu cârligele goale. E foarte obosit. Ochii îi sunt roşii de tot, iar faţa cenuşie. E evident că pentru o scurtă întâlnire cu mine a petrecut întreaga noapte la volan. Iar el are o mulţime de treburi ale sale,

de mare răspundere. Cască fără să se poată stăpâni, în timp ce mă ascultă. Ce-i drept, la sfârşitul expunerii mele a încetat să mai caşte, ba chiar a zâmbit uşor.

— Totul e-n regulă, Viktor.

— Credeţi că poate fi recrutat?

Pentru a treia oară în viaţă m-a învrednicit cu o privire pe care mentorul obosit o dăruieşte unui discipol din cale afară de nătâng. Mentorul îşi freacă ochii roşii de nesomn şi zice:

— Ascultă, Suvorov, am impresia că tu nu înţelegi un lucru. Într-un asemenea caz, tu pur şi simplu nu ai dreptul să ceri permisiunea. Dacă întrebi, eu am să te refuz. Cândva vei deveni vice-lider, şi poate chiar Navigator, dar ia aminte: nici atunci nu eşti dator să întrebi pe nimeni. Ai să trimiţi un raport la *Acvarium,* dar răspunsul, din cauze tehnice, întârzie. Eu pot să ştiu foarte multe despre omul tău, dar n-am cum să-l simt. Tu eşti cel care vorbeşti cu el şi numai propria ta intuiţie poate să-ţi fie aici de ajutor. În această situaţie nici eu, nici Navigatorul, nici *Acvarium* nu dorim să ne asumăm răspunderea. Dacă n-o să-l recrutezi pe acest om, va fi greşeala ta, care multă vreme nu-ţi va fi iertată. Dacă vei greşi cumva şi vei fi arestat pe timpul recrutării, nici asta nu ţi se va ierta. Totul depinde numai de tine. Vrei să-l recrutezi, înseamnă că ţie ţi se va decerna ordinul, tu vei fi lăudat, va fi succesul tău şi va beneficia cariera ta. În acest caz noi toţi te vom sprijini. Ia aminte că *Acvarium* întotdeauna are dreptate. Ia aminte că *Acvarium* e întotdeauna de partea celor ce au succes. Dacă vei încălca regulile şi vei eşua, vei ajunge în faţa tribunalului GRU. Dacă vei acţiona întocmai conform regulilor, dar vei eşua, iarăşi vei fi vinovat: înseamnă că ai aplicat regulamentul în mod dogmatic. În schimb, dacă vei avea succes, vei fi sprijinit de toţi şi ţi se va ierta totul, inclusiv încălcarea celor mai importante din regulile noastre. „A utilizat în mod creator şi cu supleţe regulamentul, dând la o parte regulile învechite şi care şi-au trăit traiul“. Dacă eşti convins de succes, treci la recrutare. Dacă nu eşti convins, renunţă chiar acum. Am să trimit pe altcineva, căci oricare cercetaş visează să i se ofere o asemenea posibilitate. E treaba ta.

— Îl voi recruta.

— Asta-i altceva. Dar ţine minte: nici eu, nici Navigatorul, nici *Acvarium* nu aprobăm intenţiile tale. Pur şi simplu nu le cunoaştem. Dacă vei greşi, vom spune că eşti un copil tâmpit care ţi-ai depăşit împuternicirile, fapt pentru care trebuie să fii alungat la cosmodromul Pleseţk.

— Înţeleg.

— Atunci îţi urez succes.

Pentru a semăna a pescar, ia câţiva din peştişorii prinşi de mine şi se face nevăzut în stufăriş.

6

Seara beau împreună cu 713. El nici nu bănuieşte că de mult are un număr, că marele computer i-a acordat o atenţie deosebită, că în jurul hotelului alpin s-au concentrat forţe importante ale GRU, că de la *Acvarium* a sosit unul din psihologii

marcanţi ai GRU, colonelul Streşnikov, care a procedat la analiza unui scurt film realizat de mine. 713 nu ştie că activitatea muşchilor săi faciali a fost analizată poate de cei mai eficienţi psihiatri ai lumii secrete a spionajului.

Bem şi râdem. Vorbim despre toate, la întâmplare. Eu încep acum să vorbesc despre vreme, bani, despre femei, succes, putere şi menţinerea păcii, preîntâmpinarea unei catastrofe nucleare mondiale. Trebuie să existe vreo temă la care el să ţină şi care să-l facă să vorbească. Principalul e ca el să vorbească mai mult decât mine. Pentru asta e nevoie de o cheiţă. Deci, pentru asta e nevoie de o temă care să prezinte interes în concepţia lui. Bem iarăşi, şi iarăşi râdem. Cheiţa s-a găsit. Îl interesează rechinii. Am văzut cumva filmul „Fălci"? Nu, n-am avut încă ocazia. Ah, ce film! Gura enormă a unui rechin apare pe ecran când sala, plină de spectatori, nici nu se aşteaptă. Ce efect! Şi râdem din nou. Îmi povesteşte despre obiceiurile rechinilor. Uimitoare fiinţe… Şi iarăşi râdem. El caută să ghicească de ce naţionalitate sunt eu. Grec cumva? Iugoslav? Un amestec de ceh şi italian? Un amestec de turc şi german? Ba deloc, sunt rus. Şi izbucnim amândoi în râs. Bine, dar ce cauţi tu, un rus, pe aici? Eu sunt spion! Vrei să mă recrutezi? Da. De astă dată chiar că ne prăpădim de râs. Apoi deodată încetează să mai râdă.

— Tu într-adevăr eşti rus?

— Într-adevăr.

— Şi eşti spion?

— Spion.

— Ai venit să mă recrutezi pe mine?

— Pe tine.

— Şi ştii totul despre mine?

— Nu chiar totul. Doar câte ceva.

Tace îndelung.

— Înseamnă că întâlnirea noastră e filmată şi-acum mă vei şantaja?

— Întâlnirea noastră e filmată, dar eu nu te voi şantaja. Poate că asta nu coincide cu romanele de spionaj, dar şantajul n-a dat niciodată rezultate pozitive, aşa că nu se mai utilizează. Cel puţin de către serviciul meu.

— Serviciul tău este KGB-ul?

— Nu. E GRU.

— N-am auzit niciodată asta.

— Cu atât mai bine.

— Ascultă, rusule. Eu am jurat să nu transmit nici un fel de secrete puterilor străine.

— Nici nu trebuie să transmiţi nimănui nici un fel de secrete.

— Atunci ce vrei de la mine?

Era evident că nu mai întâlnise un spion în carne şi oase, aşa că i se părea foarte interesant să stea de vorbă cu mine.

— Ai să scrii o carte.

— Despre ce?

— Despre submarinele de la baza Rota.

— Tu ştii că eu sunt de la baza aceasta?

— De aceea te şi recrutez pe tine, şi nu pe cei de la masa vecină.

Râdem din nou.

— Mi se pare că totul e ca într-un film.

— Aşa se întâmplă întotdeauna. Nici eu n-am crezut niciodată că voi ajunge la informaţii. Ei, noapte bună. Domnişoară, nota te rog.

— Dar ascultă, rusule, să admitem că scriu cartea. Şi ce urmează?

— Am să public cartea asta în Uniunea Sovietică.

— Într-un milion de exemplare?

— Nu. Numai în patruzeci şi trei de exemplare.

— Nu e mult.

— Noi plătim şaptesprezece mii de dolari de fiecare exemplar. N-o să semnăm un contract. Dar 10% plătim imediat. Restul, o dată cu primirea manuscrisului, dacă, bineînţeles, în el se tratează problemele care prezintă interes pentru cititorii noştri. După aceea cartea poate fi publicată şi în limba engleză. Dacă pentru cititorul occidental ceva s-ar putea să nu fie interesant, acele elemente pot fi eliminate în ediţia străină. Aşadar, nu e vorba de nici un fel de transmitere a unor secrete. Există doar libertatea presei, profităm de ea şi nimic mai mult. Oamenii scriu nu numai despre submarine, ci şi despre unele lucruri mult mai înspăimântătoare, iar pentru asta nu-i judecă nimeni.

— Şi tuturor acelora voi le plătiţi?

— Numai unora.

Am achitat nota şi am plecat să dorm în camera mea.

CAPITOLUL XIV

1

Un sentiment profund şi irepetabil: revenirea în dragele cazemate de beton după o recrutare executată independent. O săptămână de absenţă este sesizată de întreaga noastră hoardă, de toată haita. Dacă un ofiţer de captare lipseşte trei zile, e limpede că a lucrat în asigurare. Dacă însă a lipsit mai bine de o săptămână? Unde să fi fost? Tuturor le e clar: la o recrutare. Şi iată-mă înaintând pe coridor. Toată confreria noastră, a spionilor, îmi face loc când mă apropii, fără a scoate o vorbă. Iar eu îmi muşc buzele să nu zâmbesc. Nu se cuvine să zâmbesc înainte de a fi felicitat de comandant. E necuviincios.

Iar ei respectă tradiţiile. Nimeni nu va pune o întrebare deplasată. Nimeni nu va zâmbi. Nimeni nu mă va felicita. Nu se cade să fie felicitat cineva înainte de felicitarea comandantului. Nimeni nu ştie, desigur, cu ce ocazie aş putea fi felicitat, dar fiecare înţelege că există un motiv. Fiecare înţelege, cu un anume simţ lăuntric, că acum eu sunt triumfătorul. Iar costumul meu cenuşiu, mototolit, este o adevărată mantie de purpură. Şi fiecare vede pe capul meu sclipitoarea cunună de briliante.

E plăcut să crezi că în mintea nimănui nu există acum invidie, ci înţelegere, consideraţie şi bucurie. Şi mai există un sentiment de mândrie, atât pentru mine, cât şi pentru toţi: uite că păşeşti, măi Vitea, pe covorul cel roşu, direct spre cabinetul generalului. Ne bucurăm pentru tine, şi noi am păşit cândva la fel pe acest covor, iar dacă încă nu, cândva vom merge şi noi, păşind pe el la fel de mândru şi cu stăpânire de sine. Mă priveşte confreria spionilor, făcându-mi loc să trec. Şi am impresia că toţi se bucură şi le vine a râde, că, uite, m-am întors fără a cădea în vreo cursă, fără a fi înhăţat, fără a fi legat sau încolţit ca un urs în bârlog, fără a fi urmărit cu câini, ca un lup răpit. Uşa cabinetului în care mă aştepta comandantul se deschide în faţa mea, Navigatorul însuşi mă întâmpină în prag. Cât de simplu e totul. S-a dat la o parte, lăsându-mă să trec: intră, Viktor Andreevici. Ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, numai că o asemenea comportare e cu totul neobişnuită la el. Şi tocmai acest lucru l-a făcut pe careva să ofteze profund în liniştea grea ce se lăsase, încât comandantul, încă în uşă fiind, s-a răsucit şi a izbucnit în râs. Iar după comandant, au început cu toţii să râdă de acel oftat naiv.

Regulamentul GRU interzice categoric să se comunice unor ofiţeri ceva despre activitatea altora, indiferent dacă e vorba de succese sau eşecuri. Navigatorii respectă cu sfinţenie regulamentul. Înţeleg că nimeni nu trebuie să ştie mai mult decât se cuvine pentru îndeplinirea atribuţiilor sale. Dar în acest caz, cum să se mai menţină atmosfera de necruţătoare concurenţă înlăuntrul organizaţiei secrete? Tocmai de aceea comandanţii născocesc tot soiul de vicleşuguri pentru a ocoli regulamentul şi a demonstra în faţa întregii haite simpatia lor personală faţă de unii şi nemulţumirea faţă de alţii. Găsesc ei, comandanţii, asemenea căi.

În cazul meu, imediat după mine, pe covorul cel roşu defila cifratorul şase, cu mănuşi albe, cu o frapieră argintie aburită şi cu o sticlă de şampanie în ea. Frapiera cu gheaţă şi şerveţelele scrobite au fost întâmpinate cu un murmur general, aprobator, de întreaga frăţie: straşnic mai ştie Tătucul să ocolească regulamentul! Cât despre Vitenka Suvorov, şmecherul, uite la el cât de sus s-a avântat. Forţând, o ia drept pe verticală. Ogarii cei tinerei vorbesc cu ochi scânteietori de această ascensiune a mea. Dar bătrânii şi înţelepţii varegi clatină din cap. Ei ştiu bine că în viaţa unui ofiţer de la captare succesul constituie momentul cel mai dificil. Succesul e precedat de o încordare sălbatică a forţelor, de atenţie supraomenească la fiecare cuvânt, la fiecare pas, la fiecare respiraţie. Cercetaşul recrutor îşi adună într-un pumn întreaga voinţă, caracterul, toate cunoştinţele, năpustindu-le asupra victimei sale, iar pe deasupra, în acel moment de extremă încordare şi de concentrare a voinţei asupra obiectului recrutării, mai este obligat să fie atent la tot ce se petrece în jurul său.

Succesul aduce o stare de relaxare. Dar o destindere bruscă poate sfârşi printr-o catastrofă, un acces de isterie, o profundă stare depresivă, o crimă, sau chiar sinucidere. Varegii cei înţelepţi ştiu bine acest lucru.

Şi Navigatorul ştie. Tocmai de aceea este şi bucuros, dar şi sever, îmi atrage atenţia asupra unor greşeli inexistente ale mele, ca nu cumva să fac explozie de atâta bucurie. Păi cum să nu mă bucur? El, agentul, e de acord. A luat banii. A primit lista cu problemele ce trebuie tratate în carte (în ediţia engleză multe din aceste amănunte pot fi omise). Primind cei 10%, el e în ghearele noastre. Cele 73 de mii le va cheltui rapid şi va dori să-i primească şi pe ceilalţi. Experienţa GRU glăsuieşte că există o mulţime de oameni doritori să primească acei 10%, gândind ca apoi să nu facă nimic. Dar fiecare din ei, simţind gustul unor bani pentru care nu trebuie să lucreze mult şi nu trebuie să rişte mult, face treaba cum trebuie şi primeşte şi restul. E o regulă fără excepţie.

2

Nu ştiu cum se face, dar succesul acesta nu mă bucură. Probabil că au dreptate oamenii care zic că fericirea poate fi încercată numai în timp ce te caţeri spre succes, dar îndată ce-l realizezi, nu te mai simţi fericit. Sunt puţini oameni fericiţi printre cei care au obţinut un succes. Printre vagabonzii zdrenţăroşi, murdari, flămânzi, sunt mult mai mulţi oameni fericiţi decât printre stelele ecranului sau miniştri. De altfel şi sinuciderile se întâmplă mult mai des printre scriitorii şi poeţii de renume mondial, decât printre rândaşi şi gunoieri.

Mi-e rău. Nu ştiu de ce. Acum sunt gata de orice. Interesant, oare de ce pe noi nu ne recrutează nimeni? Măcar de s-ar apropia de mine un diplomat american şi mi-ar spune: „Hei, tu, ia vino să te recrutez!“ Să ştiţi că nu mint, aş fi de acord. El s-ar minuna aflând apucăturile GRU. Eh, prostule, mi-ar spune colegul meu american, tu îţi imaginezi ce te aşteaptă în cazul unui eşec? Îmi imaginez, aş răspunde. Ei, haide, recrutează-mă, capitalist blestemat! Am să lucrez gratis pentru tine. Tot ce mi-ar transmite spionajul american, aş trece-n buzunarul meu! Pur şi

simplu vreau să-mi risc astfel capul. Ce, nu-i un deliciu să păşeşti o vreme pe marginea unei prăpăstii? Oare nu-i interesant să te joci o vreme cu moartea? Doar există destui idioţi care călăresc cai sălbatici, sau dănţuiesc în fata coarnelor de taur! Şi nu de dragul banilor. De plăcere!

Ei, haideţi, recrutaţi-mă, duşmanilor, sunt de acord! De ce tăceţi?

Verificări, verificări şi iarăşi verificări. Sunt total istovit de atâtea verificări, mi s-a urât de ele. Prietenii recrutaţi de noi sunt uşor de verificat. Toţi sunt în permanenţă controlaţi de Serviciul de informaţii, desigur, fără a li se cunoaşte nici numele, nici biografiile, nici posturile în care lucrează. Una şi aceeaşi problemă poate fi lămurită aflându-te la mii de kilometri de obiectivul ce reprezintă interes pentru GRU: planurile Statului Major General german se obţineau de la Geneva, dar şi de la Tokio, şi de la Nikosia. Însă nici una din surse nu bănuieşte existenţa celorlalte, şi nici posibilităţile lor. Dacă datele unei surse se deosebesc radical de celelalte, înseamnă că ceva nu e în regulă cu sursa respectivă. După cum poate să fie şi invers: ceva nu e în regulă cu toate celelalte surse, ele înghit falsuri şi doar una singură receptează adevărul. În orice caz, dacă din diverse colţuri ale lumii soseşte unul şi acelaşi aparat care, pe deasupra, la copiere prezintă rezultate pozitive, rezolvând unele probleme ale armatei, nu încape motiv de nelinişte. Chiar dacă un prieten este răsrecrutat. Chiar dacă e spion dublu. Nicio problemă. Numai să dea materiale. Dacă o poliţie socoteşte să plătească atât de scump numai pentru a intra într-un joc cu noi, n-are decât să plătească. Noi primim şi asemenea cadouri. Dar de îndată ce cadourile se vor dovedi de proastă calitate, putrede pe dinăuntru, Serviciul de informaţii ne transmite rapid semnalele corespunzătoare.

Acvarium însă nu doar pe prieteni îi verifică, ci şi pe noi. Ne verifică adesea, într-un chip istovitor, sâcâitor. Numai că împotriva noastră s-a inventat o altă metodă: provocarea. În timpul instruirii şi al activităţii, mie mi s-au întins numeroase asemenea momeli din partea *Acvarium.* Toţi îşi fac griji: cum am să reacţionez. Iar eu întotdeauna reacţionez corect: raportez fără întârziere, cu precizie, comandantului meu tot ce mi se întâmplă, ce li se întâmplă prietenilor mei. Dacă l-ai văzut într-o pădure pe prietenul tău, raportează comandantului. Dacă nu s-a întâmplat nimic cu prietenul, înseamnă că el a fost la o operaţiune în pădurea aceea, sau poate că, pur şi simplu, s-a aflat acolo pentru ca şeful să poată verifica dacă am să-l zăresc şi am să raportez la timp. Ei încearcă tot timpul să mă verifice: la cine ţin eu mai mult – la *Acvarium* sau la un prieten?

Desigur că la *Acvarium!* Dar îndrăzneşte numai să nu raportezi! Şi dacă asta e doar o verificare? În acest caz s-a sfârşit cu toate, ai şi ajuns pe banda rulantă.

De altfel, în ultimul timp au început să-mi acorde mai multă încredere. Acum particip în permanenţă eu însumi la verificări. Uite şi-acum, în puterea nopţii, părăsindu-mi undeva departe maşina, lipăi pe întuneric prin băltoace. Sunt ud şi mi-e frig la picioare.

Când o să mă întorc acasă, neapărat am să intru pentru un ceas în cadă ca să mă încălzesc.

Am în buzunar o machetă în care e ascunsă o Biblie. O cărţulie mică de tot, tipărită pe hârtie subţire. Diverse societăţi religioase le editează astfel în mod

special, pentru ca să poată fi mai lesnicios trecute în ţară. Ei bine, Biblia asta eu am s-o introduc într-o cutie de scrisori. Iar cutia asta aparţine lui Vovka Fomicev, căpitan, ajutor al ataşatului militar, cu alte cuvinte, un flăcău de-al nostru, sosit de curând de la *Acvarium.* Nu ştiu dacă-şi dă seama sau nu, dar uite că *Acvarium* îi aruncă la îndemână tot soiul de porcării. Aşadar, acum mă îndrept spre locuinţa lui.

Mâine dimineaţă el va scoate din cutia sa de scrisori Biblia – doar tot soiul de comunităţi şi organizaţii ni le aruncă nouă tuturor în permanenţă – iar lui nici prin gând nu-i va trece că de astă dată tocmai noi îi strecurăm pachetul. S-ar putea ca această cărţulie să-l intereseze, după cum s-ar putea să încerce a o păstra dintr-un considerent bănesc: în ţară lumea şi-a ieşit din minţi şi plăteşte o groază de bani pentru asemenea cărţulii, fără a se zgârci. Mâine e o zi liberă, prin urmare nu e obligatoriu să vină la serviciu, iar noi vom aştepta curioşi să aflăm: va alerga el încă de dimineaţă ca să raporteze, sau va aştepta până luni, ori poate că nici nu va raporta deloc, păstrând-o sau aruncând-o pe ascuns, pentru a evita cine ştie ce neplăcere. Dar oricare din aceste variante, în afară de prima, deci în afară de raportarea neîntârziată, ar fi sinonimă pentru el cu sfârşitul. Adică cu banda rulantă.

E o vreme friguroasă, umedă. Vântul mână pe trotuar frunzele căzute. Dar îndată ce o frunză a nimerit într-o băltoacă, s-a terminat cu ea. A păţit-o. Nu mai poate zbura. Va fi luată acum de unealta măturătorului. Şi va fi aruncată.

Pe străzi nici ţipenie. Doar eu – spionul singuratic al unui mare sistem. Îl verific pe un confrate al meu. De altminteri e greu de spus cine pe cine verifică. Vovka Fomicev îmi e prieten. Eu şi cu el am ieşit împreună în două rânduri la operaţiuni. Lucrează cu îndemânare şi sigur de sine. Dar dracu' să-l ştie, că a venit de curând şi s-ar putea să aibă o misiune specială. Poate că prin intermediul lui sunt eu însumi verificat? Că nu întâmplător se vâră el să-mi devină prieten. Chipurile, ca să înveţe meserie de la mine! Te pomeneşti că iarăşi sunt în verificare. Ce-ar fi să-i arunc pachetul în cutie, dar să încerc a-l preveni prieteneşte, ca să dea fuga să raporteze? Păi asta ar însemna sfârşitul pentru mine. Aş fi îndată trecut pe banda rulantă: cum adică, prietenul îţi este mai drag decât nobila cercetare militară sovietică?

Iată casa lui Vovka Fomicev – un bloc mare, luxos, locuit de o mulţime de diplomaţi ai diverselor naţiuni şi state. Desigur, blocul se află sub supravegherea poliţiei, în orice caz măcar intrarea principală. Sau poate că nu, dar e mai bine să presupun că da, iar pornind de la o asemenea presupunere, trebuie să-mi fac anumite planuri. De aceea nici nu intru pe uşa principală. O iau prin nişte curţi dosnice întunecoase, pe lângă nişte lăzi de gunoi, spre garajul subteran. Noi posedăm chei de la multe garaje şi de la intrările principale ale clădirilor în care locuiesc de obicei diplomaţi, aşa că şi eu pot pătrunde fără dificultate în oricare hotel din Viena. Dispunem de un imens dulap cu chei. Iar confraţii noştri de la *Acvarium,* indiferent pe unde trec ei, pretutindeni iau copii după chei. Principalul e să stabilească o modalitate precisă de evidenţă şi păstrare, astfel încât cheiţa

necesară să se găsească la timp. Astăzi am în buzunar trei chei. Dacă e nevoie, pot pătrunde şi la Vovka în apartament. De unde să ştie el că în urmă cu trei ani, în acest apartament a locuit un nenorocos predecesor al său, care apucase să facă pentru GRU copii după cheile respective? Din păcate, n-a fost în stare de nimic altceva, aşa că a fost evacuat într-un chip ruşinos şi exclus din Statul Major General. La apropierea mea, nişte motani au ţâşnit cu un mieunat strident de pe o ladă de gunoi. Era un semn bun: însemna că nu existau prin apropiere alţi oameni. Dar poate e ascunsă pe undeva vreo cameră de luat vederi? Lumină nu e – se face economie. De altfel ce rost ar avea lumina într-o curte dosnică? Dar o cameră de luat vederi poate lucra şi cu raze infraroşii. Tocmai de aceea am paltonul descheiat în aşa fel încât agrafa de la cravată să-mi fie la vedere. Aspectul ei e cât se poate de obişnuit, numai că e acoperită cu o culoare specială, şi dacă sunt iradiat prin întuneric cu raze infraroşii, ea prinde a luci. Asta pentru că, de fapt, agrafa e un indicator de raze infraroşii. Dacă mă rotesc, pot stabili chiar şi direcţia spre camera respectivă. Iar dacă stabilesc că sunt urmărit, urinez între cutiile de gunoi şi pornesc mai departe. Însă de astă dată agrafa nu luceşte şi deci nu sunt observat. Scot o cheie şi o introduc cu prudenţă în broască. Uşa garajului alunecă silenţios într-o parte. Mă aflu într-un garaj imens, cu sute de maşini.

Păşesc cu grijă. Dar mersul nu trebuie să fie furişat şi nici privirea hoţească. Cei ce m-ar vedea n-au decât să creadă că abia am sosit, mi-am lăsat maşina în parcare şi merg spre casă. Deschid uşa de oţel cu o altă cheie. Urc cu liftul din garajul subteran până la ultimul etaj, iar acolo aştept câteva minute, ascultând cu atenţie. Întreg blocul e cufundat în somn. Nicio uşă trântită, nici liftul nu mişcă în puţ. Mă uit la ceas. Dac-aş fi fost urmărit, vizita mea trebuia să rămână de neînţeles. Poate că am venit la o întâlnire cu un diplomat american, ori poate că mă aşteaptă o femeie. Dacă sunt urmărit, chiar şi adevăratul meu scop – aruncarea unei Biblii într-o cutie poştală – poate să le pară urmăritorilor o simplă măsură de mascare, urmând să se gândească îndelung la scopul cel adevărat: doar rămăsesem prea îndelungă vreme acolo sus.

Lifturile au rămas nemişcate în puţurile lor, pe scări nu mişcă nimeni. Linişte deplină. Acum încep să cobor cu prudenţă. Dar nu păşesc pe vârfuri, şi nici pe întreaga suprafaţă a tălpilor. Nicidecum. Mă ating de podea numai cu ramele exterioare ale ghetelor, precum un clovn, crăcănându-mi picioarele. Tălpile ghetelor sunt moi. Nu scârţâie. Totuşi e mai bine să păşesc astfel, cum am fost instruit. În felul acesta nu se aud niciodată paşii. Iată şi parterul. În vestibulul placat cu marmură sunt zeci de uşiţe ale cutiilor poştale. Eu ştiu de care anume am nevoie, dar mă opresc în faţa mai multora, descifrând inscripţiile cu numele locatarilor. Deodată mă lipesc cu tot corpul de blocul cutiilor şi arunc pe neobservate pachetul în fanta necesară. Dacă cineva m-ar fi privit din spate, i-ar fi fost greu să stabilească cu precizie care anume cutie m-a interesat şi ce am făcut la ea. Compunându-mi o mină plictisită, de om care n-a găsit nimic interesant, cobor mai departe pe trepte, spre garajul subteran.

Cel care foloseşte una şi aceeaşi cale pentru intrare şi pentru ieşire

demonstrează o lipsă de înclinaţie pentru activitatea conspirativă. Eu însă posed această înclinaţie. Ea nu se aseamănă nici cu înclinaţia pentru băutură, nici cu înclinaţia erotică, nici cu cea de luptător. Înclinaţia spre viaţa conspirativă nu se aseamănă cu nici o alta, iar eu o înţeleg şi o preţuiesc. O trăiesc. Deci nu lipsa acestei înclinaţii mă mână din nou spre garajul acela întunecos. Pur şi simplu îmi lipseşte o soluţie mai bună.

3

Iarăşi mă chinuie lipsa somnului. Dar când poţi ajunge să dormi pe săturate? Ochii îmi sunt injectaţi. Apar dis-de-dimineaţă în abataj, cu toate că e zi liberă. Îl aştept pe Vovka. Dacă o fi apărut cumva înaintea mea, ar fi fost minunat. Dar văd că numai Saşa-Aeroflot cască într-un colţ. Şi el are ochii roşii. Probabil că, la fel ca şi mine, i-a făcut cuiva vreo festă, mai ştii, poate chiar mie. E posibil ca şi el să aştepte pe oarecine, care urmează să alerge abia trăgându-şi răsuflarea. Faţă de mine, el se simte dator să explice: trebuie să încheie de urgenţă o dare de seamă asupra cheltuielilor. Desigur, eu înţeleg că acesta-i adevărul, dar nu cel întreg. Altă nevoie l-a gonit pe el în abataj într-o duminică, la ora şase dimineaţa. Îi spun şi eu că încă n-am dactilografiat pentru poşta următoare trei rapoarte despre nişte operaţiuni. Şi chiar aşa este. Numai că şi el înţelege că ăsta nu este unicul motiv care m-a făcut să mă grăbesc încoace. Se preface că lucrează, dar din când în când se uită la ceas. Şi eu mă prefac la fel. Mă uit şi eu la ceas, însă pe furiş. Îmi aşezasem pe birou documentele, dar îmi aţinteam privirea în perete. Păcat că pentru încăperile noastre de lucru nu sunt prevăzute ferestre. La ora 10 dimineaţa, vice-liderul îl invită pe Saşka-Aeroflot la el în cabinet. Acum, în sala cea mare, de lucru, mă aflu doar eu. La 11.32 apare Navigatorul.

— Ei, ce e?

— Tovarăşe general, am depus cadoul fără nici o problemă. Numai că el încă nu a reacţionat.

După expresia Navigatorului înţeleg că nu eu fusesem cel verificat, ci Vovka Fomicev. O provocare elementară. A muşcat momeala. Cine ştie din ce cauză, găsind Biblia în cutia pentru scrisori, el n-a raportat fără întârziere conducerii. Deci dacă i s-ar întâmpla ceva serios, atunci va raporta, sau nu? E clar că Vovka e periculos pentru întreaga noastră organizaţie secretă şi pentru întregul sistem sovietic.

— Viktor Andreevici, du-te acasă şi te odihneşte. Vei reveni diseară la ora 6.

— Am înţeles.

Toată lumea are zile libere. Zile în care nimeni nu se duce la muncă. Diplomaţii sovietici au câte două asemenea zile pe săptămână. Sâmbăta şi duminica. Dar GRU nu are zile libere. Nici KGB-ul. Însă hai să ne imaginăm situaţia când în fiecare zi liberă o parte a diplomaţilor nu vine la ambasadă. Dar ceilalţi, cea mai mare parte, vin. Pentru a nu se întâmpla una ca asta, s-au inventat

o mulţime de vicleşuguri, pentru ca adevăratul diplomat să fie atras la ambasadă şi în ziua liberă, pentru ca să ne bucurăm de zâmbetul lui larg şi să ascundem astfel activitatea intensă a rezidenţelor. Aşa se face că în ziua liberă ambasada este un adevărat furnicar, şi nu întâmplător. În zilele libere, şi numai în ele, se distribuie poşta sosită din ţară. Scrisori şi ziare. Toţi au nevoie de „Izvestia“. În acest ziar se publică cursurile valutare. Fiecare e preocupat de calcule: dacă să-şi schimbe acum valuta pe certificate{30}, ori să mai aştepte până ce cursul valutar va mai sălta. Dar care va fi poziţia Băncii de Stat sovietice peste o săptămână numai Dumnezeu putea să ştie şi nimeni altcineva, nici măcar preşedintele Băncii de Stat.

În plus, în zilele libere, la ambasadele sovietice din întreaga lume sunt deschise magazine speciale, cu preţuri uluitoare, aşa încât întreaga colonie sovietică dă năvală spre magazin. Unde mai puneţi că duminica se ţin conferinţe. Şi aici dau cu toţii năvală. Dar nu pentru că le plac conferinţele. Nicidecum. Acolo, la acele conferinţe, tuturor li se pun cruciuliţe: prezent, absent. Dar de regulă nimeni nu este obligat să meargă să asculte – fiecare face cum vrea. Dacă însă brusc i se pare cuiva că, de pildă, Ivan Nikanorovici este cam apatic şi nu prea manifestă interes pentru politică, gata, îl paşte evacuarea. Pe neaşteptate, într-o noapte i se sună la uşă: tăticul dumneavoastră nu se simte bine, doreşte să vă vadă pentru ultima oară. Şi îndată se instituie o escortă pe lângă Ivan Nikanorovici. Aşa că, vrei ori nu vrei să-ţi iei adio de la tătic, marş la avion. În plus, în zilele de duminică, la ambasadele sovietice rulează filme. Şi aici lumea dă năvală. Vezi bine, prezenţa în masă e un indiciu al unei înalte conştiinţe şi al indestructibilei legături cu patria socialistă.

E multă lume la ambasadă în zilele libere. Nici n-ai unde să parchezi maşina. De astă dată însă mie mi s-a rezervat un rol special. Acum eu şi cu Navigatorul ne plimbăm prin parc. Un parc enorm. Conversăm. Ne uităm din când în când, de departe, spre poartă. Pe aproape se află Piotr Egorovici Dunaeţ, vice-consulul, şi Nikolai Tarasovici Moroz, primul secretar al ambasadei. Se plimbă şi ei, fără a ne observa, chipurile. Dar ei nu se plimbă deloc întâmplător. Se pregăteşte o evacuare. Ajutorul ataşatului militar sovietic de la Viena, căpitanul GRU Vladimir Dmitrievici Fomicev, nu prezintă încredere. Avionul a fost deja comandat. La evacuare participă un număr foarte limitat de persoane: Navigatorul (lui îi aparţinea decizia), eu (deoarece participasem la verificare şi ştiu că Fomicev nu prezintă încredere), coloneii Dunaeţ şi Moroz (locţiitorul şi primul locţiitor al rezidentului).

Dar iată „Ford“-ul cenuşiu al lui Fomicev intrând lin pe poartă. Ajutorul ataşatului militar venise la film împreună cu soţia. Eh, Volodea, de ce n-ai dat tu fuga încoace, cu limba scoasă? De ce n-ai adus cu tine Biblia aceea? De ce ai ascuns-o? Doar Dumnezeu nu există, ar fi fost timpul să o ştii. Născocirile despre Dumnezeu sunt nişte mârşave urzeli antisovietice. Raiul nu există după moarte. Raiul trebuie construit aici, pe pământ. Iar dacă tu crezi că raiul va urma după moarte, prin asta tu te excluzi singur de la construcţia activă a raiului pe pământ. Asta se iartă unor muieri analfabete. Ţie însă nu. Ai să mergi pe banda rulantă. Cei

de acolo vor şti să smulgă adevărul din tine! De ce ai ascuns Biblia? Dar poate că nici n-ai ascuns-o deloc. Poate că ţi-a fost teamă de neplăceri, aşa că ai luat-o şi ai aruncat-o la lada de gunoi, crezând că n-o să afle nimeni. Dar noi ştim totul despre tot ce se întâmplă cu tine şi eşti obligat să raportezi. GRU nu-ţi va ierta tăcerea aceasta.

Locţiitorul comandantului se îndreaptă fără grabă (doar se plimbă!) spre poartă. Intrarea în ambasadă e posibilă numai printr-un singur loc, dar şi ieşirea e posibilă numai pe acolo. Drumul acesta este deja tăiat pentru ajutorul ataşatului militar. La poartă sunt oameni de pază. Ei nu ştiu nimic. Şi nici nu vor afla nimic, dacă ajutorul ataşatului militar nu va încerca să fugă. Iar dacă va încerca cumva, cursa de şoareci i se va închide chiar în nas. Comandantul şi vice-liderul se îndreaptă agale spre bibliotecă. Nu se grăbesc. Doar şi ei se plimbă. Acolo, lângă bibliotecă, este o intrare de rezervă în buncăr. Eu mai aştept puţin aici. Iată că Borea, cifratorul trei, se grăbeşte spre locul de parcare. El nu e introdus în acest joc secret. Misiunea lui e să se apropie, să salute şi să spună: Vladimir Dmitrievici, aveţi o cifrată. Observ totul de la distanţă. Uite-l pe Borea lângă maşină. Acum Fomicev iese. Nu-i pot distinge expresia. Acum îi spune ceva soţiei. O sărută în fugă. Ea s-a apropiat de sala de spectacole. Eh, habar n-ai tu, căpitane, ce te aşteaptă! Eşti un criminal. N-ai raportat comandantului că lumea burgheză încearcă să te ademenească, să te abată de pe drumul cel drept. Pentru asta, căpitane, nu vei fi, desigur, împuşcat, dar vei fi vârât la închisoare – pentru încercarea de a-l înşela pe rezident. Iar la închisoare ţi se va mai adăuga un termen. Acolo, unora de teapa ta neapărat li se mai adaugă. Şi dacă vei ieşi cândva din închisoare (căci noi avem o închisoare specială), e puţin probabil ca soţia ta să mai dorească a te întâlni. Te va părăsi. I-am văzut o dată chipul de aproape de tot, la o recepţie diplomatică. Cu siguranţă te va părăsi.

Dar e timpul să acţionez şi eu. Uşa de oţel. Un coridor. Cobor nişte scări. O altă uşă. E aceea cu craniul zâmbitor. Iarăşi cobor. Spre buncăr. În abataj. Marea sală de lucru. Un coridor. Sala mică de lucru. Un alt coridor. Uşi spre dreapta şi spre stânga. El se află acum în camera vice-liderului. Apăs butonul soneriei. De după uşă apare chipul vice-liderului. Se acoperă cu uşa precum cu un scut. Nu se poate distinge ce este înlăuntrul cabinetului.

— Ce doreşti?

— Aveţi nevoie de ajutor?

— A, nu. Du-te, Viktor Andreevici, să vizionezi filmul. Ne descurcăm noi.

— La revedere, Nikolai Tarasovici.

— La revedere.

O iau pe coridor. Încep a urca scările. Sala mică de lucru…

— Vitea! Vice-liderul se grăbeşte să mă ajungă.

— Ordonaţi!

— Vitea, am uitat ceva. Ai să aştepţi aici până la terminarea filmului. O vei întâmpina pe Valentina, soţia lui, şi ai să-i spui că soţul ei este plecat într-o misiune de urgenţă pentru două zile. Să nu-şi facă griji. E o misiune secretă, aşa să-

i spui. Le aduci în aşa fel din condei, încât să nu intre la bănuieli. Apoi ai s-o conduci acasă cu maşina ta. Între timp scoţi maşina lui din parcare şi o ascunzi în garajul subteran. Iată cheile. Asta-i tot. Pe mâine.

— La revedere, Nikolai Tarasovici.

Valia Fomiceva e o femeie deosebită. După unele ca ea lumea îşi întoarce capul, urmărindu-le îndelung. E mignonă, tunsă băieţeşte. Are nişte ochi mari, fermecători. Zâmbetul uşor capricios. În colţurile buzelor mijeşte ceva pervers. Dar asta se observă numai dacă te uiţi cu atenţie. Fără-ndoială, în ea e ceva diavolesc. Dar nu s-ar putea spune ce anume. Poate că toată frumuseţea ei ţine de diavol. Eh, Volodea, de ce ţi-ai ales tu o asemenea nevastă? Doar ştii bine că nevasta frumoasă e a tuturor. Căci cine din ambasadă nu se zgâieşte la ea? Toţi se zgâiesc. Şi prin oraş de asemenea. Mai ales bărbaţii meridionali, francezi, italieni, înalţi, solizi, cu început de chelie. Lor silueta asta bine făcută nu le dă pace. Uite şi acum, mergem cu maşina, oprim la o intersecţie şi privirile unora mă sfredelesc cu dispreţ: ce nevoie ai tu, pirpiriule, de o femeie atât de frumoasă? Dar ea nu-i nicidecum a mea. O duc acasă deoarece soţul ei se află deja pe banda rulantă, dă declaraţii. Încă de aici, din Viena, i se vor smulge recunoaşterile necesare. După aceea va ajunge la *Acvarium,* în clădirea aceea enormă, de sticlă, de pe şoseaua Horoşovskoe.

Valia, soţia lui, deocamdată nici nu bănuieşte asta. El a plecat în plină noapte, la o asigurare. Asta nu o îngrijorează, s-a obişnuit. Îmi povesteşte despre nişte noi fulgarine, din acelea pe care le poartă toată Viena. Fulgarinele astea au un luciu aurit şi sunt, într-adevăr, frumoase. Un asemenea fulgarin îi va veni foarte bine. Precum o Regină a Zăpezilor, ne vei zdrobi liniştea cu privirea ta rece, trufaşă. Câtă putere trebuie să fie în pumnii ei strânşi. Fără îndoială că ea va porunci oricărui ins ce i-ar ieşi în cale. Dacă ai strânge-o, ai putea-o strivi ca pe o vază de cristal. Cu o asemenea femeie poţi petrece doar o singură noapte, după care trebuie să o laşi şi să pleci, chiar dacă ea s-ar supăra. În caz contrar te subjugă, te subordonează, te înconvoaie, te îngenunchează. Eu cunosc soiul acesta. A existat în viaţa mea exact o asemenea femeie. Mignonă şi fragilă de asemenea. Şi după ea îşi întorceau oamenii privirile. Dar am plecat eu de la ea, fără a aştepta până să mă alunge, să mă înşele, să mă îngenuncheze.

Ai fost un prost, căpitane, că te-ai luat după una ca asta. Ştiu precis că ea ţi-a râs în faţă, pe când tu, gelos, o urmăreai de după colţ. Iar după aceea, lăsându-se furată de un capriciu, s-a învoit să-ţi devină soţie. Dar până şi acum, pe banda rulantă, tu numai la ea te gândeşti. O singură întrebare nu-ţi dă pace: cine o fi conducând-o acasă? Fii liniştit, căpitane, acela sunt eu, Vitea Suvorov. N-am nevoie de ea. Pe cele de soiul ei le ocolesc pe departe. Şi-apoi, la Viena, nu-i cazul să mă ocup de asemenea chestii, căci prea sever ne judecăm unii pe alţii, prea necruţător ne urmărim reciproc.

— Suvorov, tu de ce nu-mi zâmbeşti niciodată?

— Oare numai eu nu zâmbesc?

— Chiar aşa. Toţi îmi zâmbesc. Ţi-e teamă de mine?

— Nu.

— Ba te temi, Suvorov. Dar am să te fac să zâmbeşti.

— E o ameninţare?

— O promisiune.

Tot restul drumului tăcem. Ştiu bine că acum nu e vorba de o provocare a GRU. Asemenea femei numai astfel vorbesc. Şi-apoi GRU nici nu poate acum să mă urmărească. Operaţiunile GRU sunt finisate şi elegante. Operaţiunile GRU se disting de oricare altele prin simplitate. GRU niciodată nu aleargă în acelaşi timp după doi iepuri. Aşa se face că GRU este atât de eficient.

— Sper, Suvorov, că n-ai să mă părăseşti lângă casă. Sunt o femeie frumoasă şi pe scări aş putea fi siluită, aşa că vei răspunde.

— La Viena asta nu se întâmplă.

— Oricum, mie mi-e frică singură.

De fapt ea nu se teme de nimic în viaţa asta, cunosc asemenea femei, adevărate fiare în fustă. În lift suntem singuri, iar ea mă întreabă râzând:

— Eşti sigur că Volodea nu se va întoarce la noapte?

— E în misiune.

— Dar nu ţi-e teamă să mă laşi singură peste noapte? Aş putea fi răpită.

Liftul se opreşte lin şi eu deschid uşa în faţa ei. Ea descuie uşa apartamentului.

— Tu ce faci în noaptea asta, Suvorov?

— Dorm.

— Cu cine dormi, Suvorov?

— Singur.

— Şi eu sunt singură, zice ea oftând.

Trece dincolo de prag şi deodată se întoarce spre mine. Ochi arzători. Chip de elevă premiantă. E cel mai viclean soi de femeie, pe care nu pot să-l sufăr.

4

Întotdeauna evacuarea se efectuează rapid, numai cu avionul. Şi controlul poliţienesc se face intr-un singur loc. Întotdeauna evacuarea se efectuează ziua: noaptea poliţia este mai bănuitoare, iar dimineaţa e schimbul nou, cu forţe proaspete. Seara nu sunt plecări de avioane, mai ales de cursă lungă, şi de aceea evacuarea se face ziua. Orarul curselor Aeroflot-ului înspre Moscova, din majoritatea ţărilor, este în aşa fel alcătuit, încât avionul să plece ziua. Fireşte, nu pretutindeni acest lucru este posibil, dar acolo unde e posibil, se procedează tocmai astfel. Nu se evacuează, desigur, oameni cu fiecare cursă Aeroflot, dar dacă apare vreo necesitate, totul e prevăzut din timp.

Fostul căpitan GRU, fostul ajutor al ataşatului militar, stă acum pe un taburet. Are capul căzut în piept. Nu e legat. Stă pur şi simplu. Dar nu mai are chef să strige şi să facă scandal. A parcurs deja primul stadiu al benzii rulante. A recunoscut: da, a fost o Biblie în cutia de scrisori. Nu, religia nu-l interesa. Într-adevăr, a dat dovadă de neglijenţă. Da, a aruncat-o la lada de gunoi. A treia din

stânga. Acum Biblia se află deja pe masă. A fost găsită. O probă! O Biblie în ambalaj de celofan.

În vreme ce eu îţi duceam spre casă soţia, căpitane, ţi s-a smuls primul set de declaraţii. Într-adevăr, l-ai înşelat şi mai înainte pe Navigator. Ai fost la prostituate în patru rânduri. Nu, cu agenţiile occidentale de spionaj nu eşti în legătură. N-ai primit propuneri de recrutare din partea lor. Nu, nu le-ai transmis informaţii secrete. Evacuarea.

— Spirt.

În loc de spirt medicinal utilizăm de obicei gin „Gordon" de la barul comandantului.

— Seringa.

Seringa e cu o singură întrebuinţare. Exact ca la Speţnaz.

Numai că nu e „Moarte blajină", ci pur şi simplu „Beatitudine".

Locul împunsăturii trebuie atent frecat cu un tampon muiat în spirt, pentru a nu se produce vreo infecţie.

Aeroportul. Vuiet de motoare. Podea lucioasă. Suveniruri. Multe suveniruri. Păpuşi în costume naţionale. Brichete „Ronson". Controlul biletelor. Bagajul? Fără bagaj. E o deplasare de scurtă durată. Prezentaţi paşapoartele.

Paşapoartele noastre sunt de culoare verde. În numele Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, Ministerul Afacerilor Externe… Poftiţi.

Suntem trei. Fostul căpitan. Eu. Vice-liderul. Fostul căpitan călătoreşte. Noi suntem personal de însoţire. Chipurile. De fapt noi constituim asigurarea directă. Iar acolo, departe, lângă chioşcul cu sticle, se află Consulul general al U.R.S.S. Asigurarea generală. Să delimiteze! Să preîntâmpine! Să şteargă urmele!

Acum mergem spre avion. „Poşta diplomatică" – asta e menirea noastră de faţadă. Trecem. Traversăm câmpul ce ne desparte de avion. Nu e deloc departe, nici nu e nevoie de autobuz. Un TU-l34. Două scări. Cea de la spate e pentru toţi. Cea din faţă e pentru persoane deosebit de importante şi pentru poşta diplomatică, adică pentru noi. La scară mai e şi o stewardesă. Ce-ţi arăţi dinţii, te bucuri? De unde să ştie ea, stewardesa, că fostul căpitan nu mai e o persoană importantă? De unde să ştie ea că el râde pur şi simplu pentru că a fost injectat cu „Beatitudine"? La baza scării se află curierii diplomatici. Doi la număr. Voinici. Ei ştiu ce fel de încărcătură au astăzi. Sunt înarmaţi şi nu ascund acest lucru. Asta este practica diplomatică internaţională. Acestea sunt regulile stabilite încă de Congresul de la Viena, din 1815… Ei îl ajută pe fostul căpitan să urce pe scară. Cine ştie de ce, acestuia nu-i nimeresc picioarele pe trepte. Picioarele i se târăsc. Dar nu-i nimic. O să-l ajutăm. La uşă, cei doi oameni voinici l-au răsucit uşor într-o parte pe fostul căpitan, căci în trei nu se putea intra. Le văd din nou chipurile. Fostul diplomat sovietic continuă să aibă pe buze un zâmbet blând, liniştit. Cui i-o fi zâmbind? Poate chiar mie. Îi zâmbesc şi eu.

CAPITOLUL XV

1

— Pune-ţi-o, îmi ordonă Navigatorul.

Şi eu îmi pun pe cap o cască străvezie. El face la fel. Acum semănăm cu doi cosmonauţi. Căştile noastre sunt unite cu nişte cabluri flexibile, străvezii.

E imposibil ca cineva să asculte ce se vorbeşte în cabinetul comandantului. Nici măcar teoretic. Dar dacă pe lângă toate sistemele de protecţie el ordonă să se utilizeze şi acest dispozitiv de comunicare, înseamnă că va fi vorba de ceva interesant de tot.

— Văd că obţii succese. Şi nu numai la captare. De curând ai trecut printr-o serie de verificări organizate de *Acvarium* şi de mine personal. Tu habar n-ai avut de verificări, dar le-ai trecut în mod strălucit. Acum te bucuri de o încredere de categoria zero…

Dacă acesta e adevărul, înseamnă că GRU mă cam supraapreciază. Am şi eu păcatele mele. Doar nu sunt un sfânt. S-ar putea însă ca Navigatorul să nu-mi spună întregul adevăr. Nu degeaba e poreclit Vicleanul.

— GRU îţi încredinţează desfăşurarea unei operaţiuni de excepţională importanţă. Foarte curând va sosi la Viena un Prieten. Acesta e important pentru noi. Cât de important, poţi judeca şi singur: este dirijat de generalul-colonel Meşcereakov personal. Cine anume este acest Prieten nu ştiu, şi nu am dreptul să ştiu. Iar ţie cu atât mai mult nu ţi se cuvine să ştii acest lucru. E de înţeles că noi cu un asemenea om nu ne întâlnim în persoană. Niciodată. Lucrează printr-un sistem de ascunzători şi semnale. Totuşi GRU este gata să întreprindă oricând o întâlnire, în orice moment. Noi trebuie să fim convinşi că acest contact cu el poate fi realizat în orice circumstanţe, în orice timp. De aceea se întreprind, o dată la câţiva ani, întâlniri de control. El recepţionează un apel de luptă şi iese pentru legătură. Dar noi nu intrăm în contact cu el. Doar ne uităm la el de la distanţă. Ieşirea aceasta a lui este o confirmare pentru GRU că legătura funcţionează normal. În afară de asta, noi verificăm securitatea din jurul lui. Acum se va întreprinde o asemenea operaţiune. Din ordinul şefului GRU, această operaţiune de control ţi se ordonă dumitale să o desfăşori. Pentru dumneata se va reţine o cameră la un hotel… Vei fi verificat timp de patruzeci şi opt de ore printr-un puternic sistem de asigurare. Vei străbate întreaga ţară cu automobilul. Vei părăsi maşina la Innsbruck. Vei dispărea. Te vei evapora. La Viena vei apărea ca o stafie. Vei executa verificarea finală. Vei intra în hotel prin restaurant. Vei urca pe neobservate. Totul va fi pregătit. Vei avea acolo un „Minox“ cu teleobiectiv. Aparatul e încărcat cu peliculă „Mikrat 93 Skut“. Această peliculă are două straturi de emulsie: cel pentru inducere în eroare şi cel de lucru. Pe primul strat sunt executate fotografii ale unor aerodromuri militare austriece. Stratul de lucru îl vei utiliza pentru situaţia dată. Dacă vei fi arestat, încearcă să smulgi pelicula din

aparat şi să o expui la lumină. Dacă nu vei reuşi, ei o vor developa. Vor obţine imaginile aerodromurilor, însă prin folosirea revelatorului, vor distruge stratul de lucru. N-au decât să te ia drept un spion mărunt. Ai înţeles totul?

— Da.

— Atunci ascultă-mă mai departe. Prietenul va apărea la timpul precis indicat în faţa vitrinei unui magazin de încălţăminte. Dumneata te vei afla la o sută de metri depărtare de el şi cu optsprezece metri mai sus. Vei înregistra pe peliculă apariţia Prietenului. Nu ştiu ce persoană va fi. Poate o femeie deghizată în bărbat. Ori poate un bărbat deghizat în femeie. Să nu-ţi pese dacă va avea îmbrăcămintea murdară, iar părul nepieptănat: aşa e mai convenabil în meseria noastră. În decurs de o jumătate de oră înaintea apariţiei Prietenului, vei fixa pe peliculă orice mişcare ţi se va părea suspectă. Cum îl vei recunoaşte? Va apărea la timpul precis indicat, în locul precis stabilit. Un ziar făcut sul, în mâna dreaptă, va fi semn de recunoaştere şi în acelaşi timp semnalul că totul e în regulă. Acelaşi ziar în mâna stângă va fi semnal de pericol. Prietenul vine la întâlnire. El nu ştie dacă-l vom întâmpina sau nu. Dar dacă se află cumva sub control, poate să anuleze întâlnirea. În felul acesta el poate salva un ofiţer de-al nostru şi concomitent îşi salvează pielea. Dacă se află sub controlul poliţiei, are tot interesul să reducă numărul contactelor cu noi. Dacă în cinci minute nu-l contactează nimeni, va pleca şi va apărea iarăşi pentru legătură atunci când îi vom cere. Poate peste zece ani, şi de cealaltă parte a planetei. După cum e posibil ca din nou să ne limităm doar la a-l verifica, fără a-l contacta. E ceva neclar?

— Totul e limpede.

— Şi-acum ultimele probleme. Timpul şi locul desfăşurării operaţiunii ţi le voi comunica pe neaşteptate, cu foarte puţin înainte de începutul ei. În timpul ce-ţi va rămâne până la operaţiune nu ai dreptul să întreprinzi nici un fel de contacte cu străini. Dacă vei fi obligat la orice contact de acest fel, mi-l vei raporta mie personal. Despre această acţiune nu ştie nimeni, nici măcar cifratorul prim. Telegrama a fost codificată cu cifrul meu personal. În camera de hotel nu trebuie să se afle la tine niciun fel de aparat fotografic, în afară de acela pe care ţi-l voi da înainte de operaţiune. Un alt aparat fotografic s-ar putea să te coste capul. Fii prevăzător cu „Minox“-ul. E încărcat la *Acvarium* şi sigilat. Pecetea aproape că nu se observă. Vezi să nu o deteriorezi. Despre cum arată Prietenul nu ai dreptul să relatezi nimănui, nici măcar mie. „Minox“-ul sigilat va pleca cu poşta diplomatică la *Acvarium*, iar acolo pelicula va fi developată printr-un procedeu special. Ai înţeles tot?

— Totul!

— Atunci repetă de la început.

2

Camera de hotel fusese cu iscusinţă aleasă. Încăperea mea este pe colţ. Pot supraveghea de aici trei străduţe liniştite. Iar uite colo e magazinul de încălţăminte. Pe străzile alăturate aproape că nu e nici o mişcare. Până la apariţia

Prietenului mai sunt trei ore şi zece minute. O mână grijulie a pregătit tot ce poate să-mi fie de trebuinţă: un teleobiectiv pentru „Minox“, de mărimea unei baterii de lanternă, un binoclu mare „Carl Zeiss-Jena“, un cronometru „Omega“, un set de filtre de lumină, o hartă a oraşului, un termos cu cafea fierbinte. Iar „Minox“-ul l-am adus eu. Iată-l, în palma mea. Un mic paralelipiped cromat, cu butonaşe şi ferestruici. Toate serviciile de spionaj lucrează cu „Minox“-ul încă de jumătate de secol. Philby{31} a lucrat cu un aparat „Minox“, împotriva serviciului de spionaj britanic, fiind în slujba serviciului sovietic de spionaj. Tot cu un „Minox“ a lucrat colonelul Penkovski împotriva serviciului sovietic de spionaj, fiind în slujba serviciului de spionaj britanic. Iată-l aici, în palma mea. Micul şi precisul „Minox“. Îi ataşez teleobiectivul şi încerc să fotografiez. Dar numai probez. Pentru un asemenea aparat minuscul, o sută de metri constituie o distanţă mare. E suficient să-ţi tresară mâna, că totul devine neclar. „Minox“-ul nu pentru asta e inventat. Cu „Minox“-ul se fotografiază documente dispuse pe o masă.

Păşind alene, timpul se scurge în silă pe alături. Din capacul termosului, care-mi serveşte drept ceaşcă, se înalţă o şuviţă subţire de abur, ca din Vezuviul ce domină Neapolul. O femeie grasă iese dintr-o casă şi porneşte pe stradă. Nimic interesant. A trecut un poştaş pe bicicletă şi iarăşi a încremenit totul. Acum a trecut un „Mercedes” negru. Pe scaunul din spate, afundat între perne, stă un tip îmbrăcat în cearşafuri albe. E reprezentantul vreunei ţări sărace care a plecat la o conferinţă ca să ceară bani de la ţările bogate. Diplomaţii ţărilor bogate se duc şi ei la conferinţă. Dar bogaţii au maşini mai modeste. Se spune că în viitor decalajul dintre ţările bogate şi cele sărace va creşte. Aşa spun specialiştii, or şti ei mai bine. Deci un mare decalaj va însemna că diplomaţii ţărilor sărace vor circula numai cu „Rolls-Royce“-uri, pe când diplomaţii ţărilor bogate probabil că vor merge pe biciclete, pentru a face economie.

Acul subţire al micului şi precisului cronometru continuă a se roti mereu, monoton. Iarăşi a trecut o grăsană. Din nou au foşnit pneurile unei enorme limuzine negre, cu geamuri fumurii. Desigur că alt sărăcan se duce după ajutoare. Eu pipăi mereu străzile cu „Zeiss“-ul. Nu cumva să-mi scape ceva. Să memorez numerele. Să memorez fizionomiile. Nu sunt multe. Să memorez orice mişcare. Orice schimbare. „Minox“-ul e gata de tragere, ca mitraliera antiaeriană de pe tanc. Întotdeauna gata de luptă. Tot ce e suspect – pe peliculă. Cadrele la „Minox“ sunt minuscule, aşa încât pe scurta peliculă încap o mulţime. Dar ce-i asta?

Ce?! Încă nici n-am reuşit să înţeleg tot ce vedeam, că m-a invadat pur şi simplu conştiinţa unui fapt îngrozitor şi ireparabil. Pe stradă s-a oprit un „Citroen“ de toată frumuseţea. Dar îl pot recunoaşte dintr-o mie – doar e „Citroen“-ul vice-liderului. Iată că din maşină iese o femeie care se apleacă repede spre vice-lider şi îl sărută. Tocmai acest moment îl şi fixează micul şi precisul meu „Minox“. Femeia urcă într-un „Fiat“ sport şi pleacă, în timp ce vice-liderul a dispărut de mult de pe stradă.

Continuu să stau în fotoliu. Îmi muşc buzele. Femeia, fireşte, nu e soţia vice-liderului. Doar o cunosc pe soţia lui. Femeia asta nu e un agent secret. Doar

Navigatorul cunoaşte ora şi locul oricărei operaţiuni, încât a interzis cu siguranţă orice operaţiuni acum, în raionul meu. Prin urmare GRU iarăşi mă verifică. M-au instalat în camera asta nenorocită şi au declanşat comedia. Acum ei aşteaptă să vadă dacă voi raporta abaterea săvârşită de un om pe care-l divinizez, sau dacă am să trec sub tăcere fapta. Tocmai pentru asta mi-au şi dat ei aparatul, ca să afle dacă am şovăit măcar o secundă, sau l-am folosit instantaneu. Şi după fotografii vor mai sesiza şi dacă mi-au tremurat sau nu mâinile.

Dar nu degeaba îmi muşc eu buzele. Căci mai rămâne o posibilitate. Paşnica străduţă corespunde după toate canoanele unor întâlniri secrete. De faptul că eu stau undeva, la etajul cinci, în dosul unei draperii groase, ştiu prea puţini. El putea nici să nu ştie, dacă nu e antrenat personal în operaţiune. Vice-liderul şi o amantă! Să fie vreo americancă? Ori englezoaică? Că e o străină, este evident. Doar o femeie sovietică nu poate să posede peste hotare automobil. Şi mai ales unul gen sport. Ca ce chestie să fie gen sport? Toate maşinile aparţin statului sovietic şi le utilizează numai aceia care păzesc şi sporesc tăria statului. Dar dacă toate astea nu constituie o comedie, şi nicio verificare, înseamnă că vice-liderului i-a sunat ceasul. Kaput. Cătuşele. Banda rulantă. O bandă rulantă completă, cu un final foarte neplăcut. Totuşi, toate astea pot să fie doar o verificare. Parcă poţi să ştii cum am fost, fiecare din noi, verificaţi? Eu însă tocmai astfel trebuia să acţionez. Rapid şi cu hotărâre. Privesc cu ochi pustiiţi spre strada pustie. Nimeni nu-i tulbură liniştea. Numai o siluetă antipatică, gheboşată, cu un ziar în mână, adastă lângă vitrina magazinului de încălţăminte. Eh, omule, ce-i fi putut să găseşti interesant acolo?

Mă las pe spătarul fotoliului şi privesc în tavan, dar deodată sar în picioare, răsturnând termosul. Înşfac „Minox“-ul. Apăs febril pe declanşator. Bine, dar ăsta-i EL! Aşa, mama lui, deci ăsta-i PRIETENUL! Şi iarăşi ţac, ţac din declanşator. Încă o dată. Să-i fi luat dracu’ pe toţi prietenii, laolaltă cu general-colonelul Meşcereakov, laolaltă cu vice-liderul şi cu curva lui. Timpul stabilit s-a scurs. Prietenul, cu un gest de lehamite, aruncă ziarul într-un coş de hârtii şi dispare după colţ.

Calitatea imaginilor s-ar putea să se dovedească nesatisfăcătoare, şi asta va trăda starea mea sufletească. Asta va ilustra faptul că n-am vrut să-l dau de gol pe vice-lider, că am şovăit. Mă ridic. Decuplez teleobiectivul. Termosul, teleobiectivul, binoclul le pun într-un pachet şi le las în coşul de hârtii. Cineva o să ia toate astea după mine. Ţin strâns cu mâna stângă „Minox“-ul. Aşa e mai uşor să smulg din el pelicula în cazul arestării. Ah, măcar de-aş fi arestat.

Ori poate să simulez eu un atac al poliţiei? Dar nu, n-o să meargă, căci Consulul general ar telefona la poliţie şi ar afla că nimeni nu m-a atacat, şi-atunci la banda rulantă cu mine.

Ies în stradă şi soarele strălucitor mă orbeşte. Nu. În lumea asta atât de plină de viaţă nu se poate ca totul să fie atât de urât. Cu siguranţă a fost o simplă verificare. O provocare obişnuită a GRU. Numai că eu n-am muşcat momeala. Doar la Academie am avut parte de verificări încă şi mai şi. Mai crunte. Când era pusă în joc viaţa unor oameni, cei mai apropiaţi nouă, pentru ca mai apoi să constatăm

că fusese o simplă comedie montată de şefii noştri. Mulţi nu rezistau la asta. Eu însă am rezistat. Iar clipele de îndoială ne erau iertate. Doar şi noi tot oameni suntem.

3

— Din ce parte a apărut Prietenul?

Stau o clipă pe gânduri, dacă să mint sau nu.

— N-am observat, tovarăşe general.

— Bine, dar ai avut cronometrul. Prietenul n-a apărut cumva la timp?

Tac.

— Te-a dezorientat ceva? A intervenit ceva suspect? Ceva de neînţeles? De neexplicat? Te-a tulburat ceva?

— Primul dumneavoastră locţiitor…

Văd o insuportabilă nelinişte în ochii lui.

— … Primul dumneavoastră locţiitor a fost la locul întâlnirii cu douăzeci de minute înainte de apariţia Prietenului…, cu o femeie.

Oasele pumnilor săi se fac albe de tot. Şi chipul i s-a albit. Tace. Priveşte prin mine, undeva în perete. Apoi, cu glasul calm şi aproape şoptit, întreabă:

— Şi, desigur, n-ai reuşit să-l fotografiezi…

E greu să înţeleg dacă mă întreabă sau mă ameninţă. Da, poate că mă ameninţă.

— Am reuşit…

Mă tem să-l privesc în ochi. Mă uit în podea. Timpul se scurge în silă. Chinuitor. Ceasul de pe peretele lui ticăie – tic, tic, tic.

— Ce să facem acum?

— Nu ştiu, răspund ridicând din umeri.

— Ce să facem!? strigă izbind în birou cu pumnul şi îndată, împroşcându-mă cu scuipat, îmi şuieră în faţă: CE SĂ FACEM!?

— Să-i pregătim evacuarea! ţip şi eu pe neaşteptate, cuprins de furie.

Strigătul meu îl linişteşte. Se domoleşte. Acum e pur şi simplu un amărât de bătrân asupra căruia s-a prăvălit o grea nenorocire. E un om puternic. Dar sistemul e mai tare decât fiecare din noi. Sistemul e mai puternic decât noi toţi. Sistemul e mare şi tare. Oricare dintre noi poate nimeri sub toporul lui necruţător. Navigatorul priveşte în gol.

— Ştii tu, Vitea, că în şaizeci şi patru colonelul Moroz m-a scăpat de la pedeapsa capitală? Iar după asta l-am purtat cu mine prin toată lumea. El recruta femei. Dar ce femei! Eh, ce viaţă. Le iubea. Şi ele îl iubeau. Ştiam că mai calcă pe de-lături. Ştiam că în fiecare oraş are câte o amantă. Dar îi treceam cu vederea. Şi ştiam bine că o dată are să i se înfunde. Ştiam. Că doar cum te-ai putea ascunde în Austria asta? Dar să lăsăm asta. Ce zici, noi doi vom reuşi să executăm evacuarea?

— Vom reuşi.

— Ia o seringă din dulap.

— Am luat.

El apasă un buton pe interfon:

— Cifratorul prim.

— Ordonaţi, tovarăşe general, se aude răspunsul în aparat.

— Prim-locţiitorul să vină la mine.

— Am înţeles, răspunde aparatul.

— Ia loc, îmi spune istovit comandantul.

Stă la birou, ţinându-şi mâna stângă pe tăblie. Mâna dreaptă şi-o vârâse în sertarul biroului. Acolo i-a şi încremenit. Eu mă aflu în spatele fotoliului pe care stă acum vice-liderul. Mâna Navigatorului, introdusă în sertarul biroului, i-a permis deja vice-liderului să înţeleagă totul. Iar prezenţa mea i-a spus că eu însumi l-am verificat pe undeva şi l-am turnat cu ceva. Se întinde cu întreg trupul, încât îi trosnesc oasele, apoi îşi trece calm mâinile în spatele fotoliului. Cunoaşte regulile jocului. Eu îi pun cătuşele: clanc! Îi ridic cu băgare de seamă mâneca, deschei butonul de aur şi-i dezvelesc braţul. Înmoi un şerveţel alb, subţire (pentru ştergerea lentilelor) în gin dintr-o sticlă verzuie. Frec cu şerveţelul pielea în locul unde urmează să între acul. Străpung cu acul subţire membrana flaconului, având grijă să nu mă ating cu degetele de ac. Apoi, ridicând seringa la nivelul ochilor, strâng cu blândeţe între degete pereţii flaconaşului plin cu lichid străveziu, uşor tulbure. Acul trebuie introdus sub piele cu atenţie, iar conţinutul minusculului tub trebuie presat lin. Apoi, fără a slăbi apăsarea degetelor (căci tubul ar putea, ca o pompă, să tragă iarăşi în interiorul său tot lichidul), scot acul şi frec din nou pielea cu şerveţelul.

Vicleanul îmi face semn din cap, să plec. Ies din cabinet şi, în timp ce închid uşa, îi aud glasul golit total de emoţii:

— Acum, povesteşte…

4

Mi-e rău.

Mi-e tare rău.

Nu mi s-a întâmplat niciodată asta. Numai oamenii slabi se simt rău. Doar ei şi-au născocit mii de boleşniţe şi se lasă cuprinşi de ele, pierzând timpul de pomană. Numai oamenii slabi au născocit durerea de cap, accesele de slăbiciune, leşinurile, mustrările de conştiinţă. Nimic din toate astea nu există. Toate belelele astea se află doar în imaginaţia celor slabi. Eu nu mă număr printre cei puternici. Eu sunt un ins normal. Iar un om normal nu are nici dureri de cap, nici crize cardiace, nici tulburări nervoase. N-am fost niciodată bolnav, nu m-am tânguit niciodată şi niciodată n-am cerut nimănui ajutorul. Dar astăzi mi-e rău. Mă chinuie un alean insuportabil. Un urât de moarte, că-mi vine să spintec un om!

Stau într-o mică berărie, într-un colţ. Ca un lup hăituit. Faţa de masă pe care îmi sunt aşezate coatele e cu pătrăţele albe şi roşii. O faţă de masă curată. Halba de bere e mare. Cizelată. Berea se aseamănă cu coniacul la culoare. De bună seamă că la gust este excelentă. Dar eu nu-i simt gustul. Pe o latură şlefuită a halbei, doi lei stau înălţaţi pe labele dinapoi, ţinând cu cele din faţă un scut. E

frumos scutul, şi leii sunt frumoşi. Limbile roz le atârnă din gură. Mie-mi plac tot soiul de feline, şi leoparzii, şi panterele şi motanii de casă, negri şi cenuşii. Şi leii de pe halbele de bere îmi plac. Frumoasă fiară e pisica. Chiar şi cea domestică. E curată. Puternică. Se deosebeşte de câine prin firea ei independentă. Şi câtă supleţe la ea! Oare de ce oamenii nu se închină pisicilor?

Oamenii din sală sunt veseli. Probabil că se cunosc toţi între ei. Îşi zâmbesc unii altora. Vizavi de mine sunt patru ţărani voinici: pălării cu pene, pantaloni de piele până la genunchi, prinşi în bretele. Plesnesc de sănătate ţăranii. Au bărbi roşcate. Pe masă halbele goale nu-şi mai găsesc deja locul. Râd cu toţii. Ce v-a venit, de nechezaţi? Ce-aş mai slobozi halba mea într-un bot hlizit. La dracu', şi ce dacă sunteţi patru, iar pumnii vă sunt aproape cât ai comandantului meu de regiment– cât halbele de bere vă sunt pumnii. Chiar aşa, ce-ar fi să mă reped la ei? N-au decât să mă şi omoare. N-au decât să-mi spargă craniul cu vreun taburet de stejar, ori cu vreo halbă austriacă şlefuită. Dar în felul ăsta n-o să mă omoare. M-ar azvârli din sală şi ar chema poliţia. Ori poate să mă reped la poliţie? Ba te pomeneşti că în curând vine Brejnev să se întâlnească la Viena cu naivul de Carter. Poate-ar fi bine să mă reped la Brejnev? În cazul ăsta precis aş fi omorât.

Dar să fie oare atât de interesant să mori de mâna unui poliţai sau de mâinile agenţilor secreţi ai lui Brejnev? Altceva e când te ucid nişte voinici oameni de treabă, cum sunt ăştia din faţa mea.

Ei însă continuă să râdă. Niciodată n-am invidiat pe nimeni. Acum însă simt cum invidia, ca o viperă neagră, veninoasă, mi s-a strecurat în suflet. Ah, de-aş avea eu nişte pantaloni din ăştia până la genunchi şi o pălărie cu pană, căci halba de bere o am deja. Ce-i mai trebuie unui om pentru ca să fie pe deplin fericit? Iar ei râd în hohote, răsunător. Uite că unul a început să tuşească, iar hohotul de râs pare să-l înăbuşe. Un altul se ridică ţinând în mână o halbă plină, cu spuma dând peste margini. Şi el râde în hohote. Iar eu îl ţintuiesc în ochi cu privirea. Ce e în ochii mei nu ştiu, atâta doar că întâlnindu-se cu mine din priviri, acest austriac voinic – de bună seamă căpetenia întregului grup – amuţeşte deodată, zâmbetul i se strepezeşte. Mă priveşte şi el drept în ochi, pătrunzător şi cu atenţie. Are ochii albaştri. Nişte ochi puri. Continuă să se uite la mine. Îşi strânge deodată buzele. Îşi lasă capul într-o parte. Dar se vede că de la privirea mea adia o răceală de moarte, ori şi-a dat cumva seama că eu tocmai acum mă despart de astă lume. Ce-o fi gândit despre mine nu ştiu. Destul că întâlnindu-se cu mine din priviri, acest găligan ciolănos pare a se întuneca. Toţi ceilalţi continuă să hohotească în juru-i. Beţia îşi face loc în capetele lor, însă el stă posomorât, privind în podea, încât chiar mi s-a făcut milă de el. De ce să-i fi stricat eu, cu privirea mea, întreaga seară?

Nu-mi dau seama câtă vreme să fi trecut. Destul că ei s-au ridicat, pornind spre ieşire, cu acela care era cel mai mare în urma lor. Dar ajuns la uşă, el se opreşte, se uită pe sub sprâncene la mine, apoi deodată se urneşte cu întreaga-i făptură gigantică înspre masa mea. Ameninţător, ca un tanc înfuriat. A şi început să mă săgeteze falca în aşteptarea unei lovituri sfărâmătoare de măsele. Dar nu

simt nici un strop de frică. Izbeşte, austriacule, căci tare ţi-am mai stricat seara. La noi, pentru una ca asta, neapărat o încasezi peste bot. Aşa-i tradiţia. Uite-l că se apropie. Mi-a astupat toată lumina cu pântecele lui urieşesc. Hai, loveşte, austriacule! N-am să mă opun.

Dă, nu-ţi fie milă. Dar iată că mâna lui grea, cât un pud{32}, s-a lăsat pe umărul meu stâng, strângându-l uşor. Şi prin mâna aceea am simţit parcă prelingându-se un curent de compasiune omenească. I-am strâns mâna cu dreapta mea. I-am strâns-o cu recunoştinţă. Dar nu l-am privit în ochi. Nu ştiu de ce. Mi-am aplecat doar capul spre masă. Iar el a pornit spre ieşire, păşind greoi, fără a întoarce capul. Un străin. O fiinţă de pe altă planetă. E totuşi om şi el. Un om bun, mai bun decât mine. De o sută de ori mai bun.

5

Dar ce se întâmplă cu mine? Ce schimbări? Ce fel de salturi? Căci uite, acum îmi este mai bine. Probabil de la bere. Ori poate de la laba aceea lată, bătătorită ce m-a bătut pe umăr, oprindu-mă pe marginea prăpastiei. Totuşi, ce s-a întâmplat cu mine? De ce lumina albă a zilei se stinsese pentru mine? Ori poate asta a fost ceea ce oamenii numesc mustrări de conştiinţă? Nu, desigur. Eu nu am conştiinţă, aşa că ea nu mă chinuie. Şi de ce să mă chinuie? Ca ce chestie? Că l-am trădat pe vice-lider? E un om bun, desigur. Dar dacă nu îl împingeam eu pe el, atunci m-ar fi împins el pe mine pe banda rulantă. Asta ne este meseria. Denunţându-l pe vice-lider, am salvat GRU de tot soiul de surprize. Pentru asta, la Comitetul Central, Kir o să-mi spună mulţumesc. Vice-liderul va fi luat pe sus şi în locul lui va fi trimis un altul. Merită să mă indispun pentru atâta lucru? Dacă fiecare s-ar fi lăsat în voia sentimentelor sale, sistemul s-ar fi prăbuşit de mult. Pe când aşa, el continuă să existe şi se întăreşte. Iar el este puternic tocmai prin faptul că se descotoroseşte fără întârziere de orice ins care se dovedeşte slab. De orice ins care s-a lăsat în voia sentimentelor sale.

Totuşi, să mă fi dovedit eu slab? Incontestabil. Dar m-o fi văzut cineva? Posibil. E cu putinţă ca tulburarea mea să fi fost vizibilă de la distanţă? Desigur. Dacă am avut expresia aceea de om nefericit, dacă mâinile mi-au atârnat fără vlagă, dacă privirile mi-au fost stinse, toate astea puteau fi observate. Dacă un austriac a înţeles că sufăr, atunci un cercetaş cu experienţă, care poate m-a urmărit, a înţeles cu atât mai lesne. După evacuarea vice-liderului, Navigatorul putea foarte bine să instituie urmărirea mea: ia vedeţi cum se comportă Patruzeci şi Unu? Nu s-a dezumflat cumva? Ceva s-a întâmplat cu mine, şi pentru câteva ore mi-am pierdut controlul. Dacă Navigatorul va afla acest lucru, la noapte mă va aştepta evacuarea. Următorul avion va fi doar peste trei zile. Aceste zile le-aş petrece închis în laboratorul foto, la întuneric. Dar în noaptea asta neapărat ei mă vor vârî în bezna aceea. Chiar şi un avion ale cărui aparate de dirijare se defectează din când în când nu este admis la zbor. Pe când un cercetaş nici atât. Cercetaşul care-şi pierde stăpânirea de sine devine periculos. El este fără întârziere

înlăturat.

De la berărie mă îndrept agale spre maşină. Când vrei să descoperi dacă eşti urmărit, prefă-te cât mai nepăsător. Priveşte mai des în pământ. Linişteşte-i pe urmăritori. Atunci ai să-i zăreşti. Căci, liniştindu-se, îşi dau în petic. Sunt mulţi ani de-acum, de când, exact ca un pilot de vânătoare, mă uit mereu în oglinda retrovizoare a maşinii. Mă uit mai mult în urmă decât în faţă. Asta ne este profesia. Dar nu acum. De astă dată le ofer celor care probabil mă urmăresc posibilitatea de a se linişti şi a-şi pierde vigilenţa. Automobilul meu rulează uniform. Nici o năzdrăvănie, nici o încercare de a vira pe niscaiva străduţe.

Urmez malul Dunării, trec peste un pod, apoi iarăşi în lungul malului. Nu mă grăbesc, nu recurg la bruşte schimbări ale vitezei, nu caut să dispar pe undeva spre terasamentul căii ferate (pe lângă care sunt bune condiţii să verifici dacă eşti urmărit). Ocolesc centrul oraşului. Mă înscriu în fluxul maşinilor de pe străzile largi. Comod pentru cei care mă urmăresc. Şi foarte prost pentru cel care este pus sub urmărire. De la Schwedenplatz, merg în direcţia Aspernplatz. Dar uite că deodată o iau pe prima străduţă – la stânga, spre Hauptpost, apoi iarăşi brusc spre dreapta. Aici mă va opri un semafor. Cunosc acest lucru. Dar oare îl ştie şi cel care mă urmăreşte? Dacă mă urmăreşte cineva, el trebuie să ţâşnească după mine, căci altfel mă pierde. Iar să-mi dea ocol pe străzi paralele nu este posibil. Pe aici eu cunosc totul. Toate trotuarele de prin împrejurimi le-am bătut cândva cu piciorul.

Mă aflu sub semafor. Singur. Străduţa e îngustă şi în pantă. Ia să vedem, cine va ţâşni de după colţ? Peste o secundă voi avea culoare verde. Dar iată că de după colţ se avântă un „Ford“ cenuşiu, cam şifonat. Scrâşneşte din frâne: e tânăr şoferul. Nu ştia că după colţ e un semafor. Nu s-a gândit că eu mă pot afla sub semafor, aşteptându-l să apară. Acum însă pornesc lin. Am culoare verde. Individul poartă ochelari, îl văd dintr-o privire în oglinda retrovizoare. Da, frăţioare. Îţi cunosc eu mutra ochelaristă. Numărul tău nu e de maşină diplomatică. Dar tu eşti diplomat sovietic. Te-am văzut în delegaţia pentru reducerea armamentelor în Europa. Nu credeam că faci parte din haita noastră. Credeam că eşti curat. Dar ca ce chestie să umble de colo-colo prin oraş un diplomat în orele de lucru? Şi de ce să ţâşnească de după colţ într-o viteză turbată, când ştie că poate fi amendat?

Acum nu mă grăbesc. Chipul mi-e inundat de nepăsare. Nu observ nimic, nu reacţionez la nimic. „Ford“-ul însă nu mai apare. Ori poate că a mai apărut, numai că eu nu încerc să-l mai descopăr iarăşi. Îmi este suficient şi o singură dată. Pentru mine e clar că sunt urmărit. Nici pic de îndoială nu am în această privinţă. Probabil că acum şoferul „Ford“-ului se dă de ceasul morţii, întrebându-se dacă l-am văzut sau nu, dacă l-am recunoscut. Desigur că se linişteşte spunându-şi că sunt distrat deoarece nu mă uit deloc în urmă, deci nu puteam să-l observ.

Interesant, oare câte maşini a pus Vicleanul ca să mă urmărească? E clar că nu doar una singură. Dacă ar fi fost o singură maşină în urmărire, în ea s-ar fi aflat cel puţin doi inşi. Dacă e un singur om în maşină, înseamnă că sunt câteva maşini. Asta-i limpede pentru oricine. Iar urmărirea aceasta se poate încheia numai cu evacuarea.

Pe de altă parte, trebuie înţeles şi comandantul GRU. O dată ce un om îşi pierde stăpânirea de sine după un eveniment lipsit de importanţă, înseamnă că şi în viitor îşi poate pierde stăpânirea de sine. Într-un moment de răspundere supremă. Ori poate că în trecut s-a mai întâmplat să-şi piardă autocontrolul! Poate că organizaţiile inamice chiar au profitat de acest lucru!

Mă vor ridica chiar astăzi, la noapte. Şi dac-aş fi în locul Navigatorului, aş proceda exact la fel: în primul rând, îndată după cele întâmplate, aş fi organizat verificarea, iar în al doilea rând, convingându-mă de starea necorespunzătoare, aş fi dat ordin pentru evacuare.

Nu mai merg la ambasadă. Ambasada înseamnă cătuşe şi injecţie. Mă duc acasă. Trebuie să mă pregătesc pentru inevitabil. Şi să preîntâmpin cu demnitate lovitura destinului.

6

Am încuiat pe dinăuntru uşa, am întredeschis uşor fereastra. Dacă n-o să-mi ajungă bărbăţia ca să-i întâmpin privindu-i în faţă, am să mă arunc pe fereastră. Sub mine sunt şase etaje. Întru totul de ajuns. Calea pe fereastră e o cale uşoară, dar o iau totuşi şi pe ea în calcul. E calea celor slabi de înger. A celor cărora le e frică de banda rulantă. Dacă am să mă sperii în ultimul moment, voi recurge la această cale. Nu demult, un mândru vareg din GRU a evitat banda rulantă tocmai în acest fel, exact în centrul Parisului, aruncându-se pe fereastră. Un alt vareg al GRU, de la Londra, lucra pentru o foarte importantă asigurare în Elveţia. A greşit. Dar n-a vrut să ajungă pe banda rulantă. Şi-a tăiat venele. În schimb maiorului Anatol Filatov, ogar, nu i-a fost frică de banda rulantă. Nici eu n-am să mă tem.

Dar oricum, dracu' ştie. E bine să-mi fac curaj acum. Totuşi, n-am să mă azvârl pe fereastră. Mă ridic şi o închid cu hotărâre. Asta nu e pentru mine. N-am să merg la banda rulantă, dar nici pe fereastră. Când îmi vor bate la uşă, am să deschid şi am să mă înfig cu dinţii în beregata cuiva.

Mă uitai la ceas. Am îngheţat. Era deja trecut de miezul nopţii! Eu cunosc tactica *Acvarium*. De obicei evacuarea începe la 4.00. *Acvarium* îşi execută loviturile în zori. Timpul celui mai dulce somn. Ei pot începe şi mai devreme, desigur, însă pentru asta trebuie să înceapă amplasarea oamenilor încă şi mai din timp, aşa încât se pare că eu sunt deja în întârziere. E foarte posibil ca doi inşi să-şi aştepte momentul pe palierul de la etajul superior al scărilor. O altă pereche se află undeva la ieşire. Cineva este postat, desigur, şi în garaj. Iar grupa principală aşteaptă undeva alături.

Acum am o singură posibilitate – să ies cu precauţie din locuinţă, să cobor două-trei etaje şi abia de acolo să chem liftul, iar cu acesta să ajung direct în pasajul subteran, de unde să ies nu pe poarta de ieşire, ci pe cea de intrare dacă, desigur, voi reuşi să o deschid pe dinăuntru…

Am deschis yala fără zgomot. Apăs lent clanţa uşii: principalul e să nu scârţâie. Expir profund şi trag uşa spre mine. Fâşia de lumină ce pătrunde de pe

coridor devine tot mai lată. Ţinându-mi răsuflarea, trag uşa mai tare, iar ea începe să scârţâie încet, jalnic şi prelung.

Maşina mea se află la o distanţă apreciabilă faţă de casă. În întuneric, între o mulţime de alte maşini, la o mare parcare, dar de acolo văd foarte bine blocul meu. Deocamdată nu se petrece nimic suspect împrejur. Totul e cufundat în somn. Toţi dorm. Deodată, la 3.40, toate ferestrele locuinţei mele s-au luminat. Ei bine, e tocmai ceea ce prevăzusem.

Mă aflu într-o pădure. Zori cenuşii, frig. Vălătuci de ceaţă. Rouă îngheţată. Deocamdată nu fug nicăieri. Mă aflu aici numai pentru a reflecta. Nu-mi place când gândurile îmi sunt întrerupte de bătăi neaşteptate în uşă sau de sonerie.

Înainte de toate, am în faţă o opţiune: să mă întorc, să mă predau, să merg de bunăvoie la banda rulantă, sau… O groază de oameni şi-au pus această întrebare în ultimul moment, găsindu-se faţă-n faţă cu sistemul. Pe mine nu mă interesează deloc ce vor gândi alţii despre mine acum şi mai târziu. Cei care nu mă cunosc mă vor condamna oricum, aşa cum au condamnat milioanele de inşi pe predecesorii mei. Şi pe bună dreptate, dacă oamenii s-au aplecat fără a crâcni sub toporul comunist, ei sunt acum condamnaţi: suflete de robi, incapabili să protesteze, aşa le trebuie. Dar oamenii care nu s-au dus de bunăvoie la abator au fost obligaţi fie să fugă, fie să se bată. Însă şi aceştia sunt condamnaţi: trădători, complici ai duşmanilor! Dacă mă voi preda de bună voie, voi fi considerat un prost, un lingău, un sclav. Iar dacă nu mă predau – un trădător.

N-aveţi decât să mă socotiţi, fraţilor, un trădător, dar lingău să nu mă consideraţi. Ba chiar nici prea mare trădător să nu mă socotiţi. Toţi cei ce s-au aflat în jurul lui Lenin s-au dovedit până la urmă a fi trădători, vânzători de ţară şi spioni ai organizaţiilor străine, inclusiv Troţki, Zinoviev, Kamenev, Rîkov, Buharin şi alţii. Atunci cine a fost Lenin? Lenin e căpetenia unei bande de trădători, spioni şi terorişti. Cum le mai spui tuturor acelora care l-au slujit cu credinţă şi dreptate pe Lenin? Cine i se mai închină acum? Cu Stalin s-a întâmplat acelaşi lucru. Şi el a fost înconjurat de duşmani, de spioni, de oameni desfrânaţi, de indivizi antipartinici. El însuşi s-a dovedit a fi fost un delincvent. Atunci cum să le spui tuturor acelora care au executat ordinele acestui delincvent? Mai curând sau mai târziu toţi liderii noştri vor intra în rândul trădătorilor, autocraţilor, ariviştilor, palavragiilor şi al desfrânaţilor. A fugi de ei înseamnă, fireşte, o crimă. Dar a rămâne şi a le executa ordinele ce înseamnă?

E rece în pădure, mi-e frig. Nu sunt obişnuit să gândesc îndelung, iar filozofia nu-i domeniul meu. Dar la o anume întrebare trebuie să-mi răspund: evadez pentru că urăsc sistemul, sau pentru că sistemul m-a condamnat la banda rulantă? La întrebarea asta îmi dau un răspuns absolut limpede: eu de mult urăsc sistemul, dintotdeauna am fost împotriva lui şi sunt gata să-mi risc capul pentru a înlocui sistemul existent cu orice, fie chiar şi cu o dictatură militară. Totuşi, dacă sistemul nu m-ar fi condamnat la banda rulantă, n-aş fi fugit. Aş fi continuat să slujesc cu credinţă şi dreptate, şi aş fi obţinut rezultate remarcabile. Nu ştiu dacă aş fi început sau nu să protestez mai târziu, dar în acest moment eu pur şi simplu

îmi salvez pielea.

Răspunsul la întrebarea principală a rezultat clar şi neconsolator pentru mine. Ar fi trebuit, Vitea, să începi mai devreme! Ar fi trebuit să evadezi chiar la prima posibilitate. Ori, şi mai bine, să fi intrat în contact cu spionajul occidental şi să-i fi transmis materiale despre *Acvarium,* aşa cum au făcut Penkovski, Konstantinov, Filatov. N-a prea ieşit bine treaba, Vitea. Vei putea oare să îndrepţi situaţia? Nu. E târziu. Dar poate să nu fie chiar prea târziu. Dacă voi izbuti să mă smulg din *Acvarium*, voi trăi în linişte, fără să mă dau de gol, sau aş putea să… Ce-aş putea?

Stau neclintit câteva minute, după care formulez eu însumi pentru mine concluzia: sunt un trădător, coadă de topor. Merit pedeapsa maximă pentru că, din propria mea voinţă, părăsesc sistemul. Dar merit aceeaşi pedeapsă maximă şi pentru că n-am luptat împotriva lui. Acum îmi salvez pielea, dar dacă voi reuşi să scap de această pacoste, am să încep lupta împotriva lui, chiar riscându-mi pielea asta salvată. Dacă voi reuşi să evadez, nu voi şedea mut. Voi lucra cu încrâncenare. Multe ore în fiecare zi. Iar dacă nu voi reuşi să realizez ceva serios, măcar voi scrie câteva cărţi. Am să scriu zilnic, câte cincisprezece ore. Câte o carte în fiecare an. Ştiu cum anume. Am fost învăţat cum. Voi fi curajos. Voi risca. Şi n-o să ţin prea mult la pielea mea.

Rămâne ultima întrebare: încotro să evadez? Întrebare uşoară: în Marea Britanie. Această ţară a expulzat o dată 105 diplomaţi sovietici. Rezidenţele KGB şi GRU cu efectivele complete. Asta nimeni n-a îndrăznit să facă, în afară de Marea Britanie. Păi o dată ce ea este în stare să-şi apere astfel interesele, poate că va reuşi să le apere şi pe ale mele. 105! Statistica, în orice caz, e de partea Marii Britanii.

Acum trebuie să decid cum să iau legătura cu guvernul Marii Britanii. Calea e una singură – prin reprezentanţii acestui guvern. Cu cât vor fi mai puţine trepte birocratice, cu atât mai rapid se va adopta hotărârea. Numai că la ambasador n-o să fiu lăsat să intru. Aşadar, am să merg la oricare diplomat englez cu funcţie înaltă. La ambasadele britanică, americană, franceză mă aşteaptă cu siguranţă băieţii de la *Acvarium.* Prin urmare trebuie să merg la o casă particulară. Vicleanul, desigur, a prevăzut şi acest lucru, dar nu va reuşi să controleze toate căile de acces spre casele tuturor diplomaţilor occidentali de rang înalt. Şi în afară de asta, am să merg pe jos, după ce voi ascunde maşina în pădure.

7

Casa diplomatului englez e mare, albă, cu coloane. Aleile sunt presărate cu pietriş mărunt. Grădina fastuoasă. Sunt nebărbierit, îmbrăcat cu o geacă de piele neagră. Sunt fără maşină. Nu semăn deloc a diplomat. De altfel nici nu mai sunt diplomat. Nu-mi mai reprezint ţara. Dimpotrivă, ţara mea mă caută pretutindeni unde este posibil. La casa diplomatului englez toate sunt altfel decât la casele obişnuite. În loc de sonerie, la uşă e un botişor de vulpe lucrat în bronz cizelat. Cu botişorul acesta trebuie să bat în uşă. Pentru mine e foarte important să apară titularul casei, şi nu careva dintre servitorii săi. Am noroc. Astăzi e sâmbătă, el nu

e la serviciu, iar servitorii săi, de asemenea, nu sunt prezenţi.

— Bună ziua.

— Bună ziua.

Îi întind paşaportul meu diplomatic. El îl frunzăreşte şi mi-l înapoiază.

— Poftiţi înăuntru.

— Am un mesaj pentru guvernul Majestăţii Sale.

— La ambasadă, vă rog.

— Nu pot la ambasadă. Transmit această scrisoare prin dumneavoastră.

— Dar eu nu o primesc! se ridică şi deschise uşa în faţa mea. Eu nu sunt spion şi vă rog să nu mă amestecaţi în aceste trucuri ale spionajului.

— Dar acesta nu e spionaj, e ceva mai mult… E o scrisoare adresată guvernului Majestăţii Sale. Puteţi să o primiţi sau nu, dar eu o să telefonez acum la ambasada britanică şi am să spun că o scrisoare adresată guvernului se află la dumneavoastră… Am să o las aici, iar dumneavoastră faceţi ce vreţi cu ea.

Se uită la mine cu o privire în care nu citeam bunăvoinţă.

— Daţi-mi scrisoarea dumneavoastră.

— Daţi-mi vă rog un plic.

— Nici măcar plic nu aveţi? se miră el revoltat.

— Din păcate…

El aşează în faţa mea un top de hârtie, un stilou. Împing hârtia la o parte, scot din buzunar un pachet de cărţi de vizită cu denumiri şi adrese ale unor cafenele şi restaurante. Fiecare spion are întotdeauna spre rezervă vreo douăzeci de asemenea cărţi de vizită. Pentru a nu explica unui nou prieten locul întâlnirii, e mai simplu să i se întindă cartea de vizită: vă invit aici. Le frunzăresc rapid pe toate. Aleg una şi mă gândesc câteva secunde ce să scriu. Apoi iau stiloul şi scriu trei litere: GRU. Pun cartea de vizită într-un plic. Lipesc plicul. Scriu destinatarul – „Guvernului Majestăţii Sale“ – iar pe dosul plicului aplic sigiliul meu personal „173-V-41“.

— Asta-i tot?

— Tot. La revedere.

Sunt iarăşi în pădure. Iată maşina mea. O gonesc departe, cât mai departe. Acum o întâlnire cu poliţia locală poate fi şi ea primejdioasă. Ambasada sovietică ar fi putut să anunţe la poliţie că un diplomat sovietic şi-a ieşit din minţi şi bântuie prin ţară. Ei pot să anunţe Interpolul că am furat un milion şi am fugit. Pot adresa guvernului un protest în care să spună că autorităţile Austriei m-au capturat cu forţa şi că trebuie să le fiu înapoiat fără întârziere, căci altfel… Se pricep să facă declaraţii răsunătoare. Acum am nevoie de o legătură telefonică cu ambasada britanică. Trebuie să explic situaţia înainte ca un poliţai rural să mă oprească şi să cheme consulul sovietic, căci atunci va fi prea târziu să mai explic ceva. Atunci, după prima întâlnire cu consulul, voi avea brusc o abundentă secreţie de salivă, voi începe să râd sau să plâng, iar după mine se va trimite un avion special. Dar bineînţeles că eu, înainte de a se porni saliva, voi încerca… Am în minte câteva posturi telefonice nu prea la vedere.

— Alo, ambasada britanică? Am trimis la dumneavoastră un mesaj… Ştiu că n-o să mi se dea legătura cu ambasadorul, dar am nevoie de cineva în post de răspundere… N-am nevoie de numele lui, hotărâţi dumneavoastră acolo… Am trimis un mesaj…

În sfârşit au găsit pe cineva.

— Vă ascult… cine vorbeşte?

— Am trimis un mesaj. Cel prin care l-am trimis îmi ştie numele.

— Adevărat?

— Da. Întrebaţi-l.

Receptorul rămâne mut o vreme. Apoi prinde viaţă.

— Dumneavoastră vă reprezentaţi ţara?

— Nu. Mă reprezint numai pe mine.

Receptorul amuţeşte din nou.

— Şi ce doriţi?

— Doresc ca dumneavoastră să deschideţi imediat plicul şi să transmiteţi guvernului britanic mesajul meu.

Receptorul tace. Se aude doar o respiraţie fornăită.

— Eu nu pot să deschid plicul deoarece nu mi-e adresat mie, ci guvernului…

— Dar vă rog eu, desfaceţi plicul. Doar eu l-am scris. L-am completat astfel, pentru ca să nu devină cunoscut conţinutul lui prea multor persoane. Dar eu vă dau dreptul să-l deschideţi…

Acolo, departe, la capătul legăturii telefonice, se disting nişte şoapte.

— Dar acesta-i un mesaj foarte straniu. E adresa unui restaurant…

— Nu-i vorba de asta acum… Uitaţi-vă pe verso…

— Dar şi aici e un mesaj straniu. Nu sunt decât trei litere.

— Tocmai pe acestea să le transmiteţi…

— Aţi înnebunit? Doar un mesaj compus din trei litere nu poate prezenta importanţă.

— Asta va hotărî guvernul Majestăţii Sale, dacă mesajul e important sau nu…

Receptorul rămâne mut, se aud nişte trosnete sau şuiere… Apoi prinde viaţă:

— Am găsit un compromis. N-am să transmit o comunicare radio, ci am să expediez plicul dumneavoastră prin poşta diplomatică!

În glasul lui se simte bucuria unui şcolar care a reuşit să rezolve o problemă grea.

— Să vă ia dracu’ cu compromisurile dumneavoastră britanice. Comunicarea poate fi importantă sau nu, doar nu eu hotărăsc acest lucru, însă este urgentă. Peste o oră, sau poate şi mai devreme va fi deja prea târziu. Dar aflaţi că eu sunt perseverent şi o dată ce am început o treabă, n-am s-o abandonez. Am să vă telefonez din nou. Peste cincisprezece minute. Vă rog să arătaţi ambasadorului mesajul meu.

— Ambasadorul lipseşte astăzi.

— Atunci arătaţi-l oricui. Secretarei de exemplu. Poate că dânsa citeşte ziarele. Poate că vă va sugera o rezolvare…

Şi agăţ receptorul în furcă.

Schimb locul. Evit satele. Evit oamenii. În toată fiinţa mea răsună într-un ritm cumplit înspăimântătorul cântec „Vânătoarea de lupi“. Doar cu puţin timp înainte mă simţeam ca o fiară hăituită, însă puterile mi-au revenit. Mi-am încleştat cu disperare mâinile pe volan, precum un pilot de vânătoare pe manşa avionului său. N-au să mă prindă ei viu. Ah, am să spulber pe oricine-mi va sta în cale. Iar pentru un caz extrem, am în rezervă o şurubelniţă enormă. Eh, ce-o s-o mai înfig, până la mâner, în gâtlejul cuiva! Am să-mi vând scump viaţa! Ia, apropiaţi-vă, atacaţi! Dar să ştiţi că n-am să cedez uşor!

Telefonez la ambasada britanică. A doua şi ultima încercare. Rar mi s-a întâmplat să rog pe cineva a doua oară. Însă a treia oară n-am făcut-o niciodată. Şi niciodată n-am s-o fac. De altfel mi-a mai rămas puţin… Promisesem să telefonez peste cincisprezece minute, dar s-au nimerit să fie patruzeci şi trei: la telefonul pe care-l avusesem în vedere erau în aşteptare câţiva oameni.

— Ambasada britanică?

— Da.

Dar de astă dată am simţit că s-a schimbat absolut totul. Scurtul răspuns suna tăios şi clar, ca o comandă militară. Glasul necunoscut, bărbătesc, continuă:

— La dumneavoastră e totu-n regulă? Ne-am neliniştit. N-aţi sunat multă vreme…

— Mesajul meu…

— Am transmis la Londra mesajul. E o comunicare foarte importantă. Am şi primit răspunsul. Sunteţi aşteptat. Sunteţi pregătit?

— Da.

— Adresa de pe cartea de vizită e locul unde trebuie să ne întâlnim?

— Da.

— Dar pe cartea de vizită nu e indicată ora. Asta înseamnă că trebuie să vă întâlnim cât se poate mai grabnic?

— Da.

— Aşa am gândit şi noi. Reprezentanţii noştri oficiali se află deja acolo.

— *Spasiva.*

Cine ştie de ce, am rostit acest cuvânt în limba rusă. Nu ştiu dacă el l-o fi înţeles.

VIKTOR SUVOROV

ACVARIUM

• CENUȘĂ FĂRĂ EPOLEȚI •

Despre KGB - spune Suvorov - știe toată lumea câte ceva. Poți face o cerere de intrare în această organizație la unul din sediile aflate pe cuprinsul Uniunii Sovietice (fostei?). Dar despre GRU, ei bine, despre GRU nimeni nu știe nimic. Acest serviciu de contraspionaj al armatei era (este?) o structură autonomă ultra secretă, cu puteri și mijloace logistice extraordinare. Suvorov a făcut parte din GRU și prin această carte dezvăluie alcătuirea acestui inimaginabil mecanism al distrugerii la scară mondială.

***ACVARIUM* este o carte de căpătâi pe care fiecare generație trebuie să o citească pentru a înțelege fețele ascunse ale represiunii roșii.**

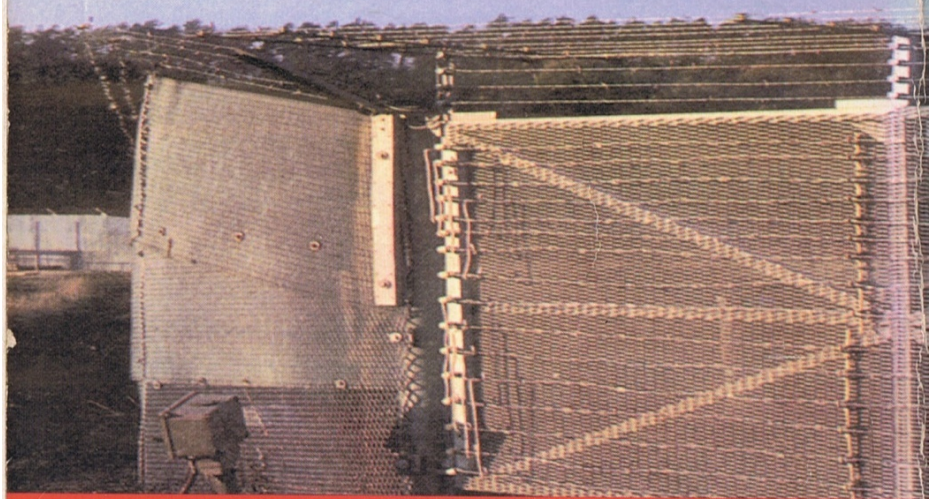

EDITURA ELIT

{1} În limba rusă: Glavnoe Razvedîvatelnoe Upravlenie, prescurtat - GRU.
{2} Iniţialele ruseşti pentru Comitetul Securităţii Statului.
{3} Prescurtare de la Osobîi otdel - secţie specială (a securităţii).
{4} Iniţialele ruseşti pentru Ministerul de Interne.

{5} Punct de comandă.
{6} Forţele aeriene militare.
{7} În semn de respect.
{8} Prescurtare de la Speţialnoe naznacenie (rus.).
{9} Iniţialele ruse pentru Ministerul de Interne (după NKVD).

{10} APRTB – iniţiale ruseşti însemnând Bază mobilă pentru tehnică de rachete, o subunitate din compunerea armatelor de arme întrunite şi tancuri; se ocupă cu transportul, păstrarea şi asistenţa tehnică a rachetelor de la brigada de rachete a armatei şi de subunităţile de rachete ale diviziilor ce intră în compunerea respectivei armate (n. aut).

{11} Peşte feroce care trăişte în bancuri mari în fluviile din America de Sud, lung de 10 cm, cu gura înarmată cu dinţi ascuţiţi.
{12} Ejov, Nikolai Ivanovici (1895-l940), de profesie croitor şi lăcătuş, cu şcoala primară neterminată. Membru al P.C. (b) din anul 1917. În 1936 Stalin l-a chemat să-l înlocuiască pe Ghenrih Iagoda ca ministru al afacerilor interne, devenind principal călău al ţării în represaliile ce au urmat împotriva adversarilor liniei staliniste. Curând însă cade el însuşi victimă a sistemului pe care l-a slujit, fiind arestat, anchetat şi executat la 02.04.1940.
{13}Numele prescurtat de la Smert spionam (Moarte spionilor). Unităţi speciale de luptă împotriva diversioniştilor şi spionilor din spatele frontului, constituite în primele luni ale războiului, când cei prinşi erau executaţi pe loc, dându-şi astfel loc la nenumărate abuzuri.
{14} Efa - şarpe veninos din familia viperelor, răspândit în deşerturile din Africa de Nord, Asia de Sud-Vest şi de Sud.
{15} Închisoare de sumbru renume sub jurisdicţia KGB-ului.

{16} Precursori în domeniul rachetelor şi astronauticii.

{17} Denumirea în rusa veche a normanzilor, ale căror cete întreprindeau în secolele IX-X campanii prin Europa estică şi vestică cu scopuri de jaf şi negustorie. De asemenea, au slujit ca războinici mercenari în Rusia şi în Bizanţ.
{18} De la Ceka, predecesoarea NKVD-ului şi KGB-ului.

{19} Iniţialele ruseşti pentru Institut de cercetări ştiinţifice.

{20} Nume de câine, prin care se subînţelege însă organul disciplinar.
{21} Internaţionala Comunistă a Tineretului (rus.)
{22} Internaţionala comunistă (rus.)
{23} Iniţialele ruseşti ale armatei lui Mahno.
{24} Poreclă. În traducere Marele Mut.
{25} Trăsură uşoară, dotată cu o mitralieră, larg utilizată în anii războiului civil.
{26} Prescurtare: Curierii diplomatici.

{27} Iniţialele ruseşti pentru miliţia judiciară.
{28} Iniţialele ruseşti pentru Statul major general

{29} Prescurtare pentru cuvântul rus zakliuciornîi - deţinut

{30} Bonuri speciale pe care se puteau face cumpărături de la magazine cu circuit închis.

{31} Kim Philby a fâcut parte din faimoasa reţea sovietică de spionaj „a celor cinci“, recrutaţi în anii '30 la universităţile britanice de la Oxford şi Cambridge.
{32} Unitate (rusească) de măsură pentru greutăţi, egală cu 16,38 kg.